Comentaria iuris vtriusqꝫ censure doctoris subtilissimi Domini Francisci aretini de acoltis in secundā partē codicis nouiter impressa.

¶ Maximi Iuriscõsulti Inter vtriusqȝ censure Interpretes doctoris subtilissimi. equitis Aurati Comitis qȝ magnifici dñi Francisci Acolti de aretio Elegantissima ꝛ vtilia Cõmetaria In secundã partem Codicis accurate scripta ꝛ mirum Immodum studentibus profutura Feliciter incipiunt.

¶ Rubrica De seruis fugitiuis.

Ubrica ista secũdũ placentinum continuatur ad precedẽtes hoc ordine deñi ẽ. supra in. l. lex q̃ tutores circa mediũ de administra. tuto. de fuga seruoꝝ ꝛ iõ ꝯsequẽter vidẽdũ erat de fuge effectu vl' de fuge pena. Sȝ hec ꝯtinuatio merito reꝑhẽdit qꝛ ꝯtinuatio nõ fit ab his q̃ enũciatiue ꝛ icidẽt dñr ſȝ ab his q̃ ꝑncipaliṫ disponunṫ qꝛ lex ẽ dispõ. l. i. ꝛ. ij. ff. de legi. ꝛ. l. legis virtus ꝛ. l. lex. eo. ti. Uerba aũt enũciatiua differunt a dispositiuis. l. ex his verbis ꝛ ibi plene infra de testõ militis. ꝛ ideo cõtinua vt in glo. ꝛ hanc cõtinuationeȝ approbat impator insti. de ob. que ex male se. §. sequẽs. ꝛ. l. i. C. de veter. iu. enuc. Nam qꝛ ex cõtractu obligatur aliqs fortius vt puta ex cõsensu. Ex maleficio aũt debilius qꝛ delinquens non intendit obligare licet obligetur ex naturali equitate ꝛ ratione ſm glo. in. l. i. §. bestias. ff. de postbu. ideo ꝑmittendũ fuit de obligatiõibus fortioribus ꝛ q̃ difficilius tolluntur siue per pactuȝ siue per prescriptionem De pacto probatur. l. si tibi. §. quedam. ff. de pac. ꝛ. l. non solum. §. iniuriaꝝ actio. ff. de iniuꝛ. ꝛ ibi per Bar. De ꝑscriptione patet quia breuiori tp̃e ꝑscribiṫ cõtra crimina q̃ cõtra actiones ꝛ obligatiões ꝑsonales. l. q̃rela. C. de fal. iuncta. l. sicut. ꝛ. l. omnes. C. de pre. xxx. an. ꝛ de intellectu clariori cõtinuationis facte per glo. dic vt hic plenius per doc. qui in effectu dicunt ꝙ hec Rica nõ solum continuaṫ ad precedẽtia verum etiã ordinat sequẽtia ꝛ ſpãliter exprimit de qbus dicturus sit ſȝ Bal. ¶ Premittitur tñ ad generalem tractatũ de furtis. hec rubrica de seruis fugitiuis. qꝛ hec species furti non proprie ꝯprehenditur sub genere qm̃ fuga serui non est proprie furtum sed furtum irregulare. l. qui seruo in pri. ꝛ ibi per Bar. ff. de fur. Preterea ẽ ꝑpter quasdã prorogatiuas que ſpãliter huic furto cõceduntur specialis. ti. fuit ponendus ꝛ premittẽdus l. i. in tex. ꝛ glo. ff. si cer. pe. ¶ Diuiditur qȝ ſȝ veritatẽ rubrica tua in tres ptes. In pri. ponitur de seruis fugi. particularium personarum. In scd̃a ibi ꝛ libertis ꝛc. poniṫ d̃ mancipijs ciuitatum ꝛ quibusdam alijs similibus generibus ꝑsonarum. In tertia ibi ꝛ ad rem priuatã ꝛc. ponitur de seruis fugiti. fisci vel patrimonij priuati cesaris alij dicũt aliter vt statim i voce dicã. ¶ Et lȝ in libroꝝ pricipijs cõiter cõsueuerit tractari de virtute rubrice ꝛ qualr̃ sit cõtinuatõ faciẽda hoc ñ explicabimꝰ hic nisi ex multi pauca. ¶ De materia tamen originaliter posuit spec. ꝛ Ioan. an. in ti. de disputa. ꝛ allega. circa fi. ꝛ in proemio sexti sup ver. titulis ꝛ Bal. noster i Rubrica de eo. ꝑ quẽ factũ erit ꝛ in. l. i. vel in Rubrica. C. an seruus ex suo pacto ꝛ in Rubrica de sponsal. moderni ponũt latissime. l. i. ff. de v. ob. ꝛ dic breuiter duas vel tres cõclusiones. Prima cõclusio ꝙ licet libri cõtinuatio fieri possit a remotis imo nõ sit necessaria rectius tamẽ fit a proximis calus ẽ notat. l. i. in prin. ff. de rei vẽdicatione vn̄ etiã ꝙ sit faciẽda a primis q̃s liber prosequitur eandẽ vel cõnexã materiã vt est glo. not. ſm quosdam in. l. i. in prin. ff. de acti. emp. Sed istud dictũ est dubiũ ꝑ tex. not. in prima ꝯsti ff. in. §. tertij vero circa mediũ. Tertia ꝯclusio fit ꝙ qñ Rubrica vl' titulus hȝ oratione ꝑfectã dispositiue põt ab ea argui tãq̃ a leg. gl. est not. in. l. i. §. i. ff. si qs testamẽto lib. esse. iuſ. ꝛ bene. Io. an. in loco ꝑallegato de reliquis dic vt in locis premissis.

S Eruum. ¶ Secundũ meliorẽ casus positionem seruus fugitiuus furtiuus est ꝛ ideo nec ꝑscribitur nec vsucapitur ꝛ diuiditur in tres partes. In prima ponitur responsio ad principalem cõsultationeȝ. In secunda ibi ꝛ ideo ꝛ põitur illatio ꝯsequẽs ex prima respõsione. In tertia ibi ne fuga ꝛc. ponitur ratio vtriusqȝ dicti vel potius prime illationis. Nota primo ꝙ licet regulariter in furto debet esse differẽtia iter rẽ cõtractatã ꝛ cõtractãtẽ l. i. in fi. ff. de furti. sicut etiã vt generale ꝛ regulare est ꝙ inter agentẽ ꝛ pacientẽ ꝛ rẽ circa quã agiṫ debet esse distinctio. l. ij. ꝛ ibi plene. ff. de stip. seruo. tamẽ vtilitatis causa seruus cõmittit furtũ sui ꝛ cõtractat seipsum ꝛ certe quãtum est in cõsideratione iuris hoc nõ est absurdũ qꝛ alio respectu est aliquis contractans ꝛ alio respectu contractatus secũdum Bald. ꝛ bene sicut dicimus ꝙ respectu diuersorum iurium concurrentiũ in eadem persona quo ad effectũ iurisaliquis põt esse ꝛ agens ꝛ patiens. l. si consul ꝛ ibi per Bar. ff. de adop. ꝛ per eundẽ. l. i. §. cõmunis seruus. ff. de stip. seruo. Et inde est ꝙ seruus qui proclamat in libertatẽ nõ dolose quasi possidet libertatẽ in se ꝛ tandem quasi possidens cõsideratur vt homo liber tanq̃ vero subiectuȝ vt seruus in quo est q̃si libertatis possessio l. liberis. §. vltimo. ff. delibe. causa ꝛ. l. iij. §. si seruus. ff. de acquiꝛ. poſ. ꝛ. l. circa. ff. de proba. alias aũt eodẽ respectu nemo possidet seipsum seruus autem fugitiuus per fugaȝ hoc ipso contractat ꝛ nititur interrumpere ius seruitutis quod in se per vsurpationẽ est libertatis vt tex. not. in. l. qui sit fugitiuus. §. idem ait. ff. de edili. edic. Sed quia verbum contractatio habet originẽ a tactu qui est de sensibilibus sicut ꝛ reliqui sensus ſm glo. l. q̃d meo. §. si venditoreȝ. ff. de acquiren. poſ. ideo diffinitio furti que requirit contractionẽ rei aliene nõ potest proprie verificari in seruo qꝛ corporaliter ꝛ realiter non est alia res a se ipso ꝛ pro hoc habes intellectum verũ huius primi responsi ꝛ eoꝝ que dicentur in glo. ¶ Secundo nota ibi ꝛ iõ ꝛc. ꝙ ꝑ furtuȝ irregulare impeditur vsucapio rei mobilis sicut ꝛ per furtum regulare pro cuius intellectu dic ſm glo. ꝛ Bar. l. sequitur. §. si rem. ff. de vsuc. ꝛ Cy. hic ꝙ aliquando fit furtũ ꝛ efficitur res furtiua ꝛ tũc sine dubio impeditur vsucapio. l. sequiṫ. §. labeo. ff. de vsuc. quousqȝ res reuertatur in potestatẽ dñi vel alterius loco eius. Intellige tamẽ ꝙ cũ reuertitur ad dñm opȝ ꝙ dñs sciat saltẽ euȝ prius ꝑdisse. l. qui fundũ. §. i. ff. pro emp. ex quo videtur inferri ꝙ animus adhibitus ad cõtinuãdũ possessionẽ nõ videtur operari effectuȝ ad acquirendũ qꝛ ista sunt formaliter distincta ꝛ hoc videṫ esse cõtra gl. not. in. l. iij. §. quod aũt ꝛ ibi per bar. ff. de acquiren. poſ. ꝛ cõtra ea q̃ habentur in. l. quod vulgo. ff. pro emp. sup quo potes dicere ꝙ quãtũ ad fauorẽ ipsius dñi videṫ acquiꝛ. de nouo sed nõ quo ad hoc vt res furtiua efficiatur vsucapibilis qꝛ hic est fauor tertij nec est extra animum ꝙ effectus possessionis aliquãdo diuidatur vt quo ad quid aliquis censeatur presidere ꝛ quo ad aliquid nõ. l. i. §. per seruum qui pignori ꝛ. l. qui pignori. ff. de acquirẽ. possel. ¶ In glo. ij. posita super ver. facere pro eius intellectu ꝛ qualiter quis obligetur ex consilio vide ꝙ hic plene ꝛ notanter ponit bal. qui notabiliter dicit iter cetera ꝙ ille qui astat armatus delinquenti vel occidenti presumitur ibi astare vt ferat opeȝ per ea que dicit Innocẽ. in ca. ꝯtinentia extra de cle. percuſ. ¶ Sed quia hoc dictũ est dubiuȝ ꝛ habet quedã capita ideo pro explicatione ipsius cõclude breuiter ꝛ hic ꝙ quando aliqs assumpsit arma principaliter ex alia causa puta cũ vellet ire ad resistendũ predonibus ꝛ tunc quia principaliter propositũ assumentis arma fuit defensio rerũ suarũ licet fuerit presens cũ armis quando

alter vulnerauit vel occidit tamē non dicitur tulisse opē
⁊ hoc probat tex. in illo. c. continentia intelligendo ꝙ ibi
non sit opus. dispensatione in clerico prout cōiter tenent
moderni. ¶ Secūda ꝯclusio ꝙ qñ ferēs arma vl' adstās
armatus p̄t habē aliā cāz ꝓbabilē arma ferēdi vl' ꝑꝑ lo
ci qualitatē puta i icēdio vel propter qualitatem perso
ne puta qui habet inimicos ⁊ tunc indubio non presumi-
tur astare vt ferat opē casus est not. qui hoc probat. l. pe.
glo. fi. ff. ad. l. iuli. de vi publica ⁊. l. iij. §. i. iusta fi. eo. tit.
quelibet enim probabilis causa mediocriter facit presu-
mi dolum abesse ab actu ſm Bar. l. inter omnes. §. recte
ff. de fur. ¶ Tertia conclusio sit ꝙ quādo duo faciunt in
sultum contra aliquez tunc non solum vterq3 punitur in
solidū. ff. d̄ delicto. l. si plures. ff. de iniur. ⁊. l. item mella.
§. si plures. ff. ad. l. acquil. ⁊ plene per Bar. l. si inrixa. ff.
ad. l. cor. de sic. sed etiam potest vnusquisq3 condemnari
de ope ita dicit tex. nota. l. qui seruo. §. pe. vel fi. ff. de fur.
licet Bal. dicat oppositum ⁊ non bene. l. non eo vniuz. C.
de accatis. ¶ Quarta cōclusio sit in materia ꝙ ad facien
dum aliquem condemnari criminaliter de ope sufficit ꝙ
astiterit armatus si causa rixe habuit originem de prete
rito ⁊ ille qui adstat armatus sit consanguineus vel ami
cus vel sit talis p̄sona sicut cui specialiter sit prohibituz
ferre arma ⁊ ita intelligo quod ponit Bal. hic ⁊. l. rapto
res. C. de ep̄is ⁊ cle. ⁊. l. data op̄a in sua repetione. C. qui
accusa. non possunt ⁊. l. cū dñs ff. ad sil. hoc probatur per
tex. no. in. l. qui dolo. §. i. ff. ad. l. iudi. de vi publica arguē
do de loco ad personā nam sicut ibi ille qui adstat arma-
tus in loco suspecto. i. prope tribunal iudicis propter lo-
ci qualitatē presumitur esse ibi animo offendendi ita quā
do quis ad stat armatus illi qui habet causam offensio-
nis ⁊ maxime si est consanguineus vel amicus q2 in istis
facilius presumitur suspicio ⁊ fraus in actibus prohibi-
tis. l. nihil. §. i. ff. d̄ bo. lib. ⁊ tenent Dy. ⁊ bar. l. post ꝯtra
ctum. ff. de dona. ſm probatur per tex. not. in. c. sicut di-
gnum. §. clerici extra de homicidio si vero rixa oriatur ex
improuiso. tunc licet causetur aliqua suspicio non tamen
erit presumptio violenta quinimo nec sufficiens ad tortu
ram q2 de hoc nō presumitur armatus cogitasse. xxiij. q.
viij. c. vltimo in tex. ⁊ glo. ⁊ tenet bal. hic. ¶ Quinta con
clusio ⁊ vltima sit ꝙ ex hoc solo ꝙ aliquis asistat ar-
matus delinquenti nisi concurrat consanguinitas ⁊ magna
familiaritas vt dixi cāt presumptio cōtra asistentē nō ta-
men talis ꝙ possit cōdemnari criminaliter de delicto ꝙ
causetur presumptio casus est in. c. sicut dignū. §. qui ve
ro extra de homici. ibi non caret scrupulo societatis oc-
culte ⁊c. ⁊ in. c. dilecto de sententia excōica. li. vi. nec etiā
arbitror ꝙ hoc indicium solum esset sufficiens ad tortu-
ram nisi ⁊ alie circunstantie concurrerent propter verbū
scrupulum positum in text. inditia tamen ad torturam
sunt multum arbitraria scd̄m Barto. l. fi. ff. de questi. ⁊
probatur in. l. i. in prin. ff. e. ¶ In glo. ibi item nunquid.
xxx. annis. Super hac materia videlicet qualiter amit-
tatur possessio ciuilis ⁊ quanto tempore tam in iuribus
corporalibus quam in incorporalibus dicendum est vt
ponit singulariter Joan. and. ⁊ melius q3 ceteri in adi-
tionibus speculi in titulo d̄ petitorio ⁊ possessorio. §. i. iusta
fi. in vltima aditione ⁊ Bar. l. si de eo. §. i. ff. de acquiren.
pos. ⁊ in. l. qui possessionem in prin. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊. l. si fi
nita. §. si qs metu. ff. de dam. ifec. ⁊ ꝙ plene posuit Inno.
in. c. per q̄relam ⁊ ibi per moder. extra de elec. ⁊ Jo. and.
⁊ alij in. c. olim el primo el tertio extra de resti. spo. ⁊ Bal.
nr̄. l. nō ignorabit. C. ad exiben. ⁊. l. ex persona ⁊. l. sine pos
sidetis. C. de proba. Et plenius ⁊ clarius in. l. ij. in mā iu
riū incorporaliuz ibi vide. C. de seruitu. ⁊ aqua.

r Equirendi. Ad officiū iudicis per-
tinet fugitiuos iquirere
⁊ nō diuiditur propter breuitatem hoc dicit.
¶ In tex. ibi p̄tātem fieri ꝙ dñs non pōt au-
ctoritate ꝓpria intrare domuz alterius vel p̄dium ⁊ cape
seruū sine licentia iudicis loci ⁊ hoc videtur ꝓbare tex. in
l. i. ibi iudex qui aditus fuerat ⁊c. C. vbi quis cohartā. vl'
curialis li. iij. ⁊ hoc videtur ꝓbabilius ⁊ magis de mente
littere istius ⁊ tex. l. i. §. hoc autē senatus in scd̄o rñso. ff. d̄
fugiti. sicut dicimus in simili ꝙ quādo creditor facit pactū
vt sibi liceat debitorem capere ꝓpria auctoritate ad hoc
vt pactū aliquid operetur eo modo quo pōt resoluitur hoc
modo. s. vt hoc possit creditor de licentia iudicis ēt si debi
tor nō sit suspectus de fuga vt dixit gl. singularis ſm bal.
institu. de liber. §. multis ⁊ ita dixit Bal. l. consentaneum
C. quo modo ⁊ qñ vi. ⁊ ex hoc tex. ⁊ p̄missis illis iuncto p̄n
cipio tex. in. §. hoc autez habes colligere notabiliter ꝙ qñ
lex vel statutū concedit alicui facultatem capiēdi aliquez
per p̄sonam ⁊ maxime vbi tractaretur vel tractari posset
de iniuria alterius nō videtur sibi data licētia absolute.
Sed qd̄ hoc faciat de licentia iudicis nā regulariter non
l3 alteri in domū vel predium alterius ingredi iuito dño
l. i. §. i. ff. de acqui. re. do. ⁊. l. diuus. ff. de serui. rusti. p̄dio.
¶ Scd̄o nota in ver. p̄sidialis officij ⁊c. ꝙ ista exhibitio
seruoꝝ ⁊ inquisitio ꝑtinet ad officium iudicis ſm doc. hic
q2 verba diriguntur ad iudicē iusta regulā que traditur
per glo. ⁊ doc. l. si soror. j. de colla. ⁊ per bar. latius in. l. i.
ff de condi. ex lege ⁊ ꝓbatur. l. ꝙ si minor. §. fi. ff. d̄ mino.
¶ In glo. vnica legis requirēdi vbi ⁊ cēs istas penas ⁊c.
de materia ipsius dico vt plene ꝑ bar. in. l. agraria in p̄n.
ff. de termi. mo. Et per bal. l. si ecclesie. C. de sacrosanc.
eccle. tangitur etiam in. l. iij. §. i. ff. de sepul. vio. ⁊ plenius
dicemus. l. quicūq3. j. eo. ⁊ pro breui explicatione eorum
que diximus in voce cōclude breuiter aliquas cōclusiōes
⁊ dic ſm bal. hic ꝙ dñs requirens fugitiuū in domū alte
rius hoc pōt ꝓpria auctoritate per tex. l. i. §. hoc autē cir
ca prin. ff. de fugi. ex cuius dicto nota ⁊ tene menti ꝙ qñ
cōceditur alicui facultas simplr' aliquem capiendi intelli
gitur ꝙ hoc possit ꝓpria auctoritate s3 hoc nō videtur ve
rum per tex. in. d. §. hoc autē in scd̄o rñso ⁊. d. l. diuus eo.
ti. ⁊ hoc bñ dicit hic Ange. ⁊ melius pro quo facit q2 hic
agitur de p̄iudicio alterius scilicet dñi domus. ⁊ ideo ista
verba sunt intelligēda ciuiliter vt. c. pastoralis extra de p̄
uile. ⁊. l. pe. in tex. ⁊ glo. ff. de arbi. ⁊ quod nōt. Cy. i. l. si cū
ea. C. de votis promis. ¶ Scd̄a cōclusio ꝙ l3 dñs aucto
ritate ꝓpria haberet hanc facultatem hoc tñ nō eēt verū
si daretur resistētia ex parte dñi domus q2 tunc priuatus
non pōt vti facultate publica ne excitet rixa. l. nō est sin-
gulis in prin. ff. de regu. iur. vnde dixit bal. singulariter i
autē. ⁊ oino. C. ne vxor pro ma. ꝙ qñ aliquis a lege h3 fa
cultatem capiendi ꝓpria auctoritate intelligitur nisi qui
capi d3 resistat sicut dicimus in simili ꝙ creditor qui pōt
ingredi auctoritate ꝓpria i possessiōem reruz debitoris ñ
pōt vti ea facultate si debitor resistat ſm Dy. ⁊ bar. post
glo. l. iuste possidet. ff. de acquirē. pos. ⁊. l. iij. C. de pigno.
⁊ in. l. alia. §. eleganter. ff. so. ma. q2 pactum factum de ca
piendo debitorem ꝓpria auctoritate non videtur valere
iuxta ea que habentur. l. ob es ⁊ autē. ibi posita. C. de ac.
⁊ obliga. Resoluitur ex mente contrahentium hoc modo
ꝙ vbi alias non potest incipi a captura nisi in subsidium
secundum glo. nota. in. l. iij. §. tutores qui. ff. de suspec.
tut. preterq3 in casibus positis per Barto. l. sacrilegij
§. fi. ff. ad. l. iulia. pecu. ⁊ in. l. ait pretor. §. si debitorem.
ff. que i frau. cre. nūc virtute talis partis poterit iudex cō
cedere licentiam ⁊ familiam etiam si nulla sit causa suspi
tionis ſm glo. not. in. §. multis instit. de liberti ⁊ ꝑ bal. l.
consentaneum. C. quomodo ⁊ quādo vi. hec enim cōuen-
tio valet sub hac forma q2 fit transitus de vna spē pacti
ad aliam quasi similem vt tex. not. in simili. l. nisi ita do-
natur. ff. de dona. causa mor. ¶ Quarta conclusio ꝙ licet
iudex ordinarius possit concedere licentiam ingrediendi
domum vel predium alterius ⁊ si resistere dare manum
militarem. l. si quis missus. §. i. ff. ne vis fiat ei ⁊. l. qui resti
tuere in fi. ff. de rei vendi. Judex tamē delegatus hoc nō
potest ⁊ si sit delegatus principis ſm Ange. hic per ea q̄
notat

notat Inno.in.c.olim extra de priui. Sed ipse idem in.l.
iuste possidet circa fi. supra allegata tenet contra quan-
do sententia esset lata cū cause cognitione ⁊ partibus pre
sentibus videtur enī tacite concessa iudici potestas ꝙ tūc
possit partez resistentē cohercere iuxta ea que habentur.
l.ij.ff.de iurisdic.o.iudi. Sed contra tenet Inno.⁊ cōiter
scribentes in.c.significasti extra de offi.dele.q̄r nullus in
ferior ex quocūq̄z generali mandato videtur habere pote
statem inferendi bellum nisi specialiter sibi demandetur
a lege.xxiij.questio.ij.⁊.iij.c.dominus deus noster ⁊ ple-
ne per eum⁊c.quod super is extra de voto ⁊ plene per euz
potest tamen delegatus principis implorare brachium
seculare ⁊ iudicis ordinarij ⁊ idem in delegato apostolici
vt iudex ordinarius bellum inducat ẜm Gui.in spe.in ti.
de iudi. dele.§.i.versu sed nunqd quicqd dixerit archi.c.
vt officiū de here.li.vi.cuius dicta reprehendūtur cōiter.
d.c.significasti vbi vide. ¶ Quinta ꝯclusio ẜz Ange.hic
ꝙ vbi spoliatus timeret magnū ⁊ irreparabile damnū po
test etiā ex interuallo recuperare rem suā ꝓpria auctorita
te cōtra spoliatorē sed cōtra tertiuz qui habet cām ab eo
q̄r si cōtra illum nō cōpetit iterdictū.l.si colonus.ff.de vi
⁊ vi ar.⁊.c.cū ad sedem iuxta fi.de resti.spoli.ergo multo
minus facultas recuperādi de facto ⁊ sic declarat q̄d po
suit Bart.l.si alius.§.bellissime.ff.ꝙ vi aut clam tu dic
ꝙ hec sunt intelligenda qñ ꝓbabilit̄ damnū timeri possit
⁊ verisimile esset ꝙ eque celeritur per iudicē posset proui-
dere alias dictū nō procederet per tex. in.l.de pupillo.§.
si quis riuos.ff.de no.op.nū.⁊ illo casu idē esset cōtra ter
tium ꝙ cōtra spoliatorem ar.eoꝝ que habētur.c.sepe de
resti.spo.⁊.l.rem que nobis vbi per Bar.ff.acquir.pos.
posuit etiā hic Bal. nunqd exceptio dominij obstet repe
tenti rem mobilem officio iudicis vel forte alijs remedijs
de quibus alijs.l.manifestissimi.§.sed cuz in.ij.ī.de fur.
⁊.l.⁊ ideo.§.veratius.ff.de condic.fur. de quo dicetur.l.
cum seruum.ī.e.reliqua dic vt hic per doc.

f **I fugitiui.** ¶ Si seruus fugiēs ad ho
stes in itinere comprehen-
ditur amputatur sibi pes vel dantur alie pe-
ne de quibus imponuntur hic. Et diuiditur
in duas partes. In prīa ponitur factum ⁊ qualitas deli
cti. In scđa ibi aut pede ⁊ ponit̄ modꝰ pene vl' qualitas
pene imponēde hoc.d. Nota ibi deprehendantur ⁊ ꝙ hic
non punitur actus fuge dum taxat sed etiam apprehen-
sio in fuga vnde si aliter probaretur fuga q̄z per actualez
cōprehensionem non habet locum pena huius legis vnde
dixit Ang.ꝙ si statutū punit comprehensum vel inuentū
cū armis non sufficit probare p̱ testes ꝙ talis portauerit
arma sed requirit̄ ꝙ cū hijs sit inuentus per denunciato
rem publicū habet.n.apprehensio quādā q̄litatē notorij
vel manifesti delicti ad minus iuxta ea que habentur.l.
capite qnto in prin.ff.de adul.⁊ ī.c.cū nō ab hoīe extra
de iudic. vnde sicut cōuictus de maleficio p̱ coniecturas
⁊ p̄sumptiones nisi sint omnino indubitate nō debet pu-
niri pena ordinaria criminis sed ex mitigāda pena p̱ iudi
cem ẜm Bal. notabiliter hic ita econtra apprehensio in
flagranti crimine pōt augere penā vt vides ⁊ de hoc arti
culo dic vt ponit idem Ang.l.i.in prin.ff.de acquir.pos.
⁊ Cy.in.l.licet.C.e.⁊ vide tex.in.l.si barsatorā.ī.de fide-
ius.⁊.glo.in.l.palam.§.que in adulterio.ff.de rip.nup.
¶ Secūdo nota in ver. trāseuntes ꝙ qñ maleficiū atrox
in fieri ⁊ nō in facto esse ⁊ ē actus remotus ⁊ nō ꝓximus
perfectioni nō punitur delinquens ac si perfecisset delictū
concor.tex.l.i.in fi.ff.de extraor.crimi. Cōsuetudo tamē
⁊ statuta italie nō puniunt etiā actū proximū facti vel de
lictum initiatū. Sed perfectū duntaxat ẜm spec.in ti.
de accusator.§.i.v̄su.qd si ⁊ Bar.l.i.§.diuꝰ.ff.de sic.vbi
oīno vide ⁊ modernos hic post Bald.de quo latius in
voce dicemus. Tertio nota ī ver.alia ⁊c.iuncta gl.ꝙ qñ
alternatiua ponitur inter genus ⁊ speciem ⁊ maxime per
hanc dictionem implicatiuam alias terminus generalis
restringitur ad similia ⁊ hoc idem si dictio alia profe-
rat̄ copulatiue.l.fi.§.cui dulcia.ff.de vino ⁊ triti. lega.
⁊ ita dixit glo.in auctē.ex testamēto.ī.de colla.sup.quo
vide quod notabiliter ponit Bal.l.conuenticulam.C.de
ep̄is ⁊.cle.⁊ quod dixit gl.singularis in c.inquisitōis extra
de accusa. quam allegat Anto.de but.c.de causis extra
de offi.del.vide etiā quod posuit Bal.c.i.de pace tenen
da ⁊ eius violatoribus ⁊ in.c.i.§.iniuria de pace.⁊ iura.
fir.in vsi.fe.franciscus aretinus in gl.i.super.l.si fugitiui
circa illam materiā qualiter puniatur delictū attent.tuz
⁊ nō perfectū dic vt plenius de ea habetur.l.si quis nō di
cam.C.de ep̄is ⁊ cle.⁊.l.is qui cū telo.C.ad.l.cor.de sic.
⁊ pro intellectu questionis pridie per vos tacte.s.qualiter
pena statuti habet locum in delicto consumato vel non di
stingue breuiter ⁊ dic ꝙ aut verba statuti possunt signifi-
care actum imperfectū sicut perfectū ⁊ tunc statutū verifi
cetur ⁊ in crimine attentato p̱ actuz proximū intellige.l.i.
§.bestias.ff.de postu.facit optime quod posuit elleganter
Bal.in auctentica habita.C.ne filius pro pa.vbi dixit ꝙ
in delictis etiā habentibus causam successiuā si lex punit
initium delicti hoc ipso queritur vis parti ad penā ⁊ nō
habet locū penitentia ⁊ hoc mēbruz probat tex.l.iij.§.is
qui ad hostes.ff.de re mili.⁊ vt ibi singulariter dicitur in
hoc solo punitur mitius delictū nō p̄fectuz q̄r imponitur
mitius genus pene mortis quod perpetuo nota. ⁊ hoc est
quod dicūt hic doc.⁊ bene in questione statuti de portan
te bladū extra destrictū ꝙ si statutū loquitur per verba q̄
nō important de se actū perfectū de necessitate tunc veri
ficatur etiam in eo qui ē inuentus in itinere ⁊ idē tenuit
Bal.l.cum proponas.C.de nauti.fe.super quo vide tex.
⁊ quod ibi per Bar.⁊ moderni ī.l.cetera.§.sz ⁊ si quis.ff.
del.i.secus si loquatur per verbū extraxerit ⁊ isto modo
habebit locū interpretatio passiua que trahitur ad casum
fictum ẜm tex.⁊ quod ibi per Bar.in.l.i.§.lex falcidia.ff.
ad.l.fal.que fiet per.l.diuus.ff.de siccarijs si vero statutū
loquitur per verbū tēporis perfecti ⁊ tunc dicēduz cū.l.i.
§.diuus.ff.de sicca.habendo tamē ⁊ distinguendo dictū
suū ꝙ aūt delictum ⁊ actus qui geritur non habet suam
formā essentialē perfectā ita ꝙ deficit delictū ex parte fa
cti ⁊ tūc statutū nō cōprehēdit talē casum casus ē q̄ h̄ dic̄
ī.c.i.§.si qs aliū iūctor.§.si qs vulnerauerit de pace te.⁊
eiꝰ viola.ī vsibꝰ feu.⁊ hn̄ fac̄ tex.l.i.ī pri. victo vltio rn̄so
ff.ad.l.pōpe.de parici.⁊.l.i.in fi.ff.ꝙ quisq̄z iure. Nec po
test habere locū tunc interpretatio passiua quoniaz verba
statuti repugnāt significātia actum perfectū ⁊ adde quod
singulariter ponit Ioā.an.in ti.de inquisitione sup̱ Rica
iuxta fi.in aditio.specu.⁊ Bar.in.l.damni.§.sabini.ff.de
dam.infec.vbi voluit ellegāter ꝙ qñ statutū loquitur per
verbum occiderit nō possit aliquis decapitari vel accusa
ri pro morte ⁊ tū quāquā occiderit ⁊ si certū sit ⁊ manife-
stū ꝙ omnino vulneratꝰ ē moriturus per ea que habētur
per Dy.l.si pupillus.§.i.ff.de noua.⁊ hoc dictū sequitur
Bal.in.c.i.§.homicidiū de pace ⁊ iura.fir.in vsi.feu.aut
delictū fuit cōsumatū ẜm suā formā essentialē nō tū ẜm
effectū ꝓpter quē fiebat delictū ⁊ tunc statutū tale delictū
cōprehendit casus est expressus ⁊ ibi per Dy.⁊ Bart.l.si
quis legatū in prin.iuncta.l.qui testamentū.ff.de fal.quez
tex.perpetuo tene.menti. Et adde circa premissa quedaz
notabilia primū est ꝙ qñ statutū vel lex loquitur per ver
bum significans actū p̄fectū in delictis atrocioribus etiā
si verbū illud de se videatur significare delictū nō p̄fectū
tamē aliter resoluetur vnde si statutū dicat si quis volue
rit occidere occidat̄ hoc resoluitur isto modo.l.si quis vo
luntarie occiderit ⁊ ideo nō punitur nisi actus perfectus
ẜm glo.singularem ⁊ ibi hoc tenet Bal.l.fi.ff.de re diui.
Item nota ⁊ adde premissis ꝙ qñ imponitur pena capi-
tis ꝓpter latā culpā nunq̄z delictū īperfectū punitur sicut
perfectū etiā de iure cōi casus vnicus ⁊ notabilis.l.si qs
aliquid.§.qui abortionis infra fi.ff.đ penis ⁊ similiter di
cendū qñ imponit̄ pena cpaitis pro delicto ī omittendo

ita dicit text. nota. in ver. eo occiso in. l. iij. §. vltimo. ff. de
re mili. ⁊ idē debes dicere vbicūq per statutū vł per legē
imponitur pena ipso iure q in istis procedimus strictius
ita dixit singulariter Joan. an. in. c. perpetue de ellectio.
li. vi. ⁊ sequitur Bal. l. si quis seruo infra de furtis. Et si-
militer dicēdū ē in foro penitentie q licet volens occide-
re puniat ꝓ homicida de peniten. distinctiōe. i. c. homici
diorū nō tamē punit in tāto sicut si volūtatē ad actū de-
duxisset vt glo. not. de peni. distinc. i. c. si cui quā allat ab-
bas i. c. sicut dignū extra de homicidio. sequit auctētica.
sed nouo iur.

S Ed nouo. ¶ Nota in verbo membri ⁊c. de pena abscisionis mē
bri que dicit solū cognita. de iure codicis ⁊ est
actus meri imperij. ſm Bal. ⁊ ideo delegari
nō potest. vt dicit tex. in auten. de collator. §. prohibemus.
si tamē aliquis ponatur loco habētis meruz imperiū per
principē tunc hic videtur habere potestatē etiā occidendi
⁊ mutilandi mēbrū. ſm glo. not. in. l. subgerēte. s. de offi.
eius qui vicē alterius ges. que forte sentit ꝯtrariū. hoc tn̄
videtur verius per tex. not. ⁊ ibi per Bar. in. l. i. §. a p̄fe-
ctis. ff. de le. iij. facit optie qd idē not. l. si filius circa prin.
ff. de leg. quid aūt sit de iure canonico dic vt hic ꝑ Bal.
⁊ vt habetur per glo. c. in archiep̄atu. extra de rapto. ⁊ no
tatur in. c. qd sedez. extra. de offi. ordi. ¶ Scdo nota ꝙ
manus ꝓprie appellat mēbrū. ⁊ generaliter omnis pars
corporis que hꝫ officiū distinctū a ceteris q ille dicuntur
ꝓprie partes rei. l. si finita. §. ex hoc edicto. ff. de dam. in-
fec. ⁊ ideo digitus nō est proprie mēbrū. sed particula vel
adiutoriū mēbri. l. nō sunt liberi. ff. de sta. ho. ⁊. l. idē offi-
lius. ff. de edil. edic. ſm Bal. hic. ⁊ bene. ⁊ vide bar. in. l. ij.
ff. de publi. iudicis. ⁊ hic ꝑ moder. ¶ Tertio nota ꝙ pro
furto nō imponitur pena mortis vel abscisionis membri.
⁊ hoc intelligit glo. in eo qui nō sit consuetus furari. vt ip̄e
notat. l. capitaliū. §. famosos. ff. de penis. hic aūt nō intel-
lexit de fure sꝫ de latrone. ſm Sali. ⁊ bene. lꝫ bar. eā aliter
itelligat. ⁊ videtur sentire Acursius. in. d. §. famosos ꝙ ꝑ
hinū actū quis videatur ꝯsuetus furari. doc. cōiter intelli
gūt d trino. ⁊ melius. cū hoc etiā ꝙ ex illis actibus sit di
uulgata infamia ſꝫ bar. i loco p̄allegato. cōiter bar. Ang.
⁊ alij hic cōcludunt ꝙ furtū etiā frequētissime cōmissum
⁊ famosum etiā nō meretur penā mortis vel amputatio-
nis mēbri. primo ꝑ tex. istū. ⁊ i corpore vbi nō pōderat fre
quentia ad cōstituendā differētiā inter furē ⁊ latronē. sed
actus violentie. vt ibi dicitur. p̄terea crassator est ille qui
violenter itinera obsidet cum armis vel sine. ⁊ tamen iste
nō punit pena mortis etiā si sepius hoc fecerit. nisi ⁊ alia
duo cōcurrant. s. ꝙ cū telo ⁊ in itineribus predā fecerit. si
ergo violētus predator etiā si sepius cōmiserit delictū. ni
si cū armis hoc faciat nō punitur morte quinimo nec etiā
tunc nisi in itineribus vt dicit tex. in. l. capitaliū. §. crassa
tores. ff. de penis multo fortius idē dicēdū est de fure pro
hoc facit. q dietari⁹ ē plus q̄ȝ fur. ⁊ tn̄ non punitur pena
mortis. l. saccularij. in prin. ff. de extraor. crimi. hoc etiam
patet ex mente littere. in. d. §. famosos. nam postq̄ȝ dixit
iurisconsultus ꝙ famosi latrones suspendunt furca vbi
fecerunt latrocinium. subiūgit ꝙ hoc fit ad terrorem ⁊ ad
solatiū ꝯsanguineoꝝ interempti. ex quo patet ꝙ loquitur
de latronibus obsidentibus vias aīo occidendi. Et adde
dictis doct. ꝙ fur diurnus minus punitur q̄ȝ nocturnus.
ꝗnimo pōt eum iudex aliq̄n sine pena criminali dimitter
vel cum valde modica. vt ꝓbatur. l. interdū. §. qui fur ē. ff.
de fur. ⁊ in. l. i. in fi. ff. de furibus balnea. Adde ēt ꝙ ꝯsue
tudo delicti vel frequētia regulariter nō estimatur ſꝫ hi
nuȝ actū. sed requirit actus vlterior. vt dicit tex. nōt. l. ca-
pitaliū. §. solent. iuxta fi. ff. de penis. qd est verum regu
lariter. Fallit vbi tractat de cōsuetudine delicti ad exclu-
dendaȝ veniam vel priuilegiū. vt tex. nōt. ⁊ ibi per gl. l. iij.
iuxta. fi. C. de ep̄is audi. Scdo fallit q̄n consuetudo deli
quēdi allegaret ad tollēdā excusationeȝ a delicto. casus ē

nōt. l. iij. §. si plures. ff. de re mili. quē tex. nōt. In glo. sup
verbo. castigat. vltra ea que dicta sunt in notabilibus cir
ca penam furti ⁊ in glosis p̄cedentibus qd mēbri amputa
tione querunt hic doc. ⁊ p̄cipue Bal. de aliquibus q̄stio-
nibus de quibus breuiter ⁊ per cōclusiones est videnduȝ
⁊ ēt aliquid circa penam furti de qua dictum ē vltra ea q̄
diximus. dic ergo pro prima cōclusione. ſm bal. hic ꝙ sic
pro tribus furtis ille qui ē famosus pōt suspēdi. ita ēt po-
terit contingere pro vno furto valde enormi. reperit. n. ꝙ
furtum aliquādo punit pena mortis ꝑꝑ qualitatem ꝯiū
cti. puta q̄n est furtum ⁊ desertio simul. l. nō omnes. §. ij.
ff. de re mili. nam ita demonstratur malus aīus pro vno
furto enormi ⁊ excessiuo sicut pro pluribus mediocribus
vel leuibus ⁊ hoc modo forte pōt substineri dictuȝ suū ꝙ
tamē cōiter multi non sequūtur nec seruaret in practica.
¶ Secūda cōclusio sit ꝙ ēt de iure feudoꝝ videt eē satis
de mente ꝙ furtum puniat pena legali: preterq̄ȝ durante
cā illius ꝯstitutionis. ⁊ respectu illaꝝ personaruȝ pro qua
rum cā emanauit cōstitutio hoc probat q tex. in. c. i. §. pu
blici de pace tenē. ⁊ eius viola. in latronibus simpliciter
dicit ꝙ puniant penis legalibus latrones autē non semꝑ
puniūt pena mortis vt habet in. §. famosos ⁊ in. §. crassa
tores. ff. de penis. ergo incōueniens eēt ꝙ pro furto indi-
stincte ⁊ omni loco qd est longe minus delictum quis pu
niret pena mortis sꝫ q casu poterat cōtingere ꝙ frequē
tius ꝯmittebant furta q̄ȝ latrocinia ideo pro tunc delictū
leuius fuit acrius punituȝ vel si vis dicere ꝙ illa ꝯstitu-
tio eēt vniuersalis quo ad oēs potes r̄ndere ꝙ expirauit
cessante particulari cā propter quā emanauerat ⁊ ideo n̄
fuit recepta per vsum vt dicūt hic doc. ¶ Tertia ꝯclusio
ſm Bal. ꝙ si per statutum imponit pena pro homicidio
vel pro furto. tūc iudex loci non pōt imponere penā iuris
cōi. Primo q nō habet iurisdictioneȝ nisi a statuto ⁊ iurat
seruare statuta vt ī. c. i. de iureiu. li. vj. ⁊ iō alibi dixit ip̄e
nōbiliter ꝙ cōtra formam statuti nō potest reddere iudex
secularis ius clerico quia statutum lꝫ nō possit disponere
cōtra clericuȝ pōt tn̄ nō dare iudici suam iurisdictiōem ⁊
ideo iudex respectu cleri remanebit priuatus vt ipse po-
nit in autē. statuimus. s. de epis. ⁊ cle. Scdo q per penaȝ
impositam a statuto videt in dubio recessum a pena iu-
ris cōis. l. qui cum vno. §. grauius autē in verbo recessuȝ
ff. de re mili. ⁊ hāc ꝑtem tenet Saly. l. qui sepulchra infra
de sepul. viola. prio ꝑ tex. in autē. sꝫ nouo iure. ī. de adul.
vbi pꝫ ꝙ per penam nouā impositam mulieri intrusiōis
in monasteriuȝ videt recessum a pena veteri que erat ca
pitalis. l. q̄ȝuis. C. eo. ⁊. l. si qs viduam. ff. de q̄stio. Itē q
statutum videt eē respectu sui loci lex sp̄alis ergo speties
derogat generi. l. doli clausula. ff. de verbo. obli. ⁊ in regu
la generi infra de regulis iuris. sꝫ hec vltima rō nō proce-
dit q quādo pena sp̄alis ⁊ generalis descēdit ex diuersis
legibus vna nō derogat alteri ſm Bar. ⁊ alios in. l. fi. cir
ca pri. ff. de peñ. ⁊ vid qd ibi notant ponit. l. i. §. hoc autē
edic. ff. de no. op. nū. ⁊ magis ad ꝓpositum. l. i. §. vnde q̄-
ritur. ff. de publi. sꝫ Joan. an. in addi. spec. in ti. de furtis
super rubrica tenet oppositum allegans Guido. de suza. l.
iij. C. ad. l. acquil. per. l. quotiens de actio. ⁊ obligatio. ff.
Et eandem sententiaȝ sequitur bart. noster. l. i. in princi.
ff. vi bono. rapto. per ea que habentur in. l. qui vsumfru-
tum. ff. de ver. ob. ⁊. l. pe. ff. de p̄ter stip. Tu autē pro con
cordia cōclude breuiter ⁊ dic ꝙ q̄n imponit a statuto vel
a lege noua pena sub diuerso titulo accusatiōis vel crimi
nis. ⁊ tunc nō videt recessum a veteri. l. quotiens p̄allega
ta ⁊. l. i. §. vnde querit. ff. de publi. Si vero imponat pe-
na sub eo. tit. criminis. ⁊ tūc siquidē pena que scdo impo
nitur sit maior prima ⁊ tūc ꝑ eā videtur recessuȝ a veteri
casus est in. l. i. in fi. C. de rap. virg. ⁊ bene facit qd habet
l. pe. ff. de p̄to. stip. si vero scda minus ꝯtineat q̄ȝ prima ⁊
tunc indubio nō videtur recessum a prima ⁊ ita intelligo
l. qui sepulchra. C. de sepul. vio. ⁊ qd habet. l. i. de vi bo.
rap. p̄alle. nisi ex presumpta mente stattui vel legis aliud
apparerēt

appareret vt in autē. sed hodie. C. de adulter. ⁊ p̄sumitur
in dubio ꝙ voluerit recedi a priori pena qn̄ pena sequēs
que est minor punit delictū ꝙ tēpore pene imposite erat
diminutū ⁊ ita itelligo tex. l. qui cū vno. §. grauiꝰ aūt. ff.
de re mili. ⁊ ista sunt vera qn̄ ambe pene essent imponēde
ab hoīe sed qn̄ vna imponeretur a lege ⁊ altera ab homi-
ne tunc iste pene cōcurrūt nō solū in origine sed in execu-
tione regulariter fm Bar. notatur. l. sancio legū. ff. de pe
nis per ea q̄ habentur in. l. pretor. ait. §. i. ff. de noui. oper.
nū. Itē limita p̄missa nisi pene respiciāt diuersū foꝝ ⁊ ma
teriē si iponāt̄ p leges diuersi fori q2 cōcurrūt ēt i exeq̄tiōe
ꝙ est plus tex. est not. in. c. felicis. §. fi. de penis lib. vi. de
quo vide p bal. in. l cūctos populos. .s̄. de sūma trinita.
⁊ fi. ca. ⁊. l. placet s̄ de sacrosan. eccle. ⁊ in c. i. p doc. extra
de offi. ordi. Quādo aūt p legē veterē imponeretur pena
extraordinaria tūc si lex noua imponeret penā ordinariā
forte videretur recessum a veteri ⁊ idē ecōtra ⁊ ita pōt i
telligi tex. l. fi. ff. ad. l. fla. de plaga. pro quo facit optime ꝙ
notat bar. in. d. l. sanctio leguꝫ. Et casus fm bal. l. i. C. de
accu. iuncta. l. agraria in p̄n. ff. de termi. mo. vt ipse notat
in. l. data opa. C. qui accu. nō vbi etiā inquit ꝙ fatuus iu
dex qui imponit penā legis ⁊ nō penā statuti qm̄ statutū
qđ est locale videt̄ esse quedā species respectu generis fꝫ
Dy. in regula generi ⁊ bar. in l. quesitū. §. idē respōdit. ff.
de fun. instruc. nā id ꝙ est p se genus cōsideratur vt spēs
respectu amplioris generis vt ibi notatur facit optime ꝙ
posuit elleganter bar. in extrauagātibus ad repri. in ver
bo nō stantibus circa fi. ⁊ bal. l. i. §. vbi aūt. j̄. de cadu. tol.
sed hec rō nō ꝓcedit vt prius dixi. ⁊ pro opiniōe Bar. est
tex. iuncta glo. in. l. quicūqꝫ. j̄. e. vt ibi videbis. fatetur tn̄.
Bal. in. d. l. data opera ꝙ lꝫ pena statuti tollat penā iu-
ris cōis non tn̄ tollit penam alterius statuti. ⁊ ex his ha-
bes veritatē. ¶ Quarta ꝯclusio fꝫ bar. l. si cui. §. cū sacri
legium. ff. de accat l. ⁊ Bald. ⁊ moder. hic ꝙ ad faciendūꝫ
suspendi furem pro tertio sufficit ꝙ alia duo furta sint co
missa: lꝫ in diuersis territorijs ita ꝙ hec p se nō eēnt pu
nibilia. ⁊ idem eēt si prioribus delictis eēt p̄scriptum. per
l. iij. .s̄. de epis. au. quare delictum qđ nō erat punibile de
se pōt aggrauare aliud punibile saltem qn̄ delictum puni
bile aggrauat̄ de iure cōsuetudinis. ⁊ hoc eēt verum in-
dubitate. q2 delictū ꝙ nō est ita atrox de p se pōt per deli-
ctū alterius effici atrociꝰ. l. nō oēs. §. ij. ff. de re mili. Pre
terea delictum qđ semel fuit punitū de se nō est amplius
punibile. l. licꝫ. §. vltio. ff. nau. cau. sta. ⁊ tn̄ illud idem deli
ctum aggrauat sequēs in quo maior punitio fit ex ꝯsuetu
dine delinquēdi. ⁊ iō dixit Bar. notāter. in pria ꝯstitu. ff.
per tex. in. l. palam. §. i. ff. de rit. nup. ꝙ ista nomia que re
cipiunt denominatiōem a frequētia actuū nō perdunt̄ p
penitentiaꝫ vel abolitionem delicti vnde ita est vsurariꝰ
manifestus illis qui destitit facere vsuram ⁊ restituit sicut
ille qui est in actu lꝫ Bal. in hoc cōtra. in Rica. de vsuris.
C. ⁊ iō si delictū qđ ē sublatum punitione vel solutiōe cō
putat̄ ad causandaꝫ ꝯsuetudinem delinquēdi. l. quicunqꝫ.
j̄. co. multo fortiꝰ delictū cui ē p̄scriptū vl' de quo n̄ p̄t co
gnosci i hoc territorio. q2 p̄scriptio tenet vim solōnis imo
minus adhuc qm̄ p solutionē ip̄o iure tollitur delictū. l. sꝫ
si vnius. §. sed si ante. ff. de iniur. Sed nō sic p p̄scriptionē
cōtra crimē. l. si maritus. §. p̄scriptiones. ff. de adul. ⁊. l. i.
§. accusationē. iuxta fi. ff. ad turpil. fm bart. i. l. absentē. in
fi. ff. de penis. Sed in casu nostro idest in fure vbi non so
lum cōsideratur cōsuetudo actus furādi: sed etiā fama vl'
infamia resultans ex cōsuetudine. vt dixi. videtur ꝙ furta
ꝯmissa in alieno territorio nō simpliciter faciant hic furē
eē famosum. q2 fama que ē in vno loco puta in loco deli-
cti pōt probabiliter de eodem delicto non esse in alio. fm
Bar. in. §. tormēta. ⁊ iō nisi specifice probet̄ ꝙ de delictis
alibi ꝯmissis est fama hic nō vocabit̄ hic iste latro famo-
sus lꝫ probet̄ ꝙ in loco delicti est famosus. vt singulariter
tꝫ ⁊ declarat Joan. an. allegās Gui. de suzaria sup Rica
de fur. in pe. q. de addi. spec. Et sic limita ⁊ declara dicta

doc. Reliqua dic vt hic plene per doc. ⁊ vt diximus in le
ctione p̄cedēti vide tn̄ pro articulo p̄senti qđ posuit bal.
noster. in. l. graccus in. i. col. C. de adul. ⁊ Pe. in repe. sua i
regula peccati venia de reg. iur. in. vj.

q Uicunqꝫ Qui recipit fugitiuū sciēter
punitur pena hic posita se-
cus si ignorant ⁊ similiter punit̄ dn̄s cuius do
lo simulata ē fuga in amissione serui. Et sunt
duo dicta pricipalia scđm. ibi sane. ¶ Nota in ver. qui-
cunqꝫ. ⁊c. nā autē hec doc. ꝙ istud ꝯprehendit genus fe-
mininuꝫ sicut masculinum cuius occasiōe ponit hic Cy.
⁊ alij scribētes quomodo masculinū genus ꝯcipiat femini
nuꝫ que mā multum vulgaris est ⁊ iō ꝓ iuuenibus pone
regulam ⁊ fallētias regula ē ꝙ genus masculini cōprehē
dit femininū. l. si ita scriptum in prin. de le. ij. ⁊. l. ꝓnūtia-
tio ⁊. l. i. ⁊ ibi plene per Bar. ff. de verbo. signi. ¶ Fallit
hoc mō prio qn̄ masculus exprimeret̄ p nomē ꝓprium pu
ta Petrus vel Martinus ⁊c. fm glo. l. si qs ita in p. in.
ff. de testa. tutel. ⁊ hoc nisi nomen ꝓprium exprimat̄ a le
ge ꝯdente vt in pria ꝯstitu. C. iuxta fi. fm Bar. in loco p̄-
allegato qn̄ eēt mā differens verbi in tutellis ⁊ officijs pu
blicis. l. femine. ff. de regu. iur. iuncta. l. vltia. ff. de tutel.
¶ Tertio fallit qn̄ aliud cōstaret de mente masculinū ꝓ-
ferentis q2 v̄ba restringunt̄ fm mentē. l. si alij. ff. đ vsufru.
le. ⁊ hoc probatur. l. lucius. §. q̄situm. ff. de le. iij. ¶ Quar
to fallit vbicūqꝫ tractaret̄ de puniēdo odiū irrationabile
l. i. §. queritur. ff. de ven. in pos. mit. ⁊. l. quisqs. j̄. ad. l. iul.
maiesta. ⁊ ideo dicit hic Ang. ⁊ bn̄ ꝙ statutū prohibens
filios bānitorum habitare in ciuitate non videtur prohi
bere filias q2 hoc est odium irrationabile ꝙ vnus pre-
grauet̄ delicto alteriꝰ. l. iij. ff. de iterdic. ⁊ rele. ⁊. l. diuinus
ff. de iure pa. similiter etiā dicit bal. hic ꝙ si statutū exclu
dit auū maternū stante agnato a successione defuncti ta-
le statutū nō cōprehendet auiam q2 est odiū irrationabi-
le fm eū nā lꝫ ex parte agnati sit fauor qui est inclusus fm
bar. l. liberoꝝ. ff. de ver. si. ex parte tn̄ alterius exclusi sta
tutū dicet̄ odiosuꝫ fm glo. in. l. sed si hac. . §. fi. ff. de in ius
uocā. ⁊ bal. ⁊ alios in. l. venia. C. e. alibi tamē idē bal. te-
net ꝙ inspecto vtroqꝫ capite statutuꝫ sit irrationabile vt
ipse ponit. l. si defunctus. j̄. de legit. hered. Et ideo odio-
sum q2 fauor irrationabilis odiū est fm eū in. l. ij. C. q̄ sit
lon. consu. vbi omnino vide de hoc tn̄ dicemus plene. l.
maximū viciū. j̄. de libe. p̄ter. vbi aūt odiū sit rationabile
tūc cōprehendit̄ femininū genus sub masculino. l. si quis
id ꝙ. §. i. de iurisdic. o. iudi. ff. vtrū aūt femininū genus cō
prehendatur ex ꝓpria significatiōe ⁊ sic in statutis an ve
re ex interpetratione ⁊ improprio significatu dic vt plene
p bar. d. l. i. ⁊ p Sali. hic vide etiā bar. qui aliter sup hoc
loquitur in. l. i. in prin. iusta fi. cōmēti. ff. de pec. ⁊ ꝙ notat
glo. in. c. generali de ellec. li. vi. ¶ Scđo nota. in ver. p̄ter.
ꝙ ista dictio de sui natura est implicatiua aliqn̄ si p̄cedat
affirmatiua oratio ⁊ est exceptiua de quo dic vt plene ha
betur in. l. i. ff. de pignorati. ac. ⁊ in. l. actione. C. de tran-
sac. ⁊. l. seio. §. pe. ff. de annu. leg. ¶ Tertio nota ꝙ ex rei
teratione delicti augetur pena ⁊ reiteratur prima. De
augmento pene dic vt diximus in autē. sed nouo iure. s̄.
eo. De reiteratione pene dic vt hic p bal. ⁊ Ang. qui tra-
dunt pro regula ꝙ qn̄ ex reiteratione delicti nō resultat
offenso nouū interesse tunc regulariter nō imponitur no
ua pena. l. ei qui. ff. de fur. ⁊. l. i. C. de cōdi. furti. s̄. ⁊. l. ve-
ruꝫ ff. e. de fur. ¶ Et ideo infert hic bal. ꝙ si quis produ
xerit mile testes falsos in vna cā non punitur pro singulis
pro singularibus penis sed totū estimatur vnuꝫ falsum ⁊
idē dicit de ludente ad aleam cōtinue vel cōtinuato actu
⁊ sic de muliere ꝓhibita portare vestes certi generis de
quibus oībus dic vt plene habetur p bar. l. inficiando. §.
infans. ff. de fur. ⁊ in. l. nunqꝫ plura. ff. de priua. delic. ⁊ ꝙ
subtiliter ipse ponit. l. si gemina. ff. ar. fur. ces. ⁊ vi. l. iij. §.
si ad plures. ff. de sepul. vio. vide ēt ꝙ tangūt doct̄. l. p̄ris
⁊ filij iuxta fi. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ forte latius dicemus in

voce. ¶ Quarto nota in versu q̄ ſi ad ꝑdictā ⁊c. ꝙ vbi
cunqꝫ nō pōt imponi pena ſtatuta pro delicto ibi alterat̃
pena. cōcordat tex. l. i. §. ⁊ generaliter. ff. de penis de quo
diximus in auten. ſed nouo iure. ſ. eo. ⁊ ibi vide ꝑ doct.
¶ Quinto nota ĩ ver. ꝙ ſi ſeruus ꝙ pena que imponitur
receptatori nō habet locū in ignorāte ad idē tex. notat in
l. iij. §. nō tamē. ff. de incen. rui. ⁊ nau. ⁊ l. cū ſatis in fi. ĩ.
de agri. ⁊ cenſi. li. xi. ⁊ q̄ notat̃ ꝑ glo. in. l. i. ff. de recepta
toribus amplius dixit hic bal. ꝙ ſtatutū imponens penā
membri vel corporalē ſimpliciter nūq̄ꝫ includit niſi do-
luꝫ ꝑ. l. poſitā in. l. in lege cornelia. ff. ad. l. cor. de ſic. a qua
ſtatutū recipit interpetrationē paſſiuaꝫ ⁊ declaratiuā q̄
fieri pt̄ ſꝫ bar. i. l. oēs populi. ff. d̄ iu. ⁊ iu. Ex h̄ ēt v̄ſ. tene
mēti ꝙ Aſſertio alicui⁹ dicētl eē talē excuſat aliquē a do
lo p̄ſumpto ⁊ iō dixit gl. not. ꝙ ſi ego mādo alicui ꝙ la-
boret ĩ illo agro tanq̄ꝫ meo lꝫ mādās poſſit accuſari tāq̄ꝫ
violentus turbator. Sed in gl. in. l. in rē. §. tignū. ff. de rei
vēdi. ⁊ hoc tenet bar. i. l. nō ſolū. §. ſi mādato. ff. de iniur.
⁊ bald. l. non ideo minus. C. de accatis. ¶ Ultimo nota
ꝙ aliquis nō debet inſtigari ad delinquendum ⁊ ad tra-
ctatū inſtigatus tñ pōt impune facere tractatū duplicē. l.
ſi quis ſeruo infra de furtis quā legē ad hoc dic̃ hic Ang.
eſſe ſingularē. In glo. ij. poſita ĩ verbo vel. xxx. in ver. ſed
cuius ē ellectio ⁊c. diſtingue breuiter vel conclude ſi quera
tur in penis cui⁹ ſit ellectio. ¶ Pria ꝯcluſio ꝙ qñ dat̃ fa
cultas ſoluēdi a iud pro pena puta p̄ciū pro ſpecie danda
tūc ſemꝑ facultas illa cōpetit debitori ⁊ ita intelligo tex.
noſtrū cū glo. facit ꝙ habetur ĩ. l. miles. §. x. ff. de re iudi.
⁊ ꝙ notatur. l. ſi ſtipulatus. x. in mele. ff. de ſolu. ¶ Scda
ꝯcluſio ꝙ qñ alternatiua apponitur nō pene ſed facultati
p̄ſtandi tūc ſimiliter in dubio eſt debitoris ellectio vt di-
xit glo. nota. in. l. ꝙ ſi iunio ſi ſeruus. ff. de mino. Et pro-
batur. l. ſed ſi vnius. §. cum ſeruus. ff. de iniur. ¶ Tertia
concluſio ꝙ in penis corporalibus vel ſimilibus ellectio
ſemper videtur eſſe iudicis ⁊ maxime indubio ꝑ rationē
tex. in. l. pedius. §. vltimo. ff de incē. rui. ⁊ nau. ⁊ ꝑ tex. l. ſi
quis aliquid. §. qui iudicē. ff. de penis ⁊ benefacit tex. in. l.
aut dānū. §. i. vltimo verſi. ff. d̄ penis ⁊ in. l. i. iuxta fi. ĩ.
de his qui latrones ibi pro eſtimatiōe iudicis ⁊c. ⁊ ſic in
telligo glo. ĩ. c. ſicut extra de iudi. vbi ꝑ abbatē ⁊ ĩ. c. a cra
pula de vita ⁊ hone. cle. ⁊ in hoc plus placet opi. Sali. ſic
etiā intelligo ꝙ notat bal. qui videtur cōtradicere his q̄
dixit hic in. l. data opa. ĩ. qui ac. nō poſ. ⁊ l. qd ergo. §. pe
na grauior. ff. de his qui nota. infa. ⁊ vide eū in. l. qui cri-
men. C. de accuſa. ¶ Quarta ꝯcluſio ꝙ in penis pecunia
rijs vera eſt diſtinctio bar. ſi in alternatiua penaꝝ nō ſint
ſumme ſed ſpēs vel ſpecies ⁊ ſumma ſi vero ſint ſumme
⁊ tunc qꝛ ſemper in alternatiua ſummarum minor rema
net. l. ſi ſtipulat⁹ fuerim. x. aut. xv. ff. de v̄. ob. nō eēt equū
dicere ꝙ fruſtra lex appoſuiſſet alternatiuam ⁊ ideo di-
cendum eſt tunc ꝙ erit ellectio iudicis qui ſꝫm qualitates
⁊ circūſtantias modo imponet maiorē modo minorē indu
bio tñ minorē imponet per. l. ſi de interpretatiōe. ff. de pe.
¶ Quinta cōcluſio qñ pene per eandem legem imponunt̃
copulatiue vel cuꝫ pūcto tūc aut iudex arbitrat̃ ꝙ vna ex
illis penis ſit cōdigna ⁊ ſufficiens delicto ⁊ tunc dicendū
eſt ꝙ illa copula reſoluet̃ in ſingularitates iuxta ea que ha
bent̃ per glo. ⁊ alios. c. ex parte extra de reſcrip. ⁊ maxime
ſi ſit ibi punctus ⁊ nō copula ⁊ hoc vltimū tꝫ Bart. l. qd
ergo. §. pena grauior. ff. de his qui nōt. infa. ſi vero iudex
nō arbitretur ſingulas penas ſufficere purgatiōi delicti ⁊
tunc reſoluet̃ copula vel pūctus in diſconiūctaꝫ vt vtrāq̄ꝫ
debeat imponere. l. ſepe. §. vltimo. ff. de ver. ſi. ⁊ tꝫ Bal.
in. d. §. pena grauior. nec eſt mirū ꝙ aliquādo ex mēte ꝓ-
ferentis ꝯiuncta reſoluat̃ in diſiunctaꝫ vel eꝯ. l. ſi is q du-
centa. §. itē ſi pr̃. ff. de rebus dubi. ⁊ l. lutius. ff. de hr̃. inſti.
cum his que habent̃ per Bar. l. ſi ticio vſuſfructus. ff. de
vſuf. le. ¶ Sexta ⁊ vltima ꝯcluſio ſꝫm Ange. ſingulariter
hic qui allegat Bar. ita cōſuluiſſe ſiſiī ꝙ ſi per ſtatutum ĩ
ponit̃ pena pecuniaria ⁊ niſi ſoluat̃. ĩ. certum terminū pe
na amputationis mēbri ſi intra tp̄s p̄fixuꝫ a ſtatuto reus
pōt ſoluere ꝯdemnationem ⁊ nō vult imo vult ſibi ampu
tari pedem tunc nō obſtāte cōtumatia ſua nō debebit ſibi
mēbrum mutilari qꝛ ex quo pōt ſolui pena pecuniaria nō
eſt equū ꝙ amputet̃ ſibi pes ex volūtate ſua qꝛ nemo ē
dñs membroꝝ ſuoꝝ. l. liber homo. ff. ad. l. acql. ⁊ per bart.
in. l. interdū. §. qui fureꝫ. ff. de fur. ⁊ ita ꝯſuluit Bar. l. idē
cum duobus. §. idem cum reſpōdit. ff. pro ſo. tu vide ꝙ ſin
gulariter ad ꝓpoſitum poſuit Bar. l. ſtic⁹ hꝫ in princi. ff.
de pec. le. ⁊ q̄ nōt glo. l. nō tantū. ff. de ap. ⁊ Bal. in. l. ad
ditos. C. de epiſ. audien.

in Ancipla Qui ſolicitat vel ſubtrahit mā
cipium vel libertuꝫ ciuitatis q̄
ſit artifex punit̃ pena hic poſita ⁊ ſimiliter de
fenſor ciuitatis qui ſeruū nō procōſulis punit̃
vt hic in littera ⁊ diuiditur in quattuor partes.
¶ In prima ponit̃ de pena ſollicitantis ſeruū vel aducen
tis ſeruuꝫ ciuitatis. ¶ In ſcda ibi libertis quoqꝫ repetit
eandem penam in libertis. ¶ In tertia ibi ita vt ⁊c. po-
nitur de pena defenſoris negligētis. ¶ In quarta ibi nec
bñficio ⁊c. ponit̃ de remiſſione pene nō facienda ⁊ de re-
greſſu non dando ipſi defenſori propter penam ſolutam.
¶ Nota prio in ver. rei publice. ⁊c. iuncta glo. ꝙ ēt alie ci
uitates q̄ ſunt ſubiecte largo mō poſſūt appellari res pu.
nā ſtricte res pu. dr̃ ciuitas rōana ⁊ alie ſubiecte redigunt̃
ad iſtar p̄uati. l. euꝫ qui vectigal. ff. de ver. ſi. ⁊ iſtud ē vex
in his que ſunt ſubiecti ſimpliciter ſꝫ ſecus forte in his q̄
nō ſunt ſubiecti quo ad oīa ſꝫ ſꝫm quid de q̄bus vide per
Bald. in. l. ēt. C. de iuredo. ⁊ per Bar. in. l. i. in prin. ff. de
dām. infec. ⁊ qui dicant̃ proprie ſubditi habes glo. nōt. in
cle. i. de foro compe. ciuitas tñ que nō recognoſcit ſuꝑiorē
vel que haberet ex conceſſione ſuꝑioris ꝓprie diceret̃ res
publica qꝛ hꝫ ea que ſunt iuris publici ⁊ de iſtis vide per
Bal. in titu. de pace ꝯſtante ⁊ ꝙ ponit bar. i. l. i. C. d̄ iuſ
fi. li. x. vel in Rŭca latiſſime ⁊ in. l. cūctos populos iuxta fi.
ſ. de ſum. tri. ⁊ fi. catho. ⁊ in. l. itē veniūt. §. ait ſenatus. ff.
de petē. hr̃. ¶ Scdo nota de pena que imponit̃ ſolicitāti
ſeruū publicum artificem ⁊ de varijs generibus pēnarum
dic vt in glo. ordi. l. quicūqꝫ. ſ. eo. ¶ Tertio nota ꝙ offi-
cialis deputatus ad tuenduꝫ ius publicum ſi ſit in negli-
gētia punit̃ pena hic poſita ⁊ iō queſiuit hic Bar. ⁊ mo-
derni ex quo capite poſſit cōueniri officialis negligens ali
cui facere iuſticiam ⁊ dixit Bar. hic ⁊ ĩ. l. ſi iudex iuxta fi.
ff. de var̃. ⁊ ex̄or. cog. ꝙ non punitur ex quaſi maleficio ſi
cut ille qui per culpā vl' imprudentiā iudicauit de quo ha
bet̃ ĩ. l. ex maleficijs. §. iudex. ff. d̄ ac. ⁊ ob. ⁊ ĩſti. de obliga.
que ex quaſi malis naſ. in prin. cōuenitur tñ actione in fa-
ctū ad intereſſe ꝑ. l. qui noīe. ff. de fal. que tradit regulā ꝙ
pro eo delicto pro quo pōt agi criminaliter ad vindictaꝫ
publicā pro eodē pōt agere pars ciuiliter ad intereſſe. l. fi.
ff. de priua. delic. ⁊ l. nec quicq̄ꝫ. ff. pro ſo. bal. aūt tenet hic
cōtra ꝑ tex. in. l. argētarius. §. cū aūt. ff. de eden. ⁊ per. l. ſi
quis in cōſcribēdo in fi. ſ. de pactis vbi etiā per euꝫ ⁊ per
Ang. hic qui videtur ꝯcordare opiniones diſtinguens ꝙ
aut iudex negligit ꝑ dolū vel latā culpā ⁊ tunc faciat litē
ſuā ⁊ cōuenitur actione in factū ex quaſi maleficio aut da
tur alia negligētia ⁊ tūc cōdemnabitur nō inſolidū ſed q̄ꝫ
tū iudici equū videbit̃ ⁊ nō ex titulo quaſi maleficij tu te-
ne ſententiaꝫ bar. qñ eſſet talis negligētia iudicis q̄ poſſet
puniri criminaliter ſicut in caſu ĩ autē. vt dif. in. §. i. qꝛ tūc
ex quo aduerſus iudicē cōpetit actio ordinaria ꝑ regulaꝫ
p̄dictā nō eſt cōueniēs ꝙ detur actio ex quaſi maleficio q̄
datur vbi maleficiū nō eſt cōmiſſum vt. d. §. iudex ⁊ ideo
in iuriſcōſultus qñ dicit iudiceꝫ teneri ex quaſi maleficio
ponit ꝙ male iudicauerit ꝑ imprudētiā qꝛ ſi ꝑ doluꝫ tūc
qꝛ cōpetit ꝯtra eū actio ex maleficio vt in. l. i. ff. de calum.
⁊ in autē. ſed nouo iure. ĩ. de pena iu. qui male iu. nō cōpe
tet actio ex quaſi maleficio que ē quoadmodo ſubſidiaria
vtrū aūt ꝓpter negligētiā iudex vel adminiſtrator poſſit
deponi cōcludit bal. regulariter ꝙ nō hic p̄terqꝫ ĩ caſibus

vbi hoc est expressum sicut in.l.si quos.s.de offi.pre.ori. vel illir.⁊ in autē.de armis.§.vltio in quibus videt̄ casus cōtra Bal.q̄ꝛ tex.in.l.si quos generaliter mādat ꝙ rectores negligētes debeāt deponi ab administratiōe sicut videmus in tutore.l.iij.§.tutores qui.ff.de suspec.tu.⁊ vide tu text.nō.in autē.statuimus ⁊ ibi plene per bal.s.de epi.⁊ cle. ¶ Ultimo nō ꝫm cōem intellectum ꝙ iudex vl' officialis ꝯdemnatus ꝓpter negligentiaꝫ in officio non pōt habere regressum cōtra illum in cuius fauorem fuit negligens ⁊ iō dicit hic Ang.ꝙ iudex ꝯdemnatus in sindicatu non pōt habere regressum ꝯtra illū qui iniuste obtinuit ꝯtra hoc tn̄ allega.casuꝫ.l.missi opinatores.j.de exactor. tribu.li.x. Et iō distinguit tres casus. ¶ Primus est qn̄ ille qui soluit ex sua solutiōe nō liberat eum contra quem vult habere regressum ⁊ ita intelligit istuꝫ tex.hic q̄ꝛ tūc nō datur regressus. ¶ Secūdus casus ē qn̄ ille qui soluit cōuenitur ex dolo suo vel lata culpa nam tunc ēt si alium liberet nō competit sibi actio nec pōt petere vt sibi cedat̄ l.is qui dolo cum.l.se.ff.de rei vindi. ¶ Tertius casus ē qn̄ ille qui soluit ꝯuenitur ex culpa nā tūc dabit̄ regressus ꝫm eū ⁊ cedent̄ sibi actiōes per.l.si culpa.ff.de rei vendi. ⁊ q̄d nōt Dy.in.l.pro possessore de reg.iur.in.vj. Tu vide tex.nō. iūcta glo.in.l.si qs dolo.§.vltio.ff.de re iudi.⁊ ꝙ singulariter ponit Guil.in spec.in titu.de expensis.§.postremo versu illud ⁊ notādum circa mediū vbi allegat l.missi opinatores a quo Ang.eā habuit ⁊ quod ibi ꝑ glo.l.i.§.nunc tractemus.ff.de tutel.⁊ ratio.dis.⁊ q̄d ponit subtiliter Bar.l.modestinus in p̄io mēbro principali.ff.de solu.⁊.l.i.in fi.ff.pro emp. Ex q̄bus habebis veritateꝫ huius articuli quam breuiter in voce tibi tradam. Circa illum articulū qualiter iudex negligēs faciat litem suā vl' nō dic ꝙ si iudex nō admitit partem ꝓponentem vel allegantem sed ꝓcedit ad vlteriora tunc semꝑ facit litem suā ita intelligo text.in.l.si qs in cōscribendo in fi.C.de pac.⁊ l.argentarius.§.cum autē.ff.de edē.nō enim ibi iudex simpliciter neglexit sꝫ nō obstante allegatione partis ꝓcessit ad vlteriora ⁊ ad sniam ergo tacite videt̄ grauasse pteꝫ ⁊ sic ꝓpter factum ꝯdemnabit̄.c.interposita extra d̄ ap.⁊ habet̄ in.l.i.s.de ordi.iu.⁊.l.a ꝓcedēte per Bar.s.de dilla.vnde iudex hic nō ꝯdemnatur per solam negligentiam. ¶ Scd̄a cōclusio ꝙ iudex qui per dolum neglexit facere iusticiā punit̄ criminaliter autē.vt dif.in.§.i.⁊.l.a ꝓconsulibus in ver.supplicio.j.de ap.⁊.l.qm̄ ⁊ iō poterit etiam cōtra ipsum agi ad interesse ciuiliter per.l.qui noie ff.de fal.⁊ hoc modo intelligo dictū Bar.l.si iudex.ff.de var̄.⁊ extra cog.⁊ ꝓbatur.l.nō quicq̄d.§.fi ff.de iudi.vbi per Bart.non tn̄ punietur iudex negligēs per dolū pena que imponit̄ facienti iniusticiam per dolū d̄ qua in autē. Sed nouo iure.j.de pe.iu. qui ma.iud.casus est singularis.l.si messor in prin.ff.si mes.fal.mo.dix. ¶ Tertia ꝯclusio ꝙ iudex negligens per culpam non tenet̄ ex quasi maleficio q̄ꝛ tex.in.§.iudex punit iudicem facientē iniustitiā ergo non hꝫ locum in negligēteꝫ per tex.singularem p̄allegatum nec tn̄ dabit̄ actio ad intereē quasi de crimine vt sensit Bar.in.d.l.si iudex quia minor est culpa in omittendo q̄ꝫ in ꝯmittendo.l.fi.ex cā.§.nunc videndum.ff.de mino.vnde inferas vnū si faciens iniusticiaꝫ per culpam nō incidit in crimen vt in.d.§.iudex ergo sequit̄ ꝙ nec negligēs ex culpa ⁊ ista rō ēt probat ꝙ nō facit litem suā q̄ꝛ nō ē eadem rō ⁊ hoc modo itelligo q̄d nōt Bar.l.i.j.quo modo ⁊ qn̄ iu.fatendum ē tamen ꝙ parti lese ad interesse ꝯpetet officiū iudicis vel actio i factū q̄ orit̄ ex varijs figuris causarum argu.l.plane ⁊.l.vltime.ff.de petitio.here.⁊ q̄ꝛ habetur in.l.quotiens ff.de prescrip.ver. ¶ Quarta ⁊ vltima ꝯclusio ꝙ sicut iudex ꝑ imperitiā vel dolū iudicās facit litem suā ita etiā notarius ⁊ arbitrator ⁊ similes ꝑsone de notario casum hēs in.l.fi.s.de magr̄a.cōueni. vbi ꝑ Bal. sed alius est melior.l.fi.in verbo tabulario ꝙ glo.exponit.i.notario.ff.si mes.fal.mo.di. De arbitratore ponit bal.l.si iudex p̄allegata.⁊ vide que notat Bal. in.l.si quis in cōscribendo supradicta tene menti dictum notab. Jo.mōaci ꝙ sicut iudex nō deferēs appellationē ita iudex deferens appellationē tenetur parti ad interesse eo casu quo nō debuit vt ipse not.c.i.de ap.li.xi.q̄ꝛ refert bal. in Rica infra de pena iu.qui male iu.circa fi.reliqua dic vt hic per bal.

c **Am seruum.** ¶ Quādo agitur de seruo repetēdo ꝑ cōdictionē ex lege q̄cūq̄ꝫ si refricatur questio de dn̄io seruus torquebitur vt veritas apparere possit hoc.d.⁊ diuiditur in duas partes. Scd̄a est ibi ꝙ nō solū ⁊c̄.⁊ est ratio dicti p̄cedētis. ¶ Nota ꝫm intellectū glose ꝙ agēs rei vindicatiōe ad ꝫuū furatū pōt etiā petere incidēter vt furans patiatur penā saltē ciuilē que parti eēt applicāda vnde sicut in iudicio criminali iudex incidēter pōt iubere rē restitui.l.interdū.§.qui furē.ff.de furtis.⁊ habetur in.l.ij.§.hoc dicto.ff.vi bo.rap. Ita videtur ecōtra qn̄ agitur ciuiliter sic obstat incidenter de crimine videtur saltē posse imponi pena ciuilis ⁊ hoc forte verū eēt indistincte si ad penā fuisset actū sed si nō fuisset attamē tūc intellige hoc verū qn̄ de crimine constaret per cōfessionē partis,⁊ esset facta confessio in iudicio ⁊ maxime qn̄ crimen esset cōnexū actioni ciuili vel facto quod proponit̄ in actione ciuili ⁊ hoc tenēt moder.post Inno. vbi omnino vide.c.i.extra de excep.⁊ facit ꝙ notat bal. post Cy.l.nullū.s.de test.⁊ bart.in.l.si cōfessus.ff.de custo.re.⁊ hoc mō saluari pōt intellectus glose hic ab impugnatione doctoꝝ. ¶ Scd̄o nota in ver.illico ⁊c̄.ꝫꝫ Ang. ꝙ qn̄ agitur cōdictione ex.l.quicūq̄ꝫ ad seruū repetendū tunc seruus si dubitatur de eius dn̄io idest vtrū sit petentis statim pōt offerri ⁊ intelligit ipse p̄cedētibus iudicijs ex quibus vna cū serui cōfessione fiat vna plena probatio q̄ꝛ sibi soli nō creditur sicut qn̄ interrogatur de fuga ⁊ de cōsilio dn̄i vel aliud de facto suo vt vidisti in.l.q̄cūq̄ꝫ in glo.s.eo.⁊ probat̄ in.l.cū ꝓbatio.ff.de proba.⁊.l.q̄ro.§.fi.⁊ ibi per glo.ff.de edi.edic. vnde seruus torqueri nō dꝫ nō p̄cedentibus iudicijs.l.i.§.i.ff.de questi. Sed hoc videtur contra hūc tex.in verbo illico vbi apparet ꝙ nihil aliud expectat̄ ad serui torturā nisi ꝙ allegetur questio dn̄ij ⁊ hoc sensit glo.l.interrogari infra de questi. sub dubio forte q̄d est intelligēdū in casu huius legis in quo dominiū deducitur incidēter ⁊ si dicatur dn̄ium cū deducitur incidēter ꝓbatur p̄sumptiue ꝑ solā posses.l.i.s.fa.hr̄.⁊ ibi ꝑ doct.⁊ ꝑ bar.l.quidā in suo.ff.de condi.instit̄.hoc est verū qn̄ allegatur possessio de presenti sed si allegetur possessio de p̄terito ⁊ cōstat ꝙ tua possessio p̄sens est iniusta tunc nō presumitur dn̄ium etiā vbi de eo incidenter agitur ⁊ sola p̄terita possessione facit tn̄ indicium p̄terita possessio ꝙ cōiunctū cū alijs adminiculis p̄sumptiue probat dn̄ium sed de ꝑ se nō vnde hic requirit̄ cōfessio serui ⁊ ideo patet ꝙ hic seruus nō torquetur sine iudicio q̄d ꝑpetuo tene menti ⁊ hunc tex.ad hoc solus ego noto ⁊ limitat ea que habentur per bal.l.nō ignorat īfra qui ac.non pos.⁊ doc.in locis p̄allegatis. Si vero agatur principaliter de dn̄io serui puta rei vindicatiōe ⁊ tūc seruus nō torquetur vbi in subsidiū si aliter nō pōt de dn̄io plene probari.l.quotiēs.j.de q̄sti.⁊ ita intelligit̄ tex.l.cū sup.s.de rei vin.si vero seruus proclamat de seruitute in libertatē vl' trahit̄ de libertate i ꝫuitutē q̄ꝛ tūc si q̄ris an debeat torq̄ri dic vt habet̄ ꝑ gl.l.ea q̄.j.de liber.cā ⁊ ꝑ Ang.hic plene cuius est distinctio supior quibusdā additis ꝑ vos. ¶ Tertio nota in ver.disceptationis terminus ⁊cetera ꝙ terminus litis intelligit̄ fieri per sniaꝫ ⁊ iō exceptio rei iudicate appellat̄ exceptio litis finite sicut ēt trāsactio ⁊ iusiurandum.l.ij.§.fi.ff.ad tertulia.⁊ in.c.i.de lit.conte. in.vj.⁊ per Bart.plene in.l.fi.ff.de pro suo ⁊.l.nam ⁊ postea i pri.ff.de iureiur.⁊ hoc modo ꝫm vnā spēm dicimus sentētiā diffinitiuā ꝫm bar.l.dicere in prin.ff.de arbi.⁊.l.ticiam vbi omnino vide.ff.de accatis. In glo.posita sup verbo opponit allegatur cōiter glo.ista ꝙ reus cōuentus

pōt excipere de iure tertij que qdez materia traditur hic late p Cy. ꝛ bal. ꝛ alios modernos ꝛ p bar. l. ij. ff. ꝺ excep. re. iu. ꝛ. l. indebiti. §. sed si nūmi. ff. de cōdictione indebiti ꝛ notabiliter ponit in autē. qui rē iam dictā. ꝺ. de sacro san. eccle. ꝛ in aditionibus speculi in titu. de loca. §. nunc aliqua in adit. que incipit si emphiteota nō soluit canonē ꝛc. ꝛ bal. l. peremptorias in vltima carta infra sententiaz re. nō post. ꝛ posuit late spec. p⁹ martinū de fano in tit. de locato. §. nūc aliqua versu sexagesimo quinto ꝛ in tit. de teste. §. nūc videndū versu itē agens ꝛc. ex quibus oībus locis sequēdo maxime bar. qui pfectissime loquit⁹ est in ista materia ꝛ declarādo eius dicta cōcludam breuiter aliquas ꝯclusiones. ¶ Et dic ꝙ ille q allegat de iur. tertij ꝙ est ipso iure extinctiuū ꝛ exclusiuū iuris agentis puta ꝙ aliter sit dn̄s ꝗ̄ ille qui vendicat ꝛ tūc in quocūꝗ iudicio admittitur ista allegatio qꝛ istud nō est ꝓprie excipere sed est negare intētionē actoris quā ipse tenetur probare vnde si dico ꝙ alter ē dn̄s hoc ideo lꝫ allegare qꝛ ex hi. infertur ꝙ tu nō es dn̄s ꝛ sic nō fundas intentionē tuā. l. fi. ꝺ. de rei vend. ꝛ est optim⁹ tex. l. vti frui. §. i. ff. si vsufru. pe. vnde dixit bal. singulariter in. d. l. peremptorias i vltima carta ꝙ si statutū repellit bannitū ab excipiendo nō videtur prohibitos opponere excep. intentionis ꝛ per quā cōpetit agenti ipse iure nō cōpetere ꝛ ideo dicit alibi specu. ꝛ ibi p bal. in addi. spec. ꝙ exceptio solutionis ꝛ receptionis ꝛ acceptationis nō sunt ꝓprie exceptiones sed defensiones ꝛ ideo forte statutū repellens exceptiōes nō tolleret illas vt ipse not. in. c. de excep. circa prin. ¶ Secunda ꝯclusio sit ꝙ qn̄ ius tertij tollit ius agētis ipso iure sed nō simpliciter sed ꝯditionaliter si tertius velit tūc non pōt excipi de iure tertij nisi ille prius declarauerit se ita velle vel nisi excipiens habeat cām ab eo vt dixit glo. l. in fi. ff. si ag. vec. vel emphi. peti. vnde dixit spec. in lōco p̄allegato ꝙ licet emphiteota cecciderit a iure suo qꝛ nō soluit canonē nō tamē pōt repelli a tertio possessore ꝛ idē tꝫ bar. in loco p̄allegato ꝛ bal. in autē. qui rē supradicta ꝭ aduerte qꝛ ibi tenet ꝙ tertius id circo nō possit opponere qm̄ emphiteota ante declarationē hꝫ dn̄ium est. n. priuatio ꝛ in potētia ꝛ habitus in actu ſm eū sed in aditionib⁹ spec. videt tenere i loco p̄allegato ꝙ ꝗ̄tū ad dn̄m emphiteota sit priuat⁹ ipso iure ꝛ iō nō pōt purgare morā nisi ifra modicū tp̄s. c. potuit ꝺ de loca. dic tn̄ ꝙ ꝟl⁹ hoc n̄ p̄c qꝛ hoc ē inductum dūtaxat respectu dn̄i ꝭ primuꝫ videt versus ꝛ pro prima rōne habet casum notabilem n̄ prior §. a titio. ff. qui po. in pig. ha. iūcta glo. in. §. si simpliciter in quibus ꝓbatur ꝙ quādocunꝗ ius meū incipit creari per purificatiōem ꝯdictionis quilibet pōt allegare de iur̄ tertij cōtra me qꝛ ꝯcluditur ꝙ ipso iure in non competit actio ergo similiter eꝯ quādo ius meuꝫ hꝫ resolui sub con dictiōe interim mihi competit actio nisi cōdictio purificetur. l. si res. ff. de ꝯhen. emp. ꝛ nōt. in. l. qbus diebus. §. quidem titio. ff. de cōdi. ꝛ demō. vbi fit differētia inter ꝯtus ꝛ vltimas volūtates. Si vero tertius hꝫ cām a dn̄o ꝛ tūc poterit opponere ꝙ emphiteota cecciderit a iure suo ſm Bal. in locis preallegatis q ꝺ ē nōt. qꝛ ex hoc infert ꝙ facultas declarandi nō solum trāsit ad h̄redem ꝭ etiā ad singularem successorem de quo dic vt habet in. l. inter stipulantem. §. si stcum. ff. de verbo. oblig. ꝛ. l. si qs intentione ambigua. ff. de iudi. ꝛ p Bal. l. si sic. §. i. ff. de le. i. facit q ꝺ hētur. l. si quis a filio. §. si qui plures. co. ti. ¶ Tertia conclusio ꝙ quādo ius tertij est exclusiuū ipso iure iuris agētis. ¶ Sed tamen ille tertius posset si vellet ꝯfirmare ius actoris exemplum in ꝯtractu doloso. l. eleganter in princi. ff. de dolo. Item in testamento nullo per filij p̄teritionem tunc reus pōt excipere de iure tertij ꝛ est rō qꝛ hic priuator ē in actu ꝛ habitus in potentia ſm Bal. ꝛ hoc ꝓbat l. i. ff. de excep. rei iu. ꝛ. l. ij. §. i. ff. de doli ex. ꝛ iō dixit bal. ē nullum si heres agit cōtra debitorem h̄ditariuꝫ sufficit excipe simplicit de nullitate testamēti ꝭ si testamentū sit aliquod tunc vt possit se defendere opꝫ ꝙ excipiat ꝙ qꝛ speratur lis ꝛ moueri nō tenet soluere vt statiꝫ videbis. ¶ Quarta cōclusio sit qn̄ agens nō est priuatus ipso iure ꝭ priuādus nunꝗ pōt excipi de iure tertij ꝯtra ipꝫ vt dicit tex. nōt. l. bis cōsequēter. §. i. ff. fa. her. ꝛ rō qꝛ reus i exceptione actor. l. i. ff. de excep. vn ꝺ sicut actor merit ius ex ꝑsona sua ꝛ nō al erius. l. vti frui. §. i. p̄allegata ita ꝛ reus l. qui ex liberis. §. testamēto. ff. de bo. po. ſm ta. Secus cēt si aliquis cēt priuatus ipso iure esto ꝙ requireret sn̄ia declaratoria vt singulariter sentit Bart. l. auūculo iuxta fi. ff. de ꝯdic. succe. cā fallit regula supra posita nisi excipiēs si nō posset allegare de iure tertij esset in ꝑiculo bis soluēdi vel sustinēdi aliud dannū indebite qꝛ tūc pōt excipi l. iij. §. cū extaret. ff. ad car. ꝛ. l. qui diu. ff. de bo. li. ¶ Secūdo fallit qn̄ iure tuo possum vti te inuito sicut i. l. claudi⁹ in fi. ff. qui po. in pi. hē. ꝛ ꝙ habet. l. i. in fi. per Bar ff. de ꝯta. ſm Bal. in. d. l. ꝑemptorias ꝛ Bar. l. ij. preallegata. ¶ Quinta cōclusio sit ꝙ vbicunꝗ excipit ꝺ iure tertij ꝙ se ꝯꝫ per modum cuiusdaꝫ except. ad rem vel ad ꝑsonam tunc nō lꝫ de iure tertij excipere ſm glo. l. indebiti. §. ꝭ si nūmi p̄allegata ꝛ text. in. l. loci corpus. §. cōpetit. ff. si ser. vē. secus si excipiat de vtili dn̄o emphiteote vel feudatarij q ꝺ declara vt habet per Bar. d. §. si nūmi ꝛ adde ꝙ p Bar. videt ter. inquātum loquitur de vsufructu. d. l. vti frui. §. i. a ꝯrio sensu. ff. si vsufru. pe. in ꝯ facit qꝛ vsufructus nō solum dicit seruitus ꝭ pars substātialis dn̄ij. l. recte dicimus. §. fi. ff. de verbo. si. ꝛ per Bart. in. l. qui vsūfructuꝫ. ff. de verbo. obli. ꝭ potest r̄nderi ꝙ lꝫ sit ps dn̄ij substātialis est tn̄ ius ꝑsonalissimum vt dictū est ꝛ iō tertius illud allegare non pōt magis tn̄ obstat p̄dicte ꝯclusioni de vtili dn̄o emphiteote vel pheudatarij qꝛ in ista materia videt equipari vt pꝫ ex p̄missis tertius possessor ꝛ debitor cōuentus ꝭ vtilis actio competēs alteri cōtra debitorem ꝛ alterum ius nō impediunt exercitiū directe actiōis p̄terꝗ in casib⁹ de qbus in. l. iij. C. de noua. ergo ꝛ idem in reali pro quo videt casus. iij. l. si culpa si bene perderet. ff. de rei vendi. sup quo vide ꝙ singulariter dicit Bal. l. si tibi. C. de hr̄. vel. ac. ven. ꝛ per hec remanet cōclusio dubia. nisi dicas ꝙ fortius ius reale q ꝺ afficit rem ꝗ̄uis ꝑsonale vnde vides ꝙ in qbusdam casibus in iure reali requirit maius tp̄s ad amissionē ꝛ adde premissis que nōt Inno. c. dudū circa medium de presump. ꝛ Saly. hic qui dixit ꝙ lata sn̄ia nūꝗ potest allegare de iure tertij qꝛ si ipse tertius reo ꝯdemnato possidente nō pōt impedire exequatiōem. l. is a quo. ff. de re. ven. ꝛ. l. pe. de peti. hi. ff. ꝛ per Bart. l. a diuo pio. §. si sup rebus. ff. ꝺ re iudi. multominus reus cōdēnatus ꝛ per hec expedita ē ista materia dominus Franciscus aretinus.

Si quis seruum.

¶ Si seruus fisci surripitur surripiens punitur pena hic posita hoc. d.

Si qui publicorum

¶ Si aseri ptitij artifices publicis fugiant ꝛ nubāt ancillis priuatis retrahuntur ad seruitiū vna cum vxore ꝛ prole. ¶ Et diuiditur in duo dicta. In prio ponitur qualitas delicti. In secūdo ibi tam ipsi ponitur modus satisfactionis.

Rubrica. De furtis ꝛ seruo corrupto.

Ex pecunia.

¶ Actiones contrarie exercitio electiōe tolluntur nec possunt simul intentari. ¶ Et diuiditur in duas partes. In prima ponit dicꝫ. In scd̄a ratio. secūda ibi neꝗ enim ꝛc. ¶ Nota primo ꝙ actiones exercitio cōtrarias nō pōt litigans simul ꝛ semel ꝓponere si vnaꝫ intentauit ꝛ in ea succubuit pōt ad aliā reduci. l. aureli⁹. §. fi. ff. de liber. le. ꝛ l. lucius. §. sempronie. ff. de lega. iij. ꝛ de mā ista dic vt hic plene p bal. ꝛ Ange. ꝛ aliqd per bar. ꝛ p eundē. l. edita in

materia cumulationis.C.de edendo.l.naturaliter.§.ni
hil cōe.ff.de acqui.pos.⁊ plene per moder.scribētes in.c.
ij.extra de libel.ob.⁊ p bal.subtiliter in.l.ordinarij.C.de
rei vendi.vbi tractat ille subtilis articulus nūquid iudi
ciū in quo aliquis sibi cōtrari⁹ sit nullū ipso iure an vero
ita demū si excipitur de quo p bart.in.d.§.nihil cōe vide
ēt q̄d pōit bal.ad materiā.l.talis pactū.§.qui pūocauit
in sua repeti.ff.de pac.⁊ hee sunt remissiones pncipales.
¶Secundo nota casum nōt.q ex ratificatione oritur ra
tificanti actio mādati q̄d ideo q: mandatū formaliter hz
subsistentiā in psonā serui quinimo nō queritur actio mā
dati ex ratificatione imo fuit quesita ex mādato serui.ra
tificatio aūt hic purgat vitiū furti alias nō parit act.mā:
sed de nego.ges.l.si pecuniā in tex.⁊ glo.C.de neg.ges.⁊.l.
si pupilli.§.itē quere.ff.eo.⁊ ideo frustra dubitat hic bar.
quo modo potuit habere ratū non suo noie gestuz q: hic
nō agitur de querēdo act.ex ratificatione sed fuit quesita
ex mandato ratificatio aut de actu non gesto noie suo be
ne pōt fieri ad suū piudiciū.l.si fundus.§.pe.ff.de pigno.
⁊ p bar.l.si fundus in princi.ff.de leg.ij.¶Tertio nō q in
ptāte dñi ē purgare vitiū furti respectu pene ciuilis.vtrū
aūt idē sit respectu pene criminalis regula est q nō per ea
que habentur in tex.nōt.l.inter oēs.§.recte.ff.de fur.⁊.l.
diuus.vbi est casus nōt.ff.ad sil.dicit tamē Ange.q quā
do quis abstulit rē domini ipso nō prohibente aio gerēdi
ne gotiū ipsi q in ptāte domini.vtruz velit facer hunc fu
rem nec ne q: si declarat q ipse nō volebat rē sibi geri tūc
poterit ager furti q: tūc cōmittitur furtū si solūz si furet
animo lucrandi sibi sed alteri vt.l.si quis proferēdū.ff.de
furtis.⁊ ideo inducitur ad.q.de prosoneta qui vendidit
equū domini sine voluntate ipsius nā si dominus vult ra
tificare q̄d fecit nō videtur cōmitti furtū sec⁹ si dicat fuis
se contra suā voluntatē.⁊ hoc reprehendunt qdā moder.
q: nō pōt videri cōmissum furtū ex quo gerens negotium
nō fuit in dolo.⁊ ideo tex.l.si pupilli.§.si titij seruuz.ff.de
nego.ges.dicit q ille est predo qui animo lucrandi sibi ac
cedit ad alienum negotium ⁊ hoc est verius.

i **Ne ciuilem.** ¶Dominus cōdicens rem furtiuā non tenetur
preciū restituere.⁊ sunt duo dicta principalia
fm est ibi curate ⁊c̄.⁊ est cōsiliū q̄d datur sup
plicanti hoc.d.¶Nota in ver.criminis ⁊c̄.q ille penes
quē reperit res furata suspectus de furto ⁊ hz indicium
cōtra se sed hoc nō pōt intelligi nec esse verū in casu legis
nostre q: sicut titulus excusat a clandestinitate psumpta
⁊ mala fide fm glo.l.i.C.de euic.⁊ bar.l.celsus.ff.de vsuc.
⁊ probatur.c.lz cām extra de probat.ita videtur q titu
lus excuset a delicto psumpto ⁊ maxime q: quelibet iniu
stissima cā excusat a dolo fm glo.in.l.plagi.C.ad.l.fauiaz
de plag.⁊ bar.l.i.§.Nō aūt.ff.si quis test.liber.eē iuss.fu.
vnde opz intellige istum tex.qn̄ aliquis frequēter consue
uit mercari res furatas nā ex psuetudine inducitur suspi
cio fm glo.⁊ bene ⁊ pro ipsius intellectu vide q̄d ponit
bar.l.si.ff.de q̄sti.⁊ q̄d hētur.p bal.in.l.maiorē.ff.de fal.
⁊ in Rica de fi.instru.⁊.l.si vēdidero.§.q tabulas.ff.eo.

r **In nondum.** ¶Res destinata conse
cratione non est sacra ⁊
ideo dño cōpetit actio furti.vel sic fm aliū in
tellectū cōtra nitricū cōpetit actio furti licet
sit famosa primus tamē intellectus verior est.¶Nota q
lz res sit destinata vt transeat in ius alterius nō tamen
adhuc dicitur exisse de iure ⁊ ptāte primi destinantis ad
hoc q̄d habet.l.qui hoiez.§.si gener.ff.d solut.⁊ ideo dic
tu res non dicitur esse sacra sed destinata imo etiam per
traditionē actualē nō efficitur sacra.l.ij.in prin.ff.de pol
lici.nisi cōsecretur p pontificē.l.in tātū.§.sacrā.ff.de rerū
diui.⁊ hic p bar.In alijs aūt casibus nunquid destinatū
vel respectu priuilegij cōsequēdi vel respectu pene incur
rende respectu satisfaciēdi verbis statuti habeatur pro p
fecto dic vt habetur.l.pe.ff.de testa.mili.⁊ in.l.publius
in prin.in ver.designatus.ff.de con.⁊ de.l.cetera.§.sed
si parauerit de leg.i.⁊ q̄d singulariter ponit.l.titio cētū.
§.titio genero.ff.de con.⁊ de.⁊.l.qui pupillā.§.i.vbi tex.
ff.de adul.⁊ glo.in.l.cuz plures.§.i.ff.de admi.tu.¶In
glo.lz fieret sacrilegiū ⁊c̄.dic q si aufertur sacrū de sacro
sacrilegiū est ⁊ hoc est clarū si vero aufertur sacrū de nō
sacro ⁊ tunc hz glo.⁊ doct.nō est sacrilegiū vt in.l.diuus
ff.ad.l.iul.pec.Sed fm nos pōt dici sacrilegiū p tex.l.i.
⁊.l.sacrilegij.§.i.⁊.§.pe.inducēdo a simili de debitore fi
sci exacto.ff.eo.si vero auferatur non sacrum de sacro ⁊
pertineat ad ecclesiā adhuc cōmittitur sacrilegiū ita intel
ligo tex.xvij.q.quarta.c.quisquis circa mediū ⁊ vide gl.
in.c.sacrilegiū.eadē causa ⁊ questione si vero res sit pri
uati tunc nō cōmittit proprie sacrilegiū q: verba legis lo
quūtur de furante rē sacrā.l.diuus pallegata ⁊ ideo qui
furatur sacra priuatorz nō incidit in sacrilegiū.d.l.sacrile
gij.§.i.hodie tñ nō possūt fieri sacra puatim sine licētia
sapioris.l.epī vt tex.nōt.in autē.de eccle.ri.§.si quis aūt
⁊ si quis vero est tamē quasi sacrilegus vnde tex.dicit q
isti puniunt plusq̄ fures vt habetur in.d.l.sacrilegij pro
hoc est tex.nōt.in.d.c.quisquis in fi.in ver.velut sacrilegi
⁊ de materia vide in.c.cum sit generale in glo.extra de
fo.compe.⁊.c.virginibus.xxvij.que.i.⁊.l.si quis in hoc ge
nus.C.de episco.⁊ cleri.

a **Diuersus.** Qui solicitat seruū tene
tur serui corrupti ⁊ qui oc
cultat tenet furti ⁊ vtraq̄ actio exercet per p
curatorez vel sic qui solicitat seruū tenet de ser
uo corrupto sz q solicitat ⁊ occultat tenet ēt furti ⁊ vtrūq̄
ius exercet per pcuratorem ⁊ diuidit in tres partes.in se
cūda ibi quod si.in tertia ibi quas.¶Nō q ex duobus fa
ctis habentibus diuersam formaz ⁊ spēm resultat duplex
titulus criminis ⁊ duplex punitio sicut pbatur.l.nunq̄
plura.ff.de priui.delic.Si tñ corruptio vel solicitatio fuis
set facta per furem vt furaret seruū tunc nō conuenirer so
licitator de seruo corrupto q: qn̄ ex duobus factis vnū sub
ordinat ad aliud tūc vltimus actus pmittit delictum ⁊ cō
putat pro vno delicto ad q̄d reliqui erāt ordinati.l.illud i
fi.ff.ad.l.acqui.fm Ange.hic ⁊ Bal.⁊ ē glo.l.qui crimine
C.de accusa.⁊ per Bar.i.d.l.nunq̄ plura vbi limitat hoc
notāter nisi actus ordinatus ad aliū hz de se maiorem pe
nam q̄ actus ad quē ordinat exemplūz pro insultu facto
in platea ē pena manus pro vulnere ex forma statuti ē pe
na.c.tūc ergo insultus ordinet ad vulnus nō cōfundet cuz
vulnere vt bar.in loco palle.Ang.tñ tenet hic ꝯ ⁊.l.qui de
crimine.C.de accu.dicens q accessorium nunq̄ regulat
principale sz ꝯ.l.generaliter.C.de fideius.in.l.iij.C.per
quas per no.ac.sed hoc est verum fm aliques moder.nisi
creditoris intersit q accessoriū non pfundatur in principa
li q: tūc non cōfundit.l.his a debitore in pri.ff.de fideius.
⁊ notat.l.sticum.§.i.ff.de solu.hic aūt non interest rei pu
blice neq̄ offensi q accessoriuz pfunditur cum principali
vnde q: ē potentius principali attendit.c.debitores ⁊ q̄d
ibi notat ex de iureiu.⁊.l.nō dubium.C.de legi.⁊ hāc ptez
sequitur bal.l.quicunq̄.C.ti.i.⁊.l.iij.iuxta fi.⁊.l.iij.circa
fi.C.de incest.nup.⁊ vide eum.l.quotiens.§.si qs ita.ff.de
here.insti.⁊.l.nō iō minus.C.de accu.

c **Ciuile.** Conueniēs est licet nō necessariuz
vt qui possidet rem furatam indi
cem auctorem vel sic ⁊ versus si possidēs rem
furatam nō indicat auctorem laborat ꝯtra eū
suspitio vel psumptio furti.Et diuiditur in duas partes.
In pria ponitur cōsilium. In secūda ibi nam ponitur rō
cōsilij.¶Nota ibi a transeunte ⁊ ignoto ⁊c̄.q ille qui cō
trahit cum allo presumit hēre notā cōdictionē ⁊ ipsi qua
litatem ⁊ hoc ē q̄d notabiliter dicit text.⁊ ibi per bart.l.si
patronus in prin.ff.de ꝯfir.tu.⁊ ideo dixit alibi bart.nōt.
q si aliquis interfecit aliū tanq̄ bānitum lz nō sit.nō ex
cusat totaliter a pena q: debuit prius inquirere de quali
tate sua fm eū.l.si.ff.de adulte.⁊.l.genero circa prin.ff.de

bis qui nota.infa.⁊ iõ ille qui dicit se nõ approbasse psõ-
nam alicuius qꝛ eum nõ cognouerit indubio hꝫ p̄sumptio
nem cõtra se.l.creditores ⁊ ibi per bar.ff.de p̄ui.cre.nisi q̄
litas illa eẽt occulta.l.vtilitatem ⁊.l.in cõfirmando.ff.de
ꝯfir.tut. ¶ Scd̃o nota in ver.alienã ⁊c.ꝙ ille penes quẽ
inuenit res furata si ostendit titulũ euitat oẽm suspitiõeꝫ
criminis. Intellige si sit titulus coloratus ſm bar.l.in ci-
uilem.§.eo. Si vero nõ ostendat titulũ tũc habet indiciuꝫ
cõtra se ⁊ qꝛ suspitio ẽ minus quã iudiciũ vt habeť in ti-
tulo de proba.§.videndum versi.iij.decio ãni se ⁊.l.sciãt
cũcti.§.de ꝓba.ideo hic videť singulariter probari ꝙ ta-
lis suspitio nõ est sufficiẽs inditiũ ad torturaꝫ ⁊ hoc sentit
glo.tua expresse ⁊ Ange.hic sꝫ hoc videť cõtra text.c.licet
cãm extra de ꝓba.⁊ cõtra ea que ponit bar.l.celsus.ff.de
vsuca.⁊.l.si de eo.§.si forte.ff.de acqui.pos.vt statiꝫ dicã.

a **Lienum.** Per venditioneꝫ vel aliuꝫ ꝯtractum factũ a non dño si p̄iudicatur dño. Et tradens rem alienam cõmittit furtum vel apud se retinẽs. Et sunt due partes.scd̃a ibi ⁊ si ⁊c.

f **Jis cui.** Nuncius qui cõuertit pecuniã in vsus ꝓprios teneť furti ⁊ hꝫ vnum dictum simpliciter vnde nõ diuiditur.
¶ Nota ꝙ ille cui tradiť res pferenda ad al-
terũ indubio videtur eligi tanq̄ nuncius nisi verba cõces
sionis repugnẽt.l.qui absenti.§.si quis.ff.d acqui.pos.⁊.l.
si tibi dederim ⁊ ibi nõt.ff.de dona.d quo plenius in.l.q
mihi donatum eo.tit.⁊.l.hoc iur.§.si quis dederit.ff.eo.
¶ Scd̃o nota ꝙ nõ solũ cõmittitur furtũ si totũ illud ꝙ
traditur cõuertatur ad aliũ vsuꝫ sed etiã si pars vt patet
ex fine. ¶ Et huius tex.occasione ponit hic nõt.bal.nũqd
ille qui cõmittit rẽ nuncio alteri restituẽdã sit liberatus si
nuncius fugit de quo vide qd̃ plene ponit bar.l.cũ qui.§.
fi.ff.como.⁊ in.l.si quis vxori.§.apud labeoneꝫ.ff.de fur.
¶ Et iter cetera nota duo singularia quoꝝ nullũ elicitur
ex glo.in.d.l.cũ qui aliud ex tex.in.l.si mei causa.ff.eo.ti.
nã voluit glo.nõt.ꝙ vbi est actũ iter te ⁊ me ꝙ tu debeas
mihi in psona tua ꝓpria rem deferri tunc nõ liberabis cõ
mittendo alteri etiã si sit psona idonea ⁊ sufficiens ⁊ cui ꝓ
babiliter debet cõmitti. Ex quo nõ.ꝙ licꝫ ille cuius indu-
stria videť ellecta ad quid faciẽdũ possit subrogare aliuꝫ
eque peritũ.l.nemo est q nesciat.ff.de duo.re.⁊ here.ple-
ne.l.cõtinuus.§.cũ quis ⁊ se.ff.de v.ob.ꝑ bar.hoc intelli-
gitur vt quis possit liberari ab obligatione primitiua nõ
aũt ab obligatione secũdaria que oritur ex dolo vel cul
pa facientis subrogati ſm qd̃ probať.d.l.si mei causa est
ꝙ procurator ꝯstitutus ad petẽdũ extraiudicialiter indubio
nõ videtur cõstitutus ad exigẽdũ vel ad recipiendũ si sibi
soluatur ⁊ sic si declaratur singulariter qd̃ põit bar. ⁊ alij
l.hoc iur.ff.de solu. ¶ Et adde limitãdo dicta bar.⁊ bal.
hic ꝙ in ꝯtractu ibi quis nõ tenetur de leuissima culpa lꝫ
remittens rẽ ꝑ nũciũ suũ indubio p̄sumatur esse in culpa
hoc est verũ si sit nũcius ellectus ⁊ aduẽticius secus sit ser
uus meus vel filius qꝛ tũc pcedẽdũ est ei si de familia sua
mittit absq̄ eo ꝙ mutat aliuꝫ tex.est nõt.l.fi.§.seruoꝝ.ff.
naute cau.sta.⁊.l.i.§.pe.ff.fur.aduer.nau.⁊ ad materiã vl
tra doc.vide qd̃ elegãter ponit bar.l.i.§ familie.ff.de pu
bli.⁊ Sali.in.l.q fortuitis.§.de pignorati.ac.⁊ tex.in.l.vi
deamus cum.l.se.ff.locati. Franciscus aretinus.

f **Tiam** ¶ Triburorũ exactor indebitus cõmittit furtum ⁊ ideo res exacta nõ vsucapiť. ¶ Et sunt duo dicta i primo ponitur respõsio in secũdo ꝯlatio ibi que res ⁊c.
¶ Nota ꝙ lꝫ cõpetat specialis actio cõtra publicanũ cui
indebite aliquid extorsit ad duplũ.l.ij.§.de his qui nõt.
infa. Nõ tñ tollitur actio generalis furti que alias cõpete
ret cõtra priuatũ ⁊ hoc est regulare ꝙ ꝑ penã vel actionẽ
penalẽ statutã cõtra vnũ ciuilẽ vel criminaleꝫ nõ videtur
recessum a pena que cõpetit ex capite generali etiã si pu
niatur vnus titulus criminis.l.i.§.dixerit aliquis ⁊ ibi ꝑ
bar.ff.de publi.⁊ plenius ꝑ eũdẽ in.l.senatus.ff.de accu.
⁊.l.fi.ff.de penis. Et adde qd̃ diximus in autẽ.sed nouo
iur.§.titu.i. ¶ Et vltra alios tetigit hic bal.nũqd dam
natus ꝑ inquisitionẽ efficiatur infamis ⁊ adducit hũc tex.
iuncta glo.ꝙ nõ de quo dic vt hic ꝑ eũ ⁊ vt plene habetur
ꝑ bar.l.infamẽ.ff.de publi.iu.⁊ aliqd tetigit in.l.ictus fu
stium.ff.de his qui nõt.infa.⁊ ꝑ cano.c.qualiter ⁊ q̃n ex-
tra de accatis vide etiã qd̃ plene ponit Sali.l.ea qdẽ.§.
de accatis ⁊ de hoc articulo statim in voce dicetur.

f **Abtracto furto.** ¶ Periculũ interitus spectat ad furẽ vel raptorẽ nisi facta sit oblatõ. ¶ Et sũt due partes. Secũda est ibi ⁊ vterq̄ ⁊c.⁊ patet diuisio d se hoc.d. ¶ Nota in verbo nõ oblatũ ꝙ per ob
lationẽ. Non solum purgatur mora cõmissa in omitten-
do.i.in non soluendo sed etiam purgatur mora cõmissa
in faciendo ꝓpter ipsam fortius teneať debitor durante
mora.l.i.§.rectissime.ff.de vi ⁊ vi ar.cũ his que habẽť.l.
qd̃ te.ff.si cer.pe.⁊.l.nemo rem suã.§.ibi.ff.de verbo.ob.
ibi per Bar.lꝫ aũt purgeť mora in cõmittẽdo respectu i-
teritus nõ tñ quo ad penam euitãdã nõ solum si sit deli-
ctum.l.qui ea mẽte.ff.de fur.sed etiam sit malefactum q̃n
aduersarij cepit interesse.l.si lege.§.colonus.ff.loca.⁊.l.i.
§.si rem.ff.depo.⁊ qd̃ per Bar.in.l.si insulam.ff.de ver.
que aũt oblatio requirať ⁊ quo tpe dic vt.l.pro.§.si quis
paratus.ff.de no.oper.nũ.⁊ in.l.acceptaꝫ.§.de.vsur.⁊.l.
cũ seruus per Bar.ff.de ꝯdic.⁊ demõ.vide ⁊ tex.i.l.si so
luturus.ff.de solu.⁊ ꝙ habeť.l.interdum.§.fi.ff.de ver.
obli. ¶ Scd̃o nõ ꝙ periculum interitus ipso iure ptinet
ad furem ꝙ intellige nisi sit facta nouatio pure vel sub cõ
dictiõe ẽt si res nõ sit p̄sens.l.si rem aliquam.ff.de noua.
⁊.l.pui.⁊ ibi notať.ff.de cõdic.fur.vel vbi fuerit interpo
sita stipulatio pure.nõ aio nouandi vel ꝯdictionalis etiã
non aio nouandi re tñ p̄sente quãdo cõdictionaliter fit ſꝫ
Ange.per ea que habẽť.d.l.pui.⁊.l.qui.x.ff.de solu.⁊ sic
declara glo.tuam de quo vide latius per bar.l.cũ qui ita
§.fi.ff.de verbo.obli. Qualiter aũt piculum interitus ꝑ-
tineat ad morosum qui ꝯmisit morã in negligendo vt ple
ne per bart.d.l.nemo rem suam ⁊.l.ꝙ te.ff.si cer.pe. vide
etiam ꝙ notať.l.si cum exceptiõe.§.lꝫ quatenus.ff.ꝙ me.
cã.sequitur.l.si abducta.

f **Jabducta.** Res furtiua nõ vsucapiť ⁊ cõdictio furtiua successo ri competit hoc.d. Et sunt duo dicta.scd̃a ibi ⁊ te.⁊c. ¶ In vsi.antequã ⁊c.ꝙ res furtiua pur
purgat vicium furti per reuersionem factam in ptãe do
mini intellige ſm glo.vere vel interpretatiue.l.iteꝫ sequiť
§.labeo.ff.de vsuc.de quo dic vt plene in gl. ¶ Scd̃o nõ
ꝙ cõdictio furtiua trãsit ad hẽdem ⁊ attende qꝛ nõ trãsit
ad legatarium nec heredi oriť ex noua cõtractatiõe sꝫ da
tur actio vetus.l.si pro fure.§.fi ⁊.l.sꝫ nec legatarius.ff.d
cõdi.fur. Et que sit ratio cur ex noua cõtractione oriť no-
ua actio furti ꝑ mutationem psone.l.si is qui.§.i.ff.d fur.
⁊ nõ noua cõdictio furtiua allegat glo.nõt.in.l.sꝫ nec lega
tarius supradicta ꝙ cõdictio furtiua est magis regularis
vt competat psone q̃ actio furti ⁊ iõ difficilius oritur rõ
irregularitatis ẽ ꝙ lꝫ in eadem re ꝑ cõtinuam ꝯtractioneꝫ
cõmittanť plura furta.l.ei ⁊.l.q̃uis.ff.fur.que tñ respe-
ctu eiusdem dñi nõ sunt punibilia.d.l.ei qui tñ condictio
furtiua non vř oriri nisi ex vnica rei ablatiõe facilius eniꝫ
multiplicatur pena q̃ interesse vbi vere nõ interest circa
ꝙ vide ꝙ hic ponit bal. ¶ Et per istam differentiaꝫ pos-
sumus inferre ꝙ per mutationem territorij nõ videretur
cõmitti nouũ furtum quo ad hoc vt posset procedi per in
quisitioneꝫ vel vt imponereť pena mortis ex bino furto ꝑ
formã statuti vel vt tres mutationes locorum possent ca
pi pro trino furto q̃tum ad hoc vt de iure cõi qs suspen
dereť vt singulariter nõt bal.in.l.quicũq̄ vel in autẽ. Sꝫ
nouo iure.§.ti.primo ⁊ ad hoc facit notabiliter ista glo.
q̃ nullus doctor ponderat ad hoc per quã põt limitari ꝙ

ponit bar.l.si dñium.ff.eo.cum quo trāsit hic bal.ꝛ.l.vna circa mediū.C.de cōfes.vbi addit vnū bonum verbum ꝛ vide ꝙ idem bal.ponit singulariter.c.i.§.iniuria in ṽ.furtum de pace ꝛ iur.fir.vbi videtur sentire duo notabilia. Primū est ꝙ nō solum per mutationē territorij ꝯmittitur nouū furtum.Sed etiam cōmittit cum prima qualitate vnde si pͥmum furtum fuit robaria ꝛ cū armis secūduꝫ que similit̄ pro quo videt̄ casus.l.quos destinauerit ꝛ.l.q̄uis.ff.de fur.vbi tex.dicit quo ad qualitatem furti manifesti originem eē inspiciendaꝫ ꝛ vide bal.in.l.i.in fi. carta.s̄.de sum.tri.Scd̄m singulare ē ꝙ ille qui cōmittit nouū furtū per mutationē territorij.nō punit̄ ex illo nouo furto pena statuti illius loci ſꝫ pena iuris cōis per eq̄tatem.l.cognit.ff.de offi.p̄.Reliqua dic vt hic per Ange.ꝛ d.l.si dñium ꝛ per Saly qui refert per.v.rōnes se consuluisse contrariū collegiū Paduanū ꝛ Bonoñ.de quo vide etiā p aliquos moder.l.sed nec legatarius.ff.de condic.fur.Et adde in p̄missis ꝙ singulariter dixit Joā.an. in regula delictū pſone de reg.iur.i mercu.ꝛ refert bal.l. si quis nō dicā rapere.s̄.de epis.ꝛ cle.ꝙ vbicūqꝫ pena imponitur ipso iure nunq̄ꝫ ex geminatione actuū circa idem nō multiplicatur pena ꝛ ideo si raptor vel latro haberet̄ pro exule ipso iure vel diffidato forte p mutatiōeꝫ territorij nō incurreret hanc penā ꝙ esset singulare si esset verū ꝙ videtur probari ex dicta doctrina.

b Ehis. ¶ Contra nouercā cōpetit actio furti hoc.d.ꝛ est totū vnū dictum hoc.d. ¶ Nota primo in.ṽ.dñs ꝛc.iūcta glo. ꝙ aliqñ dñiuꝫ capitur pro possessione ꝛ econtra possessio capitur pro ꝓprietate.l.iubemus.§.fi.s̄.de sacrosan.ec.ꝛ l.in initio.s̄.de pac.inter emp.ꝛ vēdi.ꝛ.l.interdum.ff.de ver.si.ꝛ ideo dixit singularit̄ Guili.in speculo in ti.de probatio.§.videndū ver.sed pone ꝙ si statutū dicit ꝙ de dāno dato stetur iuramēto dñi possessionis stabitur etiā iuramento simplicis possessoris vnde nota ꝙ qñ ista verba dñs ꝛ possessio cōiunguntur simul tūc magis impropriat̄ verbū dñs ꝙ verbū possessio ꝓ quo est casus nōt.l.ij.i.v. dñs possessionis.C.vbi in rē actio.ꝛ vide q̄ð nōt.ad predicta in Rica de no.oper.nun.p Bart.ꝛ p Bal.l.i.C.de rebus cre.ꝛ iur.iu.ꝛ q̄ð nōt.in.l.i.ff.de rebus du. ¶ Secundo nota a cōtrario ꝑm p̄dictam expositionē ꝙ heres ante apprehensam possessionē rerū nō hꝫ actionē furti ad idē.l.si homo.ff.de vsuc.ꝛ.l.ij.in fi.ff.de crimi.expi.here. ꝛ ideo hic probatur iuncta glo.si intelligas istā.l.in filio ꝙ licet dñium ipso iur.cōtinuet̄ in suū nō tñ possessio ꝛ hoc est verius quicquid dicat glo.l.cū miles in prin.ff.ex qui.ca.ma.ꝛ attende q̄ꝛ dixit hic Bal.nōt.ꝙ eo ipso ꝙ heres ingreditur in domū videtur querere possessionē nō solum domus sed etiā rerū mobiliuꝫ domus q̄ꝛ cōtinens cōprehendit sub se cōtentū.l.clauibus.ff.de cōtra.emp.ꝛ.l.i.§. si ius ꝑm.ff.de acquir.pos.ꝛ idē est si me sciente alter inducat res mobiles in domū meaꝫ hoc.n.ipso habentur pro tradite ita tñ ꝙ distinguatur cā inferēdi q̄ꝛ si nulla alia cā p̄cedit habilis ad transferēdū dñium tunc videt̄ res illata cā custodie ꝛ ideo nō transferret̄ possessio sed detentatio ꝛ ideo dñs videtur recipere ipse custodiā ita tex.nōt.l. si ego.§.dotis.ff.de iur.do.ꝛ in illo tex.in fi.probatur singulariter ꝙ lꝫ p solā negationē nō cōmittatur actio furti.l.infitiādo in prin.ff.de fur.tñ incurritur actio rerum amotaꝝ q̄ð tene menti.si vero p̄cedat causa habilis tunc videtur trāsferri possessio ꝛ dñiuꝫ.l.dotis fructus.§.fi.c. titu.ꝛ hanc distinc.ponit Bart.in assignatione rerū.l.cū pater.§.pater pluribus.ff.de leg.ij.Et adde ꝙ nō solū p traditionē clauiū videtur recipiēs acquirer̄ possessionē rerū.Sed etiā tradens claues videtur etiā acquirere si cā p̄cedat habilis ad acquirēdū vtriqꝫ exemplū i re cōi casus est singularis ꝑm vnam lecturā in.l.i.C.de cri.exp.here. intelligo tamen ꝙ claues sint tradite in presentiam rei vt ibi videtur inferre.

a Nelle. ¶ Partus editus apud fureꝫ furtiuus est ꝛ pro eo cōpetit triplex actio ꝛ penalis per ꝑsecutoriā nō tollitur. ¶ Et diuiditur in tres partes pͥncipales. In prima ponitur dictū ꝛ ratio. In secūda ibi qua ꝓpter ponitur illatio. In tertia ibi cuꝫ etiam ꝛ hij declaratur vna species furis de qua plus poterat dubitari. ¶ Nota primo ꝙ actiones persequutorie ꝛ penales concurrunt simul nec vna tollitur per aliam ad idem tex.in.l.si pro fure.§.i.ff.de condictio.fur.plures autem consequitorie adinuicem vel plures penales ad inuicem que nō sunt ad vindictam tollunt se exactione nisi quatenus vna excedit alteram.l.i.ꝛ ibi per Bar.ff.vi bo.rap.ꝛ.l.i.§.vnde querit̄ ff.de publi.ꝛ hic plene per Cy.ꝛ Bal.post eū ꝛ vide que habetur in.l.cum ꝓponas.s̄.de transac.ꝛ.l.ꝑctus.ſ̄.de fidei istru.ꝛ vide ꝙ ponit Inn.in.c.fi.extra de collu. ¶ Secūdo nota in versi.altera ꝛc.ꝙ ista dictio nō est partitiua duoꝝ.ſꝫ plurium cōcordat ꝑm glo.tex.in.l.quicūqꝫ.s̄.de hrti.ꝛ.l.cum ex filio.§.fi.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ.l.ꝛ hec dictio.§.si fundum.ff.loca.Bar.aūt hic dicit ꝙ in text.nostro non partitur nisi duo formaliter q̄ꝛ cōdictio furtiua ꝛ rei vēdicatio ponunt̄ ex vna parte ꝛ pro vno tu dic ꝙ ista dictio nō ptitur nisi duo q̄ꝛ cōsiderat remediū ꝑsecutoriū respectu penalis ꝓut deductum ē in actu vnde pinde est ac si diceret vna ex his actionibus ꝑsecutorijs intētata nō tollit alteram penalem ꝛ sic fere patet in cōcordātijs allegatis ꝙ nō ptinent̄ nisi duo recte sentienti ꝛ per hanc gl. dicit Bal.hic ꝙ si iudex inquirēs ꝯtra tres de ope ꝛ auxilio dicit ꝙ alter alteri dedit opem ꝛ auxiliuꝫ ꝛc. Ista inq̄sitio videt̄ ꝓcedere q̄ꝛ ista alteri pōt ptiri tria sicut duo ipse tñ tꝫ cōtra ꝛ ita dicit fuisse iudicatū ꝙ inquisitio fuerit inepta q̄ꝛ libellus in criminalibus cuius locum tꝫ inq̄sitio dꝫ eē certus ꝛ limitatus.l.pror edixit i prin.§.ꝙ aūt ff.de iniur.ꝛ.l.item exigit.ff.ð dolo. De dictiōe aūt neut̄ vel vterqꝫ dic vt habet̄.l.hoc articulo.ff.de here.insti.p Bar.ꝛ.l.creditor.§.duobus in tex.ꝛ glo.ff.mā.ꝛ vide hic per bal. ¶ Tertio nota i verbo nulla iuris q̄stio.ꝛc.ꝙ qñcunqꝫ agitur de iure dū taxat nulla ē dubitatio ꝓbabilis qñ ius ē certum ꝛ liquidum iō dixit bar.l.ille aut alle.§.cū in verbis.ff.de le.iij.ꝙ si statutū arctat ꝯsanguineos ad cōpromissum de litibus ꝛ cōtrouersijs nō intelligitur quādo eēt q̄stio iuris expedita ꝛ hec est rō cur positiōibus iuris nō rñdet̄.l.ornamētoꝝ.ff.de aur.ꝛ ar.le.ꝛ habet̄ in.l. i.ff.si cer.pe.ꝛ.l.ij.§.ꝙ obseruari.s̄.de iura.calū.per bal. ꝛ per eundem.l.cum viruꝫ infra de fideicōmis.si vero eēt questio iuris ꝓbabilis ꝛ tunc de illa deberet fieri ꝯpromissum ꝑm Bal.nōt in.l.cum ꝓponas.s̄.de rebus cre.ꝛ iureiu.q̄ꝛ ꝓbabile dubium iuris excusat iudicem ꝛ valet s̄nia lata ꝯtra ius nec dicit̄ tunc error expressus ꝑm bart. l.iij.ſ̄.qñ ꝓuo.nō est nec.ꝛ habet̄.l.cum ꝓlatis.ff.de iudi. Et per premissa dixit singulariter Inno.c.cum inter ð cōsuetudine.queꝫ refert Bal.in.l.i.circa mediū.ff.de testa. ꝙ qñ vertitur questio iuris vel super articulo iuris dūtaxat iudex pōt procedere nullo seruato iure ordine q̄ꝛ videtur ꝓcedere super notorio cum ius semper sit certū i quo nō debet seruari ordo in.c.quāto extra de iureiu.ꝛ i.c.nostram vbi notat̄ ꝛ vide Bar.tñ in q̄stione de compromisso qñ ius partis est liquidum.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.faci. ¶ In glo.magna pro complemēto ꝛ ꝑfectione materie vltra ea que scribit hic Bar.post glo. Adde breuiter aliqua notāda.Et ad intellectum primo circa intellectum legis aliena.§.fi.ff.de vsuc.nam lꝫ doc.intelligant illum tex.qñ ptus fuit ꝯceptus apud hr̄dem furis tñ hoc videtur expresse cōtra litteram in prin.vbi loquit̄ alternatiue ꝛ iō solue subtilius ꝛ dic ꝙ si ptus sit cōceptus apud furem ꝛ ptus ē furtiuus ꝛ nō vsucapit̄.ita intelligo text.l. qui vas.§.ancillam.ff.de fur.si vero partus sit conceptus

apud furem sz ancilla vendita p hẽdem furis ⁊ tunc q2 ex parte furis nõ intercedit duplex ꝯtatio imo nulla respectu ptus tollerabilius ẽ ꝙ possit ptus vsucapi ⁊ ita loquitur.l.si aliena in fi.si bene inspicias vt plenius i voce dixi. Sz cõtra hoc opponit q2 si ptus remaneret apud hẽdem nec posset hẽs vsucapẽ nec ꝯpetit publiciana q2 cẽset malefidei possessor ⁊ successor vicioꝝ ⁊ culpe defũcti.l.si ego §.partus.ff.de publi.tũc sic mala fides possessoris videt nocere successori de iure nouissimo autẽ.malefidei.ꝟ.de p̃.lon.tẽ.ergo videtur ꝙ saltem hodie ꝙ emens ab hẽde furis nõ p̃scriberet cuius occasione tradunt hic Ange.⁊ bal. itellectũ dicere autẽ.⁊ de dictis ipsoꝝ hic ⁊ Ange.⁊ Bar. alibi ⁊ Anto.de bu. Cõclude breuiter aliquas limi.ad.d. autẽ.p:i:ẽ ꝙ nõ hz locũ in re mobili sz glo.⁊ ibi p Bar. l.pompo.§.cũ quis.ff.de acquir.pos. lz Ange. cõtra ⁊ nõ bene vt patet in cor.est in autẽ.vt spon.Bar.in.§.rursus nisi nulla penitus fit mentio de vsucapione lz yrne.posuerit hoc verbũ in autẽ.malefidei. ¶ Secũda ꝯclusio ꝙ illa autẽ.nõ hz locũ in eo qui hz cãm mediatã a malefidei possessori ita dixit singulariter Bar.in.d.§.cũ quis ⁊ Cy.in d.auten.loquit tñ Bart.qñ quis habuit cãm mediatam a successore singulari qui erat bonefidei sed idẽ videtur dicendum quãdo haberet causam ab herede malefidei pos. ⁊ hoc videtur sentire Anto.dum loquit simpliciter de successore mediato in.c.si diligenti extra de prescrip.vbi late ponit istã materiã ⁊ hoc modo soluitur cõtrariũ.s.factũ. Tertio dic ꝙ illa aũt.nõ habet locũ quãdo tempore venditionis venditor ẽ in malafide sed a prin.fuit i bona ita dixit Ange.notat in dicta autẽ.malefidei per gl.nõt.l.itẽ si res.ff.de ali.vi.mu.ca.fi.⁊ facit a simili.Et hoc dictuz idubitant ꝓcedit de iure ciuili q2 si mala fides supueniẽs nõ impedit malefidei possessorem p̃scribere.l.i.ꝟ.de vsuc. trans.⁊.l.ij.in prin.ff.p emp.ergo multo fortius nõ impediet successorem singularem sz de iure canonico vbi mala fides supueniẽs impedit p̃scriptiõem ẽ maius dubiũ q2 verum ẽ dicere ꝙ ille qui mala fide possidet ex post facto dicitur malefidei possessor.⁊ iõ non lucrat fructus vt.l.bonefidei circa medium.ff.de acqui.re.do.

p **Ost decisionem** Per transactionẽ extinguitur actio furti nõ per receptiõez ptis rei furate ⁊ sunt duo dicta ẽm ẽ ibi ꝙ si nõ trãsigit ⁊c. ¶ Nõ.in ver.agere ⁊c.ꝙ exceptio transactiõis dicit esse exceptio litis finite ⁊ iõ potest opponi ad ꝓcessum sicut relique exceptiões litis finite cõcordat tex.in.l.fris.s.de trãsac.⁊.l.ij.in fi.ff.ad tertul.Et idem dicimus in excep.prescriptõis.l.emptor.ꝟ.d pre.lon.tem.⁊ ꝓbatur in.c.vnico de lit.cõte.li.vj.⁊ similiter in pacto de nõ agẽdo vel de ñ petẽdo ad tps ẽm Inno.ibi ⁊ bar.⁊ alios.l.si vnus.§.pactus.ff.de pac.circa quod vide qd plene ponit bar.l.fi.ff. pro suo ⁊.l.nã ⁊ postea in prin.de iureiu.⁊ qd singulariter ipse ponit.l.cum apud sempronium.ff.iudi.sol.⁊ bal.l.per emptorias.ꝟ.sen.re.nõ poss.⁊.l.exceptiõem.s.de proba. ¶ Scdo nõ ꝙ per receptiõem partis factã ab vno obligato ipse idem nõ videt obligari a reliquo.l.qui solidũ in prin.de le.ij. Nisi sint plures rei debendi obligandi insolidum q2 tũc recipiẽdo ptem ab vno videor diuidere obligatiõem.l.si creditores.s.de pac.⁊.l.inter eos.§.fi.ff.de fideius.de quo dic vt ibi. ¶ Item fallit qñ quis diceret se recipere ptem ꝓ residuo.l.si quidem ⁊ qd ibi ꝓbat supra de trãsac.qualiter aũt recipiẽdo quis sortem videat remittere penam dic vt habetur in.l.ij.in prin.ff.si qs cau.⁊ vide qd notat in.l.fi.ff.de eo qd cer.lo.⁊ aliquid tetigit bal.in.l.ancille.s.eo.

e **Osqui.** Qui suscipit rem furatã a seruo scienter tenetur furti.

f **Urti actione.** Actio furti ñ ꝯpetit contra hẽdem sed rei vendicatio sic.Et sunt due ptes.ʒa ibi de istrumẽtis aũt ⁊c. ¶ Nota in ver.successorẽ ꝙ appellatiõe successoris idubio intelligit d vniuersali ꝯcordat tex.l.qdam.§.nihil.ff.de eden.Et ideo singulariter dixit Guil.de cu.in.l.de his.ff.de transac.ꝙ lz filia renũtiet successioni paterne nõ tñ prohibetur petere legittimã q̃ p pric nõ est quota hẽditatis vt.l.quotiens.ꝟ.de here.isti. ⁊ vide Bal.l.si qñ.§.illud.s.de inoff.re.⁊ ex hoc ẽt text. patet ꝙ actio penalis furti nõ trãsit ꝯ heredem cõdictio tñ furtiua trãsit.l.si p fur.§.fi.ff.de cõdic.fur.⁊ ẽ speciale in ipsa ꝓpter furtoꝝ frequentiam als actiones ex delicto descẽdẽtes etiam rei p̃sequutorie nõ trãseunt cõtra hẽdez nisi quatenus ad hẽdem ꝓuenit ẽm Bar.⁊ alios.l.i.ff.de priui.delic.ipse tñ tenet ibi nõbiliter ꝙ de equitate canonica hẽs teneat ex delicto defuncti nõ qdem ad penã q2 illa nõ petit de iure canonico ẽm Bal.hic per ea que habent.xij.q.ij.c.fraternitas.Sed ad illud qd fuit raptum vel sublatum ẽt si ad hẽdem nõ ꝓuenerit tenet tñ heres q̃tenus vires hẽditarie sufficiũt ⁊ nõ vltra.c.quãq̃z d vsu. li.vj.Et hoc tz ibi Jo.an.⁊ Fede.de senis.ꝯsilio suo.xxi. ⁊ hostiensis ⁊ Anto.de bu.post eum.c.fi.extra de sepul.lz glo.dixerit oppositum in.c.in litteris extra d raptoribus pro quoꝝ ꝯcordia dic ꝙ aut hẽdes cõueniunt ex securitate vel simplici cautione p̃stita p̃sbitero recipiẽti cõfessiões etiam tũc vera sit opinio glo.q2 hẽs ñ conuenit amplius ex delicto aut cõuenit ex simplici cõfessiõe facta sacerdoti vel si nulla interuenit cõfessio ⁊ penitẽtia ⁊ tunc vera sit opi.ꝯria i.d.c.q̃q̃z arguẽdo a forciori q2 si hoc ẽ i vsuris que repetunt per cõdic.indebiti ergo fortius in actiõibus ex delicto vide ad mãm qd singulariter nõt Jo.an.in tit. de ap.in.§.qbus circa pri.in additõe magna vbi videt tenere ꝯtra cõem sn̄iã ⁊ qd nõt Bal.l.i.s.ex delic.defunc. ⁊ tex.c.ij.extra de rap.

f **I seruum.** Qui vendit rem alienã sciẽter cõmittit furtum.

q **Ṽãuis.** Crimẽ expilate hẽditatis nõ ꝯpetit cõtra vxorem.Sz rei vẽdicatio.Et sunt due ptes. Scda est ibi tamen ⁊c. ¶ Nota in tex.ibi exemplo ⁊c.ꝙ dispositio legis exorbitans qñ habet cãm fauorabilez disponẽs i vno casu trahit ad alium per rõnez scriptam in lege.⁊ hoc qd dixit glo.l.vna.ꝟ.de his qui añ ap.ta.⁊ ꝓbat in.l.vxor ff.de cri.ex hẽ.⁊.l.nõ sine.ꝟ.de bo.que lib.qd nõt ad materiam extensiões nã iudex hic ꝙ dispositũ de vxorẽ i act. furti.extẽdit ad crimẽ expilate hẽditatis facilius tñ extẽsio de casu ad casum q̃z de persona ad p̃sonã vt bar.l.si constante.ff.sol.matri.⁊ bal.l.ij.s.de pri.qui fili.di.⁊ de intellectu huius legis dic vt diximus plene i.l.de his.s.eo.

i **Neum.** ¶ Faciens vel dans damnũ incẽdio vel naufragio tenetur infra annũ in quadruplũ post annũ in simpluz ⁊ criminaliter põt accu.hoc.d.ẽm vnũ intellectũ ⁊ diuiditur in duas partes.In pria agitur de pena ciuili secũda ibi ꝓter ⁊c.agitur de pena criminali. Nota in ver.ꝓter penã ⁊c.ꝙ p penã statutã de nouo nõ videtur recessum a pena imposita p aliã.l.est specialez nã vides hic ꝙ p istã penã quadrupli statutã pro incẽdio ⁊ naufragio nõ videtur recessum a pena furti ẽm vnũ intellectũ q2 probatur p iur.cõsultũ.l.i.§.i.ff.de incen.rui.⁊ nau ⁊ ideo arguunt quidã ad statutũ ꝙ p penã impositã ab eo nõ videtur recessum a pena iur.cõis de quo diximus plenissime post bal.in autẽ.sed nouo iur.s.ti.i.⁊ adde ad ea que dicta sunt ꝙ ponit idẽ bal.l.iij.ꝟ.qñ prouo.non est necesse ⁊ qd dixit ibi nõt.dũ vult ꝙ qñ statutũ iponit penã p verba imperatiui modi ⁊ qd dirigũtur ad iudicẽ de mente eius videtur cẽ vt nulla alia pena iponi possit Saly.autẽ hic dicit

hic dicit ꝙ semꝑ videtur recessum a pena iur. cōis prout ipse tenet. l. qui sepulcra. ȷ̄. de sepul. vi. ⁊ adde text. in. c. i. iuxta fi. extra de male sequitur autentica nauigia.

n **Auigia.** ¶ Rapiens rem eiectā ex naufragio punitur pena hic posita nisi naufragus sit pirata vel hostis imperij vł fidei. ⁊ sunt tres partes. ¶ In prima ponitur legis ꝓceptū. ¶ In sc̄da ibi nisi ponitur exceptio a precepto. ¶ In tertia ibi transgressores imponitur pena trāsgrediendi ꝓceptū. ¶ Nota ſm doc. ꝙ qn̄ lex reprobat expresse ꝯsuetudinē tūc ꝯsuetudo nō valet cōtra legē secus si simpliciter lex vnū disponat q̄ tūc nō solū cōsuetudo loquens derogat legi. l. iij. §. diuus de sepul. vio. sed etiā precedens nō tollitur p. l. c. i. de cōsti. li. vi. ⁊ ita nōt. in. l. i. ⁊ ij. ȷ̄. que sit lon. consu. Sed certe hoc nō probatur hic q̄ lꝫ auferatur cōsuetudo ꝓterita nō tn̄ sequitur ergo reprobatur consuetudo futura refert enim se littera ad consuetudinem presentem vt patet in versiculo aduersatur fatendū tn̄ est ꝙ ꝯsuetudo hic posita nō valebat q̄ dabat materiā delinquendi ⁊ erat potius corruptela vt habetur. c. cū olim ⁊ vltimo de consuetudine dic̄ tn̄ bal. l. i. infra de pactis pigno. ꝙ qn̄ ꝑ statutū ⁊ legē reprobat̄ aliqd tanq̄ȝ turpe nō videtur postea posse statui cōtrariuȝ lex. n. inferioris debet eē cū causa ⁊ ratiōe. l. iij. in prin. §. i. ff. de mi. Quarta distinctione erit aūt lex nota etiā ex codeȝ ver. ꝙ ad tollendas consuetudines vel statuta particularia sufficit clausula nō obstantiū in genere qd̄ intelligo verū ⁊ si statutū habeat clausulam derogatoriam q̄ ista nō videtur potuisse imponi in ꝑiudiciū superioris ar. c. veniētes extra de iureiur. ⁊ in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iu. vbi ⁊ ꝑ bar. ⁊ in. l. pe. ff. d̄ aqua plu. ar. ⁊ ꝑ bal. i. l. fi. i fi. ȷ̄. de temp. ap. qn̄ aūt lex ꝓ̄ncipis haberet clausulā derogatoriā qualiter tollatur dicemus in auten. inter liberos. ȷ̄. de testa. ⁊ per Bar. in ver. nō obstātibus in extraua. ad repri. ⁊ per Joan. an. in. c. i. de excessibus ꝓla. in. vi. ꝑ Bal. subtiliter in. l. eā quā. ȷ̄. de fideicōmis. ¶ Secūdo nota ibi aut christiano nomini ⁊c̄. ꝙ infideles videntur eē hostes publici ⁊ diffidatim ita ꝙ possunt impune capi ipsi ⁊ res eoꝝ ꝙ nō est ideo q̄ sunt infideles q̄ ſm hoc non lꝫ eis indicere belluȝ vt dicit tex. nōt. ⁊ ibi ꝑ Bar. l. christianus. s̄. de iude. ⁊ ꝑ eundē. l. hostes. ff. de cap. ⁊ ꝑ Inno. plenius in. c. ꝙ super is extra deuoto sed quia ipsi occupant terras imperij ⁊ nō obediunt cesari ⁊ ideo dicūtur rebelles ⁊ hostes. ¶ Nota etiā ꝙ illi qui censentur hostes publici ⁊ difidati sicut pirate sicut possunt occidi ⁊ capi ꝑ ꝑsonā. l. iij. §. trāsfugas. ff. ad. l. cor. de sic. multo fortius possunt spoliari bonis q̄ cuilibet qd̄ pł. l. nec i ea. §. i. ⁊ ibi ꝑ bar. ff. de adul.

f **Alsus procurator.** ¶ Secūdū verū intellectum ⁊ cōem falsus ꝓcurator in deposito vel ere alieno exacto furtū cōmittit. ⁊ sūt due partes. In prima ponitur ꝙ crimē incurrat falsus ꝓcurator. In sc̄da ibi ac ꝓter ⁊c̄. ponitur qua actione cōueniatur ex delicto ⁊ est tota subtilis. ¶ Nota primo ꝙ ille dicit̄ falsus ꝓcurator qui nullū vnq̄ȝ habuit mandatū ⁊ quot modis dicatur ꝓcurator falsus dic vt hic ꝑ Bal. ⁊ vt notat̄ in. l. lꝫ s̄. de ꝓcurato. ¶ Secūdo nota i ver. exigēdo iuncta glo. ꝙ verbū exigere aliquādo ponitur pro voluntarie accipere ⁊ pro soluere proprie tn̄ significat ab inuito extorquere. l. fideicō. §. fi. rem delega. iij. ⁊ ideo quesiuit hic bal. vtrū procurator habens mandatū ad exigendū possit voluntariam solutione recipere de quo per bar. l. non solum ff. solu. mat. ⁊ vide etiam ꝙ notatur in. l. hoc iure. ff. de solutio. ¶ Tertio nota de dictione citra que hic significat priuationem aliquando autem significat tempus posterius sicut dictio infra. puta cum dicitur a. x. annis citra. c. licꝫ causam extra de probatio. d̄ cuius natura ponit hic Bal. ⁊ vide Bart. l. celsus. ff. vsuc. ⁊ qd̄ habet̄ in. l. q ita ff. de dote ꝓle. hic ēt habes ꝙ dictio preter implicat ⁊ non excludit simile habet̄ i. l. i. ff. de pigno. ti. ac. ⁊ qd̄ plene notatur in. l. actōe. s̄. de trāsac. ¶ Ultimo nō in ver. nec manifeste ꝙ ad essentiam furti manifesti nō sufficit ꝙ palam aliquis furet̄ rem nisi cōcurrat acclamatio vel aprehēsio cum acclamatiōe. l. iij. ⁊ se. ff. de fur. ſm Bar. hic ⁊ bn̄ ⁊ vide tex. nōt. ⁊ qd̄ ibi per Bar. l. qui ea mēte. ff. de fur. tu tn̄ potes alr̄ soluere ꝙ iō hic furtū nō est manifestum q̄ voluntas furantis erat velata vnde sicut clādestinitas loci ⁊ temporis includit furtum nō manifestum ita ⁊ actus licitus ꝓtensus furto occulto ⁊ hoc verius. ¶ In gl. posita super ver. cōuenitur pro declaratiōe materie ⁊ eoꝝ que scribit Bar. l. si ꝓcurator. ff. de cōdic. ob cām distingue breuiter materiaȝ ꝓut ipse distinguit. Quia aliquado soluit̄ falso procuratori in rem suam aliquando soluitur falso ꝓcuratori non contemplatione mandati sed cum pacto vt faciat soluētem liberari. Aliquādo soluitur falso nūcio vel vero qui pecuniam interuertit ⁊ tunc aliquādo soluit̄ simplici procuratori simpliciter qui est falsus ⁊ tūc aliquādo nūq̄ȝ habuit mandatū ⁊ aliqn̄ habuit sꝫ fuit reuocatū ⁊ his duobus casibus aut soluit̄ tali ꝓcuratori debitum aut idebitū circa primū membꝝ dicit ꝙ mēs Bar. videt̄ eē in. d. l. si ꝓcur. qd̄ cōtra falsum ꝓcuratorem in rem suā si dn̄s nō habet ratū indistincte competat cōdictio indebiti siue soluat̄ indebitū siue debitū. De indebito allegat casuȝ in. d. l. si ꝓcur. in prin. ſm intellectū glose de debito in. l. si vrbana in fi. ff. de cōdic. inde. ⁊. l. cum fundus. §. seruū tuū. ff. si cer. pe. Si vero dn̄s solutioneȝ ratam habeat tūc si soluit̄ indebitū repetibile competit ꝯdictio indebiti cōtra dominū p. d. l. si procura Secus si soluat̄ indebitū nō repetibile vel debitū q̄ tūc euanescit actio cōtra ꝓcuratorē secūdū eū ⁊ bn̄. Adde tu primo ꝙ factum falsum ꝓcuratoris in rem suā nō videt̄ posse ratificari aliquo casu nō solum si soluat̄ indebituȝ contemplatōe vtiliuȝ quod vult Bar. per l. debitor in fi. ff. ad treb. Sed etiā si soluat̄ nomine dirrectaꝝ que cōpetunt dn̄o ⁊ eaꝝ exercitiū procuratori. l. i. §. de actio. ⁊ obli. hoc probat̄ quia licꝫ soluat̄ tunc nomine dn̄i ⁊ cōtemplatōe actiōis dirrecte nō tn̄ contemplatiōe dn̄i vno ꝯtemplatione ꝓcuratoris cui dn̄ium nō querit̄ ⁊ ideo id negociū dicet̄ suū nō dn̄i facit tex ⁊ qd̄ ibi per Bal. l. fi. circa pri. C. de iure do. vbi ꝓbatur ꝙ qn̄ tota vtilitas ꝑtinet ad cedentē lꝫ in alterum fiat cessio tn̄ sola ꝑsona cedentis cōsiderat̄ q̄ sola cotemplatōe sua videt̄ factā nihil enim ꝓdest nōdū nomē si alteri vtilitas q̄ritur. l. mulier. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. facit qd̄ habet̄ l. fideicōmis. §. interdū dele. iij. ⁊. l. seruo legato. §. si testator. ff. dele. i. ꝓ bar. tn̄ facit tex. in. l. qui hominē. §. si predo ff. de solu. Item q̄ sicut ille qui ꝯ̄hit cum tutore vel curatore ad quos nullū ꝯmodū spectat aliqn̄ videt̄ ꝯ̄here non solum cōtemplatione dn̄i sꝫ etiā contemplatiōe vtriusq̄ȝ ⁊ aliquādo solius tutoris sicut habetur per Cy. ⁊ bal. l. eū qui. §. ꝙ cum eo. l. si pupilli. §. i. ⁊. ij. ff. de neg. ges. vbi per bar. ita eꝯ̄ qd̄ ex quo qui soluit noīe dn̄i videat̄ ēt contēplatione dn̄i soluere lꝫ vtilitas ꝑtineat ad ꝓcuratorem sꝫ isti casus nō dicunt̄ oīo pares vt dixi in voce ⁊ ideo dictū remanet dubiū. Item adde inquātum ipse dicit ꝙ cōtra ꝓcuratorem talem non competit cōdictio ob cām sꝫ semꝑ cōdictio indebiti ꝙ hoc nō videt̄ ꝓcedere q̄ qn̄ soluit̄ nomine dirrectarum si dn̄s pōt habere ratum factum ꝓcuratoris vt dictū ē qua rōne videt̄ solutū ēt contemplatōe dn̄i eadem rōne videtur actum vt si ꝓcurator nō sit ver⁹ ꝓcurator quo casu nō cōtingit liberatio quo casu ꝓcur. faciat vt dn̄s ratificet vel liberet eū ꝓut dicimus in simplici procur. vt probatur. d. l. si procur. ibi ſo rn̄so nec obstat i casu nr̄o si dicat̄ q soluit ꝓcuratori i rē suā vr̄ hūisse aīuȝ vt in continenti sit liberatus nā similiter possimus dicere in eo qui soluit falso ꝓcuratori simplici ex quo credit euȝ habere mandatum q̄ tūc non attenditur ratihabitio. l. si

ꝑcuratori.ff.de condic.inde.fieret ergo tunc videtur solui vt statim liberet̃ sed ita demũ si sit ꝓcurator ꜩ si ñ sit ꝑcura.si nõ vt dñs ratũ habeat ita i casu nostro ex quo datur ꝙ solutio videtur facta dñi contemplatiõe. ¶ Circa ẜm ⁊ tertiũ membrũ nihil est addendũ. ¶ Circa quartũ adde primo inq̃ꜩtũ ipse vult ꝙ soluẽs scienter debitũ procuratori falso videtur donare si soluas sibi dandũ ꝑcuratori secus si simpliciter per.l.qui fundũ.§.seruus meus ff.pro emp.q̃d potius videtur distinguẽdũ ecõtra ꝙ aut soluitur simpliciter non tãq̃ ꝑcuratori ⁊ tũc in dubio videatur donare q: soluens scienter indebitum donat.l.si quis delegauerit.ff.nouationibus ⁊.l.i.ff.de con.inde.nec potes dicere ꝙ videatur sibi solutũ tanq̃ procuratori ex quo re vera non erat procurator ⁊ ideo imputat sibi qui sic soluit si vero soluat alicui tãq̃ ꝑcuratori alterius tũc nõ est dicẽdũ ꝙ indubio inducatur donatio ⁊ hoc mõ intelligo tex.qui ꝓbat hanc partẽ.l.dispensatorẽ in fi.ff.de solu.ꝙ induco sic dicitur ibi ꝙ si soluitur ꝑcuratori reuocato eo casu quo soluens non liberatur qui ꝓprie est qñ soluit scienter tunc si dñs nõ habuit ratã solutionẽ nõ potest agere cõtra recipientẽ ergo cõcludit̃ a cõtra.ꝙ si dñs habuisset ratũ possꜩ repetere pecuniã a seruo manumisso ergo pecunia seruo nõ fuit donata q: tũc esset quesita sibi ⁊ non dño p̃terea tex.innuit ꝙ si ⁊ inq̃ꜩtũ dñs qui nõ habuit ratũ posset agere cõtra falsum ꝑcuratorẽ debere sibi cauẽ debẽ cauẽ de cõseruãda ipm indemnẽ a debitoribus ergo pꜩ ꝙ debitores poterãt repetere p̃terea si ille qui soluit falso ꝑcuratore ignorãter videtur habere aium in genere ꝙ si nõ habeat mãdatũ curret ꝙ dñs ratificet.d.l.si ꝑcurator quare nõ ideꜩ qñ soluitur scienter videt̃ potius adesse hec cõiectura quã vt videatur donare ar.eoꝝ q̃ habentur.l.post mortẽ.ff.qñ ex fac.tu.ꝑ Bar. ⁊ pro hac parte facit optime tex.l.si pupilli.§.item quere.ff.de neg.ges. Secũdo adde inq̃ꜩtũ ꝙ si soluit falso ꝑcuratori qui nũq̃ habuit mãdatũ ⁊ soluẽs habuit iustã cãm credulitatis ꝙ tunc liberatur cedendo act. dño per text.l.cũ fundus.§.seruũ tuũ.ff.si cer.pe.ꝙ hoc nõ videtur verũ q: illa lex loquitur in solutione q̃ fit bone fidei possessori quo casu nõ videtur posse imputari debitori si dño nõ soluit q: nõ credebat aliuꜩ esse dñm.p̃terea ibi loquit̃ qñ solutio fuit facta ex cõtractu facto cũ bone fidei possessore vnde iustius adhuc potuit ei solui.l.quod seruus.ff.de solutio. ⁊ per Bar.l.eum qui ita in prin.ff.de vbo.obli.sed in casu nr̃o cũ soluit̃ falso procuratori potuit sibi imputari culpa cur nõ voluit videre mandatũ.l.si quis inficiat̃.ff.depositi vl̃ saltẽ cur ñ soluit dño pricipali q: fuisset securius pro quo adduco tex.in.l.fugitiuus.ff.de solu.⁊.l.debitores.ff.eo.ti.que induc.vt dixi in voce. Tertio adde inquãtũ Bar. dicit ꝙ in falsum ꝑcuratoreꜩ indubio nõ videt̃ trãsferri dñium qñ a prin.habuit aium iteruertẽdi q: hoc casu deficit cõsensus soluẽtis ⁊ ita loquit̃ tex.l.cum quis.§.si debitorem.ff.de solu.⁊.l.si vendidero.§.si titius.ff.de fur.in quibus patet ꝙ tenet̃ furti ꝙ nõ eẽt si dñium foret in eũ translatum.l.falsus.§.i.ff.eo.lꜩ marti.al'r dixerit ⁊ Bar. defendat in.d.l.si ꝑcur.q̃d ego reprobaui subtili ratione ⁊ ipse idem reprobat in.l.qm̃.ff.de cõdic.fur.quicq̃d etiã dicat Ange.qui voluit cõmitti furtum vsus ꝙ videtur ꝯ tex.in.d.l.falsus p̃terea si sic eẽt nõ competeret actio furti vel saltem cõdictio furtiua debitori ex quo nõ est dñs lꜩ potius cõpeteret creditori.l.si qs seruo in pri.in tex.⁊ glo. ff.de solu.Sed leges dñt oppositũ ꝙ cõperit ꝯdictio furtiua debitori ⁊ nõ creditori ergo pꜩ ꝙ dñium nõ fuit trãslatuꜩ vt tex.in.d.§.si debitorem ⁊.§.si titius si vero falsus ꝑcurator accipiat a prin.nõ aio interuertẽdi ⁊ simili tunc dico cũ Bar.quicq̃d dixerit Ang.in.d.l.si ꝑcurator ꝙ nõ transfert̃ dñium in ꝑcur.p ea que habent̃.l.qui mihi donatum.ff.de dona.⁊ per tex.in.d.l.si qs seruo i pri. ẜm vnam lecturã q̃ induco sic ibi dicit̃ ꝙ si soluit̃ seruo manumisso vel ꝑcuratori reuocato ⁊ ꝑcur.vel seruus nõ habent aium interuertẽdi a prin.ꜩ ex post facto interuertit cõpetit actio furti ⁊ cõdictio furtiua creditori ergo in eum videt̃ dñium fuisse trãslatũ. ¶ Quarto adde inquãtum Bar.hic ⁊ in.l.falsus.§.i.ff.de fur.dicit ꝙ ille q soluit falso ꝑcuratori simpliciter videt̃ soluere vt statim liberet̃ si ille sit verus ꝑcurator ⁊ si nõ sit vt faciat dominũ ratificare ⁊ ideo infert ꝙ nõ competit cõdictio indebiti lꜩ ob cãm per tex.in.l.si ꝑcur.in ho rñso q: põt dici ꝓbabiliter ꝙ competat cõdictio indebiti qñ simpliciter soluitur ⁊ etiam cõdictio ob cãm ꝙ competat indebiti cõdictio ꝓbatur singulartier.l.si sine.§.i.versi.idem iuris.ff.rem raha.⁊.l.si vendidero.§.fi.de fur.ff.⁊ idem crederem si soluat̃ cum pacto expresso ratihabitiõis per tex.l.q̃d si forte in prin.ff.de sol.ꝙ competat cõdictio ob cãm videt̃ text. iuncta glo.l.si qs offerenti.§.i.ff.de sol.⁊.d.l.si ꝑcur.non cauillãdo litterã lꜩ Bar.ibi finaliter teneat ꝙ tũc demũ competat ⁊ cõdictio ob cãm qñ fuit actum expresse ꝙ dominus ratificaret secus si sit solutum simpliciter ⁊ sic videtur variare ab eo ꝙ alibi dixit lꜩ ille intellectus videt̃ eẽ cõtra mentem illius littere que cõtinuat totũ vnum casuꜩ ⁊ solum facit drĩam quãdo est facta ratificatio vel ñ amplius posset sustineri per illum tex.ꝙ ẽt qñ solueretur indebitũ cõpeteret ꝯdictio ob cãm q: videt̃ datũ indebituꜩ ob illam cãm vt dñs ratificet ⁊ sic vt saltem dñs ⁊ nõ ꝑcurator obliget̃ in quo posset verti interesse puta si dñs esset legalior vel magis soluẽdo argumẽto eoꝝ que habent̃ in.l.si actor.ff.de ꝑcur. Dñs Frãciscus arctinus leg.doc.

f **I quis seruo.** In delictis que de facili trahunt̃ ad exẽplũ licet nõ atrocioribus punit̃ attẽratũ ⁊ nõ ꝑfectum ⁊ attendit̃ opinio ad incurrẽdũ delictuꜩ potius q̃ veritas ad excusanduꜩ hoc dicit. ¶ Et diuidit̃ in tres ꝑtes pricipales. In pria ponit̃ dubitatio antiquorũ. In.ij.ibi nobis aũt ponit̃ decisio ⁊ ꝯprobatio decisionis per exemplũ. In tertia ibi ne ex huiusmodi assignat̃ rõ decisionis ⁊c. ¶ Nota ꝙ ẽt in delictis leuioribus punitur attẽtatuꜩ lꜩ nõ habuerit effectum imo etiam si nullũ habuerit effectum ⁊ est spãlis ꝑpter frequentiã delicti ꝙ si nõ puniret̃ facille posset exire i frequẽtiã simile i.l.ãr facta i fi.ff.de pe.de quo dic vt.l.si qs ñ dicã.§.d epi.⁊ cle. ¶ Secundo nota ꝙ hic ad incurrẽdũ delictũ attenditur potius opinio q̃ veritas ad excusandũ videtur ꝯtra tex. in.l.falsus.§.qui alienũ.ff.de fur.⁊.l.inter oẽs.§.recte.ff.eo.⁊ ibi ꝑ Bar.⁊ est speciale hic ꝑ rationẽ ꝑmissam vt dicitur in tex. Itẽ etiã in alio est specialitas q: in his q̃ dependent ab animo duoꝝ regula est in oppositũ in omni actu ꝙ attenditur potius veritas q̃ opinio secus in his que dependẽt ab aio solo.l.heres institutus.ff.de acquir.here.⁊ plene ꝑ bar.vbi ellegãter loquitur.l.ij.§.si sub conditio.ff.pro emp.⁊ qualiter in delictis attẽdatur veritas vel animus dic vt singulariter vltra oẽs ponit bar.l.diuus.ff.ad.l.cor.de sic.⁊ hic ꝑ bal.post Andreã de pisis cuius distinctionẽ refert. ¶ Tertio nota ẜm ar.ꝙ qñ aliqs inuitatur ad tractatũ vel ꝓditionẽ põt facere tractatum duplicẽ ꝯsulto tñ prius dño vt ꝓbat tex.iste sed tractatũ ⁊ fraudẽ duplicẽ nõ põt aliquis incipere nisi inuitatus.l.quicũq̃.§.titu.primo ꝙ intelligo nisi cuꜩ hostibus quos licet decipere.l.i.§.dolum.ff.de dolo.nec etiam forte cum hostibus q: in tractatu videtur interuenire conuentio ⁊ fides que etiam hosti.seruanda est.

a **Pud antiquos.** ¶ Qui põt conuenire actiõe noxali pro furto nõ põt agere ꝑ furto ad noxaꜩ ⁊ pro libero hoie ñ tenetur bone fidei possessor ⁊ cõtra ipm agit furti hoc.d.⁊ diuiditur in tres partes. In prima ponitur antiquoꝝ opinio ⁊ ratio. In scda ibi nos aũt ponitur opinio cesaris ⁊ sua distinctio. In tertia ibi

de eo aūt deciditur noua questio ꝛ est pulcher casus. Nota in ver. ꝑ cōiecturā ꝙ ar. a cōtra. sensu dicit̄ esse potius ex mente legis q̄ꝫ ex verbis ꝛ ꝓprio significatu ꝛ hic est melior tex. qui sit in iure cuius occasione tractāt hic bal. ꝛ ali qui moder. illā subtilē que nūquid ar. a ꝯtra. sensu habeat locū in statuto ꝛ in. l. ꝛ qn̄ de quo dicēdū ē vt ponit bar. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ aliquid tetigit. l. i. ff. de offi. co. cui mā. est iur. in prin. ꝛ. l. si cū dotē in pn̄. vbi omnino vide. ff. solu. m atri. ꝛ per bal. l. ij. ꝯ. de cōdi. inser. vbi latius dicetur ꝛ. l. cōuenticulā. ꝯ. de epis. ꝛ cle. ꝛ q̄ꝺ singulariter ipse posuit. l. obseruare. §. ꝓficisti. ff. de offi. ꝓco. ꝛ. l. ꝛ plene ponit Anto. de bu. c. cuꝫ apostolica extra de his q̄ fiunt a p̄lato ꝛ vide tex. singulareꝫ iuncta glo. l. si ꝓcurato rē. §. si ignorātis. ff. mā. ꝛ. l. fi. §. i. ꝛ ibi ꝑ bal. ff. de lega. ij. Et statim declarabit̄ aliqd in glo. ¶ Et attēde qꝛ ego im positione cassus asumpsi arg. a contra. sensu vno mō ꝛ rectius ꝛ glo. assumit alio modo. Modus meꝰ fecit iste dicit regula ꝙ qui pōt cōueniri in noxali actione non agit furti noxali cōtra aliū cōuerto igitur sic ergo qui nō pōt cōueniri noxali actione poterit agere cōtra aliū ꝛ ꝫꝫ hanc ꝯuersionē ꝑ ar. a ꝯtra. sensu deciditur prima questio. s. ꝙ bone fidei possessoꝛ possit agere cōtra dn̄m qꝛ ipse nō videtur posse cōueniri noxali glo. aūt conuertit ꝫm dictum vnde cū regula qui pōt cōueniri noxali nō pōt agere furti pro noxa. dicit glo. ergo qui potest agere furti pro noxa. videtur non posse conueniri noxali. ¶ Et secundū hoc ꝑ cōuersionē causis deciditur. ij. q. qua querit̄ vtrū bone fidei possessoꝛ ꝓ furto facto ꝑ seruū possit ꝯueniri ab extraneo ꝛ huic cōuersioni videtur applaudere tex. in ver. sic igitur sed repugnat tex. in. §. nos aūt in ver. cū igitur vbi pꝫ ꝙ ideo bone fidei possessoꝛ pōt ꝯueniri ab extraneo qꝛ loco dn̄i habet̄ magis ergo videtur de mente legis latoris in illo ver. reprehendere antiquos in hoc ꝙ ipsi arbitrarētur in bone fidei possessorē actionē nō dari eo qꝛ nō esset dn̄s q̄ꝫ qꝛ sibi cōpeteret actio cōtra dn̄m vterqꝫ tn̄ intellectus bene se hꝫ ꝛ stare pōt. Scd̄o nota i ver. sin aūt ꝛc. sui aūt ꝙ hoc ipso ꝙ seruus fugit a bone fidei possessore videt̄ exire petutus ab eo ꝛ admitti possessio ꝛ sicut nō retinetur ꝓprio ciuilis sicut ꝑ dn̄m. l. iij. §. si seruus ꝛ. l. i. §. ꝑ seruū qui in fuga. ff. de acqui. pos. q̄ꝺ est nōt. ¶ Tertio nota ꝙ ille dicitur bona fidei possessoꝛ qui cogitatiōe dn̄i possidet ꝛ allegatur ad hoc hec littera tu autē dic ꝙ etiā ille dicitur bonefidei possessoꝛ qui credit tradentē sibi esse dn̄m lꝫ nō credat se eē dn̄m ita ꝓbat tex. singularis ꝛ ibi Bar. l. ij. ff. pro emp. ꝛ ibi vide in vltimis verbis cōmēti sui ille ēt dicitur bonefidei possessoꝛ qui hꝫ bonā fidē cōtra vnū respectu vnius iur. ꝛ malā fidē cōtra aliū respectu alterius iur. vt tex. nōt. l. si fundū. §. fi. ꝛ ibi ꝑ glo. ff. de acquir. pos. ꝛ tenet glo. l. sicut. ꝭ. de pre. xxx. an. ꝛ bar. l. naturaliter circa mediū. ff. de vsuc. fortius posse dici ꝙ etiā respectu eiusdē iuris aliqs posset eē bone fidei cōtra vnū ꝛ tn̄ haberet malā fidē cōtra alium. puta ego credo te eē dn̄m cū alter sit dn̄s quē credo nō eē dn̄m ita dixit singulariter Anto. de bu. c. illud extra de p̄scrip. ꝑ tex. l. fulciniꝰ §. qd ergo cū seq. ff. ex q. ca. i pos. ea. hoc tn̄ dictū dubiū ē ꝛ nō tenetur ibi ꝑ moder. ꝛ qualiter p̄sumat̄ bona fides ꝛ ex qbus dic vt ꝑ Bar. l. celsus. ff. de vsuc. ꝛ ꝙ ponit Ange. l. eū qui. ff. de publi. ¶ Quarta nota que loquuntur de dn̄o videtur verificare in eo qui tenꝫ locū dn̄i lꝫ nō sit ꝓprie dn̄s cōcoꝛ. tex. l. qui funduꝫ. §. si tutoꝛ. ff. pro emp. ꝛ. l. bonefidei cū. l. se. q̄ incipit nō solū. ff. de nox. ꝑ quā notabiliter probatur ꝙ qn̄ statutū sicut mentionē de dn̄o eo casu quo cōprehendit bonefidei possessoreꝫ cōprehendet etiam malefidei possessorē vbi dispositio eēt penalis siue obligatoria siue dānosa domino siue bonefidei possessori nec melioris condit. ꝛc. ꝛ vide quod nōt. l. de his. ꝯ. eo. ¶ Item nota regulam generalem ꝙ ex distinctione temporum fit concordia casuum quia ea que sunt alia in tempore alio nō dicuntur contra. l. ij. ꝛ ibi videbis. ꝭ. de bo. pos. ꝫm ta. ꝛ facit ad. q. ꝫm Bal. de testibus quoꝛū vnus dicit ꝙ vidit ante guerrā ꝛ alter post guerrā fieri que possunt ꝯcordari de quo dic vt per Bar. l. ij. §. creditū. ff. si cer. pe. ꝛ. l. insulam in princi. ff. so. ma. ꝛ plene per moder. c. cum tu fi lij extra de testi. ¶ Ultimo nota ꝙ pro facto vel de facto liberi hoīs dn̄s nō tenet̄ ꝛ iō nō tenemur pro famulis nisi respectu officij ad q̄ꝺ eos deputauimus. l. i. §. ij. ff. fur. aduersus nau. ꝛ. l. videamus. ff. loca. ꝛ dixi plenius. l. si is cui supra eodem.

m **Anifestissimi.** Si furtum fit cōmodatario i ellectiōe domini ē vtrum agat cōmodati ꝯ̄ ipsum vel furti cōtra furem ꝛ vna ellecta ad alteram nō redit. Et diuiditur in duas partes ꝑncipales vsqꝫ ad. §. sed cum in secunda. ¶ In prima ponitur multiplex questio. ¶ In scd̄a ibi tales ponit̄ q̄stionum decisio vsqꝫ ad. d. §. ¶ Nota in ver. s. cōstituto. ꝙ ista dictio. s. nō solum ponitur expositiue sꝫ limitatiue sicut dictio ita tn̄ vt pꝫ in ꝟ. sine autē. ꝭ. eo. sicut ēt dictio videlicet ꝛ similes vel ita videlicet ꝫm Bar. in. l. quesitum. §. idem rn̄dit. ff. de fun. instruc. ꝛ est tex. de dictiōe ita ꝙ ꝛ ita tn̄. l. lutius. §. qui habebat. ff. ad trebel. ꝛ. l. ita vt oēs. ff. man. ꝛ vide Bar. nōt. loquētem in p̄factione i vsibus feu. vbi allegat nōt. dictū Jo. an. ¶ Secūdo nota ꝙ vbicūqꝫ duplex actio competit cōtra diuersas ꝑsonas ad idem vna ellecta altera tollitur facit quod habet̄. l. ex duobus. ff. de duo. re. ꝛ. l. ꝙ i hr̄dē. §. eligere. ff. de tribu. Et aduerte mirabiliter ad tex. in ver. cum manifestissimū ibi quecūqꝫ cā exitum ꝛc. ꝙ ista ellectio ē tante virtutis ꝙ ꝑimit act. cōtra aliam ꝑsonam etiam si in ellecta actione nō obtineat quod ꝑpetuo nota qꝛ secus videt̄ si ellectio cōpetat de pluribus remedijs ꝯ̄ eandem ꝑsonam. l. aurelius. §. fi. ff. de libe. le. ꝛ quod notatur in. l. i. ꝯ. eo. ꝛ. l. i. in pri. ff. de eden. ꝛ vid̄ quod notatur in. d. §. eligere ꝛ in. l. edita. ꝯ. de eden. per Bar. ¶ Tertio nota in ver. simplicioꝛ ꝙ illud dicit̄ eē simplex quod ē sine distinct. ꝛ diuisione vnde simplex. Et vnū cōuertunt̄. l. cohiri. ff. pro soc. ꝛ capitur hoc verbum multipliciter ꝛ d̄ eo tractat̄ in varijs locis per Bar. l. i. §. si qs simpliciter. ff. de ver. ob. ꝛ ibi latius per. d. meū ꝛ per eundem Bart. l. i. ff. de vulg. ꝛ pu. ꝛ in extrauagāti ad reprimēdum in gl. super ver. sūmarie ad fi. ideo dixit hic Ange. ꝙ si qs dꝫ accusationi rn̄dere simpliciter ꝛ interrogat̄ sup inquisitione vtrū fecerit homicidiū vel interfecerit ticiū rn̄det ꝙ interfecit sed ad sui defensioneꝫ. nō dꝫ admitti hec rn̄sio qꝛ nō est simplex videt̄ tn̄ ꝙ possit dici simplex qꝛ hec ꝑficatio nō diuersificat actum sed ē de parte actus vnde cuꝫ reus nō rn̄det nisi vnū nō vr̄ ꝙ nō possit dici simplex qꝛ actus ꝛ qualitas cōputant̄ ꝑ vno. l. diuꝰ ꝛ ibi notat̄. ff. de re. iu. ꝛ in. c. lꝫ cām extra de proba. in glo. bal. autē alia ratione dicit ꝙ admittitur hec respōsio qꝛ si inquisitus responderet simpliciter posset sua rn̄sio eē sibi captiosa qꝛ dicendo interfeci videret̄ fateri factum punibile p̄sumptiue. l. i. ꝭ. de sic. ¶ Sed attende qꝛ iudex isto casu pōt cogere reuꝫ d̄ specificandum qualitatem defensionis ꝛ modū ꝫm Bal. l. i. ꝯ. de edil. act. ꝛ hoc placet dn̄o meo in. d. §. si qs simpliciter. tu aūt ꝯsidera ꝙ ēt si ista rn̄sio admittat̄ tn̄ nō tollit̄ p̄sumptio doli cōtra rn̄dentem ex quo est illicitus actus ꝑma facie ꝫm Bar. ita nōt ꝛ bene. l. aurelius. §. idem que sit. ff. de libe. le. ꝛ Bal. in. l. vna infra de cōfes. vbi oīo vide ꝛ moder. c. cuꝫ venerabilis extra de excep. vnde nisi dicas ꝙ iō dꝫ admitti ista rn̄sio qꝛ si rn̄detur simpliciter interfeci auferet̄ sibi defensio qꝛ nō posset postea probare ꝛ allegare ꝙ ad sui defensionem ista rō non procederet sed hoc nō est verum qꝛ cōfessio sponte fcā lꝫ nō possit reuocari pōt exponi. c. cum dilecti extra de accatis ꝛ ideo in processu reus poterit articular̄ ꝙ ad sui defensionē fecit ego tamen videtur hec opinio q̄ꝫ opi. Ange. ꝛ vide quod nōt.

idem Ange.in.l.eam quam .ff.de fideicōmis.et de materia huius dictiōis dic vt notabiliter ponit Anto.de bu.c.dilecti extra de iudicijs et.c.i.d. sum.trini.et fi.cato. Et adde qd singulariter nōt.bar.l.i.§.fi.accusationē.ff.ad turpil. iuxta fi. vbi dixit q ille qui respondendo inquisitioni respondet se non eē culpabilem non satisfacit qr reus debet respondere per verba facti et non per ver.iur.fm bal.qui hoc dictū approbat in auten.cōtra qui primā ver.finem .s.de nō.nume.pec. ¶ Adde etiaz quod singulariter dicit bar.l.de etate.§.nihil.et.§.de pcedenti.ff.de intero.act. ¶ Quarto nota in ver.dubius etc. q sicut ignorans per ellectionē minus remedij nō videtur renunciare alteri.l. mater decedens.ff.de inoffi.te.ita etiaz dubitans et hunc tex.dicit bart.nō eē alibi facit.l.quod si dubitet.ff.de acquir.here.d. Franciscus de aretio.

¶ Rubrica. Qui admitti ad bonorum possessionem possunt et infra quod tempus.

p Ro intellectu. Et declaratōe tituli et terminorum sciēdum est.q quedā est bonor possessio.quedā est possessio bonor.quedā est bonorum possessoria hereditatis possessio. ¶ Prima significat ius acquirēdi et retinendi successionem defuncti de iur.ptorio.l.iij.§.bonoruz.ff.de bo.pos. ¶ Scd'a significat.corporalē rer aprehensionē et factū.l. iij.in prin.et p totū titu.ff.de acqui.pos. ¶ Tertia significat act.que cōpetit succedēti p possessionē bonor d iur.ptorio.l.i.et.ij.ff.de bo.pos.here.peti.fm Barto.l.i.ff.eo. ¶ Prima spēs sub diuiditur qr qdā est bonor possessio editalis et quedā bonor possessio decretalis et vt itelligas terminū dic. ¶ Illa est bonor possessio editalis pprijssime p quā ipso iur.ius bonor possessionis querit.l.iij.§.si nemo.ff.de bo.pos.in casu in posito. Dicitur etiaz et alio modo bo.pos.editalis omne ius.petēde bonor possessionis q nōdum p iudicē est decretū. Decretalis ergo erit possessio decreta p iudicē postquam decreta est et dicitur formalis bonorum possessio secundum Salyce. vt hic et probatur.l.i.§.decretales.ff.de successio.edic.glo.tamen in.d.§.bonorum cū sequēti videtur sentire q vna sit possessio editalis que decretalis vocatur qn decernitur alibi tn sentit q sint due species et insti.e.iuxta fi.et i.d.§.decretales. Introduxit aūt ptor has bonor possessiones de eqtate aliquando confirmās ius ciuile aliqn corrigēs et aliquando supplens insti.e.circa prin.et.l.ius ciuile ver.ius aūt ptorium.ff.de iusti.et iu. Ideo infert Bal.hic q ptātes terrar eum succedāt loco psidum et ptorum iuxta ea q habent per glo.in.l.fi.ff.de pscri.lon.temp.et i pria consti. ff.possunt facere statuta et bānia aliquādo quoadiuuādo ius cōe.aliquādo pter vis cōe aliqn ēt cōtra ius cōe.ex cā supuenienti legittima.tu vero dic q ista questio subtilius tractat per Bar.l.oēs populi in.iij.col.ff.de iusti.et iur.et l.i.in prin.ff.q quisqz iur.et.l.i.ff.si qs ius di.nō ob.et per eundē Bal.l.nulli.ff.de sen.et aliquid tetigit in autē. Sed nouo iure.s.de ser.fugi.et ex dictis bar.et modernor hic cōclude breuiter circa istum articulum et dic q de csilio p ceruz ciuitatis pōt ptās ciuitatis statutum facere et qlibet alius habēs similem iurisdictiōem fm glo.et Bart.d.l.et erit statutum ppetuum tūc et probatur in.l.si quis extraordinariuz.ff.de legationibus.si vero solus faciat statutuz et dicendum est q poterit pter ius cōe erit tn lex illa temporalis et nō perpetua iuxta ea que habent.l.fi.et ibi p Bar. ff.de peñ.et.d.l.oēs populi.sed si velit facere statutū cōtra iuris cōis dispositionez dicendum ē q regulariter hoc n pōt.l.formā.s.de of.prefec.pior.et in.c.quod super his extra de maio.et obe.nā in vno generalissimo mādato videt cōcedi vt statuens possit statuere superiorez qui iurdictionem dat et cōtra legem eius vel editaz eius auctoritate vt dicit tex.nōt in.§.quibus.§.in pria cōsti.et hoc dixit bart. nōt.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.fa.vbi oino vid. Si vero supuenit noua cā emergēs de qua si superior q legez posuit cogitasset cōtra eius q statuit fuisset facturus tūc poterit ptās per suum statutum disponere cōtra legez superioris qr nō disponit tūc cōtra supiorez de tacita auctoritate licentia et voluntate ipsius vt.l.si hominē.ff.man.p que ita terminat Bar.in.d.l.ambitiose.et bene pbatur a simili.l.in cōfirmādo et.l.vtilitatem.ff.de cōfir.tuto.de minoribus aūt magistratibus dicendum ē absolute q n possit.l.cōdere qr legem cdere ē meri imperij.l.fi.s.de legi. et per Bar.l.imperiū.ff.de iurdic.om.iu.q non transit in magistratum. Nūquid aūt propter publicam vtilitatez et cām de nouo emergētez aliter qz per legem cōdendam liceat leges transgredi dixit Inno.q sic in arbitrarijs.vnde licet in penis arbitrarijs iudex debeat ponere penam cōsuetam vel penam similē.l.que imponit p simili delicto.l.hodie.ff.de pe.et.§.pena grauior.et tn ex iusta cā poterit transgredi illaz similitudinē et hoc erit legis trāsgressio fm Innoc.c.i.extra de consti.vbi refert Anto.de bu. Bar.elleganter dicere.l.i.s.de sacrosan.eccle.q in arbitrarijs iudex ex cā pōt pferre equitatē nō scriptam iuri nō scripto et sic singulariter limitat tex.et glo.l.placuit.s.de iudic.lz etiam pper bonum publicum et casum emergentem transgredi ordinem statutuz a iure fm bar.singularit l.cum nauarcor.ff.de naui.li.xi.reliqua dic vt hic plene p bal.et dnm meū i addi.de qbus aliqua i voce dicemus.

b Bonorum. Filiusfamilias pōt petere bonorum posßionē et pater si ratum habet emolumētū sibi acquirit et post tempus facultas petendi admittit et sunt tria dicta fm oēs. ¶ Nota prio q filius pōt petere bonorum posßionem et sic eē in iudicio ex psona sua ēt sine patris cōsensu cōtra regulas cōes de quibus in.l.i.in fi.ff.de an. excep.et in.l.fi.ff.de bo.que lib.quod ē ideo fm glo.quia h nō est pprie iudiciū sed qdam extraordinaria petitio non in figura iudicij cōtentiosi.et ideo seruus similiter admittitur.l.seruus in prin.ff.eo.sic glo.in lege nra intelligunt doc.et vt.dicūt hic aliqui moderni respōdēdo ad.l.i.ff.de bo.pos.fm ta.ibi ille qui volebat sibi.decerni bonor possessionē nō repellit ab aduersario tāqz istud sit iudicium cōtentiosum in quo admittatur cdictor sz iudex ex pprio officio illum repulit cognoscēs testamentum eē veruz et sic n posse peti bo.posses.ab ite.qr i istis iudicijs volūtarijs et extraordinarijs iudex pōt iudicare fm cōscientiā vt bal. in auten.matri.et auie.s.qn mulier tuto.offi.fun.p. Sed hoc nō bene cōgruit ad illū tex.q tex.dicit q incertū erat an testamētū eēt verū vel falsum vnde nō potuit iudex repellere tanqz testamētū eēt nollū.tu ergo dic fm bal.q d sui natura peter bo.pos.est officiū iudicis extraordinariū in quo nō requiritur partis citatio vt late disputat glo.et bar.post eā.l.iij.§.fi.causa cognita.ff.de bo.pos.et ideo filius vel seruus poterūt eē in hoc iudicio si tn appareat vel cōpareat spontaneus cōtradictor tunc efficietur cōtentiosum et ordinariū lz summarium vt dixi tibi in Rica et hic per bal.et.l.fi.ff.eo.et p bar.d.§.si causa cogni.et sic intelligitur tex.in.d.l.i.et hoc casu fatendū eēt q in tali iudicio cōtentioso filius vel seruus eē non posset qr etiā a iudicio sūmario filius excludit hz bal.l.iij.§.sed vtrū.ff.de mino. tu aūt dic subtilius ad.d.l.i.q sicut ille qui dubitat de iuribus testamēti nō pōt adire hereditatē vt here.l.quod si dubitet.ff.de acqui.here.et.l.cuz falsum eo.titu.ita licet petens bonor possessiōnē qn pendet questio de falso testamento forte ipse sit certus q testamētū sit falsum si tamen iudex sit incertus qui hz decernere nō pōt sibi decerni bo. pos.qr sicē incertitudo adeūtis in actu q explicat ab ipso solo impedit aditionē ita et incertitudo iudicis in actu q recipit

recipit eẽntiã principalẽ a iudice vnde pꝫ tibi ratio.d.l.i. absq; eo q̄ dicas ibi cõtra petentẽ bo.pos.admitti cõtra dictoriũ. ¶ Sc̄do nota ꝙ pater bonoꝝ possessionẽ petitã põt ratificare secus est in aditiõe hereditatis in qua requir.iussus p̄cedẽs.l.si quis in bona.§.iussus.ff.de acqui.here.⁊ que sit ratio differẽtie ponitur hic plene ꝑ bar.⁊.l.qui in aliena in prin.ff.de acqui.here.⁊ ꝑ bal.in Rica huius ti. ¶ Tertio nota ꝙ etiã patre ignorãte filio currit tẽpus bonoꝝ possessionis petende hoc tñ intelligitur vt dicitur in vltima glo.si filius potuit certiorare patrẽ ⁊ non certiorauit ita probatur.l.fi.ff.quis or.in bo.pos.ser. Sed tunc obstat quia aut filius põt sine patris consensu petere bonoꝝ possessionẽ ⁊ tũc nõ videtur distinguẽdũ potuerit patrẽ certiorare nec ne.ad quid.n.expectatur certioratio si nõ erat impeditus prosequi ius sibi cõpetens aut filius nõ põt solus deducere hoc ius in iudicio ⁊ tunc nõ debet distincte dici ꝙ nõ currat sibi tempus.l.i.in fi.j.de an.excep.potes dicere ꝙ qñ filius nullo mõ sine patris consensu põt agere tũc indistincte nõ currat sibi p̄scriptio.d.l.i.in fine. Sed in casu nostro potuit agere.i.petere bonoꝝ possessionẽ q: tñ hec sua petitio non est habitura effectũ nisi patre ratificante q: neq; filio neq; patre etiã si decernere tur interim nõ quereret aliq̄d ius ideo eligitur via media ꝙ aut filius est in culpa q: potuit certiorare ⁊ non currit tempus aut non currit.

r **J bonorum.** Tempus petende bonoꝝ possessionis in extraneo est centũ dierũ ⁊ vtile hoc.d. ¶ Nota ꝙ tempora p̄toria indubio censent esse vtilia ⁊ est hoc tempus vtile nõ solũ in prin. Sed in medio ⁊ fine.l.ij.in prin.ff.quis ar.in bo.pos.ser.aliqua autẽ tempora sunt vtilia in principio sꝫ cõtinua possessoria ⁊ indubio qñ tempus inducitur a lege ⁊ nõ a p̄tore censetur eẽ cõtinuũ tã in prin.q̃ꝫ in fine ⁊ hec est natura temporis ſm glo.nõt.in Rica de diuer.⁊ temp.p̄.Bar.tñ aliter videtur loqui.l.genero.ff.de his qui.no.infa.⁊ bal.l.i.s̃.eo.⁊ etiã Ange.in.d.l.genero de quoꝝ dictis videbimus.l.q̃ꝫdiu.j.e.vbi per Bal.sed dubiũ facit tex.in.l.ij.§.dies.ff.quis or.i bo.vbi pꝫ ꝙ dies feriati extrahuntur de termino dato ad petendũ bonoꝝ posses.nã si in ista petitione nõ proceditur i figura iudicij vt dictuꝫ est.nec citatur aduersarius ad qd est opus eximere dies feriatos ⁊ maxime q: de iur.libellus die feriata offerri põt.l.miles.§.sexaginta.ff.de adul.dicit ſm Bal.in.l.i.s̃.eo.ꝙ hoc est ideo q: hic porrectio petitionis facta iudici nõ expectat alium aduersariuꝫ cui porrigatur ⁊ iõ nõ hꝫ effectũ simplicis productionis sed quasi cõtestationis q̃ nõ põt ferri die feriata ⁊ saltẽ si non hꝫ effectũ cõtestationis cũ res solũ agatur cum iudice habebit effectuꝫ productionis libelli q̃ fit aduersario que dꝫ fieri die iuridica vt notatur.c.i.extra de libel.ob.⁊.l.i.ff.de in ius.voc.

i **Nfantis.** Bonorum possessio agnita pro infante ad heredẽ transmittitur hoc.d.

e **Mancipata.** Bonorũ possessio nõ agnita nõ transmittitur etiã per filios hoc.d. ¶ Nota ſm vnũ intellectũ ꝙ bonoꝝ possessio nõ solũ nõ trãsmittitur ad heredes suos ꝑ alios agnatos vel cognatos sed nec etiã ꝑ filios.hic tñ tex.loquũtur in filio emancipato q de iur.isto nõ poterat adire d̄ iur.ciuili si aũt loq̃remur in filio in ptãte qui ex capite suitatis posset trasmittere hereditatẽ ad quoscũq; eẽt maius dubiũ ⁊ videretur dicẽdũ ex mente doc.in questione sequẽti ꝙ tũc fieret trãsmissio ⁊ bonoꝝ possessionis hoc tñ videtur cõtra tex.ꝑ locũ a speciali in.l.illud.§.fi.ff.de cõtra.tã.⁊ cõtra.l.iij.§.acquirere ff.de bo.pos.duꝫ dicit simpliciter ꝙ bonoꝝ possessio non transmittitur vtrũ aũt quia filius emancipatus trãsmittit hodie paternam hereditatẽ ad suos ex beneficio legis vnice.j.de his qui ante.aper.ta.transmittat bonorũ possessionem hoc est maius dubium de quo statim dicẽdum in glo. Franciscus aretinus.

q **Tamdiu per.** Donec ẽ locus successioni ex testamẽto cessat successio ab intestato vel sic ⁊ verius incertus incertitudine facti vtrum bonorum ipso deferatur vel ex quo capite non excluditur tempore. ¶ Nota q' propter incertitudinem cause testati ⁊ in testati causat iustum impedimẽtum ne tp̄s currat q: ẽ vtile.l.ij.in prin.ff.quis ar.in bo.pos.ser.⁊ intelligo hoc eẽ verum vt dixi tibi subtiliter in.l.i.s̃.e.nõ solum si ille cui defert bonoꝝ possessio sit incertus sꝫ ẽt si ipse sit certus dũ tñ incertuꝫ sit apud iudicẽ.l.cũ quidam.ff.de bo.pos.⁊.l.i.s̃.de bono.pos.ſm ta.rõneꝫ dixi.d.l.i. Et ex hoc tex.colligit argumẽtũ.Bal.ꝙ in dubio tp̄s nõ currit ignoranti ipse tñ distinguit ꝙ aũt cõsideras tempus naturaliter ⁊ ꝑ se ⁊ tunc semp currit.l.si cui leget in prin.ff.de le.i. Si v̄o cõsideras tempus artificialr̄.i.ꝓut statuit a lege ad certũ finem vel effectum ⁊ tũc aut terminus apponit ad factuꝫ hominis vel respicit nõ factuꝫ.⁊ tũc indubio requirit mora ⁊ negligẽtia ergo nõ currit ignoranti intelligo qui ꝓbabili ignorãtia ducat ſm Bal.qui ita notat declarat in.l.ij.s̃.de edilitijs act.glo.in.l.fi.de ab ordi.fa. Ita ĩtelligit l.si iõ ⁊.l.cum frem.j.de his qui.vt indi. Aut terminus no apponit ad factum vel nõ factum hominis sꝫ ad fauorem alterius principaliter cui querit ius ex p̄scriptione.⁊ tunc tempus currit ignorãti ita intelligit text.l.fi.j.de p̄.lon.tem.⁊.c.statutum extra de prehẽ.vbi est gl.⁊ hoc videt eẽ de mente Bar.l.genero.ff.de his qui no.infa.⁊ ꝓcedit indubitãter quo ad pene euitationẽ.d.l.si iõ ⁊.l.semper.§.hoc interdictum ⁊ ibi per Bar.ff.ꝙ vi aut clam vt ẽt hic referet Bal.sꝫ vnde ad quo ab exclusionẽ a bñficio vel a facultate alicui cõpetẽte de iure cõi vel quo ad exclusionem iuris puta accusandi vel cuiuslibet alterius ẽ maius dubium Bart.tñ videt sentire idem in.d.l.genero ⁊ Ange.late post eum cõtra.sensit bar.l.cũ qui.§.in popularibus.ff.de iureiu.⁊ Ang.in.l.fi.vbi bar.tetigit.ff.si qs testamẽto liber.eẽ ius.⁊ vide quod notat bal.l.fi.C.d̄ dolo.⁊.l.i.circa medium.s̃.eo.⁊.l.ij.s̃.de edili.act.⁊.l.id q̄d pauperibus.s̃.de epis.⁊ cle.hec tñ doctrina videt contra glo.in Rica de diuer.⁊ temp.pre.⁊ vide tex.l.qnquẽniuꝫ ff.de adul.⁊.l.i.§.accusationem circa prin.ff.ad turpil.

i **Uris.** Ignorantia iuris in bonoꝝ possessionis mulieri nõ ꝓdest vel sic i his que sunt inducta ad iuris rigorem cõseruandũ ẽt mulier non excusat per iuris errorem.h.d. ¶ Nota in lucris nõ succurrit mulieri aduersus iuris errorem videt tamen ꝙ succurrat rustico.l.quicũq;.j.eo.⁊ hanc sñiam tꝫ hic dñs meus subtiliter ꝯ voluit hic bal.alij qui moder.tenet hic dicentes ꝙ in rustico dꝫ distingui vt in muliere.s.aut potuit consulere pitiores aut nõ l.fi.j.de testa.verior tñ videtur alia sñia per text.in.d.l.qcũq; qui simpliciter loquitur p̄terea si dicamus ꝙ in rustico fiat distinctio que in muliere tũc nullum erit p̄uilegium rusticitatis cuius ꝯtrarium vult tex.in.d.l.quicũq; nam idem q̄d dicit hic de muliere ẽ etiam in quolibet alio.l.in bonoruꝫ ff.eo.ti.⁊.l.in fi.qs or.i bo.pos.ser. Regulariter tñ in his q̃ tendunt ad iur.rigorem conseruandum rusticitas sexus ue vel militia nõ excusat auctẽ.de hr̄.⁊ fal.§.fi. Et nõtur l.fi.s̃.d̄ iur.⁊ fac.igno.⁊ ita tenẽt moder.hic ꝓpter quod dicit bal.ꝙ si ex forma statuti instr̄m cõcordie vel pacis facte produci dꝫ.j.viij.dies alias nõ valet nõ excusat rusticus si de aduocati cõsilio instr̄m illud nõ ꝓducit q: lꝫ rusticitas ⁊ sexus excusent a dolo p̄sumpto q cãtur ex lapsu termini.l.i.in fi.cum.l.seq.ff.de edẽ.⁊ per bar.l.i.§.aduersus.ff.de no.oper.nũ.non tñ ex suprema ignorãtia vel ne-

gligētia ꝯ quam inducitur ꝑscriptio sed contra hoc videt̄ cē casus singularis.l.ij.§.fi.ff.de iur.fi.vbi patet ꝙ in lucro nō q̄sito amittēdo lꝫ error iure ñ prosit alijs pdest tm̄ rustico ⁊ mulieri sic ergo i ꝓposito cuꝫ rustico fuerit ius q̄situm ex cōcordia, videt̄ ꝙ nō sit resolubile si possit se excusare per iuris ignorantiam nec dicas ꝙ ibi lex vltra ꝓcedit qꝛ imo ex verbis littere cōstat ꝙ rustico ⁊ mulieri regulariter subuenitur contra iur.ignorantia ⁊ pariter Rusticus tamen adhuc videtur esse magis priuilegiatus per ea que dicta sunt contra per intellectum.l.quicūqꝫ ⁊ adde qđ elleganter ponit Bald.l.ex quacunqꝫ.ff.si quis in ius vocā.nō ie.vbi voluit ꝙ lꝫ rusticus citetur ꝑsonaliter nō tm̄ videtur verus contumax vt nō possit appellare qꝛ excusat̄ a dolo ꝑsumpto ⁊ pōt eē melior ratio qꝛ quelibet leuissima ⁊ friuola causa pretensa facit ꝙ citatus personaliter quia etiam dixit se nolle venire ñ dicatur verus cōtumax vt singulariter dixit bal.l.deberi.ꝭ.de fideicōmis.liber.per gl.auream in.l.i.§.i.vel in prin.ff.si quis ius di. non ob.Franciscus.

b **Bonorum.** Tutor solus agnoscit bonoꝝ possessionē sed nō pupillus nisi iudex sciēter suppleat tutoris effectū ⁊ diuiditur i tres partes prout sunt tria dicta. Secunda ibi ipse auten.Tertia ibi nisi ⁊c̄.hoc.d. ¶ Nota in ver.sciens ꝙ ad hoc vt iudex videatur supplere defectū tutoris nō assistentis pupillo requiritur ꝙ sciat ipsuꝫ cē pupillū ⁊ ēt carere tutore ⁊ ideo dicit hic bar. ⁊ Ange. post eū ꝙ cauti aduocati vel pratici faciunt hoc scribi in actis hoc modo ⁊ quia ꝑfactus dn̄s iudex sit ipsum eē pupillū ⁊ carere tutore ideo decernit sibi bo.pos.⁊c̄.vel aptius dicēdo sciens talē cē pupllū ⁊ carere tutore decreuit sibi bonorū pos.⁊c̄.ratio dicti est qꝛ cū iudex suppleat defectū tutoris dispēsatiue ⁊ habilitat inhabilē. hoc nō videt̄ facere nisi data sciētia inhabilitatis.l.i.⁊.ij.C.si ser.aut liber.ad deco.aspi.⁊.l.quidā consulebat.ff.de re.iudi.⁊.l. idē vulpi.⁊ ibi p bal.ff.đ execu.tu.ratio vero pratice est qa certa scientia nō videtur posse probari nisi p scripturā vt sentit gl.nōt.in clemē.⁊ si principalis extra de rescrip.⁊.c. statutū in verbo cantici de rescrip.li.vi.tu vide bal.q melius ⁊ subtilius loquitur.l.fi.ꝭ.sentētia rescin.nō pos.vide etiā qđ ipse notat.l.eā quā.ꝭ.de fideicōmis. ⁊ ꝙ habet̄.c. si motu ꝓprio de appreben.li.vi.saltē si nō est necessariū vt videtur sentire bal.in loco ꝑallegato est vtile ꝙ hic dicitur vt hec attestatio redigatur in scriptis. ¶ Scđo nota ƀm dn̄m meū qđ ille qui nō agnoscit bonoꝝ pos.nō efficitur heres de iure ciuili neqꝫ videtur adire ⁊ hoc eēt fatē dum qñ agnitio valeret vt glo.l.impuberē.ꝭ.de iure deli. Sed si agnitio nō valeret vtrū saltē videtur eē adita hereditas est maius dubiuꝫ de quo p bal.s̄.in Rica ⁊ dicetur in.d.l.puberē hic tm̄ tex.nō probat intentum dn̄i mei qꝛ lꝫ hic dicat̄ ꝙ efficit̄ heres de iure ꝑtorio nō tm̄ negat̄ quin etiā đ iure ciuili. Dn̄s Frāciscus aretinus seq̄t̄.l.qcūqꝫ.

q **Vicūqꝫ.** Error facti vł iuris ꝓbabilis vel aliud instū īpedimētū ipedit cursum temporis bonoꝝ pos.hoc.d.⁊ sunt duo dicta ƀm est ibi qm̄ nota in verbo rusticitatē ꝙ rusticitas videtur in petenda bonoꝝ pos. excusari ab errore iuris qđ nō est in muliere.l.iuris.§.eo. ⁊ ibi diximus regulariter tm̄ videtur mulier ⁊ rusticus equiparari.l.ij.§.fi.vbi tex.est singularis de iure fi.ff.de quo. dic vt diximus plenius in.d.l.iure. ¶ Scđo nota in ver.quā cūqꝫ aliā rationē ꝙ dictio alia nō solū si sit absolute post ta restringit̄ ad casum similem ⁊ eiusdē rationis vt dixit glo.nōt.l.si fugitiui.s̄.de ser.fugi.⁊ bal.in.l.cōuenticulā. s̄.de epis.⁊ cle. Sed etiā si habent generalē dictionē secū anneraꝫ que tm̄ de sui natura videretur importare ꝙ aliquid plus significaret q̄ꝫ oratio absoluta vt habetur in.l. balista.ff.ad treb.⁊.l.gn̄ali.§.vxorē.ff.de vsuf.le. ¶ Tertio nota ꝙ lex seq̄ns tollit cōsuetudinē ꝑcedentē sed hoc ideo qꝛ expresse de ea loquitur alias videretur secus per tex.in.c.i.de ꝯsti.in vi.de quo dic vt ibi ⁊.l.ij.⁊ prima.ꝭ. que sit longa consu.Franciscus aretinus.

v **Verborum.** Hodie sufficit simplex agnitio corā iudice bonoꝝ pos.absqꝫ decreto.⁊ tempus incipit currere sequenti in gradu a repudiatione facta per primum hoc.d.ƀm vnum intellectuꝫ ⁊ cōmuniorem ⁊ sunt due partes Secunda ibi eo.adito. ¶ Nota in ver.quēlibet iudiceꝫ ꝙ licet olim bo.pos.decerni non posset nisi per habentem saltem mixtum imperiū.l.cognitio §.vt bonorū.ff.de of.e.cui est man.iurisdic.hodie potest simplex agnitio fieri coraꝫ quocūqꝫ iudice. ¶ Scđo nota singulariter ƀm intellectum dn̄i mei ꝙ si cōstitutus in secūdo gradu addit h̄ditatem vel agnoscit bono.posses.añ q̄ꝫ sibi h̄ditas vel bo.pos.deferatur nihilominus agnitio vel aditio valet si post h̄ditas vel bono.pos.deferat̄ sibi ꝙ est mirabile qꝛ in istis actibus ⁊ maxime in hereditatis aditione videt̄ debere spectari principiū sicut dicimus in simili.l.i.§.si filius.ff.de le.iij.⁊ quod notatur in.l.qui ex liberis.§.testamēto.ff.đ bo.pos.ƀm ta. Preterea sicut ille qui repudiat ante tempus nō videtur postea repudiare aduenīete tempore.l.qui supstitis.ff.đ acquirē.here. Ita ecōtra qꝛ aditio ⁊ repudiatio regulant̄ a pri.l.is pōt.ff.đ acquiren.here.

¶ Rubrica Quādo nō petentiū partes petētibus accrescāt

q **Totiens.** Inter succedētes de iure ꝑtorio ē loc⁹ iuri accrescēdi. Vel sic si vnus ex pluribus primi gradus repudiat vel excludit̄ accrescit alijs portio exclu so sequēti gradu. Vel tertio si exclusus a bonorum posses sione succedit de iur̄ ꝑtorio tm̄ portio eius alteri accrescit secus si possit succedere de iure ciuili hoc dicit. ¶ Nota ꝙ ƀm lecturam vltiam glose quā sequit̄ hic Bart.ꝙ ius accrescēdi habet locum inter succedentes de iure ꝑtorio ⁊ ꝙ impedit sequētē in gradū extra successionū edictum vt tex.l.i.in fi.cum sequē.ff.de bo.pos.⁊.l.si ex pluribus.ff.de suis ⁊ legi. ¶ Scđo nota ƀm aliam lecturam ꝙ ille q fuit exclusus tpe a bonoꝝ pos.non pōt redire ad eādem ex diuerso capite succedēdo sibi ipsi in ꝑiudicium alterius qui erat equalis sibi in p̄rio capite ⁊ sic limitat̄ notat̄ text.in l.i.§.ſꝫ videndum.ff.de succes.edic. ¶ Tertio nota ꝙ qñ aliquis exclusus ē a iure ꝑtorio qui pōt succedere de iure ciuili tunc nō habet locū de iure accrescēdi donec de iure ciuili adire possit ⁊ hoc ē quod voluit tex.in ver.cessante legittima successione dixit tamen hic Bal.ꝙ qꝛ ille q pōt adire de iure ciuili posset diu reliquere nō adeundo creditores in suspenso. Interim ille qui agnouit bonoruꝫ possessioneꝫ ex parte poterit obtinere aliam p̄tem nō adeuntis per bono.posses.facti sicut dicimus i eo qui habet coheredem scriptum sub cōdic.cū ipse sit pure scriptus ⁊ similiter de eo qui scriptus est sub ꝯdic.de q̄bus habetur.l. ij.§.si sub cōdictione.ff.đ bo.pos.ƀm ta.⁊.l.cum h̄ꝭ pri. ff.de acquirē.here.⁊.l.i.⁊.ij.ff.si ps h̄r.pe. Sed ista ñ sunt similia qꝛ ad cōsulendum creditoribus ⁊ ad ipsorum petitionē,iudex poterit assignare terminū h̄di iuxta.l.q̄ꝫdiu ⁊ qđ ibi plene.ff.de acquirē.here. vnde dic ꝙ nullo modo accrescit. ¶ In glo.vltima.l.vnice pro declaratiōe ⁊ ītellectu articuloꝝ nos diximus i lectione ꝑcedenti videnduꝫ vbi in legittima sit locus iuri accrescēdi nūquid filius exheredatus vel filia exclusa a statuto que censet̄ quodāmō exheredata ƀm Bar.l.i.§.sciēdum.ff.de sui.⁊ legit.auget numeruꝫ filioꝝ vt sit legittia que alias eēt triēs sit semis. Circa primū articulum fuerunt opiniones nam Bar.in l.pater filiū in repetitiōe sua limitādo dicta dy.distiguit ꝙ aut

ꝙ aut filij sunt īstituti vniuersaliter heredes ⁊ aliqs ipso
rum est exhr̄datus ⁊ tunc videt̄ ꝙ portio sua legittime ac
crescat alijs q2 exhr̄datus habet̄ pro mortuo qm̄ nō ad-
mittit̄ ad ꝑtem nec admitti sperat̄ ergo ꝑtem non facit.l.
plane.§.si cōiūctiz ⁊.§.si duobus.ff.de le.i. ⁊ quod habet̄
in.l.huiusmodi.§.si ticio ꝑ Bar.ff.eo.Unde portio ipius
accrescit reliquis ⁊ quātuz ad ius accrescēdi nō haberet̄
pro mortuo q2 sic nō haberet̄ rō portionis eius sed bene
quātum ad ius nō decrescēdi ⁊ ad hoc vt n̄ obstet alijs sic
intelligit tex.in.l.qui repudiantis in pri̇ci.⁊.l.si proponas
§.fi.ff.de inof.te.in qbus patet ꝙ si ex pluribus exhere-
datis vnus excluditur tp̄e vel repudiat' portio eius accre
scit alijs.aut filij nō fuerunt īstituti vniuersaliter sz forte
in legittima vel in aliqua certa re ⁊ agunt ad supplemētū
⁊ tunc ipse tenet ꝙ nō sit locus iuri accrescendi nā lz in q̄
rela portio exheredati qui exclusus erat a querela accre-
sceret alijs vt in legibus pr̄allegatis in iure tm̄ agendi ad
supplemētū est secus ratio differētie qm̄ querela reciso te
stamento deuoluebat totā hereditatē ad filiū expugnātē
⁊ ideo cū tractetur de iure accrescendi hereditatis pote-
rat habere locū inter cōiunctos cōiunctione legali.l.seruꝰ
cōis ab extero.ff.de acqui.here. lz ergo ius agendi ad sup
plemētuz subrogetur loco querele.l.si quis filiū in fi.C.de
inoffi.te.tm̄ nō agitur tūc de hereditate.Sed de sola legit
tima que ꝫm eū est quota bonoꝝ ⁊ ius particulare vt ha
betur in.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi. te.⁊.l.cum a
matre.C.de rei ven.⁊ ꝑ eundē bar.l.ex facto de here.insti.
Unde nō hz locū regula ꝙ subrogatus sapiat naturā ⁊c.
q2 illud ē verū qñ subrogatio fit circa idē secus si circa di
uersum vel ad diuersuz ius.l.cū in fundo.§.ꝙ si fundus.
ff.de iure do.⁊ sic videtur transire ⁊ vide ꝙ ipse idem po
nit.l.i.§.si pater.ff.de coniun.cuz eman.li.⁊.l.i.in fi.ff.de
contra ta.dinus aūt in.d.§.si duobus simpliciter tenuit
ꝙ hēret locū ius accrescendi q2 exheredatus nec facit par
tē nec ad partē admitti speratur. ¶ Ex hoc infert̄ ꝙ si ex
pluribus filijs qui possunt agere ad testamētū vnus repu
diaret partē sue legittime tūc portio sua accresceret alijs
⁊ hoc sequitur hic bal.⁊ in aucten.nouissima.C.de inoffi.
testa.⁊ vide ꝙ idē ponit.l.omnimodo in prin. ex titu.hāc
partē sequitur Joan.de imo.in.d.§.si duobus nō obstat
ꝙ isti sunt cōiuncti cōiunctione legali q2 respondet Bal.
subtiliter primo ꝙ nō est verū simpliciter sed est speciale
in vsufructu ꝙ inter cōiunctos cōiunctione legali non sit
locus iuri acrescendi ⁊ sic respondet ad.l.⁊ proculo.ff.de
lega.ij.vel melius vt ipse dicit in aucten.nouissima nō est
verū dicere ꝙ legittima absolute sit ius particulare stipu
lat.n.ex quo debetur ꝑ quotā ⁊ iure institutionis ius vni
uersalis ⁊ hz quādā similitudinē hereditatis ⁊ ideo in ea
est locus iuri accrescendi ⁊ ita itelligit tex. in.§.ꝙ si legit
timoꝝ in aucten.de naturali.liber.cu.obla.colla.iiij.quez
tex.allegat Dy.⁊ pauci libri habent. Non obstat respon
sio bar.dum dicit ꝙ illud est ideo q2 testator non poterat
relinquere extraneo heredi instituto vltra nouē vncias ⁊
ideo portio deficiētis filij ꝑtinet ad reliquos sed si legitti
ma nō accrescens posset ꝑtinere ad heredē tūc secus est ⁊
ꝙ legittima deferatur ibi nō ꝑ ius accrescendi patet q2 te
stator pōt ꝑtē exheredati attribuere vni ex filijs cui vult
q̄d nō esset si portio de ipso iure accresceret sed istud nō ē
benedictū q2 vt ipse dicit in.d.l.pater filiū testator posset
prohibere hoc ius accrescēdi ergo poterā disponere de eo
ꝙ vellē nō tm̄ ꝑ hoc tollitur ꝙ si nō disponit nō habeat lo
cū ius accrescendi facit optime.l.vnū ex familia.§.si plu-
res.ff.de leg.ij. Preterea lz curialis nō posset relinquere
extraneo vltra nouē vncias poterat tm̄.testator legar̄ par
tem deficientē ⁊ in casu quo nollet forte posset dici portio
ista ex iure accrescendi acquireretur heredi ꝑ ea q̄ haben
tur in tex.glo.que.l.i.C.de secun.nup. Licet bal. hic dicat
ꝙ prohibitus capere ex relicto videatur prohibitus ex iu
re accrescendi impugnās illā glo. ⁊ breuiter ista opinio vi
detur verior moueor primo ꝑ tex. nōt.in.l.sine patronus
§.ex duobus.ff.de iure patro.vbi pz ꝙ iter patronos ve
nientes ad cōtra ta.hz locū ius accrescendi ⁊ tamē ꝑ illas
cōtra tabulas patronus nō aduocat totā hereditatez sed
quotā bonoꝝ vt videbis.l.i.in tex.⁊ glo.ī.de bo. pos.con
tra ta.liber. Et sic videtur ibi decidi.questio preterea aut
filij sunt instituti simpliciter in legittima aut in aliqua re
modica primo casu nō sunt coniuncti cōiunctione legali
duntaxat ꝯiuncti de re vel re ⁊ verbis vel verbis tm̄ ꝫm
moduz loquēdi inducto a testatore ergo habebit locū ius
accrescēdi.l.re ꝯiuncti.ff.de le.iij.si vero sint instituti i cer
ta re ⁊ tunc si tenemus ꝙ ficte videant̄ instituti in toto ⁊
sic habeāt actionē ex testamēto ⁊ nō cōdictiōem ex lege ⁊
tūc similiter debebit habere locū ius accrescēdi ar.eo.⁊c.
que habent̄.l.i.§.lex falci.ff.ad.l.fal.aut dicis ꝙ agat̄ cō
dic.ex lege vt cōiter videt̄ notari.l.oīmodo in prin.C.de
inof.testa.vbi ē glo.⁊ tūc adhuc idez nam illa legis ꝓuisio
succedit in locū prouisionis defuncti quo ad oia vt pz in
d.l.omnimodo ⁊.l.scimus in prin.e.ti.⁊ facit optime text.
⁊ ꝙ ibi per Bal.l.si quis in suo in prin.eo.ti.ergo assumet
sibi naturā dispositiōis testatoris sicut eniz dispositio ho
minis succedens in locum dispositionis legalis assumpsit
sibi naturā ipsius vbi haberet ꝯriam naturā de se vel di-
uersam.l.iiij.§.si ex cōuentione.ff.de re iudi.⁊ habet̄ i.l.i.
ff.eo.ita eꝯ.preterea nō possumus dicere ꝙ legittima non
sapiat in multis nr̄am hr̄ditatis. Primo qdem q2 debere
hodie iur̄ institutōis sicut hr̄ditas in autē.nouissima ꝑal-
legata.itē q2 filius institutus in legittima nō pōt repudia
re reliquam hr̄ditatez acceptādo legittimā.l.si patronus
liber.§.qd ergo.ff.de bo.liber.⁊ Bar.l.i.ff.de vulg.⁊ pu.
⁊ per Cy.⁊ alios.l.hr̄s instituta.ī.de impu.⁊ alijs substi.
vnde cū cōueniat in multis cum hr̄de erit quodāmō ius
quoddā monialū sicut dicit̄.l.ex facto ꝑallegata ⁊ ideo po
tius dicemus ꝙ habeat locū ius accrescendi q̄z ꝙ n̄ hēat
q2 hoc ē fauorabile ar.eoꝝ que habent̄.l.ij.in princi.ff.de
ver.ob.⁊.l.si ita scrip.ff.de libe.⁊ pos.in qbus patet ꝙ in
materia fauorabili sub simplici ꝯtinetur mixtum pro hoc
facit optime q2 ad emphiteosim ad quā non admittit̄ filia
nisi hr̄s cominis ē snīa ꝙ filia instituta admittat̄ in legit-
tima vel in re certa ꝫm Bar.l.si iurīurādi.§.si liberi.ff.d
oper.liber.⁊ Bal.⁊ alios.d.l.ex facto ⁊ vide ꝙ ipse nōt.c.
i.de suc.feu.⁊.c.i.an.agna.vl' filius.Sed aduerte q2 Dy.
⁊ Bar.ponūt exemplū in filio exhr̄dato sed Bal.hoc ne-
gat vt patet ex mente ipsius hic ⁊ in autē.nouissima q2 ꝫz
eū in exhr̄dato nō datur ꝓprie ius accrescēdi tunc q2 filij
venientes ad supplemētum veniūt diuerso iure ⁊ hoc di-
ctum videt̄ probare tex.l.si post mortem.§.liberi in prio ⁊
vltio rn̄so.ff.de ꝯtab.tunc q2 ius accrescēdi habet proprie
locum in parte deuoluta sz exhr̄dato vnq̄z fuit delata ali-
qua portio ergo filij instituti succedit potius in legittima
tota q2 iste hētur ꝓ mortuo q̄z per ius accrescēdi vt.l.i.§.
si pater.ff.de ꝯiū.cum emā.liber.⁊ in.d.§.liberi nō obstat
tex.in.l.qui repudiantis q2 ibi filij veniunt eodē iure.itez
querela erat delata filio repudianti vnde ibi nō fit ius ac
crescēdi ex exheredatiōe sz ex repudiatiōe ⁊ ideo q̄stio i fi
lio exhr̄dato nō procedit sz in filio repudiante ꝫm euz lz
nō ita formaliter dicat. De secūdo articulo dixit Bar.in
loco vbi.C.ꝙ si portio exhr̄dati accrescat reliqs tūc legit
tima erit semis ⁊ non triēs q2 non habent̄ oīno pro mor-
tuis isti filij sz ad fauorem succedentium. Ang.aūt i qōne
de filia exclusa a statuto que est similis in.d.§.si duobus
videtur dicere ꝙ lz filia nō faciat filijs ꝑtem ꝑ doctrinam
Dy.⁊ Bal.de qua.C.nō tm̄ auget ꝑtem q2 habetur pro
mortua in.d.§.si pater ⁊ hanc ꝑtez tz Gui.de cu.in autē.
nouissima ⁊ Bal.vbiq3 ⁊ ego sequor in filio exhr̄dato per
dicta in ꝓcedenti articulo vltio loco in filia vero exclusa a
statuto Ange.dixit idem ⁊ Jo.de imol.sed ego in hoc se-

quōr mente Bal. hic qui tñ ponit casum de filia repudiā te in vita patris q̄ ant filia d3 dotari ⁊ tunc ⁊ faciat p̄te alijs ⁊ augeat legittimā q2 nō videt̄ totaliter exclusa cu3 dos succedat loco legittime l3 non oīa ſm nōt. in. l. sanci-mus. C. de nup. ⁊ q2 nō est verisimile q̄ lex voluerit respe-ctu eiusdem p̄sone grauare p̄rem duplici p̄statiōe. l. tria §. qui in vita. ff. de le. ij. vnde sicut filia ipsa succedens ipu taret sibi dote3 in legitima. l. qm̄ nouella. C. d̄ inof. te. Ita ⁊ ille qui venit ex p̄sona sua per ius accrescendi vel vellet venir̄ ⁊ ista rō vrgeret quaten⁹ dos ɔcurreret cū legittia vel excederet ēt credo idem si eēt minor nec dicamus q̄ p̄ parte sit locus iure accrescēdi ⁊ p̄ro p̄te. nō in vna ⁊ eadē re ⁊ respectu eiusdem iur̄. ar. l. cum qui b̄r s. ff. de vsuc. ⁊ q̄ nōt Bar. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupilla.

¶ Rubrica De bonorum posses. ſm tab.

p **Endente.** Questione falsitatis testa-mēti bonorū pos. ab intesta to decerni non pōt vel sic bonoꝝ pos. non pōt agnosci ab intestato indistincte qñ pendet que stio de testamēto hoc. d. ¶ Nota q̄ appellatione penden te nil nouari pōt ⁊ omnia sunt in eo statu in quo erāt pen-dente prima causa concor. tex. l. i. in. fi. ff. iul. no. ap. pen. Quecūq3 tñ poterāt attentari vel nouari pendēte prima lite nō obstante. Litis pendentia ea poterūt attentari pen dente appellatiōe. vt dixit glo. nōt. l. creditor in pri. ff. mā. Et p̄batur ⁊ ibi per Bar. l. postq̄3. §. impator. ff. vt lega. nomine caue. Quid aūt in interlocutoria dic vt plene ha betur. c. nō solum de ap. li. vj. ⁊ in. l. eius. ff. de ap. reci. vbi per Bar. ¶ Secūdo nota ſm cōem lecturā q̄ in petēda bonorum possessione admittit̄ spontaneus ɔdictor ⁊ hoc tenet bar. l. iij. §. si cā cognita. ff. de bo. pos. ⁊ bal. hic ⁊ ta men ipse idem bal. in. l. ij. C. de bono. posses. dixit notabili-ter q̄ regulariter nō admittitur cōtradictor nisi exceptio que opponitur a contradictore sit deducta in actum per litis pendentiā ex quo nota singulariter q̄ vbi alias ex forma legis vel statuti nō admittitur cōtradictor vel ex-cipiens videtur tñ admitti ille qui excipit de iure preiudi ciali de quo pendet lis ⁊ sic admittitur exceptio litis pen-dentie ⁊ p̄ hoc limitatur q̄ habetur. l. i. §. hoc interdicto per bar. ff. q̄ vi aut clam facit q̄d nōt Inno. c. cū. m. extra de cōsti. hoc aūt maxime est verū qñ lis pendens esset in-troducta ⁊ mota ab eo qui postea agit videt̄. n. quodāmō ipsemet parasse sibi cōtradictorem sicut dicit notabiliter bar. de eo qui p̄ducit instr̄m in quo apparet de exceptiōe que repellit ip̄m illa. n. exceptio opponi potest l3 alie exce ptiones opponi nō possint quia tu repellis te ip̄m vt ipse notat. l. eum qui ita. §. qui ita. ff. de ver. ob. fac̄ q̄d ipse po sint. l. si vnus. §. pactus in ver. in opponēdo. ff. de pac. vl' tertio possum⁹ dicere q̄ hic nō erat aliq̄s ɔdictor sed pe tebatur bonoꝝ pos. corā eodē iudice cora3 quo pendebat lis falsi. Unde q2 notoriū erat iudici. Litem pendere ideo ex officio suo potuit petentē repellere vt calumniose cui-denter petentē. l. qui cū maior. §. si patres. ff. de bo. liber. ⁊. l. ij. C. de fal. ⁊ hoc est q̄ dicimus q̄ i notorijs iudex sup plet nemine petente. c. ad nostram ⁊ ibi notatur extra de iureiu. ⁊ plene per Inno. ⁊ alios. c. boū. de postul. prela. ⁊ per moder. l. iiij. §. hoc autem. ff. de dam. infe.

b **Onorum.** Ex testamento in scriptis compet it bo. pos. ſm ta. ex nuncupatiuo ſm nuncupationē ⁊ sunt due par tes. scd̄a ibi vero. Nota in verbo ex edicto pre toris q̄ illud videtur esse p̄prie ex lege q̄d est ex verbis ⁊ nō q̄ est ex mente ⁊ sic videtur cōtra tex. ⁊ quod ibi per bar. l. i. ff. de legit. tuto. Et quod habetur in. l. pretor. §. i. ff. de no. op. nū. possum⁹ exponē tex. dū dic̄ ex edicto. i. ex v̄bis edicti vel alr̄ ⁊ subtilius possum⁹ dicer̄ q̄ aut aliqd

est ex mente legis i eodē casu l3 in diuersa persona q̄3 ex-p̄ressa in lege ⁊ tamē dicatur esse ex lege. aut casus diuer-sus ab expresso est ex legis mente ⁊ tunc nō p̄prie dicit̄ eē ex lege sed magis ex mente extendente legem. l. nominis ⁊ rei. §. verbū. ff. de ver. signi. ⁊ q̄ habetur. l. cum mulier. ff. so. matri. ⁊ vide q̄ notat bar. in. l. si cōstante in prin. ff. co. titu. ¶ Scd̄o nota ⁊ tene menti perpetuo. q̄ ille cui cō-petit ius vtilē si intētat directū etiā in iudicio summario ⁊ extraordinario nō d3 obtinere sup quo vide q̄d habet̄ in tex. ⁊ glo. ⁊ ibi p̄ doc. l. curatoris. C. de neg. ges. ⁊ notat bar. l. iiij. §. iuli. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ Cy. ⁊ alij. l. i. C. de alie. iu. mu. causa fac. ¶ Tertio nota q̄ reperitur bonorū posses. vtilis ſm nuncupationem ⁊ hoc nō eque bene repe ritur alibi ſm moder.

¶ De bonorum posses. contra tabulam quam pretor libe ris policetur.

l **Iberi.** Preteritus intentās cōtra tabu-las p̄stat legata liberis ⁊ parenti-bus. Intellige testatoris hoc. d. ¶ Nota ibi so lis ⁊c. iuncta glo. q̄ ista dictio solis l3 sit taxati ua de sui natura non tñ excludit p̄sonas similes expressis vel cōnexis vn̄d dicit notabiliter Archidia. vt refert bal. hic in. c. q̄d accatis li. vi. q̄ l3 cōmittatur soli epō aliquod nō tñ videtur excludi capitulū suū si actus de natura sui videtur p̄tinere ad ep̄m ⁊ capitulū simile habetur de his dictionibus taxationis. l. serui noīe in glo. ff. de vsuc. ⁊. l. ob es. C. de pre. mi. Et plene p̄ bar. vbi vide in. l. si cōstan te in prin. ff. so. ma. Ideo dicebat Ange. in. l. ita pudor. C. de adul. q̄ l3 statutū velit admitti cōtra instrumentū cer tas exceptiones dūtaxat nō videbitur excludere exceptio nes similes veniētes ex eisdē statutis facit Cy. l. ij. C. de te sta. tu. ⁊ p̄ bar. l. i. §. i. ff. q̄d vi aut clam. S3 aduerte q2 nu rus ⁊ vxor q̄bus prestat̄ dos p̄legata ex. l. i. ff. de leg. p̄stā. Non sunt p̄sone similes hic exp̄ssis nec eadē rōne cōserua tur eis prelegatū dotis nec in eode3 modo. l. virilis. §. fi. ff. de le. pre. Et ideo melior ē rūsio Bal. ⁊ nōbilior qui di-xit q̄ lic3 hic apponat̄ dictio taxatiua ponit̄ tñ postea ſm edictum p̄toris vnde ista dictio relaxatiua ſm facit rece di a verboru3 proprietate quatenus aliud reperit̄ in. l. ad quam fit relatio simile p̄batur in. l. pe. C. de insti. ⁊ substi. vbi per Bal. ⁊ plene per Bart. i extrauagāti ad reprimē. in glo. super ver. p̄ut ⁊ Bal. in. l. edita in repeti. sua. C. de eden. facit text. c. abbate sancti siluani extra de ver. si. Et attende q2 quod dicit̄ de p̄legato dotis qūod cōseruat̄ p̄ titulum mixtum ē intelligēdū si dos vere vxori vel nurui debeat̄. Secus si nō deberet̄ l3 eni3 tūc dispositio valeat in discimplicis legati si sit expressa q̄̄titas. l. i. C. de fal. cā. adiec. le. nō tñ illud legatum habet hoc priuilegium casus est. l. ij. is qui in p̄tāte in. §. ei. q. ff. de le. p̄stan. Secus si vl-tra dotem debitam augeat̄ prelegatum dotis sub nomine dotis q2 tunc ēt illud quod est plus habet priuilegium vt cōseruetur. Casus ē singularis. l. virilis. §. fi. cum. l. seq. ff. de le. p̄. per quam legem deciditur illa q̄stio de qua posuit bar. l. lucius la picola. ff. de le. ij. ⁊ bal. in. l. filia legatorum C. de le. Et statim dicam.

p **Osthumo.** Agnatōe posthumi p̄teri ti testamētū rumpit̄ ⁊ ɔpe tit sibi bonorum pos. cōtra ta. que impedit ſm tabulas bonoꝝ possessiōem. Et diuidit̄ i duas p̄tes ibi ⁊ si ɔtra tabulas ⁊c. ¶ Nota p̄io q̄ per agnat o nem posthumi rumpit̄ testamētum. l3 vtrum rumpat̄ de iure ciuili dūtaxat an ēt de iure p̄torio ⁊ qd in filio p̄terito nō posthumo ē longa. que. communiter tñ videntur sentire doc. q̄ anteq̄3 approbet̄ nullo iure valet per tex nōt. l. i. in fi. ff. si ta. te. nul. ex. ⁊ ē bonus tex. in. l. i. i ver. nulline mo menti. ff. de iniuſ. rup. te. ⁊ istud ē verū si sint instituti alij

q̄3 illi

q̄ȝ illi qui succederent ab intestato. Si vero illi sint institu
ti tunc est maius dubium Bart.in.l.si duobus.§.si prius
ff.de contra ta.⁊.l.si duo.ff.de le.pre.tenȝ ꝙ interim va-
leat de iure ciuili ne dum de iur̄ p̄torio per tex.d.l.si duo.
Sȝ in.l.filio preterito videtur aliter dicere primuȝ tenet
hic bal.post approbatiōem factam a filio de testamento.
Sed ante nō decidit de quo dicemus in.l.seq.diffusius.
¶ Scd̄o nota quod bo.pos.ↄ̄ tabulas pōt agnosci per so
lum tutorem qn̄ pupillus est infans vt hic vides. Sed idē
si non sit infans.l.bonorum.s̄.qui addunt ⁊ ibi diximus.
¶ Tertio nota ꝙ donec pōt peti bonoꝝ pos.ↄ̄ ta.nō ha-
bet locum bo.pos.ſm ta. Ad idem tex.l.ij.§.expectādi.ff.
de bo.pos.ſm tab.⁊.l.illud in fi.ff.de ↄ̄ ta.⁊.l.fi.ff.si ta.te.
nulle extabunt. ¶ In glo.in ver.rumpit̄ pro itellectu ma
terie huius legis ⁊ ex pte eorum que ponunt̄ in.l.filio p̄te
rito.ff.de iniuſ.⁊ rup.testa.cōsiderandi sunt aliqui casus
dubitabiles ⁊ p̄io ē videndum. Unde quid testamētuȝ ī
quo filius p̄teritur sit validū vtroqȝ iur̄ anteq̄ȝ filius te-
stamentum dicat nullum. ¶ Scd̄o vtrum per approba-
tionem factā a filio testamētū recōualescat de iure ciuili.
¶ Tertio vtrum tacite recōualescat per lapsum anni.
¶ Quarto ⁊ vltio vtrum testamētū in quo filius p̄teritur
sit validum saltē de iure p̄torio.que est difficultas tacta
in glo. ¶ Circa primum articulum glose variant docto.
dicētes in.l.iij.in fi.ff.de libe.⁊ post.⁊.l.quod vulgo.ff.d ↄ̄
ta.quod ipso iure nō valet.sȝ i.l.si duo ⁊.l.is qui in ptāte
ff.de le.pre.dicunt ꝙ ē nullum ipso iure si filius dicat nul
lum.vltramontani tenent simpliciter in.l.filio p̄terito ꝙ
ab initio testamentuȝ sit nullum ⁊ hec videt̄ esse cōis sn̄ia
iuxta ea q̄ ibi notantur ⁊ in.l.si filius qui in ptāte.ff.de li-
be.⁊ post. Pro glo.videt̄ eē casus in.l.fi.circa prin.infra
de libe.pre.vbi tex.dicit ꝙ si filius in ptāte erat preteri-
tus vel dicebat nullū ipso iure vel subiectebat ꝑ cōtra ta
bulas ergo pȝ ꝙ anteq̄ȝ alterū ex remedijs intētaret testa
mentū stabat de se ⁊ ideo tex. in.l.si quis leg. in prin.ff.de
fal.dicit hoc eē testamētū sȝ nō iure factū pro hac opinio
ne facit tex.in.l.filio p̄ter circa prin.ibi si testamētū impu
gnauit vbi videt̄ tacite inferri iuncto fi.respōso ꝙ interiȝ
testamētū valeat in cōtrariū est casus nō. in.l.i.§.hoc in
terdictū iuncta glo.ff.de tabu.exi.in ver.ab initio inutile
ff.de ta.exi. Scd̄o hoc probat̄ in.l.si a primo ibi quasi ab
initio ⁊c.ff.de liber.⁊ pos. Tertio hoc deducitur q2 si spe-
cialis est ꝙ mortuo filio p̄terito viuo testatoꝛ testamentū
recōualescit de iure p̄torio vt tex.l.postumꝰ.§.idē circa.ff.
de vnius.⁊.iij.tes. ergo impossibile ē ꝙ ante mortē ⁊ filio
nō declarātē sit validū de iure ciuili ⁊ hec ↄclusio probat̄
l.pe.ī.de pos.hē.insti.vbi text.dicit ꝙ statim ꝙ filius na-
tus est ⁊ terrā tetigit testamētū rumpitur pro quo bene fa
cit tex.qm̄ allegat dn̄s meus hic in.l.qui vxorē in ver.cō-
tinuo.ff.de iniuſ.⁊ rup.te.⁊.l.iij.§.ex his in ver.semp.ff.
eo.titu.⁊ hec cōclusio est indubitata ⁊ vera quicquid dixe
rit glo.qn̄ in testamēto non est institutus veniens ab inte-
stato. Sed si sit institutus tunc dixit bar.verā opi. Accur
sij.d.l.is qui in ptāte scilȝ ꝙ testamentū interiȝ valeat de
iure ciuili ꝑ tex.in.l.si duo.ff.de lega.pre.⁊.l.si duobus.§.
prius.ff.de bo.pos.ↄtrā ta. Sed ad illa iura respōdetur ⁊
primo ad tex.in.l.si duo ꝙ ibi filius nō vocat̄ ad heredi-
tatē sed ad bo.pos.ſm ta.q̄ cōpetit instituto qn̄ cōpetūt p̄
terito ↄ̄ tabule si institutus ab intestato partē faciat p̄teri
to ſm bar.hic vt ipse etiā notat.l.ij.in prin.ff.de bo.pos.
ſm ta.vel aliter ⁊ verius ibi nō addit de iure ciuili. Sed
cōseruat̄ sibi portio hereditatis ꝑ edictū p̄toris nec obstat
ꝙ dicit bar.in.d.l.si duo ꝙ tunc prestantur legata cōiun-
ctis dūtaxat.l.filiū.§.legata.ff.eo.titu.q2 vbi p̄stat omni-
bus vt i.d.l.si duo q2 respōdeo ꝙ hoc ē ꝑpter tacitā volū
tatem adeuntis qui lȝ ex testamēto non possit adire q2 tn̄
sic adiuit tacite videt̄ voluisse in omnibus obsequi testa-
tori vt text.in.d.l.si duo ⁊.l.si ex duobus in fi.ff.de ↄ̄ ta.

vbi tex.loquit̄ in filio emancipato ⁊ expresse dicit ꝙ acci-
pit portionē quasi cōseruatā tn̄ ibi dicitur ꝙ prestat le
gata omnibus ergo patet ꝙ in.l.si duo nō ideo p̄stat lega
ta omnibus q2 potuerit adire de mero iure. Sed est ratio
quam dixi nō obstat tex.ī.§.si prius quia respōdet̄ simpli
citer ex glo.multiplicibus doctoꝝ varietatibus ꝙ illa lo-
quit̄ in filio emancipato ⁊ in testamento impfecto alia so-
lemnitatis impfectione hoc ꝓbatur expresse quia text.in
prin.dicit testamentū fuisse impfectum sȝ impfectū ꝓprie
dicit̄ ꝙ non habet forma eē cōpletam testamentū vero in
quo filius ē p̄teritus nō dicit̄ impfectū sȝ non iur̄ factum
⁊ tn̄ pfectum vt dicit text.l.si qs legatū in prin.ff.de fal.⁊
l.ij.§.i.ff.quēadmo.te.aper.lȝ abusiue aliquādo testamen
tum a iure factum impfectuȝ dicat̄.ergo cum verba sint i
telligēda proprie intelligemus de testamēto aliter nō so-
lemni hoc deducto subtilius.⁊ sic dicit̄ ibi ꝙ filius expu-
gnat testamētū cōtra ta.si in ſo testamēto essent instituti
tales qui remoto filio idest si filius nō extaret succederent
⁊ rumperent primū testamētū ſm.si secūdū testamentum
nō laborasset ⁊ vitio p̄teritionis.tunc si filius non extaret
quicūqȝ oio eēt institutus testamentum ſm rumperet pri
muȝ.l.i.⁊.ij.ff.de iniuſ.te.ꝙ iur̄ cōsultus negat ⁊ ista est
optima responsio ⁊ noua in materia cōsideratio ⁊ sic ē te
nenduȝ in effectu ꝙ ēt si sit institutus veniens ab intesta
to testamētū ab initio sit ipso iure nullum ⁊ hoc text.in.d.
ver.idem ⁊ circa ⁊.d.l.filio p̄terito sepius allegata. Circa
ſm dixit Bar.in.l.filio p̄terito ꝙ cōfirmatur testamentū
filio approbante de iure p̄terito dūtaxat per.l.filio p̄ter.
in ver.ex bono ⁊ equo. Sed Bal.hic ⁊ Ange.in.d.l.filio
p̄terito ⁊.l.qui se patris in sua repe.ī.eo.tenet ꝙ testamē
tum recōualescat vtroqȝ iur̄ ⁊ p̄io q2 si testamentuȝ potest
valere a p̄ncipio qn̄ filius cōsentit se p̄teriri ſm glo.l.si qn̄
§.⁊ generaliter.s̄.de inof.te.cur nō idem ex post facto p̄-
terea lex filio pre.ē ex r̄n̄sis prudentuȝ ergo sequit̄ ꝙ ius ci
uile vt insti.de iu.natura.gen.⁊ ciuͥ.§.respōsa.⁊.l.ius ciui
le.ff.de iuſ.⁊ iu.ergo approbatio que introducit̄ ab illis d
iure ciuili ē. Tertio q2 filius videt̄ posse renūciare fauori
suo hoc.n.est introductū in fauorē filij vt ab eo remouea
tur iniuria vt dicit tex.in auten.vt cum de ap.cog.§.siue
igitur.§.⁊ hec ergo cum iniuria nō fiat volenti ⁊ iniuriam
illatam qs possit remittere.l.i.in fi.⁊.l.nō solum.§.iniuria
rum.ff.de iniur̄.videt̄ ꝙ filius ēt de iure ciuili testamētū
approbare possit ↄ̄ quam sn̄iam insurgit dn̄s meus ⁊ p̄io
q2 triplex ē rō cur testamētū in quo filius p̄terit̄ ē nullum
fauoꝛ filij pēa in discretis testatoris.l.fi.ī.de po.hē.insti.⁊
omissio solemnitatis vt dic̄ tex.insti.d exhēdatōe li.ī pri.⁊.l.
int̄ cetera.ff.de liber.⁊ pos.vn̄ d dicit tex.nōt.i.l.si posthu
mus in prin.de libe.⁊ po.qn̄ postumꝰ agnoscitur testamē
tum rumpitur vt ad ipsum deferatur hereditas ⁊ etiā si
nō deferat̄ ex quo pȝ ꝙ nō solus fauoꝛ filij irritat testamē
tum ⁊ ideo lȝ filius approbat testamētū ⁊ sic renunciat fa
uori suo tn̄ adhuc durant alie rōnes ergo ⁊c.l.si.neutri.§.
fi.ff.de priui.cre.⁊ insti.de nup.§.affinitatis. Preterea ⁊
hec ratio fortius vrget qn̄ actus est nullus rōne solemni-
tatis omisse q̄ pro forma debuit interuenire nō pōt ratifi
cari.l.obligari.§.tutoꝛ.ff.de auc.tu.⁊ in.c.auditis extra d
ellec.hec regula tradit̄ ꝑ Inno.⁊ alios scribētes.c.cū con
suetudinis extra de consue.⁊ vide q̄d ponit bal.l.i.s̄.qui
admit. Ubi hoc tȝ ⁊.l.quecūqȝ.ī.de bo.que liber.facit ꝙ
notat bar.l.si quis mihi bo.§.iussus.ff.de acq.here.⁊ hoc
soluit argumēta cōtraria p̄terea vt dicit hic.d.meus ⁊ for
te bene nō videt̄ verū ꝙ dicit glo.ꝙ filio cōsentiente va-
leat testamētū in quo filius est p̄teritus q2 exheredatio ⁊
institutio sunt de solemnitate ergo etiā ille in cuius fauo
rem inducit̄ solemnitas nō pōt huic solemnitati renūcia
re ſm glo.ordinariā in.c.dilecto extra de preben.⁊ ꝙ ha
betur.l.nemo pōt.ff.de leg.primo ⁊.l.codicillis.§.fi.ff.de
leg.ij. Et quod habet̄.l.cū hi.§.eā aūt.ff.de transac. Sed

vt per senatusconsul. ⁊ tunc inter istos erat locus iuri ac-crescēdi. vt. l. i. §. si nemo. ff. ad tertu. sȝ inter succedentes de iure p̄torio est aduertēduȝ quia aut primus erat exclusus repudiatiōe vel morte aut per restitutiōem. primo casu habet locum successoriū edictū de capite i caput q: exclusō capite liberoꝝ veniunt agnati exclusō capite agnatorum veniunt cognati ⁊c̄. Item est locus de gradu i gradū nam si sunt plēs agnati oēs dicunť esse in eodē capite. tamē possunt esse in diuersis gradibus vnde exclusō vno gradu puta primo venit ille qui est in secūdo vt. l. i. ď suc. edic. si vero primus est exclusus p restitutionē in integruȝ tunc sequens in gradu non pōt admitti de iure pretorio vt. l. fi. ff. eo. sed de iure ciuili sic vt. l. i. §. siquis ad tertul. ⁊ l. ex cōtractu. ff. de re iudi. Item debes scire ꝙ in iure agnationis ⁊ cognatiōis quis sit proximior debet inspici tempus mortis vt. d. §. sui. Item debes scire ꝙ filius suus in p̄tāte positus velit nolit est heres de iure ciuili sed non de iure p̄torio vt insti. de here. que ab inte. def. run. §. sui. ⁊ l. nā ne emancipat. de leg. i. ⁊ l. i. §. si quis p̄tāte si quis om. cau. tes. ⁊ ꝙ ait apostolus ad romanos. viij. c. si filius ergo heres. Item premitte ꝙ existētia sui heredis operať ꝙ hereditas patris nō adita transmittitur ad posteros ƀm oēs vel etiā ad matrē ƀm alios vel etiā ad quēcunqȝ extraneū ƀm quosdā alios. Tu dicas ꝙ regula ē ꝙ hereditas nō adita nō transmittitur. vt. l. iij. ⁊ l. qm̄. j̄. de iure deli. ⁊ l. i. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. Fallit hec regula si impeditur adire vt. l. vētre. ff. de acqui. here. ⁊ l. si filius in fi. ff. de bo. lib. dixi i l. ij. si quis omis. cā testa. Itē fallit in hereditate ascendentiū q: trāsmittitur ad ascendentes vt. l. apud hostes q ď intellige si est hereditas patris. nam ad quēcunqȝ successoreȝ transmittitur. vt. d. l. ventre. ⁊ l. ij. j̄. de iure deli. ⁊ l. ex militari de testa. mili. Si vero matris nō transmittiť nisi ad descēdētes tantū nō autem ad descēdētes vel extraneōs vt. l. ij. ⁊ q ď ibi nō. secunduȝ verum intellectuȝ. j̄. ad orfi. Fallit etiam in h̄ditate extranei infanti delata q: non adita ad patrem transmittiť vt l. si infanti. j̄. de iure delibe. Q ď aūt in h̄ditate descēdentiuȝ dic vt dixi in. d. l. si infanti. Et ideo h̄ditas paterna trāsmittiť nō adita p existētiā sui h̄dis. naȝ existētia istā trāsmissiōeȝ opať nisi sit dat⁹ cohr̄s ex̄ne⁹. nā tūc talis existētia nō opatur aliquid. vt. l. apud iulianuȝ. §. idem iulianus. ff. ad treb. secus si coheres sit suus. vt. l. sȝ si plures. §. quos autē de vulga. ⁊ pupil. ratio q: per dationeȝ coheredis extranei testator videť recedere a puisione legis. secus si suum dederit coheredem. q: tunc cum de necessitate habeat eum instituere nō videť recedere a puisione legis. hec ē ratio Dy. in distinctiōe magna quaȝ ipse facit in materia substitutionuȝ pro hoc facit lex tutorē. ff. ď his qui. vt indig. Item talis existentia operať circa ca q̄ sunt in testamento relicta nō aūt in eis que ab extra vt. l. iij. de iure delib. j̄. Iteȝ nō operatur dando substitutū vulgarē vt. l. papi. §. quarta. de inoffi. testa. ff. rationē ponit tex. in l. i. §. fi. siquis omis. cā test. Item nō operatur cōfirmatiōnē legatoꝝ vt in pos. leg. l. i. §. fi. Sed fideicōmissarius vniuersalis sic vt. l. ita tamē. §. si pater. ff. ad tre. nōt Bar. in. d. §. fi. Item si filius est institutus sub conditione si voluerit vt. l. cornelius. ff. de here. insti. secus si sub alia vt. l. i cō ditionibus de cōdi. ⁊ demon. sed effectus istius existentie hodie nō curatur. ꝑpter beneficiū abstinendi de iure p̄torio inductū qn̄ filius expresse se abstinuit nisi abstineret se ꝑpter delictū. vt. l. suū. §. abstinere de acq. here. nō. doc. in. l. i. §. sciendū de suis ⁊ legi. Iteȝ nisi sponte se imisceat vt. l. cū in bonis de acqui. here. sed si se nō abstinet nec imiscet sed tacet ⁊ tunc aut tractatur de incōmō filij ⁊ tale beneficiū abstinēdi eneruat existentiā sui heredis vt. d. l. cuȝ in bonis. aut de cōmodo ⁊ tunc secus vt. d. l. si nemo. de testa. tu. ⁊ quod ibi p Dy. ⁊ l. si filius. qui patri de vul. ⁊ pu. Si aūt de cōmodo nec de incōmodo tunc sunt glo. cōtra-rie. nā in. l. i. ad sill. videtur sentire ꝙ existentia opereť cō trariū nō. in. l. i. in fi. vt in pos. lega. hec vera. Sȝ quid de beneficio restitutionis in integrū nunquid eneruet existentiam sui heredis dic vt nō. doc. in. l. iulianus de acqui. here. Quid hodie de emancipato filio nunquid per equatio nē emancipationis ⁊ patrie potestatis opereť in emancipato quemadmodū ⁊ in suo vide. d. Bar. in. l. ventre. de acquir. here. Iteȝ debes scire ꝙ eodē iure ⁊ respectu duo nō possunt esse heredes insolidum. vt. l. hereditate. §. si pater. ff. de castren. pec. sicut nec duo dn̄i. Nam eē heres idē est ꝙ dn̄s vt insti. de here. quali. ⁊ differē. §. sui. ⁊. §. fi. sed diuerso respectu duo insolidum possunt eē dn̄i vt. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. cōmo. ⁊ q ď ibi nō. Item premitte ꝙ hec lex loquiť in filio ⁊ nepote. circa quod considera ꝙ quādoqȝ vterqȝ est in potestate. quādoqȝ neuter quādoqȝ alter tantū. ⁊ tunc dupliciter. q: aliqn̄ filius ⁊ nō nepos. aliquando nepos ⁊ non filius vt. j̄. patebit latius. ¶ His ergo p̄missis venio ad. l. nostrā q̄ lex p̄io pōit dcm̄ negatiuū. Sc̄do illud declarat eē verū i emācipato ⁊ suo. Tertio exceptionē a dicto primo negotio. ƀa ibi maxime tertia ibi nisi ⁊ hoc. d. In descēdētibus non pōt posterior succedere in locum primi exclusi nisi de iure p̄torio hoc. d. in terminis. Habui Auū meū. habui patreȝ. decessit p̄io Auus meus intestatus. secundo pater. volo omittere hereditatem patris mei ⁊ volo hereditateȝ aui. queritur nū quid possim. Respondet imꝑator ⁊ dicit ꝙ nō de iure ciuili. sed de iure p̄torio sic per bo. pos. vide litteram. In text. ibi patris qui decessit deliberās secūduȝ quosdā ⁊ male tu dic ꝙ repudiauit paternā. In text. ibi facultates. s. repudiatas. In tex. ibi non pōt. s. aliquo iure vt sit bona exceptio que sequiť nisi ⁊c̄. In tex. ibi bo. pos. ď iure p̄torio. In tex. ibi puenerit ⁊ si solūmō infra annuȝ ⁊ coram iudice dȝ agnosceř vt. s̄. qui admitti. ad bo. pos. l. fi. ⁊ supra dixi. ⁊ hoc verum inspecto rigore iuris ciuilis antiqui quo filius suus nō pōt abstinere nō potuit qn̄ remaneret heres in effectu. hodie secus inspecto rigore iuris p̄torij ꝑut ista lex intelligiť in filio suo. ⁊ sic hec lex dȝ intelligi in filio repudiante paternam. Nota ex hac. l. ꝙ qui negat se heredem patris nō potest habere h̄ditatem aui de iure ciuili. sed de iure p̄torio sic. Secūdo nota a cōtrario sensu hic dicitur ille qui negat se heredem patris non pōt habere hereditatem aui nisi de iure p̄torio. Ergo a ɔ̄rio sensu si non negat pōt aliter habere q̄ȝ de iure p̄torio. Tertio nō ꝙ dictio maxime ē implicatiua alterius casus vt hic ⁊ l. illud ad. l. acql. Expedito tex. venio ad apparatum. Et glo. istius. l. magna reputať vna de difficilioribus glosis totius codicis. Et ad euidentiaȝ huius glo. ⁊ sue materie debes scire ꝙ in hac gl. ponunť due glose antique sicut acursius eas reperuit ⁊ ideo si repetit aliquādo bis idem nō mireris. Et vna glosa fuit Io. alia Hug. Similē modū tenet glo. in. l. aurelio. §. i. ff. de lib. leg. in glo. magna. pro huius glo. intellectu eam diuide in duas ꝑtes. nam primo poniť glo. Io. sc̄do Hug. sc̄da ibi itē ideo dicit maxie. Iteȝ p̄ia Io. subdiuiditur i duas. p̄io assignat vnā oppositioneȝ. sc̄da examinat lectionē legis nostre ⁊ quasdā oppositiōes bonas ad eas format. Tertio format vnum argumentuȝ cōtra id quod hic subiciť a cōtrario sensu. secūda ibi si ergo ponas modicū post principiū glo. hij. ibi sed in eo vsqȝ ad versiculum item ideo. Modo aduerte dixi ꝙ secūda pars glo. examinat lectioneȝ. Modo reuoco in dubiū in quo casu ista lex possit habere locum. Ad declarationem istius questionis debes scire vt dixi ꝙ quattuor sunt cōbinationes in ista materia q: qn̄qȝ pater ⁊ filius sunt emancipati. qn̄qȝ in p̄tāte. qn̄qȝ pater ē in potestate. filius emācipatus quādoqȝ filius in p̄tāte. pater emancipatus i quo ergo casu de istis quattuor debemus ponere bonum casum in lege nostra. Glo. Iohānis ⁊ hn̄ in prima cōbinatione quādo vterqȝ erat emancipatus ⁊ dicit ꝙ procedit

hec lex

hec lex sine dubio. Cōtra istam lec.op.⁊ videt̃ ꝙ ꝓcedat cum dubio qꝛ tex.dicit heredem sꝫ filius idem nepos est emancipatus de iure nō est hr̃s qꝛ de iure non admittitur ciuili.sed de iure p̄torio qꝛ p̄torꝛ nō facit hr̃dē vt i.§.quos aūt nisi dicas ꝙ hic large sumat̃ istud verbū hr̃dem vt cōprehēdat etiam bo.possessorez.nā genus p̄cedens restringit̃ ꝑ spēm sequētē.vt.l.ij.ff.ad l.acql.Et ista sit so.istius cōtrarij.Secūdo ad eandem lect.op.de toto titulo de hr̃.que ab intesta.in coꝛ.vbi sublata est differētia emancipationis ⁊ patrie potestatis. merito iste nepos veniat de iure ciuili nō autē habeat necesse venire de iure p̄torio So. forte qđ hic dicit̃ procedit de iure isto.Sed hodie huic.l. derogatur ꝑ illum titulum de here.que ab intest. Sꝫ contra istud opp. ꝙ hoc casu nepos nō possit venire neqꝫ de iure p̄torio neqꝫ de iure ciuili ad successionē aui qm̃ eius pater p̄cedit eū So.hic itellige quod dixi si pater nō vult habere auitaꝫ.nā tunc nepos venit ad aui successionē ⁊ đ iure p̄torio vt hic ⁊ de iure ciuili ꝑ tituluꝫ de here.q̄ ab inte.de. Alias autē si pater vult venire ad successionem aui eiusqꝫ patris sui nepos excluderetur propter duas rationes qꝛ emancipatus ⁊ qꝛ pater p̄cedit eū.Tertio ad istam lec.op. de tex.legis.dum dicit maxime nā videtur implicare de sui natura.hec dictio maxime alium casum vt.l. illud ad.l.acquil.vnde nepos pōt venire de iure pretorio. maxime.qꝛ etiā de iure ciuili hic eius cōtrarium dicitur. So.tenēdo istam lec.ista dictio maxime hic abundat.Itē dicit Jo.ꝙ lex nostra habet locū in alio casu. vꝫ qn̄ filius est emancipatus tantū.qꝛ cū emācipatus nō cognoscatur de iure ciuili vt dixi de necessitate opoꝛtet venire de iure p̄torio.⁊ hec lex procedit etiā sine dubio.ita dicit glo.Sꝫ contra istam lec.op.de toto titulo de here.que ab inte.deferū.ꝑ quē tituluꝫ nepos hodie cognoscitur de iure ciuili. Solu.hec hodie coꝛrigitur ꝑ illum titulum si nullus p̄cederet ipsuꝫ filium tempoꝛe moꝛtis aui qui fuit heres auo velit nolit de iure ciuili ergo eo iure quo pater fuit heres filius idēqꝫ nepos heres eē nō potuit vnde de necessitate habet nepos venire de iure p̄torio.⁊ sic lex ista ſm hoc nō esset coꝛrecta per illum titulum ⁊ sic filius excluditur a successione aui.de iure ciuili per duas rationes secunduꝫ hanc lec. primo qꝛ pater precedit eum.secundo qꝛ emancipatus. Secundo ad hanc lec.op. de ista dictione maxime. So.vt dixi.s̃.proxima lec.⁊ propter istud vult dicere glo.ꝙ hec cōbinatio sola non cōpetit huic legi propter litterā que dicit hic maxime.Tu potes eā tenere respondendo vt dixi. Alia combinatio est qn̄ pater ⁊ filius sunt in potestate procedit ne tunc lex nostra in cōbinatione ista respondeo sic qꝛ in successionibus ab intestato de iure ciuili vt dixi ille succedit qui erat proximioꝛ tempoꝛe moꝛtis vt insti.de here.quali.⁊ dif.§.sui.sed iste filius nō erat ꝓximioꝛ tempoꝛe moꝛtis aui.sed eū p̄cedebat pater ergo ⁊c. Et propter istam tantū rationē filius excluditur nō propter aliam ⁊ ista est vera ⁊ bona lec.nō tamē sola propter tex.qui dicit maxime qui implicat ideꝫ ⁊ si erat emancipatus sic tenendo istam lec.dicēdum ē vt dixi ꝙ habundet dictio maxime.Quarta ē combinatio quando pater erat emancipatus filius in potestate.⁊ in hac cōbinatione non procedit lex nostra qꝛ de iure ciuili pater emācipatus nō excludit nepotē in potestate retētum ⁊ ideo credo nō procederet in ea hec lex.Sed contra istud op.⁊ videtur ꝙ nō admittitur solus nepos imo ⁊ simul cuꝫ eo admittatur ⁊ filius idemqꝫ pater ꝑ edictum de coniugēdis cum emancipato liberis.So.illud edictum ē hodie coꝛrectum ⁊ sublatum ꝑ illum titulum de hereditatibus que ab intestato defe.vnde hodie solus admittitur pater emancipatus excluso filio eodēqꝫ nepote in potestate retento sed si filius idēqꝫ pater repudiauit admittit̃ nepos đ iure ciuili vt dixi.s̃.in prima combinatione. Aduertendum ē qꝛ omnes dicunt ꝙ quādo ē emancipatus nepos qꝛ tūc nepos non venit ad successionem sed quādo vterqꝫ ē in ptāte.s.pater ⁊ filius ē dubium que ergo erit rō.Quare respōdet Jo.ille admittit̃ vt suus qui tempoꝛe moꝛtis reperit̃ suus vt insti.de hr̃.qual.⁊ dif.§.sui.sꝫ hic nepos non erat tp̄e moꝛtis suus qꝛ pater p̄cedebat eum ergo ⁊c. Ugo.in glo.ponit ad istud alias rōnes vide glo.ibi itē ideo dicit maxime ⁊c. ⁊ dicit sic filius qui est in ptāte aui vult venire vt suꝰ aut vt agnatus vt suus non pōt per successoriū edictū qꝛ successoriū edictum nō habet locum in suis vt.l.i.§.scienduꝫ ff.de suis ⁊ legi.ratio ē qꝛ primus statim fuit hr̃s velit nolit vt in euidentialibus dixi.⁊ ideo non pōt dici ꝙ ius illius venerit in istū ergo eo iure.s.pretorio quo abstinet pater nepos admittit̃ per bo.pos.vnde libe. vt hic. Alia rō est quia tp̄e moꝛtis pater p̄cedebat filium in capite liberoꝛum.⁊ hec rō Jo.aut vt agnatus ⁊ idem ⁊ eadē rōne qꝛ edictum successoꝛiū nō habet locū inter agnatos ⁊c. Item quia erat pater ꝓximioꝛ in capite agnatoꝝ ⁊c.vide gl.ibi item ideo dicit maxime vsqꝫ ibi. Sed hodie ⁊ ideo vide glo.Ugo.que declarat rōnem ad opi.Jo.

¶Hoc premisso vidistis lec.legis nostre que procedit i tribus ꝯbinationibus.primis in quarta nō ꝓcedit rōneꝫ quare vidistis ſm Johānez ⁊ Ugolinum. Modo reuertere vt supra.Ad glo.Jo.⁊ accipe.Ibi nisi in duobus casibus.Et op.ad.l.istam dicis mihi ꝙ ille venit de iure ciuili qui ē ꝓximioꝛ tempoꝛe moꝛtis cōtra.de le.i.§.sciendum.de suis ⁊ legi.Respondeo istud ꝙ dico est veꝝ quando quis decedit nullo ꝯdito testamēto sicuti fuit hic auus. nam hic tex.dicit intestatus.Sed quādo facto testamēto quis decedit bene pōt esse ꝙ quis succederet ab intestato qui nō eēt ꝓximioꝛ tempoꝛe moꝛtis hoc sufficit tunc ꝙ incipiat eē proximioꝛ tempoꝛe qui incipit habere locum successio ab intestato vide glo.ibi nisi ⁊c.Hanc distinctioneꝫ probat tex.insti.de legit.agna.suc.§.ꝓximus. Item op.⁊ videtur ꝙ edictū successoꝛium habeat locum inter agnatos vt insti.de legi.agna.suc.§.placebat.⁊ sic iste filius de iure ciuili poterit succedere sicut pr̃.ideo Jo.⁊ Ugo.dicunt ꝙ hec lex hodie ē coꝛrecta per.§.illum vide glo.ibi.sꝫ cum iure cōstitutionis ⁊c. Item vide glo. Ugo.ibi sed hodie tāqꝫ agnatus ⁊c.tenet ergo ista gl.ꝙ ista lex sit hodie coꝛrecta per illum.§.placebat.vtrum hoc sit verū infra dicam.Item op.suus habet de iure pretorio bn̄ficium abstinendi ergo potest habere locum edictū successoꝛiuꝫ i suis sicut ⁊ in alijs dicit Ugo.confiteoꝛ contrarium vide glo. Ugo.ibi tāqꝫ ⁊c.Uidistis ergo ꝙ scđm Jo.⁊ Ugo.⁊ gl. hec lex est coꝛrecta qꝛ successoꝛiū edictū habet locum i suis etiam in agnatis.Quidam op.ad istam gl.⁊ dicunt ipsi n̄ est dubium ꝙ vltia cōpilatio codicis fuerit facta post cōpilatiōem institutionū vt supra in pria cōstitutione codicis post principium ergo dicere ꝙ iura institutionuꝫ coꝛrigant leges codicis nō est bene dictum.So.dicunt qdaꝫ fateoꝛ ꝙ in cōpilatione vniuersali hec ꝯpilatio codicis fuit vltima.Sed in ꝯpilatione legū existentiuꝫ in codice n̄ fuit sic.quia hec lex fuit ante cōstitutiones sicut fuerūt alie leges codicis vt videbitis in.l.si ruffinus.j̃.de testa.mili. que coꝛrigit ꝑ iura institutionū vt ibi nōt. Item ꝯtra istā glo.secundo modo op.nam dicit Ja.de are.ꝙ istud dcm̄ Ugo.nihil est dicere quia si recte inspiciat̃ ille.§.non ponit ibi ius nouū.sed iuris pretorij fit cōmemoratio.ibi ꝙ ius pretorium inducēs abstinēdi beneficium fuit anteqꝫ essent institutiōes vt.l.i.j̃.de repu.hr̃.Ideo dicere ꝙ hec lex coꝛrigat̃ per institutiōes nō est verum.qꝛ per ius institutionuꝫ nō inducitur aliquod nouū qꝫtum ad hec vn̄ eēt dicere ꝙ ius pretoriū antiquū coꝛrigeret legem nostraꝫ q̄ fuit facta postea qđ est absurdum.Et ad hanc op.non est bene dare responsum.Item alij vltramō.vt Ja.de ra.⁊ oēs dicūt ēt contra istam glo.⁊ sic de iure pretorio introductum ē istud bn̄ficium abstinendi.pretoꝛ facit ꝙ filius possit abstinere nō aūt facit ꝙ nō possit eē heres de iure

ciuili q: non pōt tollere ius ciuile. vt in. §. quos aūt. ō bo: pos. illa enim existētia sui h̄ridis que habet multos effectus de quibus dixi vt. s. ⁊ doc. nō. in. l. apud hostes. de suis ⁊ legi. Modo ad ꝓpositum duo nō possunt eē domini isolidū vt dixi si ergo filius qui se abstinuit de iure pretorio remanet h̄rs de iure ciuili. ergo sequēs non pōt venire de iure ciuili ergo necesse ē quod sequēs veniat de iure pretorio vt hic ē casus in. l. infra. Preterea dicunt ipsi legum correctio est vitanda. l. precipimus in fi. de ap. l. sancimus infra de testa. ⁊ istoꝝ opi. tenet ēt Cy. qui dicit videāt ergo aduocati qui dicunt q̄ hec lex ē difficilis ⁊ nō vtilis q: falsum dicūt. Nos ergo qd dicemus. d. Bar. dicit gl. nostram dicere veritatem ⁊ ad arg. doc. ipse respondet. Et prio ad rōnem Jac. de ra. quia ē cōtra casum. l. rotūdum. Et ad euidentiaz p̄mitte q̄ ille qui adiuit h̄ditatē semel si per ī integrum restitutōem repudiat nō desinit eē h̄rs de iur̄ ciuili vt. l. ⁊ si sine. §. sz qd̄ papinian⁹. ff. ō mi. Modo filius adiuit h̄ditatem matris de iure ciuili postea p in integrū restitutionē repudiauit vtrum sequētes possint venire de iure ciuili de hoc ē casus in. l. i. §. siquis aditam. ff. ad tertul. Preterea nō ē dubium q̄ donec ē locus īstitutōi nō ē locus substitutiōi. vt. l. q̄zdiu. de acqui. here. Sz ego video q̄ instituto excluso p restitutionē in integrū eo remanēte herede de iure ciuili admittitur substitutus etiā de iure ciuili vt. d. §. sz q̄ papi. Preterea de hoc videtur ī. l. defunctis. ī. de legi. here. Itē post aditam hereditatē vulgaris substitutio expirat vt. l. post aditā. ī. de impu. ⁊ ali. substi. modo primus qui adiuit p integruz restitutionē repudiauit vti nō poterit vt sequēs de iure ciuili venire certe sic. ita tenet glo. or. in. d. l. post aditam ⁊ Dy. in. l. ex ꝯtractu. de re iudi. ff. posses dicere q̄ ibi admittitur de iure pretorio substitutus vulgariter. sed certe hoc nō pōt dici q: qñ primus de iure p̄torio abstinet p in integrū restitutionē sequēs ex vigore successorij edicti non pōt venire vt. l. fi. de suc. edic. vt. s. in euidētialibus dixi vnde oportet q̄ veniat de iure ciuili. Preterea nulla est incōueniētia q̄ vnus est heres de iure ciuili directo ⁊ trāsfert in alium vtiles actiones insoliduz vt ad treb. C. ⁊ ff. p totum ⁊ vtrūq3 de iure ciuili. modo ita ē hic. Quid aūt repugnet certe nihil. ad eius cōtrariū respondeo. Fateor q̄ duo nō possunt eē dn̄i insolidum eodē iure ⁊ eodē respectu vt. s. dixi. sed q̄ vnus nō sit dominus vtiliter alter directo nihil repugnat vt dixi. Item video q̄ plures possunt esse domini diuersis respectibus vt dicimus in patre ⁊ filio quia pater est dominus ⁊ tamen filius dicitur dn̄s etiam viuente patre. licet non in effectu. vt. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. Ad aliam rōnem Jac. de are. respondeo ⁊ cōfiteor q̄ ista lex nō est correcta per illuz. §. placebat hoc modo que erat ratio q̄ in suis nō habebat locum successorium edictum ratio erat illa quam assignat glo. s. q: erat suus si suus ergo agnatus ⁊ lex. xij. tabularꝝ voluit solum q̄ ille esset h̄s qui eēt proximior vt insti. ō legi. agna. suc. §. proximior. Et intellige proximior. s. tempore mortis vt. l. scripto. ff. eo. ti. ergo alij nō veniunt vt hic. Modo hoc ē correctū per. d. §. placebat. quia hodie nepos poterit abstinere de iure ciuili ēt ab hereditate aui ⁊ poterit p bo. pos. venire. vt hic sed nō cogit̄ vt supra dictum ē. Sed posses dicere q̄ sequēs succederet in locum primi ⁊c. Ad qd fuit ītroducta. l. velleia. Non obstat aliud nisi vt mortuo patre assumat locum patris ipse filius. Respondeo fateor q̄ si pater meus decederet viuente auo ego succederem in locum eius per. l. velleia. Sed qñ ipse pater meus moritur post auuz tunc istud ius succedendi q̄ vnus succedat ī locum alterius corrigit̄ per. d. §. placebat. Et si tu dicis ad qd ergo vtilis ē hec lex. respondeo non ob aliud nisi ad intellectuz. ll. habes ergo legē ⁊ glo. clarissimaz. Assumo modo tertiā partem glo. Jo. dicitur hic in ista. l. q̄ filius qui negat se h̄dem patris non pōt habere h̄ditatem aui nisi

de iure p̄torio vt. s. notaui. Modo op. ⁊ assumo gl. ibi sz in eo quod dicit ⁊c. Et ostendo q̄ siue dicat se h̄dem siue neget nihil prodest sibi. q: aut filius idemq3 pater adiuit. ⁊ tunc h̄ditas patris ē cōmissa cum h̄ditate aui. ⁊ sic nō potest seperari vt. l. qdam elogio. ī. de iure deli. ⁊ l. siqs filium. ī. de acqui. here. ⁊ l. si plures. §. filio. de vulga. ⁊ pu. aut pater repudiauit h̄ditatem patris sui. ⁊ tunc non est differentia q: seperate sunt ⁊ de vna ad aliaz nō infertur. vide glo. ibi sed in eo qd̄ dicit negat ⁊c. Ibi sed respondeo modo ⁊c. Jo. respondet ⁊ sic si negat se h̄dem de necessitate non potest habere alio modo nisi de iure p̄torio. Sz qñ cōfitetur potest eē q̄ alio modo habebit bona aui q̄z de iure p̄torio qa potest eē q̄ pater adiuit vt ipse filius idēq3 nepos haberet h̄ditatem patris sui de iure ciuili ⁊ hoc siue loquamur in suo siue in emancipato. vide glo. vsq3 ibi item ⁊c. vnde scd̄m istam so. secundum casum legis nostre quādo filius idemq3 pater repudiauit h̄ditatem patris. sui filius idemq3 nepos nō venit de iure ciuili sed tantuz de iure p̄torio. Alij dicunt q̄ istud argumentum glo. non est sufficiens quia potest eē q̄ filius nō adiuit nec repudiauit sed decessit deliberans infra annum vnde tunc si nolo h̄rs eē patris mei. sed aui succedere non possum quia ille auus ad quem h̄ditas patris mei ex iure deliberandi est deuoluta accipiet non ego. Preterea patris h̄ditas non adita trāsmittit̄ ad quēcūq3 extraneum vt. l. ex militari in fi. cum. l. se. ff. de testa. mili. ⁊ l. h̄ditatez. §. filius. ff. ō cast. pec. ⁊ dixi. s. in euidentialibus. mō si pater decessit deliberans non ego nepos sed alius accipiet h̄ditatez patris mei ⁊ ideo in hoc nō potest ꝓcedere lex nostra. vnde qdaz intelligunt istam legem in filio emancipato qui venit tantum de iure pretorio per bo. pos. ⁊ in bo. possessione non transmittitur ius deliberandi quia bo. pos. requirit factū sed aditio non. Sed male dicunt quia nō ē verum quod bo. pos. requirat factū vt. l. fi. C. qui admitti. nā nec requiritur aduersarij citatio vt. l. iij. de bo. pos. Preterea ipsi idē vltramontani qui tenēt hanc opinionē dicunt q̄ bo. pos. transmittit̄ vt ipsi nōt in. l. emancipata. C. qui admit. remanet ergo contrarium. s. formatum. vnde pro so. dici pōt q̄ pater decessit deliberans ⁊ si tu dicis nō poterit habere hereditatē aui. q: transmisit ad alium vt dixi. Respōdeo q̄ opz q̄ ponas q̄ extraneus nō vult nisi hereditatē patris ⁊ repudiat hereditatē aui. alias nō posset hoc procedere glo ista. Concludo ergo q̄ aut filius adiuit exp̄sse hereditatē aui. aut repudiauit eam exp̄sse. aut eaz omisit tacēdo. p̄mo casu hereditates sunt cōmixte ⁊ de duabus facta vna. ⁊ ideo nepos nō pōt h̄re auitam vt l. quidam elogio de iure deli. bene dico q̄ pōt repudiare totā si vult q: licet sit suus heres patri suo q: post mortē aui recedit in eius potestatē. Itē pater suus fuit heres auo ⁊ sic de iure ciuili inuitus h̄ret vtrāq3 tm̄ ō iure p̄torio pater potuit abstinere ab auita. Itē ⁊ ipse a paterna vt. l. nā nec emācipata de leg. i. secundo casu dic q̄ hereditates sunt due ⁊ iste pater transmittit h̄ditatem patris ad suos successores. ideoq3 nepos etiam auitā habere potest omissa paterna saltem de iure pretorio quo alius nō habet eam non ciuili q: alius idest pater suus habuit eā. sed si vult habere etiam paternam nam tunc paternam dirrecto ⁊ imediate auitam per obliquū. s. mediante paternā qd̄ non placet s̄m quosdā q: mediante patre ⁊ eius persona auitam habere nō potest ex quo fuit repudiata per patrem nō fuit ad eum transmissa nec ei acquisita. Et ideo si vult ex ip̄a persona mediante ea habebit per bo. pos. vt hic. Tertio casu dic aut nepos vult paternam ⁊ tunc habebit ēt auitam ēt de iure ciuili ad se transmissam vt. l. i. de his q̄ añ aper. ta. ī. ⁊ hic a ꝯtrario sensu. Et hoc s̄m oēs aut nepos nō vult paternam sed auitam tm̄ tunc dicunt qdam q̄ ñ pōt q: pater suus transmisit auitā lz nō aditā vna cū sua hereditate ad quoscūq3 successores ita q̄ nepos nō posset

habere

habere etiā auitā ꝑ bō.poſ.nec poſſet ꝓcedere.Et hoc ſe
quitur Jac.de ra.⁊ Cy. Itē oppo.de.l.i.§.filij.ff.ad tre.
quia ſi dico nego nō ſequitur repudio vt ibi reſpōdet iſta
glo. in principio ſubaudi hic negat.ſ.repudiando ⁊ iſtud
vbū negat aſſumit trib⁹ modis. qn̄q₃.n.qs negat diſpo
nēdo.qn̄q₃ n̄ diſponēdo ⁊ ita loqtur.d.§.filij.qn̄q₃ negat
repudiando ⁊c̈.vide gl.ex qua gl.ꝓpter hec verba nō ſum
heres nō adeo nō videtur quis repudiare hereditatē ſibi
delatā₃. ſed quid ecōuerſo dicit titius ego ſum heres ſem
pronij an ꝑ hec verba inducatur aditio hereditatis vide
tur ꝙ nō quia aditio ⁊ repudiatio debēt his regulis indu
ci ⁊ dicēdo nō ſum heres nō inducitur repudiatio vt hac
glo.Ergo dicēdo ſum heres nō inducit aditio.Iſta que-
ſtio fuit ſemel de facto in hac ciuitate. nam teſtes volēdo
ꝓbare aditionē depoſuerūt ꝑ hec vba ꝙ audiuerūt dici a
tali ego ſū hr̄s talis nūqd aditio ſit ꝓbata.Sup quo fuit
ꝯſultū ꝑ aliquos doctores qui tenuerūt ꝙ nō ꝑ predictā
rationē₃.Tu vero pro declaratione huius dubij dicas ꝙ
eſt ſciendu₃ ꝙ qn̄q₃ iſtud verbum ſum heres ⁊ ſimilia ha
bent aliquod appoſitum adiectiuū vel ſubſtantiuū quali-
ficans p̄cedentia ꝙ non habet dependētiam ab alio ſ₃ ex
ꝓpoſito proferentis verificatur ⁊ cōſiſtit tūc dico ꝙ indu
cit exiſtentiam realem ⁊ perfectam exemplum dicit impa
tor ego qdem mundi dominus ſu₃ certe intelligit ideſt exi
ſto vt.l.deprecatio.ff.ad.l.ro.de iac.ratio q₂ illud appoſi
tum dominus nō dependet ab alio.nō eni₃ cuilibet impe
ranti requirit dominiu₃ hoc ē tali ⁊ tali ſed iam dominiū
in imperatorem ſubiectiuū vniuerſaliter fuit tranſlatum.
Quicūq₃ enim ē imperator ē ideſt exiſtit dominus.Ita ēt
dixit dn̄s in euangelio vos vocatis me dominū ⁊ magi-
ſtru₃ ⁊ bene facitis ſum.⁊ enim ideſt exiſto realiter. ⁊ ideo
exponit multotiēs ē ideſt exiſtit vt.l.i.vbi fideicō.pe.op₂
⁊.l.vbi.ff.de indi.cum ſi.ad denotandum ꝙ non denotat
oīo exiſtentiam realem verbū ſu₃ es eſt.ideo ſic exponit.
qn̄q₃ iſtud verbum ⁊ ſimilia habet aliquod appoſitū de-
pendēs ab alio ⁊ tūc aut illud dependēs eſt perfecte diſpo
ſitum nullam cōditionem deſiderans ⁊ tunc vt ſupra.q₂
tunc videtur declarare illud quod eſt diſpoſitum ⁊ deter
minatum exemplu₃ ſi ille qui ē ciuis diceret ego ſu₃ ciuis.
vel ille qui eſt officialis dicat ego ſum officialis ⁊c.tūt etiā
exponeret ſum ideſt exiſto vt in ſupradictis iuribus. Aut
illud appoſitum nō eſt ꝑfecte diſpoſitum cum ſuis qualita
tibus ⁊ adiectionibus ⁊ tunc nō inducit exiſtentiam realē.
ſ₃ declarat exiſtētia ſua id qđ ē factum ideſt illud diſpoſi
tum dependēs ab alio ⁊ ſic factum nō tenebat. Exemplū
ſi ſum ꝯſtitutus ꝓcurator vel nūcius ego in abſentia dico
ego ſum nūcius vel ꝓcurator alicuius intelligit ſum cōſti
tutus ab illo quia lex dicit ꝙ requirit conſenſus.ſed ſi re
ciperem inſtrumētū ꝓcurationis miſſe tunc ſecus vt ī.c.i.
de procu.in cle.l.emptor.§.lucius.ff.de pac.⁊.l.ſi fili⁹ ad
macedo.ff.ratio quia miſcetur alius actus ſimilis facti.ſ.
recipiēdo ꝙ defert.⁊ ratio p̄dictorum eſt quia iſte ē actus
obligatorius ⁊ ibi requirunt verba diſpoſitiua ⁊ declara
tiua expreſſa ex aliquo facto deliberato ⁊ diſpoſito vt.l.fi
lius.§.inuitus cum ſi.de procura.ff.ſic eſt in caſu nr̄o adit
hr̄ditatem ē actus obligatorius vt.ff.de acqui.here.l.mo
re.vnde licet ſit beneficiū tn̄ q₂ eſt vltro citroq₃ obligato-
rius non poſſet pupillus adire ſine tutoris auctoritate vt
inſtitu.de aucto.tutorum.§.ſed neq₃.⁊.l.potuit.ī.de iure
deli.cum ſi.Ex predictis ergo ꝯclude ꝙ illa verba ſic ſim
pliciter ꝓlata ſum heres ⁊c.Intelligunt ideſt ſum heres
inſtitutus ⁊ relictus pro hoc videt glo.or.⁊ expreſſe ī.l.fi.
ff.de interro.actio. Cum enim actus aditionis ſit actus
obligatorius vt dictum ē non poteſt dici ꝙ videatur ac-
ceptare.⁊ ſic non obſtat qđ nō.in.l.quo enim rem ra.ha.
Item cum actus aditionis ſit actus obligatorius. Et ex
voluntate mere dependēs.vt.l.paulus de acq.hī.d₃ eſſe
deliberatus ⁊ diſpoſitus.oīa enim que depēdēt ex noſtra
voluntate ad hoc vt diſpoſita ſint requirit ꝙ ſint delibe
rate ꝓlata.⁊ iō dicitur teſtamentu₃ eſt noſtre voluntatis
iuſta ſentētia ⁊c.vt.l.i.ff.de teſta.⁊ exponit iuſta ideſt de-
liberata vt ibi.Item per hoc ſequit ꝙ adiri non pōt ſub
conditione vt.l.eum.§.fi.de acquirē.heredi.qđ ideo eſt ꝙ
adire eſt actus legittimus ⁊ d₃ eē deliberatus nō eni pōt
dici voluntas quod deliberate nō dicitur cū velle p̄ſuppo
nat quid liberū nō impeditū. Sed nullum eſt dubium ꝙ
multa poſſunt eſſe impedimenta voluntatis vel facti vel
iuris vt.l.nō poteſt de acqui.here.cū ſi.Igitur talia ver-
ba nō ſunt deliberata. Nec obſtat ſi dicis ꝙ ſi teſtator di
cat ſis heres inducunt diſpoſitionē vt.l.errore.ī.de teſta.
⁊.l.his verbis.ī.de here.inſti.q₂ ille qui vult facere teſta
mentū eſt diſpoſitus ⁊ deliberatus in hoc.Et ideo ſiue di
cat ſis heres ſiue dicat facio te heredē idē eſt quia q̄ztū ad
ſe h₃ deliberatā voluntatē. Itē q₂ in eo nō requiritur de
monſtratio voluntatis que pōt reuocari vel etiā cōfirma
ri vſq₃ ad mortē vt.l.i.§.i.ff.de leg.iij.ſed hereditatis adi
tio obſtat ideo requirit ꝑfectā ⁊ deliberatā voluntatē que
deliberatio nullo modo in caſu noſtro colligitur dicēdo
ego ſum heres cū p̄dicta verba ad alium finē dici ⁊ intelli
gi poſſint. Itē non obſtat ſi dicis quare magis inducitur
aditio qn̄ dico adeo q̄₃ dicēdo ſum heres. Reſpondeo q₂
verbū adeo eſt ex natura verbi inductiuū acquiſitionis.
impropria eni eēt locutio dicere adeo vel apprehendo ſi
nō acquireretur aliquid vel aliquid nō apprehenderetur.
ſed cum dico ſum heres q₂ iſtud verbū ſum aſſumitur mo
dis quibus.ſ̄.dixi igitur ⁊c.Item non ob.lex ſiquis mihi
bona.§.iuſſum de acqui.here.verſi.pater filio ⁊.l.ſi filius
in fi.de tute.⁊.l.lutius ad munici. q₂ ī omnibus illis legi-
bus verba fuerunt denotantia acquiſitionē acceptatam
facti vel fiendi vt in.d.l.ſi filius dicitur diligētius ibi.Et
propterea periculum ad nos ꝑtinere ⁊c.ꝑ quod ſignificat
acceptū fuiſſe ⁊ eodē modo reſpondetur ad oēs leges que
dicunt ſufficit ꝙ reſpōdeat eē heredē nā qn̄ verba profe-
runtur ad interrogationē alicuius cui d₃ reſponderi intel
liguntur cū oblatione eē prolata vt.l.ſi defenſor.ff.de iter
ro.actio.⁊.l.ſed ſi alio ad treb.cum ſi.Itē nō obſtat ꝙ di
cta verba inducuntur ꝯtra.l.ſi qn̄ de leg.i.quia imo valet
quia demonſtratur illud quod eſt factū ꝑ alium quod ali
quid inducat ar.l.ij.de proſeneticis.l.heredes palam.§.
ſiquid de teſta.Itē pōt dici ꝙ inducat aliquid.ſ.vt detur
materia illis qui dotē potuerunt repetere donationē vel
aliud debitū vt ſtent in ſuſpenſo. vnde concludo ꝙ ꝑ hec
verba nō īducatur aditio vt ex ſupradictis.p₃ Sed qd ſi
dicat volo eē heres talis nunquid ꝑ iſta verba inducatur
aditio hereditatis circa quod dicas ꝙ verbu₃ volo nihil
de ſe iportat niſi rōne adiūcti. Itēqn̄ verbū volo h₃ de
terminationē certe rei etiā inducit diſpoſitionē vn̄ ſi dicat
volo eſſe heres ticij inducitur aditio vt.l.ij.de opti.lega.
Preterea ſi agens ē liberum non impeditum ⁊ patiens
diſpoſitum adeo ꝙ ſi vult agere agit ⁊ hoc ī philoſophia
eſt notatum ⁊ ꝓbatur in.l.paulus reſpondit de acqui.hī.
⁊ in.l.iam dubitari in fi.de here.inſti.⁊ nō.doc.in.l.ſerui
elect.de lega.i.⁊ in.l.facta.§.ſi ſub cōditione.ff.ad treb.ſe
cus tamen ſi dicerem ego volo adire vt notat doc.ī.l.ge
rit.ff.de acqui.here.Uenio ad glo.magnam expedita pri
ma que eſt ſuper verbo facultatem que tibi format duas
queſtiones.Prima eſt vtrum filius filij mei emancipati
conceptus poſt emancipationem ſit mihi agnatus glo.di
cere videt ꝙ ſic vt in.§.i.cōtrarium eſt verum vt in.l.me
minimus.ī.de legi.heredi.⁊ inſtitu.de ſuc.agn.§.i. vide
glo.ideſt hereditatem.ibi hic autem querit ⁊c.vſq₃ ibi itē
queritur ⁊c.⁊ habes hic in gl.Fallit in ſaīs ⁊ vtrūq₃ eſt be
ne dictum ad cuius euidentiam nota quod dixi āno in.l.
tutellas.ff.de capitis dimi.⁊ qđ ibi per doc.⁊ glo.in.l.
quem filius.ff.đ adop.dicit ꝙ hodie iſte filius ē agnatus
⁊ ꝓbat inſti.de legi.agna.ſuc.⁊.l.legittimos.ſt.vn̄ cogna.

⁊ Cy. hic aliquid dicit. Tu dicas ꝙ lꝫ filius nõ perdat ius succedendi per emancipatiõem tamen ꝑdit agnatõem quia semꝑ videntur in dubio emancipati vt. d. §. fi. vide te in correlatiuis vno sublato tollitur ⁊ reliquū. l. fi. ff. de accept. l. cum emptor. de rescin. vẽ. nõ si tollitur ius agnationis respectu patris filij de necessitate oportet ꝙ tollatur ius agnationis respectu filij. Idẽ si sunt nati post mortem vt. l. si ticius de suis ⁊ legi. Ex quo habes ꝙ nepotes ꝓprie dicunt illi qui tempore mortis eius de cuius hereditate agitur sunt nati quod nota pro eo. Q ꝺ statutū fuit tpe aduentus imꝑatoris Federici ꝙ illi nobiles essent exbāniti ipsi ⁊ eorum filij ⁊ nepotes certe si sunt aliqui nepotes qui nõ erant cõcepti tunc nõ comprehenduntur vt hic vnde si vis ꝙ ipsi nepotes admittantur dicas ipsi ⁊ eoꝝ posteri. nam posterorum appellatione omnes descẽdentes comprehenduntur vt. l. iur. cū. §. parẽtibus. ff. de gradi. Sed quid si aliquis accepit in emphiteosim pro se ⁊ filijs suis ⁊ nepotibus quo tempore nepotes nõ comprehendantur videtur ꝙ nõ vt. d. l. si ticius de suis ⁊ legit. here. Sed dico ꝙ ipsi nepotes admittuntur ⁊ eis ex illo instrumento queritur. quod enim in. d. l. si ticius dicitur hꝫ locū tantū in acquisitione hereditatis legittime ⁊ nota ꝙ dico legittime qꝛ bonoꝝ possessio intelligit. secus in alijs acquisitionibus hic est tex. nõ. in. l. paulus. §. paulus. ff. de bo. libe. ꝑdicta vera in acquisitionibus. In dispositionibus vero penalibus procedunt que dixi. Secūda questio est vtrū bo. pos. vnde libe. detur patri in bonis filij emancipati. Pla. ꝙ sic ad similitudinẽ bo. pos. que datur in bonis patris filijs vide glo. que reprobat opi. Pla. a partibus remotis dic vt in glo. ibi quod stare nõ posset vsqꝫ ibi nõ est absurdum. Iaco. de ra. insurgit cõtra glo. ⁊ dicit ꝙ male dicit quia iste bonoꝝ possessiones sunt de iure pretorio ⁊ verū est. sed in istis dispositionibus nõ lꝫ adere nisi de mente pretoris vt in. l. cõuentionalibus. ff. de ver. obli. Preterea verū ẽ ꝙ mater succedit filio ꝑ vnde legit. Itẽ dico ꝙ vnde liberi prefertur vnde legit. vt. l. i. post prin. si tab. te. exta. Si ergo poneres patrẽ habere vnde liberi pr̄ ꝑferr matri quod est absurduꝫ cū ambo veniant vt. ꝭ. ad tertul. aut. defuncto. Itẽ nõ debemus nec possumus legẽ extendere vt. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. Glo. ista hn̄ loquitur ⁊ dictū istud Iaco. est falsum ⁊ hoc probo. Ad edicta pretoꝝ possumus adere de mente pretoris vt. l. i. de interdictis quia edictuꝫ de arboribus cedendis ⁊c. Modo ad propositum ostẽdo ꝙ de mente pretoris est ꝙ oẽs qui habent contra ta. oẽs illi habẽt vnde liberi vt. l. i. si ta. testa. nul. exta. sed constat ꝙ pater venit per contra ta. vt in toto ti. predicto. ergo eadẽ ratione habebit vnde liberi vl' vnde parentes ⁊ sic ex mente pretoris est. Ad aliam rationem respondeo dicit ipse ꝙ si querat an pater preferatur matri hoc confiteor cum ipse dicat ꝙ est falsum. Respondeo ꝙ est verum ꝭm tempora hodierna. sed ꝭm tempora antiqua bene precederet mater patri. hodie autem exequati sunt vt. d. autl. defuncto. ad. l. si vero. §. de viro. rn̄deo ꝙ ibi loquit in casu dissimili hic in simili pro hoc. l. nõ possunt. ff. de legi. Tertio querit glo. hic dicit de bo. pos. de qua bo. pos. dicit hic glo. rn̄det ⁊c. doc. nostri dicūt ꝙ venit per vnde liber. qꝛ sumus in isto tractatu vnde liberi vt. l. i. in fi. ff. de in diem adiec. l. si vno in prin. ff. locati. l. i. ff. de condi. inde. ⁊ vult dicere hec. s. vnde liberi. qꝛ ꝓtor interrogabat ipsum quomodo vis hr̄ditatem patris tui dicebat filius per vnde liberi.

¶ Ultimo quero dicitur hic ꝙ nepos põt paternam repudiare ⁊ auitam acceptare quid si filius renūciauit hereditati paterne an possit retinere emphitheosim sicut hr̄ditatem auitam videtur ꝙ sic qꝛ nõ habet vt hr̄s sed vt filius vt. l. vt iurisiurādi. §. si liberi. ff. de oper. liber. ⁊ ꝺ suc. feu. c. i. x. col. Notat spe. i ti. de loca. §. nūc aliqua ꝟ. cviiij. In cõtrarium videt casus. x. colla. an agna. vel fil. defun. c. i. lꝫ ibi loquat de iure cõsuetudinario in feudis aliud ꝺ iure cõmuni seruaremus in emphiteosim vt dicit Iac. columbi. in. d. c. i. predicta vera quādo qs accepit emphiteosim pro se filijsqꝫ suis. sed si accepisset pro se suisqꝫ heredibus legitimis ⁊ masculis vel pro se suisqꝫ filijs ⁊ hr̄dibus masculis ⁊ sic appareret verbum hr̄dibus deberet filijs ⁊ ita demuꝫ si sunt hr̄des qꝛ cõcessio requirit vtrunqꝫ. s. ꝙ sint filij ⁊ hr̄des ita dicit tex. in cor. de non alie. §. emphiteosim vero. Et ideo feuda que transeunt ad filios vt filios ita si hr̄des sunt debent venire in hereditatis petitõe vt. l. item veniunt. §. i. ff. de peti. here. Et idem dicereꝫ in emphiteosim que requirit hec. s. aliquem esse filium ⁊ heredem. Hic non habetis alia.

¶ Rubrica Unde legitimi ⁊ vnde cognati.

¶ Continuatur Rica hec ad precedentem sic qꝛ post liberos veniunt ⁊ agnati ⁊ post agnatos cognati ideo postqꝫ premisit de liberis ponit de agnatis ⁊ cognatis ⁊ que dicuntur in glo. Rice. vide per te ⁊ hoc. d. l. i. ⁊. ij.

c **Onsobrinorum.** Cognatus succedit cognato non de iure ciuili sed per bonorum possessiõeꝫ hoc d. cum. l. se.

¶ Nota ibi possessionem agnouisti ⁊c. ꝙ verbum possessio aliquādo ponit pro bonorum possessione lꝫ ista de se sint distincta ⁊ diuersissima. l. iij. in prin. ⁊ ibi notat. ff. de bo. pos. ⁊. l. i. ꝭ. quoꝝ bo. ponunt tn̄ vnū pro altero ad saluandam intentionẽ petentis ⁊ sic habemus ꝙ libellus vt saluet iꝓpriat an̄ simile i. l. i. in fi. ⁊ ibi per Cy. ⁊ Bal. ꝭ. de vsuf. ⁊. l. sꝫ ⁊ si possessori. §. itẽ si iurauero. ff. de iuriu.

¶ Secundo nota in ver. pertinuerit ꝙ verbum ꝑtinere põt esse obliquum sicut directuꝫ de quo plene ꝑ bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ per Bal. l. fi. ꝭ. de sacrosan. ec.

¶ Tertio nota in. l. se. ibi idest natū ⁊c. ꝙ ista dictio idest aliquādo est expositiua ⁊ nõ limitatiua aliqñ est expositiua ⁊ limitatiua similiter ⁊ dictio. s. vt ꝓbat notant. l. iij. i fi. prin. ff. vnde li. de quibus per Bar. l. quesitum. §. idem respondit. ff. de fun. instru. ⁊ vide q ꝺ ponit bal. in Rica super vsi. feu.

n **Epotibus.** Nepos succedit auo materno de iure ꝑtorio. h. d.

n **On hoc.** Probatio nõ cõcludens nõ releuat. vel sic nõ probat hoc esse ꝙ ab hoc cõtingit eẽ. vel. iij. ⁊ clarius ille q põt hr̄ditariam rem possidere alio iure qꝫ vt heres non videtur possidendo adire hereditatem hoc. d.

¶ Nota ex isto tex. ꝭm Nico. de matarelis ꝙ ille qui põt rem hr̄ditariam possidere ex pluribus capitibus ⁊ diuersis iuribus possidendo eam nõ videt adire hr̄ditatem qꝛ est actus equiuocus. ⁊ qꝛ potest aliud significare qꝫ aditionẽ ad idem quod habetur in. l. dat siqs. §. plerique. ff. ꝺ relig. ⁊ sump. fune. ⁊. l. pro herede in prin. ff. de ac. hr̄. si vero nullo alio iure licito poterat possideri res ⁊ tunc videt addita hr̄ditas. l. i. ⁊ ibi dicet. ꝭ. ꝺ repu. hr̄. ⁊ hec ẽ veritas qꝫ sequit Bal. ⁊ cõiter alij. l. geri. ff. de acqui. here. lꝫ pet. ⁊ Iaco. de are. hic aliter dicant quod sequitur bal. videt enīꝫ velle Iac. de are. ꝙ hoc stet i arbitrio iudicis ⁊ indubio ꝙ si possidens rẽ hereditariā cū iuramẽto dicat se voluisse adire nõ presumat aditio lꝫ nullo alio iur. potuerit eā possidere ꝑ ea que habentur insti. de act. §. alia de quo latius dicemus in. d. l. i. ¶ Scḋo nota ꝙ probatio vel articulus dꝫ de necessitate concludere ⁊ istud est verum ꝭm Bal. in inducendā verā probationẽ sed ad probationem ꝓsumptiuā nõ est opus necessaria cõclusione sed sufficit ꝙ probatio concludat presumptiue sicut a contingente in pluribus. l. i. ⁊ ibi per Bal. ff. si certum peta. ⁊. l. de tutella

ff. de in

ff. de in integrum restitu. mino. et l. non nudis et l. non epistolis. s. de prob. vbi per Bal. et vtrum probatio presumptiua concludat in criminalibus et quo modo dic vt plene habetur per Bal. in l. sciant. s. de proba. per Inno. et Jo. an. et moder. c. quia verisimilis extra de presump. et in titulo de proba. §. videndum. ver. xiij. et quod ponit Bal. elleganter. l. si. ff. de here. insti.

c **Ertum est.** ¶ Cognatis non competit successio nisi de iure pretorio quod non agnoscunt inuiti et est due partes Secunda est ibi defuncti vero etc. hoc. d.

¶ Rubrica De successorio edicto.

c **Irca** Hanc Ricam et huius intellectum summatim posuit hic Bar materiam successorij edicti et Bal. post eum multa tractat de hereditate iacente nunquid patiatur secundum decretum et nunquid representet personam heredis et defuncti et nunquid incidant in penam de quibus dic. vt hic per eum. Tetigit etiam hic Bar. nunquid in querela habeat locum successorium edictum in quo duo sunt querenda. ¶ Primo nunquid successorio edicto sit locus quo ad aliquod remedium. ¶ Secundo si sit locus quod est illud remedium et que sit ratio quod querela competit primum articulum et secundum posuit bar. in l. pater filium. ff. de inoffi. et in l. in suis. ff. de liber. et pos. et l. i. §. si pater. ff. de coniun. Cum eman. liber. Ange. late in repeti. sua legis pater filium et per bal. subtiliter. l. si quis posthumos. §. si filium. ff. de liber. et pos. et l. si quis filium vbi per Cy. ff. de inoffi. te. et in primo articulo comis doctorum sententia est quod habeat locum edictum successiuum ex quo sequitur mirabilis effectus quod licet nepos quem filius precedit tempore mortis non debuerit institui vel exheredari tamen si exheredatus repudiat querelam vel excluditur tempore ipse poterit intentare querelam allegant tria iura substantialiter tex. in l. si is qui in prin. ff. de inoffi. te. et l. si non mortis. §. fi. ff. eo. titu. et l. iij. §. si emancipatus. ff. de bo. pos. contra ta. et sicut habet locum edictum successorium in querela ita et in contra ta. vt dixit glo. notat in l. illud. §. i. et ibi per bart. ff. de contra ta. et l. si ex duobus. §. fi. eo. titu. Sali. autem post Guiliel. de cunio et glosas dixit quod si filius exheredatus erat in potestate tunc non habet locum successio in querela ideo nepos reperitur destitutus omni remedio de iure antiquo sed de iure nouissimo intentat eam ex persona patris iure transmissionis et ita intelligit. l. si quis filium in prin. s. de inoffi. te. Si vero filius emancipatus sit exheredatus et nepos sit emancipatus vel conceptus post emancipationem tunc filio repudiante vel excluso admittetur nepos non per querelam sed per contra ta. et ita intelligit tex. l. iij. §. si emancipatus. ff. de contra ta. si vero filius fuit emancipatus et nepos retentus in potestate tunc nepos deberet institui. l. i. §. i. de coniun. cum eman. liber. Sed si diceres quod de iure nouissimo emancipatus precederet nepotem retentum in potestate quod correctus sit titulus de coniungendis cum emancipato liberis idem videretur dicendum secundum eum quod esset locus edicto successorio vt latius refert Joan. de imo. l. siquis postumos. §. fi. preallegatam. Ratio primi dicti videtur esse ista quia in suitate non est locus successorio edicto. l. i. §. sciendum de suis et legit. vnde si filius suus erat exheredatus non videtur quod in iure querele competenti filio ex capite suitatis succederet nepos. et istud esset verum si presupponas quod si filius exheredatus qui habet querelam dicatur interim suus antequam expugnet testamentum cuius contra. est verum quia non est suus vt probat tex. recte ponderatus. l. filium. §. sed cum exheredatio. ff. de contra ta. et l. i. §. totiens. ff. de ven. tre. in pos. mit. facit optime tex. l. i. §. post consanguineos. ff. de suis et legit. videtur ergo quod saltem hodie vbi habet locum edictum successorium de iure ciuili nisi suitas impediat vt in §. placebat insti. de legit. agna. su. quod possit habere locum successio in querela mihi tamen plus placet opi. glo. et prio per tex. d. l. siquis filium vbi videtur inferri quod nec etiam ex persona sua nepos in locum patris succederet. preterea dicit ibi text. quod iure consulti inhumane hunc articulum reliquerunt indecisum. sed que fuisset inhumanitas si nepoti ex persona sua querela competeret. licet forte non haberet ita pingue ius sicut ex querela transmissa que transmissio ad aliquid est vtilis vt declarant moder. in d. §. si filium. Preterea contra istam determinationem videtur esse casus in l. scripto in vltimo responso. ff. vnde li. vbi tex. dicit quod filius exheredatus moriens obstat nepoti ex testamento. licet non ab intestato. ita quod heres pot adire hereditatem mortuo exheredato. quod de necessitate intelligitur cum effectu quia si aliter diceres adhuc ante mortem exheredati et post mortem si competat filio querela adire pot. licet testamentum expugnetur nisi dicas quod ideo dicit hindem posse adire vt ostendat testamentum non esse nullum. l. siqs filio exheredato. in prin. ff. de iniusi. et rup. te. Secundo videtur casus expressus in l. i. §. si pater. ff. de coiun. cum eman. liber. vbi iurconsultus dicit quod sceuola aiebat hoc casu ad hereditatem aui nepotem non esse admittendum. preterea ibi ad excludendum nepotem parificatur filius exheredatus existens mortis tempore et institutus. sed si filius esset institutus sine dubio querela non competeret igitur etc. Preterea pro hac parte videtur casus in d. l. illud. §. i. vbi dicitur quod filio exheredato contra ta. nepoti non competunt. licet ad illum tex. possis respondere. quod competit querela vel quod non competunt ex persona filij sed ex successione. sed illud nullam haberet dubitationem quia certum est quod bo. pos. non agnita non transmittitur. l. iij. §. acquirere. ff. de bo. pos. non obstat tex. l. pater filium quia ibi loquitur de successione non gradus ad gradum sed persone ad personam in eodem gradu. i. de successione patris loco filiorum. ideo dicit tex. quod adhuc litigantibus filijs ius patri est in pendenti et sic patet quod est natum et sic intelligo tex. l. si is qui in prin. eo. titu. non obstat tex. in §. si emancipatus quia non probatur ex tota illa littera quod contra ta. et querela que competunt nepoti competant ex persona filij. sed intelligo illum tex. quando nepos erat proximior tempore mortis quia filius erat sublatus vt si sit preteritus competat contra ta. si sit exheredatus competat querela nec repugnat tex. dum dicit in fi. quod in querela intentanda non minus queritur de meritis filij quam de meritis nepotis vel econtra quia per hoc non tollitur quin possit loqui de exheredatione facta in nepote quia olim nepos poterat odio paterno pregrauari. sicut dicitur in simili. l. si quis in suo. §. legis. s. de inoffi. te. ¶ Circa secundum articulum fuerunt varie opi. cois opi. est quod querela competat et assignatur triplex ratio cur nepoti qui non est exheredatus competat querela et non contra ta. vltima est melior quam assignat Jo. de imo. in d. §. si filium vbi plenius vide per eum.

f **I mater.** ¶ Inter cognatos succedentes de iure pretorio est locus edicto successorio et sunt duo dicta. Prio potur factum. Secundo responsio secundum est ibi tu filius etc.

¶ Nota quod nepos ex fratre dicitur quantum ad patruum esse in quarto gradu et patruus quod ad eum non dicitur patruus simpliciter sed patruus magnus et ideo videtur quod ista dictio magnus significet quandam improprietatem non dicatur proprie patruus et per hoc dicit hic Bald. nota. quod statutum dicens quod filia femina excludatur stante fratre vel patruo non intelligitur de patruo magno quia non est proprie patruus et ita dicit consuluisse doc. bononienses post Jaco. butri. sed ipse dicit quod conclusio est vera sed ratio non bona quoniam proprie dicitur patruus. patruus magnus sed licet dicatur proprie nobilius tamen et per prius dicitur patruus patruus simplex quam patruus magnus vnde verba debent intelligi secundum eum in dubio per prius et non per posterius. i. in potentiori significatu. l. hoc legatum. ff. de leg. iij. et l. i. §. qui in perpetuum. ff. si ager vecti. vel emphi. pe. et licet cois abusus loquendi capiat pa

truum etiam p patruo magno tamē hic cōis vsus nō in terpetratur neq̄ improprïat verba statuti ſm eū casus est singularis qui probat hoc.l.item pretor in prin.ff.de su.ꝛ leg.nā vt alibi ellegantur bal.scilz.c.i.de succes.feu.aliter interpetrantur verba cuꝫ proferuntur a iurisconsulto vel a perito ꝛ aliter cū a cōtrahente vel idiota.l.si quis filia bus in glo.ff.de testa.tu. ꝛ in prima consti.ff.circa mediū ꝛ quod habetur.l.stipulatio ista.§.id quoq̄.ff.de ver.ob. ꝛ sic in effectu infert bal.ꝙ statutū non recipiet interpetra tionē a cōi vsu loquēdi contrariū cōiter tenetur p Bar.l. oēs populi.ff.de iusti.ꝛ.iu.ꝛ.l.labeo.§.item tubero.ff. de sup.le.p ea que habenᷓ.l.libroꝝ.§.ꝙ tū cassius deleg.iij. Potes concordare sic ꝙ aut loquimur in verbis testato ris vel contrahentium ꝛ tunc semp illa verba interpetre-tur cōsuetudo ꝛ ita loquunᷓ iura p̄dicta.l.cuꝫ delalionis. §.asinaꝫ.ff.desun.instruc.aut loquimur in verbis legis ꝛ tunc aut verba sunt equiuoca q̄ possunt equaliter signifi care plura ꝛ tunc idē ar.eoꝝ que habentur.l.quotiēs idē sermo.ff.d reg.iur.ꝛ.d.l.labeo.§.i.ꝛ qđ habetur p bar.ꝛ alios.l.nō dubiū.C.de leg.aut verba p̄cise īportant vnū de suo proprio significatu ꝛ tunc nō recipiant interpreta tionē a cōsuetudine.i.a cōi vsu loquēdi ꝛ ita intelligo tex. in.d.l.item pre.ꝛ ꝙ hic dixit bal.ꝛ vide eundē bal.l.vxor in vltima que infra qui accusa.nō pos.ꝛ.l.hac edictali in ver.eadē obseruationē.C.de secundis nup.ad intellectuꝫ questionis proposite ꝛ casuꝫ singularē.l.adoptiuū.§.fi.ff. de rip.nup.vbi probatur aperte ꝙ iste dictiones adiecti-ue sicut pronurus pro socere ꝛ similes signant ꝙ ille q sic noïatur nō est ꝓprie talis qđ facit ad questionē nostraꝫ ꝛ ad ea que posuit bar.l.gallus.§.instituēs.ff.de lib.ꝛ pos. de quo dicetur.l.maximū vitiū.C.idē lib.p̄ter.ꝛ inde oino quod ponit bal.l.quod vero.ff.de legi.

Si auie frater. Si bonoꝝ possessio sit agnita nō ē locus successorio edicto secus si nō sit agnita vel non legittime. ¶ Et diuiditur in duas partes ſm ꝙ sunt duo casus. Secūda est ibi nā si is.hoc.d. ¶ Nota primo ꝙ ille cui defertur hereditas ab itestato si addit ex testamēto nihil agit nec videᷓ adisse ab intestato.ad ideꝫ quod here.l.clodius clodianus.ff.de acqui.here.ꝛ.l.q pu tat.ff.eo.titu.vtrū elligendo viam incōpetentē videaᷓ re-nunciare successioni ab itestato dic vt dicta.l.clodius ꝛ.l. eū qui.C.de inoffi.te.Et statim videbis in prin.glo.vlti-me ꝛ lꝫ aditio facta ex capite incōpetēti nō valeat ex capi te cōpetenti aliud tū est in bonoꝝ possessione ſm Jac. de are.qui dixit notabiliter per finē huius littere ꝙ si agno scitur bono.pos.ſm ta. per eū cui cōpetit ab intestato illa bo.pos.cōuertitur eā que debuit peti quod bar.reprehen dit q̄ hoc reperitur tantū in filio.l.ij.§.si sub condictione ff.de bo.pos.ſm ta.ꝛ.l.iij.§.si sub ea.ff.de contra ta.Sed hoc videtur falsuꝫ q̄ īmo etiā reperitur ī eo qui alias pōt succedere ab intestato casus est nōt.l.si sub condictiōe cir ca mediū.ff.de bo.pos.ſm ta.lꝫ glo. destruat illū tex.bal. aūt meliori rōne hoc rep̄hēdit q̄ iura p̄dicta loquunᷓ qñ bono.pos.ſm tab.a prin.valuit in sua.vi ꝛ figura.vnde si postea reducatur res ad cām intestati facilius ex post fcō cōfirmatur q̄ꝫ ꝙ nunq̄ valuit.l.qui ex liberis.§.testamen to.ff.de ſm ta.iuncta.l.i.§.si filius.ff.dele.iij. ¶ Secūdo nota ſm vnum intellectum positum in gl.ꝙ filius frīs re spectu patrui vocatur nepos.veritas est ista ſm Bart.l. si instituta.§.ij.ff.de inoffi.te.ꝙ de iure ciuili nunq̄ hoc ī uenitur.quimo nec de iure feudali.c.i.§.item si frē ꝛ ibi p Bal.qbus mo.feu.amit. Canoniste tū vsurpāt ſm cōem vsum loquendi ꝛ ſm Bal.hic ꝛ probaᷓ in.c.i.de sismasti-cis li.vj.ꝛ.c.felicis.§.ceterum de peñ.eo.lib.ꝛ in.c.tua de ꝯsanguinitate ꝛ affinitate.ꝛ vide quod ponitur i.c.nouit. ex̄ de iudi. ¶ Tertio nota ꝙ paria sunt nō petere.seu in-epte petere seu ex capite incōpetēti iō dixit Bal.nō.i.l.p

scriptiōe.C.si contra ius vel vti.pu.ꝙ exceptio euidentis calumnie equipatur exceptōi ieptitudinis allegat Jo.an. c.i.de litis cōte.li.vj. Et aduerte ad verbum ex edicto p quod probaᷓ ꝙ bonoꝝ possessio nō est petenda in genere. sꝫ debet specificari caput ꝛ qualitas ipsius qđ intellige si iudex interroget.nā si nō interroget sufficiet dicere agno sco bo.pos.oēm Mihi ſm Bal.l.fi.C.qui adiuit sicut di cimus ꝙ procedit libellus ꝙ aliquis dicat se hđem lꝫ nō dicat ex testō vel ab intestato.l.ex sextāte in pri.ff.de ex-cep.rei iu.in prin.cum tex.ꝛ glo.

Rubrica De carbo.edicto.

Si tibi ac. Si filio impuberi moueᷓ que stio status ꝛ hđitatis. differᷓ questio in tp̄s pubertatis ꝛ vel decernitur vl' confirmaᷓ filio possessio per Carbonianū. Et diuidiᷓ in duas partes. Jn prima poniᷓ pactum filio sa-tisdāti de possessione. Jn scđa ibi vel hac nō oblata proui detur filio ñ satisdāti ꝛ ipsius vel qōnis de status. ¶ No ta primo ſm vnam lecturam ꝙ ille qui est i possessione re-rum pōt petere possessionem sibi cōfirmari a iudice ꝛ hoc est verum ſm nisi fuisset a pricipio inuasor.l.auctoritate C.vnde vi q̄ tūc spoliatus prius ē restituēdus.l.siquis ad fundum.C.ad iuli.vnde vi ꝛ ideo ipse infert ꝙ si tenuta sit data inordinate tunc enim possidens diciᷓ violentus pos sessor nō potest peti cōfirmari ex iusticia cāe si aduersarius petit eam reuocari q̄ spoliatus prius restituendus est.l. memineriꝫ.C.vnde vi ꝛ quod habetur per Bar.l.iuste pos sidet.ff.de acqui.pos.Bart.aūt declarans ea q̄ dixit hic ꝛ.l.iij.§.missum.ff.eo.dixit i.l.iij.§.si sub ea.ff.de ꝯtra ta. ꝙ ista sunt vera.s.ꝙ possessio pōt peti cōfirmari qñ tenu-ta nō fuit a principio iutilis secus si fuisset inutilis tūc eniꝫ deberet peti de nouo dari.Et attende quia ipse intelligit si fuisset ab initio iutilis postea tū efficeretur vtilis ꝓpter aliquam cām. Jtem intelligit ꝙ ex quacūq̄ causa a prin-cipio sit inutilis non possit peti cōfirmari ꝛ vide quod po nit Bal.l.fi.C.de edic.di.ardi.ꝛ Ange.ꝛ moder.l.si finita §.fi.vel pe.ff.de dam.infec.pro doctrina Bar.facit quod dixit Bal.l.si auie.C.ti.primo. ¶ Secundo nō ꝙ vbum restituere aliquādo ponitur pro retinere impropriāᷓ .n. aliquādo verba ꝛ ponunᷓ vnum pro alio.l.si cum ante.C. de don.ante nup.ꝛ.l.cum qdam.ff.dele.ij.ꝛ.l.verbuꝫ red dendi.ff.de verbo.signifi.ꝛ vide glo.in.l.seius satur.ff.ad treb.ꝛ ex his patet ꝙ aliquādo verba legis impropriātur sicut ꝛ libelli ꝛ sentērie. ¶ Tertio nota ꝙ si filius non pōt vel nō vult satisdare nō relinquiᷓ tunc iuratorie cautioni sed alij admittunᷓ in possessionem vna cum eo ꝛ istud ē lo co satisdatiōis.l.de bonis.§.ij.ff.ad carbo.Si tamen hīs cōuentus vel scriptus sit de liberis tunc ēt si filius satisdet erit vna secum in possessione.l.sed si is in prin.ff.eo.ꝛ itel-lige ſm quosdam moder.ꝙ filius nō satisdans erit verus possessore.Sed ille qui vna secum.possidendi erit in pos-sessionem cā custodie ne alias cogaris dicere ꝙ duo possi-deant eandem partem insoliduꝫ cōtra.l.iij.§.ex plurimis ꝛ.§.ex ꝯrio.ff.de acqui.pos.Sed hoc dictum est dubiū vt statim declarabo in glo.ꝛ in ista lege est vnde ex casibus i quibus ille qui non pōt satisdare non relinquiᷓ iuratorie cautioni hoc est ideo q̄ de alio remedio prouidetur alias regula est in oppositum vt haberetur in auten.generaliter C.de epis ꝛ cle.l.i.C.ff.qui satisda.cog.

Carbonianum. Carbonianū cōpe tit si summati ꝓben tur que hic dicuntur hoc.d. ¶ Nota primo ꝙ ad hoc vt carbonianū edictū cōpetat requi ri tur summarie probatio ꝛ pondera tex.singularē tu.l.in.§. due.ff.eo.dū dicit si filius sit in euidenti calumnia repelli tur ad hoc aūt vt dicatur res dubia sufficit vel quelibet le

uis p̄sumptio

nis presumptio sit pro filio ex quo nota duo primo ꝙ per solam legationē vel cōtradictionē res dicitur effici dubia dū modo habeat aliquē leuē colorē ꝛ nō sit penitus incolorata ꝛ hoc facit ad ea que habētur per bar.l.post rē.ff. de transac.ꝛ.l.elleganter.§.si post.ff.de con i.inde.ꝛ q̄d notatur in.l.i.ͨ.de procur. ¶ Scd̄o nota ꝙ ille dicit̄ nō eē in calūmnia euidenti qui quacūqꝫ leui excusatione vel ꝑtextu pōt se defendere ꝛ ideo ꝑ illum tex. probatur illud aureum dictū ꝙ ipse posuit in.l.deberi.ͥ.de fideicōmis. here. Et adde ꝭm bal.hic ꝙ questio filiationis pōt tractari hoc casu corā iudice seculari ex quo cognoscitur summarie vnde nota perpetuo ꝭm eū ꝙ tex.in.c.tuā de ordi.cogni.ꝛ in.c.lator extra qui filij sint legit. non habet locum quando questio spiritualis summarie tractaret̄ coram iudice seculari ꝛ hoc idem tenet bal. notabiliter.l.filium diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel ali.iur. de quo dic vt habetur.l.ticia.ff.so.matri.vbi per Bar.dixit ēt hic ang. ꝙ si filius aliter ali nō pōt vendētur etiam res imobiles hereditatis per.l.sed si is.§.an autē.ff.ad car.tu vide tex. optimū in.l.i.§.pe.ff.de ven.in poss.mit.ꝛ vide text.nōt.l. de bonis.§.non solum.ff.ad car.edic.

¶ Rubrica vnde vir ꝛ vxor.

m Aritus Deficientibus propinquis succedunt inuicem vir ꝛ vxor ab intestato fisco excluso ꝛ non diuiditur hoc dicit.

¶ Nota ꝙ appellatione propinquoꝝ veniūt agnati ꝛ cognati nō tñ venit vir vl' vxo. qꝛ nō soluꝫ sunt ꝑpinqui sed nec etiam affines sunt tñ caput affinitatis.l. cui eoꝝ.§.fi.ff.de pos. denotat̄.l.fi.ͥ.de ver. si.ideo dixit hic bal.ꝙ si statutū dicit causas debere cōpromitti inter affines nō intelligitur ꝙ causa debeat cōpromitti inter viruꝫ ꝛ vxorē contra tenuit.l.affinitatis.ͥ.comu.de succes. propter maioritatē ratiōis quia affinitas cōtrahitur propter virū ꝛ vxorē ꝛ ipsi sunt causa affinitatis ergo multo fortius statutū loquēs de affinibus habet locū in ipsis.l. illud in fi.ff.ad.l.acquil.maxime qꝛ hoc statutū est fauorabile ꝭm bal.l.qui se patris.ͨ.vnde libe.est eni factū ad bonū publicū ꝭm bar.qui hoc disputat late in.l.ambitiosa. ff.de decre.ab or.fa.ꝛ in.§.quibus.ͨ.in prima cōsti. ergo fit extensio.l.ꝛ hoc modo in prin. de condic. ꝛ demō.ꝛ.l. si quis in graui.§.vtrū.ff.ad sil.qui aūt cōtineant̄ appellatione suoꝝ dic vt.l.si quis in suo in prin. vbi ꝑ bal.ͨ.de inoffi.te. ꝛ vide quod notatur in Rica ꝛ in.l.fi.ͥ.de ver. signi. ꝛ quod ponit Bar.l.pronunciatio.§.familie.ff.de ver.signi.ꝛ.l.tutellas.§.i.ff.de capi.di.

p Reterea. Si matrimoniū est sine dote succedit cōiunx inops locupleti in q̄rta si sint tres filij vel pautiores si plures in virilem ꝛ imputat̄ legatū in hac parte ꝛ proprietas cōseruatur filijs proprijs ꝛ sunt tres partes secūda est ibi vt tñ tertia ibi imputatur aūt ꝛc. hoc dicit. ¶ Nō ꝙ lꝫ dos nō possit esse sine mřimonio.l.si ꝯstante.ͨ.de dona.añ.nup.pōt tñ mřimoniū eē sine dote ꝛ q̄d hic dr̄ de vxore nō habente dotē idē est de vxore modicam habente dotem ꝭm Cy.ꝛ bal.l.lꝫ.ͨ.de iure do.facit optime tex.l.iij.circa ꝑnci.ff.ꝙ cum eo vbi text.parificat ad cōsequendū beneficiū nihil habere vel minimū habere ꝛ ꝙ notat in tex. ꝛ glo.l.senatus.§. marcellus.ff.de leg. i.xij.q.ij.§.termulas cū similibus. ¶ Secūdo nota ꝙ mater ꝙ cōsequitur ex substātia mariti etiā ex legis prouisione tenetur cōseruare cum similibus ad ideꝫ hec.l.femine ꝛ aucten.ibi posita ꝛ.l.hac hedital.§.fi.ͨ.d secundis nup. ¶ Tertio nota ꝙ ex dispositione huius aucten. queritur vxori dirrectum ius ꝛ sic succedit de iure ciuili capiendo ver.dñium pro dirrecto si referatur ad ius ꝛ dñium portionis nā si referatur ad dñium rerū singulariū etiā succedens subtiliter hꝫ in eis dirrectū dñium ꝭm bar.ꝛ alios. l.i.in prin.ff.de bo.pos. Utrū aūt competat huic mulieri aliqua bo.pos.bal.sensit ꝙ sic lꝫ nō sit necessaria.l.certuꝫ. ͨ.vnde leg.sed que sit illa dubitatur nā nō videtur cōpetere aliqua exordinarijs ab itestato ergo cōpetit septima de qua insti.de bo.pos.§.septima ꝭm quosdam moder.tu dic ꝙ cōpetit specialis bo.pos.vnde vir ꝛ vxor per identitatem rationis sicut eni bo.pos.ꝭm ta.extenderetur ad testamentū nuncupatiuū ꝑ identitatē ratiōis.l.ij.ͨ.de bo. pos.ꝭm ta.ꝛ.l.i.de bo.pos.contra ta.liberti ita bo.pos.delata vxori in vno casu extendetur ad alium in quo defertur noua successio ꝛ est eadē ratio ꝛ hoc verius. ¶ Ultimo nota ꝙ in eo quod debetur ex dispositione legis legatum relictum videtur factū animo compensandi ꝛ ideo si maritus lucretur partē dotis ex forma statuti dubitatur vtrū legatū sibi factū debeat imputari de quo plenissime dicetur in lectione sequēti ꝛ per bar.ꝛ alios.l.si cū doteꝫ. §.si pater.So.matri.ꝛ.l.huiusmodi.§.cum pater vbi per moder.ff.de leg.i. ¶ In tex.ibi imputatur aūt ꝛc.per istū tex.dixit bar.l.si cum dotē.§.si pater.ff.So.matri ꝙ si ex forma statuti maritus debet lucrari tertiā dotis legatum factū marito imputatur ipsi in tertiā ꝛ hanc cōclusioneꝫ sequuntur moderni ibidē.ꝛ maxime Joan.de imo.cōtra tenet hic bal.q etiā de hoc articulo plene posuit in.l.quoniā in prioribus.ͨ.de inoffi.test.ꝛ.l.si vxor.ͥ.de bo.auc. iu.pos.ꝛ.l.cōtrouersia.ff.de transac.ꝛ.l.huiusmodi.§. cū pater.ff.de leg.i.ꝛ aliquid tetigit.l.i.§. scieñ.ͨ.de rei vxo. ac.l.si adulta.ͨ.de here.ac. Et varia loquitur fundamentum bar.videtur esse iste tex. sed huic potest respōderi vt respondet bal.hic vel aliter mulier in casu isto capit quartam iure hereditario vt patet in cor. in aūcten. de exi. ꝛ intro.re.in.§.quoniā nō est ergo mirū si facilius legatuꝫ quod est lucrū vniforme idest qꝛ hꝫ originē vtrūqꝫ lucruꝫ post mortē vnū imputatur alteri ꝛ diminuit alium sed lucrum q̄d defertur in questione proposita defertur ex prouisione legis ex qua hoc ipso ꝙ fuit data dos videtur quesitum marito quoddā ius condictionalis post mortē vxoris sicut acquireretur in vim. pacti.l.cum maritus.§.fi.ff. de pac.doc. Et ideo videtur lucrum difforme a lucro legati magis q̄ꝫ portio que defertur hic per istam aucten. ergo non ita de facili videtur sublatuꝫ vel extenuatū ar. eoruꝫ que habentur in.l.paulo calimaco.§.fi.ff.de leg.iij. ꝛ per Bart.l.fideicōmissa.§.si ita cui.ꝛ ti.ꝛ qui rome.§. duo fr̄es.ff.de ver.obli. Secundum fundamentum videt̄ eē ex regula posita in.d.§.si pater ꝛ in.§.cum pater q̄ videtur esse talis quod debitor ex dispositiōe legali indubio videtur legare aio cōpensandi ꝛ cōfirmatur hec doctrina qꝛ si in legittimā patroni ꝛ filij imputatur quodlibet legatum ꝛ fideicōmissum.l.etiam in prin.ꝛ per totam legē.ff. de bo.liberto.ꝛ.l.oino i fi.pri.ff.de inoffi.te.ꝛ per Bar.l. in quarta.ff.ad.l.fal.ergo ꝛ hoc lucrum statuti patiet̄ hāc imputatiōem qꝛ nō videtur esse ita fauorabile Ange.autē hic ꝛ Bal.in.d.l.cōtrauersiam videt̄ distinguere ꝙ aut dos fuit promissa per vxoreꝫ ꝛ non soluta ꝛ tunc vera sit bar.doctrina qꝛ hoc casu proprie debitor legat creditori aut dos fuit soluta ꝛ tūc nunq̄ꝫ imputatur legatuꝫ qꝛ mulier in nullo est debitrix. Sed vt dicit Jo.de imol.in.d.§. si pater ēt dote soluta mulier dicit̄ eē debitrix ad nō petēdum per hr̄des suos quartam si ꝑdecedat p̄terea ostendo ꝙ ista ratio sit falsa ꝛ arguo sic aut in casu Ang.prio legatum imputat̄ virtute obligationis dotis promisse ꝛ hoc ē falsum qꝛ cum illud debitum sit hoīs legatum nō extiguit tale debitum.l.creditoreꝫ ꝛ q̄d ibi notat̄.ff.de le.ij.aut legatum imputat̄ virtute prouisionis legalis ꝛ tunc eadeꝫ ratio est in vtroqꝫ imo fortior in scd̄o casu.qꝛ certum est ꝙ dote tradita ꝙ marit᷒ moriēte muliere oino lucrabit̄ sed nō sic in dote ꝓmissa qꝛ de illo ē dubiū vt habetur per bar.l.iubemus.§.sane.ff.de sacrosan.eccle.melior ergo vr̄

opi.bar.simpliciter que tñ dupliciter limitatur. primo ni si legatuz sit relictum in spé ꝛ non in quātitate ita videtur sensisse bar.in.l.huiusmodi.§.cum pater dele.ij.dum sol-uit ꝯriū.l.si filia.ff.de col.do.quē videtur cōtra premissas doctrinas ꝛ hoc sequitur bal.d.l.qm̄ in prioribus ꝛ.d.l.si vxor lz in fi.variet ꝛ aliqui moder.hic. Sed Jo.de imol. in.d.§.si pater simpliciter tenet dictum bar.ꝛ ad.l.si filia rñde ꝙ ideo ibi mulier pcipit vtrūqꝫ qꝛ dos pro tunc ad ipsam nō erat puentura sꝫ ad maritū ꝛ ideo facilius tol leratur ꝙ nō habeat locuz imputatio nō obstat tex.in.§. cum pater qui videtur loqui in eodem casu per oppositū qꝛ respōdent quidā moder.ꝛ bene qꝛ legatuz fuerat factū expresse sub cōmemoratione dotis pmisse in ver.eadem centum ꝛ ꝙ opi.bar.sit verior indistincte patet qꝛ si in le gittima filij imputaṫ quodlibet legatum ergo fortius ꝛ in lucro quod nō videtur ita fauorabile.sed potest respōderi ꝙ imo ē magis fauorabile qꝛ hoc lucrū videṫ dari i ꝯpē satione oneris matrimonij.l.si dōaturus i fi.ff.ꝺ ꝯdic.ob cām.ꝛ est casus singularis qui probat hoc ꝛ hic Ang.l.i. §.lucratiuas de imponenda lucra.distinc.li.x.in ꝯriū videtur esse casus nōta.l.cum qs ad fi.ff.de do.pleg.ꝛ.l.si cum dotem.§.sin aūt in senissimo.ff.so.ma.cōior opi.ē ꝙ videatur deferri in recōpensationem ꝛ si sic ē videṫ esse fauorabilius lucrum q̄ꝫ legittima filij qꝛ habet originem a causa onerosa vnde satis pōt tollerari illa distinctio p ea que habentur plene per Bar.l.cum centū.ff.de adile. Et ad materiam vide tex ꝛ qꝺ ibi notatur.l.cuz pater.§. pater filie.ff.dele.ij.ꝛ.l.ticia.§.qui in vita.ff.co.ti. ¶Se cundo limitatur hec doctrina nisi legatuz factū marito nō sit permansurū penes eū tunc enī quo ad ipm cōsidera tur.l.fi.§.pe.ꝫ.de bo.que libe. ꝛ.l.mulier alias sulpitius. ff.de don.inter vi. ꝛ vxo. ꝛ optime facit quod habetur p doc.l.ꝛ ac edictali in pri.de secundis nup.ꝛ.l.cogi.§.hi q solidum.ff.ad trebel. si tamē diu esset permansurū apud eū vel aliquo tempore imputaretur sibi cōmodū interlu-surij sicut dicimus in trebellianica l.mulier.§.alia.ff.ad treb.ꝛ notatur plene in.l.in fideicōmissi.ff eo.titu. Tertio limitant hoc quidā moder.nisi vxor legaret marito de bo nis suis tūc enī legatū non imputaretur in quartam qꝛ sic nō solueretur de bonis allegāt bal.hoc tenentē in.l.liber teqꝫ.ꝫ.de oper.liber.sed hoc nō inueni bal.ibi dicere nec videtur verū qꝛ lꝫ prohibitus plus peteret de bonis testa toris nō videatur prohibitus exigere quod sibi debeṫ qꝛ illud nō est in bonis cū sit es alienū.l.iureiurandi.§.si libe ri.ff.de oper.li.ꝛ bal.in.d.l.liberti ꝛ.l.quoniaꝫ nouella in vltima columna.ꝫ.de inoffi.te.nō tamē in casu nostro se-quitur ꝙ legatū nō imputetur qꝛ legatū capitur de bōis prout sonant verba ꝛ extenuabit quartam que non est de bonis ꝛ hoc est regulare vnde hoc dicere videtur con-tra tex.l.scimus.§.repletionem.ff.de inoffi.te.

¶Rubrica. De repudianda bo.possessione.

e **Mancipatus**. Pretextu absen-tie aduocati repu-diata bo.pos.nō pōt acquiri ꝛ pater hereditatem filio delataꝫ nō repudiat hoc.d.totus tit. ¶Nota ꝙ absentia aduocati nō excusat repudiantē bo. pos.ꝛ hocforte est verū etiā si nullū aliū peritū habuisset quē posset ꝯsulere lꝫ.n.tunc daretur sibi restitutio aduer sus lapsum temporis.l.in bonorū.ff.de bo.ꝛ.l.iur.ꝫ.qui admit.tamen fuit in culpa repudiando ita ex arrupto ꝛ iō sibi non consulitur. ¶Secundo nota in.l.ij.ꝙ licet de iu re isto hereditas delata filio quereretur patri si erat ad ita tamen non poterat per ipsum repudiari ꝛ est verum hoc in qualibet hereditate.

Rubrica de collationibus.

d **Ictum** Est supra de modis succedendi de iure pretorio ꝛ qꝛ inter succedentes de tali iure habet locum collatio.l.i.in prin.ff.de col.bo.ideo ponit hec Rica sup qua Bal.posuit diuersa vna introducētia collatiōe de qbus plene per Bar.vbi vide.l.pater.ff.de col.do.ꝛ.l.si emancipati.ꝫ.eo.ꝛ hoc ibi dicemus.

c **Mancipatos** Emancipatus suc-cedēs ex testamēto ñ cōfert filio in ptāte nisi pater hoc expresserit ꝛ sunt duo dicta.fm est ibi si pater ꝛc. ¶No-ta istam legem a ꝯrio sensu per quam probatur expresse ꝙ filius emancipatus teneṫ ab intestato cōferre res simpli citer a patre donatas de quo ē magna dubitatio de quo videbis in autē.ex testō.ꝫ.eo.hec tñ est cōis opi.q̄ꝫ seqtur ibi Bal.post Cy.ꝛ Bar.l.i.§.nec castrense.ff.de col.bo. quicqd dixerit Oldra.ꝛ Jac.de are.ꝛ vltra tex.l.vt libe-ris in fi.ꝫ.eo.qui est cōtra eos est ratio manifesta qꝛ si emā cipatus.preter castrensia.oia suā bona tenebaṫ conferre l.cum emācipati.§.id quoqꝫ ꝛ.l.i.i pnci.ff.de col.bo. ergo multo fortius tenebiṫ conferre ea que habuerunt origineꝫ a patre ꝛ a substantia paterna.ꝛ.l.fi.ꝫ.cōia vtriusꝫ.iudi. ꝛ hoc patet de se. ¶Secūdo nota ꝙ ex testamēto non hꝫ locum collatio ꝛ idem ab intestato qm̄ per successionē emā cipati existens in ptāte nō grauaṫ.i.nō diminuiṫ sibi por-tio quam habiturus eēt emancipato nō succedente.l.i.§. quotiens ꝛ.§.vel maxime.ff.de col.bo.hodie aūt ponitur regula per oppositum qꝛ ex testamento habet locum colla tio nisi testator eam expresse vetet vt in autē.ex testamēto ꝫ.eo. Non sumatur auten.ex testamento.

e **Ex testamento**. Nota ꝙ de iure no uissimo collatio ha bet locum ex testamento sicut ab intestato ꝛ p verbum datoꝝ positum in tex.dicit hic Bal. ꝙ.cōfunditur opinio dicentiū ꝙ donatio simplex facta fi lio in potestate confertur per generalitatem istius auten. qꝛ cum datio nō valeat nō possunt dici pprie data qꝛ da re est dñium transferre insti.de ac.§.sic itaqꝫ ꝛ.l.i.in prin. ff.de dona. Sed si referas verbuz datoꝝ ad tempus mor tis potest verificari in filio qꝛ donatio morte confirmaṫ l.ij.§.siqs alteri vel sibi hec tñ videṫ in propria relatio qm̄ verbum datorum videtur se referre ad tempus dationis non ad tempus quo datio consequiṫ effectum.sed licꝫ ista verba sint in tex.guarnerij nō tamen sunt in corpore ꝛ iō nō est multum curandum cōis opi.ē ꝙ donatio simpliciṫ facta filio emancipato.conferṫ.l.vt liberis i fi.ꝫ.co.sed fa cta filio in ptāte non cōfertur qꝛ habet vim relicti.l.in do nationibus.ꝫ.ad.l.fal.ꝛ hoc probatur.l.illud in fi.ꝫ.eo.ꝛ hoc tenuit Dy.ꝛ Bar.hic ꝛ l.§.nec castrēse ꝛ Bal.ꝛ alij moderni. Si vero fiat a matre vel a linea materna valet statim donatio ꝛ tñ non confertur.d.l.illud ratio diuersi-tatis ē fm Bar.in.d.§.nec castrense qꝛ olim filius eman-cipatus oīa bona sua tenebatur cōferre non est igiṫ si ho-die grauatur vt saltēꝫ cōferat accepta a patre iter viuos. Sed inter succedētes matri ꝛ linee materne non erat olim statuta collatio.vnde cum hodie introducatur collatio i certis casibus extendi non debebit ad alios expressos non extendi ꝛ maxime in quibus nō est eadem rō qꝺ statim di caꝫ. Et per hoc infertur.ꝙ si donetur filio in potestate cū iuramento ꝙ filius in potestate non tenebitur conferre de quo dubitant hic aliqui moderni ꝛ vtrum donatio q̄ fita pꝛe in filiū firmeṫ iuramento tetigit Bal.sꝰ.l.iij.in vlt.col.ꝫ.p donato de quo alibi forte diceṫ. ¶Sed dō nō i ꝺ.ita demū ꝛc.ꝙ iste dictiōes de sui nā sunt limitatiue p cedentis rationis ad idē tex.c.abbate de verbo.signi.ꝛ l. lucius.§.qui habebat.ff.ad treb.l.ita vt omnes in prin.ff. man. ꝛ vide quod notabiliter ponit bar.l.quesitū.§.idem respōdit.ff.de fun.istruc.ꝛ bal.in Rica i vsi.feu. ¶Tertio nota ꝙ

nota q etiam in materia correctiua videtur posse argui a cōtrario sensu ita.n.arguitur hic dū dicitur q cessat collatio si testator vetuit ergo a cōtrario si testator nō vetuit ex testamento h3 locū collatio τ tamē sic arguere corrigit ius antiquū sed tu responde q in tex.in.§.illud in aucten. de trien.τ se.hoc exprimitur proprie τ nō a ɔtra.sensu vñ guarneri⁹ hic expressit potius mentē aucten.q̄3 verba formalia ꝑ hoc allegat dñs me⁹ cū gl.in auctē. diaconissam §.de epis τ cle. ego plenius dixi.l.apud antiquos τ ibi ꝑ doc.§.de fur.τ ɔtra.cōiter ibi τ.l.oēs populi.ff.de iusti.τ iur.τ per Bal.l.conuenticulā.§.de epis.τ cle.per moder. c.cum appostolica de his que fiunt a prelato.

f **I pater.** Hoc dicat lex si pr̄ intestatus alia succedens ab intestato cōfert dotem similiter τ equaliter cum eis succedit.Et sunt due partes.scd̄a ibi τ dos ꝛc.

¶ Nota q ille qui est obligatus liberare aliquē ex dispositione legis si nō pōt de directo liberare ipsum q2 forte creditor nō vult nouare obligationē de ꝑsona ad ꝑsona3 ad quod nō cogitur.l.si mandato meo in prin.ff.man.τ.l. solutionē vel iudiciū τ ibi ꝑ bar.ff.de Solu.tamē liberat̄ ab obligatione cauendo idonee de idemnitate illi quē debebat liberare.Ita probat tex.concordans huic in.d.l.si mandato τ in.l.i.§.pe.ff.de col.do.sicut dicimus q quando debitor qui vult soluere ignorat ꝓbabiliter q̄ntum debeat liberatur interim satisdando vt nō incurrat moram vel penā ꝫm glo.nōtur.l.obsignationē.ꝫ.de solu. Et ꝓbatur in.l.statuliber rationē.ff.de statuliber.τ.l.si tutelle.ff. de tutel.τ ratio.distra.τ ꝑ bal.l.accepta3.§.de vsu.τ per hec infert bal.in.l.nostra q si ego dedi fideiussorē emptori ꝑ futura euictione cū pacto q quādocūq3 peteretur teneret ipsum liberare a fideiussore τ creditor fideiussore petente se liberari nō velit nouū fideiussorem suscipere vt liberet veterē ad quod non cogitur vt dixi tunc sufficiat q ille qui ꝓmisit liberare caueat fideiussorē de cōseruando eū indemnē q2 aliter eū liberare nō pōt satis est ergo implere ad euitandā penā vel cōdemnationē interesse cauere de indemnitate quia ad bene euitationē sufficit implere ꝓmissu3 eo modo quo impleri pōt vt singulariter probat tex.τ ibi per bar.l.quidam cū.filiu3.ff.de verbo.obli. τ similiter ad conditionis implementum.l.mulier in prin. ff.de cōdictio.insti.τ ibi per Bar.facit optime.l.heredibus in fi.ff.ad trebel. τ in.l.q̄bus diebus.§. dominus.ff. de cōdic.τ demon.Et idem tenuit Bal.l.si pro ea.§.mā. τ in.l.labeo in fi.ff.de arbi.vbi est tex.nota.de eo q ex tacita cōuentione τ obligatus ad dandum in fideiussorem certam personam.nam si ille nō velit fideiubere sufficiet dare similem vel eque bonum. si vero aliquis sit obligatus ad dandum certum fideiussorē ex cōuentione expressa tūc illo volente non liberat̄ dando eque similem vt dicit tex. aureus.l.qui aūt.§.i.ff.de cōsti.pe.τ qd importet hec cautio de idemnitate dic vt singulariter ꝓbatur τ ibi ꝑ bar. l.pater in pri.ff.de do.pre.τ per bal.d.l.si pro ea τ.l.ij.ꝫ. de sentē.que sine cer.quā.τ quod ponit bar.l.i.ꝫ.de ɔue. fi.deb.τ in.l.i.ꝫ.de iur fi.li.x.sequitur.l.pactum.

p **Actum.** Pactum de nō succedendo nō valet τ filia succedens cu3 fratribus cōfert dotē τ sunt duo dicta.ꝫm est ibi dotē ꝛc. Nota q pactū de futura successione admittenda regulariter nō valet pactū aūt de futura successione querēda multominus valet.l.pactum τ.l.fi.§.de pac.dixerit tamē bal.notabiliter i.c.i.§.moribus si de fe. fuc.contro.inter.dñm τ agna.q pactu3 videtur firmari iuramēto q2 hoc pacto pōt seruari iuramētū sine interitu salutis eterne iuxta regulā positā.c.l.mulieres ð iureiur. in.vi.τ in.c.cū contingat eo.titu.Sed contra tenet bar.τ cōiter moder.in.l.fi.§.de pac.τ.l.stipulatio hoc mō concepta.ff.de verbo.obli.qūi si lex ꝑsumit votum captande mortis ergo hoc est delictū ex parte eius cui promittitur successio τ l3 nō sit delictū ex parte ꝓmittentis τ sic videt̄ q seruādū sit iuramētum vt in.c.debitores extra de iure iur.respōdetur q nō posset tollerari remediū capituli debitores in successione v3 q acquireretur sed reuocabiliter quia testamētū τ vltima voluntas nō d3 pendere.l.fi.ff. co.ꝑdiorū vñ si testator faceret testamētū τ pactū valeret oporteret dicere de duobus alterū vel q validitas testamenti pēderet vsquequo ille actualiter succederet vl' q testamētū esset nullū interim sed ex post facto recōualesceret quod nō est dicēdū.l.i.§.si filius.ff.de leg.iij.vnde omnino impediretur libera testamēti factio. Preterea ideo nō seruatur ille modus q2 implemētum huius iuramēti fit post mortē testatoris sed moriente eo qui iurat vinculum iuramēti expirat.vt.c.veritatis extra de iureiur. ergo impossibile est q virtute iuramenti paciscens posset succedere. Preterea qñ ex iuramēto iminet periculū ꝓbabile vite iurantis tunc iuramētū nō est seruādū vt habet̄.c.si vero extra de iureiur.sed lex ꝑsumit periculum mortis ergo saltē hac ratione nō seruabitur τ ita teneo. Secūdo hoc limitat bar.vbi pactū de futura successione fiat ab ecclesia vel ad piam cām q2 tunc videtur valere sicut aliquis pōt ecclesie se τ sua offerre vt habetur in aucten.si qua mulier τ in aucten.ingressi.§.de sacrosanc.ec.sed hoc dictū impugnat dñs meus τ bene q2 si hoc nō promittitur filio vt dicit tex.in.l.pactū.§.de pac. ergo multominus ad piam cām.xvij.q.iiij.c.quicūq3 τ hoc videtur verius nō obstāt allegata in cōtrarium q2 loquūtur de eo qui produnt facultatē testandi sicut monacus cōuersus τ similes vt.c.iij. lex cōtinentia.xxvij.q.i.in glo.τ p̄terea illud est fauore religionis vt facilius hoīes relinquāt seculū τ q2 bona sequūtur ꝑsonā quasi in quādā cōsequētiā q facilius promittitur.l.si quis seruū.ff.de actio.emp.τ.l.ij.§.i.ff.de heredi. vel ac vend. Pactū vero de nō succedēdo firmatur iuramento.c.q̄uis de pac.li.vi.τ multas limitationes ad illā decretalē vide dñm meum post bar.l.qui supstitis.ff.de acqui.here.τ aliqui ꝑ bal.hic.τ.l.fi.§.de pac.τ.c.i.§.item sacramēta de pa.τ iu.fir.τ per moder.post Ange.l.stipulatio hoc modo concepta.§.allegata.

f **Ilie.** Collatio dotis fit ab itestato τ suis etiam si sit aduētitia emancipatis vero profecticia tantum τ sunt tres partes. Secunda ibi nec dubium. Tertia ibi his τ enim.

¶ Nota ex illa alternatiua posita in tex.q ille qui succedit per cōtra ta.nō dicitur succedere ab intestato q ð ē itelligendum ꝫm Bald.si consideras ɔtra ta.causaliter.i.ex causa sua secus ꝫm cām finalem q2 per cōtra ta.expugnat̄ testamentum τ reducitur res ad cām intestati.l. vt liberis in fi.ꝫ.eo.τ.l.illud in prin.ff.de cōtra ta.possumus etiā dicere q q2 pretor nō potest expugnare testamentu3 ꝓut valet de iure ciuili l3 elidat vires suas ideo non ꝓprie dicit̄ reduci per cōtra ta.res ad cām intestati τ q2 non potest facere hr̄dem directo ab intestato vt in.§.quos aūt insti. de bo.pos. ¶ Scd̄o nota q ēt filijs emancipatis filia existens in ptāte dotem cōfert quod qualiter intelligendum sit dicetur.l.si emancipati.ꝫ.co.

d **Otis.** Si dos non pōt exigi a filia cōfert per diminutionē partis ad ea3 spectātis vel sic cōstante mr̄imonio vbi agit vxor cōtra virum vt conferat dotem q2 ꝑ diminutione3 sue portionis potest eam conferre.h.d.

q **Uod locum.** Quod dicitur in.l.dotis habet locum in.v. casibus hic positis alias fit collatio solius nominis τ actionis ēt si sit inanis. Et diuiditur i tres partes.secūda est ibi his cessantibus.tertia ibi hoc obseruatum. ¶ Nota p̄io singulariter ex isto tex.q si potest imputari culpa mulieri cur ꝑdiderit dotem pinde est

quo ad collationez ac si eam haberet ideo arguit hic bar. ꝙ si filius lusit pecunias sibi datas pro emēdis libris ipu tat sibi in legittimaꝫ ꝓinde ac si libros emisset. ⁊ similiter tenet Bar. in autē. si captiui. ꝰ. de epis. ⁊ cle. ⁊ l. scimus i prin. ꝰ. de inoffi. te. similiter etiaꝫ infert hic Bal. ꝙ si mulier sua culpa nō recuperauit dotem non possit petere pro secūdo matrimonio a patre se iterum dotari secus si casu ꝑdidisset ⁊ hoc tenet Bar. l. si cum dotem. §. si post solutuꝫ. ff. so. ma. ⁊ per Bal. l. fi. ꝰ. de do. ꝓui. ⁊ hoc tene mēti ad nōt. in autē. sed ꝗuis supra de rei vxo. ac. Secūdo nota ⁊ singulariter tene mēti ꝙ i dote aduentitia mulier potest agere sine cōsensu pr̄is ⁊ ita limitat̄ text. in. l. fi. §. vbi aūt. ꝭ. de bo. que li. ⁊ lꝫ glo. dubitauerit hic tñ in. l. ij. §. q̄d si in pr̄is. ff. so. matri. hoc tenet expresse ⁊ in corpore huius autē. ⁊ est cōis opi. pro qua allegat dñs meus casum singularem. l. fi. ꝰ. co. veri. iudicij vbi text. vult ꝙ heredes pr̄is teneant̄ dotem que rediijt ad patrem restituere vna cum fructibus ꝑceptis inuita patris ergo patet ſm eum ꝙ viuente patre vsusfructus nō pertinuit ad patrem dotis aduenticie qꝛ si pertinuisset pater fuisset fructus lucratus seperatos a solo. l. si vsufructuarius messem. ff. de vsuf. cuꝫ igitur pater non habeat vsumfructuꝫ ergo nō requiritur eius cōsensus ſm tex. in. c. si annum de iudi. li. vj. ⁊ glo. ordinaria. l. iij. §. si filio. ff. eo. ⁊ subtiliter per bar. l. fi. §. pupillas. ff. de ver. si. sed aduerte qꝛ text. in. l. fi. nullibi loquitur de restitutiōe fructuū ꝑterea dato ꝙ ita diceret pariformiter disponit in casu illo de dote profeticia reuersa ad patrem sicut de aduenticia qnimo in casu illius legis nullo modo potest esse dos aduēticia qꝛ loquit̄ tex. quando pr̄ dotem ab extraneo datam stipulatus est sibi reddi. Alia ergo rō induceret ibi restitutionem fructuum. s. presumpta mens defuncti. Et magna equitas ex quibus aliquādo restituunt̄ fructus ⁊ plus venit in legato ꝗ̄ alias veniret. l. meuio. §. a me. ff. de le. ij. ⁊ l. q̄d his verbis i pri. de le. iij. iuncta. l. balista ad treb. ⁊ l. aurelius. §. ticius. ff. de liber. lega. ⁊ vide bal. in ꝯsilio suo solemni q̄d incipit dña. A. existēs i ptāte vbi late ꝓsequitur hunc articulum ⁊ dñm melius hic. Tertio nota ꝙ quādo pater non vult consentire filie volenti agere de dote nō videtur filia habere remediū nisi dos sit magna ⁊ hoc intelligo si agat cōstante matrimonio. Sed si finito videtur ꝙ ei iudex possit dare licentiam si sine causa pater contradicat. l. si cum dotē. §. ꝯ autē ⁊ ibi per bar. ff. So. ma. Que autez sit ratio diuersitatis dicetur in lectione sequenti.

e **Ademum.** Collatio fit deducto ere alieno ⁊ d̄ bonis quesitis tempore mortis ⁊ sunt due partes. secunda ibi exceptis hoc. d. Nota ꝙ collatio non fit nisi de bonis in vita quesitis intellige tamen ꝙ sint quesita re vel spe. l. ij. §. idē quoqꝫ. ff. de col. bo. l. i. §. si sub condictione. ff. de col. do. ⁊ istud est verū in cōtractibus cōdictionalibus in quibus ꝯdictio retrotrahitur videtur. n. filius in vita patris quesisse ꝑpter fictionē translatiuaꝫ. l. potior ⁊ l. qui balneū. ff. qui po. in pigno. ha. Sed vbi implemētuꝫ ad cōcedendā actionē est facienda per creditorē. i. vbi condictio est potestatiua tunc condictio retro nō trahitur vt in dictis legibus. l. si seruus. §. fi. ff. de stip. ser. ideo tunc forte debitū ex cōtractu nō cōferretur ⁊ videtur eē de mēte. bal. ꝓ que dixit hic not. Cy. ⁊ bal. post eū ꝙ si ex cōsuetudine patrie proximior vicinus pōt recuperare rē venditam cōtra. l. dudū. ꝰ. de ꝯtra. emp. ⁊ ille qui emit moritur ⁊ postea volēs recuperare preciū offerat q̄d ille soluit debebit illud pertinere ad illos ad quos post mortē testatoris pertinēt bona imobilia ⁊ nō ad heredes ad quos pertinent bona imobilia qꝛ istud ius recuperādi ꝑciū causatū fuit in vita testatoris ⁊ sic tempore mortis testatoris videbat̄ eē in bonis ergo ipsa res mobilis censebatur esse in testatoris patrimonio qꝛ ius quod cōpetit censetur mobile. l. i. in tex. ⁊ glo. ꝰ. si aduer. transac. ⁊ l. si ad resoluendā. ꝰ. de predi. mi. ⁊ plene per bar. in. l. pupillus. ff. de auc. tu. Sed hoc dictū videtur dubiū lꝫ Cy. dicat ita fuisse determinatū qm̄ ille cui cōpetit ius oblato precio non habet ius putatiuū sed hꝫ ius condictionale si preciū soluat. l. ij. ⁊ l. si a te. ꝰ. de pac. inter emp. ⁊ vnde illud ergo quod capiet possessor nō erat prius in obligatione sed erat in condictione. l. i. §. itez. si ita. ff. ad. l. fal. ⁊ l. ita stipulatus ⁊ ibi plene. ff. de verb. obli. glo. nullū ius ⁊ nulla obligatio erat ad ꝑciū in bonis possessoris ꝑterea dato ꝙ esset ex quo cōsuetudo vel statutū ꝯsiderat mobilia ⁊ imobilia absolute potiꝰ erit dicēdū ꝙ illud q̄d erat nomen debitoris tēpore mortis non cōprehendatur sub statuti dispositione. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iu. iuxta plenius nōt ꝑ bar. d. l. pupillus ⁊ l. mouentium. ff. de verbo. signi.

f **Iliam.** Ex testamento nō habet locū collatio nisi pater expresserit hoc. d.

f **I sorore.** Collatio petitur per officiū iudicis si ille possideat qui debet conferre vel sic nō obstante diuisione etiā iudicialiter facta pōt peti collatio per iudicis officiū. Scđa pars ē ibi idē ē ⁊c. hoc. d. ¶ Nota pͥo ex text. iūcta glo. ꝙ qm̄ vba dirigunt̄ ad iudicē cōpetit officiū rudis ⁊ non actio ad idē tex. l. q̄d si mior. §. fi. ff. d̄ mi. ⁊ plene ꝑ bar. l. i. ff. de cōdic. ex le. ꝑ canonistas. c. i. ex̄ de offi. iu. ⁊ istud est verum quādo nō subest causa sufficiens ad pariēdam obligatiōem aliogn daretur actio in pactum q̄ oritur ex varijs figuris causaꝝ insti. de interdic. §. fi. ⁊ l. quotiens de ꝑscrip. ver. ⁊ quod habet̄. l. sancimus. ꝰ. de sacro sanc. eccle. dic tñ vt in. d. l. vnica. Scđo nota ꝙ ius quod nō impugnat s̄niam pōt opponi post s̄niam non solum ꝑ viam exceptionis sed per viam petitionis ⁊ sic ampliatur quod habet̄. l. neseuius. §. fi. ff. de re. iu. ⁊ l. si fideiussor. §. idem rñdet. ff. de fideius. ⁊ l. i. ꝰ. de iuris ⁊ fa. igno. hoc tñ est verum nisi illud ius fuisset oppositū in iudicio primo ⁊ de eo cognitū tūc enim in executione vel post s̄niam non posset iteruꝫ opponi ſm Bar. ⁊ alios. l. ex diuerso. §. si in iudicio. ff. so. matri. ⁊ vide quod singulariter ponit Bar. l. si filius. ff. q̄d cum eo ⁊ quod posuit. l. in fundo. ff. de rei vendi. ⁊ l. fi. ff. de peti. here. ⁊ Bal. in. l. domum. ꝰ. de rei vendi. ⁊ l. pemptorias. ꝭ. s̄niam resci. nō posse.

f **I emancipati.** Istam. l. habes ꝭ. i fine huius tituli lectam per ipsum dominuꝫ Franciscum.

a **Patre.** A patre legata vel relicta i vltia voluntate nō cōferunt̄ vel sic ⁊ verius succedens ex titulo particulari etiā ab intestato non confert hoc dicit.

p **Osthumo.** Emancipatus tenetur cōferre posthumo rumpenti testamentum ⁊ nō cōferenti denegantur actiones. scđa pars est ibi emancipati ⁊c. hoc dicit. ¶ Nota in ver. rumpenti ⁊c. ꝙ testamentum in quo posthumus est preteritus nō videtur eē nullum ipso iure sed ita demuꝫ si dicat nullum hoc. n. significat verbuꝫ positū in tex. quod denotat factum hominis ⁊ sic pōt saluari gl. in. l. si duo ⁊ l. is qui in ptāte. ff. de le. prestan. de quo dic vt diximus in. l. posthumo. ꝰ. de ꝯtra ta. ¶ Scđo nota ⁊ tene mēti ꝙ ille dicitur ꝓprie suus qui fuit in ptāte testatoris ⁊ hoc sentit glosela ex quo seqꝛ ꝙ natus post mortem nō est proprie suus sed ficte. Item ꝙ suitas imed ate deriuatur a prima ptāte ergo lꝫ in suo auferat̄ necessitas nō tamen si durat pͥa ptās videtur cessare suitas que videtur esse ratio Bar. l. si filius qui patri. ff. de vulg. ⁊ pu. per. l. i. §. qui sunt i ptāte. ff. siqs omis. cā. te. ¶ Tertio nō ꝙ collatio fit per denegationem actionum ei qui debet ꝯferre ⁊ quia denegat̄ actio dicit Bal. ꝙ ista est exceptio que pōt opponi ad ꝓcessum sicut dicimus quādo quis ꝓ

hibetur

hibetur agere vel qñ opponitur alicui exceptio cõcludens actionez agenti non competere ipso iure.l.si pupilli.§.videamus.ff.d neg.ges.ꝛ per Bar.l.vbi pactū.ff.de trans. ꝛ in.l.nam etiam postea in princi.ff.de iureiur.tu aduerte ꝙ ille procedunt qñ exceptio cõcludit quem nõ posse agē vt notabiliter dicit Inno.in.c.vnico de lit.cõte.li.vj.vel quādo cõcludit actionem ipso iure nõ competere.sed non est sic in ꝓposito qꝛ imo actio competit ipso iure ꝛ ius.l.ꝑ tor in prin.ff.de col.bo.ꝛ hoc est regulare ꝙ qñ lex denegat actionem in dubio nõ videtur auferre actionem ipso iure sed dare exceptiõem que elidit.l.i.in prin.ꝛ ibi ꝑ bar. ff.ad mace.ꝛ per eundem plenius in.l.cū lex.ff.de fideius. ꝛ in.l.i.§.sublata.ff.ad trebel.ergo videt̄ ꝙ ista nõ sit talis exceptio que possit opponi ad processum cõiter tamen doc.sequuntur Bal.

f **Ille.** Filia confert dotem licet sit in ptāte ꝛ filij tenentur cõicare res sibi in peculium assignatas nisi sit castrense ꝛ sunt duo dicta.ſm est ibi q̄d aūt.h.d. ¶ Nota ſm bal. ꝛ tene menti ꝙ qñ petenti quid ex eadem cā est annexum onus illud ꝙ pro onere est annexum dʒ a petente spõte offerri ꝛ hoc est verū indubitanter qñ implemētū est causa actionis dande.l.ex placito ꝛ ibi ꝑ bal.ff.de rer ꝑmu.ꝛ.l. fi.ꝛ.l.si pecuniā.ff.de condic.ob causam alioquin iudex ex officio suo etiā nemine petente põt agētem repellere.l.vbi pactū.ff.de trans.si vero onus annexū non ipediat actionē oriri sed pariet exceptionē puta in cõtractu emptionis ꝛ venditionis.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.emp.tūc est maius dubiū vtrū iudex possit ex officio suo repellere vēditorē vel cõdemnare eū ad ꝑciū ꝛ vtrū si cõtra instrumētum guarentigie reus nõ põt excipere tamē possit allegare ꝑciū nõ eē solutū ꝛ cõiter tenetur ꝙ sic qꝛ agēs ipse se potius repellit ex natura inherēte actioni proposite q̄ʒ repellatur ab altero ꝛ ꝑ hoc videtur ꝙ iudex possit habere rationē huius exceptionis etiaʒ nõ ꝓposite sup quo vide quod elleganter ponit bal.d.l.ex placito ꝛ.l.si pater.ff.de actio.emp.ꝛ q̄d posuit bar.l.eū qui ita.§.qui ita de ver. obli.ꝛ.l.si vnus.§.pactus in ver.in opponēdo.ff.de pac. vide etiā quod ponit bal. in aucten.ꝑsente.C.de fideius. ꝛ quod plene ꝑ Anto. de bu.ꝛ moder.in.c.cuz Joan.extra de fidei instrumēto. ¶ Scdo nota ꝙ peculium castrense nõ cõfertur ideo arguit hic bar.ꝙ si pater emit libros nomine filij ꝙ istos libros filius nõ cõferat sed hoc intelligit ipse alibi si filius doctoretur qꝛ tunc transeunt in peculiuʒ castrense vel quasi.l.que pater.ff.fa.her.secus si non sit doctor vel nõ fiat vt ipse ponit latius in tractatu de duobus fratribus ꝛ.l.i.§.nec castrense.ff.de col.bo. ꝛ bal.in.l.filie cuius.ff.fa.her.ꝛ tetigit post Nico.de mata.l.si donatione in fi.C.eo.ꝛ in aucten.ex testamento.ff.eo.

f **In donatione.** Donatio facta filio in potestate remanet in diuisione ꝑcipua sed concessim in peculiū diuiditur inter oēs ꝛ sunt due partes.secūda est ibi nā si is. ¶ Nota ſm cõem sententiā ꝙ res sit assignata in peculium filio remanet hereditaria ideo nõ est ꝑcipua filij concordat tex.ſm vnā lecturā in.l.filiū quē habētē.ff.fa.her. ꝛ.l.filie in fi.ff.eodez.ꝑsumitur autem si pater simpliciter dat rem filio cõcedere sibi in peculiū ꝛ nõ donare vt probat tex.in.l.fi.ff.de pec.le. ꝛ quod habetur in.l.donationes.§.species.ff.de dona.fallit in tribus casibus. ¶ Primus est qñ pater emit nomīe filij ꝛ sibi tradit.l.filie cuius allegata in glo.ſm bar.hic. ¶ Secundus qñ qualitas rei que datur ꝛ psone cui datur aliud faceret ꝑsumi exēpluz si pater filio eunti in castra vl'doctori eunti in officio dat arma vel libros vl'equos etiā tunc.n.ꝑsumitur donatio. l.i.C.de castren.pecu.li.xij.ſm Nico.de mata. ꝛ bal. hic. ¶ Tertio fallit nisi ꝑcessissent merita que cēnt digna tali remuneratione ar.l.idēq;.§.papinianus.ff.mā. ꝛ q̄d nōt

bart.in.l.q̄ dotis.ff.so.matri.vbi vide seqꝰ.l.si maritus.

f **Si maritus.** Collatio fit heredi filij in ptāte sicut ipsi fieri debet hoc.d. ¶ Nota ibi patri suo ꝛc a cõtra.sensu ꝙ si filius nõ adiuit hereditatē paternā lʒ eaz transmittat ex capite suitatis nõ tñ videtur fieri transmissio omnino cū eadē qualitate vt heredi eius cõferatur q̄d esset mirabile si esset verū in casu tñ reperitur hereditas transmissa vt adeunda ꝛ tñ non hʒ locū collatio quod est qñ fuit transmissa ex eo capite ex quo nõ poterat habere locuz collatio ita probat tex. notabilis in.l.i.§.ibidē.ff.de col.bo.ꝑ quē tex.probatur singulariter ꝙ lʒ ex capite suitatis transmittatur hereditas nõ tamen transmittitur bo. pos. ꝛ hoc facit ad nōt.in.l.emancipata in glo. nōt.ff.qui admit. ¶ Scdo nota ꝙ beneficiuz collationis transit ad heredē actiue ꝛ etiā cõtra heredē passiue.l.cum emancipati in prin.ff.eo.sequitur.l.nec emancipati.

n **Nec emancipati.** Quesita pꝰ mortē nõ cõferūtur sed dos indistincte cõfertur a filia hoc.d.cū.l. se. ¶ Nota primo ꝙ regulariter quesita post mortē nõ cõferuntur. ¶ Fallit nisi fingerentur quesita in vita vel nisi esset potius cõtinuatio acquisitionis q̄ʒ noua acquisitio.l.ij.§.si ab hostibus ꝛ.§.si is qui.ff.de col. bo. facit tex.in.l.cū emancipati.§.id quoq; eo.tit.ff. ¶ Scdo nota in.l.sequēti ſm intellectū glosele expressuz ꝙ legata nõ veniunt in collatione sed tu posses respõdere ꝙ hic loquitur in filia in potestate in qua solū reperitur cautum de dote ꝙ eā conferat. Sed idē est in emācipato.l.i.§.vel maxime.ff.de col.bo.Et hoc ē verius ʒ si nõ impropriares tex.esset hic casus in cõtrariū qꝛ dictio vltra de se est implicatiua ꝛ sic significaret ꝙ etiā legatum confereretur vt text.nota.in.l.teopõpus.ff.de do.pre.ꝛ per Bar.in.l. qui vltra.ff.eo.ti.

v **Liberis.** Dos ꝛ donatō ꝑp nuptias cõfunditur inter emancipatos sicut inter suos ꝛ inter succedentes matri ꝛ linee materne ꝛ similiter donatio facta emācipato tpe emancipationis vl'post. Et diuiditur in tres partes.scda ibi nulla.tertia ibi emancipatis.h.d. ¶ Nō primo ꝙ per ɔtra ta.reducit̄ ad causam intestati quod tenuit glo.si sit agnita bonorū possessio ante additam hereditatem secus si post.Sed Cy.in.l.filie dotem.ff.eo.quez sequitur Bar.in.l.illud in prin.ff.de ɔtra ta.dicūt ꝙ glose distinctio põt esse vera occasionaliter sed nõ per se naz ex hoc solo ꝙ cognoscatur bo.possessio nõ agnita hēdita nõ reducitur res ad causam intestati qꝛ lʒ petite sit cõtra tabule potest adiri hereditas ꝛ repudiari.l.filium in principio.ff.de cõtra ta.ergo nõ reducitur ad causam intestati. Preterea si bonorum possessio cõtra tabulas tolleret ius adeundi ex testamento tunc videretur ꝙ qua ratione istituti expectant ꝑteritos ꝛ nõ possit petere ſm tabulas.l. ij.§.expectandi.ff.de bo.pos.ſm tab.eadem rõe similiter debeant eos expectare vt nõ possent adire si remedium ɔ tabulandi cēt illi preiudiciale nõ ergo potest pretor per cõtra ta.tollere ipso iure quod de iure ciuili inducitur vt in d.§.quos autem.Ergo nõ potest auferre successionē testati de iure ciuili vt plenius diximus in glo.occasionaliter tñ.i.si propter contra ta.agnitas heres repudiet bene res deducitur ergo non põt auferre successionem intestati q̄d iure ciuili vt plenius dicemus in glo.occasionaliter.tñ.i. si ꝓpter tabulas agnitas hēs repudiet hēs res reducit̄ ad causam intestati.d.l.filium in prin. ¶ Secūdo nota ꝙ collatio in bonis profeticijs habet equitatem equalitatis seruande quia inequalitas inter filios est odiosa ꝛ cā discordie.l.cum pater.§.euictis.ff.de le.ij.ꝛ.l.fi.ff.co.vtri.iu. ¶ Tertio nota iuxta fi.ꝙ donatio facta emancipato tpe emancipationis confert̄ ergo imputatur in legitimā ſm

Nico. de mata. hic quem Bal. refert & Oldra. cõsilio suo centesimo trigesimo septimo qui et hoc tenuit. aliã ratio nem qm si donatio facta a filio emancipato patri imputa tur pri in legittimã ergo eẽ qr de correlatiuis idem iudi cium. l. fi. j. de iudic. vide. &. l. senatus. ff. de cõtra. emp. q aũt patri imputetur est casus in. l. i. §. si parẽs. ff. si quis a pa. su. ma. Bar. tñ tenuit oppositum qr ista nõ censeť do natio ob cãm ergo nõ imputatur. l. si quãdo. §. & generalr š. de inoffi. te. &. l. etiam. §. si ex debita. ff. de bo. li. &. l. si nõ mortis in prin. ff. de inof. te. & hec est cõis snĩa d qua hic la tius per dominũ meum & vide Bart. in. l. peto in princi. ff. de lega. ij.

i **Iberos.** Emancipatus per rescriptum impiale in omnibus confert vt auj emancipati. Et facit ista lex q statutũ qd defert successionem legittimo exclusa femina habet locum in legittimato qr similis est legittimo i autẽ. qui. mo. natura. effi. le. §. reliqui & in prin. de quo dic. vt p Bal. l. eam quam. j. de fideicõmis. & vide qd notať in. c. i. §. naturales de succes. fe. & in. c. tanta & in. c. p venerabilez per Anto. de bu. qui filij sint legitimi.

i **Llam.** Nepotes succedentes cũ patruis & amitis cõferunt dotem mater- nam & patrui & amite conferunt ipsis dotem & donationem propter nuptias. Et diuiditur pncipaliter. i duas partes. In prima ponitur questio cuz allegationibus. In secũda ibi talem ponitur decisio dubi tationis. h. d. ¶ Nota prio argumentum q appellatione filij in materia exorbitanti nõ comprehendiť nepos q pa tet qr licet iure veteri & nouo cautum esset q filij cõferunt inter se ad inuicem dotem & donationez pp̃ter nuptias. l. vt liberis. š. eo. &. l. filie dotem tñ allegabatur hic per pa- truos q vigore illarum cõstitutionuz nõ cogebanť dotez conferre nepotibus & per hoc põt dici q statutum exclu- dit filiã feminã extãte masculo filio nepos ex filio ñ exclu det feminam qr statutum ẽ correctiuuz ar. huius littere & hoc tenuit Bal. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. &. l. maximum vitiũ vbi plenius vide. j. de libe. pte. Sed cõ- trarium disputauit Jac. de are. & sequiť Bar. in. l. libero rum. ff. de ver. si. moder. cõcordant in. d. §. de viro vt di- cetur plenius in. l. maximuz vitium hic tñ tex. facit p sen tentia bal. qm impator in fi. in verbo talem igitur ñ dicit declaramus sed sancimus ex quo videť q ista constitutio sit noui iuris inductiua quasi hoc ante ñ eẽt iuxta ea que late inuestigat Joan. de imo. in dicto. §. de iuro & facit qd habetur p bar. in. l. oẽs populi. ff. de iusti. & iur. ¶ Scdo nota q vbi lex nõ disponit casus omissos vel psona omis sa remanet sub dispositiõe iuris antiqui vel homo non debet extendere vnde allegatur cõiter ista lex q erubesci mus sine. l. loqui ad idẽ tex. in aucten. de tri. & se. §. cõside- remus &. l. i. §. fin aũt. j. de ca. tol. & p hec dicit notabiliter bal. q si statutũ excludit matrẽ a successione filij nõ tamẽ videtur excludere amitã videtur tamẽ excludere auiam q̃ venit representatiue ad matrẽ & succedit ex psona eius pz Cy. in. l. i. j. que sit lõ. con. ¶ Per hec & hic infert Bal. q si statutũ stantibus agnatis excludit matrẽ certe istud statutũ nõ excluder inferiores cognatos. si mater non est in medio secus si mr̃ sit in medio qa tũc ius auferť a mr̃e & transfunditur in agnatos agnati ergo succedunt excluden do cognatos succedet in locum eius matris subrogatum qr regula est q quãdocũq vnus priuať hereditate contẽ platione. alterius comodũ qd aufertur ab isto applicatur illi. l. cum emancipati. §. si duo. ff. de col. bo. &. l. vxorez. §. si heres vbi est casus nõť. & ibi etiam per Bar. in simili q̃ stionez. ff. de le. iij. & per Bal. l. i. j. de his qui pe. no. & ita modificat & declarat dicta Bar. in. l. ij. §. videnduz. ff. ad tertul. vbi Bar. simpliciter tenuit q in omni casu cogna ti excludanť siue mater sit in medio siue nõ & de isto arti-

culo subtiliter per Bal. l. si defunctus ĩ prin. vbi est casus singu. j. de suis & legit. & vide tex. optimũ & ibi per eundez l. fi. circa prin. j. ad ter. vide etiam qd posuit idem Bart. l. gallus. §. instituens. ff. de lib. & pos. & qd ipse idem posuit in. l. qd vero. ff. de legi. & in simili q̃stionem. l. quicũqz. š. de serui. fugi. Et statim dicam duo verba i voce. ¶ Ter tio nota vnum modũ collationis qui fit per cõmixtionem bonorum hr̃ditatis vna cum bonis eius qui dz cõferre & deinde totum equaliter diuidiť vel per portiones hr̃dita rias vt hic in fi. Alium modum vide in. l. dotis. š. eo. & in autẽ. quod locum.

i **Llud sine.** Quicquid imputatur con fertur sed non ecõtra & sim plex donatio non conferť nisi vt euitetur in equalitas vel nisi sit expresse ita cautum per donationem. Et sunt due partes. In prima ponitur sim- plex regula. In secunda ibi ad hec ponitur vna regula circa materiam collationis cum duabus exceptionibus hoc. d. ¶ Nota istum tex. in ver. occasione &c. q non solũ imputatur in legittimã illud quod ĩmediate percipitur ex substantia defuncti sed illud quod pcipitur occasiõe sub- stantie defuncti. i. q hz originem & cãm lz remotã a patri monio defuncti ad idem tex. l. oĩno. §. imputari. š. de iof. te. & hoc intellige ẽm Bal. in. l. illam. š. e. qñ est occasio rei ad rem secus si sit occasio persone ad personam ista oĩa p bantur in. l. scimus. §. repletionem. š. de inof. te. & istud est verum nisi illud qd percipitur occasione reruz testatoris veniat vt accessio ex tacito iudicio defuncti exemplum in fructibus ex re perceptis que subiacet restitutioni si. n. nõ cõputantur in trebellianicaz vt singulariter dicit tex. l. iu bemus. j. ad treb. ergo multo minus in legittimaz hoc tñ est verum in liberis primi gradus sed in sequẽtibus secus est vt singulariter pbatur & ibi per Bart. l. in rõne. §. i. ff. ad. l. fal. Quid autem de lucris & de emolumentis que ve niunt accessorie preter tacitam voluntatem defuncti saltẽ nõ ex dispositione vltime voluntatis videtur q cõputen- tur casus ẽ hic nõ cauillando litterã &. d. §. imputari doc. tñ non sic intelligunt sed intelligunt de lucro qd redigiť ex venditiõe militie q subrogatur loco pecunie date a pa tre pro emptione hoc tñ destruit tex. qr lz illa cputentur non tñ negatur qn & hoc lucrum generaliter aũt qualiter cõsideretur causa mediata & imediata dic vt. l. socium q in eo. ff. p so. &. l. lz si plures. §. in arrogato. ff. d vul. & pu. & vide tex. aureuz. l. qui vxori. ff. de au. & ar. le. & p bar. i. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. & q posuit bal. post Cy. l. fi. š. de vsur. ¶ Scdo nota tex. iuncta prima glo. q dispo sitio legis quãtũcũq pcisa & vniuersalis etiã si contineat iuris iam cõcessi extensionẽ recipit tñ restrictionẽ de habi litate vt nõ corrigat ius antiquũ specialiter in cõtrariũ di sponens vides. n. hic q omnia que cõputantur debẽt cõ- ferri & tñ hoc nõ intelligitur de relictis in vltima volunta te que cõputantur. l. omnimodo in prin. š. de inoffi. test. l. etiã. §. si mortis. ff. de bo. liber. & tamen illa nõ cõferunť. l. ea demũ &. l. a patre. š. eo. &. l. i. §. vel maxime. ff. de colla. bo. pores tamẽ dicere q ista generalis dispositio formali ter potius est nouis iure inductiua q̃z iuris iam cõcessi ex tensiua qr hec regula nõ videť expresse posita de iure anti quo sed hoc nõ est sufficiens qr vt pz ex prin. littere impe rator procedit declaratiue vt pz ex ver. reuelamus. Pre- terea qui cũ attestetur hoc dici sine ratione sequitur q de iure antiquo ita erat de iure antiquo dic vt habetur per bart. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infec. &. l. i. §. nunciatio de no. oper. nũ. & vt ponitur p bal. l. terminato iuxta fi. de fruc. & li. expẽ. &. l. si qñ circa prin. š. de inoffi. te. &. l. nõ du- bium. š. de leg. & vide quod ipse idez posuit notabiliter. l. acceptã in vltima. q. š. de vsur. &. l. fi. §. in cõputatione. j. de iur. deli. & quod dixit bar. nõt. l. iij. §. si rẽ. ff. de leg. iij. & moderni. i. §. d viro. &. c. fi. ex d psue. vbi plene p Anto.

vt nemini

v **T nemini.** Hodie aduenticia nō cōferuntur hoc.d. ¶ Nota singulariter istuz tex. ibi vt.n.7c. satis expressim ex mente littere q̄ filius emancipatus non tenetur conferre aduenticia quod p3 quia hic disponitur in aduenticijs ad similitudinē castrensium s3 castrensia olim ab emancipato nō cōferebant vt in.§.nec castrense igitur 7c. ¶ Et p hoc determinatur dubietas de qua p doc.i.l. si emancipati.ſ.eo. Ad ide3 facit tex.notabilissimus in.l. cū duobus.§.idē responsu3.l.idē papi.ff.pro so.vbi iuris ꝯsultus sic arguit q̄ emancipatus nō cōfert castrensia q3 si eēt in ptāte nō acquirerent patri ergo idē in aduēticijs p eādē rationē 7 hoc tene menti ppetuo.d. Frāciscus.

f **J emancipati.** Emancipati nō cōferunt inter se nec etiā suis ex testamēto. Sed ab intestato sic.h.d. 7 sunt due partes.secūda ibi si aūt 7c. ¶ Nota ibi vel p nouissimū iudiciū q̄ l3 emancipatus succedat ab intestato non tamē confert relicta sibi in codicillis. Et idē ē si relinquat sibi fideicōmissum vle. Et sic itelligo istū tex.l3 gl.7 doc. alr exponāt cui ꝯcordat tex.i.l.filiā.j.e.7 i l.i.§.vel maxime.ff.eo. ¶ Secundo nota duas regulas q̄ ponunt in ista lege. Prima est q̄ emancipati inuicem nō cōferunt 7 hoc intelligit glo.simpliciter eē verum in vltia glo.leg.nostre. Sed cōiter doc.distingunt q̄ aut loqueris de iure digestoꝝ 7 tunc vera est opi. Azo.posita in vltia glo.s.q̄ etiā profecticia inter se nō cōferunt. Aut loqueris de iure.C.7 tunc pfecticia inter se cōferunt.l.vt liberis in fi.ſ.eo.ſm bar.hic 7.l.pater vt latius ponit.ff.de col.do. Sed hoc non videtur veru3 q3 tex.in.l.vt liberis iuxta fi. dicit ſm tenorem p̄cedentium leg.ergo quantu3 ad ea q̄ simpliciter proficiscunt a patre emancipati nō conferunt inter se posses ergo distinguere q̄ aut loqueris de dote 7 donatione ante nuptias 7 tunc vera est opi. bar. 7 doc. p tex.in.l.vt liberis in prin.ibi iure sui vel in potestate constitutis aut loqueris in alijs profectis a patre 7 tūc secus etiā si illa imputētur q3 illam regulā positā in.l.illud que dicit quecūq3 cōputantur cōferunt. Intelligo inter personas inter quas h3 locu3 collatio. Secunda regula hodie corrigitur p tex.in aucten.ex testamento.ſ.eo.7 que sit ratio diuersitatis inter ius antiquū 7 nouu3 assignat p tex. in auctē.de tri.7 se.§.illud quoq3 7 ideo infert bar. nō hic sed in.l.pater.ff.de col.do.iuxta fi.q̄ quia hodie inter cāz testati 7 intestati nō est differentia 7 inter succedentes diuerso iure haberet locum collatio ar.l.q̄ si dubitet.ff.de acqui.here. Sed tu aduerte q3 illud posset habere locū qñ duo succederent diuerso iure vnusquisq3 tm̄ pro parte sicut in casu.l.si pater.ff.de col.do. Sed quādo duo succedentes diuerso iure facerent sibi ptes per concursum tunc quia vterq3 facit iniuriam alteri compensat iniuria q̄ ratio habet locum etiam hodie.nisi dicas q̄ hodie non sufficit cessare iniuriā si remanet i equalitas.l. vt liberis.j.e. q quia si ꝯsideraretur sola iniuria nunqua3 ex testamento induceret collatio. Sed ad hoc respondetur q̄ licet cessante iniuria in qbusdam casibus propter solam equalitate3 inducatur collatio. Tamen in casu vbi hoc non est expressum nō debet fieri extensio licet detur inequalitas ſm gl. in.l.i.§.si sit nepos.ff.de collatione dotis quam tenet bar. hic reprobata gl.in.l.illam.ſ.eo. In gl.fi.que tractat materiam collationis cōclude in hac materia vt hic plene per Bart.7.l.pater.ff.de do.col.cuius dictis 7 aliorum doct. adde primo q̄ l3 ex testamēto hodie habeat locum collatio istud est verum si filij sint instituti equaliter secus si disparibus longe portionibus q3 tunc idubio tacite videtur remissu3 onus cōferendi casus ē singularis.l.ex pte.§. intestato.ff.fa.her.videtur eni3 tunc testator ideo minorē partem filio relinquere vel filie q3 vult vt bona que quesiuit habeat p̄cipua ēt si sint profecticia 7 hoc probat text.nō cauillando eum 7 hoc videtur probari in cor.in auten.de tri.7 se.§.illud quoq3 in ver.equalitatem.glo.tñ in.d.§.in testato 7 dñs meus hic dicunt q̄ illud est veru3 si testator ideo dixit instituerer filium vel filium vel filiam in minori parte q3 habebat amplam dotem vel patrimonium hec enim verba enūciatiua plata per modum cāe dispositionem inducunt quo ad retinendu3 l.emptor.§.fi.ff.de rei vendic.7.l.qui volebat 7 ibi per Bar.ff.de here.insti.secus si simpliciter instituis ēt in minori parte sed hoc videtur cōtra mente3 tex.in.d.§.illud in ver.equalitatem vn̄ d̄ simpliciter videtur tenēdū quod dictū est 7 est pulchra cōclusio. Scd̄o adde inquātū dicitur q̄ inter succedētes ex codicillis olim erat locus collationi l3 nō inter succedētes ex testamēto q̄ ratio differētie videtur eē q3 p codicillos succedit ab intesta.l.ab intestato 7.l.si quis cu3 nullu3.ff. de in.co.ideo verba edicti que ex duplici capite inducunt collationē.s.p cōtra ta.7 ab intestato.l.filiū.§.sed cum ex heredatio.ff.de contra.ta.verificantur in tali successione sed in successione ex testamēto nō q3 de illo nō erat cautū ſm.d.meū hic qui in effectu distinguit q̄ aut ex codicillis filius vel filia capiunt relictū particulare 7 tūc illa relicta nō cōferunt neq3 p̄textu illoꝝ relictoꝝ cōferunt sua primū probatur.l.filium.j.eo.ſm in.l.a patre proxime sequenti ſm verū sensum si vero filij succedant ex codicillis in vniuerso p fideicōmissum tunc videtur q̄ teneantur cōferre q3 succedunt ab intestato vt videtur pbari.d.l.filia 7 glo. hic ibi.§.vel maxime ista cōclusio videtur probari singulariter.l3 ipse nō ponderet.d.l.ex parte.§.intestato vbi p3 q̄ speciale est q̄ inter filios nō fit collatio ppter equalitatē diuisionis ergo si partes essent equales fieret collatio sed ad illū tex.possumus respōdere q̄ ibi nō loquitur in codicillis nec rursus in testamēto solēni q3 nullo casu tunc fieret collatio cuius cōtra ibi colligitur sed loquitur in diuisione intestati q̄ est q̄dā species vltime voluntatis 7 successionis ab itestato q̄ tollerat iter filios.l.filij 7.l.fi.ſ.fa. herc. Et videbis i auctē.hoc iter liberos.j.de testa.d̄ qua diuisiōe ēt fit mētio.l.is ꝯsequent.§.fi.ff.fa.her. Et p3 hoc posses sustinere q̄ modus diuidendi ab itestato iter filios eēt cognit᷒ d̄ iure digestoꝝ vt filij ñ succederēt ex testō s3 ex volūtate expssa testatoris ab itestato sed si filij succedunt in vniuerso per codicillos maius est dubium qñ succedunt per obliquū ergo non vident teneri ad collationē q3 verba edicti loquūtur de succedentibus directo vt patet ex.l.i.in prin.ff.de col.bo. Preterea quādo emancipati capiunt fideicōmissum nō vocantur a pretore tunc ergo nō inducitur collatio que olim inducebatur ab equitate p̄toris pter iniuriam quam faciebat p̄tor suis vocando emancipatos.l.i.§.totiens.ff.de col.bo. Preterea si sic esset sequeret etiam q̄ filius institutus vel filia teneret conferre emancipato ꝯ tabulandi qñ institutus ēt ipse acciperet cōtra tabulas q3 tunc nō succedit ex testamēto. sed p prie per bo.pos.cōtra tabulas 7 tñ q3 habet voluntatē defuncti non tenet conferre casus est in.l.si filia in fi.ff.de col.do.ideo tex.in.§.vel maxime nō fundat se in cām testati ad excludenda3 collationem sed q3 emancipatus h3 voluntatem defuncti ergo idem eēt dicendum si succedat ex codicillis nō obstat si dicat ergo ab intestato non d3 conferri q3 rūdetur q̄ ibi in nullo alteratur successio intestati defunctus ergo qui diuisit ab intestato bona q3 non alterat formā succedēdi in aliquo non videtur voluisse vetare collationem sed fecisse diuisionem ſm naturam successionis ar.eoꝝ que habent.l.pe.ff.de preto.sti.l.i.§.si sub condictione.ff.vt leg.no.caue.l.si stipulatus.ff.de. Tertio adde quo ad illum articulum quo queritur vtrum hodie inter venientes diuerso iure sit locus collationi q̄ qda3 moderni hic reprehendunt Bar.vltra dicta per me in notabilibus ita pari rōne qñ autē.ex testamēto est iuris cōis correctiue 7 loquit de his q succedūt ex testamento ergo

nõ habebit locum in eis qui succedunt iure mixto partim
ex testamẽto ⁊ ptim ab intestato quia in materia correcti
ua sub casu simplici nõ contineatur mixtus vt habet̃ in.l.
vim passi.§.i.ff.de adul.⁊ per Bart.plene ⁊ moder in.l.
ij.in pri.de verbo.obli.dñs meus defendit qꝛ dispositio
facta in casu simplici verificat̃ in mixto qñ equitas id sua
det ⁊ fauet vt.l.si ita scriptum in prin.vbi per doc.ff.de
libe.⁊ pos.Sed hic suadet eqtas eq̃litatis seruãde igit̃ ⁊c.
Sed aduerte qꝛ hoc est cõtra glo.⁊ text.in.l.i.§ si sit ne-
pos.ff.de col.do.quam glo.approbat hic bar.⁊ etiã dñs
meus.l.vt liberis.j̃.eo.Tu aũt posses tenere opi.moder.
ne inducatur correctio.l.pater.ff.de col.do.que proprie
loquitur in casu nostro ⁊ hoc est ſm regulas qꝛ in materia
correctiua regulariter sub simplici nõ continẽt mixtum vt
dicit̃.d.l.ij.p̃allegata nec loquitur tex.l.si ita scriptum in
tali materia si tamẽ specifice hoc non disponeret̃ in.l.pa-
ter esset maior dubitatio ꝑ ea q̃ habent̃ in.l.si.v i r.ff.pro
dona.Sed ista cõsideratio est superflua nũc vt rũ autẽ de
iure codicis ⁊ digestoꝝ inter succedẽtes diuerso iure cẽt
locus collationi fuit triplex opi. Prima cõis que distin
guit vtrũ possent succedere eodẽ iure vel nõ.Secũda fuit
Ange.qui dixit ꝙ regulariter nunq̃ꝫ habebat locũ colla-
tio de iure digestorũ nisi qñ filius qui poterat succedere
eodẽ iure ꝓpter reuerẽtiã patris voluit succedere iure di
uerso ⁊ ita itelligit tex.l.si filius.ff.de col.bo.De iure aũt
codicis dixit ꝙ inter succedentes diuerso iure est collatio
ni in dote ⁊ donatione ꝓpter nuptias allegat tex.l.vt li-
beris.j̃.eo.Sed vtrũqꝫ dictũ est falsum ſm dñm meũ ⁊
bene ⁊ alios modernã primũ dictũ est cõtra tex.in.l.i.in
prin.ff.de col.dõ.Preterea cõtra rationẽ positã in.d.l.si
filius ſm dictũ reprenditur ꝑ bar.in.d.l.liberis qꝛ tex.ille
nõ corrigit.l.pater nã intelligitur qñ ꝑ querelã inofficiosi
totũ testamẽtũ expugnatur hoc probãt verba littere vltra
doc.que manifeste loquuntur qñ liberis defertur successio
intestati ergo si partim ex testamento nõ loquitur illa lex.
Tertij dixerũt ⁊ fuit dñs meus ꝙ aut vnus ex his q suc-
cedit diuerso iure succedit ex voluntate defuncti.puta ex
testamẽto tũc nõ cõfert alteri ⁊ ita loquitur.l.pater aut lo
quimur in his qui succedunt preter voluntatem defuncti
tunc aut poterãt succedere eodẽ iure ⁊ fit collatio.d.l.si fi-
lius aut nõ poterãt eodẽ iure succedere ⁊ tunc similiter vi
detur tenere ꝙ fiat collatio per generalitatẽ.l.si filius ⁊ qꝛ
adhuc fit iniuria filio in potestate.Sed ista sua opi.est cõ
tra casum.l.filiũ.§.⁊ hoc cõsequẽs.ff.de cõtra ta. vbi tex.
dicit nota. ꝙ si exheredatus succedit de iure ciuili ⁊ emã
cipatus ꝑ bo.pos.cõtra ta.nõ hꝫ locũ collatio ⁊ tñ vterqꝫ
succedit p̃ter voluntatẽ defuncti. Preterea sequeretur ex
hoc ꝙ lꝫ in.l.pater p̃allegata institutus nõ cõferret expu-
gnanti ꝑ querelã tñ expugnãs ipse cõferret institutio q nõ
hꝫ voluntatẽ defuncti. Sed hoc est incõueniẽs qꝛ quãdo
vnus succedit ex voluntate ⁊ nõ põt succedere de iure ciui
li succedẽs cõtra voluntatẽ sibi nõ cõfert casus est nota.
qui probat hoc.l.i.§.ibidẽ.ff.de col. bo. ¶ Quarto adde
ad illum articulũ dũ querit̃ nunquid emancipati inter se
hodie cõferant profecticia ꝙ cõis opi.est ꝙ sic ſꝫ bar.hic
⁊ alios scribẽtes. Sed Ange.hoc limitat nisi donatio fue
rit facta ante emancipationem quia tunc non reperitur
iure cautum ꝙ emancipati conferant inter se quinimo nec
conferunt suis ſm eum ⁊ ita intelligit tex.l.illud in fi.j̃.eo.
Sed bar.tꝫ opi.l.i.§.sed an id.ff.d col.bo.⁊ hoc ẽ tenẽdũ
quod etiam tenet dñs meus hic.s.ꝙ sicut confertur dona
tio facta post emancipatiõem ita illa que fit ante rõ est qꝛ
sicut donatio que confirmatur per mortem nõ confertur
a filio in potestate eo qꝛ habet vim relicti ſm Dy.Bar.
⁊ alios in aũt.ex testamẽto.s̃.eo.ita eꝫ qꝛ donatio recip it
cõfirmationem per emancipationeꝫ censebitur vt actus a
prin.valens ex quo per actum inter viuos cõfirmatur nã
quãdo actus primus fuit nullus inspicitur cõfirmans ⁊ ñ
cõfirmatum ⁊ ex confirmante agitur.l.is qui priore.ff.ad
treb.⁊.l.obseruare.§.fi.ff.de offi.pro con.⁊ le.⁊ per Bar.
h.⁊ quia.ff.de iurisdi.om.iudi. ¶ Secũdo dixit hic dñs
meus ꝙ inter emancipatos nõ est verum dicere ꝙ profe-
ticia conferant̃ quia hoc nullo iur̃ cauetur non obstat tex.
in.l.vt liberis quia est verbum pro tenore precedentiuꝫ le
gum ⁊ sic patet ꝙ nõ fuit intentio impatoris inducere ali-
quid cõtra ius antiquũ ⁊ hanc sniam credo veriorẽ pro-
pter verba tex.nõ obstat si dicatur vt dicit Ange.ſm hoc
illa lex esset superflua qꝛ de iure antiquo emancipati con-
ferebant omnia etiã aduentitia ergo multo fortius profe
titia qꝛ hoc non est incõueniens ꝙ saltem qꝛ hoc nõ inue-
niebat̃ specialiter expressum nunc in spẽ exprimeretur.l.
ita apud.§.cum vicium.ff.de iniurijs. vnde ipse idem
Ange.cõtrarium tenuit eius quod dixit in lectura hic in
sua repetitiõe ⁊ melius vt.s̃.dictum est.Quinto adde ſm
d.meũ.hic ꝙ lꝫ cõis opi.sit ꝙ etiam hodie emancipatus
donationeꝫ simplicem cõferat per.l.vt liberis.s̃.eo.tñ ipe
tenet oppo.tribus rationibus. Prima est quia illa nõ de
bent cõferri a filio emancipato que singulis ⁊ in ptãte ha-
beret p̃cipua.i.nõ cõferret ita dicit iurij cõsultus.l.cũ duo
bus.§.idem rñdit.ff.pro so.Sed donatio simplex est hu-
iusmodi ergo ⁊c.nam si cẽt facta filio in ptãte non confert̃
l.illud in fi.j̃.eo.ergo similiter emancipato debet esse pre-
cipua.Secũdo pro sua cõclusione allegat casum.l.illud in
fi.j̃.eo.quem inducit sic ibi dicitur ꝙ simplex donatio nõ
confert̃ nisi quãdo donans tꝑe dona.pactum apposuit vt
ↄferetur tunc arguit sic illa lex debet intelligi de filio emã
cipato qd probatur qꝛ si loqueretur de filio in ptãte tunc
non solum tempore donationis facte sed etiaꝫ postea qñ
cunqꝫ pater posset apponere onus cõferendi qꝛ donatio
interim nõ valuit.l.ij.s̃.de inof.dona. ¶ Tertio hoc cõ-
firmat qꝛ ea que cõputantur conferuntur.l.illud.j̃.eo. er
go a ↄ. ea que nõ computantur non cõferuntur. Sꝫ do
natio facta filio emancipato nõ imputatur.l.si qñ.§.gene
raliter.s̃.de inoffi.te.⁊.l.si nõ mortis in prin.ff.eo. ergo ñ
confertur ⁊ per hec recedit a cõi sentẽtia nõ obstat tex.l.vt
liberis ſm eum qꝛ ibi loquitur referendo ius antiquum sꝫ
aliud est de iure nouissimo.Sed hec opi.nõ recte ꝓcedit
qm̃ hoc dicere est inducere correctionẽ iuris antiq in ꝓfe
ctitijs sicut inducitur i aduentitijs.l.fi.j̃.eo. Sꝫ hoc ñ dꝫ
fieri nisi q̃tenus expresse cauet̃.l.i.§.si sit nepos i tex.⁊ glo.
ff.de col.do. ⁊ probat in.l.illã.j̃.eo.glo. ergo cũ hoc nõ sit
expressum stabimus.l.vt liberis nõ obstat prima ratio do
mini mei qꝛ respõdetur dupliciter primo ꝙ tex.in.§.idem
respõdit nõ loquitur de his que filius in potestate habe-
ret p̃cipua idest nõ teneretur cõferre qꝛ ſm illa tempora p̃
terq̃ꝫ in dote suus nõ grauabatur onere collationis etiaꝫ
in his que querebant̃ sibi vt in donatiõe ꝓpter nuptias
casus ẽ.l.vt liberis in prin.j̃.eo.que hoc inducit de nouo
aliter ergo arguit ibi iuriscõsultus ⁊ illa argumẽtatõ repe
titur ⁊ declarat̃.l.fi.j̃.eo.⁊ arguit sic. Illa nõ cõferunt̃ ab
emancipato q̃ si esset in potestate quereret sibi ⁊ nõ patri
per quã rõnẽ recte infertur. Primo ꝙ falsa est opi. Iaco.
de ra.⁊ glo hic qui videtur sentire ꝙ hodie emancipati
cõferant aduenticia qꝛ si illa quererent̃ ipsis existentibus
in potestate ergo nõ cõferunt̃ si querũt ea emancipati vt
dicit tex.i loco p̃allegato. Scdo infert̃ ex p̃missis.i.eo.d.
§.idẽ respõdit iuncta.l.fi.j̃.eo.ꝙ i materia correctiua etiã
ex parificatione regule antique nõ fit extẽsio de casu ad ca
sum quod videt̃ cõtra glo.⁊ cõem sentẽtiaꝫ.l.si quis seruo
⁊ ibi plene diximus.s̃.de furtis.Sed quãtũ ad ꝓpositũ
si sic intelligas mẽtẽ iuriscõsulti nihil ad rubrũ facit ad di
ctum domini mei. Non obstat tex.in.l.illud in fi.qꝛ intelli
go illuꝫ tex. qñ donatio fuit facta a matre de linea mater
na quo casu statim valuit ⁊ sic fugitur contrariuꝫ ⁊ ille est
cõis intellectus ad illam litteram non obstat tertium ar-
gumentuꝫ qꝛ est cõtra casum eiusdem.l.illud naꝫ ibi dicit̃
in tertia

in tertia et secūda regula q quedam conferunt que non infirmant. lz affirmatiue verum sit q lz que cōputant conferūtur nō tn ecōtra verum est q quicqd nō imputatur nō conferatur vt ibi dicitur expresse. Preterea cōtra dnm meum facit mirabiliter tex. in. d. l. illud in fi. et arguo sic cōtra ipsz de iure antiquo vsqz ad. l. illud inclusum omnes fatentur q donata emancipatus cōfert sed tex. in. l. illud in fi. nō ponit nouā regulam in materia quod qr etiaz vbi emergeret inequalitas vel emergebat ante illam. l. fm regulam ipositam ibi nō fiebat collatio de donatiōe simplici ergo illa regula nō de nouo inducit. sed erat de iure antiquo de quo iura certum erat q emancipatus dona. conferebat. et sic regula illa de eo non poterat intelligi et hoc ē subtile et verissimuz et sic defenditur cōis cōclusio. Sexto adde fm Bal. singulariter hic q si filij succedant ab intestato non per vnde liberi sed per vnde agnati vel per vnde cognati sicut dicitur in. l. i. §. sed videndum. ff. de suc. e. non est locus collationi inter eos qr collatio fit fm eum is qui possunt venire per contra ta. et inter eos. l. i. §. iter eos. ff. de col. bo. Sed hanc sniam reprehendit dominus meus et aliqui moder. hic prio per tex. in. l. vt liberis. j. e. in ver. quocūqz iure. Sedo qr lz filius veniat per vnde legittimi. Tn retinet priuilegia que cōceduntur bo. possessioni vnde liberi. l. i. §. largius. §. fi. ff. de suc. eo. fm. d. meū tu allega tex. meliorē qui hoc dicit in. l. pe. §. si filius. ff. quis or. in bono. pos. ser. ideo dicit tex. nōt in. l. ij. in prin. ff. vnde legit. q filius nō succedit vt agnatus sed vt quasi agnatus ideo in gradu agnatoꝝ pferẗ omnibus q nō eēt si ꝓprie succederet vt agnatus. l. octaui in princi. in tex. et glo. ff. vnde co. et per glo. l. qui se patris. C. vnde li. vbi diximus. Sz ad primā respōdetur defendēdo Bal. q tex. in. l. vt liberis restringitur ꝑ dictionē sequētē q̄ incipit. j. q̄ est dictio limitatiua et expositiuā vt plene ꝑ Bar. l. quesitū. §. idē respōdet. ff. de fundo instructo. secunda ratio magis vrget possumus tamē respōdere q quando priuilegiū conceditur cū onere et grauamine alterius est strictius intelligēduz. l. fi. et ibi ꝑ doc. ff. de consti. prin. l. cū filius. ff. de test. mili. l. ij. §. si qs a principe. ff. ne quid in lo. pub. beneficiū ergo anni quod nō est in alicuius p̄iudiciuz bene cōpetit filio vt agnato. Sed nō sic beneficiū collationis quod grauat emancipatū pro hoc regula posita in. l. illaz. j. eo. vbi dicit q materia collatiōis nō extēdit vltra q̄ sit expssuz. Frācīscus areti.

Rubrica de testamento militis.

f **Rater tuus.** Quādo vna hēditas computatur pro duabus inter hēdes nō est locus iuri accrescēdi vl' sic institutus a milite in paganicis nō pōt iure accrescēdi vendicare castrensia nisi cōtria voluntas probat vel nisi sit substitutus. h. d. Et primo ponitur regula et duplex limitatio. secūda ibi nā volūtas assignaẗ rō pdictoꝝ. Nota q̄n vna hereditas computaẗ pro duabus non ē locus in diuersis hēditatibus iuri accrescendi et ista pōt esse quare inter venientes diuerso iure non est locus iuri accrescēdi. l. sed cum patrono in prin. ff. de bo. po. Secundo nota fm Ang. q testator videtur posse ꝓhibere ius accrescendi sed in hereditate hoc est falsum. l. quotiens. §. si duo et ibi per Bar. ff. de here. isti. et. l. si seruus cōis ab extero. ff. de acqui. here. In legatis hoc est verum. l. dns in fi. ff. de vsuf. et ista lex nihil facit qr loquitur in eo qui pōt decedere pro parte testatus et pro parte intestatus potes tamen dicere saluando Ange. q ista lex probat q vbi nō cōsideraretur absurditas illa q quis decedit pro parte testatus et pro parte intestatus semper pōt prohiberi ius accrescēdi et hoc bene ꝓbatur hic et de mā dic vt habeẗ i. d. §. si duo amplius videtur probari singulariter fm intellectum glo. q vbi nō est periculū q quis decedat pro parte testatus et pro parte intestatus in dubio succedēs per ius accrescendi videẗ succedere cōtra tacitā voluntatē defuncti que licet operetur impedimētū iure accrescendi in milite nō tamē sic in pagano. vel melius potes dicere q speciale est hic in milite qui pōt decedere pro parte testatus et pro parte intestatus q videaẗ tacite prohibuisse ꝑ ius accrescendi secus forte in legato pagani et vide tex. notabilem et quod ibi ꝑ Bar. l. si in testamento. ff. de vulg. et pu. et tex. in aucten. vt cū de ap. co. versi. ceterū qui singularis est et eū ponderat bal. l. omnimodo in prin. et. l. si quādo. §. generaliter. C. de inoffi. testa. Secūdo nota in ver. liquido et c. fm cōem intellectū q legis p̄sumptio dicit liquida probatio imo liquidissima. l. si quis locupler. §. fi. ff. d ma. te. ideo dixit Bal. allegāter in. l. sciant. C. de proba. et. l. fi. ff. here. insti. q pōt eē p̄sumptio adeo violente q etiā vnica inducit cōdemnationē in criminalibus in quibus probationes debēt eē luce clariores sup quo vide qd nōt spec. et Joā. an. in titu. de pba. §. videndū versi. tertiodecimo. Et idē Jo. an. et moder. scribētes. c. qr verisimile extra de presumptionibus et c. afferte. Solet tn dici vt refert. d. meus l. admonendi. ff. de iureiu. q snia lata pretextu talis presumptiōis semper posset retractari tex. nōt. l. hi q adulterij. j. de adulte. sicut dicimus in ea que fertur p̄textu probationis priuilegiate fm qd singulariter ponit Jo. an. in titu. de homici. §. i. et referunt scribentes in. c. postulasti extra de proba. vbi oīno vide et ponitur per Bal. nōtur. l. si ab host bus. §. fi. ff. so. ma. et de materia p̄sumptionuz dic vt in locis p̄allegatis et. l. fi. circa princi. ff. qd me. cā. et per Bar. l. fi. ff. de questi. per Bal. in. l. in bonefidei. C. de re. cre. et. l. ex persona. C. de proba.

m **Iles si.** Si miles instituit aliquem in castrensibus i reliqs succedit sibi ab intestato et sunt duo dicta. secundū est ibi qd si extraneum. Nota q distinctio patrimoniorum inducit in eo qui pōt tacitam ꝓhibitionem iure accrescendi videtur. n. sic distinguens patrimonie quodāmō facere duas hereditates ideo non erit locus iuri accrescēdi similiter dicimus in. l. si ꝓcuratoris. §. sāpe. ff. d tribu. q quando vnus et idem proponit plures factores et institores diuersis apothecis vl' stationibus creditores cōhentes respectu vnius apothece nō possunt vocari in tributū ad bona alterius stationis qr respectu illius non videtur cōtrixisse et vide de materia qd subtiliter per Bar. i. i. eandē in. xij. que. ff. de duo. re. et quod habet per Ang. et moder. l. si vnus in prin. ff. de pac. et in tex. et glo. l. i. in fi. cum. l. se. ff. de exer. et quod per Bart. post Cy. l. cum te. in glo. C. si cer. pe. et in Rica de isti. Aduerte tn qr tex. hūc alij itelligūt aliter distinguētes q aut miles instituit cōmilitonem in castrensibus et tunc verū sit quod dicit in prin. s. q nō habet locuz ius accrescendi aut instituit aliuz extraneū et tūc sit locus iuri accrescendi et hoc tangitur in secūda glo. alij nō inter ꝑsonas institutas sed iter qualitatem patrimonij vnd siqs instituatur in paganicis habet locū ius accrescēdi in castrensibus vt. l. i. C. eo. Sed nō econtra. vt hac. l. i prin. et fm hanc distinc. pōt intelligi fm respōsuz huius. l. glo. tamē et doc. sentiunt. q siue instituatur cōmilito siue extraneus siue in paganicis siue in castrensibus idē sit vt nō sit locus iuri accrescendi et tex. in. ij. responso intelligit quando in vtriusqz bonis erat prouisum de herede quo casu non vendicat sibi locum successio intestati et per hec declarata sit ista lex cum glo. suis.

q **Tamquam.** Uerba et dispositio testantis i dubio saluant fm ius cōe si possunt vl' sic si testator instituit heredes incertis vntiejs est locus de iure cōi iuri accrescendi pro rata institutionis et sunt due partes. secunda est ibi tamē et c. Nota ex prin. littere iūcta glo. q licet in testamēto militis remoueatur iuris solemnitas

tamē intelligitur in dubio de solemnitate iuris ciuilis nā solemnitas vel inhabilitas introducta de iure naturali vel ex fundamēto iuris naturalis vl' ō iure ciuili nō videtur in dubio eē sublata.l.diuus.ff.eo.ₓ.l.nec.n.§.de portati.ff.eo.ti.ₓ plene p bar.l.i.in sua repeti.ō.de sacrosanc. ec.ₓ aliqd in simili.l.filius fa.§.i.ff.de dona.de quibus dictis videbis in.l.ₓ militibus.ī.co.vbi p Bal.ₓ p hoc possumus dicere q qñ statutū vel lex facit mentionē de iure in dubio videaē facere mentionē de iure magis sibi proprio vnde ius cōe intelligit de iure ciuili sed statutū intelligetur de iure municipali.similiter contrahētes in loco vbi viget statutū vel libellantes ₓ facientes mentionē de iure ſm quod subtiliter tradit Bal.ₓ ibi p moder.in.l.illa institutio.ff.de here.insti.lʒ ɔtrariū dixerit idē ₓ nō bene.l. quicūqʒ.ō.ser.fugi.ₓ vide qō nōt.bar.l.si cū dos in pn.ff. re.amo.ₓ.l.rerū quidē.ff.eo.ₓ quod habeē p bal.in.l.edita in sua repeti.ō.de eden. ¶ Scōo nota qñ testator non diuidit hereditatē in totū illi qui vocanē ad reliquū vidētur potius vocari ex titulo institutionis q̄ ex iure accrescendi ₓ ita intelligo tex.l.interdū.§.si pater.ff.de here. insti.nō obstat q isti succedant pro portionibus expressis in reliqua hereditate qꝛ hoc nō est ex virtute iuris accrescēdi sed potius ex cōiectura defuncti sicut dicimus.l.quotiens ff.ad treb.l.si plures.ff.de vul.ₓ pu. Et ſm hoc iste tex.redditur nota.ₓ limitat ea q̄ habenē.l.i.ₓ.ij.ff.de acqui.here. lʒ in dictis legibus dicatur q venit per ius accrescendi.

f **Jrufinus.** Priuilegiū cōcessum militi ad fauorēʒ nō interpretatur in eius odiū vel sic minor.xx.annis nō pōt etiā si sit miles seruū manumittere in testamēto nisi ex cā ₓ per fideicōmissum. Et sunt tres partes.secūda est ibi quod si minor.tertia ibi qō si idē. Nota elleganter ex isto tex.ſm bal.qñ cōcurrūt duo priuilegia quorūʒ vnū est promittens ₓ alius prohibens attenditur magis prohibitiuūʒ q̄ permissiuū tñ potes dicere melius q qñ cōcurrunt in psona vnius due qualitates ₓ duo priuilegia quoꝝ vnū cōtradicit alteri ₓ q̄ habēt se sicut magis ₓ minus speciale quo ad quedaʒ in illis casibus in dubio illud priuilegiū alt̄i derogat qō est fauorabilius ₓ hoc est qō notabiliter dixit bal.l.hac consultissima in prin.ī.qui te.fa. pos.ₓ iste articulus subtilis est ₓ de apicibus iuris de quo vide quod singulariter ponit Barto.in extrauaganti ad reprimēdū.ō.verbo nō obstātibus iuxta fi.ₓ.l.in sacris.ī. ō proxi.sa.scri.li.xij.ₓ p bal.l.i.§.vbi aūt.ī.de ca.tol.ₓ in aucten.habita.ō.ne fil.pro pa. ¶ Uel tertio pōt notare ſm alios q priuilegiū alicui cōcessum q̄tūcūq; generaliter restringitur vt nō tollat.l.vel ius inductū in fauorem priuilegiati ₓ hoc inducitur ad subtilē.q.de qua hic tetigit bal.q lʒ statutū dicat q scolaris habeatur pro ciue nō tamē tractabitur vt ciuis quo ad odia sed quo ad fauores de quo.bar.tangit.l.iij.§.si emancipatus.ff.de cōtra. ta. Et vt intelligas difficultatē articuli vidēdū est. Primo nungd qñ statutū vult aliquē haberi pro ciue iste dicatur ciuis fictus vel verus de quo singulariter inquirit bar.vltra oēs vel si is qui pro emp.in.iij.q.ff.de vsuc.ₓ.l.si maritus.§.legis iulie.ff.de adul. Secūdo dato q eēt verus ciuis vtrūʒ in statuto vel in materia odiosa idem importet disponere contra ciuem vel contra talem de tali ciuitate. Tertio posito q esset fictus ciuis vtrūʒ omnia beneficia que cōpetūt veris ciuibus cōpetant hm̄ōi fictis ciuibus. Quarto vtrum tales ciues comprehendanē appellatiōe ciuiū quo ad onera ₓ dispositiones odiosas. De secundo articulo vide text.nōt.in.l.i.cum.l.se.ff.de tu.ₓ cura.da. ab his ₓ qō dixit singulariter Bar.in.l.puinciales in vltimis verbis.ff.de ver.si.ₓ in.l.i.ₓ in vlt.col.ff.ad muni. ₓ qō ipse posuit in tractatu suo represaliaꝝ ₓ Bal.subtiliter in aūt.ₓ oino.ō.ne vxor pro ma.vbi reprehēdit bar. qꝛ etiam sibi ipsi videē ɔ̄rius ₓ vide qō nōt.per Bart. ₓ moder.in Rica.ff.so.ma. De tertio dic vt ponit Bart.in d.§.legis iulie ₓ in suo tractatu pallegato vbi videtur cōtrarius ₓ Bal.in aūt.ₓ oino preallegata in primis q̄stionibus. De quarto dic vt ponitur plene per Bal.in aūt. habita.C.ne fi.pro pa.in.i.col.ₓ.l.ca.l.ō.de cōdic.ob cāʒ ₓ.l.cum ex oratiōe ₓ vbi est casus singularis ₓ ad materiāʒ ff.de excu.tu. Et quod ipse idem posuit.l.quod fauor.ff. de legi.ₓ Ange.ₓ moder.vbi est tex.notat similiter ad materiam in.l.talem.§ i.ff.de here.insti.

e **Xtestamento.** Miles potest legare cuicumqʒ qui nō sit specialiter phibit⁹. Et sūt duo dicta. Prio ponit rōnem. Scōo est ibi quia. ¶ Nota i ṽ. omnibus ₓc.q dispositio iuris iaʒ concessi extensiua vel cōfirmatiua vel renūciatiua restringitur in sua generalitate vt non comprehendat casum in quo spāliter cōtra.sit statutum hoc idem pbat.l.sciendum in prin.iuncta auctētica offeratur.ff.qui sa.co.ₓ.ō.de litis ɔte.ₓ ideo dicimus q per.l.quātūcūqʒ ɔ̄cisam ₓ generalem non videē derogari puilegio specialiter incluso in corpore iuris etiam si tollantur generaliter oia priuilegia vt dixit gl.nōt.l.ij.§.rogatis.ff.de iudic.ₓ ibi per Bar.ₓ in aūt.qua in prouincia vbi per Cy.ₓ bal.ō.vbi de cri.agi.op.lex aūt generalis ñ faciens mentionēʒ de priuilegio nullum priuilegium tolleret vt habetur i.l.de curionibus.ī.de silentia.li.xij ō q̄ per bal.in.l.placet.ō.de sacrosan.ec.ₓ videt q ponit bar. in ver.nō obstantibus in extrauaganti ad repri.potes ex hoc tex.colligere q vniuersalis dispositio iuris iam ɔcessi enūciatiua complectiē psonas alias inhabiles ₓ hoc ē qō dixit Ja.de are.ₓ ibi per bar.in.l.i.§.nunciatio.ff.de no. oper.nun.ₓ.l.i.ō.de sacrosan.ec. Hoc tñ non bene probaē in isto tex.quia ante hanc.l.ēt expressum erat militi relinquere psonis inhabilibus.l.neqʒ.n.§.deportati.ff.ō testō mil.per illaʒ tamen.l.forte probareē vt ista cōclusio vt statim dicam in duobus verbis in voce.

i **N testamento.** Hanc.l.habes.ī. lectam post legē sicut certi.

e **Xhis verbis.** Uerba enunciatiua prolata propter aliud regulariter nō disponunt nisi in milite ₓ est pulchra lex. Et diuiditur in duas partes. secūda est ibi at enim. ¶ Nota tunc demūʒ verba enunciatiua disponūt quādo sunt plata ex certa scientia.ₓ nō per errorem ad idem tex.l.lucius.ff.de cōsti.pe.ₓ vt gl.hic notabiliter in casu legis nostre presumitur scia.tum qꝛ tractatur de facto proprio testatoris.tum qꝛ in dubio q ɔtrahit vel facit actum cum aliquo vt tali ɔ̄sumitur habere noticiā qualitatis psone illius vt text.not.ₓ ibi plene per bar.l.si patronus in prin.ff.de cōfir.tu.pria tñ rō magis ē ad ppositum dixit tñ bar.in.l.ex hac scriptura quosdam tenere q quādo verba enūciatiua plata per errorem essent iurata tunc oino pbarent ₓ oino disponerent per ea que habenē in aūt.qō obtinet.ō.de pba.sed cōtra.tʒ ipse ₓ melius vt ibi per eūʒ. Et de verbis enūciatiuis qualiter disponant vel probēt dic vt plene per bar.d.l.ex hac scriptura.ff.de dona.ₓ per bal.aliqualiter hic ₓ in ver.l.vba ī.de testa.ₓ vide qō singulariter ponit.l.i.ī.de fal.causa. ad le.ₓ vnica.ī.de cōfes.ₓ singulariter ponit Anto.ō bu. c.fi.extra de suc.ab intesta.ₓ.c.post cessionēʒ extra de proba.ₓ moder.ₓ maxime domini.in.c.si papa de priui.li.vj. ₓ Pe.de anc.in clemē.i.extra de pba.vide ēt bart.l.si socer.§.lucius.ff.sol.matri.ₓ.l.qui volebat.ff.de here.insti. Sequitur.l.certi iuris.

c **Erti iuris.** Nota q speciale ē in milite vt possit heredem instituere ad tēpus sic ē in pagano si tñ pagan⁹ ita instituat heredem ₓ post tempus alium hr̄dē

directo

dirrecto instituat vel substituat illa institutio secūda q: nō pōt valere in vim dirrecte cōuerteretur in fideicōmissum vt tex. nōt. in. l. Ex facto in prin. ff. ad treb. vnde nota ꝙ licet verba dirrecta ⁊ ciuilia apposita a principio nō obliquantur etiā vt valeat institutio. l. verbis ciuilibus. ff. de vul. ⁊ pu. tamē secus est in substitutiōe que fit ꝑ verba dirrecta vt pꝫ ex premissis ⁊ ita notāt doc. d. l. verbis. lꝫ aūt paganus nō possit instituere ad tempus si tamē adiciat in testamēto ꝙ vltra id tempus nullo modo vult illū esse heredē tunc reduceretur res ad cām intestati ita dixit notabiliter bar. l. hereditas ex die. ff. de here. institu. Intellige ꝙ institutio nō valebit q: cōtinet perplexitatē ⁊ repugnantiam. l. si ticius. ff. de con. insti. ⁊ ꝑ bar. in. l. quotiens. §. si duo. ff. de here. insti. Sed Ang. impugnat hoc dictum ibi de cuius itellectu dic vt dicem⁹. l. extraneū. ff. de hr̄. insti.

f **Icut certi.** Si miles p̄terit filiuꝫ ignoranter preteritio redit testamentū nullum secus si scienter hoc. d. cuꝫ. l. se. ¶ Nota primo in ver. tacite ꝙ ille qui preterit filiū sciēter nō videt̄ eū exheredare formaliter sed in effectu tacite ⁊ nō exp̄sse vn̄ nota ꝑpetuo ꝙ id ꝓp̄e dr̄ tacituꝫ qd̄ ex nullis v̄bis cōp̄hēdi pōt lꝫ veniat i ꝯn̄tiā necc̄rio ad actum expressum super quo vide qd̄ nōt bar. i. l. lutius ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊. l. i. ff. eo. ⁊. l. i. §. inter filiuꝫ. ff. de fal. ⁊. l. i. in prin. de of. eius cui man. ē iur̄. ⁊ qd̄ habetur ꝑ bal. in l. etiam. §. si tuto. vel cu. inter. ⁊ dicemus in. l. in testamento. §. eo. ⁊ ideo bar. videtur sequēdo gl. nota. in. §. exheredatas in aūt. de here. ⁊ fal. distinguit triplex genus exhr̄dationis de quo vide per euꝫ. l. filio p̄te. ff. de iniuſ. ⁊ rup. testa. ¶ Secūdo nō singulariter ibi si sit in potestate iūcta glo. ꝙ licet quando pater p̄terit filium ignorant̄ deficiat voluntas testatoris in priuando filium q: tn̄ heres ē formaliter institutus testamētū ⁊ institutio nō anihilat̄ ipso iure si alias filius p̄teritus nō rumpet ipso iure testamētū puta emancipatus vt dicit glo. ⁊ hoc tenuit bal. hic in pagano dicens ꝙ satis est ꝙ per remedium ordinariū sit filio cōsultum sed in milite tenuit oppositum dicens ꝙ q: filius nō habet remediuꝫ rumpendi testamentum militis quādo ē preteritus ignorans. tunc ne cōtra voluntatem defuncti filius excludat̄ reducit̄ testamentuꝫ ad nō testamentum ⁊ fingitur institutio non facta. Sed hoc ē contra istum tex. iuncta glo. quia vt hic vides si filius eēt emancipatus oporteret ꝙ rumpet per cōtra ta. qd̄ non esset si fingeretur sublata institutio nō obstat argumentuꝫ q: fateor ꝙ filius p̄teritus a milite scienter nulluꝫ habet remedium quoniam habetur pro exheredato. Sed quando est preteritus ignorant̄ tunc non habetur pro exheredato. nā exheredatio dicit voluntatem priuantis. l. hoc colore. ff. d̄ inoffi. te. cuꝫ igitur non habeatur pro exhr̄dato nō loquit̄ priuilegium militi concessum. ergo sumus i iure cōi d̄ quo filius p̄teritus rumpit testamentum ⁊ sic patet ꝙ in casu nostro filius poterit habere remedium ordinarium ⁊ cōe. ergo nō est opus inducere fictionem. tu tamen pro veritate articuli sic distingue ꝙ aut filius p̄teritus ignoranter pōt sibi cōsulere per viam iuris cōis ⁊ tunc nō anuletur institutio quasi nō facta aut non posset sibi proprie ꝯsulere per remediū iuris cōis. vel saltem eque bene ⁊ tunc fingat̄ institutio nō facta casus est singularis ꝓm veruꝫ intellectū in. l. cuꝫ mater. ff. de ioffi. te. de cuius intellectu ponit bar. in aūt. extra cā. j̄. de libe. pre. ¶ Tertio nota in ver. falso ⁊. ꝙ forma publica inducit ꝓbabilem credulitatē eius. qd̄ diuulgatur concor. text. l. fi. ff. de here. insti. ideo excludit dolum presumptum ⁊ malam fidem ⁊ inducit eꝯ ꝓm glo. i l. si tutor. C. de peri. tu. ⁊ per Bart. in. l. celsus. ff. de vsuc. ⁊. l. si cui in princi. ff. de ac. l. ij. §. si a furioso. ff. pro emp. ⁊ ꝑ Ange. l. eum qui. §. in publiciana. §. p̄tor ait. ff. de publi. ⁊ vide tex. ⁊ qd̄ ibi per Bar. l. cum quidam. §. qd̄ dicitur ff. de ac. hr̄. ¶ Ultimo nota ꝙ qn̄ pater legat filio in testamento vr̄ eum exheredare hec tn̄ non est exheredatio formalis que suffigeret in pagano etiam de iure antiquo ꝓm qd̄ sentit hic ⁊ latius Bar. ⁊ in glo. dicetur.

i **N testamento.** Substitutio breuiloqua facta personis in paribus tā in pagano q̄ꝫ in milite cōtinet vulgarē tantū nisi probetur militem quo ad extraneū dirrecto voluisse testari. Et sunt due ꝑtes. secunda est ibi. sed cum ex testamēto hoc. d. ¶ Nota primo in ver. substituere ⁊c. ꝙ lꝫ verbuꝫ substituo qn̄ proferat̄ a testatore censeat̄ eē verbū cōe. l. sceuola. ff. ad tre. l. centurio ⁊ ibi ꝑ bar. ff. de vul. ⁊ pu. tn̄ qn̄ profertur a lege videt̄ sonare i substitutionē dirrectā ⁊ ista est magis propria loquutio. l. si ticio. §. iulianus. ff. de leg. ij. ¶ Secundo nota tex. ibi isdem verbis ⁊c. ꝙ tunc demū videt̄ facta substitutio in casu pari qn̄ fit in eodē verboꝝ contextu ergo sequit̄ ꝙ aliud est qn̄ sub diuersis orationibus fieret substitutio ⁊ hoc est quod tenent quidā. l. iam hoc iure. §. i. ff. de vul. ⁊ pu. de quo dic vt ibi ꝑ bar. ¶ Tertio nota ꝙ in dubio testator vel disponēs videt̄ eligere viā iuris cōis ⁊ nō specialem etiā si eligendo viā iuris cōis dispositio sua sit nimis ꝑfecta ⁊ nimis fauorabilis facit optime tex. ⁊ quod ibi ꝑ bal. l. i. j̄. de pac. pi. ⁊. c. dudum ꝑ Anto. ibi extra de decimis. ¶ Ultimo nota ꝓm verū intellectū quicquid dixerit glo. ꝙ substitutio pupillaris que cōtinet̄ sub reciproca excludit matrē. nā nō est verū ꝙ hic ideo nō admittat̄ frater ex substitutione q: mater est in medio ⁊ ꝙ sit opus probare ꝙ testator voluit pupillarē admitti cōtra matrē. Sed illa est ratio q: testator in dubio de iure cōi quā viaꝫ videtur elegisse nō poterat pariter prouidere in persona vtriusqꝫ substituti nam de iure cōi nō poterat fratri substituer̄ dirrecto post additā hereditatē ideo ad imparietatē tollendā videt̄ vtriqꝫ substituisse pupillariter tantū viaꝫ eni specialē iure militaris in dubio non videt̄ ellegisse vt dictū est sed si probaret̄ ꝙ voluit testari ⁊ substituere dirrecto fratri suo de iure militari tūc hoc probato q: datur paritas in vtrūqꝫ substitutū non obstante mr̄e substitutō reciproca matrē excluderet. i. pupillaris cōtēta in reciproca ⁊ hoc tenēt Oldra. ⁊ cōiter oēs ꝓm bal. hic ⁊ bar. in. l. lutius. ff. de vul. ⁊ pu. q: reciproca substitutio cōtinet pupillarē nō proprie tacitā sed expressam sub verbis generalibus ideo nō mireris si hꝫ maiorē virtutē ad excludēdū matrē q̄ꝫ simplex tacita pupillaris ⁊ hoc probat̄. l. lutius p̄allegata ꝓm cōeꝫ intellectū. ¶ In glo. vltima posita sup verbo senserit pro intellectu ⁊ declaratiōe glose ⁊ materie reciproce substōnis quā posuit bar. l. luti⁹. ff. de vul. ⁊ pu. addēdo ⁊ declarando ad gl. hic. ⁊ dicta Bar. in. l. lutius. Considera pro intellectu. l. nostre in glo. dum dixit in tertia solutione ꝙ priuilegium militis erit in hoc ꝙ probata militis voluntate substitutio erit directa nisi mater sit i medio. nam dn̄s meus hic dupliciter itelligit ista verba. Et primo ꝙ intellectus glose fuerit ꝙ si miles simpliciter substituat inuicē extraneum ⁊ pupillariter nō resultet nisi vulgaris tm̄. si vero probetur de voluntate sua vel expressa vel per cōiecturas vt dixit glo. in prin. ꝙ voluit substituere pupillarit̄. tūc ista pupillaris habebit locum in ꝑsona pupilli nisi mater sit in medio ꝓm glo. hoc tn̄ vltimū est falsum q: dato ꝙ ista expositio eēt vera nō tamen verꝫ esset ꝙ mater excluderet substitutuꝫ tunc q: pupillaris q̄ cōtinetur etiam reciproca excludit matrē. l. lutius de vul. ⁊ pu. tunc q: etiam pupillaris tacita que probatur per cōiecturas ita ꝙ non ē mere inducta ex legis dispositione similiter mr̄em excludit vt glo. in prin. ⁊ hn̄ ⁊. l. p̄cibus. j̄. d̄ impu. ⁊ ali. sub. ⁊ tenent oēs in. d. l. lutius. hec tn̄ expositio nō procedit q: si probaretur de voluntate militis ꝙ voluerit in hac reciproca contineri pupillarem haberet locū pupillaris substitutio nō aliquo priuilegio militis q: ideꝫ esset in pagano ibi. l. iam hoc iure circa medium de vulg.

⁊ pu.cum p̄rio hic ponderet priuilegiū militis igitur ⁊c. ſm dn̄m meum ⁊ bene. Preterea vltra ipſum hec expoſitio eſt cōtra tex.nam tex.nō dicit ꝓbandum eſſe an teſtator iter perſonas diſpares voluerit pupillo pupillariter ſubſtituere ſed dicit ꝓbandum eſſe vtrum miles voluerit dirrecto ſubſtituere extraneo vnde per hanc ratōeȝ iprobatur hec expoſitio ⁊ eſt alia de qua tāgit hic dn̄s meus videlicet ꝙ priuilegium militis ſit in hoc ꝙ probetur noluiſſe ſubſtitutiōem pupillarem in pſona impuberis nō finiri adueniente pubertate ſed remanere dirrectaȝ poſtea quandocunqȝ hoc poſſit ⁊ eſt ſpeciale priuilegium militis vbi mater ſit in medio.l.precibus p̄allegata ⁊.l.centurio. Sed iſta expoſitio vt dixi eſt contra premiſſam rōneȝ nā hic in tex.non queritur vtrum ex militis priuilegio ſubſtitutio extendat. Sed potius quo modo videatur inducta ſubſtitutio dirrecta a milite.item hic non patet ex princi. tex.ꝙ fuerit facta ſubſtitutio compēdioſa ſȝ breuiloqua que de ſui natura nō cōtinet tractuȝ temporis ſed vulgarem ⁊ pupillarem duntaxat.l.iam hoc iure in princi.de vulga.⁊ pupilla.⁊ per Bar.d.l.lutius niſi diceres ꝙ probaretur hec voluntas extrinſece cōtra verba teſtamenti. prima tñ ratio adhuc remanet vnde tu expone intellectuȝ gloſe hoc modo videlicet ꝙ ſi miles ꝓbare voluiſſe teſtari dirrecto.i.ſubſtituere dirrecto heredi extraneo priuilegium ſuum erit in hoc ꝙ potuit.l.miles ita habet in pri. ⁊.l.in fraudem.§.pe.ff.de teſta.mili.ꝙ nō licet pagano ſȝ licet iſta expoſitio ſit vera in ſe non tñ cōgruit lr̄e qꝛ tex. in prin.dicit ꝙ paganus ſubſtituēdo perſonis in paribus videt ſubſtituere vulgariter tantū poſtea ponit aduerſatiuam in ver.ſed cū ex teſtamento que aduerſatur in iure ex quo pȝ ꝙ cōtrariat in teſtamēto militis diſpoſitioni iure p̄cedenti vnde videt inferre ꝙ in militis teſtamēto retentis eiſdē terminis ſi probet voluntas militis vt dicit videatur facta ſubſtitutio nō ſolū vulgaris ſed pupillaris ⁊ hoc ex ſpeciali militis.priuilegio ſed ſm gloſe expoſitionē ⁊ intellectū ſibi traditū tertio loco nō aduerſaret ſequens reſponſum deciſioni p̄cedenti vnde dn̄s meus hic lȝ hāc tertiā expoſitionē ad glo.nō viderit nec iſtā impugnationem ponit nouū intellectū ſm eum ad.l.iſtam dicit ergo ꝙ ſenſus iſtius littere eſt talis ꝙ vbi in pagano nō videretur facta ſubſtitutio niſi vulgaris tantū in milite diſtinguat aut nō apparet aliter quid voluerit tūc idē ꝙ in pagano quia lȝ potuerit ſubſtituere dirrecto heredi extraneo in dubio tamē nō videt elegiſſe viam ſpecialis priuilegij ſed iuris cōis.l ꝗꝗȝ.§.eo.ſi vero probet volūtas militis ꝙ voluit extraneo ſubſtituere dirrecto etiā poſt hereditatē aditā ⁊ tunc iſta ſubſtitutio dirrecta facta extraneo inducit hoc ſpeciale in materia ſubſtitutionis qꝛ videbit econtra miles pariter voluiſſe ſubſtituere pupillo pupillariter ⁊ hec opi.multū ē amica litter ſed ꝫ hāc facit quia ex quo voluit ſubſtituere extraneo dirrecto nullum priuilegiuȝ videt eſſe ꝙ videat ſubſtituere pupillo pupillariter. imo videt eſſe de iure cōi vt ſic nō inducat imperitas nā qua ratione reciproca ſubſtitutio nō cōplectit pupillareȝ qñ ſit pſonis imparibus ſcilicet vt ſeruet equalitas.d.l. iam hoc iure ⁊.l.ꝗuis.ꝯ.d impu. ⁊ alijs ſub eadē ratione videt dicendum ꝙ qñ dirrecto voluit ſubſtituere pupillo extraneo etiā econtra videat velle ſubſtituere extra verū pupillo ꝓpter virtutē vnitatis rationis vt dicit in.l.iam hoc iure.vñ.q.remanet dubia poſſumus ſaluādo.d.meū dicere ſic ꝙ quia ſubſtitutio que fit extraneo ē de iure ſpeciali ⁊ ſubſtitutio que fit pupillo de iure cōi inter differūt in alijs duobus qꝛ pupillaris ſubſtitutio trahit ad bona impuberis ⁊ durat ad tempus ſubſtitutio vero militaris nec trahitur ab bona impuberis ⁊ de ſe pōt durare perpetuo vſqȝ ad mortē inſtituti iſta probant.l.ſi plures.§.i arrogato de vul. ⁊ pu.⁊.l.in ſubſtitutiōe.ff.eo.⁊.l.militis codicill.§.exheredato.ff.de te.mi. ⁊.l.miles ita eo.titu.iō

teſtator nō videat de ſui nã in vnitate ſermōis ꝓuidiſſe de ſubſtōnib⁹ tā diuerſis ⁊ difformib⁹ ꝓ hoc tex.nōta.i.l. paulo calimaco.§.i.ff.de le.iij.⁊ q̄d plene p bar.i.l.fideicōmiſſa.§.ſi ita cui.ff.de le.iij.hoc tamen eſt ſpeciale i milite vt etiam in perſonis comprehenſis ſub vna oratione teſtator videatur diuerſimode prouidiſſe.i.de diſformibus ⁊ diuerſis ſubſtitutionibus ⁊ per hec elleganter eſt declarata hec lex ⁊ glo.tua. ¶ Secūdo adde inquantum glo.q̄rit in fi.Quanto tempore finiatur iſta ſubſtitutio nam ſȝ aliquos lȝ glo.nō determinet durabit ſubſtitutio iſta etiā tempore pubertatis niſi mater eſſet in medio ⁊ hoc propter ſubſtitutiōem ſimpliciter factam extraneo cōtrarium tenet hic Nico.de mata.⁊ Bal.⁊ etiam de mente Bart. dicentis ꝙ iſta ſubſtitutio pupillaris finietur tempore pubertatis ⁊ eȝ ſubſtitutio facta frī ſimiliter finiet in pubertate cōtra naturam ipſius hoc probatur. primo ne alioqn teſtator videret difformiter diſpoſuiſſe ⁊ impariter ſubſtituendo vni vſqȝ ad tempus ⁊ alteri in ꝑpetuo q̄d nō videtur fieri in dubio.d.l.iam hoc iure nec potes dicere ꝙ vt nō inducat iſta imperitas eȝ pupillaris ſubſtitutio extendetur vltra pupillarem etatem qꝛ ad hoc rñdeo ꝙ miles in dubio nō videtur vti priuilegio cōtra ius cōe niſi quatenus exprimit vt hic patet vnde ſi diceremus ꝙ ſubſtitutio pupillaris extēderet hoc nō poſſet eſſe niſi de iure ſpeciali quo miles indubio vti nō preſumitur ⁊ hec eſt ratio noua ⁊ efficaciſſima. Preterea qñ in eadem oratiōe apponitur duplex diſpoſitio vna cum tempore ⁊ alia ſine tempore tunc in diſpoſitiōe teſtatoris videt facta repetitio tēporis.l.ſeie.§.gaio.ff.de fun.inſtru.⁊ q̄d ibi per Bar.facit optime tex.l.qui fundum in prin.ff.de cōtra emp.⁊ q̄d nōtur.l.talis ſcrip.ff.de le.i.idem ergo in tpe tacite ſubintellecto a lege ex natura actus.Reliqua mēbra circa hunc articulum que minus habent dubitationis proſequere vt hic late per Ange.poſt Bar. ¶ Tertio adde ꝙ ſi ſubſtitutio fiat a milite militariter.puta in caſu legis noſtre in ſubſtitutione facta extraneo tunc moriente eo cui fit ſubſtitutio ſm Bar.dirrecto ſuccedens per ſubſtitutionē acquiret fructus ꝑceptos ab eo cui fuit facta ſubſtitutio ꝑ tex. d.l.centurio in fi.intellige extātes ſed Ang.ibi reprehēdit eum ⁊.d.Jo.hic qꝛ ꝙ ibi dicitur in tex.ꝙ fructus inuenti in hr̄ditate debent reſtitui vel ſubſtitui dȝ itelligi de fructibus qui extabant in hr̄ditate tempore mortis teſtatoris qui etiam infideicōmiſſo veniunt in reſtitutione.l.ita tñ.§.i.ff.ad treb.ſunt enim pars hr̄ditatis facit optie q̄d habetur.l.ꝙ his verbis in prin.⁊.l.heres meus.ff.de leg. iij.vbi vide per Bar.Sed ꝙ fructus ꝑcepti ab herede iſtituto veniāt reſtituēdi ſubſtituto dirrecto h̄ ē falſuȝ ſȝ euȝ qꝛ ſubſtō militaris non pōt fieri vltra tempora pubertatis niſi in bonis que habet inſtitutus ab ipſo milite.d. l.militis.§.exheredato.Sed fructus ꝑcepti inuita ab herede non videt eſſe patrimonium teſtatoris nec rurſus ex patrimonio teſtatoris percepti qꝛ hoc ipō ꝙ heres adiuit hr̄ditatem factum ē patrimoniū ꝓprium.l.in fideicōmiſſi ff.ad treb.ergo ñ videt ꝙ ab iſtituto debeant ſubſtituto. p̄terea ſm Ange.ſi fructus iſti nō reſtituunt fideicōmiſſario qui ſuccedit ſm regulas iuris cōis.l.mulier.§.alia.ff. ad treb.⁊.l.i fideicōmiſſi ⁊ ibi p glo.ff.de vſu.ꝗto minus ſuccedenti dirrecto de iure ſpeciali ſed iſta opi.videt repugnare textui in.d.l.centurio qꝛ iuriſcōſul.ibi dicit ꝙ hereditas ē reſtituenda vna cum fructibus in ea inuentis.ſi ergo intelligamus de fructibus inuētis in hereditate tempore mortis teſtatoris tunc reſtitutio fructuū nō fieret tā ꝗ acceſſorū ad hereditatē ⁊ vſuſfructus ſed tanqȝ portio bonoꝝ ſic vt cetera bona mobilia cuius cōtrariū ſentit littera nō obſtant cōtra quia lex que promittit militē ſubſtituere dirrecto alteri promittit quodāmodo militi in bōis ſuis alteri facere teſtamētū ſicut lex promittit pr̄i de pupillo ideo ille qui ſuccedit dirrecto nō ſuccedit vt heres te

statoris sed vt heres heredis sicut ꝑ substitutionē pupilla
rem succedit pupillo.l.ij.⁊.l.patris ⁊ filij.ff.de vul. ⁊ pu.
ideo nō est mirū si fructus extantes tempore mortis insti-
tuti capit tanq̄ȝ de bonis instituti non obstant ꝙ isti fru-
ctus non videt̄ bona testatoris q̄ȝ satis ē ꝙ habeant occa
sionē a bonis testatoris ⁊ de voluntate ipsius vt probatur
in simili.l.omnino.§.imputari.s̄.de inoffi.te. iuncta.l.sci
mus.§.repletionem eodem titulo. ¶ Tertio adde ad il-
lū articulū i quo dixit Bar.ꝙ substō reciproca nō ē spēs
substōnis d̄ ꝑ se sȝ ē q̄dā adiectio.⁊.q̄dā q̄litas pluriū sub
stitutionum sicut dicimus de actione de peculio exercito
ria ⁊ similib⁹ vt habet̄ i.l.i.§.fi.ff.de exer.⁊ ꝑ Bar.i.l.i.
in prin.ff.de pecu.nā Bal.⁊ Ange.tenent opinionē bal.
in.l.precibus.j̄.de impu.⁊ ali.sub. Ange.in.d.l.lutius di
centes ꝙ imo ē species de per se que cōtinet sua indiuidua
ad hoc allegāt tex. in.d.l.nā hoc iure in prin.in ver.aliud
genus.ff.de vul.⁊ pu. sed dn̄s meus respōdet hic ꝙ est ge
nus.l'.species de per se largo modo sumpta. tu dic ꝙ sub
stitutio potest cōsiderari dupliciter vno modo ₛm sui for
mā alio modo ₛm essentiaȝ substōnis.si consideras primo
modo indubitanter verū ē ꝙ modus concipiendi breuilo
quā nec ē substō vulgaris nec pupillaris formaliter vt pȝ
ex forma concipiendi pupillarē ⁊ vulgarē.l.i.⁊.ij.de vul.
⁊ pu.⁊.l.nā hoc iure.§.ij.eo.titu.nā in breuiloqua dicitur
eos iuicē substitutō hic aūt sermo implicitus nec exprimit
vulgarē nec pupillarē ideo ē noua forma substituēdi. aut
consideras essentiaȝ substōnis ⁊ tunc impossibile ē dicere
ꝙ breuiloqua sit species per se que contineat plura indiui
dua nā si sic eēt indiuiduū denominaret̄ a suo genere ⁊ sic
diceremus pupillaris breuiloqua ⁊ vulgaris breuiloqua
sed hoc mō loquēdi nō vtunt̄ leges vt pȝ hic in prin. ⁊.d.
l.nā hoc iure ergo melius ē dicere ꝙ sit adiectio vt Bar.
⁊ large mō genus vt dixit.d.meus ⁊ sentit tex.in.d.l.nam
hoc iure. ¶ Quarto adde circa illā q̄stionē in qua conclu
dit Bar.ꝙ si fiat substō reciproca duobus impuberibus
⁊ tertio extraneo simul ⁊ semel ꝙ ꝓpter tertiū admixtuȝ
nō cōtinet̄ nisi vulgaris tantū sicut si fieret inter duos im
pares vt in tex.nostro.nā Bal. hic aliter distinguit dicēs
ꝙ aut tertius admixtus impuberibus est filius ⁊ maior
cui nō pōt pupillariter substitui ⁊ tunc vera sit opi. Bar.
q̄ȝ verisimile ē ꝙ filios quos pariter diuidit equaliter vi-
deatur vocare ⁊ pariformiter prouidere omnibus.l.cum
pater.§.euictis.ff.de leg.ij.⁊ quod habet̄ in.l.fi.s̄.co.vtri.
iudi.⁊.l.illud in fi.s̄.de colla.nam dispositio testatoris in
dubio regulatur scd̄m ordinem ⁊ dispositionem legis vt
quemadmoduȝ vocaret̄ quis a lege vocet̄ a testatore.c.i.
§.filia vero de suc.feu.⁊.l.peto.§.fratre.ff.de le.ij.⁊.l.gal-
lus.§.i.ff.de libe.⁊ pos.⁊ per Bar.in.l.iurisiurandi.§.si li
beri.ff.de oper.liber.aut est admixtus extraneus tunc in-
ter filios videt̄ reciproca cōtinere etiam pupillareȝ.sed ꝯ
hoc facit ₛm dn̄m meū q̄ȝ ideo reciproca substō facta ꝑso
nis impibus nō continet nisi vulgarem tm̄ propter vnita
tem verborum que vniformiter plura determinare debet
vt hic in tex.sȝ ista ratio adhuc militat extraneo admixto
igitur ⁊c.tu potes Bal.defendere hoc modo q̄ȝ qn̄ clausu
la que vniformiter debet omnia respicere hēat diuersita-
tem rationis in aliquo maxime si in reliquis pōt saluari
mens dispositionis non refert̄ ad illa ad que referri non
potest casus ē in.l.talis scriptura.ff.de le.i.⁊ habet̄.l.cum
vulgari.ff.de do.pre.idem probatur.l.anie in princi.⁊ ibi
per Bart.ff.de condi.⁊ demon.⁊ per eundem in.l.seie.§.
gaio.ff.de fun.instru.vbi patet ꝙ repetitio qualitatis q̄
alias fit in virtute vnitatis sermonis nō videtur fieri si re
petitio viciaret dispositum.sic ergo in proposito quando
extraneus ē admixtus ex quo ad aliquid respectu pupilla
ris testator videt̄ fecisse substitutōem reciprocam satis ē ⁊
magis ē dicendum q̄ȝ ꝙ videatur substituisse minus ple-
ne ⁊ ista est noua cōsideratio ⁊ verissima. ¶ Quinto circa

illam difficilem q̄stio.i qua Bar.cōcludit post antiquos
ꝙ si pater a principio substituit inuicem duos ipuberes i
ptāte ⁊ deinde emancipat vnum ex eis ꝙ si emācipat vo
luntarie videt̄ reuocata substō etiam in persona alteri⁹ se
cus si necessarie per.l.alteri.ff.de adi.le.⁊ per ea que habē
tur in.l.rem legatam.ff.eo.ti.⁊ per ea que habent̄ in.l.fi-
deicōmissam.§.si rem de le.iij.nam Ange.in.d.l.lutius ⁊
Bal. hic impugnāt istud dictum quia ex quo a princi.vo
luntas testatoris ⁊ habilitas fuit substituēdi pupillariter
lȝ postea substō irritetur in vno non tm̄ cessat p̄sumpta vo
luntas in alteruȝ maxime q̄ȝ ꝙ substitutio pupillaris re-
maneat est fauor filij.l.ex tribus.s̄.de inoffi.te.nō obstat
tex.in.l.alteri per quem se fundat Guili.q̄ȝ ibi tractat̄ de
onere ⁊ non de fauore.sed istud nihil ē dicere ₛm dominū
meum ⁊ bene q̄ȝ sicut ē hic fauor pupillo ꝙ substitutio re-
maneat ita ibi erat fauor legatarij ꝙ legatum nō videret̄
ademptum ⁊ tamen q̄ȝ fuit concessum respectiue sublato
vno tollitur aliud.simile videmus ꝙ q̄ȝ onus apponit̄ ꝓ
pter emolumentum sublato onere tollitur emolumentum
casus est notabilissimus.l.filio.§.matri ⁊.l alumne.§.seie
⁊ ibi per Bar.ff.de adi.le.pro quo vide q̄d notat ip̄e sin-
gulariter.l.si q̄s seruū.ff.de ꝯdi.⁊ demon.⁊ Bal.in.l.i.s̄.
de pac.⁊.l.si plures infra de cōdic.inser.vnde videtur re
manere cōclusio Bart.quā sequitur dn̄s meus hic ⁊ Jo.
de imol.l.lutius de vulg.⁊ pu.q̄ȝ natura correlatiuoruȝ ē
vt vno sublato auferat̄ aliud.l.⁊ vni in prin.ff.de accep.
l.fi.j̄.de iudic.vidui.Sed contra hoc facit fortissime quia
si dicimus ꝙ per emancipatiōem factam de vno videat̄
substitutio pupillaris in altero tunc sequitur ꝙ hr̄ditas
poterit addimi in minus solemni voluntate q̄ȝ in testō vl'
per tacitam voluntatem que resultat ex hoc actu emanci
patiōis sed vtrūq; ē falsum q̄ȝ hr̄ditas nec datur nec adi-
mitur preterq̄ȝ in testamento.l.quidaȝ in suo.ff.de ꝯdic.
insti.Preterq̄ȝ in certis in quibus tacita voluntas exclu
dit hr̄dem ope excep.vt videbis in.l.nostram.j̄.de testa.
⁊.l.ex parte.ff.de adi.le.ergo impossibile videt̄ ꝙ emanci
patio reuocet substitutiōem ⁊ hoc sentiunt hic q̄dam mo-
der.licet nō ita formaliter.nam diceret ꝙ per emancipa-
tioneȝ factam nūc retro videatur testator declarare ꝙ vo
luit substituere pupillariter istud non procedit q̄ȝ iste non
est necessario vel presumptiue id inferens ergo non iducit
hanc declarationeȝ quinimo nō solum nō inducit declara
tioneȝ in p̄teritū.sed nec de presenti ꝙ ꝓpria nō velit du-
rare pupillarē substitutiōem in persona retenti in ptāte vt
dictum est q̄ȝ vnitas verborum principaliter ē illa que in
ducit p̄sumptiue a principio exclusionē pupillaris ⁊ nō i-
paritas ideo licȝ paritas ex post facto reducat̄ ad impari
tatem tamen quia verborum vnitas tempore quo fuit
prolata potuit saluari vt induceret pupillarem substitu-
tione inducere satis est ⁊ sic respondetur ad.l.alteri vt ꝑ
te intelligere potes. ¶ Circa ₛm reprehendit Ange.bar.
dū dicit ꝙ si emancipatio sit facta ex necessitate tunc non
reuocat̄ substitutio pupillaris nā dicit ꝙ ex quo culpa fi-
lij emancipatio processit vel facto imputet sibi vnde mul-
tofortius videt̄ reuocari substō sed hoc ē falsum ₛm oēs
moder.tum q̄ȝ substō pupillaris ē fauor filij cui fit substō
ergo per culpā emancipati nō dȝ grauari.l.si quis in suo.
§.legis.s̄.de inoffi.te.tunc q̄ȝ ꝙ substō pupillaris reuoce
tur istud ē a presumpta mente defuncti nō a facto ex ꝑso-
na emancipati vnde qn̄ pater voluntarie emancipat vi-
detur reuocare substitutionem sicut quando voluntarie
alienat secus si necessario vt probatur in.l.fideicōmissuȝ
§.si rem preallegata. Preterea si substitutio i persona al
terius non euanescit quando in altero euanescit propter
pubescentiam.l.lutius ⁊ ibi per glo.ff.de vul.⁊ pu.multo
fortius quando contra voluntatem patris in personam
alterius substitutio expirat ⁊ hoc ē verissimum.

c **Captatorias.** Institutio captatoria non valet hoc.d. Nota ꝙ etiā miles nō pōt volūtatē suā cōferre i volūtatē alteri⁹ iō ē argu.ꝑm Bal.hic.⁊.l.i.§.de sac.sanc.eccle.ꝙ nō valeat dispō captatoria etiā ad pias cās ⁊ idem tenuit in.l.illa institutio.ff.de hē.insti. ſ; bar. tenuit oppositū; in.d.l.illa institutio ⁊.l.captatorie dele. l.⁊ diffusius in.l.i.§.de sac.sanc.in sua repeti.hoc etiā; tetigit in.l.i.ff.de le.ij. Ange.aūt in.l. captatorias.ff.de hē. insti.distinguit ꝙ aut loqueris de iure ciuili ⁊ i foro ciuili ⁊ tunc non valet dispositio captatoria ad pias cās q: spālis ē in libertate.l.fideicōmissaria libertas.ff.de fideicōmis.liber.ergo in ꝯtrium ē ius cōe.aut loqueris de iure canonico ⁊ tunc valet dispositio captatoria per capitulum cum tibi extra de testa.intellige in relictis ad pias cās vnde infert ꝙ in foro ecclesie ⁊ in terris ecclesie seruabit ista dispositio sed nō in foro seculari ⁊ in terris imperij q: in his que pertinent ad temporalitatem vtrūq; ius seruat in foro suo.c.si duobus ad finem extra de ap.⁊ in.c.ij.vbi per glo.de arbi.li.vj. Sed hanc distinctiōem impugnat Jo.de imol.l.illa institutio p̄allegata transiens simpliciter cū opi.bar. Sed i.l.captatorie.ff.de leg.i.aliter distinguit vt ibi per eū dicit ergo in.d.l.illa institutio ꝙ vbi agit de cā pia ius canonicū ꝑuādū est in vtroq; foro vt concludit Bar.in.l.i.§.de sum.tri.⁊ tenent cōiter scribētes.c.quod clericis extra de fo.cōpe.hoc p; ex his que habent.c.cum esses ⁊ relatū; extra de testa.⁊.c.si heredes in glo.eo.titu. aliqui moder. hic distingūt ꝙ aut captatoria dispositio confert in voluntate tertij ad pias causas ⁊ tūc valeat relictum tā de iur ciuili q̄; de iure ca.q: libertas ⁊ pia causa equiperant.l.in testamēto in tex.⁊ glo.ff.de fideicōmis.liber.⁊ habet in.l.eā quā.ȷ.de fideicōmis.⁊ per bar.l.proxime.ff.de his que in te.dele. Sed in libertate hoc ē indubitatū ꝙ quo ad tertiū; valeat voluntas captatoria idest si ponatur in voluntate tertij.l.fideicōmissaria libertas in.iij.responso.ff.de fideicōmis.liber.igitur ⁊c.aut dispositio captatoria cōmittitur voluntati heredis ⁊ tunc de iure ciuili videt ꝙ nō valeat sicut nec libertas.d.l.fideicōmissaria liber.de cuius intellectu statim dicet in glo. ⁊ sic idem videt dicēdū de iure ca.q: tex.in.c.cū tibi nō videt loqui in hoc casu sed qñ voluntas testatoris cōmittitur tertio ꝑm istos tu cōsidera ꝙ tex.in.c.cū tibi nō loquit plus de relictis ad pias causas q̄; de alijs. Preterea dicit ꝙ is nō videt intestatus decedere qui voluntatē suam dispositioni alterius cōmisit sic videt ꝙ ibi p̄supponat substantialis voluntatis fundamentū residere in ꝑsona testantis vbū ergo dispositio ibi positū significat cōmissionē distributionis vel electionis vel declarationē voluntatis defuncti que omnia tertio cōmitti possunt.l.vērū.§.cū qda; ff.de re.dubi.⁊.l.teopondus de do.prele.⁊.l.cu; pater.§. hereditatē.ff.de leg.ij. Preterea si dicis ꝙ tex.ille loquat in dispositione captatoria tunc cū simpliciter loquatur ⁊ non plus in dispositione ad pias causas q̄; alia sequeret ꝙ de iure canonico semp valebit voluntas captatoria qḋ est nimis durū vnde p̄dicta distinctio doc. modernorū l; ipse dubitet ꝑ has nouas rationes vltra ip̄m videt nouissima ⁊ ita teneo pro nunc multa alia tetigit hic bar. q̄ vide latius per Joā.de imo.d.l.illa institutio vbi plene prosequit materia ⁊ aliqḋ dicet in voce. Frācīscus aretinus.

i **In testamento.** Lex falcidia non h; locum in testamento militis nec heres cōuenitur vltra vires hereditarias itellige ꝑ legatis ⁊ sunt due partes.secunda ē ibi sane.⁊c.hoc.d. ¶ Nota.ꝙ hic nihil est.

e **E militibus.** Damnat⁹ flagitio militari pōt testari si hoc sibi promittitur ⁊ si non testat succedit fiscus ⁊ hoc vltimū dictū intellige ꝑm distinctionē glose posite in hac.l.quā approbant oēs ⁊ textū de bonis castrensibus duntaxat ⁊ vt in eo dicitur nam de paganicis nōn permittit sibi testari ⁊ sunt due partes. secūda ē ibi ⁊ intestatis ⁊c. ¶ Nota ex isto tex.ꝙ iudex in snia pōt reseruare militi testamēti factionem ita tñ si sit damnatus flagitio militari secus si alio flagitio cōcordat text.l.neq; enim.§.i.ff.ḋ testa.mili.⁊.l.siqs filio exhere.§.i.ff.de iniust. te.⁊ sic per locum a spāli ꝙ iudex cōdemnatu; de crimine non pōt habilitare in snia ad actum ad quē inhabilitatur ꝑpter condemnatione; de crimine qḋ itellige nisi hoc faciat causa cogita diminuendo vel augendo penā iuxta formam.l.quid ergo.§.pena gra.ff.de his qui no.infa. super quo vide quod notat Bar.in.d.l.neq;.n.⁊.l.diuus.ff.de iniur.⁊ vlterius tetigit hic Bald.nūquid notarius condemnatus de falso vel de alio crimine quod infamat possit conficere instrumēta de quo vide subtilius ⁊ plenius ꝑ eum.l.in exercendis.§.de fide instro.⁊ qḋ ipse posuit singulariter.l.cum lege.ff.de testa.⁊ qḋ plene ponit Bar.in l.eadem.§.i.ff.ad.l.iul.rep.⁊ in consilio suo qḋ incipit sed Johānes ⁊c.⁊ per Bal. in.l.cunctos po.de sum.tri.⁊ fi.ca.⁊ per Ange.post glo.in.l.siqs ex argentarijs.§.i.ff.de eden.⁊ per glo.in.l.ij.§.miles.ff.de his qui nōt.infa.etia; quod plene ponitur per moder.c.cu; pe.extra de fi.istru. vide etiam quod notatur in.c.fraternitatis eꝫ de hēticis.

f **Ja fratre suo.** Miles in expeditōe cōstitutus pōt testari iuris solemnitate nō seruata ⁊ si sit cōstitutus in actu p̄lij ⁊ mortifere vulneratus quelibet scriptura quocumq; modo facta ⁊ in quocumq; loco sufficit hoc dicit cum.l.seq. Et diuiditur in duas ptes.l.milites. In prima dicit idem ꝙ lex p̄cedens hoc tñ adit q: expressius declarat quo tempore miles habet priuilegium. In secunda parte que est ibi p̄inde ponit spālius priuilegium militis mortifere vulnerati in prelio. ¶ Nota ex.l.a p̄re ⁊ prin.legis se.ꝙ testamentu; militis fieri pōt nulla iuris solemnitate seruata ⁊ tñ per hec verba nō videtur sublata solemnitas iurisgentiu;.s.numerus duorum testiū.l lutius.ff.de tes.mi.q̄nimo videtur ꝙ nec illa solemnitas iuris ciuilis cuius sublatio euidenter tenderet in odium militum vt p;.l.diuus.ff.eo.vbi dicit ꝙ testes debent eē rogati hoc ē qḋ diximus.l.rufinus.§.e.⁊ per istas leges dixit Bar.l.filiusfa.§.i.ff.de dona.⁊.l.i.ff.eo. ⁊ Bal.notat hic ꝙ licet sit datū plenum ⁊ liberum arbitrium p̄tāti vel alteri officiali in procedendo omni iuris solemnitate omissa nō tamen per hoc arbitrium videtur concessum vt possit credere vni testi vel vt omittat solemnitates que sunt de iuregētium vel naturali sicut probatur in clemen.sepe de ver.signi.vbi late vide per pe.in ista materia referētem dicta bal.hic poterit tñ ꝑm bar.credere testibus etia; nō iuratis q: illud iuramentu; est solemnitas inducta de iure ciuili sed cōtra.tenet hic bar.q: dictum testis cum iuramento non h; forma; testimonij.l.solam.§.de testi.ꝑm vnam expositione; ⁊ sic cum iste nō dicatur testis non d; sibi credi ideo dicit alibi ide; bal.per hanc ratione; ꝙ testis deponens nō iuratus nō punit pena falsi q: nō habet formam testis vt ipse nōt.l.iureiurā.in vlt.col.§.de testi. de quo vide per bar.in.l.siqs legatum in princi.ff.de fal. per Cy.⁊ bal.l.i.C.de sepul.vio. S; moderni saluāt bar. hic quia dicta bal.ꝑcedunt quādo iuramentum requirit. nam tunc actus factus nō legittime p̄inde est ac si non eēt l.ij.ff.quāadmo.test.api.ideo tunc testis nō habet formā testis. Sed qñ non requiritur solemnitas que videt relaxata per hec generalia verba.tunc satis est testis sicut videmus ꝙ ista solemnitas pōt remitti ꝑ partes vt.c.tuis extra de testi.⁊ ibi per moder.de hoc articulo ⁊ per gl.l.i. in prin.ff.de feri.⁊ hoc ē verius ⁊ viḋ ad premissa qḋ habetur in.d.c.sepe.de ver.signi.in clemen.vbi p; ꝙ quādo potest procedi sine figura iudicij nō tñ omittit iuramentū

testiū oportet ergo te dicere q̄ fortiorē ista clausula omni iuris solemnitate pretermissa. Et adde quod singulariter ad materiam ponit bal. in. l. solam in fi. C. de testi. ꝛ. l. prolatam vbi oīno vide. j. de sentē. Et quod notat bar. l. si societatem. §. arbitrorū. ff. pro so. ponit etiam bal. hic vtrū vigore talis arbitrij possit procedi die feriata in honorē dei super quo dic vt hic per eum qui tenet q̄ sic ꝛ tꝫ bart. in. d. l. filius ꝛ in. d. l. preallegata qꝛ licet partes nō possint denunciari talibus diebus vel talibus ferijs. l. si feriatis ꝛ ibi notaꝛ. ff. de peñ. tamen poterunt ista disponi per statutū qꝛ iste ferie sunt inuēte de iure ciuili cui statutū derogare pōt. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ. l. iij. §. diu⁹. ff. de sepul. vi. Reliqua dic vt hic per eos. Secundo nota q̄ voluntas militis in prelio cōstituti ꝛ in extremis habet ēt maius priuilegium ꝑpter necessitatem q̄̄ alio tempore ꝛ intellexit glo. q̄ nō requirātur testes rogati ad hoc vt miles aliquid plus habeat de quo dicetur in ea.

r **Erinitarios.** Notarius ꝛ apparitor magistri militum nō habent priuilegia militaria in testamētis hoc. d. ꝛ idem est in militibus qui non sunt in expeditione. h. d. cum. l. se. ¶ Nota ſm bal. hic q̄ priuilegia ꝯcessa militibus nō extenduntur administros militū qui nō militāt etiā si sint descripti in matricula militum ex quo nota duo ellegāter. Primū ē q̄ priuilegiū cōcessum alicui psone nō extēditur ad eius ministros ꝛ familiares temporales vel etiā ad bene placitū secus forte eēt si essent ministri ꝑpetui qui nō possent recedere ad placitū vel absolui sicut sunt perpetui cōuersi ꝛ ministri ecclesiaꝝ vt. c. per exemptionē in prin. de priui. li. vi. Et vide qđ notatur. l. ij. C. de epīs ꝛ cle. ꝛ. c. i. vbi plenissime extra de fo. cōpe. vide ꝛ in. c. fi. de verbo. signi. in. vi. Scđo q̄ ille qui ē positus in matricula alicuius artis ꝛ hoc solo nō gaudet priuilegijs illoꝝ artificū nisi artē exerceat ad idem tex. l. qui sub pretextu. C. de sacrosanc. ec. ꝛ. l. ij. C. de ꝑfec. libroꝝ ꝛ. l. i. hoc ē verū nō solum si artē nō exerceat sed etiā si artē exerceat per aliū vt singulariter probaꝛ in. l. fi. in prin. ff. de excu. tu. ꝛ vide qđ notaꝛ. l. i. ꝛ in Rica de naui cu. li. xi. lꝫ tamē matricula nō inducat priuilegiū cōstituit tamē aliquē presumptiue in quasi possessione qualitatis de qua ē matriculatus ſm bal. hic p tex. l. solemnibus. C. de fidei instrumēto. Super quo vide qđ notat Bar. in. l. herenius. ff. de decur. ꝛ quod ponitur de matricula in. l. pe. ff. eo. titu. ꝛ p bal. in aucten. habita. C. ne fili. pro pa. ¶ Scđo nota q̄ cessante causa priuilegij cessat priuilegiū cōcor. tex. l. ticia. §. vsuras. ff. de leg. ij. ꝛ. l. a filia in prin. ff. ad treb. ꝛ ideo probaꝛ per istū tex. q̄ milites nostri temporis qui stant domi vt exornent plateas ꝛ preferanꝛ in cōmis. nō gaudent priuilegio militari maxime qui se nunq̄̄ exercuerūt nā si fuissēt dimissi a militia honeste forte gauderēt priuilegijs veteranoꝝ. l. i. ꝛ. ij. de priui. veterano. sed qui nunq̄̄ fuerunt in actu nihil merenꝛ ꝛ hoc ē quod dixit Cy. l. i. C. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ bal. l. in testamēto. C. eo. ꝛ hic arguit per istū tex. q̄ milites gaudētes nō gaudeant priuilegio clericorū de quo vide p bar. qui aliter dicit. l. semper in fi. ff. de iur. imu. ꝛ. l. i. ff. de penis ꝛ p Bal. in. l. officiales. C. de epīs ꝛ cle. ꝛ vide glo. nōt. clemen. cum ex eo de sententia exco. ꝛ plene ponitur per cano. modernos post Anto. de bu. c. i. extra de fo. compe. vbi omnino vide.

l **Icet antiquis.** Pupillus nō pōt testari licꝫ sit miles vel tribunus hoc. d. ¶ Nota ꝑmo ex isto text. q̄ pupillus videꝛ post se habere dignitatē cū administratione sed hoc videꝛ falsum in. l. ad rē publicā. ff. de mu. ꝛ ho. de cuius veritate breuiter dic q̄ pupillus pōt habere dignitatē sine administratione. c. ex eo quod de ellec. li. vi. ideo pōt eē canonicus vel decurio nō tamen habebit vocē tanq̄̄ canonicus vel decurio vt ibi. c. ij. de eta. ꝛ qua. ꝛ. l. spurey. §. fi. ff. de decur. ꝛ. l. administrantes in prin. ꝛ ibi p bal. ff. đ excu. tu. sic ēt dicitur pupillus đ vniuersitate quinimo ꝛ infans non tamen aptus sed habilis vt in. l. i. vel. ij. j. que sit lon. consue. ꝛ notatur. l. municipibus. ff. de condic. ꝛ demonstra. Secunda conclusio q̄ dignitatem cum administratione regulariter non potest habere pupillus. l. cum pretor. ff. de iudi. ꝛ. l. quidam consulebant de re iudi. ꝛ. d. l. ad rem pub. nisi princeps ex certa scientia eam cōcedat vt hic ꝛ. d. l. qdam ꝯsulebant. Tertia conclusio q̄ per viam successionis bene pōt transferri dignitas in pupillū sicut videmus in filijs regum vel pricipū vt singulariter tractat Bar. l. quidam cōsulebant ꝑ allegata ꝛ vt refert Bal. hic tunc habentes talis dignitates quo ad imunitatē reguntur per tutores ꝛ curatores qn īmo etiam si sint maiores ꝛ sint inutiles ꝛ malis se regentes datur eis coadiutor vt tex. in. c. grande de suple. negl. prela. in. vj. sicut etiam datur propter infirmitatē vt habetur in. c. i. extra de renuncia. Et adde quod singulariter ponit Bal. in Rica. C. de condic. ob tur. cā. vbi querit qn̄ officia danꝛ per bursam vtrū sufficiat habilitas tpe extractionis an vero requiraꝛ tpe imbursationis ꝛ per hec in effectu sit expedita ista lex glose sunt expedite q̄ nihil habent. Per hunc etiam tex. circa medium colligiꝛ ratio q̄re impubes iurans nō obligatur qꝛ in iuramento requiriꝛ discretio. c. ꝛ si xp̄s de iureiu. ꝛ in auten. qđ eis. C. de ipu. que in pupillo deficit etiam si sit doli capax qꝛ saltem non est plene discretus hoc tenuit Bal. l. pactum. C. de col. ꝛ i autē. sacramēta puberum. C. si aduer. ven. licet ꝯrium teneant canoniste. c. cum contingat extra de iureiurā. Per hunc tex. etiam patet in rōne sui q̄ pupillus nō pōt testari ad pias cās ēt si sit doli capax vt ꝯcludit bar. p pulchras rōnes. l. i. C. de sacrosanc. eccle. ꝛ probatur in. c. licet de sepultu. in. vj.

¶ Rubrica Qui testamenta fac. possunt.

q **Tamquā omniū.** Cōia hīditati vl oiū bonorum non impedit testamenti factionē i bonis communibus ꝛ sunt duo dicta. scđm est ibi nō idcirco. ¶ Nota ſm moder. hunc tex. cōtra stipendiarios qui arbitranꝛ ꝑpter fraternitatē vel propter vniuersalem societatem bonoꝝ bona premorientis ad se pertinere. nam hoc est cōtra tex. in. l. si societatis. C. pro so. naꝫ societas morte finitur. l. actione. §. morte. ff. pro so. Ideo de parte socij nihil pertinet ad socium post mortē. l. cū duobus. §. idem rn̄dit. ff. pro so. de natura aūt vniuersalis societatis dic vt habeꝛ. d. l. cum duobus. §. fi. ꝛ. l. siqs societatem. ff. pro so. ꝛ per Bart. plene in. l. ticium ꝛ meuiū. §. alterum. ff. de admi. tu. ꝛ per Bal. in tractatu de duobus fratribus ꝛ. l. si patruus. C. cōi. vtri. iu. ¶ Scđo nota i v. ita nō idcirco ꝛc. iuncto prin. q̄ per solam possessionē hereditatis paterne nō induciꝛ societas omnium bonorū. l. cum duobus. §. si fratres ꝛ. §. idem papi. cl. ij. ff. pro so. Ex quibus autē inducatur tacita societas maxime oium bonorū dic vt hic aliqualiter per Bal. ꝛ plenius per Bar. ꝛ Bal. in locis ꝑallegatis ꝛ vide Bar. l. siqs hoc interdicto. ff. de iti. ac. que priua. ꝛ qđ dixit Bal. in. l. fi. C. de col.

r **Is qui te cum.** Interficiēs se metu criminis irritat testamētū iam factum secus si alia causa ꝛ sunt due partes. secunda ē ibi q̄ si future ꝛc. hoc. d. ¶ Nota ſm verā lecturā quā hic sequiꝛ Ange. q̄ accusat⁹ de crimine si interficiat se ipsū presumiꝛ hoc fecisse ad pene ellusionē ꝛ metu pene future ꝛ videnꝛ intelligere hic doc. maxime Ange. qn̄ hoc fecit post litem cōtestatam sed hoc nō placet qꝛ ad presumendū fraudē per quā quis velit euitare penam sufficit simplex denunciatio vt

habetur in simili.l.denunciasse in prin.ff.de adul. Item et ad faciendū psumi fraudez in alienāte.l.ait pretor.§.si qs particeps.ff.que in frau.cre.et.l.si fundū.§.de rei ven.satis ergo videt in proposito qd fuerit ceptū iudiciū criminale etiā p solā citationē hoc.d.tex.in.d.l.fi. dum dicit reus postulatus lz proprie nō dicat nomen accusati receptuz inter reos nisi post litem cōtestatā fm Dy. et alios in.l.is qui reus.ff.de publi.iu.lz ibi bar.aliter dicat de quo vide ibi p bal.in.l.i.§.qui ac.nō pos.satis est.n.qd quis sit postulatus reus.i.destinatus p accusationē et per illam legē alibi dicit Bar.qd alienans bona post litez motā criminaliter psumitur fecisse in fraudē vt ipe nōt.l.post cōtractū.ff.de dona. ¶ Scdo nota singulariter fm Ange.qd aduersus fictā cōfessionē pōt probari contra.sicut aduersus veram.Item probat et clarius in.l.fi.§.fi.ff.de bo.eorum qui mortē sibi consci.et pōt probare cōtra.nō soluz qui habeur pro confesso sed eius heres vt hic pz et hoc qn ficta confessio transiret ad heredē que regulariter nō transit vt singulariter p bar.et ibi probat.l.eius qui delatorē.ff.de iure fi.et vide quod ipse notat.l.i.§.et generaliter.ff.de calum.et ideo infert Ange.qd si ex forma statuti bannitus in contumaciā habet pro confesso nihilominus pōt appellari qr pōt probari cōtrariū idē ē fm eū si quis iussus respōdere positionibus nō respōdeat.lz.n.habeat pro confesso vt.c.ij.de confes.li.vi.cōtra hanc tamē fictā cōfessionē poterit probare.tu vide tex.l.ij.§.quod si actor et ibi p bal.§.de iura.calum.et quod posuit subtiliter idē bal.l.error.§.d iure et fac.igno.vbi etiā querit quid si statutū habeat aliquem pro confesso et victo vide etiaz quod ponitur per eundem post glo.l.i.§.quorum appel.n re.et quod ponitur per Anto.et moder.c.fi.extra de iura.calum.

r **Enim.** Etas et infirmitas non impediunt testamenti factionez sed patria potestas et diuiditur in duas partes.secunda ē ibi filium et hoc.d. ¶ Nota tex.iunctā glo.qd in dubio quilibet etiaz eger vel constitutus in senio censet sane mentis nisi aliud probet ad idē tex.l.i.et quod ibi p bar.ff.de bo.pos.infan.et fur.dela.de quo etiā p eundem.l.quidaz in suo et ibi p bal.ff.de condic.insti.de quo dicet post bal.in.l.furiosum.§.eo. ¶ Scdo nota in secundo responso qd filius existens in potestate nō potest testari etiā de cōsensu patris.l.tā is.§.filius de dona.causa mortis etiā in aduenticijs.l.pe.§.eo.et ibi plenius. ¶ Utrum autē possit testari ad pias causas ē magna dubitatio.naz bal.hic tenuit qd sic de cōsensu patris idē bar.in.l.qui in potestate.ff.de testa.et ibi Ange.post eum qr in relictis ad pias causas cessat illa ratio ne voluntas videat pendere ex alieno arbitrio vt hic glo.quē valet voluntas captatoria in pia causa.c.cuz tibi extra de testa.et plene diximus in.l.captatorias.§.ti.proximo sed ibi id fuit reprehensum etiā p bal.pterea vt dicit Ioan.de imo.plures alie rationes sunt pter quas pater nō pōt cōsentire filio testantis que nō cessant in relictis ad pias causas maxime illa qr testamēti factio ē iuris publici q de cōsensu priuatoz non pōt dari vel tolli.l.ius publicū.ff.de pac.l.nemo potest.ff.delega.i. Preterea colligere argumētū a ɔtra.sensu in.c.lz de sepul.li.vi.duz tex.qd preter patris assensum nō potest filius pro anima aliqd iudicare nisi sit castrense peculium vel quasi dicēdo ergo ex patris assensu pōt nō videtur eē cōueniens qr argumētū a cōtrario sensu nō dz summi vt sequat legū correctio.l.apud antiquos et ibi dixi.§.de fur.et p bar.l.oēs populi.ff.de insti.et iure et p pdictas rationes lz prolixius relatas tenet Ioan.de imo.contra.d.l.qui in potestate et hanc partez sequitur Ioan.an.c.si pater de testamentis li.vi.i nouella et Federicus de senis in consilio suo ducētesimo octuagesimo.viij.vbi dicit qd nō auderet respondere cōtra istā partē qr rationes vrgēt lz aliam partē dicat esse equiorē preterea si bene aduertis ad tex.in.c.lz ibi dū excipit peculium castrense vel quasi patet qd de mēte pontificis est referre potius ius antiquū q de nouo statuere qr exceptio declarat regulā.l.i.et ibi per Dy.ff.de reg.iur. Pro parte tamē aliter videt facere qr in spiritualibus nō videt curari patria potestas vt dicitur.c.si annū de iud.li.vi.nec obstat si dicas cur ergo requiritur patris cōsensus in.d.c.licet quia respondeo qd id est propter preiudiciū vsusfructus in aduenticijs et proprietatis que post mortem pertineret ad eum de hoc tamen articulo dicam forte plenius.l.pe.§.eo.

r **Si frater.** Minor.xiiij.annis nō potest intestari sed maior sic etiam si no sit viri potens et similiter eunuchus hoc.d.cum.l.seq. ¶ Nota qd minor non potest testamentum conficere quod intellige si sit minor.xiiij. nam si sit minor.xxv.et maior.xiiij. potest testari.l.aurelio.§.grauis.ff.de libe.lega.l.cum pater.§.curatoris delega.ij.nec pōt heres eius vel ipse petere se restitui aduersus vltimaz voluntatez fm Bar.vbi vide.l.i.§.fuit qsituz et vt dicit hic eleganter Bal.etiam dolus dans cām testamento nō reddit testamentuz nulluz de quo dicet plenius.l.i.et.ij.§.siquis aliquem tex.probib.pro hoc tex.in.l.i.in fi.ff.eo.et.l.iiij.ff.de inoffi.te.ibi nouercalibus instigationibus etc.fm aliquos moder.hic hoc etiam pater qr testamentū et actio ex testamento ē stricti iuris licet in plurimis sapiat naturā bone fidei vt patet.l.in minor.§.in qui.cau.i integrum resti.nō ē necessaria sed dolus dans cām ɔtcui stricti iuris nō reddit cōtractū nullū ipso iure.l.si id qd aurū et ibi per Bar.ff.de ver.obli.et.l.siqs cuz aliter eo.ti.et plene.l.elleganter.ff.de dolo.ergo videtur qd testamentum nō sit nullum.cōtra hoc tn facit tex.l.naturalie.§.fi.et.l.titius cum glo.ff.de pre.ver.vtrum aūt competat aliquod remedium dicetur in.d.l.ij. ¶ Secūdo nota in.d.l.eunuchis ibi salua testamentoz etc.qd ista dictio de sui natura est reseruatiua vel dispositionis vel iure prioris ad idem glo.nōt.l.ita labeo.§.i.ff.fami.hercis.et qd notat p Bal.l.fi.§.de edic.di.adri.et.l.terminato.§.de fruc.et lit.expen.et qd ponit Bar.l.ille a quo.§.si de testamēto.ff.ad treb.

r **Si quis imperatore.** Ista.l.cuz sequēti.nō sumantur quia leuissime sunt et vnusquisqz puer intelligeret eas.

b **Ac consultissima.** Si cecus faciat testamentū requirit solemnitas hic posita aliter testamentū nō valet.et diuiditur in.v.partes.Scda est ibi at cū humana. Tertia est ibi tabellarioz copia.Quarta ē ibi libera ptāte etc.Quinta est ibi sic fieri nam qd in qua subicitur ratio totius dispositionis.h.d.et est optima lex. ¶ Nota ibi demuz exprimant etc.qd ad demonstrationez perfectam nominis vel persone per nomen requiritur vltra nomen designatio duplicis signi vel iudicij hic.n.dz exprimi dignitas et aliud iudiciū vt vides simile dicimus in cōfinibus agri vel loci.l.forma.§.i.ff.de censi.et sic vnica qualitas valde notoria notorie demonstrans locuz sufficit pro pluribus cōfinibus expressis vt dicit tex.nōt.l.cū seruo.§.fi.ff.de cōtra emp.ita sufficit simplex denominatio nominis notorie designantis corpus.puta si sit nomē qd non competat nisi vni in ciuitate vt dixit hic gl.de bidello bononiensi ideo infert Ang.qd lz in accusatione regulariter debeat exprimi locus maleficij et per confinia et certus tamen si exprimatur nomen loci qd demonstrat locū notorie.puta palatiū dñi non erit opus exprimere ɔfinia licet gambinus in suo tractatu dicat qd quia fuerāt omissa cōfinia in libello dato cōtra eum pallatij ptātis bononie euasit accusationem tutius ē ergo apponere confinia fm Ange.sed tn adhuc sine ipsis procederet accusatio i casu nro hoc tenet Bar.expresse licet ipse nō alleget in.l.de

menstratio in vlt.col.ff.de adi.ꝛ demon.si tñ hec solemnitas videreť esse formalis sicut videtur esse in accusatione tunc dictuȝ esset dubiū per ea que dixit Bal.l.i.ff.de lib. ꝛ post.ꝛ per ea que habentur per Bar.in.l.i.in fi.ff.de hẽ. insti.ꝛ.l.fi.§.defensionem.C.de admi.tuto.ad hec tñ videretur idem qꝛ sicut in snia sufficit exprimere verbum equipolens ad verbum cõdemno vel absoluo tñ illa verba requirunť pro forma vt probatur.l.in summa in prĩci.de re iudi.ita ꝛ in casu nostro pro hoc facit optime qđ singulariter ponit Bar.in.l.legittimos.§.i ff.de legit.tu.ꝛ.l.pretor.in prin.vel in.§.i.ff.de no.oper.nū.ꝛ tex.optimus ꝛ qđ ibi per Ang.l.si qs mihi bona.§.sed si mandauerit.ff. de acqui.here. ¶ Scđo nota solemnitates q̃ requirunť i testamẽto ceci quas exprimit hic Ang. ꝛ moderni. Pria igitur solemnitas est ꝙ sint pñtes septeȝ testes.Scđa ꝙ sit tabularius vel octauus testis loco eius. Et aduerte hȝ Ange.qꝛ hic tabularius scribens ꝛ subscribens nõ scribit vt psona publica sed vt testis ꝛ ita se subscribit ideo ipse inducit hũc tex.ad intellectū.l.domicius.ff.de testa.vbi videť probari ßm bar. ꝙ adhibitus ad scribenduȝ testamentū vt tertius videť etiã rogatus vt intersit testamento vt testis pro quo etiã facit iste tex.nã vides hic ꝙ tabularius adhibitus ad scribẽdū põt etiã subscribere vt testis ꝛ ista sunt vera nisi adhibitus ad scribẽdū sit adhibitus vt notarius ꝛ publica persona tũc.n.ad imponendã fidẽ scripture reqrunť descripti testes ꝛ vltra ipsos notarius ideo notarius qui requiriť vltra testes non põt se subscribere vt testis vt solemnizet instrumentū ꝛ credať scripture ita probat tex.in aucten.de instrumẽto fi.ꝛ cautel.§.sed si instrumenta.Hanc tamẽ lecturã ad istã legẽ ꝛ.l.domitius reprehendit Ange. ꝛ similiter dictū ꝛ intelligit istas leges vel qñ fuit adhibitus ad scribẽdū vt testis vel qñ vt testis adhibitus fuit ad subscribendū ꝛ etiã ad scribendū vt tertius ꝛ hoc sentit consultatio labeonis in.d.l.domitius in ver. etiã quod ẽ implicatiuū quod nõ ponderauit ibi bar.reprehendẽs iurisconsultū de minus bono intellectu in.l.aũt nostra põt cadere primus sensus ang.s.ꝙ tabularius fuit adhibitus ad scribẽdū vt testis nã si eẽt adhibitus ad scribẽdū ꝛ nõ vt testis videreť ßm eū qꝛ testis debet eẽ rogatus vt tãꝗ testis intersit satis posset dici ꝙ iste nõ posset eẽ loco testis tene tu opi.bar. qꝛ hoc ipso ꝙ quis vocať ad scribendū satis videť adhibitus ad hunc actū quod sufficit vt videať rogatus vt testis.l.iubemus. ꝫ.de testa.ꝛ.l.heredes palam.ff.eo.tit.ꝛ hoc modo se fundat bar.in.l.domitius pallegata ꝛ istud põt decidere singularẽ questionẽ que fuit anno pterito de facto ad intellectum.l.scripturas.ꝫ.qui po.in pi.ha. pro cuius decisione vide quod ponit bar.post glo.i.l.fi.ꝛ aucten. ibi posita.C. si cer.pe. ¶ Tertio requiriť vt ptestetur ꝙ vult nuncupatiue testari quod nõ ẽ in alijs testamẽtis.l.in testamentis.ꝫ.titu.i. ¶ Quarto requiriť ꝙ interueniat scriptura vt vides cõtra naturã testamẽti nuncupatiui de quo dic vt in prima glo. ꝛ vide quod notatur.c.i.de censi. li.vi.in glo.ꝛ.l.cõtrahiť.ff.de pigno. ¶ Requiriť quinto ꝙ prius instituat heredẽ ꝗ̃ leget cõtra regulã positã insti.de le.§. ante heredis ßm Ange.hic sed bal.nõ putat hoc eẽ necessarium ꝛ maxime vt vicietur testamẽtū quod videtur verius p tex.singularẽ iuncta glo.ꝛ quod ibi p bar.in.l.iureiurandi in prin.ff.de oper.li.ꝛ p ea que habenť p Ange. ꝛ bal.l.cū in testamẽto.§.hec verba.ff.de here.insti.ꝛ qđ notat bar.l.quidã ita.ff.de dotis ple.ꝛ.l.si cuȝ nulla.ff.de re iudi. ꝛ ibi p moder. ¶ Sexto requiriť ꝙ exprimať cognomen heredis p cognomina ꝛ indicia de quo dic vt dixi in primo notabili. ¶ Septimo requiriť ꝙ exprimanť quote vel vncie. ¶ Octauo requiriť ꝙ palaȝ hec omnia fiant ꝛ exprimanť ꝛ in hoc differt a testamẽto i scriptis.l. hanc consul.in prin.ꝫ.titu.i. ¶ Requiritur nono vt fiant vno eodẽqȝ loco ꝛ tempore hocqȝ ẽ cõe testamentoꝝ.l.iubemus ꝛ.l.cum antiquitas.ꝫ.titu.pximo. ¶ Requiritur decimo ꝙ testes subscribãt vel tabularius vel octauus testis loco ipsius. ¶ Requiritur vndecimo ꝙ sigillẽt. ¶ Requiritur duodecimo qñ testator ñ dittauit scripturã corã testibus scribẽti sed prius fecit eam scribi ꝙ ipsa legatur per tabulariū ꝛ testator agnoscat esse suã scriptram ꝛ voluntatẽ hunc tamẽ moduȝ dixit Ange.hic notabiliter nõ habere locū nisi cecus fuerit infirmitatus pgrauatus tũc eni pſumitur cogitare de morte.l.ij.ꝛ.iij.ff.đ dona. causa mor.ideo hȝ locū ratio posita in tex.alias si esset sanus vl' leui infirmitate conceptus aliud eẽt dicẽdū ßm eū sed contrariū põt dici simpliciter vt alij tenẽt qꝛ hic nõ requiriť infirmitas.Sed cogitatio mortis q̃ pſumi põt nõ soluȝ ex infirmitate sed etiã ex qualitate dispositionis hoc.n.ipso ꝙ quis ordinat sua suprema verisimile ẽ ꝙ de supremis cogitauerit sicut dicimus ꝙ hoc ipõ ꝙ quis sanus existẽs facit mentionẽ mortis in dubio videť donare causa mortis ꝛ sic cogitaret de morte.l.seia in tex.ꝛ glo.ff.de do.prele.ꝛ plene p bar.in.l.fi.C.de pac.ꝛ aliqd in.l.fi.§.seia.ff.đ dona.causa mor. Fateor tamẽ ꝙ maior ratio ẽ in eo qui egrotat in extremis tex. tamẽ ad hunc casum se nõ restringit ꝛ pro ista parte facit optime tex.in aucten.đ trien.ꝛ se §.illud vnde sumiť aucten.ex testamẽto.C.de col. ¶ Vltimo requiritur ßm Ange. hic ꝙ deponať testamentum penes tabularium vel vnum ex testibus sed istud ẽ contra tex.in ver.libera potestate.Unde licet hoc possit fieri nõ tamen arbitror esse necesse.

f **[F]uriosum.** Furiosus habens dilluci-da interualla tempore sane mentis põt testari sed nõ tempore furoris testamentū pficere hoc.d.Et sunt tria dicta.ßm ibi sancimus.tertiū ibi si vo. ¶ Nota ßm glo.Cy.ꝛ alios ꝙ testamẽtū ẽ actus indiuiduus ꝛ ideo nõ põt valere imperfectū ad idẽ tex.in.l.si is qui ꝛ ibi p bar.ff.de testa.l.fidus.§.quotiẽs.ff.de leg.iij. Quid autem sit inter liberos vel ad pias cãs dicendū ẽ vt tangiť p Bar.ꝛ moder.d.l. si is qui ꝛ per Bald. in.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.ꝫ.titu.proximo ꝛ per.l.fi.ꝫ.fa.hercisciunde. ¶ Secundo nota ꝙ defectus superueniẽs testatori potest testamentuȝ perfectum sine culpa ipsius nõ vitiat testamẽtum de quo per Dy.in.c.i.de reg.iur.ꝛ vide quod habetur i.l. si alienum.§.in extremis.ff.de here.institu.ꝛ.l.si cognatis ff.de re.du.ꝛ vide tex.in.l.i.§.exigit.ff.de bo.pos.ßm tab. ꝛ hec solet esse regula ꝙ quãdo actus ẽ perfectus si deueniat ad eum casum a quo incipere non põt nõ viciatur đ quo in.l.si pluribus.§.ꝛ si placet.ff.de ver.obli. ꝛ aliquid per Bar.in.l.si cõstante in prin.ff.so.ma.Et quia hic tractatur de furioso qualiter probeť furor ꝛ vtrum semel furiosus pſumatur nunc eẽ.dic vt plene habetur per Bart. l.qdam in suo de cõdic.insti.ꝛ in.l.ij.ff.de bo.pos.infan. ꝛ per Inno.ꝛ Jo.an.c.fi.extra de suc.ab inte.vbi oino.vide ꝛ videtur glo.ꝛ tex.l.si cum dotem.§.sin autẽ in seuissimo.ff.so.ma.ꝛ.l.ij.C.de iudeis.ꝛ in.l.nec codicillos.ꝫ.de codicil.ꝛ qđ plene ponit dñs meus in.l.i.in prin ff.de ꝟ. obli.ꝛ Ange.hic sequitur.l.discretis.

d **[D]iscretis muto et** Mutus ꝛ surdus a natura nihil disponit in vltima voluntate sed mutus ꝛ surdus p accidẽs vel mutus tantū etiam naturaliter si sciãt litteras possunt testari. Surdus aũt oio testari põt.ꝛ sunt tres partes pncipales.Scđa ibi sin aũt in fortunio. Tertia ibi sin vero aures quidem.h.d. ¶ Nota in ver.donationẽ ꝙ mutus ꝛ surdus naturalr nõ possunt facere donationem cã mortis quia quãtuȝ ad possibilitatem ꝛ quãtū ad effectuȝ equipatur vltime voluntati.l.fi.ꝫ.de donat.cã mor.ꝛ.l.tam is.§.i.ff.eo. Sed quantum ad modū ꝛ formã plus debet de cõtractu quaȝ de vltima volũtate vt dixit glo.notanda in.l.ij.ff.de do.

prele. ꝛ probat. l. inter mortis. ff. de don. cā mor. ꝛ sicut nō potest donare cā mortis ita non potest alium contractum facere qꝛ equipatur infanti ꝫm Bart. ꝛ bñ. l. i. in prin. ff. d verbo. obliga. ꝛ probatur. l. seruo iuito. §. si pupillo. ff. ad trebel. super quo vide tex. ꝛ glo. nōt. l. qui id qd. §. i. ff. de dona. de muto autem simpliciter ꝛ nō surdo vtruꝫ possit cōtrahere. Item vtrum possit testari ad pias cās vel iter liberos etiam si nesciat litteras dicenduꝫ est. de primo vt habet per Bar. Bal. Ange. in. l. i. in prin. preallegata ꝛ i. l. inuituꝫ in princi. ff. de acqui. posses. Et. l. ij. ff. de bonoꝝ posses. infanti ꝛ furi. delata in quibus locis Bar. videtur variare ꝫm doc. perfectius tñ loquit in l. i. Preallegata ꝛ vide optimos. l. si neqꝫ. §. fi. ff. de rebus eo. l. i. in fi. cū le. se. ff. deposi. de quo latius in voce dicent. de scdo puncto dic vt ibi per Bal. ꝛ Ang. qui cōtradicūt sibi inuicem. nā Bal. dicit ꝛ sequūtur moder. qꝫ mutus tantū ꝛ ñ surdus pōt nutu etiam si non sciat lras testari inter viuos ꝛ pias cās per tex. l fi. s. fa. her. ꝛ in aūt. de testa. impfe. circa pn. Sed Ange. hic dicit in lectura paduana qꝫ ista dispositio valet inter filios iure intestati sicut valebat olim vt. l. filij. s. fa. hercis. sed iure testamēti nō valet tamē nō poterit venire filius tanqꝫ ex testamento ideo infert qꝫ nō valuit testamētū patris dñi cardinalis perusini qui ad interrogationē cardinalis dicentis si vis facere me heredeꝫ stringe manū manū filij sui strinxit nō obstat lex fi. preallegata qꝛ loquitur in eo qui poterat loqui ſꝫ voluit testari nutu sed ista responsio videt probari ex parte vt statim dicā. l. nutu in princi. de leg. iij. tu potes distinguere pro cōcordia qꝫ aut loquimur in muto ꝛ surdo ꝑ accidens ꝛ tūc nō possit disponere ad pias causas vel inter liberos quod probat qꝛ nō pōt dare libertatē nisi sit peritus litteraꝝ vt colligitur ex. secūdo responso a ꝯtrario sensu cū ergo libertas sit pia causa. l. lutius ꝛ. l. Antonius. ff. de fideicōmis. liber. sicut nō pōt dari libertas ita nec testari ad piā causam aut loquimur in muto dūtaxat aut naturaliter tunc videtur verioꝛ opi. Bal. qꝛ etiā de iure antiquo ꝑ istū poterat dari libertas casus ē in. l. i. ff. de manu. vend. ergo poterit testari inter liberos ꝛ ad piam causam nec debes in vltima parte istius legis sumere argu. a ꝯtra. sensu qñ loquimur de muto sequeret qꝫ non posset legare nec fideicōmittere quod ē contra. d. l. nutu sicut ergo non sumitur ar. a contra. sensu vt corrigatur lex nutu. ita nec corrigatur lex preallegata.

n **Emo ex.** Etiam in aduenticijs in quibus pater nō habet vsumfructum filius non pōt testari sed in quasi castrensibus sic nec habet locuꝫ contra tale testamentum querela hoc. d. cum. l. se.

¶ Rubrica De testamentis.

t **Estes serui.** Hoc dicit ꝫm cōmuniorē intellectū. Quādo testis adhibet pro actus solēnitate sufficit qꝫ sit habilis tempore actus facti lꝫ nō tempore dispositionis. vel sic ꝛ perfectius cōis erroꝛ vel opinio habilitat testem ꝛ sufficit habilitas tempore quo adhibet ad actus solemnitatē cōcordat insti. eo. §. testes ꝛ. l. ad testiuꝫ §. condictionē. ff. eo. ¶ Nota qꝫ cōis opinio q̄ hꝫ aliquem pro tali facit vt ille censeatur psona legittima quo ad actū testificandi similiter dicimus ꝛ in iudice qꝛ cōis opinio cōstituit eū iudicē legittimū lꝫ alias sit inhabilis. l. si arbiter ꝯ. de senten. ꝛ notat in. l. cū lege iuxta fi. ff. eo. titu. ideo inducit hic per Bal. ista lex in argu. qꝫ ille dicat manifestus vsurarius qui pro tali habet ꝛ reputat de quo dic vt hic per eū ꝛ clarius ꝑ eundē. l. i. s. de sum. trini. ꝛ ꝑ gl. in. c. i. ꝛ in. c. quāquā de vsuris li. vi. ꝛ ꝑ scribētes. c. cū in diocesi extra de vsuris. Et cōsequēter annectit hic bal. illam pulcherrimā. q. nunqd valeat cōstitutio epi qꝫ aliquē eē vsurariū manifestū vel cōtractum esse vsurarium posset probari per testes singulares vel per solam famam de quo consuluit Fedri. de se. in cōsilijs suis sub titulo de vsuris. ꝛ plene pro sequitur. Lauren. doc. moder. in tractatu suo solemni de vsuris ꝛ dic vt ibi per eum. Similiter etiaꝫ inducitur lex ista ad que. d notario qui reputabatur cōiter esse notarius ꝛ re vera ñ erat de qua hic per Bal. ꝛ Bar. ꝛ eundem Bal. in repe. l. barbarius. ff. of. presi. ꝛ. l. i. §. sed ꝛ in dñi. ꝯ. d lati. liber. tol. ꝛ per Inn. ꝛ moder. plenissime. c. cum pe. extra de fidei instru. ꝛ est vulgaris materia vid etiam qd ponit Bal. de notario qui fuit priuatus. l. i exercendis. s. de fi. instru. ꝛ. l. militibus. s. de testa. mi. ꝛ. d. l. cū lege. ¶ Secūdo nota secunduꝫ lecturā Azo. qꝫ testis mutat cōdictionem sine culpa sua sufficit qꝫ fuerit habilis tēpore quo fuit adhibitus testis. licet nō sit habilis tpe quo testificat sed dy. ꝛ Jac. de are. quos sequitur Bart. l. ad testium. §. condic. ff. eo. intelligunt magis generaliter vt dixi in sumario siue imutet cōdictioneꝫ culpa sua siue non duꝫ modo fuerit adhibitus ad actum solemnizanduꝫ vel instrumentuꝫ est enim tunc ꝓbatio in consequētiaꝫ ad solemnitateꝫ ideo plus attendit tempus solemnitatis adhibite q̄ꝫ probationis ꝛ hoc est qd dixit Acursius ꝛ Bar. post eum. l. notioneꝫ. §. instrumentoꝝ. ff. de ver. si. quicqd dixerit glo. l. iij. §. lege iulia. ff. de testi. ꝛ hic intellectus est cōis Bal. autem dixit qꝫ ideo hic nō attendit tempus depositionis iuxta regulam positam. l. qñ liberi. s. de testi. qꝛ testes fuerunt rogati vnde quasi videant approbati a partibus non pōt cōtra eos postea testificantes allegari inhabilitas vt tex. cum glo. in aūt. de testi. §. ꝛ licet. Sꝫ hoc non videtur verum qꝛ ꝫm hoc nō requireret tpe testamēti cōis opi. qꝫ eēt liber si psona testis habilitaretur ex sola approbatione partis. ꝑterea si pars ignorat qualitateꝫ testis nō pōt videri approbasse qd ignorat. l. in ꝯfirmando l. in vtilitate. ff. de cōfir. tu. ꝛ qd per Bar. in aūt. minoris debitoꝛ. s. qui da. tu. pos. vnde dicit Ang. in lectura pusina qꝫ spāle erat in testamentis fauore testamentoꝝ vt inspiceret ꝯdictio testis tpe quo adhibet ꝛ nō tpe dispositionis ꝛ vide qd singulariter dicit Jo. an. in regula factuꝫ legit. de reg. iur. ꝛ ponunt Jo. an. ꝛ moder. in. c. testimoniū extra de testi. vbi volunt qꝫ si testis tpe iuramenti est habilis sed tpe testificatus ē criminosus attendit tempus testificatus vt nō credat sibi ꝛ cōtra alterum si tpe iuramēti sit criminosus sed tempore testificatus sit emandatus d crimine credet sibi. qꝛ lꝫ dictum trahat ad iuramentum ꝫm bar. l. damnū. §. sabini de dam. ifec. ꝛ Archi. ꝛ moder. c. quia de excep. li. vj. ꝛ bal. in. l. si qñ. s. de testi. hoc ē veꝝ respectu cause formali. s. vt retro videatur fuisse testificatus ꝛ sic dixisse cōiurauit sed nō respectu cause finalis vel efficientis idest nō respectu persone testis ad cuius qualitate sumit fides dicti. de iudice autē occulte infami vl' occulte excōicato vtrum possit repelli a iudicando si dic vt habetur per bar. i. qdam cōsulebant. ff. de re iudi. ꝛ alibi l. i. in fi. ff. ad. l. iul. de vi priua. ꝛ plene per cano. c. sciscitatus extra de rescrip. ꝛ. c. ad ꝓbandum de re iudi. ꝛ in. c. i. de rescrip. li. vj. Ultimo nota ꝫm bar. hic praticam repellendi testem inhabilem vel iudicem qꝛ nō sufficit articulare qꝫ tu scis criminosus vel alias inhabilis ſꝫ oportet articulare ꝛ probare qꝫ es talis ꝛ haberis ꝛ reputaris pro tali ab omnibus te cognoscentibus in. d. §. cōdictionem sed cōtrarium tenet hic bal. ꝛ Jo. an. de imol. i loco vbi. s.

p **Ublicati.** Testamentū publicatuꝫ. facit fidē perpetuā si originale sit perpetuū hoc. d. ¶ Nota qꝫ qui allegat casum debet eū probare vel potius qꝫ qui allegat se rem prodidisse vel fuisse cōsumptā dꝫ illud probare probata aūt preditione vel cōsumptione vtrū presumatur casus fortuitus ita qꝫ allegāti culpā incumbat eaꝫ probare

pbare an eꝫ q allegat casum vꝫ casum pbare dicẽdum est vt habet̃ p C.v.bal.ꝛ alios.l.si creditor.ℨ.ꝺ pignorati ac. ꝛ p bar.l.si quis ex argentarijs.§.fi.ff.de eden.ꝛ attẽde qꝛ etiã si originale nõ eẽt perditũ dũmõ publicatio eẽt facta solemniter crederet̃ exemplo aucten.si quis in aliquo ꝛ ibi nõt.ℨ.de eden.ꝛ i.c.significauit ꝛ.c. Albericus extra ꝺ te sti. vbi plene p moder. vnde hic ẽ subaudiendo maxime dum dicit̃ ꝙ probato casu stabit̃ publicationi vel posses dicere ꝙ ideo hic requirebatur exhibitio generalis qꝛ ad uersarius nolebat arguere scripturã de falꝰ scilꝫ ipm originale ꝛ multos ortius si exemplũ quo casu sufficit iurare parti ꝙ originale perdiderit.l.fi.ℨ.de fi.instruc. Et adde gl.nõtã in aucte.de tabellio.§.pe.de qua p bal.ꝛ alios i.l. sempronius proculo.ff.deleg.ij.ꝙ qñ exemplum aucten. ꝛ originalis scriptura discordant si etiaꝫ illa sit autẽ.sta bitur potius originali.

e **X imperfecto.** Ex testamento im pfecto impator nõ capit hereditateꝫ vel sicut solemnitas testamẽ torũ requirit̃ etiaꝫ cum instituit̃ impator.h.d. ¶ Nota ꝙ licet imperator possit vti iure spãli nec sit sub iectus legibus regulariter tñ vtitur iure cõi in his que ptinẽt ad psonam propriam ꝛ comoduꝫ ipsius concordat tex.in.l.digna vox.ℨ.deleg. ꝛ.l.cesar.ff.de publi.ideo distinguit hic Ange ꝙ aliquãdo tractatur de eo qꝺ geritur cum principe idest ab altero in fauorem principis ꝛ tũc ob tinet qꝺ hic dicitur aliqñ tractat̃ de eo qꝺ agit ipse prin ceps in alterum tũc non subicit̃ legibus nec vtit̃ iure cõi. l.i.ℨ.de dona.iter vi.ꝛ vxo.in aũt.sed pmutare.ℨ.ꝺ sac. san.eccle.ad premissa facit qꝺ habetur.l.siqs imperatorẽ ꝛ.l.cum heredes.ℨ.ti.i.ꝛ qꝺ habet̃ in.l.qꝺ principi ꝛ.l.si auguste.ff.dele.ij.aliqñ actus fit coram principe ꝛ nõ per principem ꝛ de hoc dic vt habet̃.l.oium.ȷ̃.eo. Adde qꝺ notat Inno.ꝛ moder.c.i.extra de libel.ob.ꝛ qꝺ habetur per glo.ꝛ moder.in cle.litteris de obla.dñs Franciscus aretinus doctor.legum ꝛ decretorum interpres.

f **J in nomine.** Error i nomine dispo sitionẽ nõ viciat.h.d. ¶ Nota ꝙ error in nomine proprio nõ viciat dispositionẽ sed error in nomine appellatiuo bene viciat dispositõem qꝛ per nomẽ appellatiuuꝫ varia tur absentia quando nomia ppria imponunt̃ ad benepla cituꝫ.appellatiua aũt nõ sic sed habent determinatam significatiõeꝫ a lege vel a cõi vsu loquẽdi.l.labeo.ff.de sup. le.ꝛ.l.item pro.ff.de suis ꝛ leg.ideo non est in ptãte testa toris vocare vnam rem per nomẽ appellatiuum alterius ꝛ hoc ẽ qꝺ viciat dispositiõem.l.siqs in fundi vocabulo ꝛ ibi per bar.ff.dele.i.Ex quibus infertur ꝙ etiam si con stet testatoreꝫ de alia re sensisse que denominatur alio no mine appellatiuo tñ nõ cõualidabitur dispositio sicut qñ est erratuꝫ in corpore.l.quotiens in prin.ff.de here.insti. ꝛ hoc tenet hic Ange.ↄtra Bald.preterꝗ in duobus casibus.Primus ẽ si demonstret̃ ad oculum.exempli cã vẽ do tibi hunc equũ cum sit bos tunc enim preualet demõ stratio ad oculum erronee appellationi vt dixit glo.singularis ꝑm Ang.in.l.hec extrinsecus.ff.de verbo.obligat Scꝺo qñ nomia appellatiua sunt coartabilia idest silia ꝛ ppinqua ad inicẽ qꝛ tũc nõ ẽ incõueniens ꝙ vnũ capiat̃ p altero sicut dicimus ꝙ dispositio q̃ nõ põt valere in pro pria forma transit in similẽ cõtractũ.l.vbi ita donatũ.ff. de dona.causa mortis ꝛ ↄclusio probat̃.l.libroꝝ.§.qꝺ ta mẽ cassius.ff.deleg.iij.ꝛ in.d.l.que extrinsecus recte intel lecta.De materia tamen dic vt plenius p bar.d.l.si quis in fundi ꝛ.l.demonstratio in prin.ff.de condi.ꝛ de.he tamen q̃ dicunt̃ hic de noie ppiõ ꝙ error in ipm nõ vitiat limitant̃ dupliciter.Primo in testõ ceci vt vidisti in.l. hac cõsultissima.ℨ.titu.i.ꝑm Ange.hic. Scꝺo si sit error in noie ppio testatoris qꝛ hec ignorãtia nõ tollerat̃.l.fi. ȷ̃.de here.insti.Error aũt in sillaba nõ viciat.l.qui habe bat.ff.de ma.dicunt tñ aliqui ꝙ viciat in rescriptis apo stolicis p ea q̃ habent̃.c.ad audientiã extra de rescrip.ꝛ p Bar.l.plaucius.ff.de aur.ꝛ ar.le.ꝛ.l.imperator.ff.de sta. ho.Sed id dictũ nõ tenẽt cõiter canoniste vt ipsi notãt.c. ex parte extra de fide.instru.nisi defectus sillabe induceret equiuocationẽ ꝛ obscuritatẽ vt.c.inter dillectos circa prin.eo.titu.qui ẽ singularis ꝛ lꝫ defectꝰ sillabe vel etiã di ctõis sue error de se iduceret obscuritatẽ ꝛ sic viciaret re scriptũ vt dictũ ẽ maxime gratiosum hoc tamẽ ẽ verũ nisi ex pcedentibus ꝛ sequẽtibus clausulis intentio rescribentis declarari possit vt glo. singularis.c.cum venerabilis extra de religio.domi.ꝛ sequitur Anto.de bu.c.ex litteris extra de fidei instrumentorum.

v **Eque professio.** Legatũ factũ vt filio ei qui nõ ẽ nõ valet vel sic assertio filiationis non mutat rei veritatẽ.ꝛ si vis dicere.in prima ponit̃ ratio diuisionis.in secunda ibi ꝛ quẽ vel dic.primo pmittit̃ vnũ euidentialẽ.scꝺo ponit̃ dictuꝫ hoc.d. ¶ Nota duo ex isto tex.pmo ꝙ assertio testatoris nõ inducit psumptio nẽ iuris ꝛ de iure ꝙ nõ possit probari ꝙ sit filius inducit tamẽ psumptionẽ iuris ꝑꝫ Bal.Bar.ꝛ oẽs hic ex qua do ctrina ampliat̃ qꝺ singulariter dixit hic bar.l.ij.in prin. de liber.agno.ꝙ ita demũ sola denominatio cõstituit ali quem in quasi possessio filiationis si fiat in actu qui potest proportionari soli filio puta in exheredatione.l.quidam cum filiuꝫ.ff.de verbo.obli.vl'in actu vt in pluribus ma gis proportionat̃ filio q̃ꝫ alteri vel si fiat enunciatio prin cipaliter ꝛ pter se ad recognoscendum quem in filios vt c.per tuas extra de proba.ꝛibi per moder.ꝛ habetur ple nius.l.nõ nudis ꝛ.l.nõ epistolis.ℨ.de proba. ꝛ aliquid p Bar.l.i.§.ij.vel.iij.ff.ꝺ q̃stio.ꝛ plenissime per Ant.ꝺ bu. c.transiuisse ex qui fi.sint leg.ꝛ per Bal.subtiliter qui cõ tradicit dictis comunibus.l.nõ ignorat.C.qui ac.ñ pos. ꝛ.l.eam quã circa prin.ȷ̃.de fideicõ.in simili questiõe naꝫ illa doctrina videtur vera nisi ista nominatio fiat in testõ vel in vltima volantate qꝛ tunc cum lex psumat ꝙ ista de nominato apponat̃ loco cause finalis pter emolumentũ ãnexuꝫ facit ꝙ testator videtur asserere ex proposito hũc esse filium.ideo ista non põt dici denominatio pfunctoria de qua dixit Inno. notanter.c.trãsiuisse pallegato ꝙ nõ probat filiationem ꝛ per hoc generaliter potes dicere ꝙ qñcunqꝫ in quocũqꝫ actu denominatio filij vel cognatio nis fit cum emolumẽto annexo semp probet presumptiue quem esse filium qꝛ non videtur perfunctorie fieri de quo quantuꝫ ad.l.nostram dic vt dicetur plenius.l.si pater ꝛ l.nec apud.ȷ̃.de here.insti.dñs Franciscus aretinus.

v **Erba.** Verba enunciatiua non preiudicant ei quem quis grauare non po test hoc dicit.

e **Rrore.** Error scribentis nõ viciat te stamentum.h.d.ꝛ diuiditur in duas partes.scꝺa est ibi.Et ideo.¶ Nota p mo ex isto textu ꝙ si volũtas est legittima ex parte disponentis lꝫ scribens errauerit si tamen põt pro bari error valet testamentuꝫ ꝛ hoc videtur verũ in testa mento nũcupatiuo sed in testamẽto in scriptis videtur di stinguẽdum qꝛ aut omittit̃ totuꝫ vel tota oratio perfecta aut aliter scribitur q̃ꝫ fuerit dictum aut tñ scribit̃ ꝙ ex scriptura põt reliquuꝫ intelligi.primo casu dicendum est ꝙ testamentũ in ea parte nõ valebit ideo si deficiat here dis institutio nõ valebit in totum lꝫ testator totum nũcu pauerit qꝛ de essentia testamẽti i scriptis videt̃ eẽ scriptu ra.l.cõtractus.ℨ.de fi.instru.ꝛ.l.iubemus.ȷ̃.e.ergo qꝺ ñ est scriptum pinde ẽ ac si nõ fuisset dictũ pro hoc facit ꝑm moder.qꝺ notat Bar.l.gallus.§.idem credendum.ff.de liber.ꝛ posthu.ꝛ bal.in rubrica de fide instru.q volunt ꝙ

quãdo ꝯtus fit in scriptis notarius non põt extendere di ctionē ꝛc. ꝛ id q̃ sub ea cõtinetur licꝫ cõtrariuꝫ teneant ibi Bal. ꝛ Ange. per tex. ibi ꝛ in aũt. hoc inter liberos. ꝯ. co. quibus responde vt ibi per moder. sed istud dictuꝫ videtur verum qꝛ tex. l. quotiens in prin. ff. de here. insti. qui loquiť in testamento in scriptis ſm Ange. ibi ꝛ bene ponit exempluꝫ qñ testator voluit legare plus ꝛ legauit ꝛ tñ minus est scriptum ꝛ probato errore valet legatũ ex quo patet ꝙ nõ solum qñ aliter scribitur. ſꝫ quãdo minus scribiť probato errore saluať dispositio que fit in scriptis q̃ est notabilissimuꝫ. ¶ Sc̃do casu dicendum est ꝙ valet ꝓbato errore dispositionis que fit in scriptis vt diciť notãter. d. l. quotiens ꝛ ibi per Ang. ¶ Tertio casu multofortius valet dispõ quia ex quo per verba precedentia ꝛ sequẽtia põt constare legittime quid senserit testator satis dicitur tota oratio scripta aucté. hoc iter liberos. ꝯ. eo. lꝫ illud ꝓprie dicať scriptum q̃ legi põt. l. i. in princi. ff. de his que intesta. delenť ꝛ istud probať hic ſm lec. glo. ꝛ clarius. l. i. §. si ex fundo cum se. ff. de here. insti. vbi plene per moder. post bar. ꝛ ex predictis dicit Ang. in. d. quotiens ꝙ põt inferri ad sniam quasi velit ꝙ licet sententia fit nulla qñ deficit vbũ ꝯdemno vel absoluo vl' eqpolẽs. l. i sum ma i pri. ff. de re iud. ꝛ. l. fi. ꝯ. de senten. expi. reci. tñ si non deficiat illud vbũ sed ponať aliud pro alio ꝑ errorem in probato errore videť ꝙ sentẽtia valeat q̃ tene menti. tu dic ꝙ aut iudex omittit verbũ cõdemno vel erat ꝛ tũc forte nõ valebit sententia saltẽ qñ omittit sicut etiã nõ valet sẽtẽtia vt. d. §. si ex fundo. aut iudex probet sed notarius omittit ꝑ errorem ꝛ tunc sicut dicimus in testamento. d. l. quotiẽs idẽ forte poterit dici in sententia nisi dicas saluã do opi. Ange. ꝙ sententia nõ ẽ ita fauorabilis sicut testamentũ. Et ideo dicimus ꝙ quicquid omittitur in sententia habeť pro omisso qñ ẽ stricti iuris. l. diui fratres. ff. de liber. causa. ꝛ ꝑ bar. in. l. si expressim. ff. de app. Adde ad hec ea q̃ notabiliter ponit bart. in. l. preses. ꝯ. de senten. ꝛ moder. l. i. §. si ex fundo ꝑallegato ꝛ ad ea q̃ dixit in. §. idẽ credendũ. adde q̃ dixit Ange. l. quicquid astringende de verbo. obliga. vbi vide qualiter aũt ꝛ ꝑ quot testes ꝓbetur error. dic vt hic ꝑ bal. qui obscure loquiť ꝑ bar. plene in. l. heredes palam. §. si quis post. ff. de testa. ꝛ. l. cuꝫ proponeretur vbi per bal. ff. de leg. ij. ꝛ. l. quis liberis. §. testamento. ff. de ſm tabulas.

c **Asus.** Interualluꝫ interpositũ testamento ꝓpter necessitatem testi non viciat testamẽtuꝫ. h. d. Nota ꝙ necessitas superueniens testi ꝓpter morbuꝫ contagiosum tribuit iustam causa separandi testem ꝛ faciendi interuallũ testamento hodie aũt hoc ẽ ius cõe in qualibet necessitate siue superueniat testi siue testatori. l. cũ antiquitas. ꝯ. eo. ꝛ ibi videbis. ¶ Secũdo nota ſm Ange. hic ꝙ regulariter valet testamẽtũ si legať scriptura corã testatore. Et interrogetur postea testator vtrũ illa sit sua voluntas si dicat ꝙ sic de quo videbis in. l. iubemus. ꝯ. eo. fallit in testamento ceci qui nõ sit turbatus infirmitate. l. hanc consultissima. §. at cum humana. s̃. titu. i. ſm suum intellectum qui tamen non ẽ cõmunis.

r **I non speciali.** In testamentis seruať solemnitas iuris nisi sit priuilegiũ speciale ꝛ voluntas testatoris nõ tollitur ꝑ rescriptuꝫ principis hoc. d. cũ. l. se. ¶ Nota primo ſm bar. hic ꝙ testamẽtũ factuꝫ de iure speciali sortitur vires vbicũqꝫ locoꝝ ideo infert ipse. l. i. s̃. de sum. tri. ꝛ fi. ca. ꝙ si ex forma statuti requiriť minor solemnitas in testamẽto vel in cõtractu cõtractus extendit vires ad oĩa loca de quo dic vt ibi ꝛ ꝑ petruꝫ. c. i. de consti. in repeti. sua per Bal. in. l. fi. ff. de iuredic. obli. iu. vbi multa posui de materia Bal. etiã querit hic nũqd istud priuilegium concessum patrie competat forensi ibi testanti. Item nunquid ciui qui testatur extra patriam iõ infert ꝙ aut est certum ꝙ bñficium fuit cõcessum ciuibus ꝛ nõ loco ꝛ tunc nõ competet forensi ꝛ competet ciuibus testantibus extra patriã ar. l. ij. ff. de rebus dubi. ꝛ. l. fi. s̃. de temp. in. integ. resti. aut est certum ꝙ ẽ concessum loco ꝛ tunc erit totum eꝯ ar. l. filio. §. i. ff. de cõdi. ꝛ de. aut sumus indubio ꝛ tunc videtur cõcessum loco ꝛ non ꝑsonis. tu vide pro istoꝝ intellectu ea que habentur. d. l. i. ꝛ per Bar. l. ij. in fi. ff de ver. si. ꝛ in. c. si ciuitas ꝛ ibi per modernos de snia exco. li. vj. vide etiam q̃ ponit Bal. in. l. siqs ad declinandam in qõnem batutorum. s̃. de epis. ꝛ cle. ꝛ hic etiam posuit vtrum valeat cõsuetudo tolens solemnitatem testamenti ꝛ maxime venetorum qui testanť coraꝫ presbitero dũtaxat vel corã presbitero ꝛ duobus testibꝰ de quo dic vt hic per eum ꝛ Bar. in loco preallegato.

¶ Sc̃do nota ꝙ testis etiam in his que habet testificari de auditu debet videre loquẽteꝫ alias non valet testimonium in testamentis quid aũt in ꝯtibus dixit hic Cy. ꝛ Francis. acur. ꝙ nõ probant ꝯtum vel maleficium per. l. testium. s̃. de testi. sed bene faciunt indiciuꝫ vel ꝑsumptionem ꝛ hoc sequitur hic Ange. in effectu dicens ꝙ etiam si cognoscat ꝯhentem vel delinquẽtem ꝛ habet valde notã vocem ipsius nihilominus testis non plene probat sed faciat iudiciũ qꝛ vos de facili põt mutari ꝛ imitari vt glo. i l. quotiens in prin. ff. de here. insti. ꝛ ita intelligunt ipsi ꝛ limitant glo. que videť dicere oppo. l. ij. §. idem labeo. ff. de aqua plu. ar. vbi vide per Bart. ꝛ in. §. si vero absunt in aũt. de here. ꝛ fal. ꝛ de hoc articulo dic vt plene ꝑ moder. c. cũ cãm extra de testi. vbi allegant spec. ꝛ Jo. an. i addi. ꝛ optime per Ange. hic. ¶ Tertio nõ in. l. seq. ꝙ rescriptũ principis nõ potest alterare dispositioneꝫ testatoris intellige de lege ordinaria sed plene põt de plenitudine ptãtis vt clemẽ. qꝛ cõtingit extra de relig. domibus ꝛ habeť per cano. c. vos qdeꝫ extra de testa. si tñ subsit iuꝫ cã qꝛ dispõ nõ possit impleri vt testator iubet ꝛ tunc in arbitrio iudicis ẽ. l. legatum ꝛ ibi per Bar. ff. de annu. le. ꝛ per eundeꝫ in. l. pater. §. tusculanus. ff. de le. iij. vbi oĩno vide ꝛ hic aliquid per Bal.

n **On idcirco.** Vitium furtiuitatis ñ viciat testamentum ſꝫ solemnitas omissa ꝛ delectio facta de voluntate testatoris que reuocat voluntateꝫ hoc dicit. Et diuiditur. l. si vnus quia primo loquitur de defectu solemnitatis. secundo ibi de his loquitur de virtute cancellationis. ¶ Nota ꝙ propter furtum testamenti non inualidatur testamentum neqꝫ induciť ꝑsumptio falsitatis ꝛ idẽ est in quolibet instrumẽto. l. i. §. ille autẽ. ꝯ. de lati. li. tol. ꝛ. l. si de possessione. c. de proba. vbi vide. ꝛ vide quod notať ad materiã. l. qui tabulas ꝛ. l. quidã tabulatũ. ff. de fur. Sc̃do nota in. l. si vnus ꝙ defectus forme q̃ꝫtũcũqꝫ modicus si sit forma substantialis vel form a adhibita ad solemnitatẽ probationis vitiat dispositionẽ ꝛ de triplici forma vide q̃ notat Bar. l. i. §. si filius. ff. d̃ lega. iij. ꝛ ꝙ ponit Bal. in. l. i. ff. de liber. ꝛ pos. ꝛ. l. cũ quis. s̃. de iure ꝛ fac. igno. vide etiã q̃ notať in. l. nemo põt. ff. de l. i. aliud est ergo dicere ꝙ forma solemnis vel substantialis in aliqua parte sui omittať qa tunc semꝑ vitiat. l. ij. §. prius ꝛ ibi ꝑ Bar. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ in quacũqꝫ minima parte vt pꝫ hic vel etiã si actus sit fauorabili illi in cuius fauorem forma ẽ introducta. l. si fundus. ff. de re. eo. ꝑ bar. ꝛ alios. l. cum hi. §. eam autẽ. ff. de trans. de qno vide per bal. plenissime in. l. i. s̃. qui admit. ꝛ aliud ẽ si forma que requiriť de sui natura sit leuis solemnitas qꝛ tũc ea omissa nõ viciat iuxta ea q̃ plene dicenť. l. fi. ꝯ. de iure deli. ꝛ q̃ habenť in tex. in. l. i. in fi. ff. d̃ ven. inspi. ¶ Tertio nota ꝙ cãcellatio facta de volũtate testatoris ꝓbat mutationẽ voluntatis. ꝛ cõclude breuiter ſm bar. ꝛ aliquos modernos hic ꝙ cãcellatio si fiat falso sine dubio nõ preiudicat vt hic in fi. si fiat

si fiat inconsulte ⁊ tunc distingue q aut pōt cācellatū legi
⁊ nō vitiat vt.l.i.in prin.ff.de his q̄ in te.delen.aut nō po
test legi ⁊ tunc aut cancellatio fuit facta pfecto testamēto
⁊ idē aut nō pfecto ⁊ tunc vitiat.l.i.§.sed si legi cū se.ver.
ff.de his que in testa.delent ⁊ hoc hic p doc.⁊.l.nostrā.j.
eo.aut cancellatio fuit facta cōsulto ⁊ tunc dispositio can-
cellata reuocat vt hic vtrū aūt ipso iure vel ope exceptio
nis dicet in.l.nostra.j.eo.⁊ plenius per Bal.l.hereditas
infra de his qui.vt indi.aut sumus in casu dubij ⁊ tūc in
dubio si testamētū sit penes testatorē quicquid reperitur
ibi cancellatū vel abrasum p̄sumitur factū a testatore fm
Ange.hic ⁊ consulte factū p̄terq̄ in libertate ⁊ in relictis
ad pias causas.l.proxime in fi.ff.de his que in te.delen.⁊
ita refert hic Bar.se consuluisse. Si vero reperiat instru
mentū penes tertiū puta penes notariū ⁊ tūc qa cancella
tio p̄sumitur facta p eum penes quē est vt dixit glo.nōt.⁊
ibi per Cy.⁊ Saly.in.l.maiorē.j.de falsis ⁊ tenet Bal.in
Rica.C.de fidei instru.facit i terminis quod singulariter
posuit bar.in.l.si vendidero alias falso.§.qui tabulas.ff.
de fur.sequit fm aliquos modernos ⁊ bene ꝙ ista cancel
latio nō faciat fidē mutationis voluntatis nō eni est de
corpore instrumēti ex quo p̄sumitur facta p notariū post
instrumētū ideo cautella est qua vtunt hodie notarij fm
Bar.hic ꝙ in fi.instrumēti ante signū ⁊ subscriptionē ap
ponantur ista verba ꝙ superius cancellatū vel abrasū ē
iō fuit q p errorē fuerat appositū vel p me notariū infra
scriptū vel p testatorē erronee fuit prolatū hec.n.verba q̄
sunt de corpore instrumēti probāt casus ē in.l.i.circa me-
dium.ff.de his que in testa.delen.Secus videt si p nota-
rium verba illa apponant in margine q tunc nō vident
de corpore instrumenti fm Bal.hic ⁊ vide qd ipse notat
in.l.errore.s.eo.⁊ in Rica de fidei instrumētorum vide ⁊
Bar.qui aliter sentit fm eum in.l.in fraudē.§.i.ff.de te-
sta.mi.⁊ quod notat Joan.an.titu.de instrumento.edic.
§.i.versu sed nūqd i additiōe q̄ icipit miror de Orlādino.

t **Estandi.** Nemo pōt tollē solemnitatē
inductam in testamētis ⁊ qui
voluit testari nō videt voluisse codicillari vel
sic ⁊ clarius forma testamēti tolli nō pōt ⁊ vbi
est heredis institutio vel exheredatio p̄sumit testator vo-
luisse testari ⁊ nō codicillari hoc.d.cum.l.se. Nota ꝙ qñ
aliquod ius introducit pro forma illi iuri renunciari non
pōt ⁊ maxime si sit inductū ad vtilitatē publicā.l.iurisgē.
§.si paciscar.ff.de pac.⁊ notat plene in.l.ius publicū ⁊.l.
pactū.ff.de pac.⁊.l.nemo pōt.ff.de leg.i.ideo dicimus ꝙ
solemnitati formali ⁊ substantiali iudiciorū partes vident
renūciare ñ posse.c.fi.de re iu.li.vi.⁊.l.i.s.de litis cō.⁊.l.
prolatā.j.de sen.⁊.c.de causis per glo.de offi.deleg.⁊ ple
nius p moder.c.i.extra de libel.obli. ¶ Scdo nota ꝙ ex
forma actus cognoscit nomen ⁊ actus essentia ideo dixit
bar.notat in dispu.sua que incipit publicanus quidā ⁊ re
fert in.l.quoten.§.qui maximos.ff.de publi.⁊.l.i.§.i.ff.d
superfi.ꝙ lꝫ nomen cōtractus sonet in vno si tamē pacta
apposita in cōtractu respiciunt formā vel alterius naturā
erit ille contractus q̄ꝫ demonstrat forma vel natura nunc
obstante noīe super quo dic vt bal.in Rica d iure emphi.
in fi.⁊ tex.l.insulam.ff.de primo ver.⁊.l.lutius.ff.de pe.⁊
vide ad intellectū istorum que notat bar.l.fi.s.fa.hercis.
¶ Tertio nota fm doc.ꝙ si nō valet actus vt fit valet vt
valere potest ⁊ ista est materia brocardica de qua hic per
Cy.⁊ p bar.plene.l.i.§.si quis ita.ff.de verbo.obliga.⁊
ibi p moder.⁊ eius distinctio sequēda ē quicquid dixerit
hic bal.de quo hic vide per eum.

q **Uoniā indignū.** Institutio he
redis pōt fie-
ri qbuscūqꝫ verbis directis vel inflexis ⁊ in
quacūqꝫ materia pōt scribi testamentum. Et
sunt due partes. Scda est ibi vt qui facultates ⁊c.hoc.d.

¶ Nota ibi balbutiētis ⁊c.ꝙ lꝫ de muto dicat in.l.discre
tis.s.eo.ꝙ nō pōt testari nisi sciat litteras de eo aūt qui
est mutaster nō intelligit illa lex sicut nec surdaster cōpre-
henditur sub illa lege.l.fi.ff.de legit.tuto. ¶ Scdo nota
ꝙ q̄ꝫtūcūqꝫ grauissime infirmatus dūmodo habeat sanā
mentē pōt testari ad idē.l.domitius.ff.eo.⁊.l.hac consul-
tissima.§.ac cum humana.s.titu.i. ¶ Tertio nota ⁊ vlti
mo de verbis directis que sub alio significatu capiūtur
hic q̄ꝫ capiant in.l.verbis ciuilibus.ff.de vul.⁊ pu.hic.n.
dicit verbū directū respectu verbi deprecatiui vel respe
ctu casus inflexi vel respectu temporis in verbo secum di
uersas expositiones quarū vnaqueqꝫ pōt eē bona sed ibi
capit verbū directū respectu obliqui.l.sceuola.ff.ad tre-
hel..de quo.d.l.centurio.ideo dixit hic bal.ꝙ ista lex ma
le allegat ad istā materiā qualiter aūt verba obliqua tra
hantur ad directū dic vt p bal.l.preci infra de impu.⁊
alijs sub.⁊.l.quotiens.j.de here.insti.⁊ ibi dicemus.

n **On dubium.** Ualet legatum factū
cuicūqꝫ posito idigni
tate ⁊ agnoscens legatū inutile tenet illud sol
uere.⁊ sunt duo dicta.secūdum est ibi illud ⁊c.
¶ Notat ꝙ lꝫ cum magistratu habente administratōem
nō liceat cōtrahere in sua prouincia ⁊ maxime sibi donan
do.l.i.s.de ꝯcti.iud.⁊.l.nō licet.s.de cōtrahen.emp.⁊ ha
hetur.l.plebiscito ⁊.l.senatus.ff.d of.pre.tñ licet talibus
relinquere ⁊ heredes instituere ⁊ sic patet ꝙ phibitus cō-
trahere cum certo genere a psonarū nō videt prohibitus
testari ⁊ cōdere vltimā voluntatem q testamentū non ē
cōtractus nec cōtractus testamentū vnde in materia pe
nali nō fit extensio de vno ad alterum idē in materia sta
tuti vel exorbitanti fm Bal.in.l.testamentum.j.eo.phi-
bitio aūt alienationis generalior est ⁊ complectit vltimā
voluntatem.l.codicillis.§.fi.ff.de le.ij.⁊ plene per Bart.
l.si ita qs.§.ea lege.ff.de ver.obli.⁊ per Bal.⁊ alios in.l.
ea lege.s.de condi.ob cām super quo vide glo.in.§.item
sacramenta in ti.de pace iura.fir. ¶ Scdo nota singula
riter scdm simonē nicentinū ꝙ simplex agnitio legati in
utiliter relicti inducit eficacē obligatōem vel exactionem
legati fm qd erit spāle fauore vltime voluntatis vt sim-
plex pollicitatio illud debitum naturale qd oritur ex vo-
luntate minus solemni iuxta ea plene que dispūtat bar.l.
i.ff.de cōdic.inde.⁊.l.cum quis ⁊.l.si post diuisionē d iu
re ⁊ fac.igno.foueat per simplicē pollicitationē vt actio
nem pariat vel saltem vt ppter eam detur actio sicut dici-
mus in dote.l.i.s.de do.promis.⁊ qd ibi notat ⁊ in fauo
rem publicum vt in toto titulo de pollici.⁊ q hoc videt
exorbitans a iure.ideo Ang.hic nō sequitur istud dictum
quo ad hoc vt competat actio legatario put hic dicitur.
sed bene vt competat sibi retentio ⁊ exceptio cōtra hr̄dē
si ipse possideat argumento.l.militis.§.veteranus.ff.d te
stamē.mili.⁊ qd habetur.l.qui ex liberis.§.testamēto.ff.
de bo.pos.scdm tab.Bal.tñ videtur sequi primū dictū
licet non precise affirmet vide tex.singulariter ⁊ qd ibi p
bar.l.cum quis decedens in prin.ff.de le.iij.⁊ alius.l.sicut
§.pe.ff.qui.mo.pi.vel ypo.que allegat bar.d.l.cum quis.

t **Estamentum.** Imperfecta dispo
sitio viciat testamē
tum sed habundans cautela non nocet.⁊ ideo
dixit Inno.in.c.nouit extra de iudic.fm bal.
hic ꝙ in his.quibus nō requirit ordo iuris nō nocet serua
re ordinē quinimo prodest q vt dixit bar.singulariter si
in iudicio sumario fiant plene pbationes ⁊ procedatur or
dinarie illud iudicium ⁊ illa probatio faciet fidem in alio
iudicio ⁊ ad aliun finem.ita nōt ipse.l.ab hostibus.§.sed
qd simpliciter.ff.ex qui.cau.maio.⁊ referunt moderni.c.
veniēs el.ij.extra de testi.sed ꝯrium tenuit Petrus ⁊ bal.
post eum.l.qd tēpore.s.de testi.mili.⁊.l.ij.s.de eden.Sꝫ
dubium esset si forma que adhibetur supfluo nō seruare

tur apte vel ordo iuris qui non requirebatur fieret inepte vtrum viciaret actus super quo vide gl. que allegatur ꝑ notabili.l.vinum.ff.si cer.pe.⁊ q̄d habet in.l.i.in prin.§. de rei vxo.ac.⁊ vide oino bar.in.l.actor.ff.rem ra.ha.hic tn̄ tex.facit ꝙ actus nō viciet dūmō non obstante ineptitudine ꝓcessus ordinarij seruatum sit illud q̄d sufficeret in iudicio extraordinario. Sc̄do nota ꝙ cōtractus ⁊ testamentuz sunt nomina distincta.ideo dixit hic bal.ꝙ si de quolibet ꝯtractu debet solui gabella non soluetur de vltima voluntate qꝛ non est cōtractus statutoꝝ ꝙ verba ⁊ maxie gabelle tn̄ debent intelligi quātuz loquūtur ⁊ nō vltra ⁊ vide q̄d notat in auctē. sacramenta puberū in ver.cōtractibus.§.si aduersus vendi.⁊ que dicuntur in simili.l.more.ff.de acqui.here.

t **Estamenta.** Publicatio testi facta coram iudice incōpetenti nō valet.⁊ sunt due partes.in pria ē dictuz. in sc̄da ratio ibi mos namqꝫ.h.d. ¶ Nota in ver.illa translatio ꝙ iurisdictio cōcessa alicui super certa specie causarum facit vt reliquis videatur delegata ⁊ huius occasione tetigit hic Ang.solemnissime vltra oēs vtꝝ qn̄ iurisdictio tribuit alicui in vna specie cārum videat illa spēs subtracta iurisdictioni iudicis ordinarij de qua q̄stione tetigit bar.aliquid in.l.i.§.de of.p̄.vr.⁊ Jo.an.i.c. per hoc de here.li.vj.⁊ bal.solēniter in.l.i.§.vbi autez.j. de cadu.tol.⁊ in auctē.habita.§.ne filij pro pa.⁊ vide q̄d ipse nōt.l.vnica.ff.de of.cōsu.⁊ q̄d ponit bar.l.i.C.d̄ metropolito belito li.xi.ꝑ tex.optimuz.l.quotiens.§.fi.ff.de admini.tu. Sed plenius hic per Ang. Sc̄do nota ex eodem versiculo ꝙ iurisdictio spālis concessa alicui in certo genere cārum nō videtur posse prorogari ad alterum iudicem eiusdez loci ⁊ est ratio duplex s̄m bal.hic pria qꝛ d̄ specie ad spēm diuersa nō fit ꝓrogatio iurisdictōis sicut de ciuili ad criminalē.l.solemus.§.latrūculator.ff.d̄ iud. Secunda qꝛ isti sunt actus iurisdictōis voluntarie in quibus nō dat proprie mediuz per quod fit prorogatio sicut est cōtestatio litis ⁊ similia s̄m Cy.⁊ alios.l.vbi.§.i.ff.de tuto.⁊ cu.da.ab. Et idez dixit bal.de notario deputato ad scribendū qꝛ nō possunt partes in alium notariū deputatū ad aliud genus actoꝝ ꝓrogare officiuz scribendi nō suuz vt probat in.l.repetita.§.de epis ⁊ cle.⁊ ibi per bal. ⁊ per eundem.l.ij.§.de spor.⁊.d.l.vnica de offi.consulis. ¶ Tertio nota ibi mos nāqꝫ ⁊c.ꝙ stilus ⁊ cōsuetudo curie tribuit ⁊ aufert iurisdictionē sicut generalis consuetudo.l.ij.j.de eman.liber.ad idem tex.l.fi.j.de iniur.⁊ in.l. consulta.j.eo.s̄m Ange.hic ⁊ ideo dicit ꝙ libellus potest fundari super stillo vel consuetudine vt notat Innocē.c. dilectus extra de offi.ordi.

o **Mnium.** Testamentum factum corā principe vel in actis iudicū probatur per duos testes nec requirit alia solemnitas ⁊ pōt tale testamentum ⁊ potest tale testamentum reuocari ad placituz testantis. Et diuidit in tres partes principales. In secūda ibi sicut confirmat per argumentuz a minori. In tertia ibi ne qd sane ⁊c. declaratur plenissimus effectus qui sequit ex hoc testō ⁊ remouet omnis suspitio inualiditatis.h.d. ¶ Nota ꝙ presentia principis vel actus factus in eius p̄sentia inducit dispensatiōem solemnitatis similiter dicimus de actu facto in iudicio.l.in donationibus.j.de donatio.ideo sicut donatio facta coram iudice vel in iudicio non requirit insinuationem ita dicit Bal.ꝙ nō requiritur insinuatio si donatio fiat coram principe vt ipse ponit in.l.illud.§.de sacrosanc.simile ēt dicit Inn.in.c.vnico de lit.cōte.vt refert hic Ang.ꝙ lz alias in libello requiratur conclusio qꝛ virtus narratoꝝ attenditur in ꝯclusiōe vt notabiliter dicit Inno.c.super litteris extra de rescrip.⁊ Bal.in.l.domuz.§.de rei vendic.tn̄ si coram principe porrigitur libellus nō requiritur ꝯclusio qꝛ presentia principis tollit hāc solemnitatem ideo dicunt moder.scribentes.c.i.de libel. ob.qn̄ libellus offertur coram pricipe sufficit qualis q̄lis solutio licet nō solemnis.multi tn̄ non tenent hoc dictum. qꝛ si p̄sentia principis dispensatur cū solēnitate ḡ similiter nō requireret litis cōtestatio q̄d videtur cōtra text.in.d. c.vnico nisi forte processus in illo.c.fuit factus coraz alio ⁊ sicut tunc nō requiritur cōclusio s̄m Ange. Ita nō requiritur ꝯclusio qn̄ aliquis in prin.libelli vel in aliqua parte diceret cōqueror de tali dn̄e iudex tunc.n.licet formalit nō concludat implicite tn̄ videtur cōcludere ⁊ dicitur cōquerere.de illo.l.de sumersis.C.de naufra.⁊.l.i.§.cuz patronus.ff.de of.pref.vrb.facit optime tex.in aūt.hanc aūt querelaz.§.de nō numera.pe.iuncta.l.in contractibus.§. fi.eo.ti.⁊ similiter dicit idem esse qn̄ quis ī genere peteret sibi iusticiam ministrari vt habetur.c.cum dilectus extra de ordi.cogni.vbi vid̄ per doc.sed ista videt posse procedere qn̄ iudicium esset sumariuz vel forte de equitate canonica sed vbi iudicium esset ordinariuz qꝛ ista conclusio esset generalis ⁊ implicita videt ꝙ non admittat libellus ꝑte opponente sicut dicimus in.l.si ex multis.j.de an.except.⁊ per Bar.in.l.i.in prin.ff.de eden.nō enim per hanc cōclusionem potest demonstrari quid petit ideo videret libellus obscurus ī criminalibus aūt nō requiritur cōclusio qꝛ ipsa lex ꝯcludit.l.i.§.calumniatoribus.ff.ad turpil. ⁊ ita notatur.c.licet eli extra d̄ simo.⁊ vide Bar.l.libelloruz in prin.ff.de accu. ¶ Sc̄do nota ꝙ testamentuz factum coram iudice quicūqꝫ fit videtur valere si probetur per duos testes s̄m bar.qui sequitur hunc intellectū bal. aūt qꝛ in.i.col.videtur tenere idem per.l.sancimus.j.eo. que parum facit quia ibi ꝯcurrit diuturnitas temporis ⁊ alia sed in.ij.col.tenet oppositū dicendo ꝙ hic sunt tres casus. Unum qn̄ fit coram principe ⁊ tunc sufficiunt duo testes duo sequētes.scilicz.qn̄ fit coram iudice vel coraz p̄uatis tunc requirunt.vij.s̄m eum ⁊ hanc opi.tz hic Ang. in lectura paduana quidaz moder.defendunt bar.quia si vera esset opi.bal.tunc frustra fieret mentio in specie de testamento q̄d fit coram iudice. Sed ad hoc pōt rcspōderi ꝙ fit mentio quo ad hunc effectum vt qn̄ fit coram iudice nō requirat alia publicatio de qua in.l.testamēta.§. eo.lz gl.sentiat hic oppositu z vn̄ sensus littere erit iste ꝙ sicut testamentum habetur pro publicato ita ⁊ si fiat coram principe ⁊ hoc est magis rationabile vt minus inducatur iurium correcto lex vnica.§.de inof.do. ¶ Tertio nota ꝙ in p̄sentia principis presumit esse copia nobilium ⁊ vt dicit hic Ange.hoc ipso ꝙ aliquis assistit lateri principis nobilitatur ⁊ efficit nobilis vt.l.i.de p̄fectis lato.li. xi.C.⁊ alios modos nobilitatis vide per bar.l.i.C.d̄ dig. lib.xij.⁊ aliquid per bal.l.nobiliores.§.de cōmerc.⁊ mercato.⁊ vide eundem i.l.fi.§.de seruis fugi. ¶ Quarto nota ꝙ satisdicitur donatio insinuata vel testamentum si ꝓducatur coraz iudice licz iudex non pronunciet vel nihil dicat vt refert hic Bar.⁊ idez tenuit in.l.modestinus.ff. de dona.⁊ sequit Ange.hic ⁊ bal.l.illud.§.de sacrosanc. ec.amplius dixit Ange.post Bal.ꝙ in insinuando testamentū vel donationē nō requirit citatio partis idē ꝙ pōt fieri die feriata in honorē dei q̄d probatur s̄m qꝛ qn̄ nihil gerit cū parte sed cū iudice solū sufficit simplex agnitio vl̄ declaratio corā iudice etiā parte nō citata vt probat.l.fi. §.qui admit.⁊ vide bal.in.l.q̄ꝫ diu eo.tit.⁊ sup Rica idez ꝙ die feriata possit talis actus fieri.item ꝙ die feriata fieri probat.l.miles.§.lx.ff.de adul.⁊ quod habet plene.c.i. de libel.ob.secus si quis produceret instrumētū in p̄iudicium partis ⁊ vt pars condemnaret vel repelleret qꝛ tūc debet pars citari vel eē p̄sens.iij.q.nona.c.carte ⁊ ꝑ Cy. ⁊ Bal.in.l.si ea.j.qui ac.nō pos.⁊ hic ꝑ Ange.⁊ vide pro dicto principali q̄d ponit Bal.d.l.illud ⁊.l.ac ⁊ editali in prin.§.de secundis nup. ¶ Quinto nota ar.s̄m Bar.qui

si statuta

si statuta que facit ciuitas sint facta de consensu supioris vel ipso approbante possunt tamē reuocari p solā ciuitatē absqꝫ ꝯsensu supioris quā questionē ponit late.bar.l.oēs po.ff.de iusti.ꝛ iure Bal. hic cōtra dicit qꝛ solemnitas q̄ requirit̄ in cōtractu requirit̄ in distractu.l.si vt proponis s̄.de nup. Ange. cōcordat sic in effectu ꝙ aut querit̄ vtrū populus possit reuocare statutū in sui preiudicium ꝛ pōt vtrū aūt in p̄iudiciū supioris ꝛ nō pōt. vnde si supior ipse iudicet poterit iudicare ſm primū statutū ad hoc allegat tex.notat in aucten.cōtra si filij.s̄.de repu. pro vtroqꝫ di cto alij moderni aliter distingunt vt hic per eos ꝛ vide tu quod ponit bart.ad propositum.l.actor.ff.rem ra.ha.vbi ponit similem questionem.

n **Olumus.** Secūduꝫ intellectū veriorē testamen tū nuncupatiuū in quo ē scriptus imperator vel alius potens nō tollit primū solemniter confectū vel in scriptis in quo priuatus sit scriptus heres ſm Cy. Bal. ꝛ Ange. hic licet glo.ꝛ bar.aliam lectionem sentiant sed ista est no tabilior ꝛ verior ꝛ sunt tria dicta.ſm est ibi omnibus ꝛ.n. tertiuꝫ ibi nemo.

b **Ac consultissima.** Testamētū in scriptis debet fieri sub solemnitate ꝛ forma hic imposita. nec est necesse ꝙ testes sciant que in eo scripta sunt vel aliter ꝛ perfectius. ¶ In testamēto in scriptis debent subscribere testes.vij.ꝛ signare ꝛ ipse testator subscribere debet loco testatoris hoc.d. Et diuidit̄ i tres partes prin cipales. Secunda ē ibi ꝙ si litteras. Tertia ē ibi in omni bus vsqꝫ ad.§.ex imperfecto. ¶ Nota in ver.oblatis ꝛc. ꝙ ad solemnitatē testamēti in scriptis ex igit̄ testes esse ro gatos ꝛ vt dicit hic Cy.ꝛ bar.in.l.sciendū.de verbo.obli. ꝛ per moder.post bar.in.l.heredes palam.ff.de testamen tis. Non p̄sumitur rogatus testiuꝫ nisi ꝓbat̄ qꝛ ē solemni tas extrinseca.l.quecunqꝫ.§.fi.de publi. ꝛ ideo dicit hic Ange.falsam esse doctrinā bar.l.domitius.ff.de testa.dū dicit ꝙ ille est adhibitus vt notarius videt̄ etiā rogatus vt testis de quo posuit ipse idē Ange. in.l.ac cōsultissima s̄.qui testa.fa.pos.ꝛ diximus ibi cum eni fuerit adhibitus ad aliud nō p̄sumitur etiā adhibitus ad hoc per regulaꝫ supradictā ꝛ sicut p̄sumitur testis eē rogatus si notarius dicat testibus īfrascriptis rogatis ꝛc. qꝛ creditur notario enuncianti solemnitatē que tempore actus cōfecti fieri po tuit vt dic̄ glo. nota. in.l.i.j̄.de fidei instrumento.ꝛ iuris āste fi.li.x.ꝛ plene per bar.d.l.sciendū ꝛ aucten. si quis in aliquo.s̄.de eden.ꝛ aliqd in.l.licitatio i prin.ff.de publi. ꝛ plene p Inno.ꝛ moder.in.c.qm̄ contra eꝫ de prob. ita etiā creditur vel p̄sumitur testis esse rogatus ſm bal.hic si se subscripserit ar.l.cum ostendimus in fi.ff.de fideius. tuto. Quinimo si patiatur se describi in instrumento pre sumitur eē rogatus ſm Bal.ꝛ vide q̄d ip̄e idē in aucten. rogatis.s̄.de testi. Sed hoc dictum vr̄ cōtradicta Bar. d.l.sciendum ꝛ cōtra cōem sententiā qꝛ actus rogatus nō pendet ex patientia testis sed ex voluntate rogatoris scilꝫ testatoris vnde hoc dictū nō est tutū nā notarius qui scri psit instrumētū p̄sumit̄ esse rogatus ratione officij publi ci quod exercet in aucten.d̄ tabes.§.nos aūt. ¶ Secūdo nota ibi puberibus ꝛc.ꝙ ad solemnitatē testamēti requi ritur ꝙ tēpore quo fit testis sit maior.xiiij.annis ꝛ qꝛ qua litas ista requirit̄ hoc tempore ideo nō posset hic habere locū distinctio vel cōsideratio vtrū pubes possit testifica ri factus pubes de his que vidit in pupillari etate.l.ad te stium.§.cōdictionē vbi p bar.ff.de testibus ꝛ de articulo ibi ꝛ.l.iij.§.l.iulia.ff.te testi.ꝛ.l.notionēꝫ.§.instrumētor. ff.de verbo.signi.ꝛ p moder.c.cū causam extra de testi.re quirit̄ etiam ꝙ testis sit masculus ꝛ nō femina.l.qui testa mento.§.mulier.ff.eo. In alijs autē casibus mulier de iu re ciuili testificari pōt.l.ex eo.ff.de testi.sed de iure canoni co quod seruaretur in foro suo pōt testificari in ciuilibus ꝛ vbi agit̄ ciuiliter de crimine.xv.q.i.c.ex eo sed vbi ageret̄ criminaliter nō pōt.c.qm̄ ꝛ ibi p glo.ꝛ doc.extra de testi. ꝛ notat̄ in.c.tam litteris eo.titu. ¶ Tertio nota in ver.si militer ꝛc.ꝙ in actibus qui de sui natura nō possunt fieri simul idest eodē tempore illud dicit̄ fieri simul quod fit or dine successiuo imediate nō.n.est possibile ꝙ in eadē car ta in eodē instāti temporis oēs subscribāt vnde dixit no tabiliter Joan.an.in titu.de teste.§.iam de interrogata rijs ver.quid si iurans ꝙ testes probāt adulteriū de visu ꝛ dicunt̄ esse cōtestes ꝛ nō singulares si dicant se vidisse per riuulam vnus post alium aliquē exercentē venerea ꝛ hoc est ꝓpter naturā actus ꝛ ideꝫ tenuit hic Cy.ꝛ Ange. ꝛ vide Bar.in.l.quod ait lex in fi.ff.de adul.ꝛ quod ple ne ponit Joan.an.ꝛ moder.post euꝫ in.c.p̄terea extra de testi.ꝛ facit ad p̄dicta tex.cum glo.in.l.barbarius.ff.de sta. ho.ꝛ.l.si pater.ff.de solu.ſm Ange. In actibus aūt qui si mul ꝛ eodē tempore p plures fieri possunt vl' cū pluribus verbū similiter deberet stare ꝓprie vt pꝫ hic in ver. simul sc̄dō posita in littera ꝛ ideo forte p̄terqꝫ in actibus primo dictis testes deponentes viderent̄ esse singulares sup hoc tamen cogita vtrum verum sit. ¶ Quarto nota in ver.p̄ sentibus ꝙ presentia includit in teste intelligentiam p sen sum debitum.ideo dn̄t doc.in.c.peruenit el.ij.de tes.cog. ꝛ Bar.in.l.i.in fi.ff.de auc.tu.per.l.diem proferre.§.co ram.ff.de arbi.ꝛ ibi etiam Bart.ꝙ si testis dicat scio qꝛ fui p̄sens satis probat ꝛ vide Bal.l.solam ꝛ.l.testium.s̄. de testa. Sequitur.§.ex imperfecto.

e **X imperfecto.** Testamentum nū cupatiuuꝫ vel nun cupatiuuꝫ nō solēne nō valet nisi iter liberos ꝛ quādo fit inter liberos n̄ valet quo ad extra neam p̄sonam ꝛ sunt tria dicta. Secūduꝫ est ibi si nō. Ter tium ibi per nuncupatōem.h.d. ¶ Nota per legem istam concedit̄ solum patri sed matri minus solemniter testari inter liberos ꝛ hoc est q̄d agit ista lex.vel iste.§ qui loqtur in testamēto in scriptis.quicqd dixerit hic Ang.ꝛ nō bn̄. Sc̄dō nota ꝙ extranea persona admixta filijs nō gaudet priuilegio filiorum ꝛ vide Bar.qui allegat hanc.l.in simi li materia.in.l.ticia.§.ticia cum nuberet.de leg.ij. Tertio nota ꝙ filius habet ius accrescendi in portione extranei. Sed hoc nō videt̄ posse stare.quia si vera est cōis opinio. ꝙ ex testamento minus solēni orit̄ naturalis obligatio. ergo videtur qꝛ extraneus nō excludit̄ ipso iure.licet n̄ ad mittat̄ ad ptem faciat partem ꝛ sic impediat ius accrescē di.iuxta nōt.in.l.planc.§.si cōiunctim.ꝛ.l.huiusmodi.§.si ticio.ff.de le.i. ꝓpter q̄d Bal.hic sentiens ꝯrium dicit ꝙ ista naturalis obligatio non est equitas ꝛ est debilitate ꝛ maxime inter coheredes institutos.vnde non pit retētio nem ꝛ vt scis naturalis obligatio capit̄ dupliciter vt ha betur in.l.ex iure gentium.ff.de iusti. ꝛ iur. Seqtur.aucte. quod sine.

q **Uod sine.** Ut valeat scriptura testa toris inter filios sine solēni tate etiam quo ad legata ꝛ fideicōmissa.serua ri debent que hic dicuntur.h.d.

¶ Nota.in verbo.manu propria ꝛc.ꝙ testator etiam in ter liberos.non pōt scribere testamentuꝫ in scriptis p ma num alterius.sed oportet ꝙ scribat manu ꝓpria ſm bal. hic.licet alias testamentuꝫ in scriptis possit scribi per aliū: dūmō subscribatur a testatore.vt.l.proxima.in princi.ꝛ in auctē.ꝛ eo nō obseruato.j̄.eo. ꝛ per istuꝫ tex.ꝛ similia iura potest decidi q̄stio.statuti.dicentis.siquis interfecerit ali quem ꝓprijs manibus.nūquid istud statutum vel lex com prehēdat fieri facientem. Et similiter si cōmittit alicui ali quid exercenduꝫ p̄sonaliter vel in propria persona vel p similia verba. Et idem possumus dicere de prohibito ali quid facere in propria persona vel per se ipsam ista verba

videt̃ excludere actum alterius. vt hic ꝓbatur ⁊ istud fir mat bar. per illum tex. in. l. per hanc. C. de erog. mili. ãno. li. xij. ⁊ Jo. an. ⁊ moder. i. c. sicut dignũ. §. i. extra de homi. vnde dicit̃ ꝙ ꝓhibitus dare auxiliũ bãnito cũ ꝑsona põt mittere sibi cedulam vel dare subsidium per alteruʒ. l. qđ sepe. §. siqs amico. ff. de cõtra. emp. per quem tex. ita de terminat Bal. i autẽ. habita. C. ne fi. pro pa. ⁊ vide qđ no tat Bar. l. si filius. ff. de alleg. ⁊ qđ habetur. c. i. de iudi. li. vj. ⁊ vide dñm meum in. l. i. in prin. ff. de ver. obli. ¶ Se cũdo nota ibi tempus ⁊c. ꝙ in casu huius aũt. lʒ scriptu ra sit priuata requirit̃ dies regulariter aũt dixit Bart. ꝑ illum tex. l. cum tabernam. §. idem quesit. ff. de pigno. ⁊ l. ij. §. idem labeo. ff. de aqua plu. ar. ⁊ in prima cõstitutione digestoꝝ ꝙ in scriptura priuata non requiratur dies. nisi agat̃ de pignore ⁊ ypotheca ⁊ habens scripturam debet ostendere de prioritate ypothece ⁊ pignoris sui ⁊ hanc cõ clu. sequit̃ Bar. in Rica. C. de fidei. Sed Nico. de mata. quem sequitur Jo. an. in addi. spec. in titu. de instrumẽto edito. §. nunc dicendum in additione magna distinguit aliter dicens ꝙ aut agitur de ꝑiudicio scribentis ⁊ tũc ve ra sit ista opi. aut agitur de ꝑiudicio tertij. ⁊ tunc dʒ ap poni dies. Sed aduerte q2 si agitur de prioritate ⁊ de po sterioritate ⁊ de huiusmodi preiudicio verum dicit sed si ageret̃ de alio ꝑiudicio puta q2 creditor verus diceret ꝙ cõfessio facta in scriptura fuit facta fraudulenter in ꝑiudi cium tunc dictum est magis dubium cõiter tñ moder. vt refert abbas. c. ij. de fidei istru. tʒ ꝙ tũc nõ reqrat̃ dies. Et vide qđ nõt bar. l. scripturas. C. q po. i pigno. ha. ⁊ qđ po nunt ad intellectũ huius dicti moder. c. inter dilectos ex tra de fi. instrumẽto. ¶ Tertio nota in ver. signis ꝙ non valet testamẽtũ inter liberos scriptũ ꝑ signa ⁊ notas. Nun quid autẽ idẽ sit in alijs testamentis. Dic secundum bar. ꝙ ideʒ si note sint incognite. l. sed cum patrono in fi. ff. de bo. pos. secus si sint cognite. l. quotiens. §. siquis nomẽ. ff. de here. insti. De legibus autem dicendum est ꝙ non de bent scribi per notas vt hic per doctores.

b **Hac inter.** Testamentũ factum inter li beros reuocat̃ ꝑ secũdã vo luntatẽ solemnẽ cũ clausula derogatoria h. d.

¶ Nota ꝙ ad reuocationẽ testamẽti inter li beros requirit̃ ſm testamentũ solemne lʒ primũ fuerit fa ctuʒ de iure speciali ⁊ sic pʒ ꝙ in hoc maior ẽ fauor libero rum q̃ʒ militis. l. eius militis. §. fi. ff. de testamento mili. ⁊ statim dicã vobis in. §. fi. in glo. magna ⁊ per hoc põt dici bonã esse argumentationẽ Bar. quã ipse facit in. §. se. ad testamẽtũ factũ inter liberos q2 vt hic pʒ iuncta. l. ꝑallega ta firmior est dispositio inter liberos q̃ʒ dispositio milita ris item dixit ibi Barto. ꝙ sicut miles in codicillo potest dare hereditatẽ directo ⁊ substituere pupillariter ita põt substituere filios pupillariter in codicillis ⁊ reuocare sub stitutionẽ factã in testamẽto per. l. codicillis in prin. ff. de testamento mi. ⁊ si bene ponderas verba Bar. bar. indu cit illaʒ. l. sic dicit̃. n. in l. i. ff. de testã. mi. ⁊ l. milites. C. eo. titu. ꝙ militibus concedit̃ testari quomodo volunt ⁊ pos sunt ⁊ per illa verba pʒ ꝙ videt̃ data licentia militi dare hereditatẽ in codicillis directo ita ergo ⁊ in patre q2 cuʒ tex. dicat in. l. fi. C. famil. hercis. ⁊ l. filij eo. tit. ⁊ in aucten. de testa. imperfec. circa principiũ ꝙ pater põt testari inter liberos ꝑ verba in effectu idẽ importantia ⁊ fauorabilior sit concessio que fit patri quã que militi vt hic pʒ videt̃ ꝙ similiter per illa verba patri videat̃ concessa potestas in codicillis dandi hereditatẽ ⁊ hoc ẽ quod sensit bar. ⁊ ẽ ra tio subtilis sic declarata. lʒ bal. ⁊ Ange. i. §. ex imperfecto reprehendant eum vt ibi diximus ⁊ idẽ bal. in. l. filij. C. fa. hercis. ⁊ l. ij. vbi per bal. ⁊ Ange. ff. de in ius. irrito ve. te. ¶ Scđo nota singulariter ꝙ lʒ alias sola declaratio ⁊ re uocatio prioris testamenti facta corã septẽ testibus tollat primũ testamẽtũ vt notat̃ plene ꝑ bar. in. l. si iure. ff. de le. iij. ⁊ per bal. ⁊ alios in. l. sancimus. C. eo. vbi dicet̃ tñ si pre cessit testamẽtũ inter liberos videt̃ ꝙ duo debeãt ꝯcurre re. s. derogatio primi testamẽti ⁊ noua dispõ solẽnis. Ita ꝙ vnum sine altero nõ sufficit ⁊ ideo arguũt hic aliq mo derni ꝙ forte idem sit in testamẽto ad pias cãs cuius cõ trarium ipsi tenent vt hic per eos qđ nota. sequit̃. §. siqs.

f **Si quis autem.** Si scđm testamẽtũ minus solemne hʒ quinqʒ testes ⁊ sint instituti venientes ab in testato tollitur primum solemne in quo tales non sunt instituti. ⁊ vnicuiqʒ litteris grecis testari lʒ. h. d. ¶ Nota regulam ⁊ fallentiam a regula per quam patet ꝙ si in secũdo testamento sunt instituti venientes ab inte stato ſm testamentuʒ minus solemne tollit primuʒ nisi in primo sint scripte ꝑsone similes ex quo patet a contrario sensu ꝙ priuilegium qđ cõceditur scđo testamento cõtra regulas iuris cõis nõ habet locum nisi in prio testamẽto sunt institute persone paris priuilegij vel q̃litatis ex quo infertur ecõtra ꝙ qñ primo testamento cõceditur priuile gium cõtra secũduʒ propter personas in prio istitutas id priuilegium nõ habet locum vbi in secũdo ẽ ꝑitas ꝑsona rum ⁊ per hoc deciditur que. qũam posuit Cy. in aucten. hoc inter liberos. C. eo. nunqd aũt dispõ huius. §. habeat locum si ſm testamentũ non valeat ꝑtextu preteritionis ẽ dubium per. l. si duobus. §. si ꝓus. ff. de cõtra. tab. de quo dic vt per Bar. l. si filius qui in ptãte. ff. de liber. ⁊ pos. ⁊ plene dixi. l. posthumo. C. de cõtra. tab.

d **Dictantibus.** Valet legatum factum dictanti testim̃ vel testi. h. d. Sequitur. l. consulta.

c **Consulta.** Publicatio testamentoruʒ non debet fieri nisi apđ ma gistrum census in vrbe Roma vel Cõstanti nopolis. ⁊ si cõtra fiat non ꝓpterea viciat̃ te stamentum sed imponit̃ pena iudicibus. Et diuiditur in tres partes. scđa ẽ ibi hac repetita. tertia ibi pẽa ẽt. h. d. ¶ Nota hunc tex. circa prin. ꝙ aliquãdo iurisdictio sic ĩ specie attribuit̃ vni vt denegetur omnibus alijs aliquan do simpliciter attribuitur vni ⁊ tunc vtrum videat̃ alijs denegata ẽ longa questio de qua diximus ⁊ ibi dedi re missiones in. l. testamenta oĩa. C. eo. aliquando cõceditur iurĩdictio cumulatiue ⁊ tunc solet dubitari vtrum videat̃ concessa insolidũ vel simul de quo in. l. põponius ⁊ l. duo iudices. ff. de re iudi. ⁊ plenius per Bar. l. i. §. si plures. ff. de exerci. ⁊ per Bal. l. vnica. ff. de of. consu. per Inno. ⁊ Anto. de but. in. c. prudentiam in prin. de of. dele. per mo der. in. c. ij. de arbi. li. vj. aliquãdo concedit̃ subrogatiue ⁊ de hoc dic vt notabiliter dic̃ Bar. in. l. i. §. a prefectis. ff. dele. iij. ⁊ aliquid tetigit in. l. i. in prin. ff. of. eius cui man. ẽ iuris. ⁊ l. si filius. ff. de leg. vbi vide. ¶ Secundo nota ꝙ de iure comuni pro insinuatione ⁊ publicatione heredita tis modi valoris non debet insinuans grauari expensis ne forte hereditas reducatur ad paruum vel ad nihil vn de dixit bart. nõbiliter. l. ciuitates. C. de ano. ⁊ tribu. li. xi. ꝙ quando actus qui debet expediri ad priuatam vel pu blicaʒ vtilitatẽ plus hʒ expense ⁊ oneris q̃ʒ emolumenti debet omitti vt dicit̃ per eundã. l. tutor. §. repertorium in prin. ff. de admi. tuto. facit tex. in. l. ij. §. cõfestim. ff. ad ter tullianũ. ¶ Tertio nota iuxta fi. ꝙ de iure cõi si omittitur publicatio vel insinuatio testamenti idest si fit corã iudice incõpetenti nõ annulat̃ testamentũ hodie per statuta cõi ter prouidet̃ vt pars sit diligentior ꝙ si nõ fit insinuatio annulet̃ testamẽtũ vel cassetur arbitror tñ ꝑ istã. l. ꝙ si sta tutũ diceret ꝙ si nõ fiat publicatio. testamenti nõ valet id testamentũ nõ haberet locũ si fieret publicatio corã iudi ce incõpetenti q2 ꝑ illã generalẽ prouisionẽ non tollet̃ spe cialis sicut dicimus. l. sciendum in prin. ⁊ in aucten. offer ratur. C. de lit. contes. ⁊ per bart. in extrauag. ad repri. in

ver. non

ver.non obstantibus ⁊.l.omnes populi.ff.de iusti. ⁊ iure sequitur.l.ambiguitas.

a **Ambiguitas.** Preposteratio facta per errorē scribentis vl' etiā testatoris nō vitiat dispositionē.⁊ post legata potest heres institui. hoc.d. cum.l.se. ¶ Nota ẞm bal.hic ꝙ lꝫ ordo substantialis peruersus a testatore viciet dispositionē vel omissio solemnitatis substantialis.l.errore.š.co.⁊.l.i.§.si autē de here.insti.⁊.l.ij.§.prius.ff.de vul.⁊ pu.tamen si solemnitas substantialis omittit̄ per scribentē sed nō per testatorē valet testamentum si talis solemnitas pōt probari eē obseruata ⁊ istud ē verū vniuersaliter siue sit solemnitas essentialis siue ꝓbatoria.vnde si testator instituit ⁊ nominauit heredē sꝫ scribens pretermisit valet testamentū si pōt probari plus eē dictū ⁊ minus esse scriptū ⁊ hoc ē verū indubitant̄ in testamento nūcupatiuo.Sed in testamento in scriptis cōit̄ tenēt oppo.doc.in.l.errore.š.e.⁊ ibi dixi sit omissum secus si sit erratum ẞm Ange.l.quotiēs in prin. per illum tex.ff.de here.insti. Sed ego dico idē si sit omissum ꝑ istū textuꝫ qui loquit̄ de testamēto in scriptis ⁊ ita alias dixi. ¶ Scd̄o nota in.l.preposteri ꝙ peruersio ordinis ⁊ ꝑposteratio nō vitiat actū super quo dic ẞm Bart.in.l.ij.§.prius.ff.de vul.⁊ pu.ꝙ ꝑposteratio que fit i actu qui producit̄ in esse tunc vitiat actuꝫ qn̄ ordo ē de necessitate formali vt ibi dicit̄ ⁊ similiter omissio sed qn̄ ē de cōgruitate sed nō de necessitate tunc nō vitiat ꝑposteratio ⁊ sic intelligunt aliqui istas leges sed intelligo eas aliter ⁊ dico ꝙ in.l.ambiguitates ideo peruersio ordinis nō vitiat qꝛ ordo fuit obseruatus a disponente lꝫ ñ a subscribēte ē.l.preposteri.dico ẞm extra glo. ꝙ peruersio ordinis nō ē circa id quod disponit̄ sed circa ipsius executionē voluit.n.testator prius dandū legatū q̄ȝ venisset condictio que vocatur ꝑposteratio in rebus in dubio aūt si ordo in conficiendo actu sit magni ꝑiudicij ꝑsumit̄ esse de necessitate.l.cuꝫ hi.§.ꝑtor.ff.đ transf.secus si sit modici ꝑiudicij.l.i.in fi.ff.de ven.inspi.⁊ per Bar.d.§.prius illud aūt ē regulare ꝙ qn̄ dispositio de se ē perfecta ⁊ formis ⁊ ordiata lꝫ verba executiua videat̄ cōtinere aliquid impossibile vel ꝑposterum tamē reducunt̄ ad intellectū congruū ⁊ dispositionē iuris.l.talis in prin.ff.de iure do.⁊ ibi casus notabilis ⁊ per Bar.in.l.si cui leget̄ in prin.ff.de leg.i.vtrū autē peruersio ⁊ ꝑposteratio ordinis viciet actuꝫ ipso iure vel debeat cassari vel ita demū viciet si opponat̄ exceptio solet distingui vtrū sit peruersio ordinis de vna causa ad aliā an de se ipsa ad se ipsam vt habet̄ i.l.pe.š.co.diui. ⁊ per bal.l.i.ꝭ.de ap.bar. ⁊ alios in.l.prolatā.ꝭ.de sententijs ꝑ cano.in.c.exhibita extra đ iudicijs vbi vide ⁊ per ista habes declaratas istas leges.

i **In testamentis.** Formalitas verborum superflua remouet̄ a testamento nuncupatiuo vel sic valet testamentū nuncupatiuū in quo nō precessit protestatio corā testibus ꝙ testator sine scriptis testari vellet ⁊ diuidit̄ in duas partes.secunda ē ibi etiā hoc.d. ¶ Nota in ver. substantiā pertinere ⁊c. ꝙ verbū pertinere adiectū nomini significanti vniuersitatē importat institutionē dirrectā sicut verbuꝫ relinquo ⁊ similia.l.cogi in prin.ff.ad treb.⁊ ideo dicimus ꝙ ē verbum cōe vt habet̄ plene per bar.l.centurio.ff.de vul.⁊ pu. ⁊ per bal.l.fi.š.de sacrosanc.ec. ¶ Scd̄o nota tex. iuncta glo.ij.in prin. ꝙ vbi requirit̄ formalis verboruꝫ expressio sufficit exprimere verba per equipollens simile in.l.in summa in prin.ff.de re.iudi.⁊.l.qd tñ.§.si arbiter.ff.đ arbi.facit ad nōt.i.l.i.ff.de hr̄ isti.ꝑ bar.⁊ etiā ad.q.q̄ pōit i.l.fi.§.defensionē.š.de admini.tuto.⁊ ꝑ bar.in.l.legittimos in prin.ff.đ legit.tu.dixit etiam Cy.ꝙ licet nō sit necessarium testatorem ꝓtestari ꝙ nō vult testari in scriptis ē tamen vtile qn̄ testator vellet nūcupatiue testari per instrm̄ publicū non forte videretur ellegisse viam testandi in scriptis vt ipse nōt.l.hac cōsultissima.§.i.š.co.sed hoc nō videt̄ multum vtile licꝫ notarij semper hodie hoc apponant qm̄ ex qualitate disponendi intelligit̄ spēs dispositionis.l.non codicillum.š.co.sed qn̄ testator facit describi testes ⁊ non subscribere.item qn̄ testes nō signant nec ipse subscribit q̄ omnia sunt de solemnitate testamenti in scriptis non videtur elligere viam illā sed aliam qua testamentum valet hoc modo.l.iij.C.de tes mi.facit optime q̄đ habetur.l.i.ff.de iud.in glo.⁊ per Bart.l.si dn̄ium.ff.de fur. Sequit̄ optima ⁊ singularis lex sancimus.

f **Sancimus.** Per ẞm testamentum solemne tollit̄ primum ipso iure sed nō per lapsuꝫ decēnij simpliciter nisi cōcurrat cōtraria voluntas declarata in actis vl' coram tribus testibus ⁊ diuiditur in tres partes. In prima tollitur reuocatio testamēti per lapsum decēnij. In secunda ibi sin aūt ponit̄ legittima reuocatio per ẞm testm̄ solemne. In tertia ibi sin aūt testator inducit̄ nouus modus reuocatōis prioris testamēti.h.d. ¶ Nota regulam positam i prin.littere per quā cōiter dicimus ꝙ id q̄đ nō reperit̄ cōiter expressum remanet in dispositione pristini iuris.⁊ ꝙ nō fit extensio in materia correctiua.cōcor.text.i l.ꝑcimus.in fi.ꝭ.de ap. De materia dic.vt habetur.i.aūt.quas actiones.š.de sacrosanc.ec. ¶ Secūdo nota ꝙ contraria voluntas priori testamento si sit facta in actis obtinet vim trium testiuꝫ. Item nō tollit primū testamentum nisi concursu temporis.vt vides.⁊ ex his videtur inferri ꝯ Bar.in.l.oium.š.co.ꝑ opi.Bal.⁊ Ange.ꝙ testamentuꝫ factum in actis coram iudice non valet.nisi adsint septem testes.si enim nō reuocat̄ primū testamentuꝫ per reuocationeꝫ factaꝫ in actis q̄đ videtur facilius ergo multo minus inducitur noua dispositio valida.ꝑterea si voluntas ista reuocatoria qn̄ fit coram iudice equipatur pinde ac si fieret coram tribus testibus patet ꝙ actus factus coraꝫ iudice non habet vim vel virtutem supplendi solemnitatem septem testium. Sed ad primū respondet̄ ꝙ facilius iducitur noua dispositio minus solemnis quā tollatur ꝑ minus solemnē dispositiōem alia dispositio solemnior.vt patet.in auctē.hoc inter liberos.š.co.recte intellecta. Ad secundum pōt dici ꝙ eadem rōne de qua dictum est.š.ñ ꝑmittitur ꝙ actus reuocatorius factus coram iudice suppleat defectum septem testiū.⁊ attende qꝛ in ista.l.relinquitur quartus casus indecisus.s.qn̄ testator nō fecit ẞm testamentum. Sed coram septem testibus dixit se penitere prioris voluntatis vnde Bar.in.l.si iure.ff.de le.iij.dixit ꝙ aut testator reuocans testamentū protestat̄ ꝙ ideo hoc facit.qꝛ vult succedere venientes ab intestato.tunc reuocabitur primuꝫ testamentum.qꝛ ista ademptio cōfirmat̄ per aditionem ab intestato.argumēto.l.hac consul.§.fi.š.eo. qui tex.bene facit aut simpliciter reuocauit.tūc non videt̄ valere ista reuocatio.qꝛ nō reperit aditioneꝫ que eam cōfirmet.l.sed si in cōdictione.§.fi.ff.de here.insti. Sꝫ hoc dictum reprehendit hic bal.de quo statim latius dicam.⁊ đ hoc vide plenius.per Jo.de imol.l.si ita scriptum.§.regula.ff.de liber.⁊ pos.⁊ est optimus tex.ꝯtra bar.i auctē. hoc inter liberos.š.co.per locum a speciali. nūquid autem si primuꝫ testamentum habet clausulam derogatoriā habet locum iste tex.vt auferatur per cōtrariam voluntateꝫ cōcursu decēnij.est dubium nam bald.tenet hic ꝙ sic sed cōtrarium tenent qdam moderni.⁊ melius.qꝛ cōcursu decennij exigitur contraria voluntas. Sed clausula derogatoria apposita in testamento precedenti facit videri in secunda voluntate consensum testatoris deficere.l.si quis.⁊ quod ibi notat.ff.de leg.iij.⁊ notatur.in.l.pacta nouissima.š.de pac.igitur ⁊c.

c **Am antiquitas.** Necessari⁹ act⁹ testamento interueniens breui temporis spacio nō viciat testamentū ⁊ si testator propria manu testamentū scribat ⁊ hoc attestet̄ in scriptura nō requirit̄ ipsius subscriptio ⁊ sunt due partes principales. scđa est ibi cū aūt. ¶ Nota ꝙ actus testamenti nō potest fieri medio actu extraneo interposito ⁊ per hoc arguūt hic Ang. ⁊ Bal. ꝙ ꝯ̄ctus nō possit fieri in testō ⁊ idem posuit Ange. l. ac consultissima in prin. C̄. eo. Hanc questionem reperit bal. i. l. sancimus in vlt. col. C̄. eo. ⁊ post bar. l. hr̄des palā. §. i. đ testamētis ⁊. c. ij. de feu. da. inuicē legis cōmissio vbi hoc reliquit indecisum ⁊. l. i. j. de fal. cā adiec. le. de hoc etiam notat bar. l. siqs in prin. testamenti. ff. de le. iij. pro veritate articuli dic breuiter ꝙ si cōtractus qui fit in testamēto habet actum momentaneū ⁊ fit sub eadem serie ⁊ continuatione verboꝝ tunc n̄ videtur esse actus extraneus q̄ꝛ hic testamentū pōt dici vnus actus ratione vnitatis scripture ⁊ locutiōis lꝫ respectu effectus ⁊ forme sint duo diuersa sicut dicimus. l. scire debemus in prin. ff. de ver. ob. ⁊. l. seie. §. gaio. ff. de fun. instruc. per bar. ⁊ per eundem in rep. sua in. l. edita. C̄. de eden. in illa questi. quo modo dicant̄ libelli plures vel vnus aut cōtractus qui intermiscetur testamento nō hꝫ actum momentaneū in se ⁊ qui fere nullum occupet interuallum temporis ⁊ tunc videt̄ ꝙ viciet testamentū ⁊ hec est verum maxime qn̄ vltra verboꝝ seriē ad essentiā vel solemnitatē cōtractus deberet interuenire aliquid extrisecus puta auctoritas iudicis vel tutoris ⁊ idem foret dicendū si contractus posset expediri monumento ⁊ tamē nō expediat̄ cōtinuata vnitate verboꝝ sed forte notarius faciat instrumentum de cōtractu tanq̄ꝫ de per se. iste. n. videt̄ eē actus extraneus q̄ꝛ nullā hꝫ vnitatem cū testamento sic intelligo que dixit hic Ange. ⁊. l. hanc consultissima p̄allegata ⁊ sensit bal. hic. si vero queritur nō vtrū viciet̄ testamētū. Sed vtrū viciet̄ cōtractus vel saltē sit reuocabilis conclude breuiter ⁊ dic ꝙ si contractus fiat simpliciter valet ⁊ nō poterit reuocari modo fiat in forma debita iuxta ea que tradit bar. l. cū quis decedens. §. codicillis. ff. de leg. iij. ⁊ bal. in. l. generaliter. C̄. đ nō nu. pec. ⁊. l. rationes. C̄. de proba. Si vero contractus fiat sub condictione exemplū instituo ticium heredē meū ⁊ si contingat me reuocare testamentum dono sibi omnia bona mea ⁊ hoc casu dicendū ē ꝙ nō valet ista donatio q̄ꝛ fit in fraudē vt tollat liberā testamenti factionē ꝓm omnes. l. sancimus. C̄. eo. ⁊ in locis p̄allegatis si v̓o fiat legatū sub eadē condictione tunc ē maius dubiū q̄ꝛ bal. se nō firmat in. l. sancimus videt̄ tamē ibi inclinare ⁊ hoc ꝙ non valeat testamēti factio nō dꝫ auferri in toto vt dicit̄. l. fi. C̄. de pac. ⁊. l. stipulo hoc modo. ff. de verbo. obli. ⁊ ita ē tenendum. ¶ Secundo nota in ver. victus ꝙ appellatione victus de suo proprio significatu nō venit medicina quin imo nec potio quod ē fortius vt pꝫ in tex. De iure tn̄ verbo victus ista continent̄ de potu in. l. verbo victus. ff. de verbo. signi. de medicinis hēs casū nōt. l. si cū dotē. §. sin aūt in seuissimo. ff. so. ma. ⁊ per Bar. in. l. legatis in prin. ff. de adi. ⁊ Cy. le. ¶ Tertio nō in. §. cū aūt ꝙ scribet̄ manu propria est idem q̄đ subscribere quādo ille qui scripsit attestat̄ se propria manu subscripsisse ⁊ per hoc dicit hic nōt. Ange. ꝙ si statutū dicat ꝙ scripta subscripta manu debitoris hēat executiōem paratam idē erit si sit scripta manu debitoris nisi subscripta dicit etiam per hanc ōnt. legem ꝙ si vnus ex testibus scripsit scripturam ⁊ hoc attestatur cum manu propria scripsit ⁊ alij duo testes sint subscripti in scripta illa scripta dicetur esse scripta a trib⁹ testibus ⁊ habet locum. l. scripturas. j. qui po. in pig. ha. quod perpetuo tene menti.

t **Abemus.** Testator in testamento in scriptis vel nuncupatiuo debet scribere nomen heredis per se vel saltem nuncupare ⁊ si nūcupat testes i subscriptiōib⁹ đbēt ipsi nomē hr̄dis i scriptis redigere. ⁊ sūt tres p̄tes. scđa ē ibi. sꝫ ne aliq̄. tertia ibi sin v̓o. ¶ Nota circa p̄n. ꝓm bar. ꝙ mutus accidētaliter non potest facere testamentum si scribere nesciat ⁊ hoc dicit esse vtilius q̄đ sit in hac lege. Vtrum aūt inter liberos pater possit nutu testari vel ad pias cās. Bal. hic disputat ⁊ tādem cōcludit ꝙ sic. q̄ꝛ in talibus rediguntur ad solemnitatem iur̄ gentiū que nō curat quomodocūq̄ꝫ exprimatur sensus. l. item q̄ꝛ in prin. ff. de pac. sicut legatū potest fieri nutu. l. nutu in prin. ff. de leg. iij. de quo dic vt diximus pene. ⁊ ibi per Ang. in. l. discretis. C̄. e. ⁊ vide gl. c. cōtingit. extra. de testa. ¶ Scđo nota in versi. sꝫ ne forsitā ꝙ ex multiplicitate nominis de facili p̄sumitur obliuio sicut ex multiplicitate factorum. vt dicitur. l. cum fideicōmissum. ff. de cōfes. facit quod notat̄ per Bar. l. pegre. §. fi. ff. de acqui. poss. Ex eodem etiam versiculo colligit hic Bal. singulariter. ꝙ si testis dicit aliquid esse ⁊ interrogatus de causa sciētie rn̄det q̄ꝛ legi me ita notasse in bastardelo meo vel in libro meo ista est sufficiēs causa vel sufficiens cāe reditia q̄đ tene mēti. ¶ Tertio nota iuxta fi. ꝙ natura legis respicit futura ⁊ nō p̄terita ⁊ ꝙ scribens instrumētum nō solemne ꝙ improbat̄ ꝓpter subscriptionem falsitatis presumptione iuris ⁊ de iure incidit penā falsi vnde nota perpetuo ꝙ presumptio iuris ⁊ de iur̄ est sufficiens ad conuincendum aliquē criminaliter de falso ⁊ ita probat tex. in. l. nolumus. C̄. eo. circa istud vide quod singulariter ponit bal. l. si post diuisionē. C̄. de iure ⁊ fac. igno. ⁊ alibi in. l. iubemus. §. his tabellionibus. C̄. de sacrosanc. ec. ⁊ dicetur in voce. Sequitur. l. nostram.

n **Ostram prouisionē.** Incisio facta casu non viciat testamentum. Sed si fit facta consulto aufert hereditatē heredibus scriptis hoc dicit. Sequitur. l. ⁊ ab antiquis.

e **T ab antiquis.** Testamentū in rure a rustico fieri pōt corā q̄nq̄ꝫ testib⁹ vbi n̄ pn̄t septē iueniri ⁊ vbi. vij. iueniunt̄ illiterati vl̓ n̄ oēs litterati adhuc dispensat̄ contra solemnitatē iuris cōis ⁊ diuidit̄ principaliter i duas partes. In prima ponit̄ prefactio. In secūda ibi sancimus constitutio hoc. d. ¶ Nota primo ꝙ in ciuitate ⁊ in castris ⁊ in vrbibus insignibus p̄sumunt̄ esse copie peritoꝝ ideo nō hꝫ locū dispositio istius legis sicut dixit bar. in simili materia in. l. in bonorum. ff. de bono. pos. Sed secundum aliam litteram habes notare ꝙ copie peritorum que sunt in ciuitate censentur esse in castris suppositis ciuitati vnde dixit bal. in. l. iure ignorantia. C̄. qui admit. ꝙ quando rustici sunt vicini ciuitati sicut portant ligna ⁊ alia ad vendendum ita possit accedere pro cōsilio ⁊ hoc probatur hic nōbi. ꝓm istam litteram ⁊ in gl. huius legis que ponit exemplum de castris ciuitatis bononie q̄ sic est intelligenda. s. qn̄ castra ⁊ loca sunt vicina ar. l. iiij. §. si tam vicinum. ff. de dam. infec. ⁊. c. statutū de rescrip. li. vj. quis autem locus dicatur vicinus quātum ad hoc crederē ꝙ ille locus diceretur vicinus a quo comode eadem die qs posset accedere ⁊ recedere ad ciuitatē de multiplici. aūt vnitate dic vt habetur per Bar. l. si ticius. §. fi. de aqua plu. ar. ⁊ bonum tex. in. l. i. in princi. ff. de flumi. ¶ Secūdo nota ꝙ priuilegium hoc cōceditur qualitati ꝑsone in loco. i. rusticis qui in loco rurali ꝙ concedatur rusticis patet ex pri. tex. ⁊ ex fi. ibi q̄đ igitur quisq̄ꝫ rusticoꝝ ꝙ cōcedatur loco rurali patet in ver. i illis ⁊ in ver. sic aut ideo dixit Ja. de are. ꝙ siqs testaret̄ in rure nō posset testari corā. v. testibus. q̄ꝛ iste nō est rusticus ⁊ cessat in eo q̄litas ꝓpter quā conceditur̄ priuilegiū ergo ⁊c. vt. l. filij. §. in ducie. ff. ad munici. ⁊. l. an eoꝝ in fi. ⁊ hanc sententiā sequit̄ hic bar. ⁊. l. cunctos populos. C̄. de sum tri. ⁊ fi. Sed Cy.

hic tenet

hic tenet oppositum.⁊ Nico.de mata.⁊ Bald.post eum
Respõsio ipsorum est q: circa principium tex.dicit̃ ad dei
humanitatem respiciẽtes.modo sicut in relictis ad pias
cãs aliquis posset testari ne dum coram.v.sed coram duo
bus vt.c.cu3 esses extra de test. Ita videt̃ ꝙ quãdo quis
est institutus in loco vbi nõ potest habere.viij.testes suffi
ciat ꝙ testet̃ cum.v.est enim hec humanitas ⁊ diuina di
spositio que obseruatur vel obseruari debet i quolibet s3
istos preterea ratio finalis ꝙ quis põt testari cum mino-
ri numero testiũ est inopia hoium in loco vt patet i.§.sui
aũt ergo cum illa ratio sit scripta ex idẽptitate ratiõis l3
ista lex loquatur in rusticis fiet extensio etiam ad alios te
stantes in rure q: ista est materia exorbitans ⁊ nõ corre-
ctiua in qua solet fieri extensio per idẽtitatẽ rõnis scripte
in lege.l.vnica.j.de his qui añ aper.tab.⁊ habet̃.in cle.i.
extra d ellec.⁊ in aũt.ꝑterea.s.vnde vir.⁊ vxor. S3 tu cõ
sidera ꝙ hic duplex qualitas facit ꝙ in ciuibus nõ vide
tur esse eadem ratio.pria est q: cu3 lex adaptet̃ ad ea que
frequenter cõtingunt.⁊ rusticus vt in pluribus ꝯuersetur
in rure ciuis aũt vt in pluribus cõuersetur in ciuitate non
est oino eadem ratio ꝓuidendi ciuibus ⁊ rusticis. Item si
ciuis sit in rure.⁊ sit ꝑitus iure.vel saltem nõ ita simplex
vt rusticus presumit lex ꝙ subtilius poterit sibi ꝓuidere
vt ordinem sua suprema qm̃ rusticus in quo vna cum in-
opia hoium presumit̃ cõcurrere ignorantia solemnitatũ
que requirũt in testamento vt hic dicitur.vnde istis respe
ctibus patet ꝙ hic nõ est eadem ratio ergo nõ fit extẽsio.
l.iulia.§ hoc caput.ff.de rit.nup.⁊.l.nõ solum.§.fi.ff.eo.
ti.⁊ hec opinio plus placet ⁊ verior est de iure.dixit tamẽ
Bal.hic sequẽdo Nico.ꝙ ab identitate rõnis istius litter̃
similiter si qs sit i carcere tiramni vel in loco pestilẽti vbi
nõ sit copia testium videt̃ valere testamentum cora3.v.te
stibus qd videt̃ contra tex.l.cõficiunt̃.§.i.⁊ ibi per Bar.
ff.de iure co.nisi dicam illam legẽ corrigi per istam cõtra
tenuit tñ Bar.in loco pestilẽtie vt.l.fi.ff.de bo.pos.ex tes.
mil. ¶ Tertio nota ꝙ lex noua supueniens videt̃ tollere
cõsuetudinem localem qd est verum si de ea faciat men-
tione3 vt probat tex.c.i.de cõsti.li.vj.futuram aũt cõsue-
tudine3 particularem vel generalem nõ tollit istam legẽ
ſm Bar.l.cunctos populos de sum.tri.⁊ fi ca.licet Iac.
de are.l.si nõ speciali.s.eo.dicat ꝯtrium ⁊ nõ bene q: con-
suetudo futura nõ videtur tolli nisi de ea fiat mentio ⁊ cõ-
suetudo reprobetur.l.eos in pri.s.de vsu.⁊.l.iij.§.diuus
ff.de sepul.viola.hic aũt fit mentio de cõsuetudine prete-
rita sicut satis põt patere ex littera ibi antiquam eorum
cõsuetudinem ideo dixerunt doc.in locis prefactis ⁊ ma-
xime.d.l.si nõ speciali ꝙ cõsuetudo specialis ⁊ generalis
valet ⁊ statutum ꝙ induceret possit fieri cora3 duobus te
stibus q: ista lex nõ habet clausulam derogatoriam in fu
turum de quo diximus.d.l.si non speciali amplius dixit
Anto.de bu.c.messes extra de testa.ꝙ hodie per illud ca
pitulum in terris imperij ⁊ quocũq3 testamẽto valeret te
stamentum coram duobus testibus ⁊ deberet seruari lex
euangelica de qua in.c.i.omni extra de tes.s.ꝙ in ore duo
rum vel triu3 stat omne verbum. Sed hoc dictu3 cõiter
nõ tenetur q: etiam de iure canonico sunt aliqui casus in
quibus dispensatur cõtra illud verbum vt ibi plenius ꝑ
moder.vnde nõ videtur incõueniens ꝙ similiter ⁊ in hoc
dispenset̃ ten3 tñ ibidem Anto.predictus ꝙ saltem ꝑ vi
am denunciatiõis euangelice debeatur id qd relictum ẽ
in testamento facto coram duobus testibus de quo dicẽ
dum est vt colligitur plenius per notat.per Bart.in ex-
trauag.ad reprimen.in ver.denunciatione ⁊.c.nouit ex-
tra de iudi.

¶ Rubrica de heredibus instituendis ⁊ que persone insti
tui non possunt.

q Ui deportantur. Deportatus incapax here
ditatis ideo habet̃ pro nõ scripto ⁊ appellatio
ne residui venit totũ hoc.d.cum.l.se. ¶ Nota
primo ꝙ deportatus perdit ea que sunt iuris ciuilis nam
ideo ẽ incapax hereditati q: hereditas ex testamẽto maxi
me defert̃ de iure ciuili.l.ij.⁊.iij.ff.de peti.here.⁊ notatur.
in.l.i.ff.de testa.retinet aũt ea que sunt iur̃gentiũ ⁊ q: põt
querere de iur̃gentiũ ideo ꝯsequenter põt intentare actio
nes que sunt iur̃ ciuilis.l.si tibi mãdauero.§.is cuius bo-
na.ff.man.de predictis tamen bonis nõ põt testari.l.eius
qui.§.i.ff.de testa.⁊ ideo in morte bona sua applicant̃ fi-
sco ſm bar.l.nõ ad ea.ff.de condic.⁊ de mo. vnde bal.d.l.
eius qui.dicit.ꝙ ẽ cautela ꝙ alienent̃ bona in vita.ne for
te postea fiscus occupet sed si ista alienatio fieret iminen-
te infirmitate vel in extrema senectute forte posset retra-
ctari tanq3 fraudulenta.vt.c.ij.de renun.in.vi.quod ha-
bet̃.l.post cõtractũ.ff.de dona.ꝑ bar.põt etiã deportat⁹
eligere ⁊ per cõsequens esse arbitrator.l.cũ pater.ff.de le.
ij.⁊ per bar.l.si quis arbitratu.ff.de verbo.obli.⁊ ide3 di
cemus de fratre minoꝝ.vt hic per moder.⁊ de materia vi
de plene per bar.in sua dispu.statuto lucane ciuitatis. Et
in.l.ex facto.§.si.ex facto.ff.ad trebel.⁊ hic plenissime per
Bal.⁊ aliquid etiã per bar.l.amissione.§.qui deficiũt.ff.
de capi.di.q3tũ aũt ad consecutionẽ relicti inspicit̃ mors
deportati naturalis.l.statius.§.cornelio.ff.de iure fi.⁊ no
tat̃ in.d.§.ex facto. ¶ Secundo nota ꝙ institutio depor
tati habet̃ pro nõ scripta ⁊ ex hoc sequit̃ ꝙ hereditas nõ
applicat̃ fisco sed potius venientibus ab intestato.l.si in
metallo.ff.de his que pro non scriptis hab. Preterea de
portatus habet̃ pro mortuo.l.i.in fi.ff.de contra ta. ergo
sicut qñ mortuus instituit̃ relictum habet̃ pro nõ scripto
⁊ res reddit ad cãm intestati.l.i.§.in primo.j.de ca.tol.
⁊.l.pe.in prin.ff.de his que pro non scrip.ha.⁊.l.quo loco.
§.si iam mortuo.ff.de here.insti.ita ⁊ in deportato qñ sibi
relinquit̃ vel ipsi instituit̃.secus si seruo suo.vel filio tũc.n.
applicat̃ fisco.l.si deportati seruo in prin.de leg.iij.ratio-
nem differentie dic vt hic per doc.qui cõiter hanc distin-
ctionẽ sequunt̃ contra vltimã glo.istius legis. ¶ Tertio
nota in.l.se.ꝙ substitutio põt fieri etiã illi qui nullo modo
heres esse põt ⁊ cuius institutio habet̃ pro nõ scripto de
quo per bar.l.ij.ff.de vul.⁊ pu.hoc aũt intellige de vulga
ri ⁊ nõ de alijs.ideo dixit hic bar.se olim dedisse cautella
volenti instituere spuriũ vt dare substitutũ sibi.j.eo.qd
capere non posset ⁊ ad intellectu3 huius legis vide tex.l.
item quod sabinus.ff.eo.⁊ de ver.residuo dic vt habet̃.l.
si quidem.s.de transactionibus.

c Um proponas. Si testator insti
tuit seruũ cõem
quẽ putat esse liberũ dñs excludit substitutu3
si volũtas testatoris hoc senserit alias secus ⁊
diuidit̃ in.iij.partes. In pria thema. In.ij.ibi nam si cre
dens ponit̃ vnus casus distinctõis. In.iij.ibi quod si ver
ba ponit̃ secũdus casus hoc.d. ¶ Nota primo formã spe
cificã substitutionis vulgaris si heres esse noluerit vel nõ
potuerit reperit̃ ⁊ alia triplex forma vna ẽ qñ fit substitu
tio in alterũ ex his casibus puta si heres esse non potuerit
tunc.n.vnus casus continet alium tacite vt habet̃ in.l.i.
de vul.⁊ pu.vbi plene ꝑ bar.⁊ similiter si substitutio fiat
in vnũ casum impotentie.l.gallus.§.quid si tantũ.ff.de li
be.⁊ pos.vnde dixit hic bal.notabi.ꝙ si substitutio vulga
ris fiat in casu impotentie non impedit trãsmissionem ex
capite suitatis.l.si fratris.j.de iure delib.q: non expresse
efficit̃ fili⁹ de necessario voluntarius. Sed secũdũ hoc qñ
condictio ẽ in ptãte filij sed nõ expresse videretur ꝙ filius
nõ diceret̃ factus voluntarius sic qñ instituit̃ si nolet sed
ista differẽtia nõ videt̃ fieri in.l.iam dubitari.ff.de here.
insti.tene tamen menti hoc dictu3 ad ea que dicent̃.d.l.si

fratris ⁊ que habenẽ.l.si filius heres.ff. de liber. ⁊ pos.
Reperiẽ ⁊ tertia spẽs qñ testator simpliciter dicit ⁊ si he-
res nõ erit talem substituo ⁊ ista complectiẽ vtruz casuz
expresse ẽm Bal.hic reperiẽ ⁊ quãta spẽs quando testa-
tor ita dicit instituo ticium ⁊ sempronium sibi substituo
tunc enim verbum substituo itelligiẽ de vulgari.l.gallus
§.i.⁊ ibi per Bar.ff.de liber.⁊ pos.⁊ probatur.l.iam hoc
iure in prin.ff.de vul.⁊ pu.illa tñ loquiẽ in reciproca in q̃
si ambo sint pupilli cõtinetur etiam pupillaris. sz non sic
in prima forma ꝯstitutionis tunc enim indubio cõtinetur
vulgaris vt dictum ẽ. ¶ Scd'o nota qñ testator voluit
quem esse heredem per se ⁊ sibi querere hereditatem tunc
substitutus excludit deñ ⁊ tunc in ista mã ꝓ intellectu le-
gis ⁊ gl.ꝯsidera aliquos casus nã aliqñ testator istituit ali
quẽ liberũ qui vere ẽ liber credẽs eũ liberũ ⁊ tũc si mute
tur postea condictio ipsius excludiẽ substitutus lz ipse nõ
possit querere hereditatẽ dũmodo nõ querat alteri vt di
cit tex.l.si pater in.ij.re.ff.d' here.insti.Testator instituit
aliquẽ vt liberum qui seruus ẽ ⁊ sumus in casu certo quid
senserit testator ⁊ tunc serua distinctionem huius legis si
seruus erat alienus vel saltem cõis secus si seruus fuisset
ꝓprius.l.nõ.n.§.si seruũ.ff.de testamento mil.Aliquãdo
dubitaẽ quid testator senserit ⁊ tunc dicit tex.d.l.si pater
⁊ insti.de vul.sub.§.pe.⁊ fi.ꝙ in dubio testator videẽ in
tellexisse ꝙ hereditatẽ sibi querat non aũt alteri per se q
tamẽ opinio testatoris contradixit veritati credidit.n.te
stator eũ esse liberũ cũ vere esset seruus vnde si inspicias
voluntatẽ testatoris q nõ mutaẽ condictio nõ põt quis
facere aliuz heredẽ per se ex quo.n.ẽm testatoris opinio
nem institutus erat in statu ꝙ posset sibi querere videẽ te
stator voluisse ꝙ sibi quereret nõ alteri.Sed veritas sta-
tus instituti erat talis de qua si testator cogitasset ꝑsume
reẽ ꝙ habuisset aliam mentẽ.s.ꝙ ex quo sibi querẽ nõ po
terat quereret alteri vt dicit text.in.l.si pater.in secundo
responso ideo ꝓpter repugnãtiã opinionis ⁊ veritatis ex
qua induciẽ ꝯsequenter quedã repugnantia ⁊ perplexitas
in voluntate testatoris recurriẽ ad quãdã viam mediam
q fit diuisio iuxta portiones positas.d.l.si pater ⁊.d.§.fi.
ita ꝙ nec substitutus admittiẽ in totũ nec in totũ excludi
tur ⁊ista sententia notabiliter facit ad opi.bar.q̃ ipse po
suit.l.si duo.ff.vti pos.de qua per moder.cano.c.lz causaz
extra de proba.aliquãdo testator instituit aliquẽ vt seruũ
qui vere ẽ seruus ⁊ tunc q verba intelliguñẽ ẽm qualita-
tem persone cũ qua testator disponiẽ.l.heredibus.§.fi.ff.
ad treb.⁊.l.plenũ.§.⁊ titij.ff.de vsu ⁊ habita.tunc exclu-
diẽ substitutus.si faciat alium heredem ministerio suo vt
dicit tex.in.d.l.si põt in secũdo responso.Aliquãdo testa-
tor instituit aliquẽ vt seruũ qui vere ẽ liber tũc idẽ ẽ sicut
si instituisset eum vt liberuz ẽm oẽs ⁊ vere esset liber.facit
tex.l.liber homo in prin.ff.de here.insti. ¶ Tertio nota ⁊
vltimo ibi nolle adire ⁊c.ꝙ seruus nõ põt precise cogi adi
re hereditatẽ lz causatiue sic de quo diceẽ in.l.cũ aliquis.
j̃.de iure deli.Quid aũt sit in filio ⁊ monaco hic per bal.⁊
per eundẽ.l.i.s̃.qui admit.⁊.l.cum nõ solum.j̃.prin.j̃.de
bo.que liber.⁊ in.l.deo nobis.s̃.de epĩs ⁊ cle.per bar.l.i.
s̃.de vul.⁊ pu.⁊ aliquid.l.is potest de acqui.here.⁊.l.tu-
tor.ff.de bo.pos.vbi omnino vide.

f **I pater.** Error in causa finali institutio
nem heredis vitiat vel sic ⁊ cla
rius error in causa cõsanguinitatis vitiat insti
tutionẽ. ¶ Et nota ibi ver.ostensus ẽ ꝙ asser
tio testatoris per quã dicit aliquẽ filiuz facta in testamẽto
facit ꝑsumi illum esse talem nisi contrariũ ostendaẽ videẽ
eni esse facta nominatio filij loco cãe finalis ideo sunt ver
ba enunciatiua quasi per modum cause quibus statur.l.
qui volebat.ff.de hered.insti.Ex quo infertur ꝙ quando
cunq̃ filius enunciaretur per modum cause tunc semper
nominatio filij induceret ꝑsumptionez filiationis de quo
dixi.l.nec professio.s̃.de tes. ¶ Scd'o nota ꝙ causa con
sanguinitatis cum vno ⁊ qualitas cõsanguinitatis in per
sonam illius cui reliquiẽ videtur esse causa finalis relicti
cõcordat tex.in.l.nec apud.j̃.eo de quo per Bar.l.demõ
stratio in prin.ff.de cõdi.⁊ de.

n **Dn ideo.** Expressio false qualitatis nõ
viciat institutiõem si non sic
finalis ⁊ institutus aio compẽsandi debituz a
coheredibus nihil petere potest.h.d.

n **Ec apud.** Sicut viciat institutionem
falsa adiectio filiationis ita
⁊ falsa adiectio fraternitatis.h.d. ¶ Nota ꝙ
fraternitas non põt acquiri per adoptiõem cõ
suetudo tñ in stipendiarijs cõtrariuz obseruat. ¶ Scd'o
nota ⁊ tene mẽti ꝙ falsa adiectio ꝯsanguinitatis indubio
presumitur potius prolata ex errore iuris vbi non potest
dari error facti quã ex certa sciẽtia ad repellendũ aliquẽ
a successione qd' est mirabile sicut ergo presumitur error
iuris ad damni euitatiõem.l.sed ⁊ si me putem.§.i.ff.de
cõdi.inde.⁊ notatur in.l.ñ fatetur.ff.de cõfes.ita ꝑsumiẽ
ad excludẽduz aliquẽ a comodo legati vel institutõis si er
ror induceret defectum cause finalis vt hic probatur.

c **Ollegium.** Non valet relictuz factũ
collegio nõ approbato ⁊
potest institui heres cuz tertius morietur ⁊ ẽz
hoc sumarium debes habere in tex.qs vel alr
ad vtrãq̃ legem collegium nõ approbatum non põt insti
tui ⁊ põt heres institui cuz morietur tunc tñ detraheẽ di-
es de medio ⁊ remanebit institutio pura.l.hr̃ditas ex die
ff.de here.insti.⁊.l.illa institutio.ff.eo.ti. ¶ Nota in.l.col
legium ꝙ collegium nõ censeẽ esse approbatum nisi speci
fice approbetur ꝯcordat.l.iij.§.in summa.ff.de col.illici.
de quo per Bar.in.l.fi.eo.ti.per Inno.plene in.c.dilecta
extra de exces.p̃la.⁊ in.l.omnibus in prin.ff.ad treb.⁊.l.
cum senatus.ff.de re.du.per Bart.⁊ in.l.ciuitatibus.ff.
delega.i.circa qd' vide qd' singulariter ponit Bart.l.nec
quicq̃.§.aduocatos.ff.de offi.pro con.⁊ le.vide etiaz qd'
notat Bal.de istis collegijs pijs ⁊ de fraternitatibus lay
corum ⁊ disciplinatoꝝ.l.siqs ad declinandam.s̃.de epis.
⁊ cle.⁊ in auctẽ.hoc ius correptum.s̃.de sacrosanc.eccle.⁊
in.l.illud eo.ti. ¶ Secũdo nota ẽm intellectum glose in.l.
extraneum ꝙ sicut dies certa remouetur de institutiõe he
redis ⁊ nõ viciat institutõem.l.hr̃ditas ex die.ff.de here.
insti.Ita dies icerta qñ sz certa an veniat sicut dies mor
tis adiecta in personã hr̃dis secus si sit dies icerta vtroq̃
modo sicut ẽ qñ cõdictio mortis aponiẽ in ꝑsona tertij ñ
est enim certum an ticius moriturus sit te scilicet viuente
q tu posses ticio ꝑmori ⁊ ideo in vltimis volũtatibus ista
appositio temporis in personam tertij facit cõdictionem
l.si pecunie in fi.ff.de le.ij.⁊.l.si cum heres.ff. quãdo dies
leg.ce.In ꝯtribus autem vtrum quare spes obligationis
transmittiẽ ad hr̃dem vt in.§.ex ꝯdictionali insti.de ver.
obli.appositio mortis in personam stipulantis vel tertij
vere faciat cõtractuz ꝯdictionalem.an vero sit purus di-
cendum est vt habetur.l.nam ⁊ si cum moriar.ff.de cõdi.
inde.⁊ plene per Bar.l.ita stipulatus de ver.ob.ꝑ bal.⁊
Sali.in.l.i.C.vt act.ab heredi.⁊ ꝯtra heredes ⁊ occasiõe
huius litterẽ tractat hic Bal.istas subtiles q̃stio. ¶ Pri
ma ẽ si testator instituit quẽ vsq̃ ad pasca ⁊ vltra nõ vult
ꝙ sit heres vtrũ viciẽ institutio ⁊ reducaẽ ad causam in
testati in qua cõcludit ꝙ reiciẽ dies ⁊ valet institutio sim
pliciter contrariũ tenet Bar.in eo.vel simili.q.in.l.here-
ditas ꝑallegata ⁊ ista questio pendet ab his que dicuntur
in.l.quotiens.§.si duo.ff.de here.insti. ¶ Secũdo querit
quid si aliquis instituiẽ vsque ad pasca ⁊ post pasca insti-
tuitur sempronius nunquid valebit secunda institutio ⁊
breuiter concludit ꝙ recte ꝙ secũda istitutio valet in viz
fideicõmissi q lz verba directa ciuiliter qñ possunt valẽ

a principio

a principio iure directo non obliquentur. obliquãtur tñ quãdo a principio nõ possunt valere iure directo. primũ pbatur in.l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.et pu.scdm in.l. sceuola.ff.ad treb.fac optie.l.ex facto.ff.ad treb.et sic pclu dit p bar.et alios i.d.l.vbis vñ nõ e va opi.Bar.quã ipe posuit in.l.hereditas ex die.s.dum dixit q scds remota die erit heres equaliter vna cum prio q2 quo ad eum hrditas videtur data ex die et ita tz Jo.d imol.l.filius a pa tre in prin.ff.de liber.et pos. ¶ Tertio querit si testator re linquit hospitali hrditatem sub condic.cum vxor moriet vel post mortem vxoris nũquid sicut quãdo alter institue retur heres ista cõdictio suspendit hrditatem vt hic fm Azo.ita suspendat in loco pio instituto difficultas stat q2 locus pius non moritur ergo certum est oino illum cuius mors expectatur prius esse moriturum et sic ista dies vide tur oino certa an sit euentura et non quãdo.et hanc parte tenet hic Bal.et Ang.in loco pallegato. Sed Bar.ptra. in.d.l.hrditas cuius opinio nõ videt probabilis per ra tiões allegatas hic per bar.quas vide per te. ¶ Quarto inducit ista.l.ad singularẽ que hic per bal.vtrũ si testator relinquit vxorẽ suã dñam et vsufructuariã et post mortez illius instituit aliquẽ heredẽ vscieẽ legatũ vsusfructus q2 vsusfructus nõ debet nisi ab addita hereditate.l.i.§.i no uissimo.C.de ca.to.et vsusfructus expirat morte vsufru ctuarij vt in.§.finit insti.de vsufru.videt ergo collatũ le gatũ vxori tempore quo illud habere non põt si post mor tez nã in vita nõ debet quia nõ põt adiri hereditas et ista questio ẽ d apicibus iuris sup qua dic vt singulariter tra dit bal.l.id quod pauperibus.s.de epis et cle.et in.d.l.he reditas ex die.et.l.filius a patre in prin.vbi plenissime per Joan.de imo.ff.de liber.et pos.et per eundẽ latius vbi ali qua addit in.l.illa institutio.ff.de here.insti. ¶ Quinto et vltimo querit nũquid heres pro parte institututus pure interiz sit heres ver sed cõmutabiliter pro alia parte insti tutus pure interim sit heres vere sed pmutabiliter p alia parte que fuit data alteri sub condictione de qua per glo. in.l.ij.si pars here.peti.et per Bar.l.plane.§.si piunctim vel in.§.si duob9.ff.de leg.i.et ibi eius questio ẽ vera qcqd dicat hic bal.vide etiã quod notat.l.cũ heres.ff.d acqui. here.et.l.si ita quis heres.ff.eo.vbi allegat Bar.pro con trario ad ea que dixit in.§.si cõiunctim et veritas ẽ et cõis opi.q nõ ẽ interiz heres reuocabiliter vt dixit bal.hic sz bene poterit dari curator illi parti vel accipere bonorum possessionem facti vt plenius dicitur in dictis iuribus.d. Franciscus aretinus.

n **Eque.** Qui nõ põt capere per se non põt capere per seruũ hoc primo et ex traneus etiaz ignotus põt hrs institui hoc.d. cum.l.se. ¶ Nota q nõ põt capere per se nõ põt etiã regulariter per alium fallit qñ impotentia surgit ex parte rei legate habito respectu ad personam dñi et nõ simpliciter.l.debitor.§.seruo.ff.de leg.ij.et vi d glo.et quod ibi per bal.l.antistius.§.i.ff.de acqui.here. et quod notat in.l.i.§.quotiens.ff.de vi et vi.ar. ¶ Scdo nota in.l.se.q de necessitate dispositionis testamenti nõ requirit q co gnoscat personã heredis testator vnde dicit glo.insti.eo. §.fi.q potest institui heres totus mundus et vt dicit hic Ange.ista institutio nõ reddet executionẽ testamenti im possibilem q2 vno adeunte et possidente hereditatẽ si cete ri nõ adeant.j.triginta annos excludent.l.lz.j.de iur de li.et ille qui adiuit habebit totum per ius accrescendi.l.i. et.ij.ff.de acqui.here.est etiam argumentum ista lex q va leat inquisitio que fit de occiso licet incognitus sit quis sit et similiter de occidente super quo vide glo.ij.questione. viij.c.libellorum et quod ponitur per Ange.l.falsus.§.si factum.ff.de furtis et.l.ceterum in prin.ff.de confes. et vi de Bar.l.i.§.diuus.ff.de questio.et quod habetur p eun dem.l.ij.§.si publico.ff.de adul. Sequit.l.hereditatis.

b **Ereditatis.** Ciuitati romane et cui cũq alteri hereditas et legatum relinqui põt.h.d. ¶ Nota q sunt q̃ dam vniuersitates que ipso iure censent eẽ ap probate sicut ciuitates castra et similia sicut etiam colle gia pia et instituta religionis cã de quo vide plene p Bar. l.fi.ff.de cole.illici.et per Inno.et alios.c.dilecta de exces. prela.et quid significet nomen ciuitas vide in.c.si ciuitas de snia exco.i.vj.et.l.ij.in fi.nisi per Bar.ff.de ver.signi. sequitur optima.l.quotiens.

q **Uotiens.** Institutus i re certa habet loco legatarij quo ad es alie num actiue et passiue si habet cohrdem ex quo ta vel sine parte institutuz et sunt due partes. scda est ibi alij vero etc. ¶ Nota in pri.tex.q paria sunt aliquẽ formaliter hrdem scribere vel dicere esto ptentus p tua institutiõe tali re ideo est argumentuz q si testator in testamento iubet filiam esse cõtentam per dotem pro sua legittima q2 legittima debet hodie relinqui iure institu tionis.§.aliud quoq capitulum in auctẽ.vt cũ de ap.co. satis videat filia instituta in dote qd fieri põt vt notat l.iij.§.sed vtrum.ff.de mi.et.l.qm nouella.s.de inoffi.te. pro quo vide qd notat Bart.l.peto in princi.ff.de le.ij. ¶ Scdo nota q institutus i re certa dato sibi coherede vniuersali habetur loco legatarij. Sed si nõ habet cohe redem vniuersalem sed pticularem in re certa tunc habe bit in re illa ius prelegati et preceptionis vt dicit tex.in.l. ex facto el grande.ff.de here.insti.vbi plene per bart.de materia et fm Ange.hic institutus.in re certa.aut est insti tutus solus et tũc in nihilo habet loco legatarij q2 ẽ heres vniuersalis et non põt deberi sibi ipsi legatum a seipso.l. i.§.si ex fundo.ff.de hr.insti.aut est institutus cuz herede vniuersali et tunc adeunte vniuersali herede fm eum nul lus remanet effectus heredis instituto in re certa q2 ñ po test tractari amplius de iure accrescendi.l.i.§.interdum ff.de vsuf.ac. Sed tu considera fm moder.q in vno põt remanere sibi effectus vt nõ expugnet testamentuz si sit fi lius vt in auctẽ.nouissima.s.de inoffi.testa. Item rema net sibi effectus substitutiõis pupillaris q2 si nõ esset hrs nõ posset sibi pupillariter substitui.l.ij.in prin.ff.d vulg. et pu.et tamen põt sibi substitui pupillariter in re certa vt pbat tex.notat.c.si pr de testa.li.vj.vnde patet q adhuc remanet heres quo ad quedam.si vero institutus vniuer saliter repudiet tũc quo ad nihil censebit vt legatarius si cut quando solus fuit institutus vt dictum est primo casu eadem ratione interim ergo deliberante hrdem vniuer sali dubitatur nũquid quo ad q̃dam sit legatarius et quo ad quedam heres.sed nũquid si sint instituti duo vel plu res in re certa etiam ipsis adeuntibus cõsiderat quo ad quedam sunt hrdes et quo ad quedam legatarij et de istis loquit text.l.si alterius de here.insti.et.l.ex facto el grãde eo.ti.vbi per bar.de materia et in.l.quotiẽs.s.fa.hercis. super quo bar.dixit reiectis opi.antiquor q heres insti tutus ex re certa nec est proprie legatarius nec proprie he res sed est aliquid sapiẽs de vtroq sed de diuersis respe ctibus vnde dicitur heres anomalus sicut i simili de eo cui libertas cã.l.bona adici.§ fi.quantuz aũt pertinet ad ipsam rem et ad ipsam acquisitionem ipsius vel diminu tionem dicendum est q habetur loco legatarij vt proba tur hic.et.d.l.ex facto ibi vice preceptionis sed quantum ad effectus extrinsecos respicientes aliud q̃ ipsam rẽ pu ta quo ad ius accrescendi si heres vniuersalis repudiet. Item quo ad expugnationẽ testamenti et quo ad validita tem pupillaris substitutionis habet pro herede et est loco heredis vt dicitur.l.quotiens.§.si duo et.l.ex facto per allegata et in.d.auctentica nouissima et per glo.l.si quis priore.ff.ad trebel.

c **Tam in libris.** Si testator q alio nomine vocat facit aliquez heredē plotij nō valet institutio nisi fuerit ipse heres plotij vel plotium heredez instituere ⁊ ē singularis casus ⁊ hec lex ē tota aurea hoc.d.Et diuidit in.iij.partes. In prima ponit questio ⁊ antiquoꝝ sententia que reprehendit. In scōa ibi sed si quidē ponit noua decisio in duobus casibus. In tertia ibi sinautē ponit decisio tertij casus. ¶ Nota primo fm Bar.ꝙ licet error in noie heredis nō viciet.l.si in noie.§.titu.i.tamen error in noie proprio testatoris vitiat ⁊ sic limitant ille leges. Sed aduerte qꝛ tex.dicit oppo.iō.n.hic vitiat institutio qꝛ lex nō presumit ꝙ quis errauerit in noie ꝓprio. Sed si contra hanc p̄sumptionez probaret de errore tex. innuit contra.⁊ forte esset verius. ¶ Scōo nota illam regulā ꝙ heres hr̄dis testatoris ē heres q̄d iducit ad.q.d'l libellāte si dicat se hr̄dē titii sbstinet libell'si sit hr̄s p mediam psonā alterius de quo hic plenissime per bald.qui circa hoc ponit multas questiones ⁊ p bar.in.l.si quis filium.§.i.ff.de acqui.here.⁊ vide eundem in.l.pe.vel ante pe.ff.de vul.⁊ pu.⁊ quod notat in.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vul.⁊ pu.⁊ vide bonū tex.l.statu liberū.§.heredi ff.de statu.libe. ¶ Tertio nota singulariter ꝙ qñ vna institutio non pōt substentari sine alia etiam illa videtur esse facta ⁊ hoc est verū qñ disponens prouideret sibi vel alteri cuius ipse est heres. Sed qñ disponens prouideret in locū tertij quē nominat in suo testamento tunc lz substitutio nō valeat sine institutione tamē nō ꝓpterea videbit tertius esse institutus casus ē singularis vel possumus aliter distinguere ꝙ in vna ⁊ eadem persona si sit prouisio in vno casu videt etiaz fieri prouisio in alio sine quo prima prouisio fieri nō pōt concordat tex.in.l.iij.§.qui habet austum.ff.de serui.ru.pre.⁊ quod notat plene bart.l.i.ff.de ser.le.Sed quando dispositio respicit prouisionē circa diuersas personas tunc aliud ē qꝛ facilius extendit dispositio de casu ad casum q̄z de persona ad personā.l.gallus.§.i.⁊.§.instituens iuncto.§.quid si tātū.ff.de liber.⁊ post.⁊ per istum tex. videt reprehendi doctrina Bart.de qua ponit in.l.gallus in prin.ff.d liber.⁊ post.per.l.si quis heres instituat si legittimus.ff.de here.insti.de qua etiam in.l.i.ff.de vul.⁊ pu.vbi vide. ¶ Quarto nota singulariter ⁊ tene menti ꝙ substitutio pupillaris in forma qñ fit extraneo vel maiori conuertit in vulgarem ⁊ ita colligit Bar.ꝙ vulgaris pōt fieri verbis affirmatiuis nō ꝙ ista sit forma vulgaris.Sed saluatur dispositio eomodo quo pōt per hunc etiā tex. patet notabiliter ꝙ verba cōia vel ambigua substitutionis important potius vulgarem q̄z fideicommissariam ita etiam notatur in.l.verbis ciuilibus.ff.de vul.⁊ pu.quod videtur facere contra ea que dixit Bal.in.l.extraneum.§.eo. Sed ibi est aliud thema.⁊ alia questio vt in uoce dicetur.

¶ De institutionibus ⁊ substitutionibus ⁊ restitutionibus sub condictione factis.

c **Tam auum.** Si cōdictio mixta deficit ex facto eius in cuius psona debet impleri habetur pro impleta ⁊ nō diuiditur.h.d. ¶ Nota primo ꝙ auus ex parte matris videtur posse instituere neptez vel nepotem sub cōdictione que nō sit in eius ptāte q̄d qualiter ꝓcedat dicetur in.l.si pater.j.eo. ¶ Nota scōo ꝙ quādo cōdictio mixta deficit per factum eius in cuius psona dz impleri habet pro impleta de qua materia posuit hic plene Cy.⁊ Hy.in.c.imputari de reg.iur.bar.in.l.iij.testamento que ē.l.singularis.ff.de condic.⁊ demon.Et quid sit tenenduz in vltimis voluntatibus dicet statim. Quid aūt in contractibus dixit hic Cy.⁊ alij scribētes ꝙ aliud est qꝛ condictio nō habetur pro impleta.Exemplum promitto tibi centum si titio nupseris nā si ticius nō vult nuptias suas nō ꝓpterea cōsequeris promissuz.Sed Joan.de imol.l.in testamēto tenet oppo.p tex.l.iure ciuili in fi.ff.de condi.⁊ demostra.vbi videnт parificari contractus ⁊ vltime voluntates. Sed ad illam respondent hic quidā moder.ꝙ cōtractus ⁊ vltime voluntates parificant quādo condictio impediret impleri per eū qui apponit cōdi. verbi gratia si condictio esset implenda in personam promissoris vel representantis personam eius.d.l.iure ciuili. Sed noe loquimur qñ condictio ē iplenda cū tertio vel in persona tertij tunc.n.nulla ē culpa promittentis vel qd imputari sibi possit vnde dicit tex.sing.l.cū proponas.C.de nau.fe.⁊ optime facit.l.qui insulam in fi.ff.de loca.ꝙ quādo ille qui tenet de casu fortuito paciscit ꝙ alter subeat periculuz ⁊ casum nunq̄ȝ intelligit de casu qui habet originē a facto ipsius promittentis. Sed pro opi.Joan. de imo.videt casus i.l.labeo scribit si mihi bibliotecā.ff.d contra.emp.⁊ hoc videt equius qꝛ si cōdictio in cōtractu fauorabilius se habet q̄z in vltimis voluntatibus vt patet.l.si filius ⁊ quod ibi nōt.ff.de verbo.obliga.⁊.l.i.C.vt ab here.⁊ contra here.ergo similiter debet concedi vt ille qui tenet implere condictionē ex contractu satis sit ꝙ faciat quod pōt si per tertiuz stat ⁊ vlterius attende qꝛ Cy. hic singulariter dicit ꝙ si verba condictionis ⁊ factū implendū dirigat vel fuisset dirrectū principaliter ad eum cū quo debet impleri condictio per legatariū tunc nō haberet locū ista lex.Sed videret relictū sub condictione casuali ⁊ sic deficeret tertio nolente quod dictū non probat lege tamen ꝙ doc.sequuntur de quo statim dicetur.

c **Condictioni.** Si cōdictio mixta deficiat per eū qui debet implere deficit relictuz.scōa pars ē ibi nec.n. ¶ Nota ꝙ de iure isto videbat cōcedi matrimoniū inter consobrinos. Sed hodie nō qꝛ sunt in secundo gradu fm ius cano.cōputādo gradus vt habetur.l.si auia.C.de suc.edic.In istis eni ius ciuile cedit canoni qꝛ spiritualia sunt vt dicit.l.priuilegia.§.de sacrosanc.ec.⁊ ita est tenendū lz glosa hic dixerit ꝙ iure fori seruat ista lex. ¶ Scōo nota in ver.extraordinario auxilio ꝙ quando condictio habet pro impleta videt cōpetere officiū iudicis ⁊ nō actio ex testamento.Super quo Bar.distinxit ꝙ aut condictio habet pro impleta de iure cōi ⁊ tunc cōpetit actio ex testamento.d.l.ex testamento aut condictio habet pro impleta d iure speciali.s.fauore libertatis tūc cōpetit actio ex lege ⁊ nō actio ex testamento.l.si.peculiuz §.cū seruus.ff.de sta.liber.Sed cōtra hoc tenet Joan.de imo.per.l.sticum.§.pe.vbi ꝙ ex testamēto libertatē cōsequitur ⁊ sic videt ꝙ cōpetat actio ex testamento.Sed ad hoc respondet simpliciter ⁊ primo ꝙ illa dictio exponit improprie sicut in.l.si quis argentuz infra de dona. ex facto.i.ꝓpter factū ⁊ hoc ē quod dicit tex.§.cum seruus ibi potius ex cōstitutione q̄z ex testamēto est quidē heres ex testamēto ex causa remota. Sed ex constitutione sicut ex causa proxima vel dic ꝙ ē heres ex testamēto ficte sed vere ex constitutione pro opi.Joan.facit quod habet.l.mutiane ⁊.l.si is qui.ff.de condic.⁊ de.Sed potes respondere ꝙ ibi condictio habet pro impleta de iure cōi item facit tex.⁊ glo.l.i.in prin.ff.de le.pre.⁊.l.iij.§.de inoffi.test. ⁊ quod habet.l.ticius.§.lutius.ff.de liber.⁊ post.in qbus patet ꝙ institutio ficta parit actionez ex testamēto vel petitionē hereditatis tamen fit de iure specialissimo pro dictis casibus per Bar.videt eē glo.ordinaria iuncto tex. in.l.oimodo in prin.de inoffi.testa. ⁊ quod habet in.l.deferre.§.fi.ff.de iure fi.circa quod vide quod ponit bal.l. si quis seruo.§.de fur.q̄ȝtum ad effectū verior videt opi. Bar.per tex.p̄allegatū. ¶ Tertio nota ibi libello cōplexa es ⁊c.ꝙ confessio facta in libello etiā supplicatorio probat contra

bat contra

bat contra confitentē parte absente ⁊ ē hec vna fallentia que traditur per moder.c.fi.extra de testi. ⁊ probatur ibi per Bal.l.cum precum.j.de liber.causa.

f **I mater.** Sufficit conditionē impleri per equipolens vel sic qd ex equipolentibus fiet. ¶ Nota ꝙ conditio que nō cōsistit in damno impleri pōt in sua forma vel per equipolens sed condictio que consistit in damno debet impleri in forma specifica.l.qui heredi.⁊.l.meuius de condit.⁊ de.de quo plene per Bar.in.l.gallus.§.quid si tantū.ff.de liber.⁊ pos. Quid aūt sit in iuramēto dicendum ē vt habet per Bar.l.amplius nō peti.ff.rē.ra.ha.⁊.l.iulianus.ff.de condit.⁊ de.⁊ plene ꝑ moder.c.ad nostrā extra de iureiur.vbi est casus. ¶ Scḋo nota in ver. ius adeunde ⁊c. ꝙ facultas adeundi magis proprie dicitur ius ꝗ̄ facultas ideo prescribitur ſm cōem sententiam de qua.l.lȝ.j.de iure delib.⁊ vbi dicetur ⁊ vide bar.in.l.is potest.ff.de acqui.heredi.

r **Exprehendenda.** Cōdictio turpis habet pro nō adiecta ⁊ qui eā impleuit nō ꝑterea perdit relictū.h.d. Et si vis diuidere diuide in duas partes. Et secunda ibi est ibi idē vero. ¶ Nota ꝙ bonum honestum debet ꝑferri bono vtili ⁊ etiā bono delectabili vnde videmus ꝙ infamia equiperat fere morti q2 aufert bonū honesti.l.isti quidē.ff.quod me.causa etiā.l.iusta.ff.de ma.vi.vnde dicitur ꝙ crudelis ē qui negligit famam suā.xi.q.iij.c.nolo.c.nō sunt audiendi. ¶ Notat etiaȝ hic Bal.ꝙ plus delinquit qui exequitur delictū ꝗ̄ qui ordinat. Sed ista non sunt vera sed recurrendum ē ad ea que diximus plene in.l.i.§.de seruis fu.⁊ ibi bal.⁊ que ponit bar.in.l.non solum.§.si mandato.ff.de iniurijs ⁊.l.⁊ qui amicis.ff.de adul.ē tamē multiplex ordinatio q2 quidaȝ instruūt ope ⁊ cōsilio quidā mandant ⁊ quidā cōsulunt.l.sepe.§.fi.ff.de verbo.signi.⁊ plene in.§.opē ⁊.l.is qui opē ff.de fur.⁊ plenius ꝑ bal.l.non ideo minus.j.de accu.⁊.l.data opera in sua rep.j.qui ac.nō pos.⁊ ꝑ cano.c.sicut dignū extra de homi. ¶ Et de cōdictione turpi qualiter vicietur vel viciet dispositionē dic vt plene per bar.in.l.i.ff.de condi.institu. Sequitur difficillima.l.si pater.

f **I pater.** Institutus sub conditione casuali vel mixta censet esse ꝑteritus ideo testm̄ ē nulluȝ.vel sic si filius instituit sub ꝯditione nō ꝑtātiua testm̄ non valet ideo pōt statiȝ adire ab intestato ⁊ ē notabilissima lex ⁊ diuiditur in duo dicta. In prima ponit regula. In secunda ibi cum auteȝ infert ad decisionē particularis casus positi in tex.h.d.ſm cōem intellectū. ¶ No.regulam positā in ꝑn.tex.ꝙ sub conditione nō ꝑtātiua non pōt filius institui dicit autem ꝯditio esse ꝑtātiua vel non qn̄ de facto pōt impleri vt in pluribus lȝ possit ꝯtingere raro ꝙ impleri non posset.sic nec ꝯditio autem nō ꝑtātiua econtra est illa que lȝ aliqn̄ faciliter posset impleri frequenter tn̄ pōt habere impedimēta.ēt si nō vt in pluribus dūmodo ipedimentū nō sit rarū vel nō soleat de raro ꝯtingere.ita diffinit tex.⁊ ibi ꝑ Ang.l.suus quoq3.§.j.ff.de here.insti.⁊ attende q2 hic accipit ꝓ ꝯditione ꝑtātiua ēt illa que de sui forma est mixta.dūtamen faciliter impleri possit vt ꝓbatur.d.§.j.iuncta.l.cum ita de ꝯdi.⁊ demō.⁊ ita dixit glo.no.l.j.§.eo.dum loquit de ꝯditione dāni. ¶ Scḋo no.ibi nec exheredatū te allegas ꝙ lȝ filius pure debeat exheredari.l.⁊ si peperit.§.i.ff.de lib.⁊ posthu.istud est verū si nō instituatur.sed si instituit sub ꝯditiōe sufficit exheredare sub contraria ꝯditione.l.filius a patre in prin.ff.de lib.⁊ pos. nunquid aūt hodie si filius sit institutus ⁊ exheredat⁹ sub ꝯtraria ꝯditōe remoueat ꝯditio illa de medio ꝑ.l.qm̄ in prioribus.§.de inoffi.test.ꝓsupposita opi bart.ꝓ vera ꝙ per illam remoueat ꝯditio casualis vel mixta tangunt hic aliqui moder.⁊ vident iclinare ꝙ nō si exheredatio sit facta rite.i.cuȝ cā. Sed ego pondero ꝙ.l.qm̄.⁊.l.scimus.§.cum autem.tollit grauamen nō solum conditionis ſȝ dilationis mō.sic lȝ in defectū ꝯditionis filius fuerit exheredatus cum causa interim.tamē non pōt dici exheredatus cum causa.l.cum quidā.⁊.l.cōmodissime de lib.⁊ post.interim ergo reperit institutus.sed diminutiue q2 cum onere dilationis.fateor ergo ꝙ ꝯditio nō remouet q2 ꝯditio sed q2 ꝯtinet in se implicite dilationeȝ que semp remouet ex institutione vt in dictis iuribus. Sed si ꝯditio remouetur.tūc ego quero quid est illud qḋ habebit effectū vtruȝ institutio vel exheredatio.si dicas ꝙ exheredatio sic ꝓbetur cā hoc est inconueniens ꝓpter duo. ¶ Primo q2 non fuit facta in hūc casum.ergo ⁊ vt.l.cōmodissimi. ¶ Scḋo q2 remotio ꝯditionis ſm hoc esset potius in hodium filij ꝗ̄ in fauorē dato ꝙ cā inserta esset vera.q2 si ꝯditio nō remouetur adueniente ꝯdit.filius erat institutus.sed deficiente dūtaxat erit exheredatus.⁊ sic minus ledetur. preterea.l.omnimō.⁊.l.qm̄ fuerunt facte ne subuerterent testamento.vnde cum hic testator formaliter disposuerit ⁊ iusta ꝯsilium iur.lȝ forte ꝓpter falsitatē cause testm̄ posset expugnari ꝑ querelaȝ nō videt dispositio.l.qm̄ aduersus habere locuȝ.ideo forte simpliciter tenere possimus ꝙ tūc nō remoueatur ꝯditio vt sentiunt ꝑfati moderni.naȝ dicere ꝙ remoueat ꝯditio de medio ⁊ ꝙ simpliciter habeat locuȝ institutio remota exheredatiōe esset.colligere leges antiquas que ꝑmittunt filium exheredari in ꝯtraria cōditione qḋ non est dicendum in dubio super hoc tamen passu cogita.

g **Eneraliter.** ¶ Si duo filiorū nō existentiū misceat alternatiue cū alijs resoluitur in coniunctā hoc.d.vsq3 ad.§.cū autem.⁊ nō diuidat. ¶ Nota primo singulariter ex tex.iuncta glo.ꝙ ista verba si decesseris intestatus vel sine testamento significant idē qḋ videtur eē cōtra distinctionē de qua videbis i.l.cū antiquioribus.j.de iure delib.in illa subtili.q.nunquid pupillus dicat decedere intestatus de qua dixit.d.meus.s.Ludouicus.l.in testamento circa prin.§.de testa.mi. ¶ Scḋo nota singulariter ibi nō esse locuȝ substitutioni vel eorū restitutioni ꝙ dispositio istius.l.habet locuȝ ⁊ in substitutiōe directa ⁊ per istam litterā etiā probat ꝙ ista condictio si sine liberis decesserit operat q2 habet tractū successiuū qḋ cōprehendat vulgarē ⁊ fideicōmissariaȝ vt hic expresse probat ideo dicit cōpendiosa que etiā cōtineret pupillarē si fieret pupillo.c.si pater de testa.li.vi.⁊ per Bar. in.l.centurio de vul.⁊ pupil. Amplius colligo simpliciter ex isto tex.ꝙ quādo ista condictio apponitur vna cū alijs alternatiue etiā si alternatiua staret in suo proprio sensu tamē alie cōditiones cōprehenderent sub se nō soluȝ vulgarē sed fideicōmissariā vt testator simul disponendo vniformiter videatur disposuisse.l.ꝗ̄uis.j.de impu.licet alias verbum substituo intelligat de vulgari dumtaxat.l.gallus.§.i.ff.de libe.⁊ pos. Potest esse etiā alius intellectus verior nō ꝙ iste conditiones si intestatus decesserit talem substituo etiā si simpliciter sint adiecte ⁊ per se q2 habent tractum successiuū sicut illa si sine liberis decesserit inducunt compendiosam que continet fideicōmissariā vt ellegant probatur hic. ¶ Tertio nota singulariter in tex.ibi omni pene fructu paterno. Primo ꝙ quādo quis grauat si decesserit sine liberis si deficit conditio q2 decedit cū liberis filij vel liberi nō vident capere hereditatē ab auo. Sed a patre vnde succedunt patri ab intestato vt apte dicit iste tex.dum dicit fructu paterno.i.quē capiunt a patre ergo non ab auo cuius cōtrariū esset si viderent ad fideicōmissum inuitati.l.lucius.§.damne.ff.de leg.ij.⁊ per hoc deciditur illa singularis.q.de qua videbis vbi ꝑ Bal.⁊ Saly.l.i.j.de condi.inser.⁊ per glo.⁊ Bart.in.l.lutius.ff.de

bere.insti. ¶ Sc'do nota perpetuo q quādo fit restitutio ab herede post mortē de iure ciuili nō videtur q possint retineri due quarte.nā si posset retineri dimidia imo forte aliquid plus. Si eni legittima & trebellianica retineri possent tūc nō diceret imperator q pene sine fructu remanerēt liberi cū haberēt dimidiā & plus nisi dicas q istud dicitur q2 i quartā trebellianicā debēt imputari fructus percepti medio tempore.l.mulier.§.auia.ff.ad treb. & notatur in.l.in fideicōmissi eo.titu. Sed cū ista lex sit lex noua iustiniani hoc non videtur bene procedere per.l.iubemus in prin.ĩ.ad treb.que vult q fructus nō imputentur filijs primi gradus nisi dicas q ista ē prior illa multū tamen facit iste tex. nō cauillando cōtra dicta canonistarū de quibus in.l.quāquam.ĩ.ad.l.fal.

t **Sin autem.** Substitutio facta filio naturali simpliciter post mortē intelligitur si sine liberis legittimis decesserit & idē ē in legatis & fideicōmissis. Et diuiditur in tres partes. secūda ibi humanitatis. tertia ibi que omnia &c.hoc.d. ¶ Nota primo ex isto tex.singulariter q appellatio filij si profertur a lege etiā in materia fauorabili nō videtur cōprehendere filium naturalem & nō legittimum hoc patet mirabiliter ex isto tex. q2 dispositio.l papiniani que loquebatur de filio cui fit substitutio nō habebat locū in filio naturali nisi imperator extensiue hoc disposuisset vt patet hic in ver. extendatur de quo dic vt plenius per moder.l.ex facto.§.i.ff.ad treb. ¶ Secūdo nota in ver. iuxta sobole iuncto versi.se.ibi vt quod inter iustos liberos &c. q appellatione filiorum in dispositione testatoris nō veniunt filij naturales tantū etiā si filij primo instituti sunt legittimi & per hoc confunditur opi. Ang.in d.l.ex facto.§.i.qui dixit q hic erat speciale propter duo cōcurrentia q appellatione filiorum nō veniant naturales primū est subauditio cōditionis nō expressa ſm qualitas filij instituti quia erat naturalis.nā hoc ē cōtra tex. istum expresse vbi postq̄ imperator dixit q filij legittimi dūtaxat excluduntur substitutū subiungit vt ostēdat nihil speciale in ipsis statuere vt quod inter iustos liberos sancitū est.hoc est & in naturales filios extendatur sicut patet q est cōmunis eadem que ratio siue fit institutus naturalis siue legitimus & naturalis.& hoc sequitur & Jo.de imol. in.d.l.ex facto.vnde Bal.hic & Ang quos sequit Joā.de imo.d.l.ex facto referens Ray.de forli.ita tenuisse & Frā. de rāpo.dicunt q aut nomē liberorum vel filiorum exprimitur a testatore.tunc serua distinctionē de qua in tex.d.l.ex facto.§.i.aut nomē filiorum vel ɔditio subauditur a lege.& tūc nunq̄ intelligantur filij naturales tm̄.q2 lʒ lex sequatur hic p̄sumptā mentē defuncti de quo forte verisimile ē q voluerit aliquā filios naturales excludere substitutū iuxta distinctionē.d.l.ex facto.tamē.l.que representat bonū virū in tantū fauet huic volūtati p̄sumpte nō inq̄tū sensit testator.sed inq̄tum debuisset assentire vt bonus vir.& sic nō cōprehēdūtur naturales Bar.tamē & cōmuniter antiqui scribentes dicunt q ista lectura non ē vera quā tamē hic glo.posuit.sed ista.l.ē intelligenda ſm illam.i.ſm distinctionē.l.ex facto.§.i.s.p̄allegato. Quid autē sit econtra scilicet si filius instituat patrem simpliciter & post mortē suam roget eum restituere hereditatē alteri vtrum subintelligatur ɔditio si decesserit sine liberis.ita q si cū liberis decedat euanescat substitutio Cy.hic dixit q sic p.l.nā & si parentibus.ff.de inoffi.te.& idem Ang. Sed Bar.renuit op.l.cum auus de condi.& de.& Jo.de imol.ibidem q'd ꝓbatur ſm eum.q2 hic ɔditio subauditur vt ɔsulatur posteritati testatoris.sed filij patris nō essent respectu testatoris sui posteri. Sed transuersales ergo nō hʒ locum dispositio huius.l.ē exorbitans casus ē notabilis.l.iij.i p̄n. vel.§.i.ff.de leg.p̄e.& istud ē tenēdū reiecta distinc. Ang. qui dixit q aut pater habuit filios ex alio matrimonio & tunc nō deficiat conditio q2 per illos & per ſm virū videtur potius intulisse iniuriā filijs primi. Et sic testatori vt aucten.de nup.§.soluto & in aucten.quod non eligere ſm nup.in.§.gregoria aut suscepit filios ex eodē matrimonio & tunc deficiat ɔditio ſm Cy.q'd nō placet vt supra dixi.

f **Si quis heredem.** Conditio causalis vel mixta pōt impleri viuo testatore sicut post mortem & sufficit semel impletā eē conditionē. Secunda pars ē ibi quod & in legatis. ¶ Nota primo q cōditio casualis vel mixta pōt impleri viuo testatore.& ista sunt vera etiā in conditione potestatiua que nō ē facilis sed difficilis impletu secus eni si sit facilis vel consistat in dando vt ista probantur.l.ij.&.iij.ff.de condi.& demō.& ideo Bar. ibi inducit ad questionē de citato corā iudice qui cōparet in iudicio sed non ad hoc de quo vide q'd notat.c.i.extra de iudi. ¶ Sc'do nota singulariter q sufficit cōditionē esse impleta licʒ non duret implemētū vnde Cy. inducit hanc.l.ad.q.q si testator relinquit aliquid alicui si ingrederetur monasteriū & ipse ingrediatur & postea regrediatur vtrū debet habere relictū & questionē dimittit insolutam Bal.& Ange. soluūt q aut recessit culpa sua & tūc perdat relictū vt.l.reprehendēda.s.eo.a ɔtrario sensu aut nō recessit culpa sua & tunc non perdat vt hic videtur probare & huius occasione posuit hic Ang. illam subtilem materiā nunq̄d sufficiat aliq'd eē fcm̄ si nō durat fcm̄ de quo vide clari⁹ p ipm̄ post Bar.l.si fideiussor.§.meminisse.ff.de le.i. & q'd habetur p Bar.in consilio suo q'd incipit p̄cepit arbiter &c.vbi dixit si aliquis p sententiā arbitri damnatus est locare rē suā liberatur a pena si locat lʒ postea cōtra veniat & hoc tenet Ang.in.d.§.meminisse q2 post locationē est prouisum conductori de altero remedio sed idē videtur dicēdum si testator damnauit aliquē vt locaret sed cōtra vtrūq dictū insurgit Ang.l.in numerationibus.ff.de solu.vbi videtur casus pro Bar.p tex.in.l.si heres.ff.de act. emp.opi.Bar.in sentētia videtur verior p ea que habentur in.l.pompo.§.sed etiā is.ff.de procu. sed in testamento & cōuentione pertinet videtur verior opinio moderniorum per tex.d.l.si heres & in.l.sed & si possessori.§.i.& ibi p bart.ff. de iure iurā. Si tamē ageretur de euitanda pena apposita in cōtractu forte idē eēt quod in sentētia hoc dixit singulariter Bal.in.l.fi.s.de pac.inter emp.& vindi.respōdēs ad.l.si heres & adde tex.notan.& quod ibi per Bar.in.l. ideo in prin.ff.de actio.emp.& q'd ponitur elleganter p Bal. in.l.i.in vltima columna.C.de peri.& com.rey.vindi. vide etiā tex.nota. in.l.claudius felix & q'd ibi Bart.ff.qui po.in pi.ha.& q'd ponit bar.& moderni post eū in.l.permisceri.§.species.ff.de acqui.pos.& tex.notat in.c.cōmissa d' ellectione lib.vi.& quod ponit Anto.de bu. in.c.querenti de offi.deleg.& vide q'd singulariter tradit bar. in.l.sicut. §.superuacuū ff.qui mo.pi.vel ypo.sol.circa prin.

f **Si testamentum.** Institutio facta ſm conditionē ascribendā valet vt pura si cōditio nō ascribitur & in quacunq p̄te testamēti ascribatur habetur in precedentibus repetita hoc.d.vel sic & breuius dictio ſm nō reddit ɔditionalē institutionē nisi sit adiecta ɔditio in quacunq parte testamenti.& sunt due partes. Sc'da ē ibi sinautem. ¶ No.q dictio sc'ʒ est ɔditio relatiua que hʒ hanc virtutē vt dispositio in qua ponitur limitetur ſm nām eius ad quam fit relatio siue fiat relatio ad p̄cedentia siue sequentia & idem dicemus de dictione ꝑut & de quacūq alia relatiua.nō tamen ponuntur ɔditionaliter sʒ demonstratiue & declaratiue & limitatiue.effectus est iste q2 si ponuntur causaliter & demōstratiue. tunc si nō inuenitur terminus ad quē fit relatio vel de eo constare nō pōt dispositio tamen remanet pura & valida vt ꝓbatur hic & in.c. abbate sancti siluani extra de ver.sig.& tū si ɔceditur priuilegium

uilegium ad instar alterius vel ad exemplū videtur velle singulariter Inno. ꝙ tunc ad hoc vt sequens priuilegiū debet omnino ꝯstare de primo. secus si sit ꝯfirmatorium vt ipse no. ꝛ ibi per Moder. c. inter dilectos extra de fi. instru. vide tamen qḋ notaṫ. c. fi. de ꝯfirmatione vtili vel inutili. Et de natura istarū dictionū dic vt plene ꝑ bart. in extraua. ad rep. in ver. put ꝛ bal. in rep. sua in. l. eddita ṡ. de eden. ꝛ vide ēt qḋ no. bar. in. l. cuꝫ qui. §. iul. ff. de cō sti. pe. vbi nota. posuit illam. q. de eo qui ꝓmittit certum censum ꝓut vel ṗm ꝙ a maioribus fuit prestitum ꝛ quod ipse notat in. l. postq̄. §. si dies. ff. qn̄ di. leg. ce. ꝛ Innoc. ꝛ Moder. c. j. extra de ꝓba. ¶ Scḋo no. in ver. morte ꝑ̄uētus ꝛc. ꝙ lꝫ dispositio impfecta qn̄ ꝯstat ꝙ testoꝛ plus disponere voluit viciet ꝛ sit nulla. l. si is qui. ff. de te. ꝛ. l. furiosum. ṡ. qui te. fa. pos. tn̄ hoc videtur limitandū. si testatoꝛ tunc ante complectionē testamenti hoc erat dicturus. sed si in ipso testamēto testatoꝛ disposuit imperfecte qꝛ voluit spaciū deliberandi habuit tn̄ ꝑ tunc testamētū ꝓ absoluto. mens testatoris videṫ esse ista vt illa reseruatio supplectionis volūtatis nō vitiet actū factū de presenti lꝫ voluntas nō sit omnino ꝑ̄fecta ꝛ ita singulariter ꝓbatur hic in exemplo Papiniani. ꝛ hoc est melius q̄ꝫ dicere ꝙ testatoꝛ postea habendo testm̄ ꝓ cōpleto videaṫ voluisse apponere ꝯditionē. nam hoc est contra tex. in ver. morte ꝑ̄uentus. ¶ Ultimo no. in ver. sinautem. ibi que infra. ered. scripte sunt ꝙ ꝯditiones adiecte in capitulis sequentibus videnṫ repetite in ꝑ̄cedentibus ꝓpter virtutē hui⁹ dictionis ṗm alias esset. secus ṗm Bar. l. in repetende iuxta fi. ff. de le. iij. Sed ꝑ virtutē istius dictionis ṗm si ꝯditio fuisset apposita in ꝑ̄cedentibus nō videretur repetita in hoc. c. vbi est dictio ṗm qꝛ dictio infrascriptus que ponitur in tex. ꝙ testatoꝛ habuit respectū ad ꝯditiōes sequētes ꝛ non precedentes ꝛ ꝑ hoc potes singulariter limitare tex. ꝛ quod ibi habeṫ in. l. talis scriptura. ff. de leg. ij. Sequtur. l. cum quidam ꝑ̄gnantem

c **Cum quidam pregnātē.** Tacita pupillaris nō admittiṫ cōtra matrem hoc. d. ṗm cōem sensum. h. d. ṗm Bart. substō vulgaris facta in vnū casum impotentie nō extēditur ad alium casum contra matrem. Secus si mater nō sit in medio. Uel tertio ṗm Ang. substitutio vulgaris facta i vnū casum in quo nō poterat contineri pupillaris tacita continet pupillarē ad alium casum ad quem extenditur nisi mater sit in medio. Uel quarto ṗm lecturā nouaꝫ quam tenere intēdo. Ratio sbstituti vulgaris facta in vnū casum nō tollit existentiā sui heredis si mater sit in medio. ꝛ hoc modo habes hic duos singulares casus ꝛ statiꝫ dicā. ꝛ sunt due partes. secūda ibi in hoc itaqꝫ. ¶ In glo. posita super ver. priori ꝓ intellectu istius. l. ꝛ lecturarū variantiū. sciendū est ꝙ lectura glo. ꝛ cōiter doctoꝝ. ē ꝙ hic dubitareṫ vtrū tacita pupillaris excludat matrem. Sed hoc reprehendit Bar. primo qꝛ dubitatio esset de casu indubitabili cum tacita pupillaris nō excludat matrem vt l. precibus. ṡ. titulo ꝓximo. Preterea vltra ipm̄ si tacita pupillaris que cōtineṫ sub vulgari expressa i eo casu quo pōt pupillarē cōprehēdere nō excludit matrē ergo multo minus qn̄ vulgaris fuit facta in eum casum qui pupillarē cōprehendere nō poterat matrē excludet ꝛ extenditur ad casum qui pōt pupillarē cōprehendere ꝓpter quod tolliṫ quedā saluatio intellectus glo. posite hic per Ang. lꝫ posses dicere. Scḋo loco ꝙ principalis dubitatio vtꝝ substitutio vulgaris facta in casu qui nō pōt pupillarē cōprehēdere si extendaṫ ad casum q pupillarē cōprehendere pōt cōprehendit tacita pupillaris qꝛ si sic eēt tunc principaliter dubitatū fuisset matre nō existente in medio vtrū substitutus ex pupillari debuisset admitti. Sed principalis dubitatio ē qn̄ mater erat in medio quo casu istē esset indubitatus vt supradixi. Preterea iste tex. nō ꝑ̄supponit hereditatē paternā fuisse agnitā sꝫ dicit posthumū natū defecisse. lꝫ ergo forte in cōsequentiā ista lex determinet ꝙ mater excludit tacitā pupillarē. tn̄ hec nō fuit principalis dubitatio vt statim dicā ex hac tamē lectura cōi nota elleganter ꝛ primo ꝙ substitutio vulgaris facta in vnū casum impotētie trahiṫ ad aliū sicut facta in vno casu si heres esse voluerit trahiṫ ad aliuꝫ si heres esse nequiuerit ꝛ econtra vt habetur in. l. j. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ. l. cum proponas. ṡ. titulo proximo. ¶ Secundo nota singulariter ꝙ substitutio vulgaris cōprehensa per extensionē in casu nō expresso nō ē omnino vniformis casui expresso qꝛ cōtinet pupillarē tacitā ꝙ nō poterat conuenire casui expresso ꝛ tamē videbaṫ cōtrariū tum ꝓpter seruandā cōformitatē vt. l. hereditatē. ĵ. titu. proximo tum qꝛ casus extensus ꝑ interpretationē deberet regulari ṗm casum a quo fit extensio sicut dicimus in. l. vt. l. nihil de cōiungen. cū eman. liber. ꝛ bar. in. l. pretoꝛ. §. eritqꝫ. ff. bo. rap. hoc tamē totū est fauore vltime voluntatis vt cōseruetur qꝛ substitutio pupillaris ē prouisio filij. l. patris ꝛ filij. ff. de vul. ꝛ pu. ¶ Tertio nota ṗm hanc lecturā ꝙ qn̄ mater ē in medio tunc ita demū tacita pupillaris nō excludit matrē si testatoꝛ hoc voluerit sed si coniectur aliter appareat eū voluisse cōtrariū ꝛ tunc excluderet ꝛ ideo dixit hic Ang. sequendo bart. l. vltima alias. ij. ad fi. ff. de vul. ꝛ pu. ꝙ si frater pupilli velit venire ex tacita pupillari matre existente in medio excludat matreꝫ qꝛ presumiṫ predilectus matri a testatoꝛe lꝫ bal. aliter sentiat alios auteꝫ casus in quibus tacita pupillaris excludat matrē vt dicemus in. l. precibus. ĵ. ti. proximo. Et inter ceteros vide vnū casuꝫ singularē quē ibi pōderat bar. in. l. sceuola circa ꝑ̄n. ff. ad treb. Ultimo nota ex fine tex. ṗm doc. ꝙ tacita pupillaris non tollitur penitus nec impediṫ nasci sed suspendiṫ eius effectus qḋ patet qꝛ si nunq̄ꝫ nata fuisset vel fuisset extincta ipō iure matre sublata de medio nō reuiuisceret vel non oriręṫ de nouo vt diciṫ in. l. qui res. §. area. ff. de sol. ꝛ hec est cōmunis opinio de qua hic tetigit Bar. ꝛ in. l. ij. ff. de vul. ꝛ pu. Bar. hic aliā posuit lecturā dicens ꝙ hic probatur singulariter ꝙ substitutio vulgaris facta in vnum casum nō extendiṫ ad aliū in fauorē matris. lꝫ alias fieret extensio ꝛ hoc qn̄ mater fuit instituta ꝛ coheres. Sed contra hoc facit. qꝛ si tractaremus de successione testatoris ꝑ viam substitutionis vulgaris ꝛ ꝑ̄supponamus ꝙ hic filius nō fuit heres tunc nō videreṫ esse questio de hereditate filij sed patris sed hic dicitur in tex. ꝙ succediṫ filio vt patet ibi ad eius successionē ꝛc. ꝛ ibi luctuosam ergo nō videtur ꝙ sit tractandū de successione per viaꝫ vulgaris substitutionis nec potes exponere tex. dum dicit luctuosam ꝛc. ꝙ loquaṫ qn̄ succeditur testatori qꝛ tunc nō procederet argumentū a fortiori ꝙ facit papinianus sed a pari potius sed si succedatur filio procedit recte argumentuꝫ hoc modo qꝛ si testatoꝛ voluit matrē succedere sibi ꝛ inhereditate sua ergo a fortiori videṫ voluisse ꝙ succedat in hereditate filij que matri magis debeṫ vnde doc. cōiter recedunt ab hac lectura. Preterea tex. in fine vocat substitutum qn̄ mater nō est i medio si decesserit posthumus ꝛ sic videṫ potius adaptari ista successio substitutioni pupillari q̄ꝫ vulgari qꝛ per vulgarē posset succedi ꝛ filio viuente ꝛ repudiante. Alij ponunt alias lecturas de quibus non est curandū ꝛ vnā ponit Ang. cuius mentē tetigi in ꝑ̄n. s. ego vero ponderans verba Bar. cōsidero ꝙ ipse ꝑ̄supponit in tex. nostro ꝑ datione coheredis extranei sublatā cēsuitatē. sed si sic ē tūc nō inuenies quomodo mater possit succedere pupillo cuius cōtrariū ꝑ̄supponit tex. vt dixi sed oportebit ꝙ succedat defuncto ꝑ ius accrescendi qḋ bal. impugnat qꝛ substitutio vulgaris q̄ꝫcūqꝫ inualida ipedit ius accrescendi. l. pe. ff. de iniust. testa. Sed tu posses respondere ꝙ istud ē veruꝫ nisi substitutio fieret inualida

in fauorē coheredis q̄ tunc illi debet applicari emolumē tum ar.l.cū emancipati.§.si duo.ff.de col.bo. ꝛ quod per Bar.in.l.ij.§.videndū.ff.ad treb. Et sic singulariter limi tabitur illa.l.pe.prima tamē ratio plus obstat. vnde ego dicebā in externa lectione ꝙ hic erat casus singularis ꝙ datio substituti vulgaris facta in vno casu impotētie tol lat existentiā sui heredis etiã quo ad transmissionē. In alio casu ad quē casus expressus extenditur fallit hic in fa uorē matris sicut dicemus in.l.ij.§.si quis ex liberis i tex. ꝛ glo.ff.ad tertul.ꝛ.l.si infanti.j.de iure delibe. In qbus quo ad transmissionē ē in patre ꝛ matre aliquid speciale. ꝛ vide Bal.in.l.apud hostes.j.de suis ꝛ legit. Et ƀm hoc quādo filius transmisit ad matrē succedat mater filio in iure agnoscendi hereditatē paternā.l.si quis filiū.§.i.j. de acqui.here. Sed cōtra istā lecturā oppōnit fortissime q̄ si matre cōstante in medio agerer solū de transmissione vt dicis tunc sequeret ꝙ substitutus vulgaris nō tractas set ipse de succedendo filio sed testatori qm̄ si vicisset ma trē. ꝛ impedita esset transmissio non posset succedere ex pupillari. Sꝫ ex vulgari dūtaxat ergo debuisset cōtende re vt succederet defuncto ꝛ nō filio. Oportet respondere lꝫ verba aliqualiter cōtradicant ꝙ respectu matris bene agebatur de succedendo filio sed non respectu substituti alias ista lectura non procederet vt ergo nulla sit diuina tio potes dicere ꝛ quarto ꝙ dubitatio istius legis stabat in hoc vtrum sicut substitutio vulgaris simpliciter facta in vno casu impotentie in alio casu nō tollit suitatē vt di cunt hic aliqui moderni ita nō tolleret qn̄ substitutio vul garis haberet in se tacitā pupillarē ꝛ si nō tollit vtrū vir tute transmissionis transmissio fieret ad ipsum qui erat ordinarius ex pupillari tacita an vero ab alio a matre q̄ excludit tacitā pupillarē ex speciali priuilegio vt.l.p̄cibus nā videbat ꝙ q̄uis addita hereditate ꝑ pupillū mater ex priuilegio speciali excluderet substitutū pupillariter ꝛ tacite tamē qn̄ hereditas nō erat addita substitutus pu pillariter ꝛ vulgariter videbat ex tacita vulgari preferē dus q̄ ex quo tempore mortis transmittentis nō erat cō sumata substitutio vulgaris ꝛ eius effectus videbat ꝙ q̄ omnino si nō fuisset facta transmissio vel si hereditas nō adiret ex vulgari substitutus succederet vulgaris substi tutio redderet pupillarē fortiorem q̄ quādo erat addita hereditas ꝑ pupillū quo casu vulgaris erat penitus extin cta.l.post additā.j.ti.proximo sicut dicimus de pupillari substitutione cōiuncta cū iure accrescēdi.l.qui patri.ff.de acqui.here.ꝛ ƀm hunc intellectū habes hic casum singula rē ꝙ sicut addita hereditate ꝑ pupillū tacita pupillaris nō admittit ꝯtra matrē ita si ex capite suitatis hereditas trāsmittit vt agnoscēda q̄d tene mēti ꝑpetuo.seqt Rica.

¶ De impuberꝫ ꝛ alijs substitutionibus.

c **Am heredes.** Partes adiecte in instōe vident repe tite i substōe.h.d. ¶ No.i v.tacite ꝛc.ꝙ illud dr̄ tacite euenire ex defuncti dispōe ꝙ ex vbis vel i vbis specialr̄ nō exprimit.lꝫ forte generaliter vel sal tem in ꝯsequētiā verboꝝ expressoꝝ veniat q̄d facit ad ma teriã de qua diximus in.l.in testō.s.de testa.mi.ꝛ quod posuit Bar.in.l.lucius de vulg.ꝛ pup. ¶ Scd̄o no.ꝙ qn̄ substitutio reciproca fit simpliciter videt fieri ꝑ nomina appellatiua hereditaria.sinautē fieret per ꝑpria nomina tunc venirent in viriles.l.non nunq̄.ff.ad trebel.ꝛ no.l.si heredes nominatim.ff.de le.j.ꝛ.l.turpia. in fi.e.ti. Si vo fiat denominatio ꝑ nomē appellatiuū significans ꝯsangui nitatē.ꝛ tunc similiter vocabunt in ꝑtes hereditarias ca sus est singularius in.l.lucius.§.meuia.ff. ad treb. Fallit regula p̄missa in casu vnico qui est in.l.fi.j.e. vbi dicetur ꝛ de materia ista dic vt plenissime vltra oēs dixit Saly.

ꝛ vt habet in.d.l.non nunq̄ per Bar.ꝛ statim dicemus in vocem. Sequitur.l.hereditatē.

b **Ereditatem.** Reciproca substutio facta personis impa ribus ꝯtinet vulgarē tantū.h.d. Et sunt due partes.in prima ponitur dictum.in secūda ibi substitutio enim ponitur ratio. ¶ No.istum tex. ƀm bar. in ver.in vnum casuꝫ ꝛc.ꝙ substitutio reciproca de sui na tura non continet fideicōmissariā. Si enim ꝯtineret fidei cōmissariā substitutionē.tunc qn̄ fieret ꝑsonis imparibus nō cōprehenderet vnuꝫ casuꝫ tm̄ sed duos cuius ꝯtrariū dicit tex.hic ꝛ in.l.iam hoc iur̄.§.i.ꝛ in.l.qui plures ꝛ ibi per Dy.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ ita dicit Bar. se consuluisse ꝛ est cōis opi. ¶ Scd̄o no.a ꝯtrario sensu ꝙ substitutio re ciproca facta ꝑsonis paribus includit pupillarē que exclu dit matrem.ꝛ hoc ꝓbatur in.l.lucius.ff.e.ꝛ videbis in.l. precibus.j.eo. ¶ Tertio no.ibi ꝓpter eorū ꝑsonas.ꝙ cā ꝓpter quam pupillaris nō cōprehendit in reciproca facta ꝑsonis imparibus.videt esse inequalitas ꝓuisionis q̄ ad equalitatē reduci dꝫ.ꝛ sic attenta hac rōne q̄ substitutio breuiloqua nō est ꝓprie spēs substitutionis. sed quedam qualitas ꝛ modus faciendi substitutōes directas vt vidi sti in.l.in testō.s.de testa.mili.videtur posse dici ꝙ si duo substituant sibi adinuicē in separatis orationibus ꝛ ꝯstru ctu verboꝝ ita ꝙ nō fit reciproca substitutio ƀm sui for mam.tamē nō cōprehendat nisi vulgaris tantū.ꝛ hoc est q̄d tenent vltramontani in.l.iam hoc iur̄.§.versus.ff.de vulg.ꝛ pupil.lꝫ citramontani ꝛ moderni cōiter cōtra sup quo cogita quis melius dicat. Et de materia breuiloque ponit hic Ange.sed dic vt diximus in.l.in testamento.s. de testa.mili. Sequitur.l.heres instituta.

h **Eres instituta.** Si heres institut⁹ repudiat ex testa mento facit locuꝫ substituto lꝫ habeat ab inte stato.hoc dicit vel sic substitutio facta alicui. si heres nō erit intelligit ex testō.h.d. Et sunt due partes. secunda est ibi ꝓinde.ꝛ est illatio prioris dicti. ¶ Nota ꝙ substitutio vulgaris facta heredi instituto cuius etiam erat prima causa successionis ab intestato videt facta vt excludat causam intestati.vnde si institutus repudiat ex testamēto nō poterit adire ab intestato ꝛ istud est verum in terminis p̄suppositis sed si legitimus nō estꝫ institutus sed facta esset substitutio in casu q̄d legitimus heres non esset.tunc aditio ab intestato excluderet substitutū vulga rem.l.siquis ita heres instituat legitimus.ff.d̄ here.insti. ƀm verum intellectū de quo per Bar.in.l.i.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ in.l.gallus in prin.ff.de lib.ꝛ posthu. Item secus esset si hōs institut⁹ repudiasset adire de iure ciuili vel ꝑto rio tunc.n.ex altero capite a quo nō esset exclusus acceptā do excluderet substitutū de quo videbis in.l.ꝛ suuꝫ.j.de iure delib.ꝛ per Bar.in.l.nec quis.§.i.de acqui.here.se quitur.l.q̄uis ƀm dn̄ꝫ Franciscuꝫ de aretio.

q **Uāuis placuerit.** Substitutio vulgaris fa cta duobus cōiunctim ꝑsonis disparibus nō cōtinet pupillarē hoc.d.vel sic vnitas substitu tionis facta inter personas dispares cōplectit vulgarē tā tū. Et primo premittit quedā regula. Scd̄o ibi dūtamen determinat q̄ō ꝓposita. ¶ Et no.prio ꝙ substō pupil.ta cita q̄ cōprehēdit sub exp̄ssa vl'gari cōprehēdit nō ex vbis sed ꝑ extensionē ꝛ ideo ex tacita mente legis nō fit extensio in materia correctiua q̄ q̄uis id q̄d ex mēte dicat.dicat esse ex lege vt.l.nominis ꝛ rei.§.verbū.ff.de ver.si.nō ta men dicit ꝓprie ex lege nisi ꝑ extensionē vt hic vides que quidē extensio non hꝫ locū in exorbitantibus vel correcti uis ꝛ hoc ē q̄d dixit glo.in.c.cupientes.§.q̄d si per.xx.de ellec.li.vi.pro qua tene menti istum tex. ¶ Scd̄o nota ꝙ substitutio vulgaris nō cōtinet tacitā pupillarē qn̄ de vo

luntare

luntate testatoris aliter apparet. Ad idē tex. in. l. fi. ĩ. tit. i. in. l. cū. e. filio. §. filio. ff. eo. ꝛ qñ ꝑsumatur testatorez nō velle dic vt plene p Bar. in. l. ij. ad fi. ff. d vul. ꝛ pu. ¶ Tertio nota singulariter ſm Bar. iuncta glosella q qñ substitutio vulgaris fit duobus coniunctim in vnica oratione hec substitutio nō hꝫ effectū nisi ambobus repudiantibus hereditatē qd ē mirabile qꝛ in substitutione pupillari ꝛ fideicōmissaria aliud ē vt. l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. ꝛ. l. heredes mei. §. cū ita ꝛ ibi plene. ff. eo. ꝛ. l. pe. ĩ. c. ꝛ ibi videbis ꝛ ibi tangemus vtrū istud dictū sit verū. sequitur. l. post.

p **Ost aditam.** Substitutio vulgaris expirat addita hereditate hoc. d. sequitur testamento.

t **Estamento iure.** Substitutio in persona eiusdē nō excludit ius accrescendi hoc. d. ꝛ nō diuiditur qꝛ breuis. ¶ Nota ibi. iure facto ꝛc. ſꝫ bar. q ex testamento inualido nō ē locus iuri accrescēdi. supple in successione intestati sed bñ in successione testati vt. l. vna. ſ. qñ nō pe. par. ¶ Nota ibi multis ꝛc. q de essentia iure accrescendi videtur esse q multi ꝛ saltē duo sint instituti ꝛ inuitati vnde ex hoc infert bar. q qñ plures nō essent instituti. sed ex ꝓpria minus ꝯiuncti ꝯiunctiōe legali in legatis ꝛ fideicōmissis vt. l. ꝛ ꝑculo. ff. de leg. ij. Sed in hereditatibus sit vt. l. seruus cōis ab extero de acqui. here. ¶ Tertio no. q substitutio vnica cū iure accrescendi operatur mirandū effectū. qꝛ accrescit portio heredi inuito. ita q si velit totam dimittere ꝓpter creditores non auditur ſm Bar. ꝛ sic limitatur. l. cum hereditate. ff. de acqui. hř. dñs Franciscus de aretio.

ſ **I testamento.** Substitutio pupillaris expressa excludit causaꝫ intestati. ꝛ non diuiditur hoc dicit. ¶ No. ibi directis verbis ꝛc. q verbuꝫ substituo videtur esse verbuꝫ directū. ꝛ lꝫ doc. dicant q sit verbū cōe vt habetur in. l. centurio ꝛ in. l. verbis ciuilib⁹ de vul. ꝛ pupil. magis est verbuꝫ directū q̄ obliquū. ꝛ ideo substitutio facta per verbū substituo indubio est vulgaris vt d. l. gallus. §. j. de quo. ĩ. l. ꝓxi. ¶ Nota q substitutus pupillaris excludit ēt petionē legitime vt est tex. no. in. l. papinianus. §. sed nec ipuberis. ff. de inoffi. test. ꝛ q̄tum ad hunc effectū hoc testamentū censebit patris nō autem filij lꝫ quo ad filios effectus censeatur filij ꝛ nō patris vt habetur in. l. patris ꝛ filij de vul. ꝛ pu. ꝛ per istum tex. iuncto §. sed nec impuberis. dicunt hic aliqui moderni. q si statutum excludit feminas a successione videtur ēt eas excludere a legitima ꝛ a petitione legitime. ꝛ hoc sensit Bar. in. l. titio centum. §. titio genere. ff. d ꝯdi. ꝛ de. ꝛ ꝯsuluit Bal. in consilio suo qd incipit antiquū statutū ciuitatis perusij in ꝯtrarium facit tex. ꝛ qd ibi per Bal. in. l. quedaꝫ. §. is autem. ff. de eden. ꝛ qd dixit Guil. de cunio. singulariter in. l. de his. ff. de transi. ꝛ Bal. in. l. si qñ. §. ꝛ generaliter. ſ. de inoffi. te. vbi voluit q si filia vocat se tacitā ꝛ contētā de successione paterna nō ꝓpter hoc tamē ꝓhibetur petere legitimā ꝛ alias vidi ꝯsilium Ang. q statutū nō excludat petitionē legitime cōiter tamen seruatur ꝯtrariū. dixit tamē Bal. singulariter in. l. fi. ſ. de dot. ꝓmis. q quāuis statutū excludat feminā a successione agnatus tamen vel filius excludens tenebitur dotare filiam. que excluditur a statuto allegat Dy. in. l. si marito. §. si voluntatē. ff. sol. ma. qd nota ꝑpetuo. Sequitur. l. ꝑcibus.

p **Recibus.** Substitutio pupillaris tacita nō excludit matreꝫ. ſꝫ expressa sic ꝛ substitutio cōpēdiosa facta a milite post pubertatē obliquatur fauore matris. h. d. Et sunt quattuor partes. In prima penitur thema quomodo fuit firmandū. In secūda ibi. nam nō respōdetur prime questioni. In tertia ibi. si nō respondetur tertie qōni. In quarta ibi. si non post determinatur similiter alia q̄stio. ¶ No. in ver. expressum q sub expressa substitutiōe vulgari ex verbis testatoris nō cōprehēditur tacita pupillaris. ꝛ ideo dicit tex. tñ concordās tex. in. l. q̄uis in prin. ſ. eo. vbi expresse dicitur q inest ista substitutio ex extensione. vt l. nam hoc iure. §. i. in ver. porrigatur. ff. eo. ꝛ aliquid dixi in. l. fi. ſ. titulo primo. ¶ Secundo no. q substitutio vulgaris expirat per aditioneꝫ. nisi aditio sit extincta ꝛ reducta ad nō esse. §. sed quod papinianus. ff. d mi. in. l. si sine. ꝛ de effectu vulgaris dicitur plene p bar. in. l. i. ff. eo. ꝛ bal. in. l. fi. ſ. de here. instit. ¶ Tertio nota in verbo expressa vel cōpendiosa vbi videtur expressum q substitutio pupillaris que cōtinetur sub cōpendiosa nō dicitur esse substitutio expressa ē tamē aliquid equipollens expresso qd patet qꝛ excludit matrē sicut pupillaris expressa super quo Bar. hic ꝛ in. l. lucius de vul. ꝛ pu. ꝛ in. l. ij. ff. eo. cōcordans glo. variantes breuiter distinguit q quo ad quid substitutio reciproca vel cōpendiosa censetur expressa qꝛ p significatuꝫ verboꝝ generaliū talis substitutio pōt cōplecti pupillarē per vulgarē ꝛ in cōpendiosa pōt cōprehendi etiā fideicōmissaria vt probatur in. l. hereditatē. ſ. eo. ꝛ in. l. lucius ꝛ. l. testamēto. ſ. de testamēto mi. sed qꝛ illud dicitur proprijssime expressum qd specialiter exprimitur. l. i. §. inter filium ꝛ ibi Bar. ff. ad. l. cor. de fal. ꝛ notatur in. l. i. in prin. ff. d offi. eius cui ē man. iurisdi. ideo qꝛ in cōpendiosa ꝛ breuiloqua nō continetur pupillaris ꝛ vulgaris vel alia substitutio hoc respectu dicitur vtraq istarū substitutionū tacita. i. nō perfecte expressa ꝛ pro hoc ē hic tex. melior qui sit in iure ꝛ tene menti tu iuuenis q nomen breuiloque vel cōpendiose nō ē species substitutiōis de per se sicut pupillaris vulgaris ꝛ similia sed ē quedā qualitas siue accidentalis denominatio p quaꝫ significatur particularis modus separatus ab alijs faciendi substitutionē vulgarē ꝛ pupillareꝫ. Ita cōcludit Bar. hic ꝛ in. l. centurio. ff. eo. ꝛ in. l. lucius. simile dicemus in actione de peculio. de in rē verso. de tributoria ꝛ similibus. Iste. n. nō sunt actiones sed qualitates modificantes actiones inuentas in cōtractibus vel quasi. Ita dicitur p glo. ꝛ bar. in. l. i. in fi. cū. l. se. ff. de exer. ꝛ p eundem in. l. i. in prin. ff. de pec. ¶ Ultimo nota ibi velut ex causa fideicōmissi q qñ ex priuilegio speciali directa substitutio trahitur ad obliquaꝫ substitutio que introducitur de iure speciali nō ē propria substitutio sed ficta vel in propria hoc significat verbū velut positū in tex. Pores etiā ꝓpter illud verbū dicere ꝯ cōem sniam qd nō ē veruꝫ q matre existente in medio substitutio directa facta a milite post tempora pubertatis obliquatur nā hoc dicitur hic sed bene dicitur q substitutio que valebit iure directo post tēpora pubertatis erit similis substitutioni fideicōmissarie nā nō succeditur nisi in bonis defuncti vt. l. centurio in fi. ff. eo. ideo apponitur hic verbū velut qd significat impropriatatē ꝛ hoc forte esset tenendū lꝫ cōis sentētia sit in contrarium. ¶ In glo. vltima in ver. Itē notāt quidā doc. pro intellectu ipsius ſm bal. hic q substitutio pupillaris tacita pōt intelligi ꝛ cōsiderari quadrupliciter vno modo qñ nullo modo continetur in verbis sed ex tacita mente defuncti ꝛ ex legis interpretatione cōtinetur in vulgari expressa ꝛ de ista dicitur in. l. q̄uis. ſ. eo. in ver. corrigi ꝛ. l. ij. § si quis ita ꝛ. l. iam hoc iure in prin. ff. de vul. ꝛ pu. ¶ Scda species dicitur substitutio pupillaris tacita que nō cōprehenditur ex verbis sed tamē ex ꝓcedentibus ꝛ sequentibus vel ex alia cōiectura probatur inesse aliter q̄ p naturā substitutiōis vulgaris ꝛ de ista loquitur hic gl. tua i fi. ꝛ bar. i. l. ij. iuxta fi. de vul. ꝛ pu. Est ꝛ tertia spēs q̄ dr partim tacita ꝛ partiꝫ expssa ꝛ hec ē pupillaris q̄ cōtinetur i breuiloq̄ ꝛ huic similis ē quarta species. s. illa que ꝯtinetur in compendiosa vnde possumus dicere q pupillaris que cōtinetur in breuiloqua vel cōpēdiosa ē tacita pupillaris sed ē expressa breuiloqua vel ꝯpendiosa ꝛ hoc ē qd dicit iuriscōsultus in. l.

iam hoc iure.§.i.ff.eo.dũ dicit ꝙ breuiloqua ē genus de
per se substitutionis nā lz cōtineat in se pupillarē ⁊ vulga
rem cōtinet tñ illas tacite prout cōsiderant̄ in sua forma
ꝓpria sed cōtinet expresse suũ genus substitutionis hoc ē
breuiloquā si.n.vltra pupillarē ⁊ vulgarem nō eēt ibi ali
qua substitutio expressa differēs a vulgari ⁊ pupillari nō
facere posset genus de per se.l.si idez.j.de codic. ¶ Sed
circa primũ geuus substitutionis pupillaris tacite insur-
git dubiũ de quo hic ꝑ glo.vtrũ talis substitutio excludat
matrē qñ frater pupilli filius testatoris ē institutus.⁊ gl.
tenet ꝙ excludat.ꝑ.l.lucius que nihil facit.qꝛ loquitur in
substitutione breuiloqua.sz ꝯtinuat̄ hoc dictum ꝑ.l.cum
acutissimi.j.de fideicō. Et hanc sniam sequit̄ barto.hic ⁊
⁊ in.l.centurio ⁊ in.l.ii.ff.e.Sed ꝯtrarium tenet hic bald.
qꝛ hic agitur de hereditate filij ⁊ non patris in qua quidē
hereditate equius videt̄ ꝙ succedat mater q̄ȝ frater .l.fi.
§.ti.ꝓxi.ibi luctuosam hereditatez ⁊c.⁊ qꝛ mater plus hz
iuris in h̄ditate filij q̄ȝ frater vt pz ex.l.fratris.§.d inof.
te.iuncta.l.nam ⁊ si parentibus.ff.e.facit optime tex.l.iij.
§.i.ff.de leg.i.Sed ad hoc respōdent quidā moderni ⁊ bñ
ꝙ successio que fit filio ex tacita pupillari attendit̄ non ex
affectu pupilli nec ex sola legis ꝓuidentia sed ex tacita mē
te testatoris quā lex ita p̄sumit.ita ꝓbatur in.l.fi.§.ti.ꝓ̄io
ibi voluntatis esse q̄ōnez.⁊ in.l.iam hoc iure.§.j.in fi.ff.d
vulg.⁊ pu.Sed voluntas defuncti magis p̄sumit̄ se ha-
bere ad filium suuz q̄ȝ ad matrē pupilli ergo ⁊c..⁊ hoc vr̄
esse tenendũ.lz hic aliqui moderni forte distinguāt ꝙ aut
frater substitutus erat vtriqȝ ꝯiunctus ⁊ tũc sit locus suc
cessioni ab itestato ⁊ nō substōni pupillari.qꝛ mater ⁊ ip̄e
concurrent simul in auct.defuncto ad tertul.⁊ neuter ex-
cludet alterum ⁊ istud est falsum.qꝛ q̄ȝuis respectu pupilli
qualiter vocent̄ pater ⁊ mater respectu tamen testatoris
non est par affectio qui plus p̄sumit̄ dilligere filiũ.⁊ istud
est q̄d dixit Bar.in simili in.l.heredibus,§.fi.ff.ad treb.
⁊ Moder.l.ex facto.§.i.e.ti.in illa q̄ōne vtrum filij spu-
rei qui possent succedere matri ab intestato faciant defice
re conditionē.⁊ dicitur ꝙ nō qꝛ lz quo ad matrem nō re-
pellant̄.repellunt̄ tñ quo ad testatorē ⁊ eius effectũ.vnde
remanet ꝯclusio cōmunis vera quicquid dixerit hic Bal.
In secũda autem specie substitutiōis pupillaris tacite te-
nent omnes ꝙ illa excludit matrez ⁊ similiter multofortiꝰ
in tertia ⁊ quarta vt ꝓbatur hic ⁊ in.l.lucius.ff.e.Sed du
bium est nũquid qñ pater ita substituit.si filius meus mo-
rietur inter pupillarē etatez.ista sit pupillaris expressa.an
vero cōpendiosa.⁊ dixit hic notabiliter ꝙ aut testator di
xit si filius meus heres erit.⁊ tunc erit pupillaris expressa
l.ij.in prin.ff.de vul.⁊ pu.sed si nō dixit si heres erit.tunc
erit pupillaris cōtenta in cōpendiosa.sed istud dictum est
contra tex.nostruz in ver.an filio suo iuncto versi.si vero
substitutio vbi patet ꝙ substitutio que fuit facta sub hac
forma appellat̄ expressa scilicet pupillaris ad differentiaz
compendiose.Item est contra tex.l.ij.§.prius in vltimo
versi.ff.de vulgari ⁊ pupillari.nec enim est necesse scd̄m
Bar.i.l.ij.ff.e.ꝙ ille cui fit substitutio sit heres.dũmodo
non sit p̄teritus ⁊ hereditas sit addita per alium vel ꝯfir-
mata ex suitate vt pz.l.ij.de vul.⁊ pu.vbi substitutio pōt
fierit exheredato.vt in.§.adeo.⁊ ꝑ hoc reprehendit̄ hoc
dictum a modernis ⁊ bene.Sed aduerte qꝛ cum sit facta
sub ista forma.si filius meus impubes decesserit titius si-
bi succedat.vel sit heres sine dubio ē falsa opi.bald.quia
ista est pupillaris expressa non est aliud q̄ȝ pupillaris.ita
loquit̄.§,substituit̄ isti.de pu.substi.⁊.l.qui liberis.§.hec
verba.ff.de vul.⁊ pu. Sed si substitutio ita fieret si titius
filius meus impubes decesserit talis sit tunc varia vide
tur opi.bal .s.ꝙ per ista verba inducat̄ quedaz cōpendio
sa que cōtinet in se vulgarē ⁊ pupillarē qꝛ illa dicit̄ cōpē
diosa substitutio que tractu temporis pōt ex virtute sua
plures substitutiones cōplecti ex natura verboꝝ suoꝝ si-
cut ē illa de qua dictum ē vt pz ex illa lege.sicut ergo ista
substitutio eēt cōpendiosa si diceret̄ si filius meus decesse
rit talē substituo ꝺm Iaco.de are.⁊ Bar.hic ita erit simi
liter cōpēdiosa si limitet̄ etas pupillaris qꝛ principaliter
dicit̄ cōpendiosa que cōtinet plures substitutiones vnde
lz nō cōtineat plura tempora ⁊ diuersa hoc tamē nō repu
gnat nature cōpendiose ⁊ hoc ē de mente bal.vel si vis di
cere ꝙ ñ sit ꝯpēdiosa potes dicē ꝙ sint due substōes silr
facte.s.vulgaris,⁊ pupillaris qꝛ v̄ba vtriqȝ ꝯueniũt ꝓ opi.
modernoꝝ multuz facit iste tex.⁊ tex.insti.de pupil.sub.
circa prin. vbi ponit̄ forma substitutionis pupillaris ex-
presse hoc modo si filius meus heres erit.⁊ sic videt̄ ꝙ si
nō apponat̄ hoc verbũ expresse ista nō sit specifica pupil-
laris substitutio qꝛ pōt cōplecti ex verbis aliā substitutio
nem ⁊ sic facit pro opi.bal.difficultas stat in hoc vtrũ de
essentia cōpendiose substitutionis requirat̄ tacita vel ex-
pressa distributio diuersoꝝ tempoꝝ q̄d videt̄ sentire bar.
in.l.centurio qñ diffinit quid ē cōpendiosa an vero ⁊ sine
illo dicat̄ eē cōpendiosa substitutio effectus ē magnus ꝺz
Bal.hic qꝛ si ista sit cōpendiosa substitutio tunc vulgaris
que cōtinet̄ in ea excludet matrē.sed si sit pupillaris exp̄s
sa tantũ tunc vulgaris tacita nō excluderet matrē sicut ē
cōtra nec pupillaris tacita excludit matrē.Sed attēde qꝛ
hoc vltimũ dictũ ē dubiũ vnde cōsidera ꝙ ista vulgaris
tacita indubitant̄ matrē nō excluderet si filius moreretur
nō repudiata hereditate paterna qꝛ transmitteret ad ma
trē ex capite suitatis qꝛ tacita vulgaris nō impedit suita
tem neqȝ tollit.l.apud iullianũ.§.idē iuli.ff.ad treb.⁊ no
tatur in.l.si filius qui patri.ff.de vul.⁊ pu.⁊ ē casus singu
laris in fauorē matris etiaz de vulgari expressa in aliquo
casu in.l.fi.§.titu.i.ꝺm itellectũ meũ aut filius repudiauit
hereditatē ⁊ tunc falsum videt̄ eē ꝙ tacita vulgaris non
habeat locũ cōtra matrē qꝛ regula ē ꝙ causa testati exclu
dit causam intestati.l.q̄ȝdiu.§.qui admit.⁊.l.i.in prin.si
ta.te.vul.ex.vnde substitutus ex regula excludet matrem
nec obstat si dicat̄ sicut tacita pupillaris nō excludit ma
trē ita nec tacita vulgaris qꝛ nō ē eadez ratio qm̄ fortius
ius habet mater in hereditate filij quā habeat in heredita
te testatoris nisi dicas ꝺm intellectũ Bar.l.fi.§.tit.i.ꝙ si-
cut ibi substitutio vulgaris facta in vnũ casum nō hz locũ
in alio casu nō expresso in fauorē matris ita nec tacita vul
garis que cōtinet̄ sub expressa pupillari excludat matrez
pro nunc q̄ȝtũ ad primũ dictũ verior videt̄ opi.moder.ꝑ
istũ tex.q̄ȝtũ ad ꝺm dictũ videt̄ distinguēdũ vt supradixi
vtrũ filiꝰ repudiuerit h̄ditatē vel nō qꝛ illa lec.bart.ad.l.
fi.§.ti.i.cōiter nō tenet̄.posuit tamē hic bal.ex quibus cō
iecturis p̄cedentibus ⁊ sequētibus testamētũ vel etiā que
colligant̄ ex testamēto tacita pupillaris matrem excludat
de quo vt hic per eũ ⁊ ꝑ bar.l.ij.in fi.ff.eo.Tetigit etiam
hic bal.ab extra ꝑ multas questiones qualiter mater que
nō petijt tutorē filio excludat̄ ab eius successione ⁊ ē mate
ria.l.matres ⁊ legis sciāt.j.ad tertul.⁊ ꝑ bar.in.l.ij.ff.qui
pe.tu.Et circa materiā cōpendiose videndũ ē primo nun
quid sit species substitutionis de per se.scd̄o nunquid in
milite si substitutio sit facta per verbũ directuz ciuile ista
substitutio obliquet̄ ⁊ ē ꝓprie de intellectu.l.nostre.tertio
de effectu substitutionis cōpendiose que fit a pagano qui
quidē articulus sit in tres qꝛ qñqȝ fit ꝯpendiosa ꝑ verba
directa qñqȝ ꝑ verba obliqua qñ ꝑ verba cōia.Circa pri
mũ dixit hic bart.⁊ clarius in.l.centurio ꝙ si cōpendiosa
fiat a milite tunc ē species substitutionis de per se qꝛ cōti
net directā post pubertatez que differt a pupillari in hoc
ꝙ substitutus nō cōsequit̄ bona impuberis sed testatoris
dicta.l.centurio in fi.⁊ ideo qꝛ hz propriā naturā ē noua
species substitutionis.si vero nō fiat a milite ⁊ cũ tũc nul-
lum aliaz effectũ habeat nisi qꝛ tribuit̄ alicui ex alijs sub
stitutionibus nō videt̄ eē species de per se.Sed aduerte si
ꝓpter hoc ꝙ nō trahitur ad bona pupilli ē species d per

se ergo

se ergo actio de peculio ⁊ tributoria ⁊ similes que nõ cõpe
tunt in tantũ sicut actões simplices. ¶Preterea habẽt pro
priã naturã in quibusdã viderent̃ eẽ species de per se q̃d
est falsum. Sed potes respondere ꝙ ꝓpter diuersitatẽ he
reditatũ qꝛ ꝑ hanc succedit̃ solũ defuncto sed per illam de
functo ⁊ pupillo dicat̃ ista noua species substitutionis lꝫ
per vtrãqꝫ imediate succedat̃ pupillo aut substitutio cõ-
pendiosa fit a pagano ⁊ tunc dicit bar. ꝙ nõ ẽ species de
per se sed ẽ quedã adiectio idest quedã qualitas parificãs
modũ introducendi alias substitutiones vel dic ꝙ ẽ qui-
dam modus particularis breuior ad inducẽdũ alias sub
stitutiones sicut dicimus de actione de peculio ⁊ similib⁹
vt habetur ꝑ bart. l. i. in prin. ff. de pec. ⁊ in. l. i. in fi. ff. de
exerci. sed bal. hic ⁊ sali. reprehendunt ista verba ⁊ Ioan.
de imo. in simili loquendo de substitutione reciproca. l. lu
cius de vul. ⁊ pu. ⁊ primo ꝑ tex. in. l. iam hoc iure. §. i. ff. d
vul. ⁊ pu. vbi iuriscõsultus appellat reciprocã genus sub-
stitutionis de per se. p̃terea ẽm quosdaꝫ moder. in. l. in te
stamento. s̃. de testamẽto mil. ista substitutio q̃n fit perso
nis imparibus ꝓpter vnitatẽ ꝑsonaꝝ habẽt aliquid spe-
ciale in se quod non hꝫ substitutio vul. ⁊ pu. facta de per
se qꝛ cõtinet vulgarẽ tantũ. tamẽ si vulgaris specifice fie
ret cõtineret pupillarẽ tacitã vt in p̃n. d. l. vnde cõis opi.
⁊ in reciproca ⁊ in cõpendiosa videt̃ eẽ cõtra bar. ⁊ pro in
tellectu istoꝝ vide q̃d ponit̃ ꝑ bar. ⁊ alios in. l. q̃situ. §. idẽ
respõdit. ff. de func. instru. vbi declaratur quid sit genus
⁊ species ⁊ quid indiuiduũ. vide etiaꝫ q̃d diximus super
hoc in. d. l. in testamento. ¶ Circa ẽm fuerũt opiniones
nã bar. hic post glo. videtur sentire ꝙ in casu legis nostre
substitutio fuerit facta per verba directa ⁊ tamẽ obliqua
tur fauore matris. sed in. l. centurio. ff. eo. ipse tenet cõtra
riũ ⁊ illã opi. sequũt̃ ibi Bal. ⁊ Ang. dicẽtes ꝙ si substitu
tio fiat a milite ꝑ verba directa nunq̃ꝫ obliquant̃ etiaꝫ si
mater existat in medio ita intelligunt illum tex in fi. sed si
fiat ꝑ ver. cõe substituo tunc obliquat̃ ⁊ ita loquat̃ hic sed
Io. de imol. ibi ⁊ Saly. hic tenent oppositũ probant lege
⁊ ratione ⁊ primo per istuꝫ tex. in prin. ibi ⁊ ẽm heredem
scripsisse que verba sunt directo ciuilia. Sc̃do per tex. in
ver. si vero ibi heredes quos pater ei constituit. Tertio qꝛ
si diceremus ꝙ substitutio eẽt facta per verba cõia tũc ni
hil eẽt speciale in milite vel i matre nã ⁊ si substitutio fiat
a pagano ẽm multoꝝ opi. ꝑ verbũ cõe valebit etiã matre
existente in medio directo in pupillari etate ⁊ postea ob
liquabit̃ nihil in matre q̃d voluit itroducere ista lex. si ve
ro teneas opi. Bar. qui dixit ꝙ matre existente in medio
substitutio facta ꝑ verbũ cõe a pagano omni tempore est
fideicõmissaria tunc hic erit aliquid speciale in milite qꝛ
in fauorẽ militie valebit ista substõ vt pupillaris ⁊ directa
infra tꝑa pupillaris etatis ẽm quosdã moder. Sed reten
ta prima opi. ꝙ in pagano ista substitutio facta ꝑ verbuꝫ
cõe aliquo tempore esset directa ⁊ aliqua fideicõmissaria
tunc opꝫ dicere ad saluandã cõem sententiã ꝙ hic induci
tur vna specialitas in fauorẽ matris que ẽ talis qꝛ si ma
ter nõ eẽt in medio substitutio omni tempore eẽt dirrecta
ex quo post pubertatẽ miles substituer̃ põt. l. miles ita. ff.
de test. mil. In fauorẽ ergo matris inducit̃ ꝙ fiat obliqua
ꝓpter effectus qui ponunt̃ in vltima glo. sed in pagano
nullus ẽ fauor respectu matris qꝛ imo fauor eẽt ꝙ substi-
tutio nõ eẽt fideicõmissaria q̃m directa euanesceret post
pupillarẽ etatẽ. l. verbis ciuilibus. ff. eo. Sed cõtra istud
facit qꝛ ẽm hoc miles indubio si mater nõ eẽt in medio vi
det̃ potius elligere viam specialem q̃ꝫ iuris cõis q̃d ẽ cõ-
tra tex. in. l. in testamẽto. s̃. de testamẽto mili. vnde taꝫ ex
ista ratione q̃ꝫ ex verbis tex. circa prin. vbi imperator re-
fert verba matris que narrabat formã testamẽti satis col
ligit̃ ꝙ substitutio fuit facta ꝑ verba directa ideo de iure
verior videt̃ eẽ opi. sali. ⁊ sequentiũ eũ ⁊ Bar. hic lꝫ alia
sit cõior etiã si verbum substitui eẽt in tex. qꝛ ista sunt ver
ba legis ⁊ nõ testatoris. lex aũt põt verbũ cõe assumere in
vno significatu vt sibi placet sed ꝑ hoc nõ sequit̃ ꝙ testa-
tor istud verbũ cõe voluerit ita intelligere vt sic semꝑ di-
rectũ q̃n si sic faceret videret̃ potius vti priuilegio q̃ꝫ iu
re cõi ⁊ ꝑ hoc respondet̃ ad. c. notat. c. si pater de test. cir
ca mediũ vbi tex. dicit ꝙ v̄ba indubio sunt interpretãda
vt sic directa substitutio si hoc personis cõueniat ⁊ verba
non repugnent. ¶ Quantũ aũt ad tertiũ principaleꝫ ar-
ticulum ꝯsiderandi sunt tres casus vt dixi qꝛ aliq̃n substõ
fit per verba directa. aliq̃n per obliqua. aliq̃n ꝑ cõia. circa
verba directa opinio glo. est hic ⁊ in. l. centurio. ⁊ in. l. ver
bis ciuilib⁹. ⁊ in. c. raynucius. extra de testa. ꝙ substitutio
euanescat post pubertatẽ. ⁊ hoc videt̃ ꝓbari in. d. l. v̄bis
ciuilibus. Sed ꝯtrariã sniam tenet Io. and. in. c. si pater.
in nouella de testa. in. vi. per istam. l. ⁊ per tex. in. d. c. si pa
ter iuncto. d. c. rainucius de testa. in antiquis. ⁊ si dicatur
ꝙ hic est speciale in milite. vel ꝙ hic fuit facta substitutio
per verbum cõe vtrunqꝫ est falsum ẽm eum. Nam ꝙ sub
stitutio fuerit facta per verbũ directũ satis ꝓbaui in arti-
culo proximo precedenti. Quod autem non sit speciale in
milite ꝓbat qꝛ nõ ponitur ista sub titulo de testa. mil. igit̃
⁊c. l. si vno. ff. locati. Sed hoc nõ vrget qꝛ hic tractat̃ p̃n-
cipaliter de effectu pupillaris substõnis cum valeat de iu
re cõi tam quo ad bona patris q̃ꝫ pupilli. ideo ꝯgrue po-
nitur in isto ti. sicut ponit̃ in. l. centurio in ti. de vul. ⁊ pu.
⁊ tamẽ in fi. ꝯtinetur priuilegiũ militare nõ requireret̃ ꝙ
filius cui fiebat substitutio fuisset in ptãte patris. l. miles
ita. §. exheredato de testa. mi. qꝛ hoc ponderat̃ hic qꝛ tra
ctatur de succedendo pupillo nõ soluꝫ in bonis testatoris
sed in proprijs. ⁊ sic de effectu pupillaris de iure cõi. ⁊ ita
r̃ndet Io. de imo. in. d. l. centurio. Bar. autem dicit ⁊ vĩ
fuisse de mente Io. an. ꝙ aut substõ fit ꝑ v̄ba directo ciui
lia. ⁊ tũc euanescit post tꝑa pubertatis. aut per verba di-
recto iur̃gentiũ. ⁊ tunc aliquo tꝑe ẽ pupillaris ⁊ postea fi
deicõmissaria. ⁊ ita loquit̃ tex. in. d. c. raynutius. ⁊. c. si pa
ter hanc partẽ imo opi. glo. tenet Io. in. d. l. centurio per
casum. d. l. verbis. ⁊ arguit a simili quia si libertas relicta
liberto vel seruo alieno non conuertitur ac deuoluitur in
fideicõmissum fauore libertatis vt valeat vt. l. cogi. §. sed
si seruo. ad treb. preter q̃ꝫ i casu. l. generaliter. §. siqs seruũ
de fideicõ. liber. Ergo multominus directa substõ obliq̃-
bitur imputet. n. sibi testator qui viam incõpetentẽ ellegit
vt dicitur in. l. nõ codicillũ. s̃. de te. ⁊. l. clodius. ff. de acq.
here. ⁊ hec est cõis opinio quam sequunt̃ cõiter doc. Sali.
autem simpliciter tenet hic ꝙ verba directa obliquentur
pubertatẽ per istum tex. cui est responsuꝫ superius. ⁊ quia
ista substitutio cõpendiosa q̃ncunqꝫ decesserit talis sit he
res ex mente testatoris ostendit ꝙ si testator voluit dispõ
nem suam valere omni tempore. vnde verba debent ipro
priari ꝓpter menteꝫ testatoris. l. epistola. §. mulier. ff. ad
treb. ⁊. l. fideicõmissa. §. si filio. ff. de le. iij. ⁊. l. fi. s̃. de here.
insti. ⁊ hoc dicit tenenduꝫ sicut videmus ꝙ in dispositio
ne legis appellatione heredis tenetur heres vtiliter puta
bonoruꝫ possessor vel ẽt fideicõmissarius vt. l. si filius. §. i.
ff. q̃d cũ eo. ⁊. l. i. §. bonoꝝ. ff. ad treb. ⁊ in. l. in condictioni
bus. §. i. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. ¶Pro his facit tex. in. l. pater
seuerinã. §. curatores. ff. de condi. ⁊ demõ. Bal. vero di-
stinguit tres casus hic dicit. n. ꝙ aut testator dicit si filius
meus decesserit talis sibi sit heres ⁊ tunc euanescit substi
tutio. sed hoc nõ videt̃ bene dictũ qꝛ sicut saluat̃ substitu
tio pupillaris q̃n dicit testator mihi sit heres vt. l. si ita.
§. qui filio. ff. de secun. ta. Ita econtra videt̃ posse saluari
substitutio fideicõmissaria vt saluat̃ voluntas defuncti.
Aut testator sic dixit si filius meus decesserit talis mihi
sit heres ⁊ tunc vera sit opinio Ioan. and. ⁊ alioꝝ tenen
tium ꝙ ista substitutio obliquet̃ qꝛ ꝓpter verbũ mihi im
portat ꝙ succedat̃ testatori ⁊ sic pꝫ de mente ipsius. Aut
sumus indubio qꝛ dixit talis sit heres. ⁊ tunc dicit ideꝫ qꝛ

verba in ambiguo i͞terpretari debēt vt actus valeat vt.l. quotiens.ff.de reb.dub.sed in.l.ex tribus.§.de inoffi.test. expresse tenet simpliciter opi.Saly.maxime q͞n fieret ista substō cum hac adiectione si decesserit sine liberis.quicqd ipse dicat tenendū est cum cōi snia p tex.in.l.verbis ciuilibus.Satis est enim q͞ dispō facta per verba directa potuerit valere ꝛ habere effectū aliquo tpe.hoc pbat tex.in d.c.si pater.dum dicit q͞ verba directa q͞nq͞ ex cā trahūtur ad fideicōmissuꝫ ergo nō regulariter.lꝫ substō nō possit valere iure directo.Opinio tn̄ allegata est multuꝫ conformis voluntati testatoris.vnde p ꝯcordia forte ꝓm Ange.hic possumus ita distinguere q͞ aut testator simplicit̄ dicit si filius meus decesserit talis sit heres.ꝛ tunc vera sit opinio cōis qꝛ iste sermo indiffinitus restringit̄ pp proprietatē verbi directi ꝛ nō comprehēdat oēs modos successionis qui non sunt eiusdē rōnis vt dicit̄ in.l.si pluribꝰ ff.de le.ij.ꝛ per Bar.l.omnes populi.de iust.ꝛ iu. aut testator dixit q͞ncunq͞ decesserit filius meus talis sit heres. ꝛ tunc qꝛ testator expresse significat q͞ in omni tpe vult istū habere heredeꝫ.ego intelligā q͞ post pubertatē ista substō sit fideicōmissaria sicut q͞n testator a p̄ncipio substituit directo maiori.vt.l.ex facto in prin.ff.ad treb.ꝛ statim videbis.aut testator substituit expresse dinumerādo tpa.puta si decesserit infra pupillarē etatē vel postea quādocunq͞.ꝛ tunc omnes tenent ar.huius glo.in fi.q͞ post pubertatem substō sit fideicōmissaria.ꝛ hoc sequit̄ Joā.in.d.l. centurio.qꝛ tot sunt substōes quot sunt tempora.vt.l.sicut in annos.ff.qui.mo.vsuf.amit.ideo cessat hic incōueniens q͞ vna ꝛ eadem substō sit directa ꝛ obliqua.ꝛ ideo pro hoc tertium membrum satis approbatur scḋm quia sunt paria aliquod distribui spiritualiter vel per fictioneꝫ de sui natura distributiuaꝫ.vt.l.fi.j.eodem.ꝛ ibi videbis ꝛ.l.hoc articulo ꝛ ibi Bar.ff.de here.insti.Bal. tamē dicit in.l.si quis ad declinandā.§.de epis ꝛ cle. q͞ verbū q͞ncūq͞ ē cōplexiuū ꝛ nō distributiuū pro cuius intellectu vidēdū esset qḋ notat̄ in.d.l.hoc articulo vbi vide p bar. ¶ Posita tamen cōi opinione simpliciter pro vera.s.q͞ verba directa nō obliquent̄.hoc fallit in duobus casibꝰ. primus ē.q͞n in testamento esset apposita clausula codicillaris.tunc.n.saltē ex codicillis valeret post pubertatē substitutio iure fideicōmissi ita dicunt Bal. ꝛ Ange.nota.in l.verbis ciuilibus.ff.de vul.ꝛ pu. ¶ Secūdo fallit q͞n ista substitutio per verba directa fieret maior vel ab eo qui nō pōt substituē pupillariter ita videt̄ probari in.l.facto p̄allegata.siue substitutio pupillaris fieri nō possit ꝑpter qualitateꝫ vltime voluntatis puta qꝛ fit in codicillis.siue ꝑpter personā que substituit. Ita dicit glo.nota. ꝛ sequūtur ibi doc.in.d.l.verbis.Sed cōtrariū tenuit glo.insti.ḋ pupil.substi.§.extraneo.ꝛ hanc sequit̄ Joā.p verba multa in.d.l.centurio ꝛ respōdet ad.l.ex facto vt ibi p euꝫ.sed cōtrariū tenuit Bal.in.l.extraneū.§.de here.insti.reprehendendo Bar.in.l.hereditas ex dic.ꝛ hec ē cōior sententia que satis bene probat̄ i.d.§.extraneo si finē respicias. Dn̄s frācisc̄ꝰ aretinꝰ doctor excellētissimꝰ famosissimusq͞.

b **Amanitatis.** Parentes vtriusq͞ sexus possunt mente captis exemplariter substituere iuxta formam inferiꝰ traditā ꝛ sunt tres partes.secunda est ibi sed si filij.tertia ibi sin vero hoc.d. ¶ Nota q͞ substitutio exemplaria pōt fieri p matrē sicut p patreꝫ quid ergo pater ꝛ mater ambo faciant testamētuꝫ mente capti cuius substō preualebit ē subtilis punctus super quo tradā tibi cōclusiones in lec.sequenti ꝛ fuit inter scribentes maxima varietas vt Barto.in.l.ex facto verbo ne aūt.ff.de vul.ꝛ pu.ꝯclusio Bar.ē q͞ si pater habeat filiū in potestate preferat̄ substitutus patris quo ad bona paterna ꝛ bona aduenticia qꝛ hꝫ potentius ius ꝛ causa potentior vincit.l.si vir.ff.pro dona.ꝛ qḋ ibi p Bar. ꝛ.l.gallus.§.qḋ si is de libe.ꝛ posi.quo ad bona aūt materna succedit substitutus a matre ar.l.qḋ scitis.j.de bo.que libe.ꝛ qḋ habet̄ in.l. de emancipatis.j.de leg.here.aut pater nō hꝫ filiū in potestate ꝛ tūc ꝓm Richo.de mata.dic quē sequit̄ Bar.i loco p̄allegato q͞ in bonis paternis succedet substitus a p̄re in maternis a matre. In reliquis fiat diuisio p cōcursum vt pbat̄ in simili in.l.si arrogator in tex.ꝛ glo.ff.ḋ adop. ꝛ qḋ habet̄ p Bar.l.si pluribus.ff.de leg.i. Et ista sunt vera nisi pater eēt vilis p̄sona tunc.n.semper transfertur testamētū matris vel qꝛ pater nō pōt isto casu pupillarit̄ substituere filio ꝓm Bar.in.l.ij.ff.de vul.ꝛ pu.vel qꝛ etiā si pōt vt tenet Bal.hic p̄fert̄ p̄sona dignior humili ꝛ deplorate.l.si plures.ff.de accu. ꝛ qḋ habetur in.l.fi.ff.de fide instrum̄. pro his facit tex.l.sed si vnius.§.si filio.ff.de iniur.ꝛ.l.si cū dotē.§.eo aūt.ff.so.ma. ¶ Scḋo nota i verbo legittima portione q͞ in substitutione exēplaria requirit̄ de necessitate q͞ filius cui fit substō habeat iure institutionis legittimā ꝛ idē erit ꝓm bar.si relinquat̄ filio minus legittima qꝛ pōt agere ad supplemētū per.l.omnimodo.§.de inoffi.te.Ang.tamē reprehendit hic istud dictuꝫ de cuius reprehensione nō ē curādū qꝛ melius dicit bar. ꝛ cōiter sequunt̄ moderni. ¶ Tertio nota in ver. querela ꝛc.expressuꝫ q͞ aduersus testm̄ furiosi nō cōpetit querela. nō cōpetit querela ad exemplū pupillaris testamenti ꝛ sic pꝫ hic eē casum cōtra illos qui dicūt q͞ matri cōpetit querela aduersus tale testamētū ꝛ hoc tenet glo.insti. de pu. substi.§.qua ratiōe ꝛ bar.in.d.§.ne aūt ꝛ p ꝯn̄s idē videt̄ dicendū in patre si mater faciat testamentū mente capto lꝫ doc.non tangant. ¶ Quarto nota singulariter in his duobꝰ versiculis q͞ pater qui facit filio testamētū videt̄ ex nepotibus suis posse instituere quē vult ꝛ alios preterire.ꝛ hoc tenēt multi ꝯtra glo.hic sed bar.tenet glo.dicēs q͞ nisi filij reliqui sint instituti in aliquo.vel iuste exhēdati poterunt expugnare testm̄ per querelā si sunt exheredati vel p̄teriti a matre ꝛ p ius dicēdi nullum si sint in ptāte ꝛ p̄teriti opi.ꝯtraria.magis videt̄ esse de mente lr̄e.ꝛ hanc mentem teneo p rōnem positā in tex.l.papinianus.§.sed nec impuberis de inof.testa.alia tn̄ opinio ē equa qꝛ conseruat filio legitimā vnde priuilegiū concessum patri non videtur intelligendū cum iniuria alterius.l.j.§.si impuberi.ff.de colla.bo.ꝛ.l.cum filius.ff.de mili.te. ¶ In gl. posita super verbo cessent per istaꝫ glo.ꝛ per tex.allegatū in ea dixit Dy.ꝛ multi alij sequētes ip̄m.q͞ si filius naturalis vel spureus sit legitimatus per principē.ꝛ postea pater suscipiat filios legitimos ex matrimonio.q͞ reuocat̄ legitimatio qꝛ intelligit̄ habere tacitā ꝯditionē.nisi filij legitimi ꝑcreent̄.ꝛ hoc sequit̄ Guido de suꝫ.p.l.cum acutissimi.j.de fideicōmis.ꝛ per.l.cum auus de ꝯdi.ꝛ demō. arguendo de dispōne testatoris ad dispōneꝫ legis.ꝛ hanc parteꝫ tenuit Ang.in.l.gallus.§.qd si tm̄.ff.de lib.ꝛ pos. sed ꝯrium tenuit bar.in.d.l.ex facto mouetur qꝛ si filij nāles legitimant̄ per sequēs matrimoniū supueniētia filioꝝ ex mr̄imonio nō impedit vel infringit legitimatōeꝫ filioꝝ in aucten.qui.mo.natu.effi.legittimi in p̄n.ergo similiter si alio modo sit legittimatus. Sed argumētū nō cōcludit qꝛ ibi filij nati nō reuocāt legitrimationē factā per matrimoniuꝫ qꝛ beneficio legittimatoꝝ ipsi vident̄ nati legittimi presumit̄.n.vt ibi dicit tex.q͞ ꝑpter filios preteritos desponset̄ cōcubina in vxorē. Unde qꝛ ꝑpter filios nascituros legitimant̄ iam nati.ideo ipsis natis nō reuocat̄ legitimatio. Scḋo mouet̄ ꝛ ē ratio cōis tenētiū hoc qꝛ post actū perfectū si res perueniat ad eū casum a quo incipere nō pōt nō viciat̄ actus ratione impotentie vt.l.pluribus. §.ꝛ si placeat.ꝛ ibi p bar.ff.de ver.obli.ꝛ in ti.factū legitime de reg.iur. Sed ad hoc respondet̄ faciliter.lꝫ nullas respōdeat q͞ ratione impotentie ꝛ inhabilitatis actus semel perfectus nō resoluit̄.sed bene resoluit̄ ratione cessantis p̄sumpte voluntatis eius qui fecit actuꝫ vt.l.tale pa-

ctum

ctum.§.fi.ff.de pac.hanc tamē partē ꝑ rationes p̄missas
sequūt̄ bal.⁊ Ang.in.d.l.ex facto.sed ipse idē bal.in.l.eam
quā.j.de fideicōmissis distinguit aliter dicens ꝙ aut le-
gitimatus ē natus ex eadē matre ⁊ tunc nō reuocat̄ legiti
matio etiā si sit talis q̄ non legitimaret̄ per.seqūēs matri
moniū iuxta notata i.c.tanta qui filij sint legitimi. Imo
la aūt sequit̄ opi.bart.simpliciter dicens ꝙ si legitimatio
reuocaret̄.tūc remāeret filius legitimatus quo ad quedā
legitimus ⁊ quo ad quedā nō q̄d ē absurdū vt.l.eū qui.ff.
de vsuc.sed ista ratio non vrget.q: a princi.pōt quis legiti
mari quo ad quedā ⁊ nō quo ad omnia. vt in.§.filium in
aucten.qui.mo.natu.effi.legitimi ⁊ in.c.innotuit extra de
elec.⁊ ꝑ host.plene ⁊ alios in.c.ꝑ venerabilez extra qui fi.
sint legitimi. Unde ista legittimatio ex p̄sumpta volūtate
legitimantis a p̄n.videt̄ fuisse sic limitata q̄d fieri potuit.
Nō ob.ꝫm ipsos tex.in.l.ex facto q: vt ibi dicit Ang.age-
bat̄ de testamēto filij furiosi. Quod nōdum habuerat effe
ctum filio viuente.⁊ ideo substitutio exemplaria nō erat
ꝑfecta ante mortē testatoris merito ergo inhabilitas sup
ueniens idest filij nati reuocāt substitutionē. sed legitima
tio sortita ē effectū incōtinenti. igit̄ reuocari nō debet vt
in.d.c.factum legitime. Sed ista responsio nō videt̄ suffi
ciens q: lꝫ substitutio exemplaria sit testamentū filij.q: ta
men potestas reuocandi nō ē penes filiū sed penes patrē.
sequit̄ ꝙ post mortē patris fuit quesitū ius substituto in
reuocabile.lꝫ conditionale si furiosus p̄decedat in furore.
⁊ ideo dicit̄ in.l.nec fratris.j.de dona.ꝙ qñ filius donat
causa mortis ꝑ cōsensum patris rem paternā attēdit̄ quo
ad cōfirmationē mors p̄ris ⁊ nō filij. q: ipse ē q̄ reuocare
poterat. Similiter ergo videt̄ ius quesitum filio legitima
to in vita patris. hꝫ.n.in hereditate paterna ius in spe
iuxta ea que plene discutit Bar. in.l.is pōt.ff.de acqui.
hereditate.⁊ ē tex.in.l.nec ei.§.fi.ff.de adop. Sicut igitur
superuenientia liberoꝝ excludit vnū casuz ita ⁊ aliū bal.
ibi aliter respōdet dicens ꝙ exēplaria substō fit in fauorē
filij. cui fit substō ⁊ ideo reuocatur postea natis filijs. q:
sic verteret̄ in hodiū.sed legitimatio fit in fauorē legiti-
mati.vnde diuersus ē casus meli⁹ potest r̄ñderi ꝙ ibi filij
nati excludunt extraneū substitutū.sed hic repellerent fi-
lium lꝫ naturalē.⁊ ita r̄ñdent moder. ad.l.si nunq̄ꝫ.j.de
reuoc.dona.vna r̄ñsio ꝓbatur singulariter ꝫm lec. Ioan.
⁊ glo.in.l.si totas.s̄.de inoffi.dona.⁊ notat̄ ꝑ bar. in.l.ti
tia.§.impator.ff.de le.ij.ꝓ hac parte iclinat Spec.⁊ Io.
an.in ti.de succes.ab inte.§.j.ver.sꝫ ex facto.ꝓ hac parte
facit rō vltra doc.q: natura non faciebat dr̄iam inter le
gitimos ⁊ nāles in auc.qui.mo.natu.effi.le.§.siquis igit̄.
Modo sic ista legitimatio si reuocat̄ ꝑ supueniētiā filioꝝ
reuocat̄ ex p̄sumpta volūtate cessante patre qui fecit le-
gitimarem filiū.hoc autem voluntas nō videt̄ cessare.q:
affectio ꝯsiderat̄ inspecto iure naturali ⁊ nō iur̄ ciuili.ita
dicit tex.in.l.hos accusare.§.oib⁹.ff.de accu.ergo ad oēs
filios p̄sumit̄ par affectio. Pro hac ēt parte adducit̄ tex.
in auct̄.qui.mo.natu.effi.le. in.§.sancitū.vbi tex.dicit ꝙ
licet ꝑ matrimoniū sequens filij naturales legitiment̄ ꝑꝑ
filios ꝓcreatos post matrimoniū.tamē si filij postea geni
ti moriant̄ nō tamen cessat legitimatio que sortita est effe
ctum sicut in ꝓposito lꝫ legitimatio p̄sumat̄ facta de filio
naturali q: nō supsunt legitimi.tamē ex quo semel sortita
est effectū.lꝫ postea cesset causa ꝓpter quam non irritat̄
legitimatio. Dicit tamē Imol.in.d.l.ex facto.ꝙ qñ filius
legitimat̄ ꝑ oblationē curie.adhuc dicendū est ꝙ nō reuo
catur legitimatio ꝓpter filios superuenientes.lꝫ Bar.cō
tra mouet̄ per tex.in.§.siquis igitur.in auct̄.qui.mo.na.
effi.leg.vbi tex.vult ꝙ ꝑ rescriptū principis nō possit le-
gitimari filius naturalis extantibus legitimis. Sed bene
per oblationē curie.si ergo legitimatio facta ꝑ rescriptum
non reuocat̄ multofortius ista. Preterea tex.ibi dicit ꝙ
talit̄ legitimati.omni iure naturaliū penit⁹ exuunt̄.ergo

ꝓprijssime sunt legitimi sicut alij.⁊ per illum tex.singl̄.re
prehendi pōt doctrina Bart.quā posuit in.l. si maritus.
§.legis iulie.ff.de adul.de qua diximus in.l.si rufinus.s̄.
de testa.mil. Est autem alia questio ꝯsequens huic nunq̄d
ꝯditio apposita in testō si decesserit sine filijs legitimis ⁊
naturalibus deficiat si moriens decedat cum filijs legiti-
matis de qua late disputat Io.an.in addi.Spec.in ti.de
succes.ab inte.§.j.iuxta fi.referēs dicta Ia.de are.⁊ ang.
in disputatōe sua que incipit nobilis quidā genere.⁊ bal.
⁊ ibi latissime per Saly.qui tente contra cōem sn̄iaz in.l.
generaliter.§.cum autez.s̄.ti.pxi.⁊ per eundē Bal. in.l.
eam quam.j.de fideicōmissis.⁊ per Anto.de but.plenissi
me in.c.per venerabilē.extra q̄ filij sint legitimi ꝑ Imol.
in.d.l.ex facto vbi videas. ¶ In glo.vltima legis huma-
nitatis ꝓ cōplemēto materie exēplarie substōnis.sciendū
est ꝙ Bar.eaz discutit in.l.ex facto ꝑ quinq̄ꝫ principales
effectus. Primo enim querit quid sit exemplaria substō.
Scd̄o de materia ꝓducibili ad formā exēplarie substōis.
Tertio de mō ꝓducēdi ipsam substōnez. Quarto de effe
ctu ipsi⁹ substōnis ꝓducte i eē. Quinto de tp̄e vite p̄dicte
substōis ⁊ q: in singulis nō ē addendū nō sequemur preci
se hunc ordinem. Sed habemus ꝫm q̄d erit opus. Adde
igit̄ primo inq̄ꝫtum Bar. vult ꝙ substō ista exemplaria
possit fieri filijs adoptiuis ⁊ etiā naturalibus dūtaxat nā
vtrūq̄ꝫ dictū reprehendit Ang.⁊ Ioan.de imo.in.d.l.ex
facto q: tex. legis nostre requirit ꝙ iste cui fuit exēplaria
substō sit talis cui debeat relinqui legitima. Sed neutri
istoꝝ debet̄ legitima de primo pꝫ in.l.pe.j.de adop.de se
cundo ē glo.ordinaria in.l.i.in prin.ff.de contra ta.vbi ꝑ
bar.⁊.l.vxorē.§.pr̄.ff.de leg.iij.ergo talibus nō pōt exem
plariter substitui ⁊ hoc videt̄ verius si loquaris d̄ adopti
uo simpliciter vel de naturali cui fit substō a patre nā si fi
lius sit irrogatus tunc vera ē opi.bar.q: sibi debet̄ legiti
ma vt.d.l.pe in fi.⁊.l.i.§.si impuberi.ff.de col.bo.⁊ idez ē
dicendū in matre que nō sit illustris ꝫm doc. p̄factos q:
⁊ ipsa dꝫ legitimā filio naturali.l.si instituta.§.de inoffi-
ciosa.ff.de inoffi.te. ¶ Scd̄o adde inq̄ꝫtū bar. dixit ꝙ si
mente captus sit in pupillari etate ⁊ in ptāte non pōt sibi
substitui exēplare pro hoc.l.qui hꝫ.§.i.ff.de tutel. Satis
est.n.ꝙ pupillariter sibi substitui dꝫ vñ dꝫ attēdi cā nālis
tāq̄ꝫ potētior vt notat̄.l.i.de cō.furi. Nā Ang.hoc dictū
reprehēdit dicēs ꝙ aut pr̄ mēte capto ⁊ impuberi substi
tuit simpliciter.⁊ tunc videtur pupillariter substituere.q:
causa naturalis potentior ē vt dixi aut expresse substituit
exemplare.⁊ tūc valet ista substō.q: tunc iura simpliciter
dñt ꝙ mente capto pōt exēplare substitui.non obstat ꝫm
eum ꝙ iudex nō pōt dare curatorē furioso cum est pupil-
lus q̄d.l.qui habet q: ptās iudicis est magis limitata q̄ꝫ
potestas testatoris.l.i ꝯditionibus primo loco.ff.de con-
di.⁊ demō.sed Ioā.de imo.tꝫ bar.⁊ cōiter moder.primo
q: ista substō fuit inducta in subsidiū q: non poterat pu-
pillariter substitui allegat.l.nostrā in qua hoc nō ꝓbatur.
secundo q: ista.l.⁊ ptās cōcessa per eaz inducta est huma
nitatis intuitu.⁊ sic quo ammō dispensatiue ⁊ in subsidi
uum ergo vbi pōt naturaliter ꝓuideri ⁊ ordinarie nō fuit
opus ista dispensatione q:.l.in dubio non p̄sumit̄ induce
re superfluū.l.si qñ.ff.de le.i. Tu dic ꝙ ista questio deter
minatur expresse sane intelligēdo tex.in.§.qua rōne insti.
eo.⁊ in ver.⁊ puberes.⁊ hoc ēt est de mente iur̄cōsulti.in
l.ex facto.in prin.in ver.puberez.ff.e.illa.n.dictio ⁊ que ē
in.§.qua ratione non implicat ꝙ in pupillari etate possit
fieri exemplaria.sꝫ implicat hoc ꝙ sicut in pupillari etate
directo pōt pupillo substitui.ita ⁊ puberi ꝑ exemplariaz
si sit mente captus ⁊ hoc ē tenēdū. ¶ Tertio adde inq̄ꝫtū
bar.dixit ꝙ si substō fiat pupillo qui nō ē in potestate exē
plariter valet talis substō si pupillus sit mente captus q:
nō pōt sibi substitui pupillariter.l.ij.ff.de vul.⁊ pup.nam
Ioan.de imo.tenet oppositū lꝫ cōis opi.sit cū bar.moti-

unz suū ē q2 exemplaria substō nō dispensat nisi qñ filius nō pōt facere testamētū q2 mētecaptus vnde si remoto furore oino filius testamentū facere nō posset non videt ꝙ cōtra hunc defectū possit testator providere ꝛ hoc tenuit bar. in alia questione de furioso qui ꝑ mortē substituētis recasurus ē in potestatē alterius vel de furioso qui eēt in famis ꝛ itestabilis ꝛ hoc videt verius nisi diceres ꝙ lz nō possit substitui pupillo qui nō ē in potestate aliquo modo si nō sit furiosus si tñ cōcurrat in eo furor ista qualitas tā ꝙ̄ favorabilior trahat ad se aliā qualitatē ex qua pupillus prohibet testari qñ illa qualitas prohibitiua ē similis qualitati permissiue ꝛ fere eiusdē rationis sicut ē pupillaris etas que ꝑpter defectū discretionis prohibet testari. l. i. qua etatē. ff. de testa. Credo tamē ꝙ de iure verior sit opinio Joan. de imo. ꝑ ea que habent in. l. cū ꝑpter. ff. ꝺ leg. prest. ꝛ ꝑ ea que habent ꝑ Bar. in. l. si vir. ff. pro doñ. ¶ Quarto adde ingtū Bar. dixit ꝙ ista substitutio nō solum mentecapto sed muto surdo ꝛ prodigo ꝛ furioso q2 ꝛ ipsi testari nō possunt. l. discretis ꝛ. l. furiosum. ꝰ. qui te. fac. pos. ꝛ probat de prodigo in. l. is cui bonis. ff. de test. ꝛ in. §. idē prodigus insti. quibus nō ē per. fa. te. nā Ang. tenuit oppositū in oibus istis allegat tex. i. l. si furiosi. C. de impub. vbi patet ꝙ dispositio exorbitans que loquit de mentecapto nō extendit ad furiosum ergo multominus ad mutū prodigū ꝛ similes cōtrariā tamē sententiā tenēt moderni ibi ꝛ hic ꝛ cōtra ipsuz ē casus ꝭm Joan. de imo. ꝛ bene. l. fi. §. i. ꝛ ibi glo. ꝰ. de cur. fu. vbi fit mentio de ista lege vnde sicut ista dispositio extendit ad furiosum lz loquat in mentecapto ita extendit ad reliquos de quibus dictū ē. ꝰ. pro hac parte facit glo. notat. l. ij. ꝰ. de cur. fur. ꝛ tex. quez allegat Bar. l. qui neq. §. fi. ꝛ. l. si predia. ff. de re. eo. ꝛ in. l. iij. in fi. ff. de priui. cre. ꝛ. l. i. in fi. cū. l. sequēti. ff. de pos. hanc partē ego cōfirmo per tex. nōt. in aucten. vt hij qui obligatas perihent res minoꝝ in. §. ꝛ hec dicimus vbi probat maxime iuxta fi. ꝙ dispositio illa que est exorbitans ꝛ penalis disponens de curatore adulti hz locū in curatore furiosi ꝛ demētis amplius dixit glo. nota. quā ponderat Bal. l. sed ꝛ milites. §. i. ff. de excu. tu. ꝙ sicut ē dare ꝯtra regulas iure cōis legitimā curā furiosi ita per identitatez rationis ē legitima cura mentecapti ita ergo in casu nostro ecōtra lz. l. nostra loquat in mente capto habebit locū in furioso vbi ē maior ratio providendi ꝛ in similibus ꝑsonis per iura ꝑallegata nō obstat tex. i. l. si furiosi q2 respondet dupliciter. Et primo ꝙ ibi tractat de ꝑiudicio alterius vnde difficilius fit extensio. l. in fraudem. §. fi. ff. de test. mili. vel aliter ibi nō dicit ꝙ per identitatē rationis nō deberet fieri extēsio ex mente legis. sed ꝙ in verbis legis nō cōprehēdebat de furioso ꝛ q2 ex mēte cōprehendebat furiosus ideo signant dicit ibi ꝙ non videbat cōprehēdi qsi dicat ex cortice verboꝝ ꝛ ex verbis legis non cōprehendit furiosus sed ex mente sic ꝛ iste ē sanus intellectus ꝭm facit pro ista parte. ¶ Quinto adde ingtū bar. dicit ꝙ ratio assignata per Cy. quare in hac substitutiōe nō requirit ꝙ filius sit in potestate. sed in pupillari sic nō ē veruz ꝛ similiter ratio raynerij. Adde ꝭm Joannem de imola ꝛ bene ꝙ ꝛ prima ratio ꝛ secunda saluari possunt nā lz aliqñ pupillus prohibeat ꝑpter defectū discretionis aliqñ tamē prohibet ꝑpter solum rigorē iuris. s. quando ē per vnam diem propinquus pubertati tunc. n. cum sit doli capax solus rigor prohibet eum testari. Sed ipse non aduertit ꝙ hic rigor non considerat q2 uenit ad ꝯsequentiā ad principiū pupillaris etatis. vnde principalis videt eē indiscretio ꝛ defectꝰ ꝯsilij. Preterea ex alio capite ratio est falsa q2 sequereret ꝙ qñ pupillus esset infans quo casu equipatur oino furioso vt dicit in. l. i. §. furiosum. ff. de acti. ꝛ obli. tunc posset sibi substitui exēplarit lz nō pupillariter si non esset in ꝑtāte qꝺ est falsuz. vnde melior videt ratio Ray. qui ꝯsiderauit ꝙ ideo permittit amplior potestas in exemplaria quaz in pupillari q2 est ibi maius ꝑiculum. lz enim pupillus possit mori in pupillari etate ꝛ furiosus resipisceret in pluribus tamen ꝯtingit ꝙ furor est perpetuus ꝛ qꝺ pupillus egredit pupillarem etatez maiori ergo ꝓuisione opus fuit in magis ꝑpetuo impedimēto facit ꝙ habetur in. l. nisi. §. cuz furiosi. ff. de tutel. ꝛ ra. dis. ꝛ. l. fi. §. tali. ꝰ. de cur. fur. ¶ Adde ēt circa illam qōnem quam tetigit Bar. nunquid pater possit restituere vnum ex filijs mentecapti alio ꝑterito. nam Ang. in. d. l. ex facto. dixit ꝙ si fratres mentecapti sunt similiter insipientes. tunc hoc nō attento dz pater istos filios substituere ꝛ hanc dicit esse mentē istius. l. sed vt dicit Jo. de imo. ꝛ bene verba istius. l. sunt ꝯtra ipsum q2 sicut in versi. si vero fit mentio de fratribus sapientibus ita in ꝑcedenti versi. sed filij fit mentio de filijs mentecaptis sapientibus ꝛ ita teneas. Et circa qōnez glo. ꝛ Bar. nunqd pater possit instituere vnum ex filijs mentecapti ꝛ aliū ꝑterire: contra cōem sñiam tz Jo. de imo. d. l. ex facto. mouetur q2 ista. l. similiter dicit ꝙ lz vnum instituere ꝙ̄ voluerit. item simpliciter dicit circa prin. ꝙ aduersus testm̄ factum mētecapti nō competit querela: ꝛ subaudire ibi vt facit Bar. s. si filius sit iuste exheredat. videt esse diuinatio. Sed tu tamen rñde nō diuinando ꝙ in principio loquitur qñ filij nō supsint vnde nō excludit querelā filioꝝ. Preterea dicit Jo. de imo ꝙ sicut in loquendo de fratribus illa verba intelligunt simpliciter q2 pōt vnum ex fratribus instituere ꝛ alium ꝑterire. ita idez intelligamus in filijs per rōnem legis ꝙ̄uis. ꝰ. e. sed hoc non ob. q2 hic nō est vna determinatio sed plures rōnes que ꝭm diuersas ꝑsonas diuersimode dz intelligi. l. iam hoc iure. §. fi. ꝭm cōem sensum. ff. de vuul. ꝛ pu. ego tñ vt dixi in notabilibꝰ arbitror opi. suam esse veram que fuit opi. ricardi malūbre maxime per rōnez positam in. l. papinianus. §. lz vna impuberis. ff. de inoffi. te. ꝛ si dicatur ergo filij mētecapti qui sunt ꝑteriti nō habebunt vnde sustentent ipse rñdet ꝙ imo habebūt q2 onus alimētandi filium transit ad heredem patris vt no. in. l. alimenta. ꝰ. de neg. gest. ꝛ ēt frat iur ꝯsanguinitatis tenet filiuz alere. l. i. §. sed nō vllos. ff. de tutel. ꝛ rō. posses tñ distinguere sic ꝙ aut filius nascit post factum testm̄ de quo testator ꝓbabiliter ꝑsumit ignorasse vel nō cogitasse. ꝛ tunc testm̄ rescindat ꝑ. l. sicut certe ꝛ. l. seq. ꝰ. de testa. mili. ꝛ per rōnem positā in. l. ex facto. in prin. ff. e. aut filij erant iam nati. vel vxor erat ꝑgnans. ita ꝙ verisimiliter testator cogitauit ꝺ posthumo. ꝛ tūc vera sit opinio Ricardi ꝯtra Saly. lz alia sit equior. si tamē poneres filios natos ex mētecapto fuisse ntaos post furorez. tunc sine dubio quē vxor fuisset accepta post furorem q2 nō valuit matrimoniū filij nati ex quo eēnt nāles ꝛ iō pater posset vnū instituere ꝛ alios preterire q2 si pater esset sane mentis posset oēs ꝑterire vt. l. i. in ꝑn. ff. de cōtra ta. ¶ Ulterius circa alium articulum in quo bar. cōcludit ꝙ si mater transiuit ad secunda vota non pōt substituere filio exemplarit q2 suspecta ē vt. l. i. ꝰ. vbi. pu. educ. de. ꝛ. l. lex que tutores. ꝰ. de admi. tu. addit Ang. secus eē in patre q2 pater nō ē suspectus in administratione lz transeat ad secūda vota ꝑpter robustionē sexus. l. generaliter circa mediū. ꝰ. de se. nup. ꝛ in aucte. de nup. §. soluto. Addit etiā Joan. de imo. ꝙ idē videt si mater petat tutorē filio anteꝙ̄ transeat ad secunda vota nā tunc nō perdit. successionē vt dicit in. l. matres ꝛ. l. omnē. ꝭ. ad tertul. ꝛ notatur in aucten. de nup. §. fin aūt tutella ergo non dz prohiberi substituere pupillo exemplariter ꝛ idē dicit si mater non petijt tutorem ꝛ transit ad secunda vota ꝛ sic cōtra bar. ꝛ hoc tenet bal. hic lz ipse nō allegat q2 hoc non reperit expressum in penis transeuntis ad secūda vota ꝛ q2 ista lex indistincte loquit ergo ꝛc. vnde per hoc recedit a cōi opinione nō ob. ꝭm eū ꝙ mater repellit a tutella q2 inest mala suspicio ꝑpter potestatē administrandi ꝙ̄ hic vbi substituere

stituere exemplariter filio solam continet prouisionem ⁊ fa
uorem filij sicut dicimus in pupilli substitutione in.l.ij.§.
prius.ff.de vulga.⁊ pupilla.vnde non est eadem ratio hoc
confirmatur per ea que habentur in.l.repertorium in
princi.ff.de administra.tuto.⁊ per Barto. in.l.qui du-
os in princi.ff.de rebus du. in quibus probatur ꝙ licet
tutor qui non fecit inuentarium ⁊ non satisdedit sit suspe-
ctus in administratione potest tamē administrare ea que
euidenter continent fauorem pupilli mihi tamē plus pla
cet opinio cōmunis qꝛ vt dicit tex.institu.de pupilla.sub.
circa fi.etiam potest esse suspicio circa personam pupilli ne
substitutus sibi insidietur ⁊ hanc hereditatem vt habe-
tur in.l.i.⁊ in.l.qui filium.ff.vbi pupilla.edic.de mon. In
electione ergo substituti mater poterit esse suspecta ne for
te eligat vitricum filio suo qui erit suspectior vt insidietur
vite furiosi vel pupilli ⁊ hec est optima consideratio pro-
pter quam sequor opi.cōmunem ⁊ placet ꝙ si mater petijt tu
torem filio anteꝗ̄ nuberet post nuptias possit substitue
re exemplariter qꝛ licet non perdat successionem quia fuit
discipans non tamen si non vellet administrare post nup.
admittetur quia suspecta est remutata cōditio persone ⁊
ista quantum ad hec sufficiant. Item adde in illa questio
ne nunquid miles possit exemplariter substituere mente
capto si sibi non faciat testamentum inquantum Barto.
dixit ꝙ sic per tex.in.l.miles ita.§.fi.ff.de testamen. mili.
nam Ange.ibi tenet oppositum per tex. istum nihil neces-
sario requiritur ꝙ filio relinquatur legittima ergo opor-
tet ꝙ pater faciat sibi testamentum. Sed ad hoc respon-
det Joan. de imo. ꝙ aut miles exheredat filium suum ⁊
tunc vera erit opinio Ange.qꝛ nec tacite nec expresse filio
relinquit legitimam quod requiritur. aut pater non ex-
heredat filium. sed tamen non instituit sic facit filio testa
mentum ⁊ non sibi ⁊ tunc satis potest verificari ista lex qꝛ
decedēdo ab intestato videtur tacite relinquere bona sua
filio.l.si quis cum nullum.ff.de iure codicil. Sed hoc vi
detur repugnare testamentum legis nostre qui specifice re
quiritur ꝙ relinquatur eis legitima ad minus vn̄ de men
te ipsius est ꝙ pater sibi faciat testamentum.l.i.in fi.ff.de
tab.exib.⁊ licet predicto modo textus iste impropriari pos
sit mens tamen videtur esse in contrarium vnde aut tene
dictum Ange. aut si vis saluare Barto.dic ꝙ ista lex lo-
quitur in pagano sed in milite quia ista substitutio equi-
peratur pupillari dicamus ꝙ idem sit quod in pupillari
hec tamen responsio non est bona quia quantum ad hoc vt
requiratur institutio vel nō equiperātur exemplaria ⁊ pu
pillaris cum in vna potest fieri exheredato ⁊ in altera nō
posses tn̄ dicere ꝙ licet nō equiperent̄ quantum ad exheredatum
equiperant̄ tamē in milite quantum ad hoc vt in vtraque sub
stitutione possit facere testamētum filio licet non sibi plus
tamen placet opinio Angeli. ¶ Adde etiam inquantum
Barto.dixit ꝙ si filius sit institutus in minus quam legiti-
ma.qꝛ potest agere ad supplementum potest sibi exempla
riter substitui.nam Ange.tenet oppositum in dicta.l.ex
facto.mouetur quia hoc ꝙ filio relinquatur legittima vt
possit sibi substitui.videtur inductum pro forma ergo a for
ma non est recedendum nec sufficit supplectio que fit per
legem vt videatur forma seruata vt dicimus.l.fi.§.defen
sionē.C.de admini.tuto.alias diximus plene.vnde actus
videtur redi nullus.l.qui rome.§.flauius.ff.de verborum
obligatio. Preterea sm cum ista lex est inducta humani-
tatis intuitu.sed pater si relinquat filio minus legitima nō
vtitur humanitate qꝛ id quod capit filius virtute supplemēti
pro.l.omnimodo.C.de inoffi.testamen.potius capit con-
tra voluntatē quā ex voluntate.l.cum queritur.⁊.l. parē
tibus.C.de inofficio.testamen.Sed iste rationes non vr-
gent quia humanitas hic consideratur respectu prouisio-
nis faciende filio non respectu eius quod pater sibi relin-
quit.nec est verum ꝙ contra voluntatē filius agat ad sup
plementum.quia primo pater sciens filium habere benefi
cium legis ideo vnum relinquit non quia voluerit filium
priuare nisi hoc expresse diceret in auctentico.vt cum de
appella.cog.in ver.ceterum.⁊ satis colligitur ex.l. omni-
modo.C.de inofficio.testamen.⁊ licet glo.hic dicat ꝙ ad
minus debet relinqui legitima fateor.sed satis videtur re
linqui si legis dispositio supplet vel repplet defectum te-
statoris.l.scimus in principio.C.de inofficio.testamen.ha
betur enim pro relicto hoc quod suppletur.ergo leges lo
quentes de relictis trahuntur ad illam sicut dicitur in.l.
prima.§.nec falcidiā.ff.ad.l.falcidia.⁊ hoc plus placet quam
uis Joan.de imola teneat cum Angelo in dicta.l.ex facto.
¶ Pro ista questione ⁊ intellectu ipsius videnda est illa
subtilis questio in.l.vnica.C.de inoffi.don.⁊ in.l.hac edi
tali in prin.⁊ ibi per Saly.C.de secundis nup.dicitur enim
ibi ꝙ quantum alter ex coniugibus qui transiuit ad secun
da vota relinquit vni ex filijs primi matrimonij tantum
potest relinquere marito vel alteri coniugi ⁊ non plus.quod
ergo si filio relinquitur minus pro legitima vel minus quā
legitima.vtrum qꝛ hoc relictum suppletur per legem vsque
ad legitimam tantum poterit capere coniunx quantum ē
legitima an vero solum habebit ꝙ puntualiter est relictum
⁊ concluditur cōmuniter ꝙ cōmuniter tota legitima pro
supplemento legis habet vim relicti.ergo ⁊ hoc videtur
probari si recte inspicias in auctentico de nupt.in.§.opti
me.⁊ ita teneo in questione nostra. ¶ Circa aliud quod te
tigit Barto.hic dum dixit ꝙ furiosus potest exheredari
propter causam quam cōmisit ante furorem. Addit Jo.
de imo.pro hoc dicto tex.in.l.fi.§.sed cum antiquitas.C.de
cur.fu.iuncta.l.siquis in suo.in.§.legis.C.de inoffic.testa
mē.⁊ inducit sic in summa.quia cum ambe iste leges sunt
noue decisiones ⁊ tex. in.§.legis dicit ꝙ infans non po-
test cōmittere causam exheredationis idem sentit de fu-
rioso ⁊ sic nō poterit exheredari propter causam commis
sam in furore cum ergo tex.in.§.sed cum antiquitas dicat
ꝙ furiosus exheredari potest intelligas propter causam
commissam ante furorem ⁊ hoc inducit Joan. de imo.ibi
dem ad questio.de pena de qua per Bal. in.l.furiosum.
C.qui testamenta fa.pos.nunquid propter delictum com
missum ante furorem possit quis puniri in furore ⁊ quan
tum ad bona tenet ꝙ sic ar.eorum que dicta sunt sed quā
tum ad penam personalem remanet indubio dicit tamen
ꝙ si speraretur in proximo sanari tūc deberet omnino de
ferri exequutio sicut dicimus in.l.pregnantis.ff.de penis
⁊ in.l.paulus.ff.de statu. ho. sed si non speraretur sanari
tunc non decidit tu dic ꝙ indubitanter non poterit per-
sonaliter puniri vt dicit Bald. in loco preallegato ⁊ be-
ne quia cum furiosus sit loco absentis vt.l.furioso.ff.de re
iudica.⁊.l.quia certum.ff.locati.non videtur posse puni
niri corporaliter quia illa pena nō apponit̄ personaliter sed
adnotant̄ bona.vt.l.ij.ff.de req.re.sed ista rō non est suffi
ciens.qꝛ sm hoc cum in ad notatione bonorum requiratur
contumacia non poterunt ad notari bona nec in pena pe
cuniaria furiosus condemnari quia non potest esse contu
max quod est contra predicta vnde tu dic ꝙ facilius contrahi
tur contumacia respectu bonorum quam respectu persone ⁊
ideo contumacia curatoris furiosi sufficit ad faciendum
puniri furiosum si curator sit contumax si vero defendat
tunc similiter quia curator datur principaliter bonis suf
ficiet vt furiosus condemnetur iuxta ea que notantur
in dicta.l.furioso sed non datur persone ⁊ punitio corpo
ralis non respicit patrimonium neque contumacia curat.
neque defensio ipsi poterit preiudicare furioso pro hoc fa
cit tex.⁊ quod ibi notatur in.l.secunda.ff.de accusa.⁊ quod

habetur in l.secunda.ff.qui accus.nō pos.⁊ ꝙ hec opinio sit vera est casus recte intellectus casus est in l.diuus.vsi. si vero.ff.de offi.presi.vbi text.dicit mani crimine speciale est ꝙ si delictum fuit commissum ante furorem puniatur in furore.ergo in contrarium est ius commune ⁊ ita teneo. ¶ Item circa illum articulum in quo queritur nunquid quando institutio extranea fit per patrem ⁊ matrem preferatur substitutioni paterne vel materne. Concludit Barto.ꝙ si pater est vilis persona tunc non potest substitui exemplariter sic nec pupillarit vt ipse tenuit in l.secunda.ff.de vulgari ⁊ pupillari per l.sed si vnus.§.si filio.ff.de iniurijs.⁊ per l.si cum dotem.§.eo autem.ff.sol. matrimonio.aut pater est honesta persona.⁊ tunc si habz filios in potestate substitutos a patre prefertur substituto a matre in bonis paternis ⁊ in bonis quesitis filio aliunde q̄z a matre sed in bonis quesitis a matre prefertur substitutus maternus que distinctio probatur in simili in lege si arogator in tex.⁊ glo.ff.de adoptio.si vero non sit i potestate.⁊ tunc in paternis succedet substitutus a patre in maternis. In maternis substitutus a matre inquesitis aliunde concurrent sicut habentes par ius vt.l.j.§.si non omnes.j.de caduc.tollen.⁊.l.si pluribus.⁊.l.plane.in principio.ff.de legatis primo.facit quod notatur per Bartol. in l.si duo.circa principium.ff.vti posside.Sed circa singula est addendum sc̄dm Modernos circa primuz dicit Angelus ⁊ sequitur Joannes de imola ⁊ in dicta.l.ij.pre allegata ꝙ licet pater sit vilis ⁊ adiecte conditionis.tamē potest substituere pupillariter ⁊ exemplarit.qꝛ nihil interdicatur super bonis durat administratio.⁊ per cōsequēs factio testamenti vt.l.is cui bonis.sed ista ratio non vrget quia facilius repellitur quis ab admistratiōe bonorū propriorum casus est singula.qui hoc probat in l.fina.circa medium.j.de sententiam pas.⁊ bene probatur per iura supraallegata per Bartolum.nam minor vigintiquinqꝫ annis non prohibetur administrare patrimonium proprium.si curatorem non habz licet detur sibi restitutio in l.si curatorem.s̄.de in integrum restitu.mi.⁊ tamen prohibetur esse administrator alterius.vt.l.fi.s̄.de legi.tu.⁊.l. secunda ⁊ ibi per Bartolum.ff.qui pet.tuto.⁊.l.minor.⁊ ibi notatur.ff.de procura.vnde videmus ꝙ quia datio tutoris representet puisionem filiorum ⁊ ipsorum patrimonij quando voluntas testatoris nō esset expediens vel vtilis pupillo iudex non sequitur eam vt.l.vtilitatem.⁊.l.in confirmando.ff.de confirmatio.tuto.⁊ per Bartolum ⁊ l.nemo potest de legatis primo.quia ergo lex presumit ꝙ qui male consulit sibi longe peius consuleret alteri iō equū fuit vt per talem hominem substitutio ppipill.vel extra fieri non possit.⁊ ita teneo. Aduerte tamen quia non intelligo hic vilem personam eum qui sit pauper vel exerceat artes viles sicut capitur in auctentico de testibus.§. si vero ignoti ⁊ per bartolū.in l.ex libro.ff.de questio.sed capio personam vilez que sit infamis notoruz criminum ⁊ sordide vice ⁊ maxime si sit prodiga ⁊ consumens bona propria vel criminosa crimen sanguinitate in discretionē intelligens sicut dicit in l.scire oportet.§.cum reliquis. ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his ⁊ ideo considerare quantitatem persone que dicatur vilis vel que non quantum ad propositum erit arbitrium. Circa secundum dicit Joan. de imola ꝙ videtur esse falsum duplici ratione primo qꝛ si attendimus duplex vinculum sicut Barto.voluit attendi quantum ad hoc vt substitutus preferatur in bonis aliunde quesitis tunc videretur dicendum ꝙ hac ratione deberet substitutus a patre preferri etiam in bonis maternis per tex.in auctentica itaqꝫ.j.cōmunia de successio. ⁊ in auctentica post fratres de legiti. heredi. quia igitur frater vtrinqꝫ coniunctus prefertur nato ex matre tamē propter duplex vinculum sed ista ratio non concludit qꝛ igitur alterum ex vinculis respiciebat bona materna ⁊ alterum personam cui succeditur ideo non est mirum si igitur duplex vinculum prefertur nam habet igitur illud quod prius ⁊ plus oportet in casu nostro duplex vinculum ex parte patris respicit duntaxat personam eius cui succeditur.non autem bona materna vnde quia fortius est hoc solum ꝙ bona habuerint originem a matre ⁊ super illis possim disponere ⁊ in illis habeatur respectus ad personam meam vt.l.illam.s̄.de colla. ideo hec sola qualitas prefertur duplici facit quod habetur in tex.sing. in l.quod scitis.j.de bo.quesi.liber.⁊ in l.quotiens.j.de donat.que.sub.mon. Secunda ratio est secundum eum quia igitur substituendo exemplariter non ostenditur patria potestas vt hic ergo propter patriam potestatem nō debet habere plus pater q̄z mater. Sed ista consequentia non tenet ego possum substituere exemplare ergo substitutio que fit per alium non est potentior quia ⁊ magistratus simplex potest citare ad suum tribunal ⁊ tamen si concurrat citatio ad maius tribunal illa valet vt.l.contra pupillum.§.quia maius.ff.de re iudic.⁊ ciuitas domicilij potest imponere munera ⁊ officia ⁊ tamen si simul concurrant ciuitas originis ⁊ domicilij prefertur ciuitas originis tum quia potentior vt dicit text. in l.libertus.§. prescriptio.ff.ad municipa.vnde tenendum est cum dicto Barto.quod tamē limitatur per Joan. de imola ⁊ fortificandum nisi mater prius decederet q̄z pater qui habet filium in potestate tunc enim viciatur substitutio facta a matre quia filius mentecaptus etiam si esset sanus non posset facere testamentum vnde quia omnino ex alio capite esset inhabilis substitutio talis fieri non potest sicut dicimus in pupillari quod non potest fieri ei qui in potestate alterius sit reuersurus sed si pater moreretur prius tūc posset habere locum distinctio Barto.⁊ ista limita.videtur esse verum de mente Bartoli hic in alia questione. Ultimo adde circa illum articulum ex quo Barto.querit vtrum superuenientia filiorum naturalium tantuz excludat substitutum sicut dicitur q̄ d̄ suis ⁊ legitimis in l.ex facto preallegata nam ipse tenuit ꝙ sic per ea que habentur in l.heredibus in.fi.ff.ad trebellianum. Sed hoc dictum repugnat Joan. de imola quia si mentecaptus contraxit prius q̄z esset captusmente tunc poterit habere filios legiti. etiam durante furore nam matrimonium furore non dissoluitur vt.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.si vero non habuit vxorem ante furorem ⁊ tunc adhuc videtur idem quoniam sicut mentecaptus ipse si esset sane mentis non teneretur instituere tales naturales vt supradictum est multofortius non teneretur instituere auus faciens mentecapto testamentum qꝛ habet maiorem auctoritatem in excludendo ab hereditate mentecapti q̄z ipse mentecaptus vt pater d̄ matre vt.l.papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testamen. Sed pro Barto.facit quia si fratres mentecapti filij testatoris facerent de nouo nascendo deficere substitutionem vt versiculo sin vero ⁊ tamen ibi non essent instituendi a mentecapto idem videtur ⁊ fortius in filijs naturalibus ad quos presumitur esse patris maioris affectio si esset sane mentis sed tu potes respondere ꝙ fratres mentecapti saltem quo ad testatorem debeant institui sed hoc nō videtur considerandum in herede mentecapti ⁊ maxime quoad bona que obuenirent mentecapto aliunde quam a testatore ⁊ ideo potest defendi opinio Bartoli.

nõ ob. arg. p̄missum q2 ꝑpter p̄sonã expressam in tex. cui filius naturalis ẽ similior q̃3 matri. ego dicã q potius fiet extensio de p̄sona patris ad filium q̃3 de p̄sona matris ⁊ ꝑpter hoc nõ ꝯsiderat maioritas rõnis ⁊ ista sunt multũ subtilia que tene menti. Sequit. l. si quis duobus.

r **Si quis duobus.** Substitutio facta p verbũ distributiuũ vocat substitutos i viriles vt pater ⁊ filius nominatiʒ in substõne. vel substõ facta de patre vna cũ filijs vocat eos ad vnam ptem. h. d. ⁊ est singularis. l. ¶ No. p̄rio q per ista verba titius filio meo heres esto induciẗ substõ pupillaris ⁊ vt sensit glo. hic si filius meus in pupillari etate decedit talis mihi sit heres nõ induceret pupillaris p hec verba quã ange. reprehẽdit p l. si ita. §. qui filio. ff. de bo. pos. ſm ta. de quo p Bar. l. ij. de vul. ⁊ pup. tu potes concordare q aut testator dixit si filius meus erit heres ⁊ impubes decesserit talis mihi sit heres tũc vera sit opi. Ange. q2 vba testatoris nõ possunt ꝑprie verificari i vulgari que expirat adita hereditate. l. post aditã. §. e. aut simpliciter dixit si filius meus ipubes decesserit tunc q2 ista verba possunt significare vulgareʒ substõneʒ limitatã ⁊ verba magis hoc importãt dicam q erit vulgaris expressa ⁊ pupillaris tacita iuxta mentẽ huius glo. ¶ Secundo nota ſm cõmunem sententiã q dictio quisquis est dictio distributiua ⁊ perinde ẽ ac si substituti essent pticulariter nominati. sed dictio quis vel qui est potius vnitiua. l. si pater. ff. de vulgari ⁊ pupillari. ⁊ p glo. in. l. siue a certis. ff. de duo. re. ⁊ hec est cõmunis solutio ad istas duas leges ⁊ lʒ isti heredes quo ad ticium nominatũ vocentur in viriles tamẽ quo ad se vocabunẗ in hereditarias portiones casus est singularis in. l. qui cum plures. ff. d vulga. ⁊ pupil. ⁊. l. qui liberis. §. hec verba. ff. eo. titu. tu aũt potes aliter soluere q ideo omnes admittantur hic in viriles q2 in vna oratione ticius fuit nominatus ⁊ heredes que regitur ab eodẽ verbo q2 vna determinatio determinãs plura determinabilia debet eam pariter determinare. l. q̃uis. §. eo. ideo dicimus q propter admixtaʒ personã specialiter nominati vocentur omnes in viriles ⁊ posset intelligi q nõ solum quo ad ticium sed etiã inter se vocarentur coheredes in viriles ꝑpter vnionem sermonis ⁊ admixtionẽ extranei particulariter nominati cõis opinio est tamen illa quã dixi minus diuinãs ad leges cõtrarias. ¶ Tertio ⁊ vltimo nota q pater ⁊ filius ponuntur p eadẽ persona vnde dicimus in. l. i. j. qua etate li. x. in glo. q libra vel estimus p̄ris prodest filio de quo per Ange. in. l. pretor. ff. de eden. ⁊ per Bar. l. cuʒ scimus C. de agri. ⁊ censi. li. xi. ⁊ aliquid in. l. i. §. si coheredis. ff. ad. l. fal. facit quod habetur. l. i. §. dñi. ff. ad sil. Et induciẗ ad questionẽ de patre prouidente sibi ⁊ filijs quomodo intelligatur dicta dispositio verũ filij vocentur cũ patre simul vel ordine successiuo de qua plene hic p Bart. Bal. ⁊ alios. l. gallus. §. quidam recte. ff. de liber. ⁊ pos.

De necessarijs seruis here. insti. vel substituẽdis. Rica.

q **Ut soluendo.** Potest institui seruus cũ libertate etiã in fraudẽ creditoꝝ. Et verba enunciatiua fauore institutionis ⁊ libertatis disponunt ⁊ ex contubernio tutoris pupillus serui sui nõ perdit dominiũ hoc dicit vsq ad. l. cũ quidã. ¶ Nota q i fauorẽ testamẽti ⁊ libertatis tolleratur fraus ⁊ dolus propter maius bonum ⁊ ista est ratio q2 p̄scriptio inducitur in delictis ⁊ q2 quedã delicta inter certas personas sunt vt. l. respiciendũ §. furta domestica. ff. de penis similiter etiã tolleraẗ fraus vtilis ꝑpter euitandũ maius incõueniens vt. l. at qui natura. §. cuʒ me absentẽ. ff. de neg. ges. ¶ Nota secundo q verba enunciatiua in legatis nõ disponunt omissa ꝑpter aliud ẽtiã in fauorẽ libertatis ⁊ sic videtur q idem possit dici in relictis ad pias cãs de quo diximus in. l. ex his verbis. §. de testamẽto mili. ⁊ plene in. c. fi. de suc. ab in testa.

c **Cum quidam.** Seruus ẽ necessarius pupillo sunt testatori si sit pupillariter substitutus. Secũda pars ibi nobis itaq. ¶ Nota q vba directa appellantur etiã illa que conueniunt legatis ex quibus legatarius percepit vel acquirit ius in re a se ipso nõ tamẽ dicuntur directo ciuilia de quo per Barto. in. l. verbis ⁊ in. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupil. ¶ Nota scd̃o q dispositio exorbitans facta de vna hereditate ⁊ d vna persona trahitur ad aliam hereditatẽ ⁊ ad aliam personã quã p̄sona representat ⁊ que censeẗ eẽ eedem cuʒ prima ⁊ hoc facit ad nõ. per bar. in. l. p̄sens. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ in. l. inficiando. §. infans. ff. de furtis.

q **Quidaʒ.** Seruus istitutus hẽs a dño cẽseẗ institutis cũ libertate vt cõfirmeẗ instõ testõris sufficit q libras deẗ i codicillis ⁊ legatũ factũ sine libertate nõ valet sʒ ex vrbanitate est p̄standũ ⁊ seruus legatus alicui ⁊ substitutus pupillo suspẽdit legatũ de eo factũ in irritũ vel i defectũ pupillaris substõnis. Et sunt quattuor ptes. secunda est ibi sed ꝯueteres. tertia est ibi illo. quarta ẽ ibi que iuris nostri diffinitio. ¶ Noto primo ex isto tex. q lex in dubio debet cõprobari voluntati testatoris ẽt si verba aliud videanẗ significare dũmodo oino verba menti nõ ꝯ̄dicant vt. l. si alij. ff. de vsuf. le. ⁊ in. l. nõ dubiũ. §. de. ll. aliud eiʒ est oino ptinere aliud exponere. vt in. c. cũ dilecti eẋ de accusa. ⁊ p Bal. in. l. j. j. ti. pri. ⁊ Bar. i. l. ab executore i pñ. ff. de appel. ¶ Scd̃o noto q dispositio vel tacitũ relictũ q subaudiẗ a. l. ex pressumpta voluntate defuncti in vno casu trahitur ad alium nisi expressa legis inductione vt sit eadem ratio vel maior q perpetuo tene menti q facit ad notata in. l. p̄cibus. §. ti. primo. ⁊ in. l. ij. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ ad ea que habenẗ in. l. cuʒ acutissimi. j. de fideius. ¶ Tertio noto q preter q̃3 in casibus exp̄ssis dispositio testatoris que nõ põt valere per se nõ recepit legatũ tacitũ suo iudicio quasi ãtecedẽs hoc ꝯsequẽs sine quo hoc valere non põt ⁊ istud est regulare fallit in legato vsufructus iuxta ea que plene habenẗ in. l. binas edes. ff. de serui. vr. pre. ⁊ in. l. si fundũ. §. qui fundũ. ff. de leg. i. ⁊ plene p Bar. vbi vide in. l. i. ff. de serui. leg. in cõcessionibus aũt potestatis iurisditionis vel officij publici aliud est vt. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ notaẗ p Bar. vbi vide in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fac. ⁊ in. c. p̄terea ⁊ in. c. sane extra d offi. deleg. ¶ Quarto noto singulariter in ver. sed cõueteres q speciale est fauore libertatis ⁊ ꝯseruationis testamẽti q libertas per q̃3 cõfirmaẗ institutio heredis facta in testamento possit dari in codicillis i quibus nõ põt dari hereditas prohibeẗ directo in codicillis ita etiaʒ prohibeẗ oẽ illud per q cõfirmaẗ hereditas data in testamento in virtute codicilloꝝ ⁊ facit ad regulã de qua in. l. oĩo. ff. de spõ. ¶ Quinto noto ꝑpetuo in verbo cũ tacita ibi q̃si in iunctaʒ eis libertatẽ cum p̄cedenti ver. vbi p illud nõ dicitur ꝯtineri in testõ vel in codicillo q subaudiẗ a. l. ex p̄sumpta mente defuncti ꝯcordat tex. in. l. q̃uis. circa priu. §. ti. p xi. Et iõ dicimus alibi q ꝯtra p̄sumptionẽ resultantẽ ex instr̃o admittiẗ ꝓbatio lʒ non admittaẗ ꝯtra instr̃m ſm glo. no. ⁊ q ibi p bar. in. l. iurisgẽtiũ. §. q ferre. ff. de pac. ⁊ plene per Bar. in. l. generaliter. §. de nõ nu. pec. ⁊ in. l. j. plus val. q agiẗ. Et p hoc ẽt dici posset q ꝯtra instr̃m nõ põt ẽt opponi noua exceptio ex forma statuti q ꝯtra promissionẽ factaʒ vel p̄sumptã a lege. verbigratia in tacita stipulatõe dotis poterit exceptio opponi q2 illa diciẗ non ꝑprie ꝯtineri in instr̃o de quo vide no. per Bart. in. l. i. in prin. ff. de his que in testa. delen. ⁊ vide bonum tex. in. l. i. circa mediũ. ff. si tab. testa. ex sta. ibi ex ꝯiectura non ꝑprie

scriptus videtur: aliter tamen dixit Bal. super hoc in l. ad probationem. §. de proba. ubi omnino vide et in l. i. in princi. §. de rei vxo. acti. hic tamen tex. multum facit pro prima parte. et vide quod ponit Anto. et Moder. in c. cum iohanes. de fide instrumen.

¶ Sexto no. in ver. illo quod legatum factum seruo a domino suo non valet debet tamen de vrbanitate ab herede prestari quia presumitur factum ad renunciationem vt hic in tex. et in l. nec adiecit. ff. pro so. et dixit Ang. hic quod quecunque legatum secundum dispositionem iuris naturalis vel equitatem prestari et non posset exigi in foro ciuili tunc potest agi coram iudice ecclesiastico euangelicum de quo in c. nouit extra de iudicijs. Tu dic plene vt ibi perscribentes et per Bar. in l. denuntiationem in extrauaganti ad reprimendum et vide quod no. Bal. in aucte. ad hec. §. de vsuris. et in l. cum quis. §. de iuris et fac. ignoran. In legato tamen alimentorum tenet Bal. hic et communiter scribentes quod possit exigi a seruo cui est relictum et idem dicit si sit relictum legatum alimentorum fratribus minoribus quia potest exigi per officium iudicis vt ipse posuit in tractatu minoricarum et in l. seruos. ff. de ali. et cib. leg. sed hoc communiter non tenetur quia ipsi sunt constituti in altissima paupertate. vt in cleme. exiui. de ver. sig. nec possunt habere annuos redditus vt ibi dicitur et tamen annuum legatum si fiet pauperi videtur fieri in alimenta. vt l. cum hij. §. si annos. et ibi per doc. ff. de transac. Et circa ista vide multa que scripsit bal. in aucte. ingressi. vel in aucte. siqua mulier. §. de sacrosan. eccle. ¶ Ultimo no. in verbo que iuris nostri diffinitio quod legatum relictum a primo gradu et pure recipit subauditam conditionem si substitutio pupillaris locum non habuerit et in illud tempus differtur per subauditam mentem testatoris et fauore testi et libertatis quod facit ad no. per bal. in l. extraneum. §. de heredi. insti.

d **Ecisione nostra.** Conditio potestatiua deficiens ex culpa sui aufert ei libertatem et hereditatem sed conditio casualis deficiens non viciat legatum libertatis de quo in l. qui testo. de condi. et demon. et in l. i. §. de insti. et subst. hoc tamen non haberet locum si conditio fuisset adiecta libertati et seruus non esset heres institutus vt patet in d. l. in testo quia ergo defectus conditionis ibi potest aliquid operari in ademptione hereditatis conuersatur libertas dispensatiue et quod plus est fortius operatur conditio in dispositione. in qua tacita videtur repetita quam in dispositione que habet conditionem in se expressam quod est mirabile hoc tamen totum est fauore libertatis. ¶ Ultimo no. quod defectus conditionis non aufert hereditatem heredi necessario quod auferatur sibi hereditas est in hodiernum ipsius quod non esset quando quis est heres necessarius. Et quod hic dicitur in conditione casuali idem credere in conditione potestatiua que deficeret ex culpa serui quando hereditas non esset soluendo per eandem rationem nisi dicas quod testator instituendo eum sub conditione potestatiua videtur fecisse de necessario voluntarium. vt l. iam dubitarij. ff. de here. insti. et licet ista premissa destinctio seruetur in defectu conditionis potestatiue vt in prin. videtur et per ista est expedita ista l. et titulus.

De liberis preteritis. Rica.

e **Um post omnes.** Exheredatio tacite vel expresse ab omnibus simul gradibus fieri potest vel sic clausula in fi. posita refertur ad omnia capitula precedentia si non sit ratio quare magis ad vnum quam ad aliud referatur et sunt due partes secunda ibi proinde. Noto de essentia testamenti et forma videtur esse exheredatio filij vel institutio. Exheredatio intelligo specifica siue sit causa nominatim ab omnibus gradibus siue virtus verborum ad omnes gradus referatur nota ergo et tene menti quod licet ex parte filij exheredatio debeat nominatim fieri et expresse non tamen est necessaria quod specifice et nominatim fiat a gradu sed sufficit quod fiat virtualiter vel videatur facta ab omnibus gradibus et pro intellectu l. considera quod tria sunt de forma testamenti. Primum est institutio heredis vt l. iubemus. §. de testa. et l. i. §. i. de heredi. insti. Secundum institutio vel exheredatio filij vt l. intercetera. ff. de liber. et pos. et ista sunt de forma essentiali. Tertium solemnitas testamenti et ista sunt de forma probatoria vt l. hac consultissima. §. de testa. et dicitur forma extrinseca de quibus ponit Bar. in l. i. §. si filius. ff. de le. iij. In exheredatione autem sunt sex necessaria. primo vt fiat nominatim vt l. nominatim. ff. de liber. et pos. Secundo vt fiat pure vt l. iij. §. pure. ff. eodem. Tertio vt fiat a gradu et non a certa persona vt l. iij. §. nisi. ff. eodem. Quarto vt fiat a tota hereditate et non a certa re vel parte secundum bal. hic et probatur in l. cum quidam. ff. de liber. et pos. facit tex. in l. siquis heres instituatur ex certo fundo. ff. de here. insti. Quinto quod fiat hodie cum causa vt in auctentica quod licet. §. eo. vi. quod adeatur hereditas vt l. filium. §. sed cum exheredatio. ff. de contra tab. Adde septimum quod fiat de filio et non de extraneo vt l. quidam cum filium. ff. de verbo. obliga. Secundo noto quod clausula in fine posita refertur ad omnia precedentia quando non est specialis ratio vt magis referatur ad proxima quam ad remota et facit ad materiam clausule que apponitur in statutis vel legibus de qua in l. pretor. §. exipe. ff. vi. bo. rap. et in l. talis scriptura. ff. de leg. i. et in l. si idem §. fi. ff. de iur. omni. iudi. et plene per Anto. de but. et alios in c. iiij. requiris de appella. Et ad intellectum l. considera quod a contrario sensu imo ex mente expressa legis nostre possunt considerari tres casus. Primus est qui ponitur in littera quando esset vniformis retroferendi clausulam vltimo loco positam et omnes gradus precedentes. Secundus casus est quando ex diuersitate rationis magis deberet referri clausula ad vltimum gradum quam ad primum exemplum si in primo sint instituti heredes extranei in secundo filij vel venientes ab intestato vel in primo consanguinei remotiores in gradu in secundo propinquiores tunc enim de mente littere videtur esse vt relatio fiat ad proxima et non ad remota. Reperitur tertius casus conuersus ad secundum. sed quando non est tanta ratio vt clausula posita in fine referatur ad vltimum capitulum sicut ad primum et hic ego dico vltra docto. quod dummodo clausula non contineat repugnantiam vel absurdum sed referatur ad proxima fiet colatio ad omnia ex mente disponentis ad maiora remota propter maioritatem rationis ad proxima quia appositio facta vltimo loco de clausula iudicat quod mens sua fuit referre se ad proxima. l. i. §. ij. capite. ff. de postulando. et per ista habes declaratam plene istam l. Franciscus de aretio.

f **Si auus qui.** Si nepos existens in potestate est preteritus testamentum est nullum mortuo patre viuo auo.

¶ Nota secundum omnes docto. quod si filius moritur viuente patre nepos succedit in locum ipsius et attende quia vt dicit hic bar. et bene in l. i. §. si sit nepos. ff. de col. dotis et notatur in l. gallus in principio de liber. et pos. nepos succedit in gradu filij cum censeatur esse in primo gradu sicut erat filius non tamen succedit in hereditate aui ex persona filij et ex iure adeundi de allegato filio quia si sic esset non posset dicere testamentum nullum quia filius est institutus et quod non licet actori non licet successori ex persona auctoris vt in l. in hijs. §. verior et l. nemo potest. ff. de reg. iur. Et post explanationem glo. ponit hic bal. singularem questionem videlicet quod si statutum dicit quod filia femina dotata non succedat donec vel quam diu extat masculus vtrum moriente masculo post aditam hereditatem vel post mortem testatoris filius possit dicere testamentum retro nullum vel vt ex nunc vel potius omnino excludatur ita quod mortuo filio nullum remedium habeat et posito quod possit dicere nullum vtrum si filia moritur viuente fratre transmittat

tat hoc ius dicendi nullum vel saltem ius petendi legiti maȝ de materia posuit bart.in consilio suo plenissime vt ipse refert i.l.fi.ff.ad tertulia ⁊ bal.hic plenissime ⁊ Saly. ⁊ in consilio suo ꝙ incipit antiquum statutum ⁊ in .l.si quis filium.§.de inoffi.testa. vide etiam ꝙ ipse ponit in c.i.episcopum vel abba.feud.da. non pos.de qua questio ne aliquid dicetur in voce.

l **Si quis filium.** Sufficit ꝙ fiet exhe redatio per verbum equipolens vel sic ẜȝ docto. vbi constat de mē te verba improprianẜ etiam in actu odioso. ¶ Nota ꝙ etiam in actu odioso vbicūqȝ constat de men te disponētis improprientur verba vt obseruetur mens licet cōstet manifeste in actu odioso nō recedamus a pro prietate verborum.l.i.§.deniqȝ de ven.in pos.mit.⁊ in.l. cum quidam.ff.de liber.⁊ pos. Et notat ẜm bal.hic ꝙ in terpretatio multipliciter accipitur aliquando vera exposi tio vocabuli ⁊ secundum hunc moduȝ ponitur in.l.i.in fi. de verbo.signi. aliquando accipitur pro interpretatione mentali declaratiua ⁊ de ista dicitur hic ⁊ in.l.alij.ff.de vsufruc.leg.⁊ in.l.non dubium.§.de.ll.⁊ vt dicit hic bal. notabilr ꝙ si statutū diceret ꝙ nō possit glosari vel inter pretari non videreẜ exclusa hic interpretratio mentalis etiam forte si eēt restrictiua vt in.l.i.circa medium.§.de veteri iure enuc.⁊ per Bal.in.l.omnes populi.ff.de iusti. ⁊ iure facit ꝙ habetur in clemen. exhiui extra ꝺ verborū signi.⁊ per Bar.in auctentica ingressi.§.de sacro sanc.ec. ⁊ videtur.n.per ista verba tolli interpretatio extranea ⁊ nō conueniens de quo dic vt in.l.oēs populi preallegata.

m **Maximum.** Masculi ⁊ femie filij ⁊ ne potes ex masculis equaliter succedunt ab intestato ⁊ ex testamento vel cō tra testamentuȝ ⁊ equaliter ⁊ eodem modo ex heredandi sunt sub lata differētia inter posthumos ⁊ iam natos. Et diuiditur in quattuor partes principales.secū da est ibi cum etiaȝ.tertia est ibi sancimus. quarta est ibi sed qꝛ ⁊ aliud fuerat vitium. ¶ Nota primo in verb.cum ab intestato ꝙ absurdum est ꝙ successio testati non regule tur secundum successionem intestati ⁊ contra testamentuȝ ⁊ ideo si filia non potest ex forma statuti succedere ab inte stato non poterit tunc succedere ex testamento vt cōtra te stamētuȝ vt.l.i.in princi.ff.de contra tabu. ⁊ tenet Bar. in.l.ij.§.videndum ad tertul. ¶ Secundo noto ibi iure accrescendi euertebat ꝙ quando aliquis preter volunta tem defuncti habetur pro instituto nō dicitur proprie sed in proprie scriptus vel institutus item dicitur quodāmo do vocari per ius acrescē.ex quo not.sing.ꝙ ius acrescēdi de se nō est ẜm volūtatē testōris sed preter ꝙ patȝ qꝛ istud ius ꝙ euertit testamentum vt dicitur in tex. per similitu dinem vocatur ius acre.de quo vide in.l.siquis testamen tum.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ in.l.pe.ff.de manu.testa. ¶ Ter tio noto in versiculo ex pretore autem vsqȝ ad versi.qui.n. ꝙ dispositio limitans successionem de iure ciuili ⁊ corri gens ius antiquū vel mentem ipsius vel saltem limitans non extenditur ad aliam speciem successionis qui tamē so let regulari secundum naturaȝ illius successionis vt patet in.l.i.§.vocantur.ff.de contra tabu.ꝙ tene menti perpe tuo.⁊ vide tex.opti.in.l.i.§.ad eos.ff.ad.l.fal. ¶ Quarto noto in versiculo qui enim ꝙ dispositio.l.preferēs mascu los feminis est iniqua qꝛ videtur accusare naturā ⁊ idem dicitur in.l.lege.xij.tabuloꝝ de legi.here.⁊ ibi per Bart. vnde istud statutum videtur irreuocabile ⁊ ideo odiosuȝ ẜm Bal.in.l.quicūqȝ.§.de serui.fugi.⁊ hoc tenet bal.in.l. i.§.de sum.trini.alij dicunt cōtra ꝙ est fauorabile cōiter solet teneri distinctio de qua per bal. in.l.venia.§.de in ius vocan.videlicet in q̄tum includit est fauorabile.s.re spectu filiorum sed in q̄tum excludit ē odiosum sed respe ctu filiorum ⁊ vide bar.in.l.liberorum.ff.de verbo.signi.

sed.l.tamen diuina vbi masculi debēt preferri feminis vt legitur in testamento veteri ⁊ hoc est fundamentuȝ tenen tium ꝙ statutum sit fauorabile ⁊ tenet Saly. in.l.i.§.de sum.tri. ¶ Quinto noto scd̄m bar.ꝙ filius exheredatus fortius excluditur ab hereditate q̄ȝ preteritus ⁊ ꝙ sibi fit iniuria licet preterito non.licet preterit⁹ habeat tacitaȝ ex heredationē quando fit a presente vt videbitis in aucten tica ex causa.ꝭ.eo. ¶ Sexto noto sing.ꝙ si filius est insti tutus in aliquo ⁊ in reliquo exp̄sse exheredatur nihilomi nus non querelat testamentum nec redditur testamētum nullum sed agitur ad supplementum etiam contra volun tateȝ testatoris ⁊ hoc ē ꝙ dicūt moder.⁊ bal.in.l.quotiēs §.de heredi.institu. ¶ Septimo noto ꝙ filio p̄terito non competit ex.l.oīo ius agendi ad supplementum sed hoc est intelligenduȝ quando omnino fuit p̄teritus alias hoc eēt contra tex.in.l.omnimodo in princi. Et per istuȝ versi culum in verbo similimō habes notare singulariter ꝙ per ius agendi ad supplementum succurritur sicut per quere laȝ ⁊ hoc ē q̄ꝺ forte voluit dicere tex.in filia p̄terita ꝙ per constitutionem.l.omnimodo sibi non prouidetur nen.n. voluit dicere vel loqui de filia omnino preterita vt est mens littere qꝛ sicut ista filia instituta in aliquo ⁊ preteri ta ⁊ ē mens littere qꝛ sicut ista filia omnino preterita non succederet in dimidia causa onere legatoruȝ ita succedat in quarta legatorum quare hoc ius subrogatur loco illius hec tamē expositio nō tenetur. Frāciscus de aretio.

n **Non licet.** Nō sumatur hec auctētica. ¶ In glo. posita sup verbo xiiij.p intellectu huius auct.⁊ totius materie videndū est nunquid hodie aliquo casu sit op⁹ querella facta exheredatōe vel p̄teritōe que habeẜ pro ex heredatōe ⁊ ẜm cōeȝ sniam qū nulla cā fuit inserta vel nō ex.xiiij.vel non legitima testm̄ est nullum ipso iure.nec est opus querella qꝛ hec apositio cause est quedā solemnitas que dȝ interuenire tpe actus ergo si omittatur actus ē nul lus vt in.l.cum hi.§.si ꝑtor.ff.de transac.⁊.l.i.ff.de libe.⁊ ⁊ posthu.cum alijs similibus. Sed ꝯtra istam sniam insur git Jo.de imo.in.l.i.ff.de testa.per multa verba effectus rationū suarum ē iste. Prima ratio qꝛ per subauditiōes ⁊ tacitos intellectus nō debȝ fieri legū correctio vt in.c.cu pientes.§.ꝙ si p.xx.dederit lib.vi.⁊ qꝛ.ll. correctio euitā da ē.l.p̄cipimus.ꝭ.de appel.⁊ qꝛ tex.in corpe.in.§.fine igi tur.dicit sinaūt hec obseruata nō fuerint euacuato testō. Et in prin.dixit ꝙ duo debebāt obseruari.s.insertio cāe ⁊ ꝑbatio sicut ergo si cā esset incerta sed non ꝑbata testm̄ nō esset nullum sed esset querelandū ẜm cōem sniam ita ⁊ si causa nō inseraẜ qꝛ quādo.l.determinat duo determina bilia intelligiẜ ea pariter determinare vt.l.q̄uis.§.ꝺ im pube.⁊ alijs cum alijs concor.⁊ ad hoc respondeẜ ꝙ istud est verum nisi sit diuersa ratio determinabilū qꝛ tūc vnū verbum ꝙ refertur ad plures intelligiẜ in persona vniuscuiusqȝ put ratio magis dictat vt habeẜ in.l. quōs.idem sermo.ff.de reg.iur.⁊ per Bar.in.l.omnes populi.ff.ꝺ iu sti.⁊ iure.sed hic est diuersa ratio qꝛ in alio defficit forma ⁊ in alio nō igitur ad alias rationes respōdeẜ simpliciter. ⁊ primo ꝙ testm̄ est nulluȝ expressa legis dispositione vt ē tex.notabilissimus in aucten.vt cum de appel.cog. in.§.⁊ hic dicimus in ver.sinaūt hic nō fuerit ibi nullaȝ viȝ ha bere ⁊ colligiẜ ex ꝯcor.alibi vt statiȝ dicetur. Scd̄o respō detur ꝙ hic non corrigiẜ ius antiquū qꝛ de iuẜ antiquuo ideo valebat testamentū qꝛ nō requirebaẜ alia forma vel solemnitas circa appositionē cause ius ergo antiquū cor rigitur qꝛ ibi olim nō requirebaẜ expressio cause hodie re quiriẜ.sed hoc posito ꝙ requiraẜ cause expressio tunc ꝙ testamētuȝ sit nullum ipso iure istud non est corrigere ius antiquū imo est disponere ẜm ius antiquū qꝛ etiaȝ ex illo iure si solemnitas que tunc requirebaẜ in exheredatione nō seruabatur exheredatio erat nulla vt.l.intercetera ⁊.l.

nominatiz.ff.de lib.ꝛ posthu.ꝛ sic cōis opi.vera est in hoc primo ꝛ scd̄o casu. ¶ Circa tertiū cōmunis est sniā ꝙ testamentū valeat ꝛ sit expugnandū ꝑ querelam hoc est quādo filius fuit exheredatus causa legitima expressa sꝫ que erat falsa vel nō ꝓbata ꝯtrariū tamē tenuit Martinus ꝛ Jac.de bel.Bar.in.d.l.i.ꝓpter duas rationes tenet cōmunē sniam.prima est q2 ista ꝓbatio cause ē solemnitas que debet interuenire post actum ergo nō viciatur actus ipso iure.vt.l.vniuersa.C.de ꝑci.impa.offi.ꝛ per eundem in.l.cum lex.ff.de fideiuſ.Sed adhuc respondet̄ dupliciṫ primo ꝙ hoc est verum nisi lex vltra ꝓcedat vt in.c.lꝫ ca non de elec.in.vj.Scd̄o q2 ego nō dico exheredatōem eē nullam ꝛ testamentū ꝑtextu forme non seruate sed ꝑtextu false cause.ꝛ si tu dicas ergo ēt de iure antiquo testamētū debuisset esse allegatū hac rōne.ꝛ tū nō est rn̄deo tibi ꝙ ꝺ iure antiquo ex leuiori cā poterat de iure exheredari.ꝛ iō etiam si cā esset falsa stabat testm̄ ꝛ veniebat expugnādū. Sed hodie grauiores oīno requirunt̄ ꝛ iō cause apposite censent̄ esse loco cause finalis.hoc ēt facit ipsa expressio cause que fit in testō ꝓpter ꝙ ꝑsumit lex ꝙ cā expressa sit loco cause finalis ꝛ ꝙ ea nō existente vera pater non esset alias exhedaturus ergo si cā talis sit falsa nulla est exheredatio.vt.l.si posthumus.§.fi.ff.de libe.ꝛ posthu. Et ideo testm̄ olim erat nullum ꝛ hodie est. Nō obstat scd̄a ratio Bar.vbi ipse dicit ꝙ causa debet ꝓbari ꝑ heredē ergo ꝑsupponit ꝙ valide adita fuerit hereditas.ꝛ sic ꝙ testm̄ valeat ita dicit̄ in.§.siue igitur,circa prin.in auctē.vt cuꝫ ꝺ appel.cog.nam ego rn̄deo ꝙ ibi nō dicit̄ ꝙ cā debeat ꝓbari per heredeꝫ sed ꝙ ꝑ scriptū heredē sufficit ergo ꝙ aliquis sit scriptus heres q2 verba ibi solum requirunt hoc ꝛ respiciunt actū testantis nō aūt actuꝫ acquisitōis ꝛ aditionis ꝙ no.ꝑ opi.cōi vltra doc.facit tex.in corpore in auc. vt cum de appel.cog.§.ꝛ hec quidē.circa prin.vbi tex.repetens eandeꝫ formā i nepotib9 que dꝫ obseruari in filijs circa exheredatōeꝫ requirit solum exceptōem cause quasi videatur declarare ꝑcedentiā ꝙ sola cause exp̄ssio sit de forma sed nō ꝓbatio ꝑ hac ēt opi.facit tex.in.§.siue igit̄. in fi. vbi tanq̄ testm̄ nō fuerit rescissuꝫ ꝛ sic ꝑsupponit ꝙ testm̄ valuit q2 ꝙ nō est nō rescindit̄ vt.l.naꝫ.§.rūpendo. ff.de in iust.rup.irri.q2 testa.sed de iur̄ subtilitate. Pria pars videt̄ eē verior vt ꝓbatur expresse nō caulando lraꝫ in.§.ꝛ hic quideꝫ.in ver.finaūt ibi nullam vim habere q̄ verba manifeste important ꝙ testm̄ est nullum vt.l.i.ꝛ.ij. ꝛ de in iusto rup.tes.Scd̄o ꝯfirmat̄ per tex.in.§.aliud q̄ꝫ capitulꝫ.circa prin.ibi nō licere penitus ꝑterire vel exheredare hec.n.dictio precisa hoc significat ꝙ nullā ꝑtīse habet ꝑ̄teꝫ exhedandi nisi vt ibi subicitur facit tex.in.l. solutū.§.si in sortē.ff.ꝺ pig.act. Tertio hoc ꝯfirmat̄ dicit tex.in.§.siue igitur ꝙ si ꝑdicta nō sint obseruata nullum filijs exheredatis ꝑiudiciū generaret sꝫ istud eēt falsuꝫ si tes.m̄ esset expugnandū ꝑ querelaꝫ ergo testm̄ est nullum assumptū ꝓbat̄ q2 querela nō ꝑparata nō trāsmittit.Jtē nō durat nisi quinquēnio.vt.l.quēadmodū.ff.de inoffic. tes.ꝛ.l.siquis filium.C.eo.ꝑp exhedationē.ergo filius haberet ius diminutū ꝛ tpe ꝛ qualitate ꝛ sic grauaret̄ ꝛ sibi esset ꝑiudicium ꝑ exheredationē vt manifeste apparet ꝙ est ꝯtra tex.in duobus locis in corpore.Quarto hoc cōfirmatur q2 si testm̄ esset expugnādū per querelaꝫ que nō cōpetit nisi adita hereditate.tūc legata ꝛcetera relicta in testamēto.que semel fuerūt ꝯfirmata ꝑ aditionē possent ꝓprie deberi ex testō q2 ex post facto pōt testm̄ ꝑ parte rescindi ꝛ ꝑ parte nō vt.l.cir ea de inoffi.tes.sed tex.in corpore in.§.siue igitur.iuxta finē in verbo tanq̄ ostendit ꝙ improprie ꝛ ficte testamentū remanet ergo ꝛ per hec ista pars videtur verior sed alia opi.est q̄ sequeremur in iudicando.

e **Ex causa.** Non sumatur hec auctentica q2 breuis est ꝛ clara

f **J post.** Testamentū rumpitur agnatiōe posthumi preteriti vt ex eo nihil debetur.scd̄a pars ē vbi ex rupto. ¶ Noto ꝙ sola natiuitate posthumi testm̄ reducitur ad cāꝫ intestati ꝛ sic patet ꝙ testm̄ est nulluꝫ ipso iure tam de iure ciuili q̄ de iur̄ ꝑtorio q2 q̄diu pōt peti bonoꝝ possessio ex testamēto nō hꝫ locū causa intestati vt in.l.q̄diu.C. qui admit.cuius ꝯtrariū hic dicit̄.ꝛ hoc facit ad illaꝫ magnā differētiā de qua diximus in.l.posthumo.C.de cōtra tabu. ¶ Noto secundo ex testō rupto ꝑ natiuitatē posthumi legatū nō debet̄. hoc aūt hodie correctū est ꝑ auctenticam ex cā.C.titulo proximo ꝫm bart. ibi sed seruata tamē distinctione vtrū posthumus ꝑtereat̄ ignorāter vel scienter q2 primo casu nō ē correcta ista.l.in scd̄o sic per.l.sicut certi ꝛ.l.si cū in vtero.C.de tes.mil.ꝫm distinctionē Bar. que tamē a multis moder. reprehendit̄ in primo casu vt ibidem videbitis.

v **Voris ab ortu.** Si posthum9 natus moritur post mortē testōris testm̄ remanet nulluꝫ dūmodo nascat̄ totus lꝫ nullā vocē emiserit ꝛ icōtinēti post natiuitatē sit mortu9 hoc dicit cū.l.seq. Noto ꝙ per mortē posthumi etiā si decedat incōtinenti testm̄ nullū nō cōfirmatur. Et istud est verū si decedat mortuo testatore secus si in vita vt.l.posthumus in prin.ff.ꝺ in iusto rup.testa.de cuius intellectu multa ponit hic bal.ꝛ nos plenius diximus in.l.posthumo.C.de contra tabu. ¶ Scd̄o noto ꝙ si nascatur monstrū vel prodigiuꝫ nō dicit̄ nasci homo quo ad hoc vt rumpat testm̄ bene tamē quo ad hoc vt faciat implere ꝯditionē ꝛ impleri libertatē matris sue vt.l. queret aliq̄s.ff.ꝺ verbo.signi.ꝛ dicitur prodigiū vel monstrū in quo peccat homo naturalis q2 quis nascitur puer so ordine nature puta cum oculis retro vel cuꝫ duobus capitibus si tamen aliq̄s in vno mēbro habeat plures articulos vt.l.idem officius.ff.de edil.edic. Sꝫ ꝙ aliq̄s hēat duo mēbra principalia multiplicata cuꝫ nāliter nō debēt esse nisi vnū istud videtur monstrū sicut in capite licet hic quidam contra. ¶ Tertio noto in verbo perfecte iuncta glo.ꝙ ꝑfecte natus dicitur qui totus ē natus extra vētreꝫ matris vt patet ibi totus ad orbeꝫ processit. Et ideo tangit hic Bar.de eo qui fuit baptizatus anteq̄ totus ederetur vtrū sufficiat ipm̄ baptizasse in aliquo membro ꝛ maxime in capite de quo tangitur per doc.in.c.i.extra de bapti.sequitur.l.fi.Franciscus de aretio.

q **Quidam cum testamētuꝫ.** Jsta.l.ꝫm Bar.hoc dicit posthumus institutus in vnū casum videt̄ etiā institutus in aliū de quo si testator cogitasset idem fuisset dispositurus vel sic ꝫm Bal.ꝛ Ange.qn̄ verba testatoris sunt ambigua in dubio debēt interpretari vt testm̄ valeat ꝛ filius nō censeatur ꝑteritus.scd̄a pars ē ibi nobis itaq̄. ¶ Noto prio scd̄m intellectū Bar. q̄ clarius ipse sentit in.l.comodissime de liber.ꝛ pos.ꝙ qn̄ faciens testm̄ ē constitutus in graui infirmitate ꝑsumit̄ ꝙ nō instituat posthumuꝫ qm̄ post mortē suā nascet̄ ꝛ nō eum qui se viuo q2 cogitauerit in cōtinenti decedere ꝛ ꝙ si credidisset super viuere tunc prouidisset etiā in alium casuꝫ si se viuo filius suus nasceretur sicut dicimus in.l.titius.§.titius de liber.ꝛ pos.ꝛ in.l.iij.C. de inoffi.testa.alij dicūt ꝙ bal. ꝛ Ange.in.l.comodissime ꝑallegata ꝙ ideo hic videt̄ facta prouisio in vtrūq̄ casuꝫ q2 verba testatoris erant ambigua. nam si vno modo interpretent̄ vt videbis important ꝙ testator ita instituerit posthumū si filius meus nascetur intra.x.mēses post mortem meā.s.ꝯputandos vel enumerādos siue natus fuerit intra.x.menses in vita siue post mortem tunc heres sit ꝛ

scd̄m

sc'dm istum intellectũ vt filius videat institutus siue fue rit natus i vita siue post mortẽ dictio ergo post mortez nõ determinat a verbo nascat sed a verbo subaudito q̃si di cat testator siue filius meus intra.x.menses natus fuerit post mortẽ meã cõputandos ⁊ enumerandos tunc sit he res siue ergo nascatur viuo testatore.ĩ.decez menses siue mortuo testatore dũmodo intra.x.menses videbit insti tutus vtrũ aũt vel viuo vel mortuo testatore.ĩ.decẽ me n ses natus fuerit voluit testator hoc dinumerari ⁊ cõput a ri post mortẽ quo tempore aget de viribus testamenti ⁊ sic intellexit glo.destruens istum tex. cuius intellectus nõ põt stare tamẽ q: vt iferius apparet ex tex.si posthumus in casu huius.l.nascit viuo testatore semp reperiret se in stitutũ nec requirit q nascat infra.x.menses.sed solũ post mortem hoc requirit vt videbimus.preterea si verba sic resoluunt.vt dicit glo.tũc illud verbũ post mortẽ iporta bit aliquid penitus frustratoriũ qd.n.refert vtrum tp̃us q fuit lapsum dinumeret post mortẽ vel inuita.vnde iste intellectus nõ pl3 l3 Bal.⁊ Ang.sequant eum ⁊ ẽt Jo.d imol.in.d.l.comodissime.vnde tenẽdus est intellectus ad ista3 lfam q hic posthumus fuerit institutus si nasceret post mortẽ infra.x.mẽses ⁊ si illa oỡ post mortez determi net a vbo nascat.⁊ tũc obstat ꝯtra3.d.l.comodissime que l.v3 huic ꝯria.sed distingue ẽm Bart.q aut ille qui facit testũ est ꝯstitutus in graui infirmitate vel periculo ita q verisimile est,q cogitauerit se morituꝝ incõtinẽti vt dicit in.l.i.⁊.ij.de dona.cã mor.tunc instõ facta in vno casu ex p̃sumpta mente defuncti trahit ad alium vt dictũ est ⁊ p batur.⁊ ibi p Bar.in.l.gallus.§.qd si tñ.ff.de lib.⁊ pos. ⁊ iste intellectus magis põt tollerari in hac lra p quem di cit hic Bal.q si ꝯstitutus i periculo vel in graui infirmi tate donat cã mortis videt donare pp infirmitatẽ p̃ntem ⁊ iõ si ꝯualescit v3 reuocata donatio ẽt si postea ex alia in firmitate decedat de quo dicendũ ẽ vt.l.nõ oẽs in prin.ff. si cer.pe.⁊ notat in.l.ij.⁊.iij.ff.de dona.cã mor. ¶ Sc'do no.in ver.penã q ãnulatio actus que fit pp solemnitatez omissaz dicit eẽ pena de quo p Jo.an.in.c.fi.de elec.i.vj. per Bar.in.l.nõ dubiũ.C.de.ll.⁊ p Bar. in.l. ptor ait.§. j.ff.de ope.no.nũ.⁊ in.l.sanctio.ll.ff.d pen. ¶ Tertio no. singulr q terminus vel qualitas adiecta vno caplõ non videt repetitus in tacite cõprehenso in illo vel in casu q̃n non esset eadẽ rõ repetitõis.na3 ideo testõr dixit nascẽdo post mortẽ mea3 intra.x.menses q: si post.x.menses na sceret nõ posset esse verisimiliter filius suus sed ista rõ non h3 locũ si nascat viuo testatore ergo nõ fit repetitio ⁊ hoc adde ad notata p bar.in.l.seie.§.gaio.ff.de fun. instruc.⁊ per ista ẽ expedita ista.l.cum glo.sua.

De iure de libera. Rica.

Si pater. Nullus actus extra iudicialis obligat illu3 hereditati qui nõ põt succedere nisi de iure p̃rio. ¶ Noto pri mo q tũc actus q nõ põt fieri p̃ter nomẽ eius heredis facit aliquã hrdẽ i.l.i.ĩ.tit.ꝓxi.q̃n ex alio capite competebat ius adeundi sed quando ex alio capite cõpe teret ex quo iste actus nõ posset inferre aditionẽ tũc nihil opat q: ẽ electa via incõpetẽs vt.l.clodius clodianus.ff. de acq.here. ¶ Sc'do noto i fi.q vẽditiões facte d rebus hereditarijs pp funeris ipẽsam nõ inducũt aditionẽ q ẽ iõ q: ista filia nõ potuit adire vt prio dixi.sed etiã si posset adire q̃n aditio fieret ex hac cã nõ sp iduceret aditio vt hr in.l.at siqs.§.pleriqs.ff.d relig.⁊ sump.fu.l.p hrde.§.i.ff. de acquir.here.de quo dic vt ibi.Franciscus de aretio.

Tam debitum. Soluens credito ri de hrditario vi detur adire.

¶ Repetitio subtilis ⁊ admiranda singularis.l.si fratris C.de iure de libe. in qua tractatur tota materia suitatis. Edita per subtilissimum ac iurisconsultorum omnium fa cile principem dñm Franciscum de aretio.

Si fratris. Filius in in pote state potest adire clausis tabulis. Et cõditio cohere dis extranei nõ impedit transmis sionez ex capite suitatis.Emanci patio vero sic hoc dicit ẽm cõem ⁊ verũ intellectũ. sc'da ibi q'd secus. ¶ Nota q etiã filius institutus p parte põt adire hereditatẽ vl' se imiscere clausis tabulis. Et sic limitatur regula de iure isto de qua in.l.i.in fi.ff.d iur.⁊ fac.igno. Sed Saly.hic tenet oppositũ dicens q in tex.ẽ aperto testamẽto.Et sic tunc hic manifeste probatur oppositũ. sed hoc videtur inconueniens q hic sit verbu3 aperto testamẽto q: vt dicũt verba sequẽtia iste filius est suus heres. sed natura suitatis ẽ q'd querat etiã ignorãti vt.l.liber homo.§.fi.ff.de stipu.seruo.Ergo cu3 ex capite suitatis sit heres pater q nõ debuit attendi apertura ta bularũ.Preterea si illa verba eẽnt in tex.tunc p̃supponi mus ẽm eum q hic hereditas fuerit adita. Et tunc nulla eẽt differẽtia in transmissione inter suu3 ⁊ emancipatũ in hac.l. Cuius cõtrariũ vult tex.in ver.quod si. Nec obstat quod dicit Saly. scilicet q differẽtia stat in hoc q: filius emancipatus hereditatẽ non additam nõ transmittit sed filius in potestate hereditatẽ additã transmittit. Sed tũc nõ fieret differẽtia inter existentiã in ptãte ⁊ existentiã sui iuris.Sed fieret differẽtia que fit in.l.i.§.in nouissimo.C. de cadu.tol.inter hereditatẽ additam ⁊ nõ addita3.vnde vt dicunt cõiter libri nõ habent illa verba. na3 si haberẽt de necessitate dicũt quidã q probaret intentio Saly.scili cet q hereditas hic fuerit addita.Ego aũt vltra oẽs doc. dico duo ad intellectum istius.l. Primũ est q hic ẽ casus singularis etiã si illa verba testamẽto aperto nõ sint i tex. Quod l3 filius institutus p parte sit suus heres statim de functo vt hic dicit in tex. tamẽ actualiter nõ põt se imisce re nisi apertis tabulis q: nescit p qua parte sit suus.⁊ hec est intentio tex. Na3 in primo casu q̃n filius fuit institutus in totũ dicit iperator q poterit patri heres existere. Ite3 q actualiter poterit se imiscere. In sc'do casu nõ dicit sic. Sed dicit q ex capite suitatis stati3 sit heres.quasi dicat q si fuit heres institutus insolidũ potuit adire.i.se imisce re. Et idem si adiuit nulla est dubitatio de transmissione. Ite3 nulla ẽ dubitatio q nõ ẽ locus successioni ab intesta to sed si fuit institutus pro parte q: tũc nõ potuit se actua liter imiscere.dubiũ erat in trãsmissione. Et per ꝯsequẽs vtrũ eẽt locus successioni ab intestato ⁊ respondet q non q: suitas operata ẽ transmissionẽ vt dicit in tex. Secũdo dico q etiã si in tex.sit verbũ aperto testõ. nõ tñ infert. vt dicit Saly. q filius actu adiuerit hereditatẽ q: potuit eẽ q tabule fuerunt aperte ⁊ hereditas nõ addita. Bene ta men probaret singulariter p istum tex.ẽm hunc intellectũ q suitas in filio nõ operat ante apertas tabulas. ¶ Se cundo noto q datio coheredis extranei nõ tollit existẽtiã suitatis quãtũ ad transmissionẽ.i.quãtũ ad depẽdentia extra testamẽtũ sed quãtũ ad dependentia ex testamento ⁊ ex prouisione testatoris bene tollitur vt.l.apud iulianũ. §.idem iul.ff.ad trebel.de cuius intellectu diuersi diuer sa sentiunt.nam aliqui dicũt tenentes ꝯtra Bar.q ibi nõ erat datus substitut[9] pupillaris l3 vulgaris vñ ibi nõ pp coheredẽ sed ꝓpter substitutũ vulgarẽ cessat suitas vt.l.si filius heres.ff.de liber.⁊ pos. Sed ista solutio ẽ ꝯtra tex. dum dicit q fuit filio substitutus ⁊ in fi.de tab.pu. Alij dicũt q l3 ibi dicat q p aditionẽ coheredis confirmãtur tabule pupillares nõ tamẽ negat quin etiã sine hoc nõ cõ

firmarent ex capite suitatis vt.l.iul.ff.eo.ꝛ in.l.si filius q patri.ff.de vulga.ꝛ pupil.sed hoc ē expresse cōtra mentē littere ꝛ arguo sic cōtra istos si ex sola suitate cōfirmarent tabule pupillares tunc non eēt opus q̄d fideicōmissariuȝ qui habuit fideicōmissum in tabulis pupillaribus cogeret heredē institutū ex adire p̄rno. Nā coactio fit in subsidiūȝ ne fideicōmissūȝ pereat vt.l.fi.ad treb.l.cogi.in prin. ff.eo.ti. Ergo omnino si fideicōmissum potuit valere non erat opus coactione. Tu ergo solue alio modo ꝛ singulariter si vis tenere cōtra Bar. Et dic ꝙ suitas cōfirmat tabulas pupillares qn̄ filius abstinuit ex paterno in his que sunt in fauorē filij.q̄d ergo substitutus pupillariter possit succedere hic ē fauor filij. Et ideo suitas quātū ad hoc cōfirmaret tabulas pupillares sed q̄d substitutus si nō vult cogat adire in fauorē fideicōmissarij iste nō ē fauor pupilli ius ē onus vt.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vul.ꝛ pupil. ergo ad fauorē fideicōmissarij hereditas habetur pro nō delata substituto pupillariter quod tene menti reliqua circa istum articulūȝ ꝛ circa illūȝ de substi.vul.infra dicam.

¶ Circa materiā suitatis que traditur in ista.l.duo sunt articuli principales vnus ē quid sit suitas ꝛ qui sint effeectus suitatis ꝛ de hoc nihil dicā sȝ recurre ad bar.ꝛ alios in.d.l.si filius qui patri ꝛ in.d.l.ita nā.§.si pater.ff.ad tre. Et hāc materiā posuit.d.meus.f.ludo.roma.in.d.l.apud iul.§.idem iul. Secundus ē articulus quomodo extinguatur ꝛ quomō tollatur suitas ꝛ de isto dicam per quattuor articulos. Primus erit nunquid per dationem coheredis extranei tollatur suitas. Secundus vtrū per dationē substituti vulgaris. Tertius nunquid per conditionē potestatiuam sub qua filius instituitur. Quartus erit qualiter tollatur vel eneruetur suitas per ius accrescendi.

¶ Uenio ad primum ꝛ vt dicit Imol.in.d.l.si filius qui patri in ista materia fuerunt tres opiniones.vna fuit Ja. de are. qui dixit simpliciter ꝙ datio coheredis tollit existentiā su.heredis in dependentibus ex testamēto. Sc̄da fuit opi.Dy.ꝛ bart.distinguētis ꝙ aut dat coheres suus aut extraneus.primo casu nō tollitur existētia sui heredis in aliquo in.d.l.si filius q patri. sc̄do casu tunc distinguit ꝙ aut loquimur in dependentibus ex testamēto.i.ex prouisione ꝛ voluntate testatoris vtrū recipiant effectūȝ vel impedimētū ex suitate ꝛ tunc nō recipiūt qȝ datio coheredis extranei tollit suitatē.d.§.idem iul.ꝛ per.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulga.ꝛ pupil. Aut loquimur in depēdentibus extra testm̄.i.in his que nō causant ex voluntate defuncti sed ex.l.dispositione ꝛ tunc lȝ illa dependeant ex testamēto tn̄ nō tolluntur p suitatē qm̄ nō cōpetūt ex prouisione testatoris ꝛ ita intelligūt istum.tex.vbi patet ꝙ p dationē coheredis nō impedit transmissio.ratio ē fm istum intellectū qȝ qn̄ testator dedit coheredē filio suo videt satis prouidisse testamēto pupillari p aditionē que faciēda erat p coheredē datū vt.l.ita tamē.§.a patre.ff.ad treb. facit optime tex.in.l.quesitū.ff.eo.vbi tex.vult ꝙ lȝ filius institutus solus nō possit repudiare ex paterno ꝛ acceptare ex pupillari ne impugnās iudiciū patris ex eo comodū cōsequat ꝛ sic prouidet testamēto paterno tamen qn̄ testator instituit duos heredes qȝ ipse prouidet in casu in quo vnus omitteret de altero prouisio sua tollit prouisionē legalem ꝛ ideo suitas nō cōfirmat tabulas pupillares qȝ testator prouidit de coherede sed in dependētibus extra testamētūȝ.i.in iure transmittendi prouisio testatoris non ē sufficiēs qȝ q̄uis dederit coheredē nō tamē per hoc vel p aditionē factā a coherede plus vel minus saluabitur ius transmissionis qȝ ergo prouisio testatoris nō prouidet aliquo mō effectibus suitatis pendentibus extra testm̄ ideo prouisio legis nō tollitur p prouisionē hois ꝛ ista ē ratio multū colorata ꝛ mentalis. Tertia fuit opinio q̄ȝ bal.i.l. si filius heres.ff.de liber.ꝛ pos.qui voluit ꝙ p aditionē coheredis extranei nullo mō suitas tollat nec i pendētibus ex iudicio testatoris quibus testator videt prouidisse p dationē coheredis nec in dependētibus ex prouisione legis q̄bus datio coheredis nihil prouidet.dicit tn̄ ꝙ tollit necessitas lȝ nō suitas qȝ coheres videtur tacite substitutus vt.l.si titio ꝛ meuio.§.iul.ff.de leg.ij.sed per substitutionē tollit necessitas.l.si qui soluēdo.ff.de here.insti. ꝛ p glo.q̄ dicit singulis in.l.papinianus.§.quarta.ff.d inoffi.testa. ergo tollit necessitas ꝛ nō suitas etiā quo ad dependētia ex testamēto.nāȝ dicit ipse etiā ius transmissionis pendet ex testamento ꝛ illud nō impedit vt hic vides sed ad rationem fuit respōsum supra.ꝛ respōdent Moderni ꝙ lȝ ius transmissionis depēdet ex testō non tamē est imediate ex testō ꝛ iudicio testatoris.sed est ex dispōne legis mediāte testamēto.sed ista differētia non videt esse sufficiens si datio coheredis aliquo casu pōt pficere ad transmissionē sicut pōt pficere ad ɔfirmationē aliquo casu tabulaꝝ pupillariū.ex quo.n.testator.i.homo puidet videt cessare puisio legis q̄ est suitas q̄d ad trāsmissionē iuxta no.in.l.fi. C.de pac.ɔuen.melior ergo ratio videt illa de qua supra dixi ꝙ p dationēȝ coheredis si filius non esset suus posset saluari testm̄ pupillare coheredis adeūtis vt.d.§.idē iul. sed lȝ nullus detur coheres extraneus pꝑter hoc tn̄ si fili⁹ nō sit suus nō erit dare casum in quo possit fieri trāsmissio. Si tamē vis saluare doc.dic ꝙ p puisionēȝ testatoris tollitur puisio legis.i.effectus suitatis quantū ad actum qui introducit ab homine. Sed nō q̄tum ad actum trāsmissionis qui inducit a.l.qȝ facilius p̄iudicat alicui p voluntatē testatoris in his que habent a testatore q̄ȝ in his q̄ habent a.l.vt.l.sed ꝛ sic.§.fi.ff.de lega.iij.l.i.§.si impuberi.ff.de col.bo.ꝛ no.in.l.si arrogator.ff.de adop. Prima tamen ratio naturalior est. Aduerte tn̄ qȝ Bald.in.d.l.si filius dum vult ꝙ datio coheredis extranei nō tollat suitatem nec q̄tum ad ɔfirmādas tabulas pupillares declarat rōnem p̄missam hoc modo qȝ dicit ipse si non tollitur suitas quo ad transmissionē ergo pupillus trāsmittet hereditatē paternā. Ergo hereditas paterna poterit adiri. Et sic ɔfirmabit testm̄ paternūȝ p aditionē. Et ɔsequēter tabule pupillares ꝛ sic in effectu ɔfirmabunt tabule pupillares per suitatē. Sed ista ratio dicit vnūȝ impossibile vt etiam dicit Imo.ꝛ Bene.in.d.l.si filius heres.qȝ si filius transmittit. Aut dicis ꝙ trāsmittit ad succedentē sibi ab intestato.ꝛ tunc frustra tractatur de pupillari substituto. Aut dicis ꝙ trāsmittit ad pupillarem substitutū. Et hoc nō potest esse qȝ oportet ꝙ pupillariter substitutus prius posset esse heres ex pupillari testō immo adiret ex pupil. q̄ȝ virtute transmissionis possit adire ex paterno.nāȝ ius deliberandi est in hereditate pupilli.i.ius adeundi transmissum.vt.l.siquis filiūȝ.§.i.ff.de acq.here.vnde anteq̄ȝ tractetur de adeundo ex capite transmissionis oportet ꝙ tabule pupillares prius sint ɔfirmate.ꝛ sic tollitur rō bal. Preterea inq̄tum Bal.dicit ꝙ per dationē coheredis. lȝ nō pdatur suitas tollit necessitas hoc videt falsum fm Modernos p tex.in.l.cum hereditatē.ꝛ in.l.ex parte.ff. de acqui.pos.vnde quarta fuit opi.Benedic.de plumbio in repe.sua qui dixit quod quoad omnē effectū durat suitas ēt quo ad ea que dependent ex testō. Et hanc opi.sequtur.d.meus in.d.l.apud iul.§.idem iul. Rationes quorūȝ sunt magis colorate qȝ nō tollit suitas per dationē coheredis quo ad alios effectus vt videt pbari in multis iurib⁹ in.l.ij.§.si filium.ff.p herede.ꝛ in.d.l.cum hereditatē.l.p herede.§.papinianus.ff.de aqui.here.in ver.abstinuit facit tex.in.l.suus quoqȝ.ff.de here.insti.ꝛ in.l.lucius.ff.de vulga.ꝛ pup.vltra doc.vide tex.notabilē.in.l.i.§.ibidēȝ. ff.de colla.bono.vbi ē duplex casus singularis. Primus ꝙ ex capite suitatis nō transmittit bonoꝝ possessio. Et p hāc notabiliter per locūȝ a spāli in.l.illud.§.fi.ff.de ɔtrab.

¶ Sc̄dȝ ꝙ lȝ ibi datus fuerit cohēs filio instituto p parte tantūȝ tamen transmissio hereditatis de iure ciuili nec

potes

potes dicere ꝙ ibi hereditas fuerit addita qꝛ tũc frustra dubitaretur vtrum filius moriens transmitteret contra tabulas ad heredem ratio est qꝛ si fuisset adita hereditas etiam ipsi filio nõ posset cõpetere contratabulas.l. si post mortem.§.si in adoptionẽ.ver.si illud.ff.de contratabul. Secũdo vide tex.in.l.nihil.§.si patrono.ff.de bo.liberto. vbi tex.dicit quod quis filius arrogatus fuerit heres institutus.pro parte tamen remansit heres ipso iure suus ⁊ necessarius.⁊ videtur ille tex.intelligendus de coherede extraneo. Tertio pro hoc videtur casus no.in.l.si ex duobus.§.i.ff.de contratabu.in vltimo responso si intelligas vltimum responsum sm p̃cedens quod loquitur de emancipato. Item ⁊ quarto hoc videtur ꝓbari in.l.non putauit.§.non est nouum.⁊ in principio ⁊ in fi.versi.fi. de contratab.vbi licet filius in potestate esset institutus ꝓ minima parte.tamen appellatur suus vt ibi in p̃ncipio. Quod autem etiam quo ad confirmationẽ tabularum pupillarium suitas operetur dato coherede extraneo.dicit dñs meus probari per tex.in.d.l.ij.§.si filiuz.quia suitas operatur suum effectum circa dependentia ex testamento.i. circa titulum vel non titulum. Sed ad illuz facilis est responsio quia non habere titulũ vel habere hoc non est ex expressa ꝓuisione testatoris. sz ex potestate legis ⁊ prouisione ipsius. Preterea illud est ideo qꝛ natura tituli vult nouam acquisitionẽ que non est in suo.l. non solum.§. qđ vulgo.ff.de vsuca. Sed hec nõ repugnat aliquo modo in se quod aliquis fit suus.⁊ tamen per suitatem non confirmẽtur tabule pupillares quia circa illas potest testator prouidere vt vult. ¶ Secundo arguit sic contra Bar. dicens ꝙ si non ꝯfirmarent̃ tabule pupillares est ponere filium esse pro parte suum ⁊ pro parte non. Sed hoc videt̃ inconueniens sicut dicitur de legitimo in.c.per venerabilẽ extra qui filij sint legiti.ergo ⁊c. Sed hic facile respondet̃ ꝙ suitas non diuiditur sed bene diuiduntur effectus suitatis vt.l.filiabus.ff.de acqui.here.⁊ in.l.si filius q patri. ff.de vul.⁊ pup. Preterea hoc nõ est incõueniẽs qđ ex cã quo ad qđ filius habeat̃ ꝓ nõ suo ⁊ quo ad quid habeat̃ ꝓ suo vt.l.paulus.§.fi.ff.de bo.liber.sicut dicimus đ herede instituto in re certa in.l.ex facto.ff.de heredi.institu. ¶ Tertio arguit de.l.in his.ff.de condi.⁊ demon.vbi dicitur ꝙ in his que dependent ex testamento agitur sm rigorẽ in his que dependent extra testametũ agitur sz equitatem. Ergo videt̃ ꝙ si suitas nõ tollitur in dependentibus extra testamentũ vbi plus deberet attendi equitas ⁊ nõ rigor suitatis multofortius in dependentibus ex testamento. Sed ad hoc respõde sm moder.⁊ bene ꝙ ista sunt vera nisi interpretatio proueniat ex presumpta mente defuncti qꝛ tunc precipue in his que dependent ex testamento attenditur eius voluntas.l.in conditionibus sm locuz ff.de condi.⁊ demon. Non obstat vt dicunt ipsi tex.in. d. §.iul.qꝛ ibi coheredes dati filio ⁊ substituti pupillariter. ideo debent adire saltez vnus ex his ex testamento paterno qꝛ si ambo repudiarent ex paterno repellerent̃ a substituto pupillari vt.l.sed si plures.§.filio.ff.de vulga.⁊ pup. l.quesitum.ff.de acquiren.heredi.vnde si in casu.§. idem iul.tertius fuisset pupillariter substitutus dicunt ꝙ non requireret̃ aditio ex paterno qꝛ suitas confuuderet tabulas pupillares ⁊ ita respondet dominus meus vel dic dicit ipse ꝙ aditio fuit facta ad cautellam allegat glo.in.l. ita tamen.§.a patre.ff.ad treb.alias in.d.l.si pater.sz prima responsio est falsa licet videatur collorata quia tex.in d.§.idem iul.dicit ꝙ ideo requiritur aditio vt confirmatis tabulis pupillaribus possit habere locum substitutio. non ergo ibi requiritur aditio qꝛ si ambo repudiarent repellerentur in penam coheredis qꝛ impugnauerunt testamentum paternum sed potius quia tabule pupillares ꝑ se non subsistebant ⁊ hanc opi.sequitur Imol.in.d.l.si filius heres ⁊ hec opinio vt cõmunior est tenenda pro qua videtur casus si non ca uillas litteram in.l.ij.§.adeo.ff.de vulgari ⁊ pupillari.nisi intelligas illuz tex.quando pater fecit testamentuz filio exheredato.sed hoc est multum restringere illam.l.cõtra cõem tñ sententiã facit tex. in.d.l. nihil.§.si patronus.naz si ibi filius ẽ heres ipso iure.ergo tabule pupilli sunt cõfirmate ⁊ absurdum videtur ꝙ quo ad vnũ effectũ aditio videatur nõ facta ⁊ quo ad alios sic vt dicit tex.in simili in.l.si patronus in.§.fi.ff.de bo.lib.⁊ facit tex.in.l.quesitũ in fi.ff.de acqui.here.sed potes intelligere qñ filius suus ẽ institutus ex parte possit repudiare ex paterna ⁊ acceptare ex pupillari si coheres extraneus adierat ⁊ sic non ẽ cõtra alias si habeat coheredem suum. Tertio videtur facere tex.in.l.si filium in fi.principij.ff.đ leg.prest.vbi dicitur ꝙ si pupillus sit institutus pro parte ⁊ accipiat cõtratabulas ⁊ sic repudiet hereditatem tamẽ substitutio pupillaris remanet valida ⁊ debentur legata omnibus nisi ergo tu respondeas ꝙ intelligitur ille tex.qñ contra tabulas intentat̃ addita hereditate ibi esset casus istius questionis sic oportet intelligere vt iura iuribus cõcordentur.sed cõtra primũ membrũ cõis opinionis ꝙ datio coheredis nõ impediret trãsmissionẽ tenet Saly.in.l. apud hostes.ĩ.de suis ⁊ legi.pro quo videtur casus singularis in.l.fi.s̃.de insti.⁊ sub.sm intellectũ Bar. Nam ibi erat datus substitutus vulgaris in casu impotentie vnde nõ potes dicere ꝙ suitas tollatur ibi per dationẽ substituti qꝛ isto casu nõ tollitur vt sentit Bar.in.§.quid si tamen ibi si mater non eẽt in medio vbi nisi esset fauor matris si filius moriatur nõ addita hereditate substitutus vulgariter succedit. Ergo patet ꝙ ꝓpter matrẽ que erat coheres fuit sublata existẽtia sui heredis ⁊ pupillus nõ potuit trãsmittere ad suos. vnde aut tene alias lecturas ad illam.l. Aut dic ꝙ eius opinio vera ẽ regulariter. Fallit tamẽ.s. vbicunqꝫ si impeditur transmissio succedit vocatus ex testamento voluntati defuncti sicut substitutus ⁊ per hec sit expeditus iste primus articulus.

¶ Circa scđz articulũ vtrũ datio substituti vulgaris tollat existẽtiaz sui heredis dixit bar.ꝙ sic.⁊ quod impediat transmissionẽ per tex.in.l.si filius heres.ff.de liber.⁊ pos. ⁊ per glo.ordi.in.l.papinianus.§.quarta.ff.đ inofficioso testamen. Et hanc opinionẽ sensit Bal.in.l.apud hostes. ⁊ vide quod ipse idez ponit in repe.l.in suis.⁊ in.l.cũ proponas.C.de hered.insti.⁊ Benedictus de plumbino hic ⁊ Imola in.d.l.si filius heres. Eandez opinionẽ sequitur Ange.in.l.cornelius.ff.de here.insti. Contrariã sententiã tenet Bal. in.d.l.si filius.⁊ ibidem Ange. in.d.§.quarta. Fundamentũ ipsorum ẽ quia si per dationẽ coheredis nõ impeditur transmissio vt hic dicitur. Ergo per dationez substituti qꝛ coheres videt̃ tacite substitutus.l.titio ⁊ meuio.§.iul.ff.de lega.ij. Sed ad hoc respondent moderni ⁊ bene quod tacita substitutio vulgaris verum ẽ quod non tollit suitatẽ vt.d.§.iul.⁊ ad.l.iulianus.ff.eo.l.paterfa.ff. de priuileg.credi.⁊ ista sufficit. ¶ Secũdo adducit Bal. tex.in.l.siquis filiuz.§.i.iuncto prin.ff.eodẽ. Nam in principio fuit datus substitutus. ⁊ tamen.d.§.i.dicitur ꝙ filius ẽ necessarius ⁊ transmittit hereditatem. Ergo datio substituti transmissionẽ nõ impedit. Sed aduerte qꝛ tex. in prin.loquitur de filiofa.nõ testatoris sed cuiusdã tertij in quo dicitur qđ adeundo iussu patris excludit substituz.vnde nihil ad.§.sequẽtẽ qui loquit̃ de filio testatoris. ¶ Tertio adducit Bal.ea que ponit Bar.contra ipsum in.l.i.ff.de vulga.⁊ pupil. ⁊ in.l.iij.§.fi.ff.de heredi.insti. vbi voluit Bar. ꝙ remediuz deliberandi ⁊.l.i.C.de his qui ante aper.tabu.excludit substitutum vulga. Ergo si transmissio iuris deliberandi ⁊.d.l.i.nõ tollitur ꝑ dationem substitutionis vulgaris multominus videt̃ ꝙ tollatur beneficiuz trãsmittendi ex capite suitatis. Confirma

tur istud q2 transmissio que fit ex capite suitatis fit quasi
hereditate addita. ita dicit tex. in. l. intestato. §. penul. ff.
de suis ⁊ legit. Sicut ergo datio substituti vulgaris non
tollit ius adeūde hereditatis. ita videtur q multo minus
tollatur transmissio ex capite suitatis. Docto. tamen mo
derni respondent q aliud ē in transmissione dictoꝝ iuriū
q̄3 in transmissione que fit ex capite suitatis. Ratio diffe-
rentie pōt eē l3 ipsi nō assignent q2 trāsmissio que fit ex ca
pite suitatis fundat᷑ vt dixi sup hoc quasi adita ia3 sit hē
ditas vel meli⁹ q̄si filius ia3 sit heres vn̄ p dationē substi
tuti vulgaris filius vr̄ institutus sub ꝯtraria cōditione si
heres eē voluerit quia hec ponitur in voluntate sua non
infringit᷑ sibi hereditas ipso iure arg. l. iiij. §. i. ff. de adhi.
lega. l. iam dubitari. ff. de here. insti. Ista fuit ratio Bene
dicti de plumbino hic quam etiā refert ⁊ sequitur Imo.
in. d. l. si filius heres. Sed transmissio que fit ex capite iu
ris deliberandi ⁊ de. l. i. non fit quia transmittens videat᷑
heres ex capite. quodda3. s. ne heres indeliberate cogatur
adire ⁊ precipitare. Item ne contra presumptam volunta
te3 testatoris postea priuet᷑ hereditate ab extraneis. Que
quidem rationes transmittendi durant etiam dato sub-
stituto vulgari. vnde dixit glo. singularis quam ibi sequi
tur Bar. in. l. si mater. ff. de vulga. ⁊ pupil. in. §. i. q licet
alias substitutio vulgaris facta in casu impotentie traha
tur ad casum voluntatis vt dicitur in. l. fi. C. de institu. ⁊
substitu. Istud est verum nisi fiat nepoti ⁊ tale persone q̄
si viuit ex presumpta mente defuncti deb3 excludere sub
stitutum ⁊ sic remanet diuersitas ratōis inter istos duos
casus. ¶ Quarto adducit Bal. q dominiu3 cōmutabile
non impedit transmissionē. vt. l. fi. §. dari. ff. de curato.
furio. ergo similiter videtur dicendu3 q licet filius videa
tur factus de necessario voluntarius ⁊ sic possit dominiū
quod continuatur in ipsum a se ipso aufferre propter hoc
non impeditur transmissio. sed Moderni respondent q
immo preterq̄3 in legato regula est in oppositum vt colli-
gitur ex no. in. d. §. dari. Tu dic melius q per dationem
substituti filius factus est de necessario voluntarius ipso
iure vnde non est sibi quesita hereditas nisi postq̄3 voluit
vt. l. suus quoq3 in prin. ff. de here. insti. ⁊ hoc videtur pro
bari in. l. i. §. sciendum. in vltimo responso. ff. de suis ⁊ le-
gi. nisi iungas illud cum principio. ¶ Quinto hoc confir-
mat Ang. per tex. in. l. lucius. ff. de vulga. ⁊ pup. vbi patet
q pupillus mortuus transmittit hereditatē ad matrem
excluso substituto vulgari sed ad illam respondent Mo-
derni q hereditas erat adita. Tu autem dicas q ibi ē ca
sus contra ipsum ⁊ induco sic subtiliter dicit iuriscōsul. q
constitutio facta de fratre naturali videtur facta in alteꝝ
casum quando frater non fuit heres non autem postea q̄3
fuit heres. Modo sic si suitas non esset sublata nunqua3
esset dare tempus quo filius non fuisset heres quia nō est
dare medium inter mortem ⁊ aditionem vt no. in. l. neces
sarijs. ff. eodem. ⁊ ꝓbatur in. l. i. §. qui sunt in potestate. ff.
si quis om. ca. testa. sed tex. in ver. postea ostendit q ille fi
lius aliquando non fuit heres ergo fuit sublata suitas vel
saltem concluditur q ante actualem immissione3 substi-
tutionis vulgaris habet locum ⁊ sic impediretur trans-
missio. ⁊ hanc inductione3 tene menti. ¶ Sexto hoc con-
firmat idem Angel. quia etiam si filius sit institutus sub
conditione si heres esse voluerit non dicitur eē suus vt di
cit probare in. d. l. iam dubitari in ver. abstinere non pōt
quod verbum proprie respicit suos vt insti. de here. qua.
⁊ diffe. §. extraneis. ⁊ ibi no. sed vtru3 hec sit vera dicetur
in sequentibus q2 cōmuniter tenetur oppositum. ¶ Se-
ptimo arguunt quidam Moderni sic suitas est inducta
in fauorem filij ea ratione q2 quodāmodo bonoꝝ paterno
rum dominus est viuo patre. d. l. in suis. licet ergo per da
tionem substituti videatur tolli necessitas vt. l. ij. qui sol-
uendo. ff. de here. insti. que est introducta in fauorē testan
tium ⁊ ascendentiu3 tamen non videtur posse aufferri sui
tas ex beneficio legis argumento. l. i. §. impuberi. ff. de col
lat. bonoꝝ. ⁊ quod no. in. l. si arrogator. ff. de adoptio. sed
huic rationi respondent quida3 q ideo suitas tollitur q2
est inseparabiliter connexa cum necessitate ꝓpter hoc eni3
continuari dominiū in filium quia oportebat q omnino
ess3 heres siue vellet siue nollet vnde attento hoc respectu
⁊ alio de quo supra dixi dicebatur ipso iure sed quando
filius est expresse positus in voluntate sua tunc non videt᷑
equum q ante declarationē proprie voluntatis acquirat᷑
sibi hereditas que constat sibi esse damnosa inspecto iure
ciuili. ⁊ ideo tunc non continuatur dominiu3 quia in acti
bus qui possunt nobis preiudicare deb3 attēdi voluntas
nostra vt. l. quo. §. i. ⁊ ibi per Bar. ff. rem ra. ha. ¶ Octa
uo ⁊ vltimo adducūt quidam talem rationem si exhereda
tio non tollit suitatem vt singulariter videtur probari in
. l. papinianus. §. si ex causa. ff. de inoffi. testa. ergo nec sub
latio necessitatis que fit per dationem substituti sed illud
antecedens est falsum q2 imo exheredatio tollit suitatem
nisi testamentu3 sit recisum vel nō addita hereditas ca-
sus est singularis qui facit hanc differentiā quem nullus
allegat in. l. filium. §. videamus. circa fi. ff. de contratabu.
latis ꝓbatur ⁊ ibi per Bar. in. l. i. §. sciendu3. ff. de suis ⁊
legi. l. qui aliena. §. interdum. ff. de acqui. heredi. Et hanc
distinctionē firmat Ange. ⁊ Imo. post ipsum in. l. filius a
patre in principio. ff. de libe. ⁊ posthu. Nec valet respōsio
Baldi ad. d. l. si filius heres du3 ipse dicit q ideo nepos
ibi succedit ex substitutione quia noluit summatim adire
ex institutione ex qua poterat adire virtute trāsmissionis
quia suitas post abstensione3 non impedit substitutionem
vulgarem. l. ij. §. ergo. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ ibi plene per
Bar. ⁊ per eundem in. l. si vir. §. i. eodem titulo. Sed hāc
solutionem impugnat. Imola dicens q si hereditas ibi
fuisset transmissa iurisconsul. non diceret simpliciter q̄d ne-
pos esset heres auo sed diceret q posset esse heres si repu
diaret ex capite institutionis ad se transmisse. Tu autē dic
q impossibile est hereditatē ibi fuisse transmissam. proba
tur quia tex. ibi dicit q nepos est heres suus auo. Sed si
filius tempore mortis testatoris fuisse suus certe dato mil
lies q repudiaret hereditatē sibi delatam vt suus tamen
nepos sequens ex persona sua nō posset vt suus succedere
quia in suitate non habet locum successorium edictum. vt
l. i. §. sciendum. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ plene per docto. in. l. qui
se patris. C. vnde liberi. vnde oportet dicere q ibi perda
tionem substituti fuit sublata suitas filij. ergo nepos suc-
cessit in eius locum vt. l. i. §. si filius. ff. de suis ⁊ legiti. vel
oportet dicere ꝭm quosdam Modernos ad illam. l. q in
suspenso erat suitas ꝓpter ventrem preteritum. sed ista so
lutio reprehendit᷑ per. l. venter in fi. ff. de acquirē. here. vt
plene per Imol. in. d. l. si filius heres. Et ideo pro intelle-
ctu huius articuli multum dubij sic distingue q interdu3
fit substitutio vulgaris in suitate. s. iuxta consilium galli. ⁊
l. velleie. ⁊ tunc non tollitur suitas per dationem substitu-
ti vt patet per totam legem gallus. ff. de lib. ⁊ posthu. hec
est cōmunis sententia quam sequitur Bar. ⁊ ita declarat
glo. in. l. si mater. §. i. de vulga. ⁊ pupil. interdum substitu
tio vulgaris fit in casu impotentie ⁊ tunc similiter suitas
non tollitur vt. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum ⁊ ibi per bar.
ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ probat᷑ ratione q2 ista substitutio con
tinet casum si heres esse voluerit tacite ⁊ per extensionem
vt vidistis in. l. fi. supra de insti. ⁊ substi. vnde sicut tacita
vulgaris non tollit suitatem vt. d. l. iul. ita nec ipsa tacita
vulgaris que continet᷑ per extēsionē. Interdū substitutio
vulgaris fit in casu expresso si heres esse voluerit ⁊ tunc
dic veram esse opi. bar. s. q tollatur suitas ⁊ impediatur
transmissio per illam rationem potissime q2 iste filius vi-
detur

detur institutus sub contraria conditione.s.si voluerit heres eē vt.l.si legatū pure.ff.de adi.leg.et l.quibus diebus §.qui diminutio.ff.de condi.et demon.et.l.q̄ pure in pn. ff.quando di.leg.ced.sicut ergo tunc filius non trāsmittit hereditatem sed faceret locū substituto vt.l.suus quoq;. §.sed si filio.ff.de here.insti.ita et in proposito erit locus substituto et idem dicit esse si fiat substitutio si filius heres eē non poterit vel noluerit.et idem si fiat substitutio si filius heres non erit vel si dicatur filium instituo et sempronium substituo quia sub istis formis satis videt̄ exprimi casus voluntarius in genere. pro hoc facit optime tex.in.l.lucius.ff. de vulga.et pupil.inductus p me vt pridie dixi. Itē alius tex.in.l.precibus.C.de impu.et alijs substi.in versic.nam non incerti iuris est etc. Sed contra omnia premissa arguitur sic licet filius videatur institutus sub contraria conditione si heres esse noluerit tamen ista contraria conditio non videtur esse expressa sed tacita vt.l.q̄ pure.in principio ibi quasi sub conditione.ff.quando di.leg.ced.et tenet glo.in.l.si legatum.in principio.ff.de adimen.lega.ergo videtur q̄ sicut tacita vulgaris non tollit suitatē ita nec ista tacita conditio subintellecta sed hec non est vera quia quando filius instituitur sub cōditione potestatiua si ascēderit capitolium tunc dicitur apposita conditio ita si fuerit tacita et non expressa vt no.in.l.verba.ff.de condi.et demonstra.et in.l.senatus.§.i.ff.de leg.i.no.in sy.in.l.siquis sempronium.ff.de here.insti.et tamen ista conditio potestatiua facit locum substitutio et transmissionem argumento l.fi.de condi.institu.et in.d.§.sed si filio sic in proposito. Nō obstat argumentū quia in tacita vulgari ad excludendam suitatem fieret duplex subauditio tacita vna est ipsa vulgaris substitutio. Alia est subauditio contrarie conditionis.et sic concurreret duplex specialitas circa idem. Et ideo non ita de facili tunc tollitur suitas argumēto eorum que habentur in.l.sub conditione.ff.de solu. Et ista opinio videtur esse vera tum propter rationem supradictam que ē potissima. Tum quia pro ista opinione do tibi casum singularem subtiliter inductum in.l.si fiue.§.sed quod papinianus.ff.de mino.et induco sic. Dicitur ibi q̄ si filius habuit substitutum et repudiauit hereditatē et substitutus adijt et iterum aduersus repudiationē filius restituatur quod Papi.dicebat q̄ ille substitutus necessarius remanet liber sed non heres quia filius adeundo ē factus heres per beneficium restitutionis. Sed hoc reprehendit ibi vulpianus dicens q̄ filius qui repudiauit hereditatē.si postea substitutus adiuit et aduersus illam aditionē filius restituatur filius non efficitur heres habē actiones vtiles substitutus autem remanet heres qui adiuit modo si per dationem substituti non fuisset sublata suitas.tunc filius repudiando remansisset heres nomine quia suus abstinet de iure pretorio vt.d.l.necessarijs. ¶ Preterea ex quo semel fuit heres ipso iure saltem nudo nomine semper remaneret heres vnde si postea substitutus succederet ipse haberet actiones vtiles vt dicitur in.l.ij.§.ergo.ff.de vulg. et pupilla.et no.in.l.ij.§.siquis adite.ff.ad tertulia.vnde si restitueretur aditio facta per substitutum prout rescindit in.d.§.sed q̄d papinianus. tūc tunc suus qui redderet ad hereditatē non acquireret nouas actiones vtiles sed sufficerent sibi directe que nunc qualidarent̄ ita dicit singulariter per Bar.in.l.si heres ab eo.ff.ad treb.et tamē contrarium dicitur in.d.§.sed q̄ papi.et aduertere q̄ illū tex.allegat.d. meus ad partem contrariam propter verbum abstinuit. quod proprium est suorum. Sed tu in proposito responde q̄ in eo casu in fine ponitur verbum abstinentis.et in principio tex.ponitur verbum repudiauerit quod pertinet ad non suum. Preterea in alio casu illius.§.ponitur verbū abstinentis etiā in persona extranei.vnde patet ibi quod verbū abstinere ponitur in proprie in filio qui habuit substitutū vt patet ex principio tex. Et ita responde ad.l.ex contractu.§.i.ff.de re iudi. Pro hac parte facit text.fm moder.in.l.si libertus.§.si patronus.ff.d̄ bo.liber. vbi dicit iurisc̄on. q̄ si filius qui habuit substitutum potest esse heres ergo non cogitur. hec opinio videt̄ communior et probabilior. Contra quam tamen cōmunem opinionē videtur primo casus singularis in.l.cum quidā.§.i.ff.de acqui.here.vbi patet q̄ licet filius sit substitutus ventri. venter tamen dicit suus. Ergo per dationem substituti non tollitur suitas. Sed tu responde q̄ in tex.non loquitur de ventre instituto vel melius ibi facta fuit substitutio in casu impotentie secus si esset facta simpliciter licet ibi non exprimatur forma substitutionis. Et pro opinione cōmuni allegāt aliqui moder.hic. Casum in.l.qui fundum.§. qui filium.ff.ad.l.falci. vbi videtur presupponi quod debeat adiri hereditas ad exclusionem substituti.

¶ Secundo contra cōmunem videtur casus in.l.i.§.cū autem.C.de cadu.tol.vbi tex. sic dicit quia exceptis personis hereditas non addita non transmittitur. Ideo herede moriente vocatur substitutus. Ergo patet q̄ tunc demum hereditas vadit ad substitutum quando transmissio non potest fieri vel aliter fieri non posset ex natura iuris delati. Ergo videt̄ q̄ si naturaliter illud ius erat trāsmissibile fieret trāsmissio sine hereditate delata filio suo. Sed ad illum tex.vt dixi circa principium istius articuli responde q̄ hereditas delata a filio suo non erat transmissibilis vt adeunda sed vt agnita ipso iure vt dicit ille tex.et no.in.d.l.intestato.vnde cum nunc per datiōnē substituti nō possit censeri addita sed potius adeunda et hoc modo nullum habet priuilegium merito substitutus succederet. Tertio adducitur tex. contra hanc partem in.l.papinia.§.quarta.ff.de inoffi. testa. vbi dicitur a contrario sensu q̄ si filius qui haberet substitutū est in potestate tūc confirmantur libertates ex capite suitatis quod intelligit glo.verum quando substitutus repudiaret vel quando filius institutus non haberet substitutum vnde non potest responderi ad illum tex. q̄ illud verbum si non in potestate sit potest referri ad vltimum casum quando filius non habuit substitutum vel dic q̄ substitutio vulgaris tollit existentiam sui heredis quousq; substitutus non repudiauit sed postq̄ substitutus tunc quia res deducit̄ ad causam intestati reddit suitas. sic dicimus in filio exheredato qn̄ heres repudiat hereditatem.nam anteq̄ repudiet hereditatē non est suus sed postea incipit esse suus ab intestato.l. filium.§.videamus in fi.ff.de contratabu. et si tu dicas testamentum videtur destitutum repudiante substituto et filius videtur suus non ex testamento sed ab intestato quo modo ergo confirmantur libertates. Respōdeo q̄ hoc facit culpa repudiantis qui potuit succedere ex testamento vel fauor libertatis licet hec non essent in emancipato vt ibi dicitur. Quarto arguit.d.meus sic contra istam partē substitutio facta filio si heres non erit intelligitur sine ipse non sit heres vel alium ministerio suo heredem non faciat.l.cum proponas.s.de here.insti.l.si paterfa.ff.eo.ti. sed filius transmittendo hereditatem posset facere aliū heredē nomine suo ergo substitutio non videtur facta in hunc casum. Sed responde primo q̄ illa regula non ē vera in eo qui mutato statu vellet alium pro se facere heredem sed quando non mutato statu tunc non admittitur illa regula sed in casu nostro non videtur mutari casus quia aut consideras personam defuncti et tunc potius desinit eē quam mutari. aut personā heredis et tunc quia representat defunctum.l.fi.s.de here.insti.et tanq̄ defunctus capit.i.sicut fecisset defunctus si non eēt mortuus non videtur eē mutatus status imo representatur prior status alie possunt dari responsiones quas omitto breuitatis causa et per hec videtur expeditus iste secundus articulus.

¶ Circa tertium articulum dicendum ē fm Bar. in l. si filius qui patri ꝗ aut filius instituitur sub expressa conditione si voluerit ⁊ tunc desinit eē suus per tex. in d. l. iam dubitari ⁊ in d. l. cornelius de here. insti. q̄ inducūt sic dicitur in l. iam dubitari ꝗ per istam conditionē filius desinit eē necessarius. Item non potest abstinere si impleuerit conditionem q: voluntate sua factus ē heres ergo patet manifeste ꝗ anteq̄ velit nūq̄ sit heres ⁊ sic ex hoc cōcluditur ꝗ erat sublata suitas q: suitas facit aliquē ipso iure ⁊ anteq̄ velit vt. l. liber homo. §. fi. ff. de stipu. seruo. l. fi. §. i. §. de cura. furio. ⁊ l. intestato. §. penul. ff. de suis ⁊ legi. tex. autem in d. l. cornelius inducitur sic quia ibi dicitur in secundo responso ꝗ ista conditio in necessarijs non solum habet figuram sed naturam conditionis. natura autem conditionis ē vt impediat hereditatem deferri. l. i. §. sin autem sub conditione. ꝭ. de cad. tol. ergo filius interim non poterit eē suus quia non potuit eē heres ipso iure hereditatis non delate. Sed dubium ē nunquid impleta ista conditione filius possit dici suus. ita ꝗ suitas reddat quod videtur tenuisse Imol. in d. l. si filius qui patri per tex. in d. l. in conditionibus. ff. de condi. ⁊ demonstra. in ver. postea necessarium. Tu autē dic ꝗ hoc credo fuisse de mente Bar. quod si filius instituitur sub conditione si heres eē voluerit nunquam potest dici suus. nam ante impletam non vt dixi post impletam adire non ē suus vt dicit tex. in d. l. iam dubitari implendo conditionem acquirit sibi hereditatem ex sua voluntate antequam adsit suitas vnde si suitas postea superueniret nihil post operaretur quia cum sit causata ad acquisitionem faciendā ipso iure vt. d. l. in suis reperiret iam acquisitionem factā. ⁊ ideo frustra induceretur. ⁊ istud ē pulchrum ⁊ subtile ac de mente tex. in d. l. iam dubitari. vnde fm hoc non esset vera opinio Imole. Aliquando filius instituitur sub conditione potestatiua. non tamen sub illa si heres eē voluerit sed sub alia que habet hanc tacitam in se. verbigratia si. x. dederit titio. tunc dixit ꝗ filius per hanc conditionē non desinit eē suus ⁊ per. d. l. in conditionibus. Cuius dictum sic intellige scilicet ꝗ post impletam conditionem filius efficitur suus ⁊ necessarius. Et ē ratio differentie inter hunc casum ⁊ primum quia in primo casu implementum conditionis ē ipsa additio vt dixi vnde frustra superueniret suitas post hereditatem quesitam. sed in secundo non. l. i. §. si parenti. ff. de condi. ob cau. no. in l. antistius. ff. de acquir. heredi. Et ideo impleta conditione qua nondum ē addita hereditas licet possit adiri suitas facit filium heredem ipso iure. Et ideo potest condici consequenter ꝗ ante impletam conditionem non est extincta suitas sed suspensa. Et sic etiam intelligendo Barto. dum dicit ꝗ suitas non tollitur sed deficiente conditione ē penitus extincta suitas quia hereditas non potest vlterius deferri nec vnquam fuit delata hoc probatur in l. i. §. sciendū. ff. de suis ⁊ legi. vbi taliter instituti equiparantur exheredatis ⁊ in l. fi. iuxta fi. ff. de conditio. institu. vbi fit similis equiparatio. Preterea casus ē in l. iā dubitari in fi. vbi tex. dicit ꝗ sicut filius qui instituitur heres si vellet est heres ex voluntate ⁊ non suitate vt supra dixi. Et ideo non potest abstineri ita ⁊ filius institutus sub alia conditione potestatiua. ergo patet ꝗ antequam impleat nunquā fuit delata hereditas sicut in primo casu. ⁊ sic nunquam fuit suus. Hoc confirmatur quia si per talem conditionē filius interim non desineret esse suus tunc sequeret̄ ꝗ pendente tali conditione ipse transmitteret hereditatem ex capite suitatis. ⁊ per consequens ius implendi conditionē adimeret̄ sicut dicimus in contractibus vt plene ꝑ Barto. in l. si. x. cum petitio. ff. de conditio. institu. ⁊ in l. suus quoq̄. §. sed si filio. ff. de heredi. institu. ergo patet ꝗ interim suitas fuit suspensa ⁊ deficiente conditione extinguitur. ⁊ per hec ē perfectissime declaratus iste tertius subtilis articulus. Sequitur modo quartus ⁊ vltimus.

¶ Circa quartum. dic breuiter fm cōmunem sententiā in d. l. si filius qui patri ⁊ in d. l. necessarijs ꝗ beneficium abstinendi ē de iure pretorio ⁊ non ciuili quicquid dixerit Bald. in locis preallegatis ⁊ in l. qui se patris. C. vnde liberi non ob. tex. in l. fi. §. ⁊ hoc ꝗ infra eodem. quia ille textus non habet hunc sensum sed vult dicere quod quando heres adiuit cum beneficio inuentarij potest ex illa institutione sine damno ab hereditate testatoris desinere a bonis hereditarijs testatoris sui separare ⁊ non tenetur vltra vires hereditarias. ⁊ hec est veritas quicquid dicat Saly. qui sequitur Bal. in d. l. apud hostes in sua repe. ꝭ. de suis ⁊ legi. Non obstat tex. in l. i. si se ab here. absti. quia ibi non inducitur nouum ius sed nunciatur ius pretorium sic in. §. sed ⁊ his insti. de here. qua. ⁊ diffi. ⁊ in l. nec emancipatus. ff. de lega. i. non ob. argumentū Bal. qui dixit ꝗ cum hodie de iure ciuili habeat locum edictū successoriū inter suos vt vidistis in l. qui se patris §. vnde liber. ⁊ in. §. placet insti. de legi. agno. succe. sequitur ꝗ filius potest abstinere de iure ciuili. nam si filius in specto iure ciuili esset heres nō posset sibi aliter succedere. sed ad hoc responde ꝗ licet filius non desinat esse heres ꝫ retineat nudum nomen directe suitatis potest tamen habere locum successorium edictum q: erit vtiliter heres sicut dicimus quando aditio rescinditur per restitutionē in integrum ꝗ tūc pupillus efficitur vtiliter heres. l. si sine §. ꝗ papinianus. ff. de mino. ⁊ de substitutione. l. ij. §. ergo. ff. de vulga. ⁊ pupil. vbi vide per Bar. ¶ In casu ꝰ vnico videtur ꝗ ille qui semel adiuit ex dispositione legis habeat beneficiū abstinendi. ⁊ ideo possumus dicere ꝗ tunc substitutus succedat directo q: ius ciuile potuit in primo penitus extinguere nomē heredis. l. ij. §. videndū. ff. ad trebel. ⁊ no. in simili in auctē. hoc amplius infra de fideicom. ⁊ iste videtur casus si bene pōderas tex. in l. ij. §. siquis adita. ff. ad tertul. Alium casum dicit Bal. esse in in c. i. An agna. vel fili. de quo dic vt ibi ⁊ per ista cū laude dei sit expedita ista materia ⁊ per cōsequens solemnis repetitio. l. si fratris. C. de iure deliberandi per dominum Franciscum de aretio.

f **Filiofamilias.** Si pater adijt hereditatem delatam filio permissu filij vꝫ aditio ⁊ tutore auctore potest per pupillum hereditas acquiri sed non ꝑ solum tutorem. ¶ Nota ex l. filio ꝗ q̄n ille qui debet auctorari vel consentire contractui vel quasi faciendo per alterum est ille qui facit actum simul cū illo cui debebat cōsentire satis videtur interponere auctoritatē illi actui. idē probatur ⁊ ibi tenet hoc Bar. in l. cum pater. §. libertus. ff. de le. ij. ¶ Noto scd̄o ꝗ licet hereditas nō possit adiri per ꝓcuratorē regulariter ⁊ l. paul. ff. de acquir. heredi. tamē pōt adiri quando ille qui adijt vel adire debet non pōt solus sed cum consensu vel iussu alterius sicut ē hic q: tunc hereditatis aditio nō pendet a solo animo adeūtis. ¶ Noto tertio in l. potuit ꝗ solus tutor nō pōt adire hereditatē ꝗ intelligit̄ si pupillus sit maior infante. al's secus vt dicitur in glo. ¶ No. quarto ꝗ aditio hereditatis videtur requirere duo copulatiue scilꝫ actum ⁊ voluntatem glo. tamē dicit ꝗ istud ē si incipiat a primo. i. ab actu quoniā tunc requirit̄ voluntas. nam actus sine voluntate non inducit aditionē vt. l. ꝓ herede. in prin. ff. de acquirē. here. Sed voluntas sine actu sufficit ⁊ recte loquitur glo. capiendo actum ꝓ actu facti sed tex. non sic intelligit sed vocat actū quācūq̄ operationē corporis siue verbi siue facti. ⁊ tūc ista duo requirunt̄ copulatiue q: voluntas in mente retenta nihil operatur vt. l. si repetende. ꝭ. de condi. ob causam ⁊ multa ponit hic Bal. qualiter ⁊ per quē actum

actum inducatur aditio refferens dicta in.l.gerit.ff.de acquiren.heredi. Fran.de aretio.

ſ J auia. Si heres hereditatē ſibi delataȝ alij relinquit videtur adire vel ſic hereditas etiā ſolo animo deliberato in vltima voluntate acquirit. ſecūda pars ē ibi igit. ¶ Nota ſingulariter ex iſta.l.ꝙ ēt in teſtō pōt interuenire vel itermiſceri ↄtus vel q̄ſi ſȝ iſtud eſt verum in caſu noſtro q: quaſi contractus intermiſtus in teſtō reſultabat ex verbis principaliter ↄtinentibus vltimā voluntatē vnde nihil pōt dici extraneū a teſtō.contra.l.iubemus.s̄.de te. ſed non ſic videtur eſſe qñ forma verboꝝ ⁊ ipſa diſpoſitio totaliter ſonat in ↄtractuȝ ita ꝙ nō habet vltimā voluntatem in ſe ⁊ ideo iſte tex.incongrue.allegat ad ea que ponuntur in.l.ſancimus.s̄.de teſta.⁊ in.l.heredes pallaȝ.§.ſi.ff.eo.ti. ¶ Secūdo no.ibi ex ſola ꝙ ad acquirendā hereditatem ſufficit ſola voluntas ad ꝓbandū auteȝ bene requiritur actus exterior ſaltem vera declaratoria volūtas vt induxi in.l.potuit.in.ij.glo.s̄.eo.

q Qoniam. Hereditas tranſuerſalis non adita non tranſmittit hereditatem etiam ex iure deliberandi.

¶ Noto in iſta.l.ꝙ quoad hoc vt trāſmittat ius deliberandi requirit non ſolum ꝙ aliquis ſciat hereditatem ſibi delatam ſed ꝙ ſciat ex quo capite potuit eniȝ eſſe ꝙ hic forte ſciebat ſe debere ſuccedere fratri in certa parte ſed tñ nō ſciebat hanc ſibi eſſe delataȝ ex teſtamēto de quo dicetur in.l.cum antiquioribus.j.eo.ti. ¶ No.ꝙ licȝ ↄſanguineus in dubio p̄ſumat ſcire facta ↄſanguinei vt.l.octaui.C.vnde cog.⁊.l.de tutella.⁊ ibi no.s̄.d in integ.reſti.modo tñ pōt ↄtingere ꝙ ignorat vt hic pȝ opio tamē que eſt inter conſanguineos de morte p̄ſumit vera vt habetur per bar.in.l.ij.§. dubitetur.ff. quēadmo. teſt. aper.⁊ vide ꝙ notat in.l.ſi ↄſtāte.in prin.ff.ſo.ma.⁊ bal. in.l.ſiquidem.C.eodem. Franciſcus de aretio.

l Jcet. Lex iſta hoc dicit ſm cōem intellectum facultati adeundi nō p̄ſcribit ſpacio longi tp̄is vel ſic ſm Saly.ↄtra petitioneȝ hereditatis nō p̄ſcribitur ſpacio longi tp̄is vel ſic ⁊ tertio.⁊ eſt intellectus notabilis. Qñ filius ſe non īmiſcuit hereditati hereditas nō ꝓprie iacet ſed iproprie ⁊ ideo nō currit ↄtra eam p̄ſcriptio filio ignorāte ſed ſciēte ſic ⁊ eſt ſingularis caſus ſm primā lecturā. ¶ Noto ſȝ cōem ſniam ꝙ iure adeundi nō admiſcendi nō p̄ſcribitur ſpacio longi temporis ⁊ ſi heres ſciat hereditate ſibi eē delatam ſm glo.⁊ doc.⁊ eſt ratio q: ſiue ius adeūdi ſit quoddam ius ſiue quedaȝ facultas eſt aliquid ꝑſonaliſſimū cōtra quod currit p̄ſcriptio tanq̄ ↄtra ius vel actionē perſonalem ↄtra autē iura nō currit minor p̄ſcriptio.xxx.annorum vt.l.oēs.⁊.l.ſicut.j.de preſcrip.xxx. annoꝝ ⁊ ē ratio q: per eum qui p̄ſcribit in talibus iuribus nō acquiritur aliqua poſſeſſio vel quaſi ſȝ ſimpliciter cauſat iſta preſcriptio vel negligentia nō petentis vt.l.ait p̄tor.§.itē ei.ff.ex qui.cau.maio.⁊ no.in.l.regulariter.ff.de peti.here. ergo difficilius p̄ſcribitur ⁊ non ſpacio.x.vel.xx.annoꝝ.q: illa p̄ſcriptio ſine poſſeſſione non ꝓcedit vt in regula ſine illa poſſeſſione de reg.iur.ſed iſte intellect⁹ lȝ forte verus ſit in ſe nō tñ bene ↄuenit littere q: hic innuit tacite ꝙ p̄ſcriptio xx.annoꝝ.vel.x.bene currat ↄtra filiuȝ ſcientē ⁊ ideo ego aliter lego iſtam.l.⁊ p̄mitto duo. ¶ Primū eſt ꝙ ↄtra hereditatē iacenteȝ non pōt iniciari vel incipere p̄ſcriptio legalis.vt.l.certaȝ ⁊ ibi no.ff.de vſucap.l.ea que.s̄.de tēp. in integ.reſti.⁊ hic ꝑ Cy.⁊ bal.⁊ per canoniſtas in.c.cum nō liceat extra de p̄ſc. ¶ Scd̄o p̄mitto ꝙ qñ filius ē ſuus hereditas non dicitur proprie iacere ſm glo.in.l.cum hereditas.s̄.depoſi. q: ergo filio ſe non imiſcente hereditas non poteſt dici proprie iacere nec rurſus proprie addita ideo iſta lex capit ſingulariter mediam viam in preſcriptione q: ſi filius ſit ignorans hereditas iudicatur iacens ⁊ ē mirabile verbum ex quo patet ius ꝙ ignorantia impedit curſum preſcriptionis regularis ipſo iure regulariter autem contrarium ē q: preſcriptio.x.vel.xx.annorum vel longiſſimi temporis currunt ↄtra ignoranteȝ vt.l.ſi.j.de preſcri.longi.temporis ⁊.l.omnes eo.tit. ſed licet currant dixit tamen ſingulariter Bar.in.l.i.§.ſiquis autem.ff.de itin.act.que priua.ꝙ competit reſtitutio ex clauſula generali ſi qua mihi iuxta cauſa eſſe videbitur hic autem intelligo de iuxta ignorantia facti. ſecus ſi eēt ſupina quia illa equiparat ignorantie iuris vt.l.regula.§.ij.ff.de iur. ⁊ fac.igno. pro his facit ꝙ habetur in.l.qui duos in principio.⁊ ibi per Bar.ff.de rebus dubi.⁊ in.l.pantonius in principio.ff.de acquiren.heredi.⁊ clariſſime hic tractant Bal.⁊ Saly.⁊ Ange.alibi vtrum iure adeundi poſſit preſcribi ⁊ vtrum generaliter cuicūq; facultati ſuper quo vide ꝙ habetur per glo.⁊ Bal.in.l.vnica ſupra quando non pet.par.⁊ ꝙ dicitur plene per bar.⁊ moder.in.l.pignori. ff.de vſucapi.⁊ in.l.ſi rem.§.onus vbi eſt glo.ff.de pigno. actio.⁊ vide nota.dicta per Bald.in rub.extra de condi. ex.l.Aretinus.

ſ J curatoris. Poteſt aliquis interrogari cui ē delata hereditas vtrum ſit heres ⁊ ſi dicat ſe non eſſe ⁊ velit tempus ad deliberandum conceditur. Secunda pars ē ibi rector additus. ¶ No.ex iſto tex.ſm Ange.hic ꝙ quando conſtat mō aliquo vtrum heres adiuerit hēditatē nec ne pōt de hoc interrogari heres vtruȝ habuerit animum adeundi hereditateȝ licet tamen ſecus hoc non apparet ⁊ ſic videtur ꝙ ſi mulier in capitulis vel poſitionibus hoc poſſit poni ſed bal. in.l.potuit.s̄.eo. tenuit contrarium q: voluntas in mente retenta non videtur inducere aditionem ſed requiritur actus ſed hoc ē cōtra glo.⁊ cōiter ſcribentes vnde verior videtur opi. Ang. per iſtum tex.qui de eo ꝙ ē probabile ſaltem per confeſſionem partis poteſt fieri poſitio vt in.c.i.de confeſ.libro.vi. ⁊ hoc eſt verius. Aretinus.

ſ J te bonis. Inopia heredis vel iniuria retenta nō facit quominus heres teneatur omnibus creditoribus hereditarijs ⁊ hereditateȝ delataȝ filio pater repudiare non poteſt vel ante eam additaȝ aliquid de ea diminuere hoc dicit cum.l.ſequenti. Noto ibi ius fratris ꝙ propter iniuriam expoliationis omnium bonorum nō impeditur debitor conueniri a ſuo creditore de iure ciuili ſed de iure canonico videtur ſecus de quo dic vt in.c. frequens de reſtit.ſpoliat.in.vi.⁊ in.c.cum dilectis extra de ordi.cogni. ¶ Secūdo noto ſingulariter ſm bal.ꝙ ꝓpter violentiam illatum debitori creditor non minus pōt conſequi ſuum debitum ⁊ ideo dixit notāter ſpecu.in titu.de reſtitu.ſpolia.§.nunc dicamus quid ſi tertius pretendens ius in fundo per vim ⁊ de facto auferat a colono qui colit nūmis vel a colono parciario fructus pro parte patronij colonus non eſt liberatus ſed hoc eſt verum ſm bal.in colono qui colit nūmis q: eſt debitor generis. ſed ſecus ē in colono parciario qui eſt debitor ſpeciei ⁊ eſt quodāmodo ſocius vt.l.ſi merces.§.vis maior.ff.locati ille eniȝ per caſum liberatur vt.l.incendiū.ff.ſi cer.pet.violentia autem imputatur caſui vt.l.expulſos.s̄.de actio.emp.⁊ iſta ſunt vera niſi propter culpam coloni eſſet illata illa violentia vt.l.ſi merces.§.culpe.ff.loca.⁊ per bar.in.l.in his in principio.ff.ſolu.matri.vbi omnino vide. Et per hanc.l.dicit hic bal.ꝙ ſi debitor per tyrannidem ⁊ violentiaȝ ſit compulſus ſoluere comunitati vel parti que remanſit in ciuitate non liberatur propter hoc a creditore compulſo ſi poſtea reddeat iſtud etiam ē verū niſi ciuitas habeat fiſcum

⁊ confiscauerit iuste bona expulsi si non exigat a debitore expulsi iuste ꝓpter aliquam condemnationez de quibus oibus vide per Bal.in.l.falsis.§.de furtis.⁊ in .l.ii.§.ꝙ metus causa ⁊ in.l.nouissime.§.ꝙ si cõpulsus.ff.ꝙ fal.tu.aucto.⁊ per bar.in.l.creditor.ff.de solu.Aretinus.

p **Uberem.** Petens bonorum possessionem videtur adire de iure ciuili hoc.d.cũ.l.sequenti.¶ Not.secundũ intellectum bart.ꝙ ille qui petit bonorum possessionem videtur adire de iure ciuili.sed contrarium tenuit hic glo.⁊ melius propter duo primo qꝛ si sic eẽt vt dicit bar.tunc sequeretur ꝙ decretum bonoꝝ possessionis esset superfluum.nam qui est heres vtiliter sed non ꝯtra.vnde cum aditio de iure ciuili que erat plenum ius in hereditate ⁊ nomen heredis directo frustra daretur bonorum possessio ex qua queritur vtile nomen heredis vt.l.ij.ff.de bo.pos.heredi.peti.⁊ habetur in.l.i.§.qui admittitur vel in rubrica ⁊ habetur in.l.iij.in prin.ff.de bo.pos.vbi per Barto.¶ Scd̃o ille qui petit bonoꝝ possessio.sibi decerni nõ videtur acceptare hereditatẽ simpliciter sꝫ cum erit decreta de iure isto ergo nõ incõtinenti efficitur heres ꝙ vult Bar.⁊ hoc plus placet verbum enim heres quãdoqꝫ improprie ponitur ꝓ eo qui ẽ heres de iure pre.vt.l.si sorori.§.eo.⁊.l.i.§.bonoꝝ.ff.ad treb.¶ Tertio no.in.l.suum ꝙ ille qui renunciat bonoꝝ possessionez nõ ꝑ ea videtur renũciare aditioni hereditatis nisi ſm Bal.renunciaret adiecta cã qꝛ hereditas est damnosa qꝛ cũ cã fit generalis renunciatio limitata extendetur per causaz vt.l.si is qui animo.ff.d acqui.pos.⁊ de materia ista vide per Bar.plene in.l.nec is.§.is qui heres.ff.de acq.here.

f **Si sorori.** Dominiũ reꝝ hereditariarũ queritur sine possessiõe ⁊ hoc est verum in hereditate bonoꝝ possessoria.⁊ similibus penitus titulis vniuersalibus dependentibus ab vltima voluntate vt.l.cuz heredes.in prin.ff.de acqui.pos.primo autem nõ solum nõ acquirit ipso iure sed nec ꝯtinuatur in filium ex capite suitatis ſm bar.⁊ alios in.l.in suis de lib.⁊ posthu.lꝫ glo.aliter dixerit in.l.cuz miles.§.i.ff.ex qui.cau.ma. Sꝫ in ti.vniuersali inter viuos dixit glo.singularis ꝙ transfert dñium sine traditione in.l.i.§.si vniuerse.ff.de vsuca.ꝓ dote ⁊ hec sñia cõiter ibi reprehendit ⁊ videtur ꝯtra tex.in.l.siqs societatẽ.ff.ꝓ socio.⁊ ꝯtra alia iura que allegãt per doc.Ex titulo autem partculari reglr̃ non transfertur dñium ipso iure.vt.l.si auia.ff.de rei ven.falit in multis casibus d quibꝯ in l.si duobꝯ.§.idẽ rñdit.ff.ꝓ so.⁊ in.l.si vt ꝓponis.§.d rei vendi.⁊ in.l.fi.§.de sa.sanc.ec.⁊ vide ꝙ subtiliter bart.in l.si rem aliquam.ff.de acqui.pos.⁊ bal.in.l.testa.ff.de seruo pignori dato manu.⁊ adde ꝙ vbicunqꝫ lex transfert dominiũ ipso iure ex ꝯtractu tũc in dubio ex ꝯtractu trãsfertur vtile ⁊ nõ directũ casus est sing.ſm Saly.in auctẽ.donationẽ.§.de iure do.⁊ bene facit tex.in.l.fi.iuncta gl.§.de sacrosan.⁊ in.l.i.§.de dona.que sub mo.nã directũ dñiuz quoadheret ossibus nõ ita de facili põt auelli sicut vtile.vt.l.iij.⁊ ꝙ ibi habetur.ff.ꝓ socio.

i **Non est dubium.** In acquirendo hereditatez inspicitur tp̃s aditionis hereditatis ⁊ nullus cogitur inuitus emere vel adire hereditatẽ ⁊ hereditas quacunqꝫ via põt adiri.h.d.vsqꝫ ad.l.si infanti.¶ Noto ꝙ in his quoꝝ acquisitio incipit a.l.adita hereditate inspicit conditio filij vel ſm tp̃s adite hereditatis concordat tex.in.l.si post diem in fi.ff.qñ dies lega.cedat in ꝯtractibꝯ aũt semꝑ inspicit tp̃us ꝯctus vt.l.si filiꝯ ⁊ ibi plene ꝑ bar.ff.de v.ob.i legatis tp̃s quo cedit legatũ vt.l.que legata.ff.de reg.iur.⁊ est rõ diuersitatis qꝛ in legatis acquisitio nõ trahit retro neqꝫ ꝯditio.vt.l.i.§.serui.ff.ad silani.⁊ iõ ꝯsiderat status vt nũc in hereditatibus autem licꝫ aditio trahat retro qꝛ ista fictio que introducit per.l.heres quãdoqꝫ.ff.de acqui.here.introducit ad fauorẽ heredis.⁊ testatoris nõ dꝫ operari ad fauorem tertij.s.tp̃is in ꝯtractibus autez nõ attenditur tempus ꝯtractus quia licet ꝯtractus sit ꝯditionalis tamẽ species acquisitõis fortissime fuit radicata i tempore qd̃ patet qꝛ spẽs ꝯtractus ꝯditionalis transijt ad heredez vt in.§.ex ꝯdicionali insti.de ver.obli.⁊ ideo attenditur tempus ꝯtractus iuncto illo ꝙ in ꝯtractibus ꝯditio retrotrahitur vt.l.potior.⁊.l.qui balneuz.ff.qui po.in pig.hab.⁊ ista sunt de mẽte bar.in.d.l.si filius.⁊ in.l.si is qui pro emptore in articulo d fictione translatiua.ff.de vsuca.¶ Scd̃o no.in.l.nec emere ꝙ nullus cogitur nec emere vel vẽdere hoc tamẽ fallit in.l.venditor.§.si constat.ff.cõia predi.⁊ in.l.item si verberatum.ff.de rei vendi.⁊ in.l.lucius.ff.de euic.lꝫ autem qs regulariter nõ cogatur vendere nec ẽt minori precio iusto cogitur tamẽ vendere cõi precio.l.i.§.cura carnis ⁊ ibi ꝑ Bar.ff.de offi.prefec.vrb.⁊ in.l.i.ff.ad.l.iulia.de anno.⁊ per Cy.⁊ Bal.in.l.i.§.de epis.audi. Fran.de are.

f **Si infanti.** Hereditatẽ delataz filio infanti pater solus põt adire etiam mortuo infante.Tutor vo ipso infante viuente si pater nõ sit sed mortuo infante nõ.Sed si filius moriatur maior infante tunc seruat ius antiquum ⁊ ipse supplente iudice defectum tutoris põt si non habet tutorem adire hereditatẽ ⁊ si habet vna cuz tutore adire hereditatẽ.h.d.Et diuiditur in quinqꝫ partes principales.secũda est ibi parente.tertia ẽ ibi ea nota.quarta est ibi sinautem.vltima ibi nulla dubietate ⁊c.

¶ Expliciunt cum laude dei vtilissima comẽtaria in scd̃a parte.C.dñi Francisci de aretio de acoltis proculdubio etatis nostre iurisconsultorum principis impressa Papie opera.Et impensis Gasparis de nebijs d burgo frãcho.Anno dñi.Mccccciij.die.xiiij.Januarij.

¶ Registrum huius operis.

a.b.c.d.e.f.g. ¶ Omnes sunt terni preter.g.qui est quaternus.

FINIS.